

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KPSS 2026

**COĞRAFYA
PUSULASI®**

**HARİTA
DESTEKLİ**

SORU BANKASI

**Tamamı
Ayrıntılı Çözümlü**

150 HARİTA VE 650 ÖZGÜN SORU

**GÜNCELLENMİŞ
BASKI**

BARIŞ SALT

**QBA
YAYINLARI**

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN: 978-625-97994-2-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

KPSS

Harita Destekli

Soru Bankası

(Tamamı Çözümlü)

Yazar ve Editör

Bariş SALT

Dizgi Tasarım	Yayın ve Dağıtım	Basım Yeri
Hasan Hüseyin ILGIN		Tarcan Matbaacılık
Öneri ve Düşünceleriniz için	Baskı Tarihi	Sertifika Numarası
instagram/cbayayinlari	2025	47663
cbapusula@gmail.com		

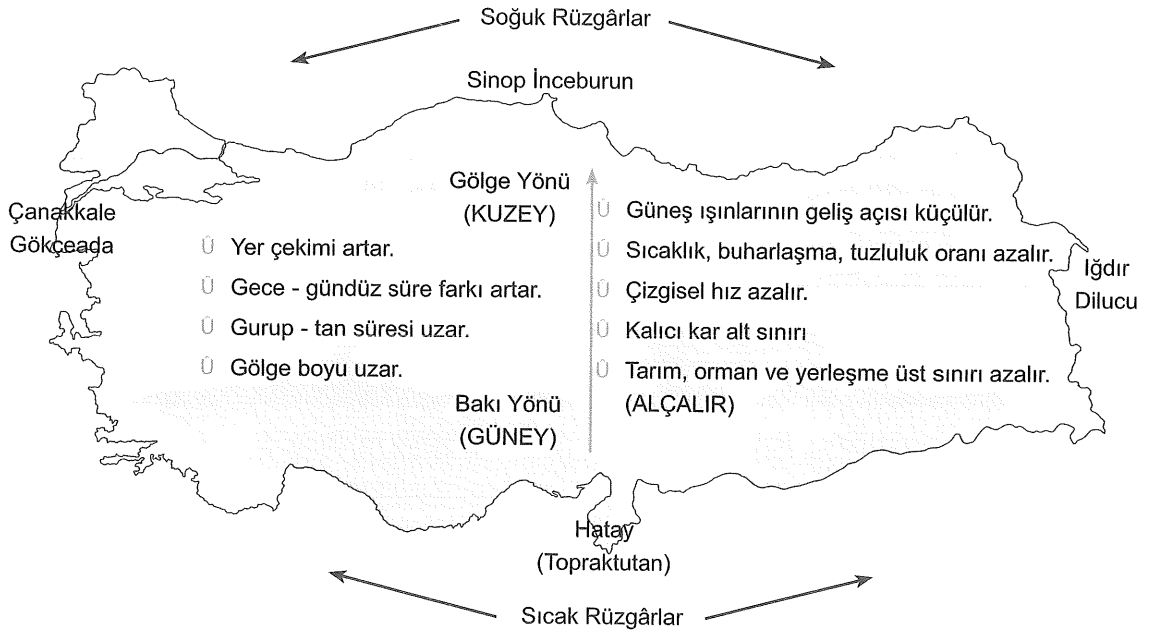
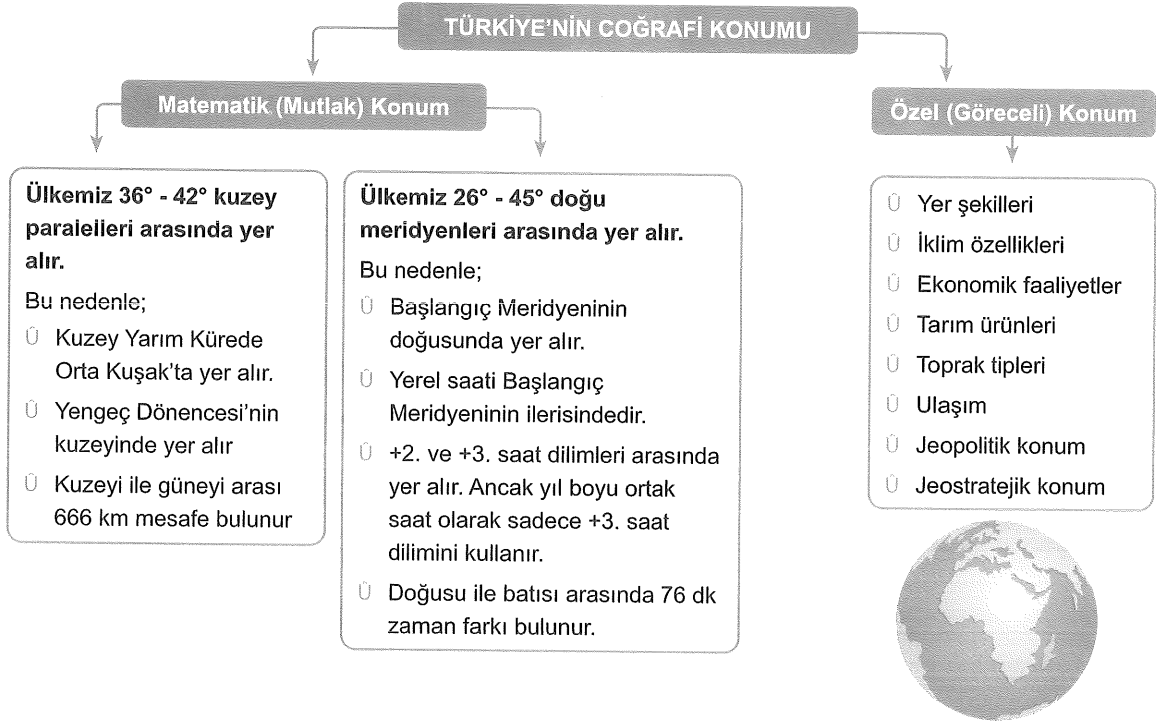
Yayın Hakkı © COPYRIGHT

Bu kitabın her türlü yayım hakkı CBA Yayınları'na aittir. Bu kitabın baskısından 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası hükümleri gereğince kaynak gösterilerek bile olsa alıntı yapılamaz, herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, genel ağ ve diğer elektronik ortamlarda yayımlanamaz.

İÇİNDEKİLER

COĞRAFİ KONUM	1	TARIM VE HAYVANCILIK	157
Test 1	5	Test 1	184
Test 2	10	Test 2	188
Test 3	14	Test 4	192
		Test 4	196
YER ŞEKİLLERİ	19	Test 5	200
Test 1	26	Test 6	204
Test 2	30	Test 7	208
Test 3	34	Test 8	212
Test 4	38		
Test 5	42	MADEN VE ENERJİ KAYNAKLARI	217
Test 6	46	Test 1	240
Test 7	50	Test 2	244
		Test 3	248
İKLİM BİLGİSİ	55	Test 4	252
Test 1	66	Test 5	256
Test 2	70		
Test 3	74	SANAYİ SANAYİ	261
Test 4	78	Test 1	265
		Test 2	269
SU, TOPRAK VE BİTKİ VARLIĞI	83	Test 3	273
Test 1	89		
Test 2	93	ULAŞIM, TİCARET VE TURİZM	277
Test 3	97	Test 1	283
Test 4	101	Test 2	287
		Test 3	291
DOĞAL AFETLER	105	Test 4	295
Test 1	111	Test 5	299
Test 2	115	Test 6	303
		Test 7	307
BEŞERİ COĞRAFYA	119		
Test 1	125	BÖLGELERDE KALKINMA PROJELERİ	
Test 2	129	BÖLÜMLER	311
Test 3	133	Test 1	319
Test 4	137	Test 2	323
Test 5	141	Test 3	323
Test 6	145		
Test 7	149		
Test 8	153		

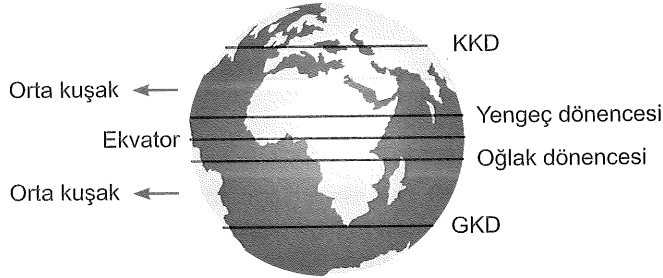
COĞRAFİ KONUM

Türkiye'nin Orta Kuşak'ta Yer Almasının Sonuçları

- Ü Akdeniz iklimi görülür.
- Ü Batı rüzgârları etkili olur.
- Ü Cephesel yağış görülür.
- Ü Dört mevsim belirgin olarak yaşanır.

Türkiye'nin Yengeç Dönencesi'nin Kuzeyinde Yer Almasının Sonuçları

- Ü Güneş ışınlarını hiçbir zaman dik açıyla alamaz.
- Ü Gölge boyu hiçbir zaman sıfır olamaz.
- Ü Gölge yönü daima "KUZEY'dir.
- Ü Bakı yönü daima "GÜNEY'dir.

Türkiye'nin Özel Konumu

- Ü Üç tarafı denizlerle çevrili yanmada ülkesidir.
- Ü Hem Asya'da hem de Avrupa'da toprakları vardır.
- Ü Asya, Avrupa ve Afrika'nın kesişim noktasındadır. (TRANSİT TİCARET)
- Ü Akdeniz ve Ege'yi Karadeniz'e bağlayan İstanbul ve Çanakkale boğazları vardır.
- Ü Batıdan doğuya gidildikçe "yükselti artar."
- Ü Genç oluşumlu, engebeli ve yüksek bir ülkedir. (Aynı anda dört mevsim özellikleri yaşanır.)
- Ü Genç oluşumlu bir ülke olduğumuz için;
- Ü Engebe ve yükselti fazladır.
- Ü Tektonik hareketlilik fazladır.
- Ü Sönmüş volkanlara rastlanır.
- Ü Gerçek alan ile izdüşüm alan arası fark fazladır.
- Ü Maden çeşitliliği fazladır. Bu durum farklı jeolojik devirlerde meydana gelmemiz ile ilgilidir.
- Ü En uzun kara sınırimız "Suriye"
- Ü En kısa kara sınırimız "Nahcivan"
- Ü En eski kara sınırimız "İran"
- Ü En yeni kara sınırimız "Suriye"
- Ü Yüz ölçümü ülkemizden daha büyük olan tek komşumuz "İran"

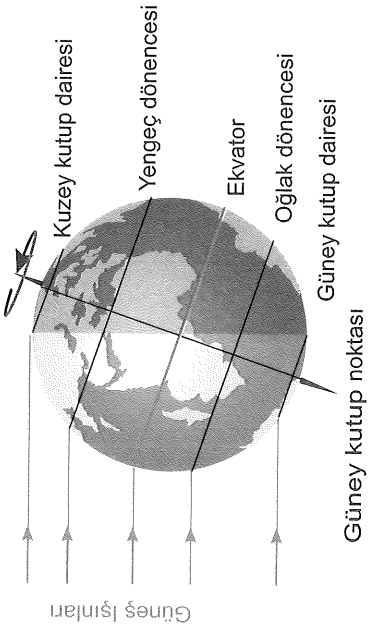

ÖZELTARİHLER

21 HAZİRAN

Kuzey kutup noktası

Güneş ışınları Yengeç Dönencesi'ne dik açıyla gelir.

Yaz başlangıcıdır.

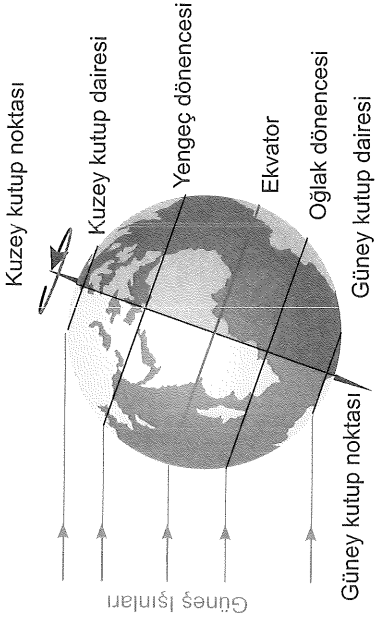
Gölge boyu en kısadır.

Ülkemizde "en uzun gündüz yaşanır ve güneyden kuzeye gündüz süresi uzar.

(En uzun gündüz - SİNOP/ En kısa gündüz - HATAY)

Bu tarihten sonra gündüzler kısaltmaya başlar.

21 ARALIK

Güneş ışınları Oğlak Dönencesi'ne dik açıyla gelir.

Kış başlangıcıdır.

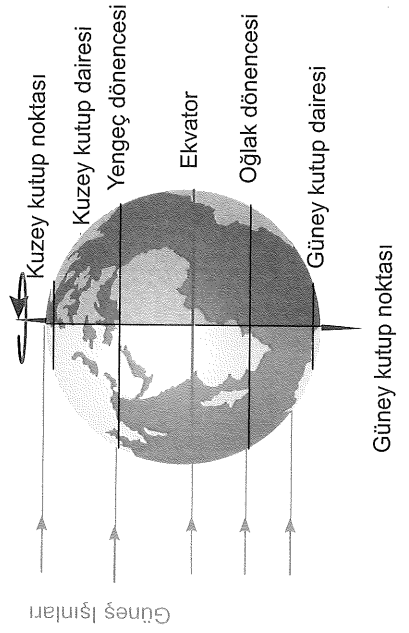
Gölge boyu en uzundur.

Ülkemizde "en uzun gece yaşanır ve güneyden kuzeye gece süresi uzar.

(En uzun gece - SİNOP/ En kısa gece - HATAY)

Bu tarihten sonra geceler kısaltmaya başlar.

21 MART - 23 EYLÜL

Güneş ışınları Ekvator'a dik açıyla gelir.

Dünya'nın her yerinde gece gündüz eşittir.

Aynı boylam üzerinde "güneş aynı anda doğar, aynı anda batar."

1. Türkiye'nin orta kuşakta bulunması,

- I. Tarihi eserlerin ve doğal güzelliklerin olması
- II. Maden çeşitliliğinin fazla olması
- III. Çeşitli tarım ürünlerinin yetiştirilmesi

ekonomik özelliklerinden hangilerini etkilemiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

3. Türkiye kışın genellikle kuzey sektörlü soğuk ve nemli hava kütlelerinin, yazın ise güney sektörlü sıcak ve kuru hava kütlelerinin etkisinde kalır.

Bu durum Türkiye'nin

- I. Üç tarafının denizlerle çevrili olmasından
- II. Kuzeyinde ve güneyinde yüksek dağ sıralarının bulunmasından
- III. Matematik konumundan

özelliklerinden hangilerinden kaynaklanmaktadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

2. Türkiye'de makilerin çıkabildiği yükselti sınırı kuzeye bakan yamaçlarda genelde 600 - 800 metreyken güneye bakan yamaçlarda 800 - 1000 metredir.

Bu duruma neden olan etmen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bakı durumu B) Bağıl nem oranı
C) Gündüz süresi D) Toprak türü
E) Su kaynakları

4. Türkiye'nin jeopolitik önemi üzerinde

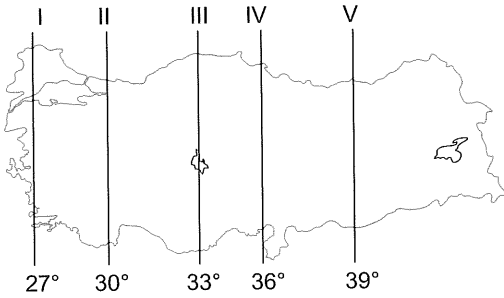
- I. Eski dünya karaları arasında merkezi bir konuma sahip olması
- II. Uluslararası deniz ulaşımı açısından önemli bir bölgede bulunması
- III. Endemik bitki çeşitliliğinin fazla olması

gibi faktörlerden hangilerinin etkisi vardır?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

5. Coğrafya öğretmeni, 10. sınıftaki öğrencileriyle Türkiye'deki iklim elemanlarının özellikleri konusunu işlerken öğrencilerinin sentez yeteneklerini geliştirmek için onlara aşağıdaki haritayı gösterip şöyle bir soru sormuştur: "Çocuklar; 9. sınıfta koordinat sistemini oluşturan unsurlardan yola çıkarak bir yere ait özelliklerle, iklim elemanlarının oluşumu ve dağılışı konularını gördünüz. Bu bilgilerinizden yola çıkarak 23 Eylül 2022 tarihinde Türkiye'nin ulusal saati için baz alınan boylamın yerel saati 14.24'ü gösterirken güneşin ısıtma etkisinin en az olduğu nokta sizce hangisi olur?"

Buna göre öğrenciler, öğretmenlerine haritada numaralandırılan hangi noktayı söylerlerse doğru cevabı vermiş olurlar?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Türkiye'nin kara sınırlarıyla ilgili

- İran dışındaki diğer sınırlar Milli Mücadele sırasında ya da sonrasında imzalanan antlaşmalarla belirlenmiştir.
- Suriye ile olan sınırının tamamında demir yolu vardır.
- En fazla ülkeyle doğu sınırında komşudur.

yukarıdaki ifadelerden hangileri **doğrudur**?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

7. Aşağıda verilen;

- Deniz turizmine uygun sürenin uzunluğu
- Orman alt sınırı
- Yağışın mevsimlere göre dağılışı

özelliklerden hangilerinin Akdeniz Bölgesi ile Marmara Bölgesi arasında farklılık göstermesi enlem etkisine **bağlanamaz**?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

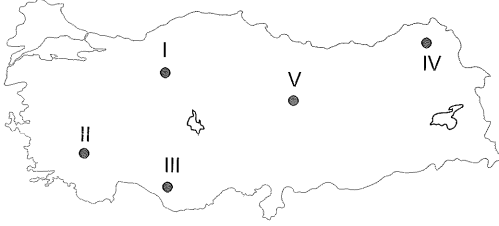
8. Türkiye; göreceli konumunun sağladığı koşullarla bölgesel ve küresel ölçekte siyasi, askeri ve ekonomik bir etkiye sahiptir. Bir devletin dünya üzerindeki yeri, dış siyaseti ve ekonomik ilişkileri bu etkide önemli bir yere sahiptir

Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'de bu durumun ortaya çıkardığı bir gelişme **değildir**?

- A) Nüfus artış hızının giderek azalması
B) Enerji koridoru olması
C) Transit ticaretin giderek artması
D) Birleşmiş Milletler'e üye olması
E) Ulaşımın giderek gelişmesi

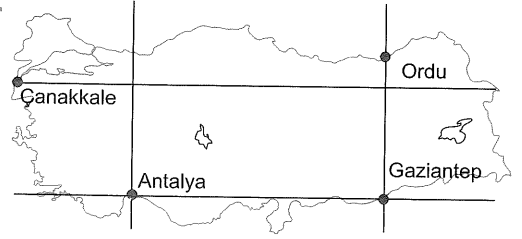
9. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu alanların hangisinde 21 Haziran tarihinde gece süresi daha uzundur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

11.

Yukarıdaki bazı şehirlerin enlem ve boylam dereceleri verilmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Antalya ve Gaziantep'in gece – gündüz süre farkı aynıdır.
B) Tan ve gurup vaktinin en uzun olduğu il Çanakkale'dir.
C) Gaziantep ve Ordu'da 23 Eylül'de Güneş aynı anda batar.
D) Çanakkale'nin yerel saati en geridir.
E) Gece – gündüz süre farkı en fazla Ordu'dadır.

CBA Yayınları

10. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin Kuzey Yarım Küre'de yer aldığı bir göstergesi olamaz?

- A) Akdeniz Bölgesi'ndeki akarsuların akımının Aralık - Ocak aylarında artması
B) Ege Bölgesi'nde, Aralık ayında, gündüz süresinin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden daha kısa olması
C) Marmara Bölgesi'nin yıl boyunca güneş ışınlarını Akdeniz Bölgesi'nden daha eğik alması
D) Karçal Dağları'nın kuzeye bakan yamaçlarının güney yamaçlarından daha sıcak olması
E) Coğrafi bölgelerin tümünde güney sektörlü rüzgarların sıcaklığı yükseltmesi

12. Aşağıdaki özelliklerden hangisi Türkiye'nin göreceli konumuyla ilgilidir?

- A) Genel olarak kuzeyden esen rüzgarların soğuk olması
B) Kışın dinamik alçak basıncın etkili olması
C) Cephe yağışı etkisinde bulunması
D) Aynı anda dört mevsim özelliklerinin yaşanması
E) Batıdan doğuya gidildikçe bir saatten fazla yerel saat farkının olması

ÇÖZÜMLER

1. Ülkemiz, Orta kuşakta yer alır. Bu nedenle;

- Akdeniz iklimi görülür.
- Batı rüzgarı etkili olur.
- Cephesel yağış görülür.
- Dört mevsim belirgin olarak yaşanır.

Bu durum ekonomik olarak çeşitli tarım ürünlerinin yetiştirilmesini sağlar.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. Türkiye'de makilerin çıkabildiği yükselti sınırı kuzeye bakan yamaçlarda genelde 600 - 800 metreyken güneye bakan yamaçlarda 800 - 1000 metredir.

Bu duruma neden olan etmen bakı durumudur. Bakı yönüne bağlı olarak;

- Güney cephe daha sıcaktır.
- Güney cephede kalıcı kar orman, yerleşme ve tarım üst sınırı daha yüksektir.
- Güney cephede karlar daha erken erir.
- Güney cephede tarım ürünleri daha erken olgunlaşır.
- Güney cephede yerleşmeler daha fazladır.

NOT:

Karadeniz kıyı kuşağı güneş ışınlarından fazla yararlanamamasına rağmen yerleşmelerin arttığı cephe olmuştur. Bu durum üzerinde denizellik ve fön rüzgarı etkili olmuştur. (özel konum). Bu nedenle Karadeniz bakı etkisine ters düşer.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

3. Türkiye kışın genellikle kuzey sektörlü soğuk ve nemli hava kütlelerinin, yazın ise güney sektörlü sıcak ve kuru hava kütlelerinin etkisinde kalır. Bu durum ülkemizin Kuzey Yarım Küre'de Orta Kuşak'ta yer almasıyla ilgilidir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

4. Ülkemizin jeopolitik önemini arttıran temel etkenler,

Eski dünya karaları arasında merkezi bir konuma sahip olması

Uluslararası deniz ulaşımı açısından önemli bir bölgede bulunması

Ortadoğu petrol ve doğal gazının ülkemiz üzerinden Avrupa'ya taşınması

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

5. Türkiye'nin ulusal saati için baz alınan boylamın (İğdir) yerel saati 14.24'ü gösterirken güneşin ısıtma etkisinin en az batı boylamlarında olduğu görülür çünkü yerel saat batıda geridir. En batıya gidildiğinde yerel saat daha geri olacağı için ısı birikimi daha az olacaktır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

6. Türkiye'nin kara sınırlarıyla ilgili

I. İran dışındaki diğer sınırlar Milli Mücadele sırasında ya da sonrasında imzalanan antlaşmalarla belirlenmiştir.

III. En fazla ülkeyle doğu sınırında komşudur.

Ancak, Suriye'yle olan sınırının tamamında demir yolu vardır. ifadesi yanlıştır genel olarak bir çok sınır kapısında demir yolu ulaşımı var ancak tamamında yoktur.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

7. I. Deniz turizmine uygun sürenin uzunluğu → ENLEM
 II. Orman alt sınırı → YAĞIŞ
 III. Yağışın mevsimlere göre dağılışı → İKLİM
Doğru cevap "E" seçeneğidir.

8. Türkiye; göreceli konumunun sağladığı koşullarla bölgesel ve küresel ölçekte siyasi, askeri ve ekonomik bir etkiye sahiptir. Bir devletin dünya üzerindeki yeri; dış siyaseti ve ekonomik ilişkileri bu etkide önemli bir yere sahiptir. Ülkemizde bu durumla bağlantılı ortaya çıkan durumlar aşağıdaki gibidir.

Enerji koridoru olması

Transit ticaretin giderek artması

Birleşmiş Milletler'e üye olması

Ulaşımın giderek gelişmesi

Boğazların stratejik açıdan önemli olması

Ancak nüfus artış hızının azalmasının jeopolitik önem ile doğrudan ya da dolaylı etkisi yoktur.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

9. 21 Haziran (Yaz Gündönümü)

Güneş ışınları Yengeç Dönencesi'ne dik açıyla gelir.

- Yaz başlangıcıdır.
- Gölge boyu en kısadır.
- Ülkemizde "en uzun gündüz yaşanır ve güneyden kuzeye gündüz süresi uzar." (En uzun gündüz – SİNOP / En kısa gündüz – HATAY)
- Bu tarihten sonra gündüzler kısaltmaya başlar.

Güneyde en kısa gündüz yaşandığı için bu tarihte gece süresi de uzun olacaktır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

10. • Akdeniz Bölgesi'ndeki akarsuların akımının Aralık - Ocak aylarında artması → KYK (Akdeniz iklimi-Kış yağışı sebebi)
 • Ege Bölgesi'nde, Aralık ayında, gündüz süresinin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden daha kısa olması → KYK
 • Marmara Bölgesi'nin yıl boyunca güneş ışınlarını Akdeniz Bölgesi'nden daha eğik alması -KYK
 • Karçal Dağları'nın kuzeye bakan yamaçlarının güney yamaçlarından daha sıcak olması → FÖHN RÜZGARİ (Özel Konum)
 • Coğrafi bölgelerin tümünde güney sektörlü rüzgarların sıcaklığı yükseltmesi → KYK

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

11. Soruda verilen bilgilere baktığımızda

Antalya ve Gaziantep'in gece – gündüz süre farkı yaklaşık aynı enlemde olduğu için aynıdır.

Gaziantep ve Ordu'da 23 Eylül'de aynı boylam üzerinde olduğu için Güneş aynı anda batar.

Çanakkale en batıda olduğu için yerel saati en geridir.

Kuzey enlemlerinde yer aldığı için gece – gündüz süre farkı en fazla Ordu'dadır.

Ancak, tan ve gurup vaktinin en uzun olduğu il en kuzeyde olmalıdır bu nedenle Çanakkale olarak verilmesi yanlıştır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

12. Genel olarak kuzeyden esen rüzgarların soğuk olması → Matematik Konum

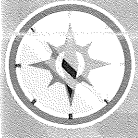
Kışın dinamik alçak basıncın etkili olması → Matematik Konum

Cephe yağışı etkisinde bulunması → Matematik Konum

Aynı anda farklı mevsim özelliklerinin yaşanması → Özel Konum (YÜKSELTİ)

Batıdan doğuya gidildikçe bir saatten fazla yerel saat farkının olması → Matematik Konum

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

1. Aşağıdaki haritada gösterilen üç kent, bütün yıl boyunca öğle vaktinde güneş ışınlarını yaklaşık aynı açıyla alır.

Bu durum, aşağıdakilerden hangisinin bir sonucudur?

- A) Aynı yarım kürede yer almalarının
- B) Ekvatora hemen hemen aynı uzaklıkta olmalarının
- C) Aynı coğrafi bölge içinde olmalarının
- D) Aynı denizin kıyısında olmalarının
- E) Dağların kıyıya paralel uzanmasının

2. Nahcivan'dan İğdir üzerinden Türkiye'ye ve buradan da kara yoluyla doğrudan Yunanistan'a gidecek olan bir turist kafilisinin sırasıyla aşağıdaki sınır kapılarının hangilerinden geçmesi gerekir?

- A) Sarp - Gürbulak
- B) Akyaka - Habur
- C) Dilucu - İpsala
- D) Sarp - Ceylanpınar
- E) Dilucu - Kapıkule

3. Türkiye'de güneşin doğuş ve batış saatleri Akdeniz'den Karadeniz'e gidildikçe değişiklik gösterir. Ortalama gündüz süresi Akdeniz'de daha kısa iken Karadeniz'de daha uzundur.

Bu süre farkının nedeni

- I. Bulutluluk oranı
- II. Bakı etkisi
- III. Mutlak konum

özelliklerinden hangileri ile ilgilidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

4. Türkiye, coğrafi konumu nedeniyle Dünya'da ve içinde bulunduğu bölgede jeopolitik öneme sahip bir ülkedir.

Bu durumun oluşmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi daha fazladır?

- A) Fosil yakıt dış satımının fazla olmasının
- B) Çevresindeki deniz ve karalara göre konumunun
- C) Uluslararası ulaşım yollarının kavşak noktasında olmasının
- D) Zengin petrol ve doğal gaz kaynaklarına yakınlığının
- E) Üç tarafı denizlerle çevrili yarımada ülkesi olmasının

5. Aşağıdakilerden hangisi, sıcaklık dağılışı bakımından etkisine örnek olarak gösterilebilir?

- A) İzmir'de yıllık sıcaklık ortalamasının Samsun'dan yüksek olması
- B) Antalya kıyılarında deniz suyu sıcaklığının İstanbul kıyılarındakinden yüksek olması
- C) Rize'de dağların kuzey yamacında sıcaklık farkının güney yamacından az olması
- D) Kışın İzmir'den Uşak'a gidildikçe yağmurun yerini kar yağışının alması
- E) Zonguldak'ta dağların güney yamaçlarında kar erimelerinin kuzeydekinden erken başlaması

6. Türkiye'de,

- dört mevsim belirgin olarak yaşanır,
- Akdeniz iklimi etkilidir,
- cephesel yağışlar görülür,
- Batı rüzgarları etkilidir.

Bu özelliklerin ortaya çıkmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi daha fazladır?

- A) Kuzey yarım kürede yer almasının
- B) Orta kuşakta yer almasının
- C) Üç tarafının denizlerle çevrili olmasının
- D) Yüzey şekillerinin çok çeşitli olmasının
- E) Yengeç Dönence'sinin kuzeyinde yer almasının

7. Akdeniz'de tuzluluk oranının Marmara'dan daha fazla olmasında;

- I. büyük akarsularla beslenmesi,
- II. buharlaşmanın daha fazla olması,
- III. derinliğin fazla olması,
- IV. kirliliğin az olması,

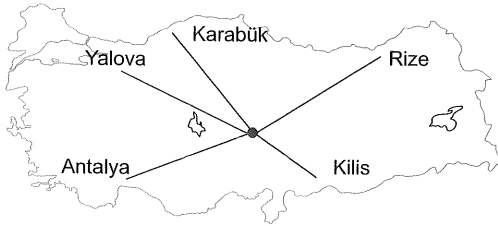
faktörlerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve IV
- E) II, III ve IV

8. Aşağıdaki illerden hangisinin komşu ülkelerle sınırı yoktur?

- A) Edirne
- B) Ardahan
- C) Şırnak
- D) Van
- E) Osmaniye

9.

21 Aralık'ta, haritada gösterilen kentlerin hangisinde, Kırşehir'e göre hem gündüz süresi daha kısadır hem de güneş daha erken doğar?

- A) Yalova
- B) Karabük
- C) Rize
- D) Kilis
- E) Antalya

10. Günümüzde doğal ve beşeri nedenlere bağlı olarak dünyanın çeşitli yerlerinde sıcak çatışma bölgeleri oluşmuştur. Bu bölgelerden biri de tarih boyunca stratejik önemini koruyan Ortadoğu'dur.

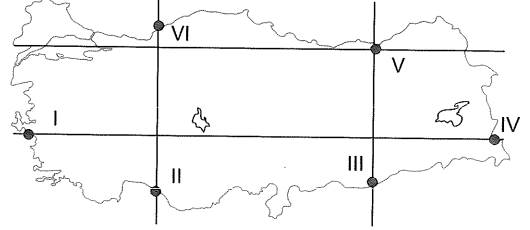
Ortadoğu'da yaşanan durumlardan

- I. Akarsu kaynaklarının kullanımı
- II. Petrol ve doğal gaz kaynaklarının paylaşımı
- III. Önemli ulaşım yollarının kontrolü

gibi faktörlerden hangileri Türkiye ile bölgedeki bazı ülkeler arasında sorun oluşturabilmektedir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

11. Aşağıdaki haritada Türkiye'deki altı yöre numaralarla gösterilmiş ve bu yörelerin coğrafi koordinatlarıyla ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

Bu bilgilere göre, aşağıdakilerden hangisi bu yörelerin coğrafi koordinatlarından kaynaklanan bir durum değildir?

- A) III. yörenin yerel saatinin, VI. yöreninkinden ileri olması
- B) II. yörede Güneş ışınlarının düşme açısının, V. yöredekinden dik olması
- C) V. yörenin çizgisel hızının, I. yöreninkinden az olması
- D) IV. yörenin yıllık sıcaklık ortalamasının, I. yöreninkinden düşük olması
- E) 21 haziranda gündüz süresinin, II. yörede, V. yöredekinden kısa olması

12. Günümüzde enerjiye duyulan büyük gereksinim nedeniyle uluslararası enerji nakil projeleri hayata geçirilmektedir.

Bu tür projeler kapsamında, Türkiye'nin coğrafi konumuna bağlı olarak aşağıdakilerden hangisinde daha fazla değişiklik olması beklenir?

- A) Jeopolitik ve jeostratejik öneminin artmasında
- B) Sosyal ve kültürel etkileşimin artmasında
- C) Üçüncül ekonomik faaliyetlerin artmasında
- D) İhracatın artmasında
- E) Tüketilen enerji kaynaklarının niteliğinde

ÇÖZÜMLER

1. Haritada gösterilen üç kent, bütün yıl boyunca öğle vaktinde güneş ışınlarını yaklaşık aynı açıyla alır. Bu durumun temel sebebi aynı enlem üzerinde yer almalarıdır. (Ekvator'a uzaklıklarının aynı olması)

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. Nahcivan'dan (Dilucu-Umut) Iğdır üzerinden Türkiye'ye ve buradan da kara yoluyla doğrudan Yunanistan'a (İpsala-Uzunköprü) gidecek olan bir turist kafilesinin sırasıyla Dilucu ve İpsala sınır kapılarından geçer.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

3. Türkiye'de güneşin doğuş ve batış saatleri Akdeniz'den Karadeniz'e gidildikçe değişiklik gösterir. Ortalama gündüz süresi Akdeniz'de daha kısa iken Karadeniz'de daha uzundur. Bu durumun ortaya çıkmasından Matematik Konum etkili olmuştur. Diğer seçeneklere baktığımızda bulutluluk oranı ve bakı etkisinin gece - gündüz süresini etkilemediği bilinmektedir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

4. Türkiye, coğrafi konumu nedeniyle Dünya'da ve içinde bulunduğu bölgede jeopolitik öneme sahip bir ülkedir. Ülkemizin jeopolitik önem sağlayan unsurlarına baktığımızda bunlar içerisinde en fazla etkiye sahip olan uluslararası ulaşım yollarının kavşak noktasında olmasıdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

5. Ülkemizde bakı yönü güneydir.

Bakı yönüne bağlı olarak;

- Güney cephe daha sıcaktır.
- Güney cephede kalıcı kar orman, yerleşme ve tarım üst sınırı daha yüksektir.
- Güney cephede karlar daha erken erir.
- Güney cephede tarım ürünleri daha erken olgunlaşır.
- Güney cephede yerleşmeler daha fazladır.

NOT

Karadeniz kıyı kuşağı güneş ışınlarından fazla yararlanamamasına rağmen yerleşmelerin arttığı cephe olmuştur. Bu durum üzerinde denizellik ve fön rüzgarı etkili olmuştur. (özel konum). Bu nedenle Karadeniz bakı etkisine ters düşer.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

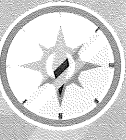
6. Ülkemiz, Orta kuşakta yer alır. Bu nedenle;

- Akdeniz iklimi görülür.
- Batı rüzgarı etkili olur.
- Cephesel yağış görülür.
- Dört mevsim belirgin olarak yaşanır.

NOT

Ülkemizin orta kuşakta yer alması, Kuzey Yarım Küre'de yer aldığını kanıtlamaz. Bu durum orta kuşağın her iki yarım kürede de olmasından dolayıdır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

7. Akdeniz'de tuzluluk oranının Marmara'dan daha fazla olmasında; sıcaklık ve buharlaşmanın daha fazla olması yani enlem etkisi vardır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

8. Ülkemizin komşu ülkelerle sınırlarına baktığımızda

Edirne → Yunanistan - Bulgaristan

Hatay, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin → Suriye

Şırnak, Hakkari → Irak

Van → İran

Iğdır → Nahcivan

Kars → Ermenistan

Artvin, Ardahan → Gürcistan

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

9. 21 Aralık'ta Kırşehir'den yola çıkıldığında gündüz süresinin kısa olması için daha kuzeye hareket edilmelidir. Aynı zamanda güneşin daha erken doğması için daha doğuda olması gerekir. Bu nedenle Kırşehirden kuzeydoğuya doğru hareket edilmesi gerekir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

10. Günümüzde doğal ve beşeri nedenlere bağlı olarak dünyanın çeşitli yerlerinde sıcak çatışma bölgeleri oluşmuştur. Bu bölgelerden biri de tarih boyunca stratejik önemini koruyan Ortadoğu'dur. Ortadoğu'da yaşanan durumlardan, akarsu kaynaklarının kullanımı (Fırat-Dicle) ülkemizle bölgedeki bazı ülkeler arasında (Suriye) sorun oluşturmaktadır.

Petrol ve doğal gaz çıkarımında ya da ulaşım yollarının kontrolünde Ortadoğu'daki ülkelerle bir sorun yaşanmamaktadır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

11. Haritada verilen yerlere bakıldığında,

III. yörenin yerel saatinin, VI. yöreninkinden ileri olması (doğuda olduğu için)

II. yörede Güneş ışınlarının düşme açısının, V. yöredekinden dik olması (güneyde olduğu için)

V. yörenin çizgisel hızının, I. yöreninkinden az olması (kuzeyde olduğu için)

21 haziranda gündüz süresinin, II. yörede, V. yöredekinden kısa olması (güneyde olduğu için)

Ancak, IV. yörenin yıllık sıcaklık ortalamasının, I. yöreninkinden düşük olması yükselti ve karasallıkla açıklanır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

12. Günümüzde enerjiye duyulan büyük gereksinim nedeniyle uluslararası enerji nakil projeleri hayata geçirilmektedir. Bu tür projeler kapsamında, Türkiye'nin coğrafi konumuna bağlı olarak Jeopolitik ve jeostratejik öneminin artması beklenir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

1. I. En uzun kara sınırını oluşturur.
II. Belirlenen en eski sınırdır.
III. Büyük kısmı Fırat ve Dicle'den dolayı doğal sınır kabul edilir.

Türkiye'nin sınır özellikleri dikkate alındığında, yukarıdakilerden hangileri Türkiye - Suriye sınırına aittir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. Tatilini geçirmek üzere Ankara'dan Antalya'ya gelen bir kişi, Antalya'da kaldığı dönemde gündüz süresinin gittikçe kısalma ile birlikte gece süresine göre daha uzun olduğunu fark etmiştir.

Buna göre bu kişinin hangi tarihler arasında Antalya'da olduğu söylenebilir?

- A) 31 Ocak - 11 Şubat
B) 1 Nisan - 11 Nisan
C) 8 Temmuz - 18 Temmuz
D) 21 Eylül - 1 Ekim
E) 11 Aralık - 21 Aralık

3. Türkiye ile komşu ülkeler arasında bulunan sınırlar, farklı doğal unsurlara göre belirlenmiştir. Bu sınırların bazılarında dağlar, bazılarında ise akarsular sınır çizgisini belirleyen doğal unsurlardır.

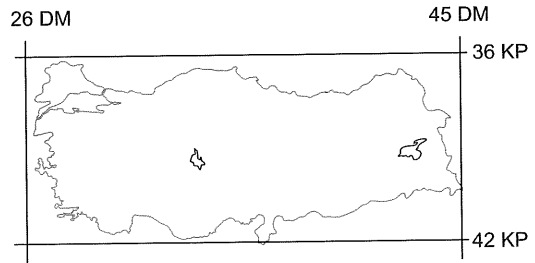
Buna göre aşağıdaki ülkelerden hangisi ile Türkiye arasındaki bu çizgiyi su bölümü çizgisi belirler?

- A) İran B) Gürcistan
C) Bulgaristan D) Irak
E) Suriye

4. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin göreceli konumuyla ilgilidir?

- A) Mevsimler arası sıcaklık farkının belirgin olarak yaşanması
B) Marmara'daki ortalama deniz suyu sıcaklıklarının Akdeniz'den düşük olması
C) Şanlıurfa'da güneyden esen rüzgârların sıcaklığı artırması
D) Adana'da ortalama sıcaklıkların Çanakkale'den fazla olması
E) Afyon'da ortalama sıcaklıkların Sivas'tan yüksek olması

5.

Ülkemiz koordinat dereceleri aynı olmak şartıyla Güney Yarım Küre'de yer alsaydı aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesi mümkün olmazdı?

- A) 21 Aralık'ta en uzun gündüz yaşanır.
B) Yerleşmeler daha çok güney yamaçlarda yoğunlaştırdı.
C) Ege'de sıcaklık ortalamaları Karadeniz'den az olurdu.
D) Doğu batı arası zaman farkı değişmezdi.
E) Akdeniz iklimi etkisi yaşanan alanlar değişirdi.

6. Türkiye'nin özel konumunun aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olduğu söylenemez?

- A) Batı rüzgarları
B) Deniz ulaşımı
C) Turizm etkinlikleri
D) İklim koşulları
E) Transit taşımacılık

7. I. Belirlenme tarihi en eski olan sınır, Suriye sınırıdır.
 II. Komşu ülkelerin tümü ile demir yolu bağlantısı vardır.
 III. Kara ve deniz sınırlarının toplam uzunluğu 11.000 km'den fazladır.

Türkiye'nin sınırlarıyla ilgili yukarıdakilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
 D) II ve III E) I, II ve III

8. Türkiye'nin, aşağıdaki sınır kapılarından hangisi aracılığıyla Gürcistan ve ardı ülkelerle demir yolu ulaşımı yapılmaktadır?

- A) Gürbulak B) Canbaz
 C) Akyaka D) Sarp
 E) Ceylanpınar

9. Aşağıdakilerin hangisinde 21 Aralık'ta belirtilen doğrultuda hareket edildiğinde hem gündüz süresi uzar hem de yerel saat daha ileri olur?

- A) İzmir'den Van'a
 B) Sinop'tan Muğla'ya
 C) Adana'dan Edirne'ye
 D) Antalya'dan Ardahan'a
 E) Samsun'dan Adıyaman'a

10. • Türkiye - İran sınırında yer alır.
 • Transit Ticaret geçişi vardır.
 • İşlek ve önemli bir gümrük kapısıdır.

Bazı özellikleri verilen bu sınır kapısı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Canbaz B) İpsala
 C) Gürbulak D) Habur
 E) Kapıkule

11.

Yukarıdaki haritada verilen kentlerde 21 Aralık tarihinde aşağıdaki verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Güneş en erken Siirt'te doğar.
 B) En kısa gölge boyu Adana'da yaşanır.
 C) Bursa ve Amasya'da çizgisel hız aynıdır.
 D) Gölge boyu en uzun olan yer Zonguldak'tır.
 E) Adana'da gündüz uzunluğu daha kısadır.

12. Aşağıdaki coğrafi koordinatlardan hangisi Türkiye sınırları dışında kalmaktadır?

- A) 28° Doğu 38° Kuzey
 B) 40° Doğu 26° Kuzey
 C) 38° Doğu 42° Kuzey
 D) 36° Doğu 38° Kuzey
 E) 26° Doğu 37° Kuzey

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye - Suriye sınır özelliklerine bakıldığında,
En uzun kara sınırimızdır.
En yeni kara sınırimızdır. (Hatay'ın anavatana katılması)
Asi ve Dicle nehirleri doğal sınır kabul edilir.
Ancak Fırat bu kapsamda sayılmaz.
Belirlenen en eski sınır ise İran sınırıdır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

2. Tatilini geçirmek üzere Ankara'dan Antalya'ya gelen bir kişi, Antalya'da kaldığı dönemde gündüz süresinin gittikçe kısaltmakla birlikte gece süresine göre daha uzun olduğunu fark etmiştir. O halde gündüz süresi kısalıyorsa 21 Haziran yaşanmıştır ve gündüzler gecelerden daha uzun olduğuna göre 23 Eylül yaşanmamıştır. Bu nedenle gittiği tarih 21 Haziran - 23 Eylül arasındadır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

3. Türkiye ile komşu ülkeler arasında bulunan sınırlar, farklı doğal unsurlara göre belirlenmiştir. Bu sınırların bazılarında dağlar, bazılarında ise akarsular sınır çizgisini belirleyen doğal unsurlardır. Ülkemizle İran arasındaki sınırın bir kısmı su bölümü çizgisinden geçmektedir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

4. Mevsimler arası sıcaklık farkının belirgin olarak yaşanması → Matematik Konum
Marmara'daki ortalama deniz suyu sıcaklıklarının Akdeniz'den düşük olması → Matematik Konum
Şanlıurfa'da güneyden esen rüzgârların sıcaklığı artırması → Matematik Konum
Adana'da ortalama sıcaklıkların Çanakkale'den fazla olması → Matematik Konum
Afyon'da ortalama sıcaklıkların Sivas'tan yüksek olması → Özel Konum (Yükselti)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

5. Ülkemiz koordinat dereceleri aynı olmak şartıyla Güney Yarım Küre'de yer alsaydı
21 Aralık'ta en uzun gündüz yaşanır.
Ege'de sıcaklık ortalamaları Karadeniz'den az olurdu.
Doğu batı arası zaman farkı değişmezdi.
Akdeniz iklimi etkisi yaşanan alanlar değişirdi.
Ancak, yerleşmeler daha çok kuzey yamaçlarda yoğunlaştırdı çünkü kuzey yönü kuzey olurdu.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

6. Türkiye'nin Göreceli (Özel) Konumu
- Üç tarafı denizlerle çevrili yarımada ülkesidir.
 - Asya, Avrupa ve Afrika'nın kesişim noktasındadır. (TRANSİT TİCARET)
 - Hem Asya'da hem de Avrupa'da toprakları vardır.
 - İstanbul ve Çanakkale boğazlarına sahiptir.
 - Karasal iklimin etki alanı geniştir.
 - Ortalama yükseltisi fazladır.
 - Batıdan doğuya gidildikçe "yükselti artar."
 - Genç oluşumlu, engebeli ve yüksek bir ülkedir. (Aynı anda farklı mevsim özellikleri yaşanır.)
 - Maden çeşitliliği fazladır. (Farklı jeolojik zamanlardan mey- dana geldiğimiz için.)

Ancak batı rüzgarı Orta Kuşak'ta yer almamızla ilgilidir ve Matematik Konum ile açıklanır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

7. Türkiye'nin sınırlarıyla ilgili

- I. Belirlenme tarihi en eski olan sınır, Suriye sınırıdır. (En eski İran sınırıdır.)
- II. Komşu ülkelerin tümü ile demir yolu bağlantısı vardır. (Irak ve Nahcivan ile demiryolu bağlantısı yoktur.)
- III. Kara ve deniz sınırlarının toplam uzunluğu 11.000 km'den fazladır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

8. GÜRCİSTAN:

- Sarp,
- Türkgözü,
- Aktaş,
- Canbaz
- Bakü – Tiflis – Kars Demiryolu hattı
"CANBAZ" sınır kapısından geçer. (Amaç:
Eski ipek yolunu canlandırmak.)

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

9. 21 Aralık'ta gündüz süresi uzaması için güneye hareket edilmelidir ve yerel saatin daha ileri olması için daha doğuya hareket edilmelidir. Bu nedenle güneydoğu yönlü hareket edilmesi gerekmektedir.

İzmir'den Van'a → Doğu

Sinop'tan Muğla'ya → Güneybatı

Adana'dan Edirne'ye → Kuzeybatı

Antalya'dan Ardahan'a → Kuzeydoğu

Samsun'dan Adıyaman'a → Güneydoğu

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

10. Gürbulak sınır kapısı

- Türkiye - İran sınırında yer alır.
- Transit Ticaret geçişi vardır.
- İşlek ve önemli bir gümrük kapısıdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. 21 Aralık tarihinde

Güneş en erken Siirt'te doğar.

En kısa gölge boyu Adana'da yaşanır.

Bursa ve Amasya'da çizgisel hız aynıdır.

Gölge boyu en uzun olan yer Zonguldak'tır.

Ancak 21 Aralık tarihinde en uzun gece yaşanmaktadır ve kuzeye gittikçe geceler uzar, gündüzeler kısalır. Bu nedenle Adana'da gündüz uzunluğu daha kısadır ifadesi yanlıştır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

12. Ülkemiz 26° - 45° Doğu Meridyenleri ile 36° - 42° kuzey paralelleri arasında yer almaktadır. Bu nedenle 26° kuzey paraleli ülkemiz sınırları içerisinde yer almaz.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

JEOLOJİK DEVİRLER

I. Jeolojik Zaman (Paleozoik)

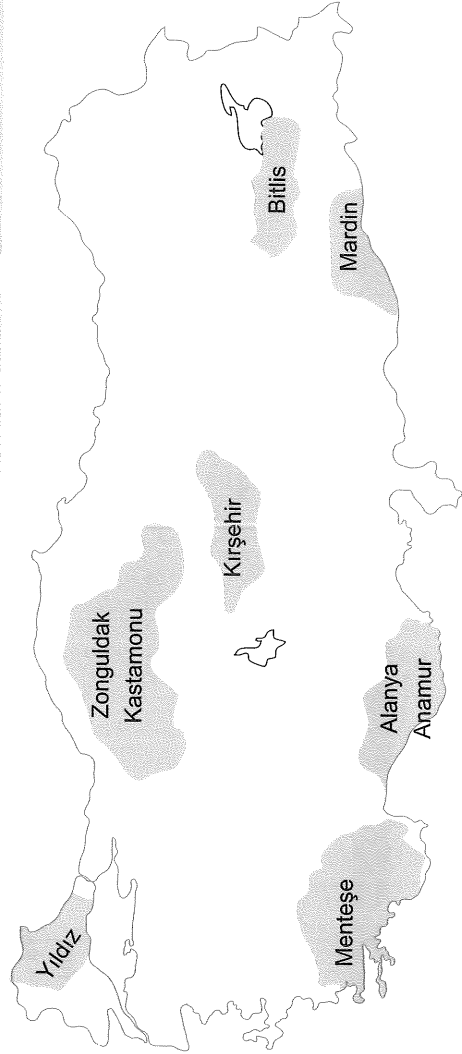
- Taş kömürü yatakları oluşmuştur.
- Ülkemiz "TETİS DENİZİ" halindedir.
- Ülkemizin en eski ve temel arazisi olan masif alanlar oluşmuştur.

III. Jeolojik Zaman (Tersiyer)

- Alp - Himalaya kıvrım sistemi oluşmuş, (dağlarımızın doğu - batı yönlü uzanmasının temel sebebidir.)
- Kuzey Anadolu dağları ve Toroslar oluşmuş.
- Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF) oluşmuş.
- Linyit, petrol, doğal gaz, bor ve tuz yatakları oluşmuş

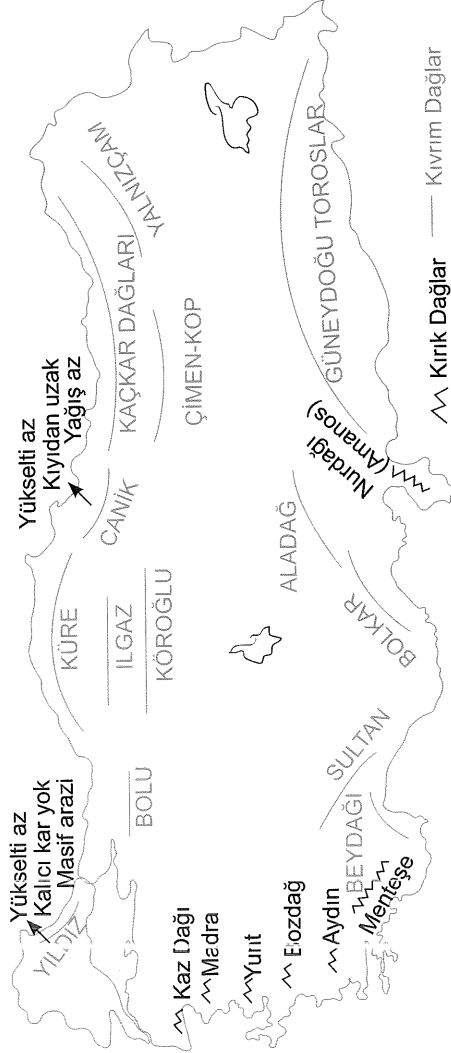
IV. Jeolojik Zaman (Kuaterner)

- Anadolu "HEPTEN" yükselmiş. (Epirojenez)
- Yüüksekte kalan düzlükler ortaya çıkmış (Plato)
- İstanbul - Çanakkale boğazları oluşmuş. (Karadeniz göl özelliğini yitirmiş.)
- Egeit karası çökmüş ve "EGE DENİZİ" oluşmuş.
- Ege adaları ve Kıbrıs Adası oluşmuş.

Türkiye'nin Kıvrım ve Kırık Dağları

Kıvrım Dağlar

- Alp - Himalaya kıvrım sistemi ile oluşmuştur.
- Kuzey Anadolu Dağları ile Toroslar bu oluşumun bir parçasıdır.

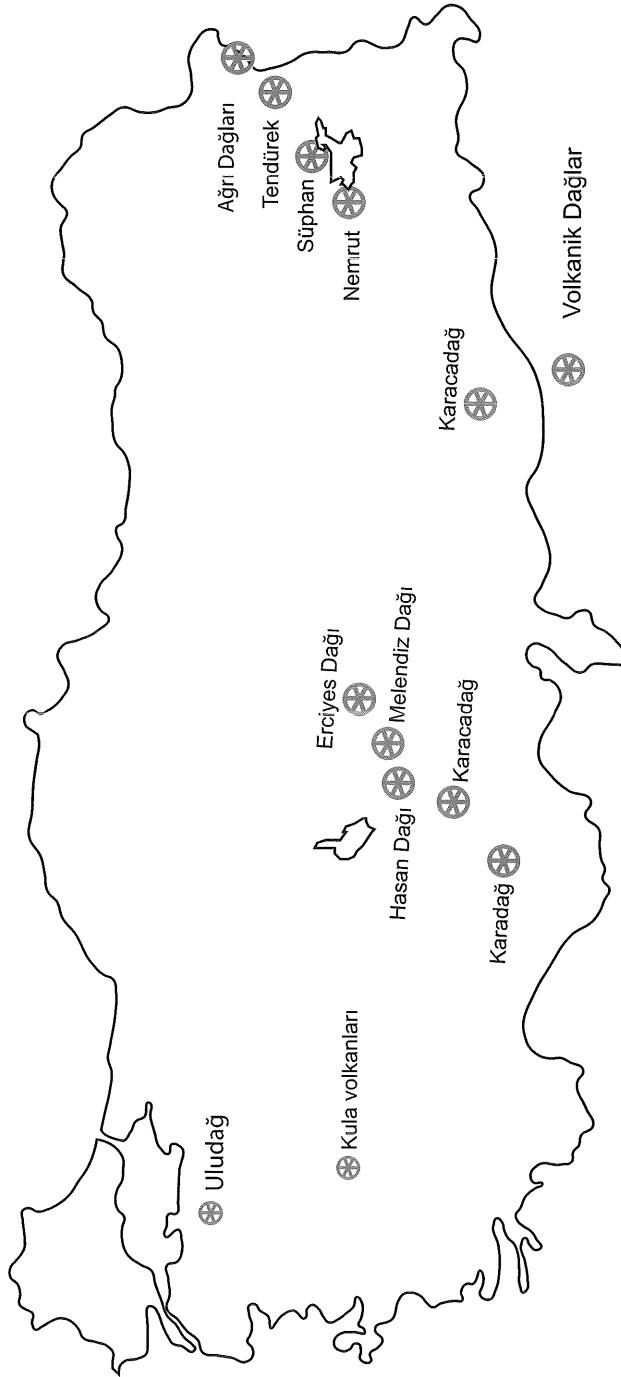
Kırık Dağlar

- Ege dışındaki tek kırık dağ Akdeniz'dedir. (Amanos)
- Ege Bölgesi'nde olup farklı uzanış gösteren kırık dağ "Menteşe"

Yer Şekilleri

Türkiye'nin Volkanik Dağları

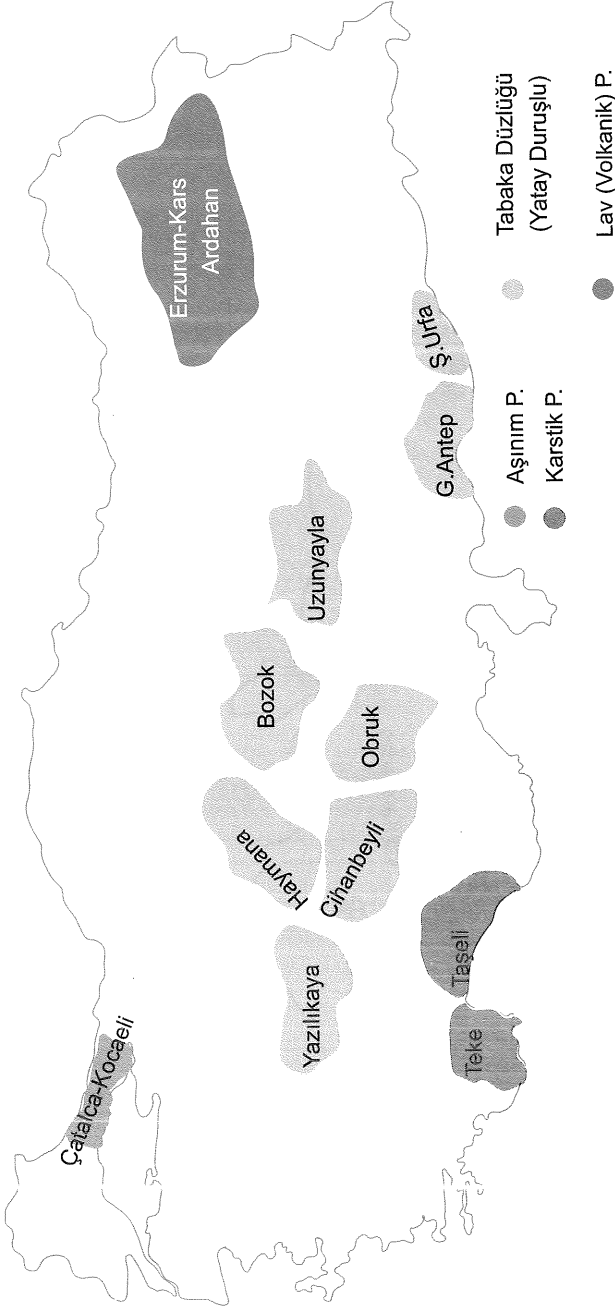

Volkanik Dağlar

- 0 Volkanik arazi en fazla Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alır.
- 0 Volkan konilerinin bir çizgi halinde uzanmasının temel sebebi, fay hatlarına paralel uzanmasıdır.

Türkiye'nin Platoları

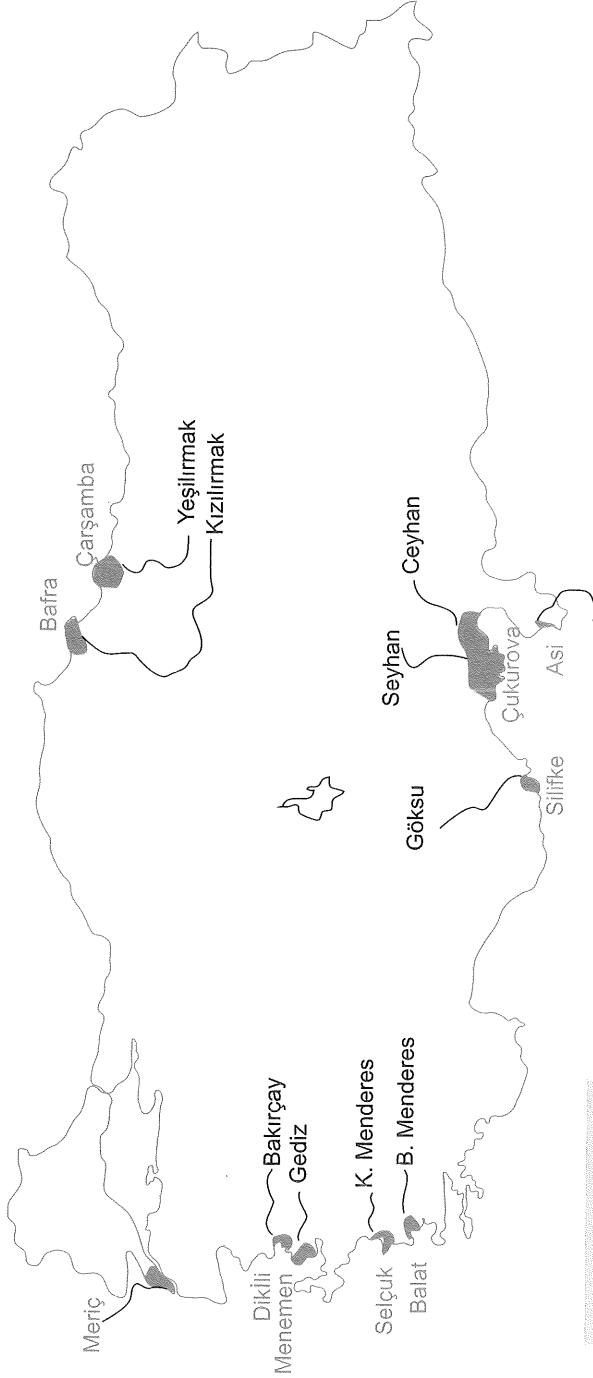

Özellikleri

- Platoların en geniş olduğu bölge "İç Anadolu Bölgesi'dir."
- Ege Bölgesi'nde yer alan tek plato "Yazılıkaya Platosudur."
- Haymana platosunda "Tiflik Geçisi" yetiştirilir.
- Cihanbeyli platosu ülkemizin "Tahıl Ambarı" olarak nitelendirilir.
- Obruk platosu karstik özellik gösterir ancak karstik plato değil "tabaka düzlüğü platosudur."

Türkiye'nin Delta Ovaları

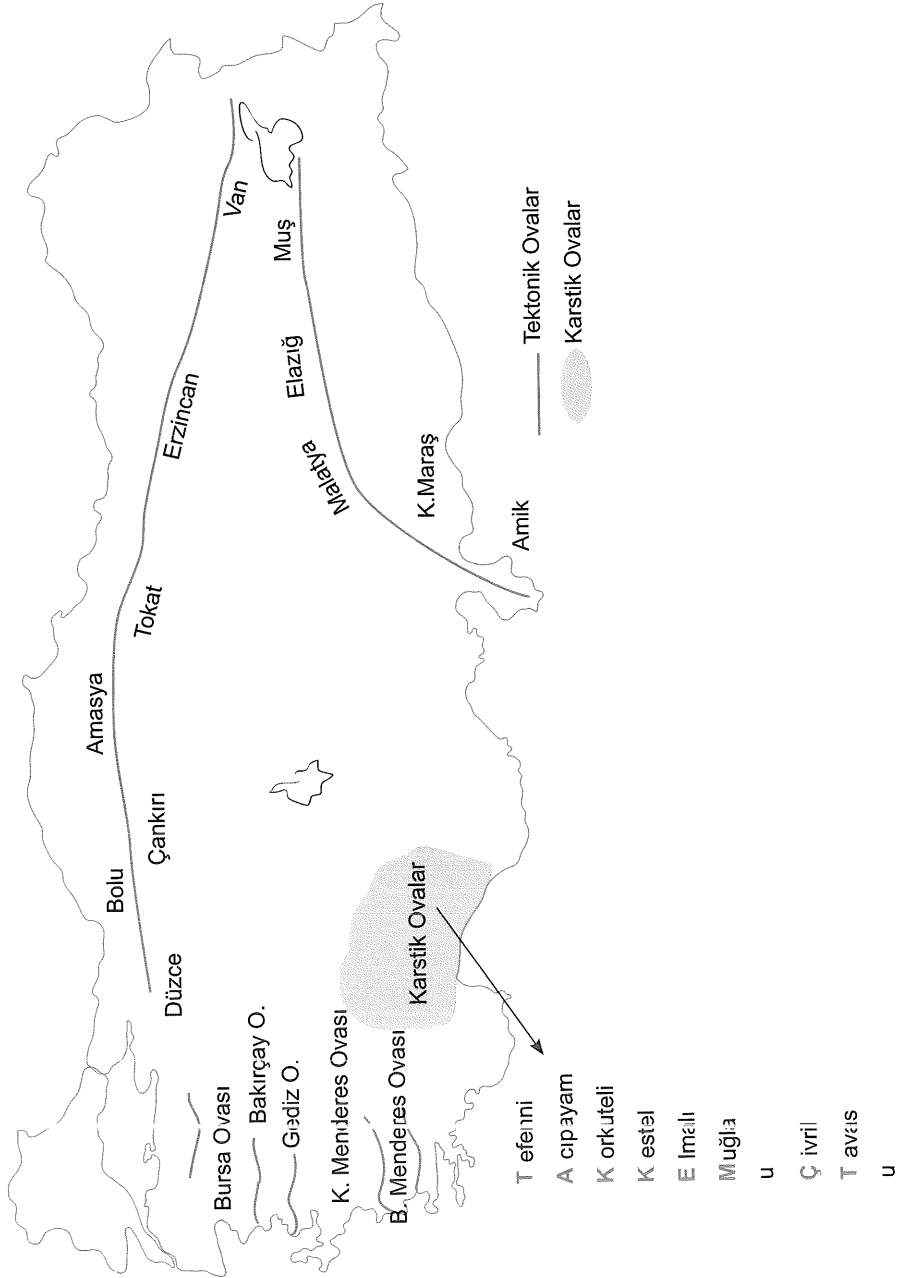

Özellikleri

- 0 **Gediz:** İzmir Körfezi'ni doldurduğu için yatağı değiştirilmiştir.
- 0 **K. Menderes:** Efes antik kentinin liman özelliğini yitirmesini sağlamış.
- 0 **B. Menderes:** Milet antik kentinin liman özelliğini yitirmesini sağlamış.
- 0 Sakarya nehri bol alüvyon taşımaya rağmen denize döküldüğü alanda delta oluşumu çok azdır. Temel sebebi; "kıydaki yoğun AKINTI"

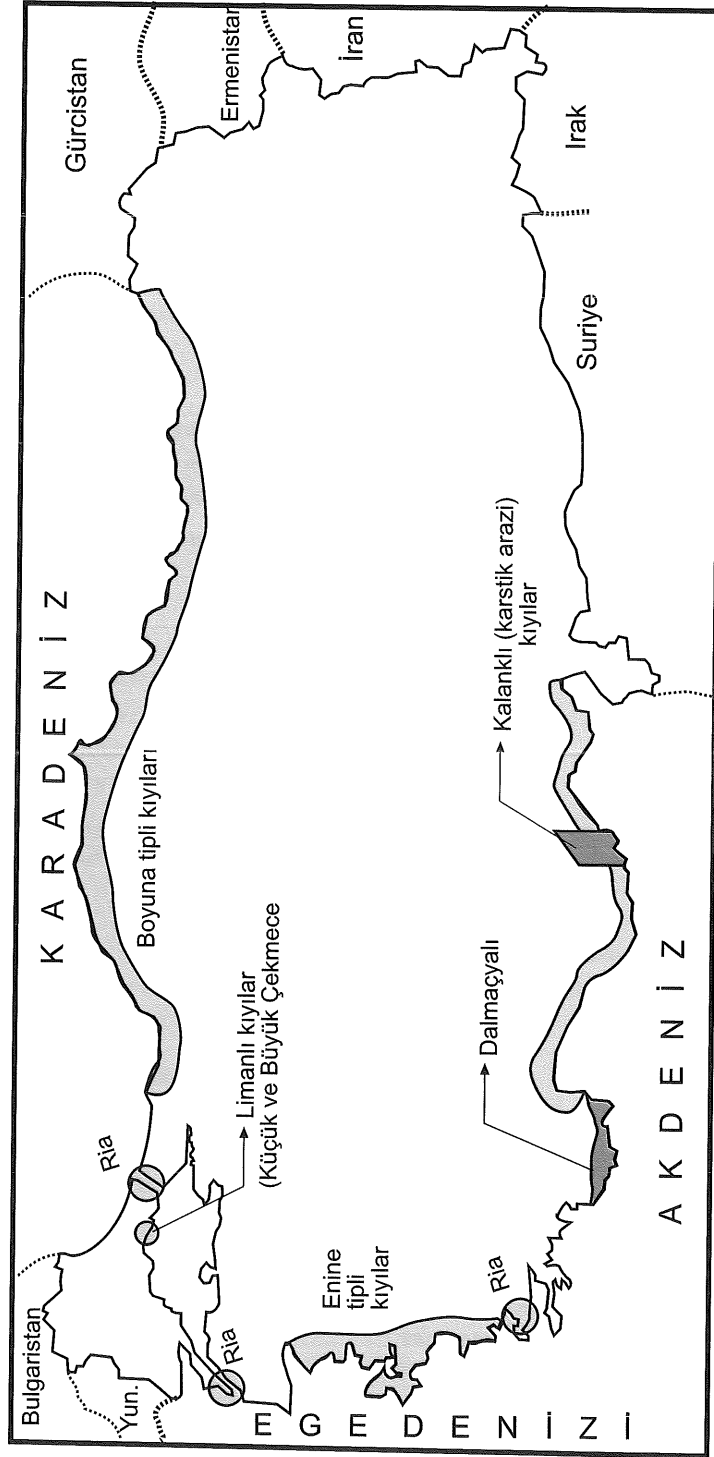

Türkiye'nin Karstik ve Tektonik Ovaları

Türkiye'nin Kıyı Tipleri

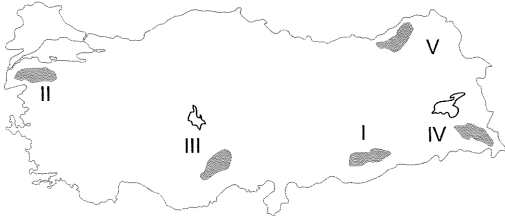

1. Türkiye'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisi, yükseltinin fazla olmasının sonucudur?

- A) Bitki türleri bakımından fakir olması
- B) Kara yolu ve demir yolu yapımının maliyetinin düşük olması
- C) Sıra dağların genelde doğu batı yönünde uzanması
- D) Nüfus dağılışının düzensiz olması
- E) Büyükbaş besi hayvancılığının önemli bir etkinlik olması

2. Anadolu'daki yüksek dağlarda son buzul çağında küçük örtü ve vadi buzulları gelişmiştir. Bu buzullar dağ yamaçlarında derin U şekilli vadiler oluşturmuştur. Vadi içlerinde sirk, moren ve hörgüç kaya gibi yaygın buzul aşındırma ve biriktirme şekilleri görülmektedir.

Bu yeryüzü şekilleri yukarıdaki haritada koyu renkle gösterilen alanların hangisinde bulunmaz?

- A) I ve II
- B) II ve IV
- C) II ve III
- D) III ve V
- E) IV ve V

3. Aşağıdakilerden hangisi, Tersiyer'de, Türkiye'de meydana gelen olaylardan biri değildir?

- A) Alp Orojenezi'ne bağlı yapılar oluşmuştur.
- B) Kuzey Anadolu Fay Hattı oluşmuştur.
- C) Petrol, linyit ve bor yatakları oluşmuştur.
- D) Egeid karası çökerek Ege Denizi oluşmuştur.
- E) Akarsu ağı oluşmaya başlamıştır.

4. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'nin kıyı bölgelerinin ortak özelliklerinden biridir?

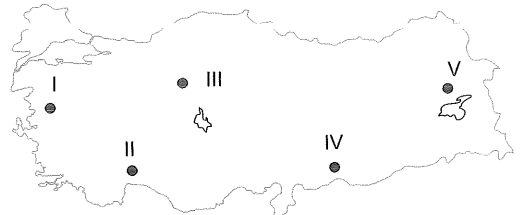
- A) Akarsu ağızlarında delta ovalarının olmaması
- B) Bölümleri arasında ortalama yükselti bakımından farkın az olması
- C) Karstik göllerin yaygın olarak görülmesi
- D) Volkanik arazinin yaygın olması
- E) Dağların uzanışının kıyıların şekillenmesinde etkili olması

5. I. Uludağ ve Erciyes gibi kar kalınlığı ve topografik koşulları uygun dağlarda kış sporları için tesislerin yapılması
- II. Bursa Ovası, Dilovası ve Çukurova'nın tarıma elverişli arazilerine endüstri tesislerinin kurulması
- III. Bafra, Menemen, Balat gibi delta ovalarında çeşitli endüstriyel tarım ürünü yetiştirilmesi
- IV. Yüksek ve engebeli alanlardan oluşan Taşeli ve Teke platolarında küçükbaş hayvancılığın yoğun olarak yapılması

Yukarıdakilerden hangileri doğru arazi kullanımına örnek gösterilemez?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve IV
- D) II ve III
- E) II ve IV

6. Aşağıdaki haritada bazı yerler numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Bu yerlerin hangilerinde kalker ve kaya tuzuna bağlı karstlaşmanın tipik örnekleri daha yaygın olarak görülür?

- A) I ve II
- B) I ve V
- C) II ve III
- D) III ve IV
- E) III ve V

7. Türkiye arazisinin yaklaşık % 62'si, eğim değeri % 15'in üzerinde olan sarp ve engebeli bir yapıya sahiptir. Şiddetli erozyonun yaşandığı bu alanlarda tarım alanları oldukça dardır. Nüfusun seyrek, toprak örtüsünün ince olduğu bu alanlar daha çok ormancılık veya hayvancılık faaliyetlerinin yoğunlaştığı yörelerdir.

Aşağıdaki yörelerden hangisi bu özellikleri daha az gösterir?

- A) Artvin B) Tunceli C) Uşak
D) Hakkari E) Muğla

8. Toros Dağları'nın yüksek kesimlerinde denizel fosillerin olması, bu dağların oluşumunda

- I. Kıvrım hareketleri sonucunda denizel tabakaların yükselmesi ve bir kısmının su üzerinde kalması
II. Akarsu ve buzul aşındırmaları sonucunda eski denizel tortulların yüzeye çıkması
III. Deniz seviyesinin yükseldiği dönemlerde karaların bir kısmının deniz altında kalması ve tortulanma ortamı oluşması

verilenlerin hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

9. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak koy renkle gösterilmiştir.

Bu alanların hangilerinde rüzgar, yer şekilleri üzerinde daha fazla etkilidir?

- A) I ve II B) I ve IV C) III ve V
D) III ve IV E) IV ve V

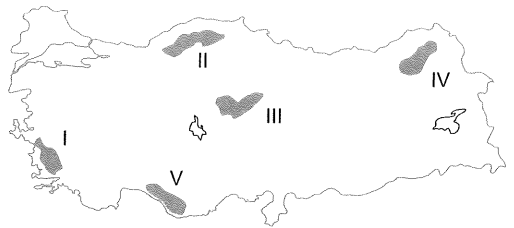
10. Türkiye'nin ortalama yükseltisinin fazla olmasında etkili olan dağlar genel olarak;

- I. kıvrılma,
II. kırılma,
III. volkanizma
ile meydana gelmişlerdir.

numaralandırılan bu etmenler, aşağıdaki dağların hangilerinin oluşumunda daha fazla etkili olmuştur?

	I	II	II
A)	Bozdağlar	Köroğlu Dağları	Ağrı Dağı
B)	Küre Dağları	Köroğlu Dağları	Madra Dağı
C)	Amanos Dağı	Kaz Dağı	Kaçkar Dağları
D)	Menteşe Dağları	Sultan Dağı	Uludağ
E)	Yıldız Dağları	Madra Dağı	Karacadağ

- 11.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak koyu renkle gösterilen yerlerden hangisi masif arazilerin bulunduğu alanlardan biri değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

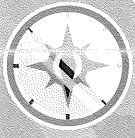
12. Coğrafya dersinde, yaşadığı köy hakkındaki gözlemlerini aktaran bir öğrenci, köyünde çok sayıda lapy ve obruk olduğunu söylemiştir.

Buna göre, öğrencinin yaşadığı köyle ilgili,

- I. İklim özelliklerine
II. Kayaç türlerine
III. Toprak yapısına
IV. Ekonomik faaliyetlerine

özelliklerden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve III C) I ve IV
D) II ve III E) III ve IV

ÇÖZÜMLER

1. Ülkemizde yükselti fazla olduğu için Bitki türleri bakımından zengindir. Kara yolu ve demir yolu yapımının maliyetinin yüksektir. Nüfus dağılışı düzensizdir. Büyükbaş mera hayvancılığının önemli bir etkinliktir. Karın yerde kalma süresi fazladır.
Doğru cevap "D" seçeneğidir.
2. Anadolu'daki yüksek dağlarda son buzul çağında küçük örtü ve vadi buzulları gelişmiştir. Bu buzullar dağ yamaçlarında derin U şekilli vadiler oluşturmuştur. Vadi içlerinde sirk, moren ve hörgüç kaya gibi yaygın buzul aşındırma ve biriktirme şekilleri görülmektedir. Bu şekiller daha çok Doğu Anadolu'da ve Doğu Karadeniz dağlarında, Orta Toroslarda, Erciyes Dağı ve Uludağ'da görülmektedir.
Doğru cevap "A" seçeneğidir.
3. III. Jeolojik Zaman (Tersiyer)
• Alp – Himalaya kıvrım sistemi oluşmuş. (Dağlarımızın doğu – batı yönlü uzanmasının temel sebebi- dir.)
• Kuzey Anadolu Dağları ve Toroslar oluşmuş.
• İç Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yoğun volkanik faaliyetler meydana gelmiştir.
• Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF) oluşmuş.
• Linyit, petrol, doğal gaz, bor ve tuz yatakları oluşmuş.
Ancak, Egeit karasının çökmesi ve Ege Denizi'nin oluşması IV. jeolojik zamanda meydana gelmiştir.
Doğru cevap "D" seçeneğidir.
4. Türkiye'nin kıyı bölgelerinin ortak özelliklerine bakıldığında,
Sıcaklık farkı azdır.
Denizellik etkilidir.
Dağların uzanışı kıyıların şekillenmesinde etkilidir.
Doğru cevap "E" seçeneğidir.

5. I. Uludağ ve Erciyes gibi kar kalınlığı ve topografik koşulları uygun dağlarda kış sporları için tesislerin yapılması → Doğru arazi kullanımı
II. Bursa Ovası, Dilovası ve Çukurova'nın tarıma elverişli arazilerine endüstri tesislerinin kurulması → Yanlış arazi kullanımı
III. Bafra, Gediz, Balat gibi delta ovalarında çeşitli endüstriyel tarım ürünü yetiştirilmesi → Doğru arazi kullanımı
IV. Yüksek ve engebeli alanlardan oluşan Taşeli ve Teke platolarında küçükbaş hayvancılığın yoğun olarak yapılması → Doğru arazi kullanımı
Doğru cevap "B" seçeneğidir.

6. KARSTİK ŞEKİLLER

- Kolay çözülebilen taşların (kalker – jips – kaya tuzu) yaygın olduğu yörelerde görülür. Genel olarak;
Kalker - Akdeniz
Kaya tuzu - Çankırı
Jips – Tokat, Sivas gibi yerlerde görülür.
Doğru cevap "C" seçeneğidir.

7. Türkiye arazisinin yaklaşık % 62'si, eğim değeri % 15'in üzerinde olan sarp ve engebeli bir yapıya sahiptir. Şiddetli erozyonun yaşandığı bu alanlarda tarım alanları oldukça dardır. Nüfusun seyrek, toprak örtüsünün ince olduğu bu alanlar daha çok ormancılık veya hayvancılık faaliyetlerinin yoğunlaştığı yörelerdir. Verilen seçeneklere bakıldığında Uşak şehrimiz yer şekilleri bakımından daha sade ve yükseltinin az olduğu bir yerdir.
Doğru cevap "C" seçeneğidir.

8. Toros Dağları'nın yüksek kesimlerinde denizel fosillerin olması, bu dağların oluşumunda

I. Kuvrim hareketleri sonucunda denizel tabakaların yükselmesi ve bir kısmının su üzerinde kalması etkili olmuştur.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

9. Rüzgar aşınım ve birikim şekilleri kurak ve yarı kurak yerlerde daha etkilidir. Bu nedenle İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu çevresinde yaygındır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

10. Kuvrim Dağlar

- Kuzey Anadolu Dağları

Yıldız, Samanlı, Bolu, Küre, Köroğlu, Canik, Mescit, Kop, Yalnızçam, Allahuekber dağları.

- Toroslar

Akdağlar, Beydağı, Geyik Dağı, Sultan Dağı, Bolkar, Aladağlar, Binboğa, Güneydoğu Toroslar

Kırık Dağlar

- Kırık dağlar Ege Bölgesi'nde yaygındır.

Bunlar;

Kaz, Madra, Yunt, Boz, Aydın ve Menteşe dağlarıdır.

- Akdeniz Bölgesi'nin tek kırık dağı ise "Amanoslar (Nur Dağı)" dır.

Volkanik Dağlar

Doğu Anadolu Bölgesi'nde: Ağrı, Tendürek, Süphan ve Nemrut

İç Anadolu Bölgesi'nde: Erciyes, Melendiz, Hasan Dağı, Karacadağ, Karadağ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde: Karacadağ (Kalkan volkanizması)

Ege Bölgesi'nde: Kula (İlk jeopark)

Marmara Bölgesi'nde: Uludağ (Derinlik volkanizması)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

11. I. Jeolojik Zaman (Paleozoik)

- Taş kömürü yatakları oluşmuştur. Ülkemiz "TETİS DENİZİ" halindedir.
- Ülkemizin en eski ve temel arazisi olan masif alanlar oluşmuştur.

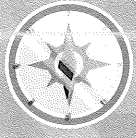
Bunlar;

- Yıldız (Istranca) Masifi (MARMARA)
- Saruhan – Menteşe Masifi (EGE)
- Alanya – Anamur Masifi (AKDENİZ)
- Kastamonu (Devrakani) Masifi (KARADENİZ)
- Kırşehir Masifi (İÇ ANADOLU)
- Bitlis Masifi (D. ANADOLU)
- Mardin Masifi (GÜNEYDOĞU ANADOLU)

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

12. Coğrafya dersinde, yaşadığı köy hakkındaki gözlemlerini aktaran bir öğrenci, köyünde çok sayıda lapy ve obruk olduğunu söylemiştir. Bu durum kayaç özelliklerine ve toprak yapısına bağlıdır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

1. "Çiftçilikle uğrasan bir ziraat mühendisiyim. Tarım yapmak için Türkiye'nin en avantajlı yerinde yaşamaktayım. Bazı alüvyal ovalar gibi bu ova da bize oldukça iyi olanaklar sunmaktadır. Yaşadığım yerde ılıman iklim şartlarının etkisiyle yılda birden fazla ürün alınır. Genellikle buğday hasadından sonra yerine mısır ve soya fasulyesi gibi tarım ürünleri ekilir. Dağlık alanlarda ise nüfusun geçim kaynağı hayvancılıktır."

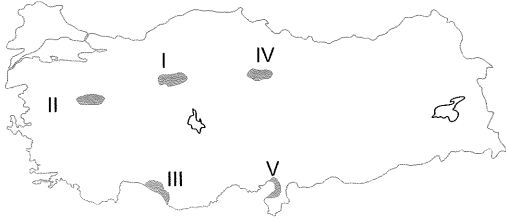
Bu parçada sözü edilen yer,

- I. Çukurova
- II. Balat ovası
- III. Bursa ovası

verilen ovalardan hangileri olabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

2. Suyla temas ettiğinde çözünebilen jips, tuz, kireç taşı gibi kayaların bulunduğu sahalarda karstik yer şekilleri oluşur. Karstik yer şekilleri Türkiye'de de bazı sahalarda yaygın olarak görülür.

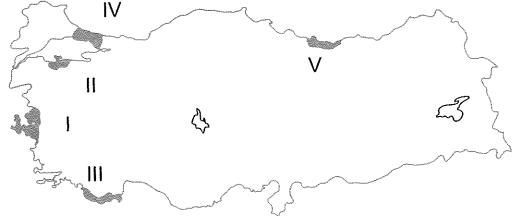
Haritada numaralandırılan alanların hangisinde bu yer şekillerine daha az rastlanır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3. Türkiye'nin jeomorfolojik özellikleri dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Teke ve Taşeli platosunun oluşumunda kayaların litolojik özellikleri etkilidir.
- B) Yükseltisi en az olan plato Çatalca - Kocaeli platosudur.
- C) Üçüncü Zaman'da geniş alan kaplayan göller zamanla karasallaşmıştır.
- D) Ege Bölgesi'ndeki doğu-batı uzantılı dağlar birer horsttur.
- E) Türkiye'deki volkanik dağların genelinde kayak turizmi gelişmiştir.

4. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu alanların hangisinde Dalmaçya tipi kıyılar görülmektedir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

5. I. Kuzey ve güneyde Alp orojeneziiyle oluşan sıradağların bulunması
II. Batı Anadolu'da kırıklı dağların bulunması
III. Epirojenik hareketlerle Anadolu yarımadasının yükselmesi
IV. Rüzgar aşındırmasıyla oluşan derin vadilerin yer alması

Yukarıdakilerden hangileri, Türkiye arazisinin ortalama yükseltisinin fazla olmasında diğerlerinden daha etkili olmuştur?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

6. Volkanik faaliyet sonucu yüzeye çıkan lavlardan oluşan arazinin akarsular tarafından aşındırılmasıyla lav platoları oluşur.

Buna göre,

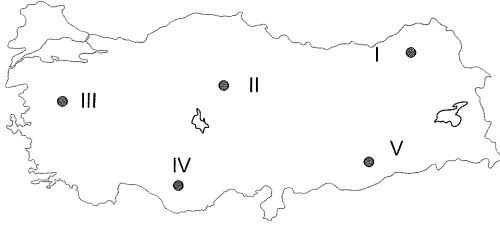
- I. Uzunyayla
- II. Erzurum - Kars
- III. Ardahan

platolardan hangileri bu tür oluşum özelliğine sahiptir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak gösterilen alanların hangisinde volkanik araziler yaygın olarak görülür?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Ovaların bir kısmı akarsular tarafından taşınan malzemenin denizi doldurması ile oluşmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu türde oluşan ovalardan biri değildir?

- A) Selçuk Ovası B) Bafra Ovası
C) Silifke Ovası D) Ergene Ovası
E) Menemen Ovası

9. Ege Bölgesi'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisi, diğer dördünün nedeni olarak gösterilebilir?

- A) Ulaşımın batı-doğu yönünde gelişmesi
B) Deniz etkisinin iç kısımlara kadar sokulması
C) Limanların art bölgesinin geniş olması
D) Çok sayıda doğal liman olması
E) Dağların kıyıya dik uzanması

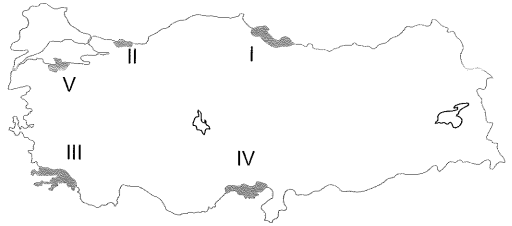
10. Doğu Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz bölgelerindeki sıradağlarla ilgili,

- I. Alp orojenezi döneminde oluşmuşlardır.
II. Genelde yükseltileri 1500 m'yi geçer.
III. Ulaşım daha çok güney - kuzey yönlü gelişmiştir.
IV. Etkin volkanlara rastlanabilir.

verilen özelliklerden hangileri yanlıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

11. Dağların denize paralel olarak uzandığı yüksek kıyılarda duvar gibi yükselen falezler oluşur.

Buna göre haritada numaralarla gösterilen alanların hangisinde, geniş alanlı falez oluşumları görülür?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

12. Bir Türkiye fiziki haritasında kahverengi tonlarının fazla olduğu yerlerle ilgili olarak,

- I. Karın yerde kalma süresinin uzun olduğu
II. Akarsuların çağlayanlar oluşturduğu
III. Gerçek alanla iz düşümsel alan arasındaki farkın fazla olduğu

bilgilerinden hangileri söylenbilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

ÇÖZÜMLER

1. "Çiftçilikle uğrasan bir ziraat mühendisiyim. Tarım yapmak için Türkiye'nin en avantajlı yerinde yaşamaktayım. Bazı alüvyal ovalar gibi bu ova da bize oldukça iyi olanaklar sunmaktadır. Yaşadığım yerde ılıman iklim şartlarının etkisiyle yılda birden fazla ürün alınır. Genellikle buğday hasadından sonra yerine mısır ve soya fasulyesi gibi tarım ürünleri ekilir. Dağlık alanlarda ise nüfusun geçim kaynağı hayvancılıktır."

Bu parçada sözü edilen yer Çukurova çevresidir. Balat ve Bursa ovalarında mısır ve soya fasulyesi üretimi yoktur.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

2. KARSTİK ŞEKİLLER

- Kolay çözülebilen taşların (kalker – jips – kaya tuzu) yaygın olduğu yörelerde görülür. Genel olarak;

Kalker - Akdeniz

Kaya tuzu - Çankırı

Jips – Tokat, Sivas gibi yerlerde görülür.

Kütahya - Eskişehir çevresinde karstik arazi yoktur.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

3. Türkiye'nin jeomorfolojik özellikleri dikkate alındığında

İske ve Taşeli platosunun oluşumuna kayaçların litolojik özellikleri etkilidir.

Yükseltisi en az olan plato Çatalca - Kocaeli platosudur.

Üçüncü Zaman'da geniş alan kaplayan göller zamanla karasallaşmıştır.

Ege Bölgesi'ndeki doğu-batı uzantılı dağlar birer horsttur.

Ancak, Türkiye'deki volkanik dağların genelinde kayak turizmi gelişmiştir ifadesi yanlıştır. Erciyes ve Uludağ'da kayak turizmi gelişmiştir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

4. Enine Kıyılar

- Dağların denize dik uzandığı kıyılardır.
- Ege Bölgesi'nde görülür

Boyuna Kıyılar

- Dağların denize paralel uzandığı kıyılardır.
- Akdeniz ve Karadeniz'de görülür.

Ria Kıyı Tipi

- Derin akarsu vadilerinin sular altında kalmasıyla meydana gelen kıyılardır.
- İstanbul – Çanakkale boğazları, Güneybatı Anadolu (Men- teşe) örnek olarak gösterilebilir.

Limanlı Kıyı Tipi

- Lagün oluşumu olan alanlarda görülen kıyı tipidir.
- B. Çekmece, K. Çekmece ve Terkos (Durusu) görüldüğü yerlerdir.

Dalmaçya Kıyı Tipi

- Kıyıya paralel uzanan akarsu vadilerinin sular altında kalması ile oluşur.
- Finike – Kaş çevresinde görülür.

Kalanklı Kıyı Tipi

- Kalkerli bölgelerde bulunan kıyı tipidir.
- Mersin – Silifke'de görülür.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

5. Türkiye arazisinin ortalama yükseltisinin fazla olmasında

Kuzey ve güneyde Alp orojeneziiyle oluşan sıradağların bulunması

Epirojenik hareketlerle Anadolu yarımadasının yükselmesi

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

6. Aşınım Platosu

- Bu platolarda genel olarak sanayi gelişmiştir ve sık nüfuslanma vardır.

Çatalca – Kocaeli Platosu örnek olarak gösterilebilir.

Lav (Volkanik) Plato

- Bu platolarda genel olarak verimli arazilere rastlanır ve büyükbaş hayvancılık gelişmiştir.

Erzurum – Kars – Ardahan Platosu örnek olarak gösterilebilir.

Karstik Plato

- Bu platolarda genel olarak verimsiz arazilere rastlanır. Nüfus seyrek ve kıl keçisi yetiştiriciliği gelişmiştir.

Teke – Taşeli Platosu örnek olarak gösterilebilir.

Tabaka Düzlüğü (Yatay Duruşlu) Plato

- Bu platolar ülkemizde en çok görülen plato türüdür ve genel olarak tahıl tarımı ve Küçükbaş hayvancılık gelişmiştir.

Haymana, Cihanbeyli, Obruk, Bozok, Yazılıkaya, Uzunyayla, Gaziantep ve Şanlıurfa platoları örnek olarak gösterilebilir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

7. Volkanik Dağlar

Doğu Anadolu Bölgesi'nde: Ağrı, Tendürek, Süphan ve Nemrut İç Anadolu Bölgesi'nde: Erciyes, Melendiz, Hasan Dağı, Karacadağ, Karadağ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde: Karacadağ (Kalkan volkanizması) Ege Bölgesi'nde: Kula (İlk jeopark)

Marmara Bölgesi'nde: Uludağ (Derinlik volkanizması)

NOT:

Volkanik arazi en fazla "Doğu Anadolu Bölgesi'nde görülür."

Volkanik dağların çizgi halinde uzanmasının temel sebebi fay hatlarına paralel uzanmasıdır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

8. Delta Ovaları

Karadeniz → Bafra – Kızılırmak,

Çarşamba – Yeşilirmak

Ege → Meriç, Dikili – Bakırçay

Menemen – Gediz

Selçuk (Kuşadası) – K. Menderes

Balat – B. Menderes

Akdeniz → Silifke – Göksu,

Çukurova – Seyhan, Ceyhan

Asi

Ancak, Ergene ovasının oluşumunda akarsu etkisi olsa da delta ovası değildir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

9. Ege Bölgesi'nde dağlar kıyıya dik uzandığı için, Ulaşımın batı-doğu yönünde gelişmesi
Deniz etkisinin iç kısımlara kadar sokulması
Limanların art bölgesinin geniş olması
Çok sayıda doğal liman olması
Bu durumun sonucudur.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

10. Doğu Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz bölgelerindeki sıradağlarla ilgili,

I. Alp orojenez döneminde oluşmuşlardır.

II. Genelde yükseltileri 1500 m'yi geçer.

Ancak,

III. Ulaşım daha çok güney - kuzey yönlü gelişmiştir.

IV. Etkin volkanlara rastlanabilir ifadeleri yanlıştır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

11. Falez (Yalıyar)

- Dağların kıyıya paralel uzandığı dik yamaçlarda oluşan uç- rumlardır.
- Akdeniz (Antalya), Karadeniz'de (Rize) ve Menteşe'de görülür.

I ve IV numaralı yerlerde delta ovası olduğu için falez oluşumu görülmez.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

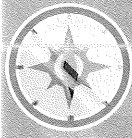
12. Bir Türkiye fiziki haritasında kahverengi tonlarının fazla olduğu yerlerle yükselti 1500 metrenin üzerindedir. Bu nedenle,

Karın yerde kalma süresinin uzun olduğu

Akarsuların çağlayanlar oluşturduğu

Gerçek alanla iz düşümsel alan arasındaki farkın fazla olduğu söylenebilir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

1. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye’de ekolojik dengeyi bozan etkenlerden biri değildir?

- A) Tarımda akarsuların aşırı kullanılması
- B) Birçok hayvan türünün bilinçsiz avlanması
- C) Kentlerin içerisinde sanayi çeşitliliğinin fazla olması
- D) Yer altı sularının sondajlarla yüzeye çıkarılması
- E) Akarsu ağızlarındaki deltaların çok hızlı büyümesi

2. Türkiye’nin coğrafi bölgeleri ve bölümleri belirlenirken fiziki, beşeri ve ekonomik özellikler göz önünde bulundurulmuştur. Fiziki özellikler içerisinde de yer şekilleri belirleyici olmuştur.

Buna göre, Orta Karadeniz sınırlarının, Akdeniz ve Karadeniz kıyı bölümlerinin aksine iç kesimlere daha fazla sokulması, bölgedeki dağların hangi özelliği ile daha fazla ilgilidir?

- A) Kıyı çizgisine uzanış doğrultularıyla
- B) Yükselti değerleriyle
- C) Kayaç özellikleriyle
- D) Oluştukları dönemle
- E) Kıyıdan uzaklığıyla

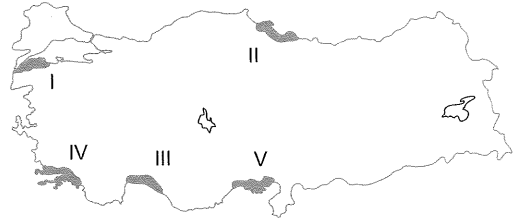
3. Bir Türkiye fiziki haritasında, yaklaşık aynı boylam üzerinde olan iki ovanın farklı renklerle gösterilmesi

- I. Eğim değerlerinin farklı olmasına
- II. Enlem derecelerinin farklı olmasına
- III. Yüksekliklerinin farklı olmasına

özelliklerinden hangilerine bağlanabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

4.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak ve kırmızı renkle gösterilen kıyı hatlarının hangisinde kıyı kumulları daha az görülmektedir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

5. Aydın’ın merkez ilçesine bağlı bir köye kara yoluyla ulaşabilmek için ortalama on kilometre yol almak gerekirken Denizli’de kuş uçuşu mesafesi aynı olan bir köye on beş kilometre yol almak gerekmektedir.

Bu durum, aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Yerleşme birimlerinin sıklığıyla
- B) Doğal bitki örtüsünün çeşitliliğiyle
- C) İklim koşullarının farklılığıyla
- D) Tarım alanlarının genişliğiyle
- E) Yer şekillerinin engebeliğiyle

6. Aşağıda verilen akarsu ve oluşturduğu delta ovaları eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

	Akarsu	Oluşturduğu Delta Ovası
A)	Kızılırmak	Bafra
B)	Sakarya	Karasu
C)	Meriç	Ergene
D)	Küçük Menderes	Selçuk
E)	Göksu	Göksu

7. Türkiye genel hatlarıyla yüksek, dağlık ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir.

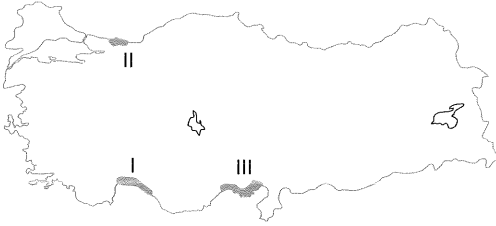
Bu durumun ortaya çıkmasında

- I. Alp orojenez kuşağında bulunması
- II. Epirojenez ile yükselmesi
- III. Farklı kayaç türlerinin bulunması

özelliklerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

8. Aşağıdaki haritada Türkiye kıyılarına ait üç yer numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu yerlerin kıta sahanlıkları, dardan geniş doğru aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) III, II, I B) III, I, II C) II, III, I
D) I, III, II E) I, II, III

9. Çok sayıda akarsuyun bulunduğu Türkiye'de, akarsu vadilerinin büyük bölümünün «V» şeklinde bir profile sahip olduğu görülür.

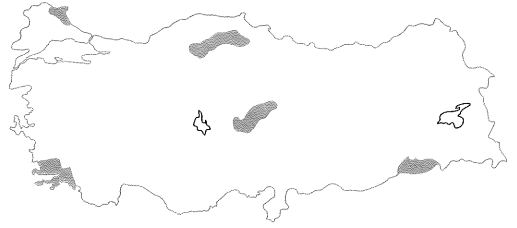
Bu durumun nedeni

- I. Yamaç eğim değerlerinin fazla olması
- II. Zemindeki kayaç yapısının dirençsiz olması
- III. Akarsuların denge profiline ulaşmamış olması

özelliklerinden hangileri olabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

10.

Aşağıdakilerden hangisi bu alanlar için ortak bir özelliktir?

- A) Aktif deprem alanlarıdır.
- B) Volkanik alanlardır.
- C) Yaşlı temel arazilerdir.
- D) Doğa koruma alanlarıdır.
- E) Önemli linyit havzalarıdır.

11. Türkiye'de en dar alan şekillendiren dış kuvvet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akarsular B) Buzullar
C) Rüzgârlar D) Dalgalar
E) Kütle hareketleri

12. Türkiye'nin kuzeyindeki en uç noktasından, güneyindeki en uç noktasına çizilecek doğrusal bir hat boyunca güneyden kuzeye doğru seyahat edecek bir kişinin,

- I. Küre Dağları
- II. Uzunyayla Platosu
- III. Tahtalı Dağları

verilen yerlerin hangileri ile karşılaşması beklenir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye’de ekolojik dengeyi bozan etkenler, Tarımda akarsuların aşırı kullanılması
Birçok hayvan türünün bilinçsiz avlanması
Kentlerin içerisinde sanayi çeşitliliğinin fazla olması
Yer altı sularının sondajlarla yüzeye çıkarılması
Ancak, Akarsu ağzlarındaki deltaların çok hızlı büyümesi verimli toprak oluşumunu hızlandıracığı için ekolojik dengeyi bozmayacaktır.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

2. Türkiye’nin coğrafi bölgeleri ve bölümleri belirlenirken fiziki, beşeri ve ekonomik özellikler göz önünde bulundurulmuştur. Fiziki özellikler içerisinde de yer şekilleri belirleyici olmuştur. Orta Karadeniz sınırlarının, Akdeniz ve Karadeniz kıyı bölümlerinin aksine iç kesimlere daha fazla sokulması, bölgedeki dağların (Canik) kıydan uzak olmasıyla ilgilidir.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

3. Renklendirme Yöntemi yalnızca yükselti ile ilgilidir.

Özellikleri

- **Yeşil:** Kıyı bölgeleri – Marmara’nın tamamı – Harran ovası
- **Sarı ve Turuncu:** İç Anadolu – GDA
- **Kahverengi:** D. Anadolu – Toroslar – Kuzey Anadolu Dağları – Sivas çevresi

ÖNEMLİ

- Kıyıda olmasına rağmen renk değişimi fazla olan iller; Antalya – Muğla – Trabzon – Rize

Doğru cevap “B” seçeneğidir.

4. Kıyı kumulları dağların kıydan uzak olduğu yerlerde daha fazla olur. Doğu Karadeniz ve Antalya çevresinde dağlar kıyıya çok yakın olduğu için kıyı kumulu azdır.

Doğru cevap “C” seçeneğidir.

5. Aydın’ın merkez ilçesine bağlı bir köye kara yoluyla ulaşabilmek için ortalama on kilometre yol almak gerekirken Denizli’de kuş uçuşu mesafesi aynı olan bir köye on beş kilometre yol almak gerekmektedir. Bu durumun temel sebebi, yer şekillerinin engebeli olmasıdır.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

6. Delta Ovaları

Karadeniz → Bafra – Kızılırmak,

Çarşamba – Yeşilirmak

Ege → Meriç, Dikili – Bakırçay

Menemen – Gediz

Selçuk (Kuşadası) – K. Menderes

Balat – B. Menderes

Akdeniz → Silifke – Göksu,

Çukurova – Seyhan, Ceyhan

Asi

Ancak, Ergene ovasının oluşumunda akarsu etkisi olsa da delta ovası değildir.

Doğru cevap “C” seçeneğidir.

7. Türkiye genel hatlarıyla yüksek, dağlık ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Bu durumun ortaya çıkmasında Alp orojenez kuşağında bulunması Epirojenez ile yükselmesi Genç oluşumlu olması Volkanik oluşumların ve dağların yaygın olması etkilidir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

8. Akdeniz ve Karadeniz'de kıta sahanlığı dardır. Ancak delta ovasının olduğu yerlerde kıta sahanlığı geniş olur. Verilen yerlere bakıldığında III numara en büyük delta ovası olan Çukurova'dır ve kıta sahanlığı en geniştir. II numaralı yer Karasu deltasıdır ve kıta sahanlığı geniştir. I numaralı yer ise falezlerin yaygın olduğu dik yamaçlardır ve kıta sahanlığı dardır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

9. Çok sayıda akarsuyun bulunduğu Türkiye'de, akarsu vadilerinin büyük bölümünün «V» şeklinde bir profile sahip olduğu görülür. Bu durumun nedeni, Akarsuların denge profiline ulaşmamış olması (genç oluşum) ile açıklanabilir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

10. I. Jeolojik Zaman (Paleozoik)

- Taş kömürü yatakları oluşmuştur. Ülkemiz "TETİS DENİZİ" halindedir.
- Ülkemizin en eski ve temel arazisi olan masif alanlar oluşmuştur.

Bunlar;

- Yıldız (Istranca) Masifi (MARMARA)
- Saruhan – Menteşe Masifi (EGE)
- Alanya – Anamur Masifi (AKDENİZ)
- Kastamonu (Devrakani) Masifi (KARADENİZ)
- Kırşehir Masifi (İÇ ANADOLU)
- Bitlis Masifi (D. ANADOLU)
- Mardin Masifi (GÜNEYDOĞU ANADOLU)

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. Ülkemizde dış kuvvetler içerisinde en etkili olan Akarsu, en az etkili olan buzul şekilleridir.

BUZUL ŞEKİLLERİ

- Ülkemizde en az etkili olan dış kuvvettir.
- Ülkemiz "Orta Kuşak" ta yer aldığından yalnızca yüksek dağların zirvelerinde buzul görülür.

Bunlar;

- Marmara – Uludağ (güncel buzul yok)
- Akdeniz – Aladağ, Bolkar
- Karadeniz – Kaçkar
- İç Anadolu – Erciyes
- D. Anadolu – Genel olarak birçok dağda rastlanabilir.

ANCAK; Ege ve GDA' da buzul şekillerine rastlanmaz. (Yükselti az)

ÖNEMLİ

Buzul oluşumu " hem matematik konum hem de özel konum " ile bağlantılıdır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

12. Türkiye'nin kuzeyindeki en uç noktasından, güneyindeki en uç noktasına çizilecek doğrusal bir hat boyunca güneyden kuzeye doğru seyahat edecek bir kişinin,

Küre Dağları

Uzunyayla Platosu

Tahtalı Dağları ile karşılaşması mümkündür.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

1. Türkiye arazisi, sahip olduğu coğrafi özelliklere bağlı olarak dünyadaki ilk yerleşim yerlerinden ve en eski medeniyetlerin kurulduğu bölgelerden biri olmuştur.

Bu durumun ortaya çıkmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi diğerlerinden daha azdır?

- A) Ilıman iklim koşullarının etkili olması
B) Tatlı su kaynaklarının yeterli olması
C) Verimli toprakların bulunması
D) Yer şekillerinin çeşitli olması
E) Farklı jeolojik zamanlardan meydana gelen çeşitli madenlere sahip olması

2.

Yukarıdaki haritada gösterilen Amasya şehrinden Adana şehrine doğru çizilecek hat boyunca hareket eden bir kişinin, sırasıyla aşağıdaki jeomorfolojik birimlerden hangilerini görmesi beklenir?

- A) Bozok Platosu, Uzunyayla Platosu, Tahtalı Dağları
B) Köroğlu Dağları, Haymana Platosu, Bozok Platosu
C) Bozok Platosu, Uzunyayla Platosu, Amanos Dağları
D) Köroğlu Dağları, Uzunyayla Platosu, Cihanbeyli Platosu
E) Küre Dağları, Cihanbeyli Platosu, Sultan Dağları

3. **Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de buzullaşmanın görüldüğü alanlardan biri değildir?**

- A) Bingöl Dağları
B) Aladağlar
C) Karçal Dağları
D) Dedegöl Dağı
E) Yıldız Dağı

4. I. Tersiyer'de bor yatakları oluşmuştur.
II. Kuaterner'de Ege Denizi oluşmuştur.
III. Mezozoik'te Taş Kömürü yatakları oluşmuştur.

Türkiye arazisinin jeolojik gelişimiyle ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

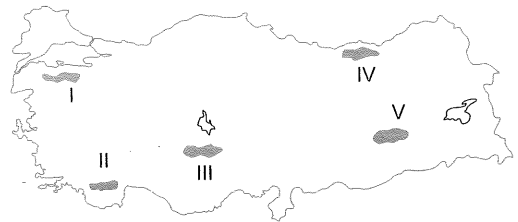
- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

5. Son Buzul Çağı'nda Türkiye'deki dağların bir kısmında buzullar oluşmuştur. Bu buzulların hareketlerine bağlı olarak aşındırma ve biriktirme şekilleri gelişmiştir.

Aşağıdaki dağların hangisinde bu tür şekiller bulunmaz?

- A) Uludağ
B) Cilo Dağı
C) Dedegöl Dağları
D) Mescit Dağları
E) Karacadağ

6. Eğimin fazla ve yükselti değerlerinin kısa mesafede önemli değişimler gösterdiği yerlerin iz düşüm alanı ile gerçek alanı arasındaki fark fazladır.

Yukarıdaki haritada numaralandırılan eş alanlı yerlerin hangisinde bu fark daha azdır?

- A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

7. Aşağıdaki ovalardan hangisinin oluşumunda etkili olan faktörler diğerlerinden farklıdır?

- A) Düzce Ovası B) Merzifon Ovası
C) Suluova D) Pasinler Ovası
E) Muğla Ovası

8. Türkiye'de geniş yer kaplayan platolarda en fazla yapılan ekonomik faaliyet tarım ve hayvancılıktır.

Aşağıdaki platolardan hangisi bu özelliğin dışında kalmaktadır?

- A) Erzurum - Kars B) Şanlıurfa
C) Taşeli D) Yazılıkaya
E) Bozok

9. Türkiye'de karstik şekiller yaygın olmakla birlikte lapy, dolin, uvala ve polyelerin Batı Toroslarda daha fazla bulunmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yükselti ve engebenin fazla olması
B) Bitki örtüsü bakımından fakir olması
C) Akdeniz ikliminin görülmesi
D) Kayaç yapısının karst sistemi olması
E) Toprak yapısının verimsiz olması

10. Aşağıdakilerin hangisinde insanların doğal çevre üzerindeki etkisi daha azdır?

- A) Doğu Karadeniz yaylalarında mera hayvancılığı faaliyetlerinin yaygın olması
B) Rize-Artvin arasındaki kıyı şeridinde denizin doldurularak hava alanı yapılması
C) Seyitömer Termik Santrali'nde elektrik üretilmesi
D) Avlan Gölü'nün tarım alanı oluşturmak amacıyla kurutulması
E) İstanbul Boğazı'nın her iki yakasını birbirine bağlayan köprülerin yapılması.

11. Aşağıdaki haritada yükselteri birbirinden farklı beş ova gösterilmiştir.

Bu ovaların yükselterlerinin farklı olması aşağıdakilerden hangisini etkilemez?

- A) Endüstriyel tarım ürünlerinin çeşitliliğini
B) Donlu gün sayısını
C) Ürünlerin hasat zamanını
D) Sulamaya duyulan gereksinimi
E) Tarımda makine kullanımını

12. Türkiye'nin yüksek ve engebeli bir ülke olmasının

- I. Kış turizmi
II. Maden çeşitliliği
III. Orman işletmeciliği

ekonomik etkinliklerden hangileri üzerinde etkisi yoktur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye arazisi, sahip olduğu coğrafi özelliklere bağlı olarak dünyadaki ilk yerleşim yerlerinden ve en eski medeniyetlerin kurulduğu bölgelerden biri olmuştur.

Bu durumun ortaya çıkmasında

Ilıman iklim koşullarının etkili olması

Tatlı su kaynaklarının yeterli olması

Verimli toprakların bulunması

Yer şekillerinin çeşitli olması etkili olmuştur.

Ancak, ilk yerleşme dönemlerinde madencilik faaliyetleri olmadığı için farklı jeolojik zamanlardan meydana gelen çeşitli madenlere sahip olması etkili olmamıştır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

2. Amasya şehrinden Adana şehrine doğru çizilecek hat boyunca hareket eden bir kişinin, sırasıyla Bozok Platosu, Uzunyayla Platosu, Tahtalı Dağları'ndan geçmesi beklenir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

3. BUZUL ŞEKİLLERİ

- Ülkemizde en az etkili olan dış kuvvettir.
- Ülkemiz "Orta Kuşak" ta yer aldığından yalnızca yüksek dağların zirvelerinde buzul görülür.

Bunlar;

- Marmara – Uludağ (güncel buzul yok)
- Akdeniz – Aladağ, Bolkar
- Karadeniz – Kaçkar
- İç Anadolu – Erciyes
- D. Anadolu – Genel olarak birçok dağda rastlanabilir.

ANCAK; Ege ve GDA' da buzul şekillerine rastlanmaz. (Yükselti az)

ÖNEMLİ

Buzul oluşumu " hem matematik konum hem de özel konum " ile bağlantılıdır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

4. I. Jeolojik Zaman (Paleozoik)

- Taş kömürü yatakları oluşmuştur. Ülkemiz "TETİS DENİZİ" halindedir.
- Ülkemizin en eski ve temel arazisi olan masif alanlar oluşmuştur.

II. Jeolojik Zaman (Mezozoik)

- Anadolu Tetis Denizi'nin tabanında düzleşmiş ve peneplen haline gelmiş.
- Alp – Himalaya hazırlık dönemidir.

III. Jeolojik Zaman (Tersiyer)

- Alp – Himalaya kıvrım sistemi oluşmuş.
- (Dağlarımızın doğu – batı yönlü uzanmasının temel sebebi- dir.)
- Kuzey Anadolu Dağları ve Toroslar oluşmuş.
 - İç Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yoğun volkanik faaliyetler meydana gelmiştir.
 - Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF) oluşmuş.
 - Linyit, petrol, doğal gaz, bor ve tuz yatakları oluşmuş.

IV. Jeolojik Zaman (Kuaterner)

- Anadolu "HEPTEN" yükselmiş. (Epirojenez)
 - Yüksekte kalan düzlükler ortaya çıkmış (Plato)
 - İstanbul – Çanakkale boğazları oluşmuş.
- (Karadeniz göl özelliğini yitirmiş.)
- Egeit karası çökmüş ve "EGE DENİZİ" oluşmuş.
 - Ege adaları ve Kıbrıs Adası oluşmuş.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

5. BUZUL ŞEKİLLERİ

- Ülkemizde en az etkili olan dış kuvvettir.
- Ülkemiz "Orta Kuşak" ta yer aldığından yalnızca yüksek dağların zirvelerinde buzul görülür.

Bunlar:

- Marmara – Uludağ (güncel buzul yok)
- Akdeniz – Aladağ, Bolkar
- Karadeniz – Kaçkar
- İç Anadolu – Erciyes
- D. Anadolu – Genel olarak birçok dağda rastlanabilir.

ANCAK; Ege ve GDA' da buzul şekillerine rastlanmaz. (Yükselti az)

ÖNEMLİ

Buzul oluşumu "hem matematik konum hem de özel konum" ile bağlantılıdır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

6. Eğimin fazla ve yükselti değerlerinin kısa mesafede önemli değişimler gösterdiği yerlerin iz düşüm alanı ile gerçek alanı arasındaki fark fazladır. Bu fark en fazla Doğu Karadeniz, en az Güneydoğu Anadolu ve İç Anadolu bölgelerindedir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

7. Karstik ovalar;

Tefenni, Acıpayam, Korkuteli – Kestel, Elmalı, Muğla, Çivril, Tavas

Tektonik Ovalar

- Ülkemizde en çok görülen ovalardır ve fay hatları boyunca sıralanır.

Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF)

Düzce, Bolu, Amasya, Merzifon, Tokat, Niksar, Erzincan, Ağrı ovaları

Batı Anadolu Fay Hattı (BAF)

Bakırçay, Gediz, K. Menderes, B. Menderes ovaları

Doğu Anadolu Fay Hattı (DAF)

Amik, Maraş, Malatya, Elazığ, Bingöl, Muş ovaları Bunların yanı sıra Konya ve Harran ovaları

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

8. Aşınım Platosu

- Bu platolarda genel olarak sanayi gelişmiştir ve sık nüfuslanma vardır.

Çatalca – Kocaeli Platosu örnek olarak gösterilebilir. Lav (Volkanik) Plato

- Bu platolarda genel olarak verimli arazilere rastlanır ve büyükbaş hayvancılık gelişmiştir.

Erzurum – Kars – Ardahan Platosu örnek olarak gösterilebilir. Karstik Plato

- Bu platolarda genel olarak verimsiz arazilere rastlanır. Nüfus seyrek ve kıl keçisi yetiştiriciliği gelişmiştir.

Teke – Taşeli Platosu örnek olarak gösterilebilir. Tabaka Düzlüğü (Yatay Duruşlu) Plato

- Bu platolar ülkemizde en çok görülen plato türüdür ve genel olarak tahıl tarımı ve Küçükbaş hayvancılık gelişmiştir.

Haymana, Cihanbeyli, Obruk, Bozok, Yazılıkaya, Uzunyayla, Gaziantep ve Şanlıurfa platoları örnek olarak gösterilebilir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

9. Türkiye’de karstik şekiller yaygın olmakla birlikte lapy, dolin, uvala ve polyelerin Batı Toroslarda daha fazla bulunmasının nedeni, kayaç yapısının karst (kalker) sistemi olmasıdır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

10. İnsanların doğal çevre üzerindeki etkisi düşünüldüğünde,

Avlan Gölü’nün tarım alanı oluşturmak amacıyla kurutulması

Rize-Artvin arasındaki kıyı şeridinde denizin doldurularak hava alanı yapılması

Seyitömer Termik Santrali’nde elektrik üretilmesi

İstanbul Boğazı’nın her iki yakasını birbirine bağlayan köprülerin yapılması doğal çevre üzerinde insanın etkili olduğunu göstermektedir.

Ancak Doğu Karadeniz yaylalarında mera hayvancılığı faaliyetlerinin yaygın olmasında doğal çevrenin insana etkisi vardır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

11. Haritada verilen yerlerin ovalara bakıldığında iklim özellikleri, toprak özellikleri, yetiştirilen tarım ürünleri ve oluşum biçimleri farklıdır ancak düz arazi olduğu için hepsi makine kullanımına elverişlidir.

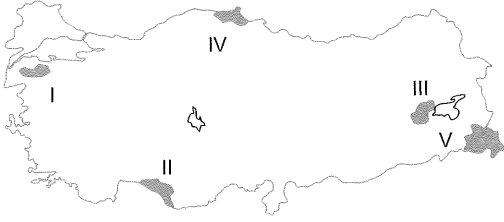
Doğru cevap "E" seçeneğidir.

12. Ülkemiz yüksek ve engebeli bir ülkedir. Bu durum, yaylacılık, kış turizmi, sanayi, ulaşım, ticaret üzerinde etkili olmaktadır ancak maden çeşitliliği yer altı oluşumu ile ilgili olduğu için yükselti ve engebeden etkilenmez.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

1. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu alanlardan hangisi genç volkanik arazilerin yaygın olduğu sahalardan biridir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye’de teknolojinin gelişmesiyle doğal çevreye olan bağımlılığın azaldığına örnek olarak gösterilebilir?

- A) Akdeniz’in yüksek kesimlerinde yaylacılık etkinliklerinin yapılması
B) Seracılık etkinliklerinin, kıyı kesimlerinden iç kesimlere doğru yaygınlaşması
C) Ülkenin iç kesimlerindeki bazı yerlerde tarım topraklarının yerleşmeye açılması
D) Dik yamaçlardaki tarım arazilerinin, eğim yönüne dik sürülmesi
E) Organik tarımın uygulandığı yerlerde ekonomik getirinin yüksek olması

3. Aşağıda verilen özelliklerden hangisi Türkiye’deki volkanik arazilerin tümü için ortak bir özelliktir?

- A) Turizm açısından önemli yer şekillerine sahip olması
B) Aktif volkanların bulunması
C) Jeopark özelliği taşıması
D) Fay hatları ve püskürük kayaçların olduğu yerlerde bulunması
E) Yüzey volkanizması olması

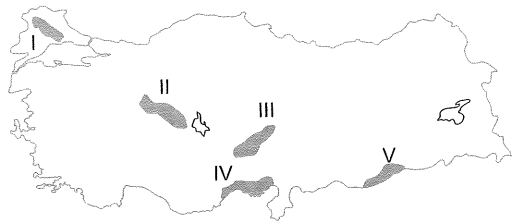
4. Bir Türkiye fiziki haritası incelendiğinde Dikili ovasının yeşil, Konya Ovası’nın sarı, Erzincan Ovası’nın kahverengi ile gösterilmesi aşağıdakilerden hangisiyle ilgilidir?

- A) Bitki örtülerinin farklılığıyla
B) Eğim derecelerinin farklılığıyla
C) Yükseltilerinin farklılığıyla
D) Toprak türlerinin farklılığıyla
E) Jeolojik yapılarının farklılığıyla

5. Akdeniz Bölgesi’nin dağlık veya platoluk kesimlerinin jeomorfolojik özellikleri aşağıdaki etkinliklerinden hangisini olumsuz yönde etkilemiştir?

- A) Kıl keçisi yetiştiriciliği
B) Kış turizmi
C) Turizm olanakları
D) Seracılık faaliyetleri
E) Yaylacılık etkinlikleri

6. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Bu alanların hangisinde engebellilik daha fazladır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Türkiye’de Akdeniz kıyı kesimine ait aşağıdaki özelliklerin hangisinde, yer şekillerinin etkisi yoktur?

- A) Halkın bir kısmının hayvancılığa yönelmesinde
B) Kıyıyla iç kesimler arasında kara yolu ulaşımının zor olmasında
C) Nüfusun, dar kıyı kesiminde yoğunlaşmasında
D) Tarım alanlarının az olmasında
E) Yer altı kaynaklarının dağılışında

8. Kaynağını Batı ve Orta Torosların güney yamaçlarından alan akarsuların Akdeniz’e döküldükleri alanlarda büyük deltalar oluşmamıştır.

Bu durum,

- I. Yamaç eğimlerinin fazla olmasıyla
II. Rejimlerinin düzenli olmasıyla
III. Kayaçların litolojik özellikleriyle

verilen özelliklerin hangileri ile ilgilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

9. I. Küre
II. Beydağı
III. Nemrut
IV. Karacadağ

Yukarıdaki dağlardan hangileri volkanik faaliyet sonucu oluşmuştur?

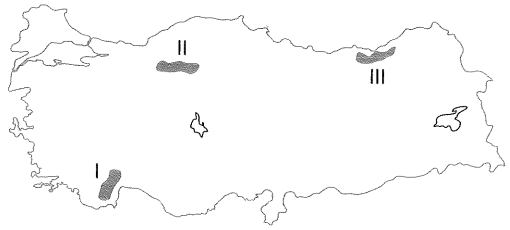
- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

10. I. Akarsu aşındırmasının güçlü olması
II. Akıntının az olması
III. Kıyıda girinti - çıkıntının fazla olması
IV. Akarsu vadilerinin genelde doğu-batı doğrultusunda uzanması

Türkiye’nin batı kıyılarında birçok delta ovasının oluşmasında, yukarıdakilerden hangileri etkili olmuştur?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

11. Aşağıdaki haritada bazı dağ sıraları numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu dağ sıralarının adları aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	Beydağı	Köroğlu	Kaçkar
B)	Köroğlu	Kaçkar	Beydağı
C)	Beydağı	Kaçkar	Köroğlu
D)	Kaçkar	Beydağı	Köroğlu
E)	Kaçkar	Köroğlu	Beydağı

12. Aşağıdaki ovalardan hangisi, karşısında verilen bölgede yer almaz?

Ova	Bölge
A) Amik	Akdeniz
B) Ergene	Marmara
C) Erbaa	İç Anadolu
D) Bakırçay	Ege
E) Altınbaşak	Güneydoğu Anadolu

ÇÖZÜMLER**1. Volkanik Dağlar**

Doğu Anadolu Bölgesi'nde: Ağrı, Tendürek, Süphan ve Nemrut İç Anadolu Bölgesi'nde: Erciyes, Melendiz, Hasan Dağı, Karacadağ, Karadağ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde: Karacadağ (Kalkan volkanizması) Ege Bölgesi'nde: Kula (İlk jeopark)

Marmara Bölgesi'nde: Uludağ (Derinlik volkanizması)

NOT

Volkanik arazi en fazla "Doğu Anadolu Bölgesi'nde görülür."

Volkanik dağların çizgi halinde uzanmasının temel sebebi fay hatlarına paralel uzanmasıdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

2. Türkiye'de teknolojinin gelişmesiyle doğal çevreye olan bağımlılık gün geçtikçe azalmaktadır. Buna örnek olarak Seracılık etkinliklerinin, kıyı kesimlerinden iç kesimlere doğru yaygınlaşması gösterilebilir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

3. Volkanik Dağlar

Doğu Anadolu Bölgesi'nde: Ağrı, Tendürek, Süphan ve Nemrut İç Anadolu Bölgesi'nde: Erciyes, Melendiz, Hasan Dağı, Karacadağ, Karadağ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde: Karacadağ (Kalkan volkanizması) Ege Bölgesi'nde: Kula (İlk jeopark)

Marmara Bölgesi'nde: Uludağ (Derinlik volkanizması)

NOT

Volkanik arazi en fazla "Doğu Anadolu Bölgesi'nde görülür."

"Volkanik dağların çizgi halinde uzanmasının temel sebebi fay hatlarına paralel uzanmasıdır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

4. Renklendirme Yöntemi yalnızca yükselti ile ilgilidir.

Özellikleri

- **Yeşil:** Kıyı bölgeleri – Marmara'nın tamamı – Harran ovası
- **Sarı ve Turuncu:** İç Anadolu – GDA
- **Kahverengi:** D. Anadolu – Toroslar – Kuzey Anadolu Dağları – Sivas çevresi

ÖNEMLİ

- Kıyıda olmasına rağmen renk değişimi fazla olan iller; Antalya – Muğla – Trabzon – Rize

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

5. Akdeniz Bölgesi'nin dağlık veya platoluk kesimlerinin jeomorfolojik özellikleri, kıl keçisi yetiştiriciliğini, kış turizmini, turizm olanaklarını ve yaylacılık etkinliklerini olumlu etkilerken, Seracılık faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

6. I numaralı yer Ergene çevresi, II numaralı yer Tuz gölü çevresi, IV numaralı yer Çukurova, V numaralı yer Güneydoğu Anadolu çevresidir ve düz arazi yapısına sahiptir. Ancak III numaralı yerde Aladağlar (Orta Toros) vardır ve yükselti engebe koşulları fazladır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

7. Halkın bir kısmının hayvancılığa yönelmesinde → YER ŞEKİLLERİ
Kıyıyla iç kesimler arasında kara yolu ulaşımının zor olmasında → YER ŞEKİLLERİ
Nüfusun, dar kıyı kesiminde yoğunlaşmasında → YER ŞEKİLLERİ
Tarım alanlarının az olmasında → YER ŞEKİLLERİ
Yer altı kaynaklarının dağılışında → JEOLÖJİK DEVİRLER

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

8. Kaynağını Batı ve Orta Torosların güney yamaçlarından alan akarsuların Akdeniz'e döküldükleri alanlarda büyük deltalar oluşmamıştır. Bu durum kayaçların litolojik özellikleriyle ilgilidir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

9. Kıvrım Dağlar

• Kuzey Anadolu Dağları

Yıldız, Samanlı, Bolu, Küre, Köroğlu, Canik, Mescit, Kop, Yalnızçam, Allahuekber dağları.

• Toroslar

Akdağlar, Beydağı, Geyik Dağı, Sultan Dağı, Bolkar, Aladağlar, Binboğa, Güneydoğu Toroslar

Kırık Dağlar

- Kırık dağlar Ege Bölgesi'nde yaygındır. Bunlar; Kaz, Madra, Yunt, Boz, Aydın ve Menteşe dağlarıdır.
- Akdeniz Bölgesi'nin tek kırık dağı ise "Amanoslar (Nur Dağı)" dır.

Volkanik Dağlar

Doğu Anadolu Bölgesi'nde: Ağrı, Tendürek, Süphan ve Nemrut

İç Anadolu Bölgesi'nde: Erciyes, Melendiz, Hasan Dağı, Karacadağ, Karadağ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde: Karacadağ (Kalkan volkanizması)

Ege Bölgesi'nde: Kula (İlk jeopark)

Marmara Bölgesi'nde: Uludağ (Derinlik volkanizması)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

10. Bir yörede delta ovası oluşabilmesi için;

- Kıyıda gel – git olmamalı
- Kıyıda akıntı olmamalı
- Akarsuyun bol alüvyon taşımali (aşınım güçlü olmalı)
- Kıta sahanlığı geniş olmalı (kıyı sığ olmalı)

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

11. Kıvrım Dağlar

• Kuzey Anadolu Dağları

Yıldız, Samanlı, Bolu, Küre, Köroğlu (II NUMARA), Canik, Kaçkar (III NUMARA), Mescit, Kop, Yalnızçam, Allahuekber dağları.

• Toroslar

Akdağlar, Beydağı (I NUMARA), Geyik Dağı, Sultan Dağı, Bolkar, Aladağlar, Binboğa, Güneydoğu Toroslar

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

12. Verilen ovalara bakıldığında,

Amik - Akdeniz

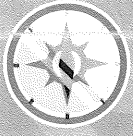
Ergene - Marmara

Bakırçay - Ege

Altınbaşak - Güneydoğu Anadolu

Ancak, Erbaa ovası (Tokat), İç Anadolu'da değil Karadeniz'dedir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

1. Türkiye’de yeryüzü şekillerinin genel özellikleri dikkate alındığında, aşağıdakilerden hangisi dağlık bölgeler arasında gösterilemez?

A) Biga Yarımadası
B) Menteşe Yöresi
C) Taşeli Yarımadası
D) Erzurum - Kars Yöresi
E) Istranca Yöresi

2. I. Alp - Himalaya
II. Volkanik faaliyetler
III. Akarsu aşınımı
IV. Kayaç türü

Türkiye’de dağların geniş alanlar kaplamasında yukarıdakilerden hangileri daha fazla etkili olmuştur?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

3. Normal faylar arasında yükselen bloklar horst yapıları olarak adlandırılır. Türkiye’deki bazı dağlar büyük horst yapılarından oluşmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi, bu şekilde oluşmuş dağlardan biri değildir?

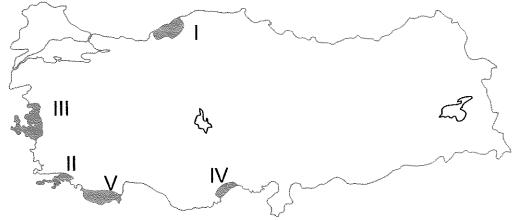
A) Boz Dağlar
B) Menteşe Dağları
C) Yunt Dağı
D) Kaz Dağları
E) Sultan Dağı

4. Platolar, geniş düzlüklerin akarsular tarafından derin bir şekilde yarılarak parçalanması sonucu oluşmuşlardır. Türkiye’de platolara daha çok Orta Anadolu Bölgesi’nde rastlanır.

Aşağıdakilerden hangisi bu bölgede yer alan platolardan biri değildir?

A) Obruk Platosu
B) Bozok Platosu
C) Yazılıkaya Platosu
D) Haymana Platosu
E) Gaziantep Platosu

5.

Yukarıdaki haritada verilen kıyı tipleri düşünüldüğünde sırasıyla aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi doğrudur?

A) Boyuna – Dalmaçya – Enine – Ria – Boyuna
B) Boyuna – Ria – Enine – Klanklı – Dalmaçya
C) Ria – Dalmaçya – Klanklı – Boyuna – Limanlı
D) Enine – Ria – Limanlı – Dalmaçya – Klanklı
E) Limanlı – Klanklı – Ria – Boyuna – Dalmaçya

6. Türkiye’de yüksekliğe bağlı bitki kuşaklarının oluşmasında,

I. Sıcaklığın düşmesi
II. Toprak türlerinin değişmesi
III. Erozyonun artması

faktörlerinden hangileri etkili olmuştur?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

7. Türkiye’de buzul aşındırma ve biriktirme şekillerinin bulunduğu yerler düşünüldüğünde aşağıdaki özelliklerinden hangisi bakımından doğru bir bilgi İçermez?

- A) Yüksek dağlık alanlardır.
- B) Genellikle 2000 metrenin üzerindedir.
- C) Tamamı Alp Himalaya orojenezi ile meydana gelmiştir.
- D) Tarım, yerleşme ve orman bakımından elverişsizdir.
- E) Kış turizmine genel olarak uygundur.

8. Türkiye’nin dağlarıyla ilgili

- I. Karadeniz ve Akdeniz kıyıları boyunca uzanan sıradağlar, kırılmayla oluşmuştur.
- II. En yüksek zirve kıvrımlı dağlar üzerindedir.
- III. Uludağ üzerinde güncel buzul oluşumu yoktur.

verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

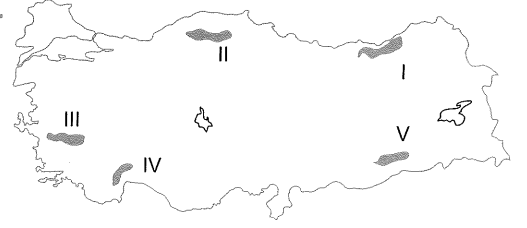
- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

9. Ovalar; tarım, yerleşme, sanayi kuruluşu için uygun alanları oluşturur.

Buna göre, aşağıdaki ovalardan hangisi diğerlerinden farklı bir özellik göstermektedir?

- A) Konya Ovası
- B) Iğdır Ovası
- C) Gediz Ovası
- D) Eskişehir Ovası
- E) Muş Ovası

10.

Haritada numaralarla gösterilen yerlerdeki dağlarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) V. yerdeki dağ sönmüş volkan dağıdır.
- B) II. yerdeki dağın doruklarında buzullar vardır.
- C) I. yerdeki dağların kuzey ve güney yamaçları bitki örtüsü bakımından farklıdır.
- D) III. yerdeki dağlar kırılmayla oluşmuştur.
- E) IV. yerdeki dağlarda karstik şekiller yaygındır.

11. I. Doğu Karadeniz Bölümü’nde heyelanların çok olması
II. Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde makineli tarımın yaygın olarak yapılabilmesi
III. Karadeniz Bölgesi’nde deniz turizminin gelişmemiş olması

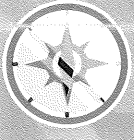
Yukarıda verilenlerden hangilerinde yer şekillerinin etkili olduğu söylenemez?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

12. Türkiye’de buzulların etkisiyle oluşmuş topografik şekillere ancak yüksek dağlık alanlarda rastlanmaktadır.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde buzul şekillerine rastlanmaz?

- A) Erciyes Dağı
- B) Aladağlar
- C) Uludağ
- D) Karçal Dağı
- E) Menteşe Dağları

ÇÖZÜMLER

1. Ülkemizin dağlık ve engebeli arazi yapısı göz önüne alındığında bu yerler,
Doğu Karadeniz,
Batı Karadeniz
Menteşe yöresi
Yıldız çevresi
Hakkari çevresi
Çanakkale çevresi
Antalya çevresi
Ancak, Erzurum-Kars yöresi yüksek düzlüklerden oluşan plato özelliği gösterir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

2. Türkiye genel hatlarıyla yüksek, dağlık ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir.
Bu durumun ortaya çıkmasında
Alp orojenez kuşağında bulunması
Epirojenez ile yükselmesi
Genç oluşumlu olması
Volkanik oluşumların ve dağların yaygın olması etkilidir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

3. Kırık Dağlar

- Kırık dağlar Ege Bölgesi'nde yaygındır. Bunlar; Kaz, Madra, Yunt, Boz, Aydın ve Menteşe dağlarıdır.
- Akdeniz Bölgesi'nin tek kırık dağı ise "Amanoslar (Nur Dağı)" dır.

NOT

Kırık dağlar genelde kıyıya dik uzanırken "Menteşe Dağları ve Nur Dağı" kıyıya paralel uzanır. Bu nedenle yöre bol yağış alır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

4. Platolar, geniş düzlüklerin akarsular tarafından derin bir şekilde yarılarak parçalanması sonucu oluşmuşlardır. Türkiye'de platolara daha çok Orta Anadolu Bölgesi'nde rastlanır. Bu platolar, Haymana, Cihanbeyli, Obruk, Bozok, Yazılıkaya ve Uzunyayla platolarıdır. Ancak Gaziantep Platosu Güneydoğu Anadolu'da yer alır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

5. Enine Kıyılar

- Dağların denize dik uzandığı kıyılardır.
- Ege Bölgesi'nde görülür

Boyuna Kıyılar

- Dağların denize paralel uzandığı kıyılardır.
- Akdeniz ve Karadeniz'de görülür.

Ria Kıyı Tipi

- Derin akarsu vadilerinin sular altında kalmasıyla meydana gelen kıyılardır.
- İstanbul – Çanakkale boğazları, Güneybatı Anadolu (Men-teşe) örnek olarak gösterilebilir.

Limanlı Kıyı Tipi

- Lagün oluşumu olan alanlarda görülen kıyı tipidir.
- B. Çekmece, K. Çekmece ve Terkos (Durusu) görüldüğü yerlerdir.

Dalmaçya Kıyı Tipi

- Kıyıya paralel uzanan akarsu vadilerinin sular altında kalması ile oluşur.
- Finike – Kaş çevresinde görülür.

Kalanklı Kıyı Tipi

- Kalkerli bölgelerde bulunan kıyı tipidir.
- Mersin – Silifke'de görülür.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

6. Türkiye'de yüksekliğe bağlı bitki kuşaklarının oluşmasında yalnızca sıcaklığın düşmesi etkili olmuştur.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

7. Türkiye’de buzul aşındırma ve biriktirme şekillerinin bulunduğu yerler genel olarak, Yüksek dağlık alanlardır.
Genellikle 2000 metrenin üzerindedir.
Tarım, yerleşme ve orman bakımından elverişsizdir.
Kış turizmine genel olarak uygundur.
Ancak, tamamı Alp Himalaya orojenezi ile meydana gelmiştir ifadesi yanlıştır çünkü ülkemizin en yüksek dağı olan Ağrı Dağı volkanik kökenlidir.

Doğru cevap “C” seçeneğidir.

8. Türkiye’nin dağlarıyla ilgili
- Karadeniz ve Akdeniz kıyıları boyunca uzanan sıradağlar, kırılmayla değil kıvrılmayla oluşmuştur.
 - En yüksek zirve kıvrımlı dağlar üzerinde değil volkanik dağlar (Ağrı Dağı) üzerindedir.
 - Uludağ üzerinde güncel buzul oluşumu yoktur.
- Doğru cevap “B” seçeneğidir.*

9. Ovalar; tarım, yerleşme, sanayi kuruluşu için uygun alanları oluşturur. Verilen ovalara bakıldığında Konya, Eskişehir, Gediz ve Iğdır ovaları bu duruma daha uygundur ancak Muş ovası farklılık gösterir.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

10. V. yerdeki dağ sönmüş volkan dağıdır. → KARACADAĞ

I. yerdeki dağların kuzey ve güney yamaçları bitki örtüsü bakımından farklıdır. → Denizellik etkisi

III. yerdeki dağlar kırılmayla oluşmuştur. → AYDIN DAĞLARI

IV. yerdeki dağlarda karstik şekiller yaygındır. → BEYDAĞI

Ancak, II. yerdeki dağın doruklarında buzullar vardır ifadesi yanlıştır çünkü Ilgaz Dağları’nın yükseltisi buzul oluşacak kadar fazla değildir.

Doğru cevap “B” seçeneğidir.

11. I. Doğu Karadeniz Bölümü’nde heyelanların çok olması → İklim ve Yer Şekilleri
II. Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde makineli tarımın yaygın olarak yapılabilmesi → Yer Şekilleri
III. Karadeniz Bölgesi’nde deniz turizminin gelişmemiş olması → İklim

Doğru cevap “B” seçeneğidir.

12. BUZUL ŞEKİLLERİ

- Ülkemizde en az etkili olan dış kuvvettir.
- Ülkemiz “Orta Kuşak” ta yer aldığından yalnızca yüksek dağların zirvelerinde buzul görülür.

Bunlar;

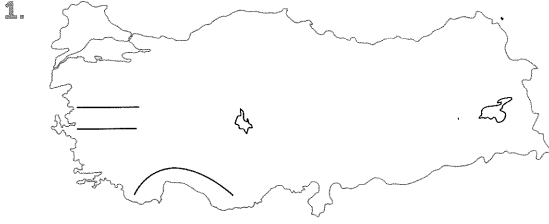
- Marmara – Uludağ (güncel buzul yok)
- Akdeniz – Aladağ, Bolkar
- Karadeniz – Kaçkar
- İç Anadolu – Erciyes
- D. Anadolu – Genel olarak birçok dağda rastlanabilir.

ANCAK; Ege ve GDA’ da buzul şekillerine rastlanmaz. (Yükselti az)

ÖNEMLİ

Buzul oluşumu “ hem matematik konum hem de özel konum ” ile bağlantılıdır.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

Haritada gösterilen dağların;

- I. kırıklı yapıda olmaları,
- II. fay kaynakları bakımından zengin olmaları,
- III. kalıcı kar örtüsüne rastlanması,
- IV. orografik yağış etkisinde kalmaları,
- V. genel olarak uzunış doğrultuları

özelliklerinden hangilerinin ortak olduğu söylenebilir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Aşağıdakilerden hangisi bir delta ovası değildir?

- A) Göksu B) Bafra C) Menemen
D) Karasu E) Altınbaşak

3. Aşağıdaki ova ve oluşum kökeni eleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Gediz - Delta
B) Niksar - Tektonik
C) Balat - Delta
D) Merzifon - Tektonik
E) Çivril - Karstik

4. I. Dalga
II. Akıntı
III. Gel-Git
IV. Medcezir

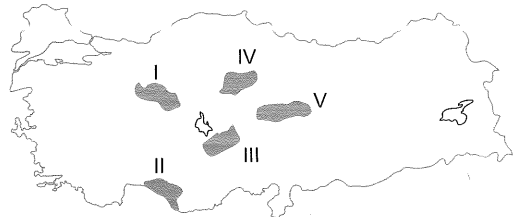
Türkiye kıyılarının şekillenmesinde yukarıdaki faktörlerden hangileri etkilidir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

5. Antalya'da, kıyından itibaren Toroslara doğru çıkan bir kişi, aşağıdakilerden hangisini gözlemlemez?

- A) Maki topluluğunu
B) Psödomaki topluluğunu
C) Yayla yerleşmelerini
D) Sedir topluluğunu
E) Karstik şekilleri

6. Obruk Platosu, adını üzerinde yer alan çok sayıda obruktan almıştır. Yüzeyi genel olarak 1100-1150 metre arasında değişen ve çevresindeki ovalara göre yükseltisi fazla olmayan bu plato, özellikle yer altı karst gelişiminin etkin olduğu bir sahadır. Bozok Platosu ise az da olsa kuzey kesimlerinde mağara oluşumlarının olduğu ve jips karstına rastlanan bir sahadır.

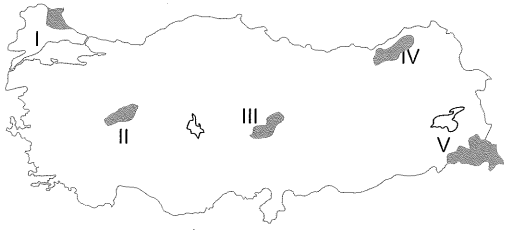

Yukarıda açıklaması verilen platolar, haritada numaralandırılarak gösterilen alanların hangilerinde yer almaktadır?

- A) I ve II B) II ve III C) II ve IV
D) III ve IV E) IV ve V

7.

Bu alanların hangilerinde buzul şekillerinin daha yaygın olarak görülmesi beklenmez?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

8. I. Meke Maarı

II. Dikili Deltası

III. Bursa Ovası

IV. Sinop Tombolosu

Yukarıdaki yer şekillerinden hangilerinin oluşumunda akarsuların etkisi vardır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

9. Dağ, boğaz ve vadi gibi yer şekilleri, Türkiye'de kara yolu ulaşımını etkiler.

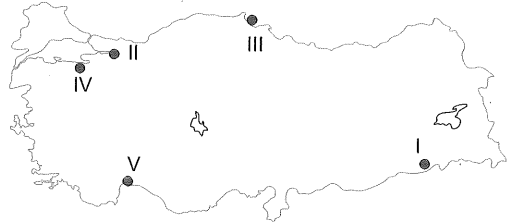
Buna göre, Edirne'den Adana'ya en kısa güzergahtan kara yoluyla gitmek isteyen bir kişi, sırasıyla hangi doğal engelleri geçmelidir?

- A) İstanbul Boğazı, Bolu Dağları, Orta Toroslar
B) Çanakkale Boğazı, Gediz Vadisi, Batı Toroslar
C) İstanbul Boğazı, Ilgaz Dağları, Batı Toroslar
D) Çanakkale Boğazı, Bolu Dağları, Orta Toroslar
E) İstanbul Boğazı, Kızılırmak Vadisi, Batı Toroslar

10. Aşağıdakilerden hangisi karstik kökenli bir ova değildir?

- A) Gediz B) Muğla C) Kestel
D) Elmalı E) Gembos

11.

Yukarıda verilen Türkiye haritasında işaretli alanlardan hangisinde kaplıca ve volkanizma olayları bir arada görülür?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

12. Aşağıdaki illerin hangisinde kaya tuzu karstına ait yer şekilleri daha yaygındır?

- A) Yozgat B) Diyarbakır C) Çankırı
D) Antalya E) Sivas

ÇÖZÜMLER

1. Haritada gösterilen yerlere dikkat edildiğinde Ege kırık sistemiyle, Akdeniz kıvrım sistemiyle oluşmuştur ancak her ikisinin ortak özelliği dağların doğu - batı yönlü uzanmasıdır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

2. Delta Ovaları

Karadeniz → Bafra – Kızılırmak,

Çarşamba – Yeşilirmak

Ege → Meriç, Dikili – Bakırçay

Menemen – Gediz

Selçuk (Kuşadası) – K. Menderes

Balat – B. Menderes

Akdeniz → Silifke – Göksu,

Çukurova – Seyhan, Ceyhan

Asi

Ancak, Altınbaşak (Harran) ovasının oluşumunda tektonizma etkilidir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

3. Delta Ovaları

Karadeniz → Bafra – Kızılırmak,

Çarşamba – Yeşilirmak

Ege → Meriç, Dikili – Bakırçay

Menemen – Gediz

Selçuk (Kuşadası) – K. Menderes

Balat – B. Menderes

Akdeniz → Silifke – Göksu,

Çukurova – Seyhan, Ceyhan

Asi

Karstik ovalar;

Tefenni, Acıpayam, Korkuteli – Kestel, Elmalı,

Muğla, Çivril, Tavas

Tektonik Ovalar

- Ülkemizde en çok görülen ovalardır ve fay hatları boyunca sıralanırlar.

Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF)

Düzce, Bolu, Amasya, Merzifon, Tokat, Niksar, Erzincan, Ağrı ovaları

Batı Anadolu Fay Hattı (BAF)

Bakırçay, Gediz, K. Menderes, B. Menderes ovaları

Doğu Anadolu Fay Hattı (DAF)

Amik, Maraş, Malatya, Elazığ, Bingöl, Muş ovaları Bunların yanı sıra Konya ve Harran ovaları

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

4. Ülkemizin kıyı şekillenmesinde dalga ve akıntı etkilidir ancak gel-git ve medcezir okyanus kıyısında olacağı için ülkemizde etkili değildir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

5. Antalya'da, kıyıdan itibaren Toroslara doğru çıkan bir kişi,

Maki topluluğunu

Yayla yerleşmelerini

Sedir topluluğunu

Karstik şekilleri

görebilir. Ancak psödomaki topluluğunu göremez çünkü psödomaki Karadeniz'de orman tahribi ile oluşan bitki topluluklarıdır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

6. Obruk Platosu, adını üzerinde yer alan çok sayıdaki obruktan almıştır. Yüzeyi genel olarak 1100-1150 metre arasında değişen ve çevresindeki ovalara göre yükseltisi fazla olmayan bu plato, özellikle yer altı karst gelişiminin etkin olduğu bir sahadır. → III NUMARA

Bozok Platosu ise az da olsa kuzey kesimlerinde mağara oluşumlarının olduğu ve jips karstına rastlanan bir sahadır. IV NUMARA

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

7. BUZUL ŞEKİLLERİ

- Ülkemizde en az etkili olan dış kuvvettir.
- Ülkemiz "Orta Kuşak" ta yer aldığından yalnızca yüksek dağların zirvelerinde buzul görülür.

Bunlar;

- Marmara – Uludağ (güncel buzul yok)
- Akdeniz – Aladağ, Bolkar
- Karadeniz – Kaçkar
- İç Anadolu – Erciyes
- D. Anadolu – Genel olarak birçok dağda rastlanabilir.

ANCAK; Ege ve GDA' da buzul şekillerine rastlanmaz. (Yükselti az)

ÖNEMLİ

Buzul oluşumu " hem matematik konum hem de özel konum " ile bağlantılıdır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

8. I. Meke Maarı → VOLKANİZMA
II. Dikili Deltası → AKARSU
III. Bursa Ovası → AKARSU
IV. Sinop Tombolosu → DALGA

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

9. Edirne'den Adana'ya en kısa güzergahtan kara yoluyla gitmek isteyen bir kişi, sırasıyla İstanbul Boğazı, Bolu Dağları, Orta Toroslarından geçer.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

10. Karstik ovalar;

Tefenni, Acipayam, Korkuteli – Kestel, Elmalı, Muğla, Çivril, Tavas

Ancak Gediz ovası oluşum bakımından tektoniktir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

11. Volkanik Dağlar

Doğu Anadolu Bölgesi'nde: Ağrı, Tendürek, Süphan ve Nemrut

İç Anadolu Bölgesi'nde: Erciyes, Melendiz, Hasan Dağı, Karacadağ, Karadağ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde: Karacadağ (Kalkan volkanizması)

Ege Bölgesi'nde: Kula (İlk jeopark)

Marmara Bölgesi'nde: Uludağ (Derinlik volkanizması)

IV numaralı yerde hem volkanizma hem de aktif fay hattı (sıcak su) bulunmaktadır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

12. KARSTİK ŞEKİLLER

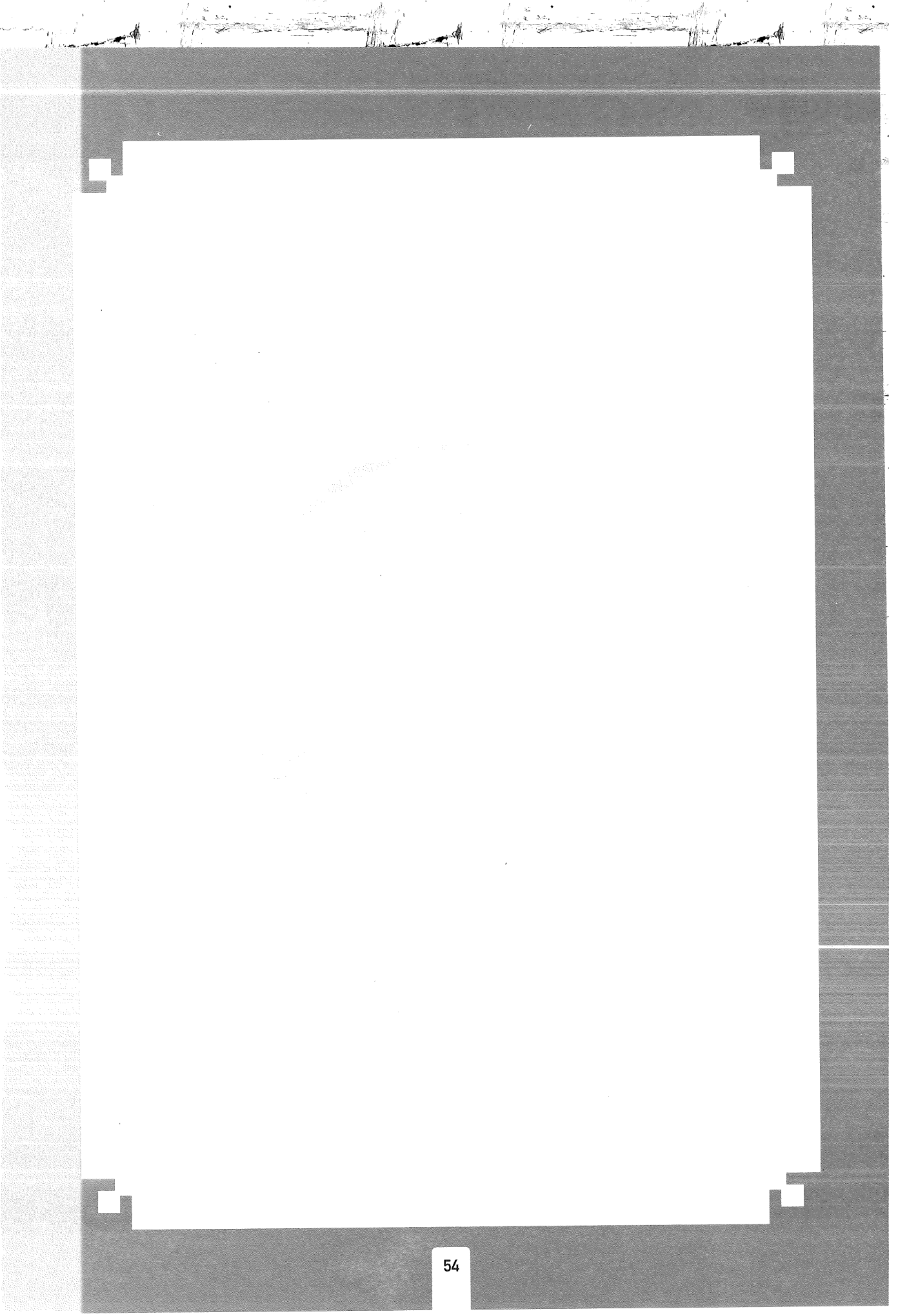
- Kolay çözülebilen taşların (kalker – jips – kaya tuzu) yaygın olduğu yörelerde görülür. Genel olarak;

Kalker – Akdeniz

Kaya tuzu – Çankırı

Jips – Tokat, Sivas gibi yerlerde görülür.

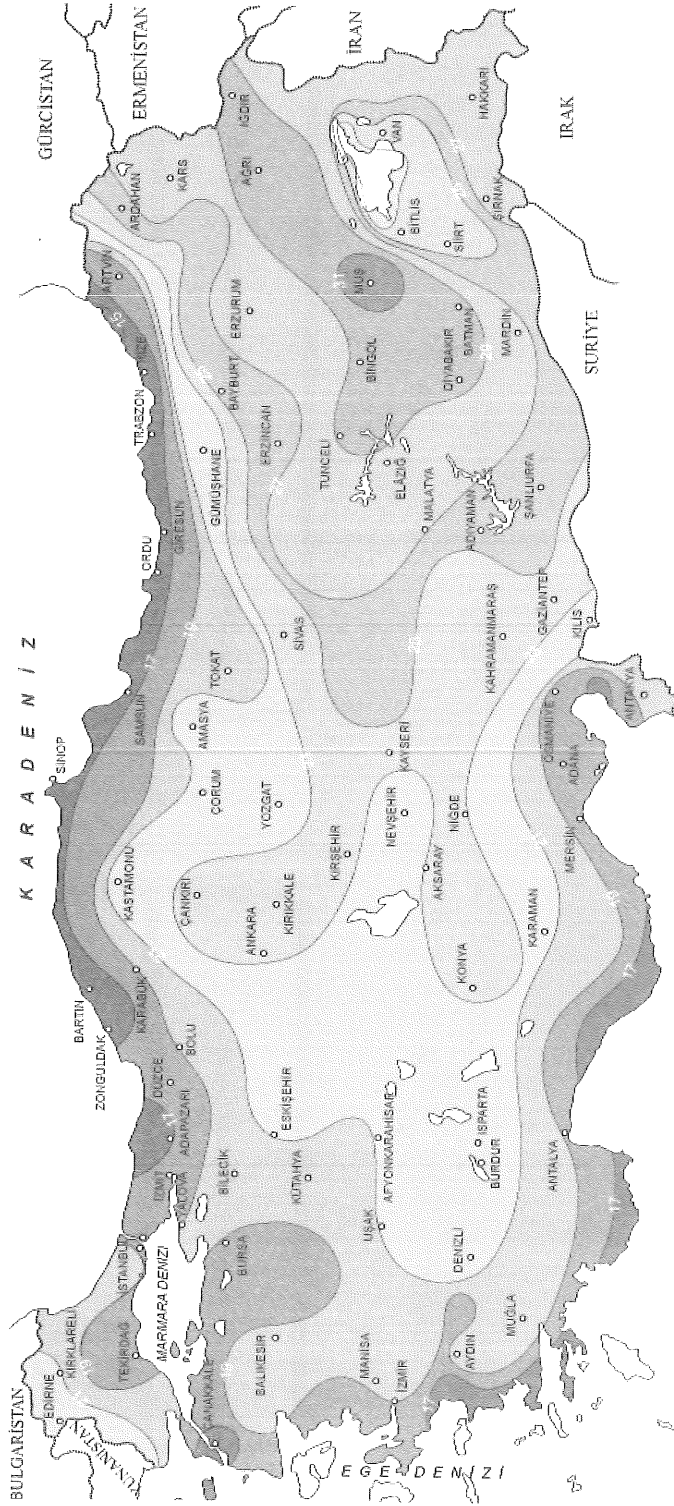
Doğru cevap "C" seçeneğidir.

İKLİM BİLGİSİ

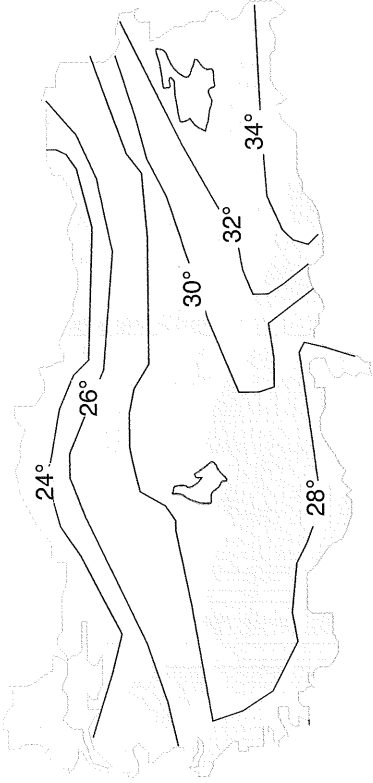
TÜRKİYE YILLIK SICAKLIK FARKI HARİTASI

- 0 En düşük sıcaklık farkları "Karadeniz ve Akdeniz'de ölçülür. (Denizellik)
- 0 En yüksek sıcaklık farkları "Doğu Anadolu'da ölçülür. (Karasalılık yükselti)

Türkiye Temmuz İndirgenmiş Sıcaklık Haritası

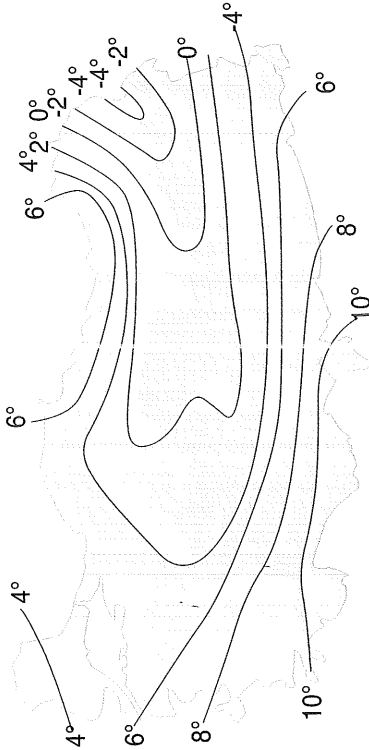

- En yüksek sıcaklıklar Güneydoğu Anadolu 'da ölçülür. (Enlem - Karasallık)
- En düşük sıcaklıklar Erzurum - Kars ve D. Karadeniz 'de ölçülür. (Enlem - Yaz yağışları)

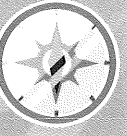
NOT:

İndirgenmiş sıcaklık haritalarında ulaşılamayacak tek faktör "yükseleti faktörüdür."

Türkiye Ocak İndirgenmiş Sıcaklık Haritası

- En yüksek sıcaklıklar Akdeniz kıyılarında ölçülür. (Enlem - Denizellik)
- En düşük sıcaklıklar Kuzeydoğu Anadolu 'da ölçülür. (Şiddetli Karasallık)

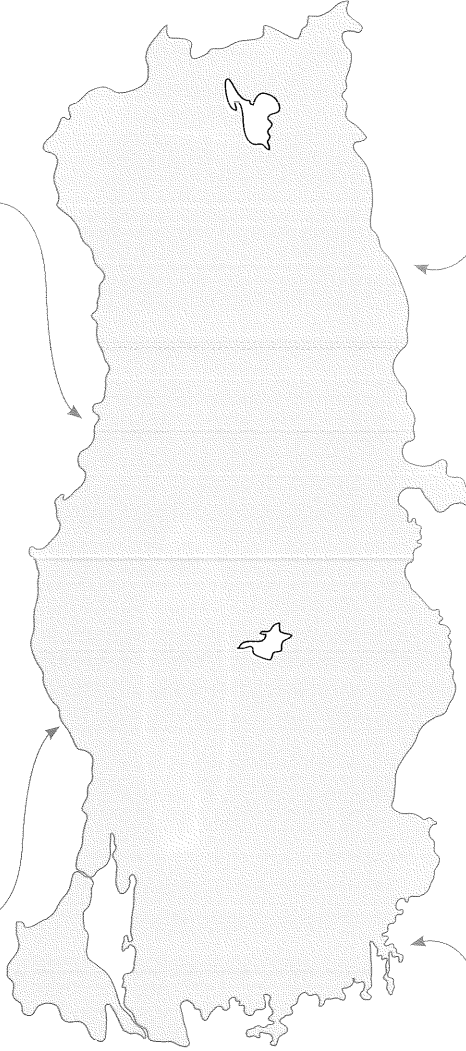
BASINÇ

İzlanda Dinamik Alçak Basınç

- Yazın yağmur, kışın kar yağışına neden olur.

Sibirya Termik Yüksek Basınç

- Kış mevsiminde etkilidir.
- Etkili olduğu süreçte kuru ayaza sebep olur.

Mevsimlilik etkilidir.

Yıl boyu etkilidir.

Azor Dinamik Yüksek Basınç

- Yazın daha çok sıcak ve kuru bir havanın görülmesine neden olur.
- Orman yangını ihtimalini artırır.

Basra Termik Alçak Basınç

- Yaz mevsiminde etkilidir.
- Sıcak ve kuru bir hava getirir.

RÜZGAR

KARAYEL

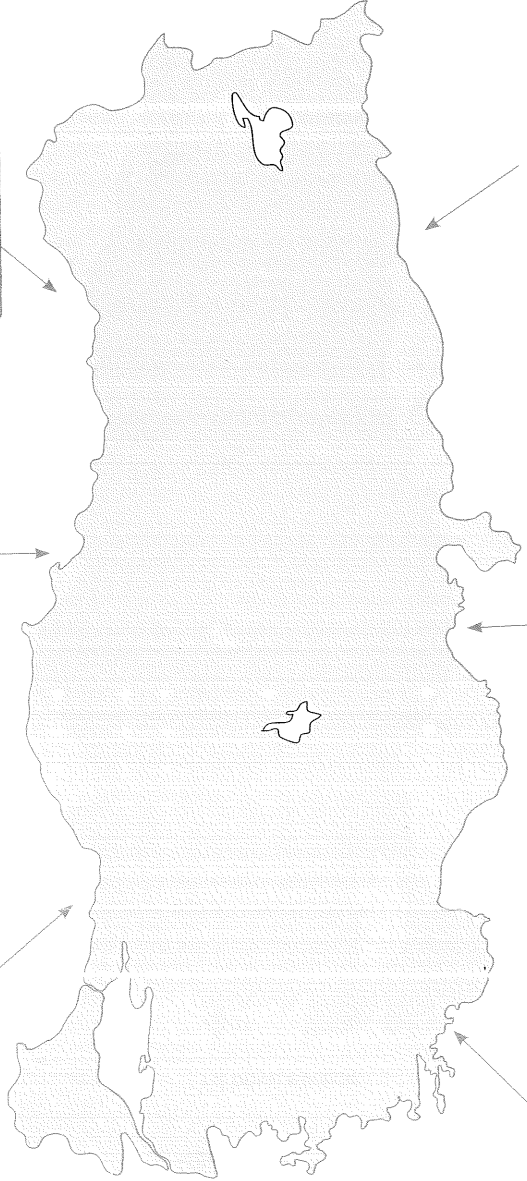
- ü Kuzeybatıdan esen soğuk rüzgardır.
- ü Kışın Marmara ve Karadeniz'de kar yağışına neden olur.

YILDIZ

- ü Kuzeyden esen soğuk rüzgardır.

POYRAZ

- ü Kuzeydoğudan esen soğuk rüzgardır.
- ü Kışın sert ve soğuk, yazın ise serin ve kuru eser.

LODOS

- ü Güneybatıdan esen sıcak rüzgardır.
- ü Soba zehirlenmesine sebep olur.
- ü Gözü yaşlı rüzgarı olarak da bilinir.

KIBLE

- ü Güneyden esen sıcak rüzgardır.

SAMYELİ (KEŞİŞLEME)

- ü Güneydoğudan esen sıcak rüzgardır.
- ü Yazın kuru sıcak etkisiyle buharlaşma miktarını

NEM

Mutlak Nem

- ☐ Su ve sıcaklık ile "doğru orantılıdır." Her ikisi de olmak zorundadır.
- ☐ Bu nedenle;
- ☐ En fazla → Akdeniz
- ☐ En az → D. Anadolu GDA

Hava açık

Max: 30 gr

Nem açıklığı:
%40Bağıl Nem:
%60Mutlak Nem:
12gr

30°C

Soğuma

I. Aşama

Maksimum Nem

- ☐ Bir hava kütesinin taşıyabileceği en fazla su miktarıdır.
- ☐ Sıcaklık ile "doğru orantılıdır."
- ☐ Sıcaklık arttıkça havanın taşıyabileceği su miktarı da artar. (Yağış ihtimali azalır.)
- ☐ **Maksimum nem en fazla** → Yazın, GDA' da, kışın ise Akdeniz 'dedir.

Hava doyma noktasına ulaştı

Max: 12 gr

Mutlak Nem:
12grBağıl Nem:
%100

15°C

Yükselerek Soğuma

II. Aşama

Bağıl Nem

- ☐ Bağıl nem yağışın olma ihtimalini gösterir.
- ☐ En fazla → Karadeniz
- ☐ En az → İç Anadolu

Hava doyma noktasını aşar.

Max: 9 gr

Bağıl Nem:
%100'ü aşar

10°C

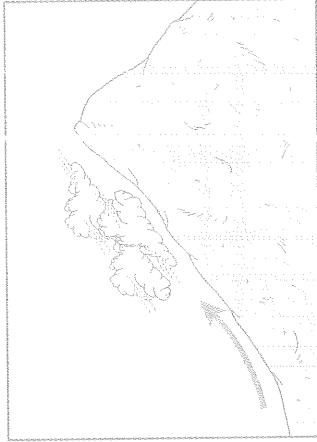
YAĞIŞ

Orografik (Yamaç)

- Ü Bir dağ yamacı boyunca yükselen nemli hava kütesinin soğuyup yağış bırakmasıdır.
- Ü Ülkemizde;

Karadeniz ve Akdeniz’de
“dağların denize dönük yamaçlarında”

Menteşe yöresinde (Güneybatı Anadolu) etkili olur.

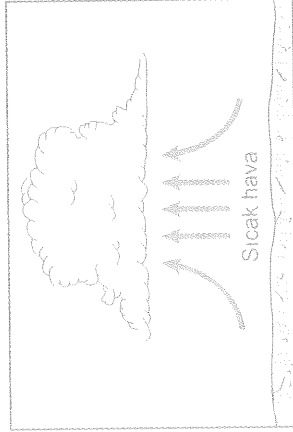

Konveksiyonel (Yükselim)

- Ü Kurak bölgelerde ısınan havanın hafifleyip yükselmesi ve daha sonra soğumanın gerçekleşmesi ile oluşan yağış şeklidir.
- Ü Ülkemizde;

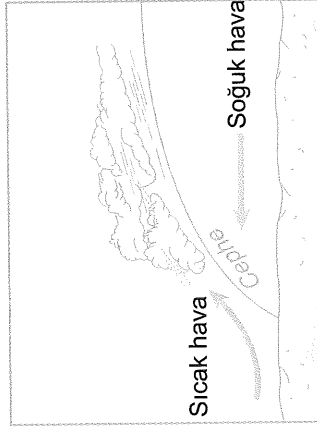
İç Anadolu → İlkbahar mevsimi

D. Anadolu → Yaz mevsimi

Cephesel (Frontal)

- Ü Farklı sıcaklık değerlerine sahip, hava kütlelerinin karşılaşma alanlarında gerçekleşen yağış şeklidir.
- Ü Ülkemizde;
- Ü Genel olarak Akdeniz ikliminde etkili olur.

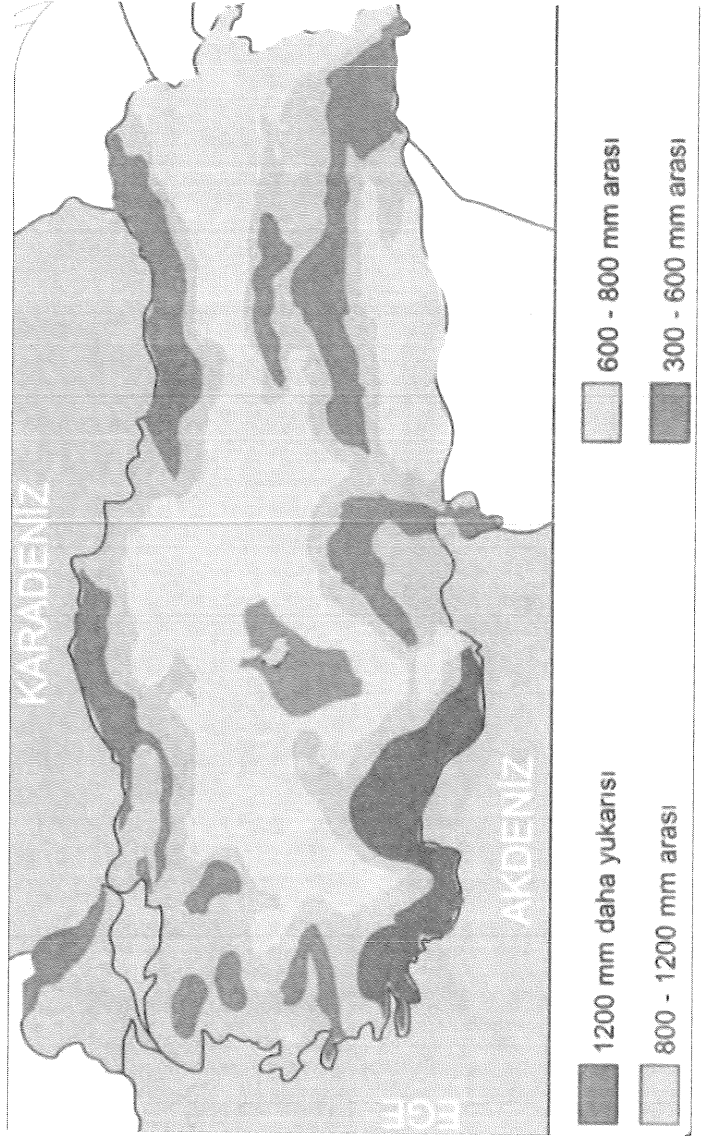
YAĞIŞIN DAĞILIŞI

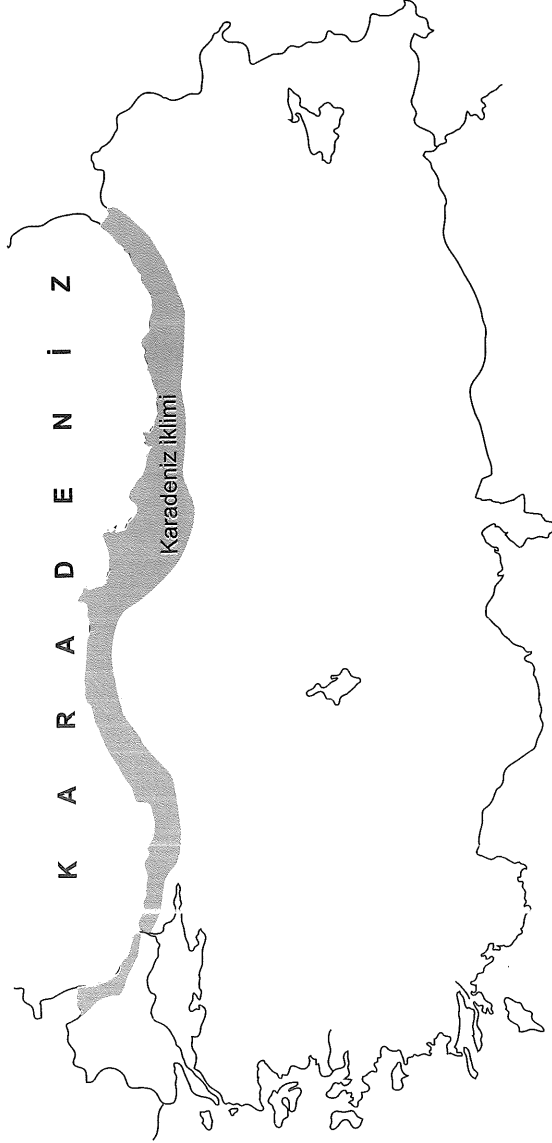
En Fazla Yağış Alan Yerler

- ☐ Doğu Karadeniz
- ☐ Yıldız Dağları çevresi
- ☐ Menteşe yöresi
- ☐ Hakkari çevresi
- ☐ Batı Karadeniz
- ☐ Antalya çevresi

En Az Yağış Alan Yerler

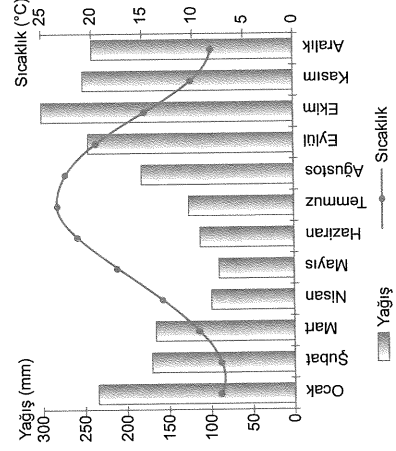
- ☐ Tuz Gölü çevresi
- ☐ Ergene yöresi
- ☐ Iğdır - Malatya ovaları
- ☐ Çoruh - Kelkit Vadisi
- ☐ Güneydoğu Anadolu

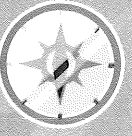

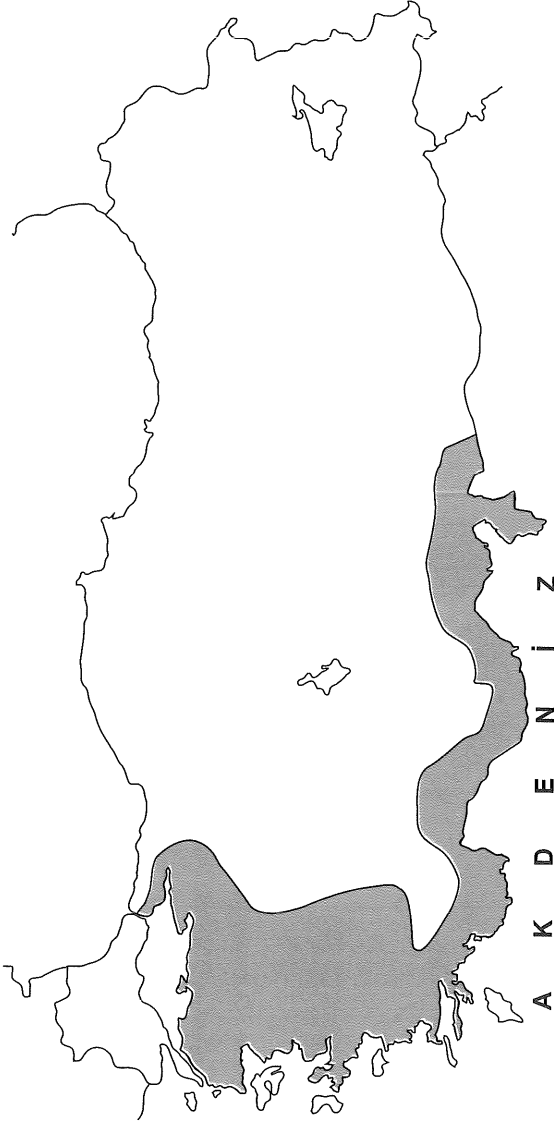
Karadeniz iklimi

- ü Karadeniz Bölgesinde ve Kuzey Marmara'da görülür.
- ü Yağış rejimi → Düzenli (Her mevsim yağışlıdır ancak "sonbaharda" yağışlar artış gösterir)
- ü Yağış türü → Oroğrafik (yamaç) yağış
- ü Toprak türü → D. Karadeniz'de "Kahverengi orman toprağı"
- ü B. Karadeniz 'de "Pozzol (Külrengi)"
- Bitki örtüsü → Orman (Karaçam - Ladin)

İKLİM TİPLERİ

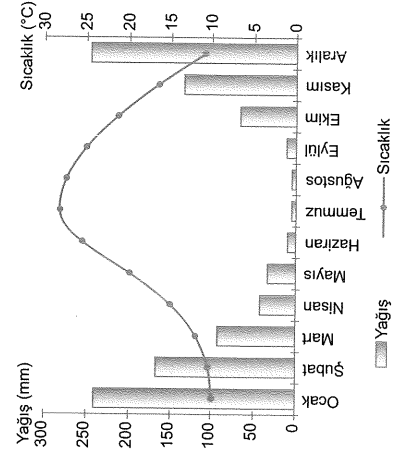

Akdeniz İklimi

- 0 Akdeniz - Ege - G. Marmara çevresinde görülür.
- 0 Yağış rejimi → Düzensiz (Kış yağışlı)
- 0 Yağış türü → Cephesel yağış
- 0 Toprak türü → Terra-Rossa (Kırmızı topraklar)
- 0 Bitki örtüsü → Maki

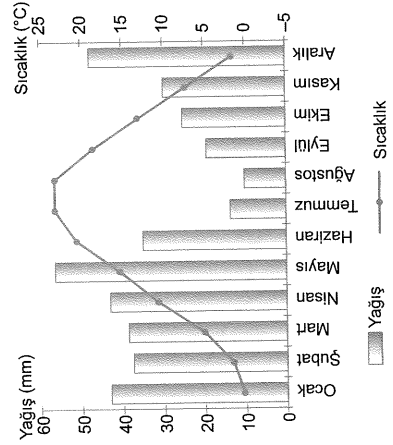
Not:

Akdeniz iklim bitki örtüsü "Kızılçam" iken, bunların tahrip edilmesi ile Maki'ye dönüşmüştür. Maki tahribi ile de Garig oluşmuştur.

İKLİM TİPLERİ

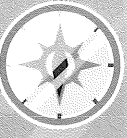

İlman Karasal İklimi

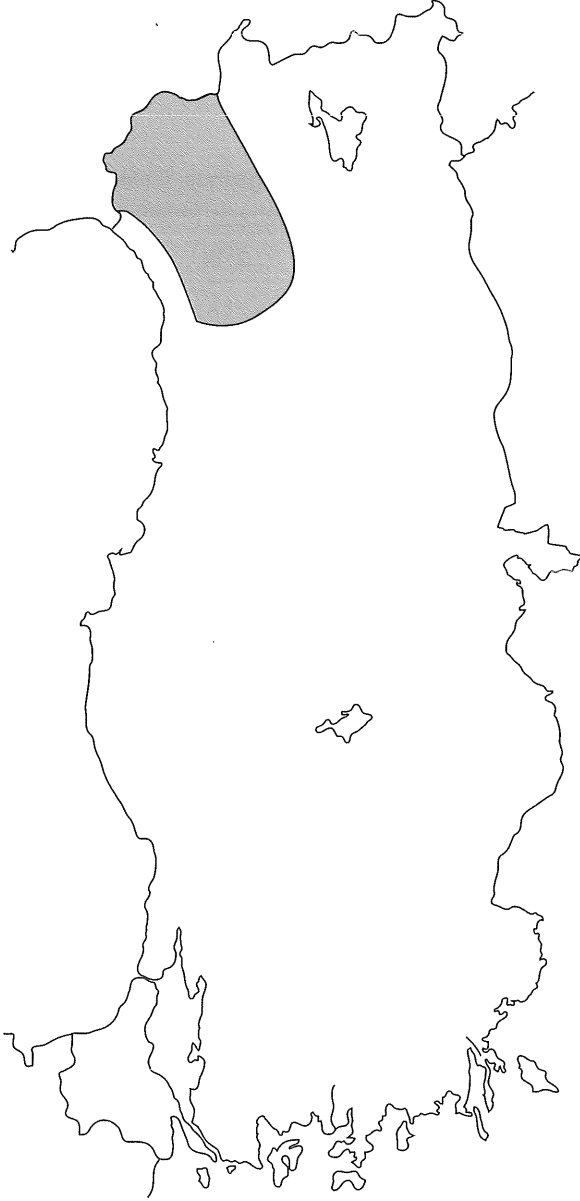
- İç Anadolu - Güneydoğu Anadolu - Edime çevresinde görülür
- Yağış rejimi → Düzey ısız (İlkbahar)
- Yağış türü → Konveksiyonel (Yükselme)
- Toprak türü → Step (Bozkır) toprağı
- Bitki örtüsü → Step (Bozkır)

NOT

Güneydoğu ilman karasal iklimini, İç Anadolu ilman karasal ikliminden ayıran tek özellik "Güneydoğu Anadolu'nun kış yağışlı olmasıdır."

İKLİM TİPLERİ

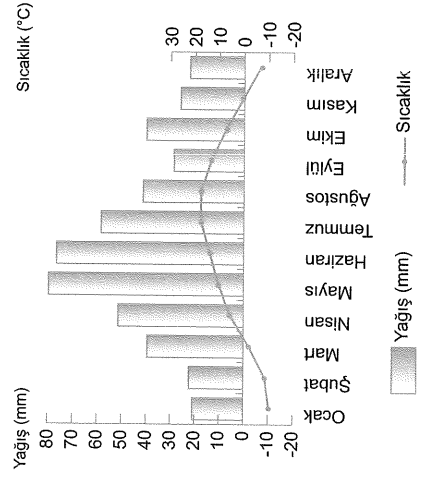

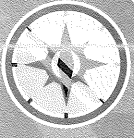
Sert Karasal İklimi

- 0 Doğu Anadolu (Erzurum - Kars)
- 0 Yağış rejimi → Düzensiz (yaz yağışlı)
- 0 Yağış türü → Konveksiyonel (Yükselim)
- 0 Toprak türü → Çernezyum (Kara toprak)
- 0 Bitki örtüsü → Çayır

NOT

Yıllık ve günlük sıcaklık farkının en fazla olduğu iklimdir.

1. Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nden "Rize'de yarın kuvvetli poyraz ve şiddetli kar yağışı beklenmektedir." uyarısı yapılmıştır.

Bu uyarının,

- I. Rize'de kuzey sektörlü rüzgarların egemen olması,
- II. kış mevsiminin yaşanması,
- III. kuzeydoğu yönünden gelen bir hava kütlesi olması

verilerinden hangilerine dayanarak yapılmış olması beklenir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

2. Türkiye'yi etkileyen basınç merkezleri düşünüldüğünde,

- I. İzlanda Alçak Basınç Merkezi
- II. Basra Alçak Basınç Merkezi
- III. Sibirya Yüksek Basınç Merkezi
- IV. Azor Yüksek Basınç Merkezi

hangileri muson sisteminin bir parçasıdır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) II ve III
D) I ve IV E) III ve IV

3.

Yukarıdaki haritada numaralanmış yerlerin iklim özellikleri göz önüne alındığında, kaç numaralı yerin,

- en soğuk ay ortalamasının sıfır derecenin altına düşmemesi,
- yıllık yağış tutarının 2000 milimetrenin üstünde olması,
- Türkiye'de, yıllık güneşlenme süresinin en az olduğu yer olması

özelliklerinin tümüne sahip olduğu söylenebilir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Kıyı illerinde, kıyı çizgisine paralel uzanan dağ sıralarının bulunması, iç kesimlerde yer alan illerde ise kısa mesafelerde büyük yükselti farkının olması, bu illerin sınırları içerisinde aynı mevsimde bile farklı iklim koşullarının görülmesine neden olur.

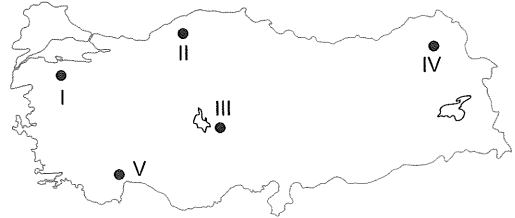
Buna göre,

- I. Adana
- II. Rize
- III. Sivas
- IV. Yalova
- V. Hakkari

verilen illerin hangisinde, il sınırları içindeki iklim koşulları daha az farklılık gösterir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5.

Hasat olaylarının yıl içerisinde en erken başladığı ve en erken bittiği yerler haritada hangi numaralarla gösterilmiştir?

	En erken başladığı yer	En erken bittiği yer
A)	I	IV
B)	II	V
C)	III	II
D)	IV	I
E)	V	IV

6. Yükselti arttıkça sıcaklığın düşme oranı Karadeniz kıyı dağlarının kuzey yamaçlarında, güney yamaçlara oranla daha azdır.

Bu durum,

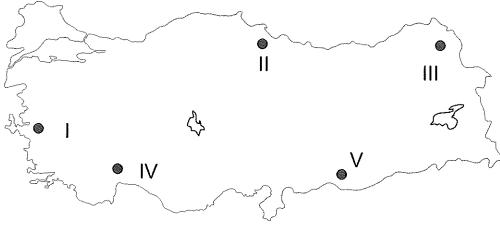
- I. Güney yamaçların daha sıcak olmasıyla
- II. Kuzey yamaçların daha nemli olmasıyla
- III. Kuzey yamaçlarda fön rüzgarlarının etkili olmasıyla
- IV. Güney yamaçlarda eğimin farklı olmasıyla
- V. Kuzey yamaçlarda bitki örtüsünün daha seyrek olmasıyla

yukarıdakilerden hangisiyle ilgilidir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7.

Bu alanların hangisinde yıllık ortalama yağış miktarı diğer alanlara göre daha fazladır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Türkiye'nin iç kesimlerinde bazı istasyonlarda yıllık ortalama sıcaklıkların doğudan batıya doğru, Bingöl'de 6 °C, Kayseri'de 9 °C ve Uşak'ta ise 11 °C olduğu görülür.

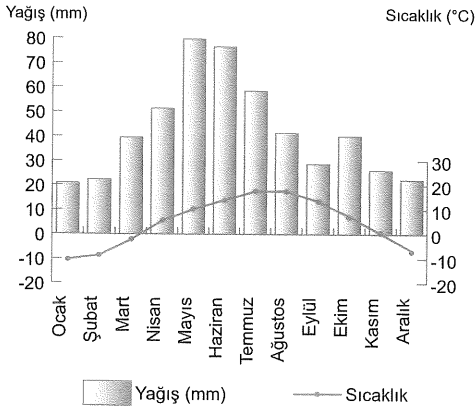
Bu değişimde,

- I. Yükselti farkı
II. Karasallık etkisi
III. Enlem farkı
IV. Nem oranı

verilenlerden hangileri daha fazla etkilidir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve IV
D) II ve III E) III ve IV

9.

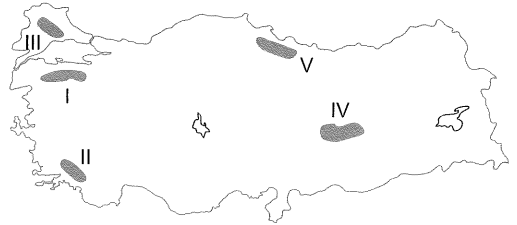
Buna göre, bu grafik hangi yağış rejim tipine aittir?

- A) Akdeniz yağış rejimi
B) Karadeniz yağış rejimi
C) İç Anadolu yarı karasal yağış rejimi
D) Doğu Anadolu karasal yağış rejimi
E) Akdeniz-Karadeniz geçiş yağış rejimi

10. Türkiye' de iklimin aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkisi olduğu söylenebilir?

- A) Tarımsal çeşitliliğin az olması
B) Akarsu rejimlerinin düzenli olması
C) Deniz turizmne elverişli sürenin her bölgede aynı olması
D) Bitki örtüsünün çeşitlilik göstermesi
E) Jeolojik yapının çeşitlilik göstermesi

11.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak koyu renkle gösterilen alanların hangilerinde, günlük ve mevsimlik sıcaklık farkı diğerlerinden daha fazladır?

- A) I ve II B) I ve V C) II ve III
D) III ve IV E) IV ve V

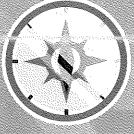
12. Ece ve Kumsal'ın aileleri yaşadıkları kente yakın bir tatil beldesine gittiler. Tatil dönüşü Ece ve Kumsal bu yerde geçirdikleri ilk günü, "Sabahleyin erken hareket ettik. Yaz mevsimi olmasına rağmen burada havalar yeni ısınmaya başlamıştı. Otele vardığımızda bitkilerin üzerinde çiy damlacıkları vardı. Öğleye doğru hava ısındı ve akşama doğru kuvvetli bir rüzgar ve peşinden siyah bulutlar belirdi. Şimşek ve gök gürültüsünden sonra yağmur damlacıklarının düşmesi gecikmedi. Otele girdiğimizde sağanak çoktan başlamıştı." sözleriyle anlattılar.

Buna göre, bu tatil beldesinin

- I. Ilgaz Dağları'nda
II. Bozcaada'da
III. Erzurum Platolarında
IV. Çukurova'da

verilen yerlerin hangilerinde yer alması beklenir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

ÇÖZÜMLER

1. Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nden

"Rize'de yarın kuvvetli poyraz ve şiddetli kar yağışı beklenmektedir." uyarısı yapılmıştır.

Bu uyarı, kış mevsiminin yaşanması ve kuzeydoğu yönünden gelen bir hava kütlesi olması bilgilerine dayanarak yapılmıştır. I. öncül genel olarak doğru olsa da paragrafta poyrazdan bahsedildiği için kuzey sektörlü demek yanlış olur çünkü kuzeyden karayel ve yıldız rüzgarları da etkili olmaktadır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

2. Yüksek Basınç Merkezleri

Asor Dinamik Yüksek Basıncı (Asor DYB)

Ülkemizi yıl boyu etkiler.

Ülkemizi batıdan etkileyen rüzgarların büyük bir bölümünü etkiler. Akdeniz kıyılarını kurutucu etki yapar.

Sibirya Termik Yüksek Basıncı (Sibiry TYB)

Kışın etkili olur.

Ülkemizde kuru ayaza sebep olur.

Alçak Basınç Merkezleri

İzlanda Dinamik Alçak Basıncı (İzlanda DAB)

Ülkemizi yıl boyu etkiler.

Kışın ılık ve yağışlı hava kütlesi ile nemli etki yapar.

Basra Termik Alçak Basıncı (Basra TAB)

Yazın etkili olur.

Ülkemize kuru sıcak getirir.

NOT

Basra Termik Alçak Basıncı "Muson sisteminin bir parçasıdır." Ancak çöl bölgesinden geçip geldiğinden ve "Samyeli rüzgarının" etkisinde kaldığından yağış getiremez. Kurutucu etkisiyle nem açığına neden olur.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

3. • en soğuk ay ortalamasının sıfır derecenin altına düşmemesi,
• yıllık yağış tutarının 2000 milimetrenin üstünde olması,
• Türkiye'de, yıllık güneşlenme süresinin en az olduğu yer olması

verilen bilgiler Doğu Karadeniz kıyı şeridine aittir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

4. Kıyı illerinde, kıyı çizgisine paralel uzanan dağ sıralarının bulunması, iç kesimlerde yer alan illerde ise kısa mesafelerde büyük yükselti farkının olması, bu illerin sınırları içerisinde aynı mevsimde bile farklı iklim koşullarının görülmesine neden olur. Verilen illere bakıldığında Yalova yüzölçümü küçük ve yer şekilleri sade olduğu için sınırları içerisinde büyük farklılıklar görülmez.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

5. Hasat olaylarının yıl içerisinde en erken başladığı yer Akdeniz kıyılarıdır. (V numara) ve en erken bittiği yer Erzurum - Kars çevresidir. (IV numara)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

6. Yükselti arttıkça sıcaklığın düşme oranı Karadeniz kıyı dağlarının kuzey yamaçlarında, güney yamaçlara oranla daha azdır. Bu durum kuzey yamaçta denizelliğin etkisiyle meydana gelmemedir ve nemlilikle açıklanır. Burada föhn rüzgarı seçeneği yanlıtır ancak föhn rüzgarı sıcaklık farkını değil sıcaklığı artırır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

7. Ülkemizde En Fazla Yağış Alan Yerler

- Doğu Karadeniz
- Yıldız Dağları çevresi
- Menteşe yöresi
- Hakkari çevresi
- Batı Karadeniz
- Antalya çevresi (IV numara)

En Az Yağış Alan Yerler

- Tuz Gölü çevresi
- Iğdır - Malatya ovaları
- Çoruh - Kelkit Vadisi
- Güneydoğu Anadolu
- Ergene Havzası

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

8. Türkiye'nin iç kesimlerinde bazı istasyonlarda yıllık ortalama sıcaklıkların doğudan batıya doğru, Bingöl'de 6°C, Kayseri'de 9°C ve Uşak'ta ise 11°C olduğu görülür. Verilen illere bakıldığında yaklaşık aynı enlem üzerinde ve karasal yerlerde bulunmaktadır. Bu nedenle sıcaklığı etkileyen tek faktör yükseltilerdir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

9. Sert Karasal İklim

- Doğu Anadolu (Erzurum - Kars - Hakkari)
- Yıllık sıcaklık farkının ve karasallığın en fazla olduğu iklimdir.
- Fiziksel çözülme fazladır.

Yağış rejimi → Düzensiz (yaz yağışlı)

Yağış türü → Konveksiyonel (Yükselim)

Toprak türü → Çernezyom (Kara toprak)

Bitki örtüsü → Çayır (Yılan otu, Kardelen) - İğne yapraklı orman

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

10. Ülkemizde iklim çeşitliliği sonucunda,

Tarımsal ürün çeşitliliği fazladır.

Akarsu rejimleri çeşitlilik gösterir.

Bitki örtüsü çeşitlidir.

Toprak türleri çeşitlilik gösterir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

11. Mevsimlik ve günlük sıcaklık farkı karasal alanlarda daha fazla olmaktadır. Bu nedenle ılıman karasal ve sert karasal iklim bölgeleri bu durum için daha uygundur.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

12. Ece ve Kumsal'ın aileleri yaşadıkları kente yakın bir tatil beldesine gittiler. Tatil dönüşü Ece ve Kumsal bu yerde geçirdikleri ilk günü, "Sabahleyin erken hareket ettik. Yaz mevsimi olmasına rağmen burada havalar yeni ısınmaya başlamıştı. Otele vardığımızda bitkilerin üzerinde çiy damlacıkları vardı. Öğleye doğru hava ısındı ve akşama doğru kuvvetli bir rüzgar ve peşinden siyah bulutlar belirdi. Şimşek ve gök gürültüsünden sonra yağmur damlacıklarının düşmesi gecikmedi. Otele girdiğimizde sağanak çoktan başlamıştı." sözleriyle anlattılar.

Buna göre, bu tatil beldesinin Karadeniz iklimi ya da Sert Karasal iklim bölgesinde olması beklenir. (Ilgaz Dağları, Erzurum Platosu)

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

1. I. Gece ve gündüz süresine
II. Yarımada özelliğine
III. Yer şekillerinin çeşitliliğine
IV. Kuzey Yarım Küre'de bulunmasına
- Türkiye'nin farklı yörelerinde değişik yönlerden esen meltem rüzgarlarının görülmesi, yukarıdakilerden hangileri ile ilişkilendirilemez?**
- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) I ve IV E) III ve IV

2. Aşağıdaki haritada maki bitki örtüsünün Türkiye'deki dağılışı koyu renkle gösterilmiştir.

Belirtilen alanların coğrafi özellikleri dikkate alındığında, bu bitki örtüsünün yetişme koşullarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi kesinlikle **doğrudur**?

- A) Özellikle yaz aylarında bol yağış istemektedir.
B) Don olaylarının görüldüğü yerlerde yetişmemektedir.
C) Akdeniz iklim koşullarının etkili olduğu alanlarda yetişmektedir.
D) Sadece terra-rossa topraklarda yetişmektedir.
E) Yükseltinin 500 m'yi geçtiği yerlerde yetişmemektedir.

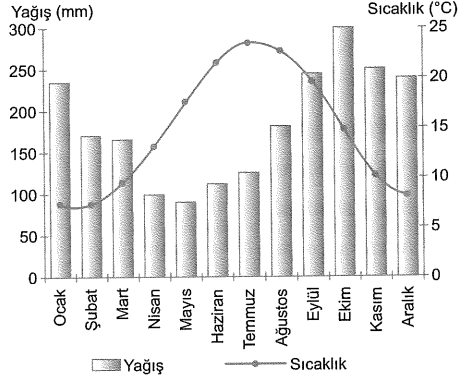
3. Karadeniz'in doğusundan başlayarak Akdeniz'in doğusuna kadar Türkiye'nin kıyı şeridi boyunca inceleme ve araştırma yapan bir kişi bu kıyılarda

- I. Dağların kıyıya paralel uzandığını
II. Güneşlenme süresinin aynı olduğunu
III. Günlük sıcaklık farkının az olduğunu
IV. Kumsalların geniş yer kapladığını

verilen bilgilerden hangilerinin ortak olduğunu gözlemler?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) II ve III
D) I ve IV E) III ve IV

4.

Grafikteki bilgiler dikkate alındığında bu il merkezinin aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Gümüşhane B) Amasya
C) Yozgat D) Çanakkale
E) Kastamonu

CBA Yayınları

5. Eskişehir, Rize ve Gaziantep il merkezlerinde iklim özelliklerine bağlı olarak **en fazla** yağışın görüldüğü mevsimler, aşağıdakilerin hangisinde **doğru** olarak verilmiştir?

	Eskişehir	Rize	Gaziantep
A)	Kış	İlkbahar	Yaz
B)	İlkbahar	Sonbahar	İlkbahar
C)	Kış	Yaz	Sonbahar
D)	İlkbahar	Sonbahar	Kış
E)	Yaz	Kış	İlkbahar

6. Türkiye'nin iklimiyle ilgili olarak;

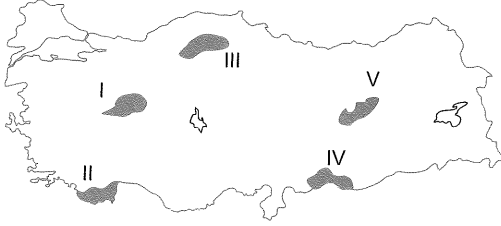
- I. Dört mevsimin belirgin olarak yaşanması
II. Kısa mesafelerde sıcaklık farkının görülmesi
III. Mevsimler arası sıcaklık farkının belirgin olması
IV. Doğuya gidildikçe karın yerde kalma süresinin artması

özelliklerinden hangileri üzerinde göreceli konum daha fazla etkili olmaktadır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) I, II ve III E) II, III ve IV

7. Aşağıdaki haritada, birbirinden farklı beş yöre numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Sıcaklığın düşmesiyle gerçekleşen don olayının bu yörelerin hangilerinde daha erken görülmesi beklenir?

- A) I ve II B) II ve IV C) III ve V
D) III ve IV E) IV ve V

8. Gündüz ısınan karalar, gece ışıma yoluyla enerji kaybeder. Bu kayıp her yerde aynı oranda olmaz. Yükseltinin fazla olduğu alanlarda, havanın yoğunluğu ve su buharı daha az olduğu için alçak alanlara göre enerji kaybı daha çok olur.

Buna göre aşağıdaki il merkezlerinden hangisinde, geceleri enerji kaybı diğerlerine göre daha azdır?

- A) Kütahya B) Sivas C) Konya
D) Tekirdağ E) Bitlis

9. Türkiye’de bir meteoroloji istasyonuna ait yıllık toplam yağışın mevsimlere göre dağılışını gösteren grafikte, kış yağışlarının yaz yağışlarından daha fazla olması aşağıdakilerden hangisiyle ilgilidir?

- A) Yağışların cephesel kökenli olmasıyla
B) Yüksekliğin fazla olmasıyla
C) Kar şeklinde yağış almasıyla
D) Denizel etkilere yakın olmasıyla
E) Karasal etkilere yakın olmasıyla

10. Aşağıdakilerden hangisi Batı Karadeniz Bölümü’nün kıyı kesiminin iklim özelliklerinden biri değildir?

- A) Fiziksel çözülme şiddetinin fazla olması
B) Yıllık yağış tutarının yüksek olması
C) Yaz ve kış mevsimleri arasındaki sıcaklık farkının az olması
D) Nem oranının yüksek olması
E) Sıcaklığın 0°C’nin altına düştüğü gün sayısının az olması

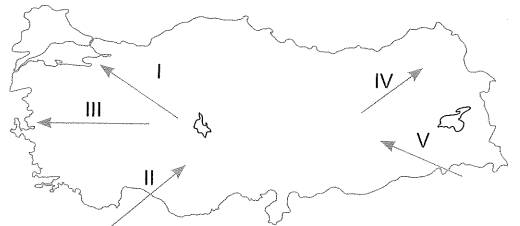
11. Türkiye’nin coğrafi bölgelerinde kar yağışının ve karın yerde kalma süresinin farklı olmasında,

- I. denizellik,
II. yükselti,
III. karasallık,
IV. bitki örtüsü,
V. enlem

etmenlerinden hangisinin etkisi yoktur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

12. Televizyonda hava durumunu aktaran sunucu, Türkiye kıyılarında rüzgarın lodos ve keşişlemeden saatte 50-60 kilometre hızla ettiğini söylemiştir.

Buna göre, haritada numaralanmış rüzgarlardan hangisinin esiş yönü yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

ÇÖZÜMLER

1. Meltemler

Dünyanın günlük hareketi ile oluşan yağış getirmeyen hafif rüzgarlardır.

Ülkemizde çok etkilidir.

Temel sebebi;

- Yer şekilleri çeşitliliği
- Yarımada özelliği

Ege'de "İmbat Rüzgarı" olarak bilinir

Deniz Meltemi

Gündüz karalar çabuk ısındığından sıcak, denizler geç ısındığından serin olur. Rüzgar denizden karaya doğru eser.

Kara Meltemi

Gece karalar daha soğuk olur ve denizler geç soğuduğu için sıcaktır. Rüzgar karadan denize doğru eser.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

2. Belirtilen alanların coğrafi özellikleri dikkate alındığında maki bitki örtüsünün yetişme koşullarına bakıldığında Akdeniz iklim koşullarının etkili olduğu alanlarda yetişmektedir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

3. Karadeniz'in doğusundan başlayarak Akdeniz'in doğusuna kadar Türkiye'nin kıyı şeridi boyunca inceleme ve araştırma yapan bir kişi bu kıyılarda günlük sıcaklık farkının az olduğunu görebilir. (Denizellik)

Diğer öncüllere bakıldığında,

- Dağların kıyıya paralel uzandığını (Ege'de dik uzanır)
- Güneşlenme süresinin aynı olduğunu (Karadeniz'de güneşlenme süresi azdır)
- Kumsalların geniş yer kapladığını (Doğu Karadeniz ve Akdeniz kıyılarında kumsallar daha dar alanlarda yer kaplar)

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

4. Karadeniz İklimi

- Karadeniz Bölgesinde ve Kuzey Marmara'da görülür.
- Yazları serin, kışları ılık geçer.
- Nem fazla olduğu için sıcaklık farkı az ve kimyasal çözülme fazladır.

Yağış rejimi → Düzenli (Her mevsim yağışlıdır ancak "sonbaharda" yağışlar artış gösterir.)

Yağış türü → Orografik (yamaç) yağış

Toprak türü → D. Karadeniz'de "Kahverengi orman toprağı"

B. Karadeniz'de "Podzol (Külrengi)"

O. Karadeniz'de "Alüvyal" Bitki örtüsü → Orman (Karaçam, Ladin, Kayın)

Not: Gümüşhane ve Amasya Karadeniz Bölgesi'nde yer alır ancak iç kesimlerde yer aldığı için karasal iklim koşulları etkilidir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

5. Eskişehir, ılıman Karasal İklim bölgesinde yer alır ve en fazla yağış "ilkbahar" mevsimindedir.

Rize, Karadeniz İklim bölgesinde yer alır ve en fazla yağış "sonbahar" mevsimindedir.

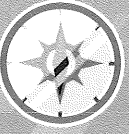
Gaziantep, ılıman Karasal İklim bölgesinde yer alır, ancak Akdeniz ikliminden etkilendiği için en fazla yağış "kış" mevsimindedir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

6. Türkiye'nin iklimiyle ilgili olarak;

- Dört mevsimin belirgin olarak yaşanması → MATEMATİK KONUM
- Kısa mesafelerde sıcaklık farkının görülmesi → ÖZEL KONUM
- Mevsimler arası sıcaklık farkının belirgin olması → MATEMATİK KONUM
- Doğuya gidildikçe karın yerde kalma süresinin artması → ÖZEL KONUM

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

7. Don olayları ülkemizde doğuya gittikçe ve yükselti arttıkça fazlalaşır. Verilen yerlere bakıldığında III ve V numaralı yerlerde yükselti fazla olduğu için don olayı da fazladır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

8. Gündüz ısınan karalar, gece ısıma yoluyla enerji kaybeder. Bu kayıp her yerde aynı oranda olmaz. Yükseltinin fazla olduğu alanlarda, havanın yoğunluğu ve su buharı daha az olduğu için alçak alanlara göre enerji kaybı daha çok olur. Verilen şehirlere bakıldığında Tekirdağ hem denizel hem de yükseltisi az olduğu için enerji kaybı azdır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

9. Türkiye'de bir meteoroloji istasyonuna ait yıllık toplam yağışın mevsimlere göre dağılışını gösteren grafikte, kış yağışlarının yaz yağışlarından daha fazla olması denizel etkilere yakın olmasıyla açıklanabilir. Akdeniz ve Karadeniz iklimi oluşum olarak denizel iklimlerdir. Bu iki iklim de kış yağışları ile bu dağılışı etkilemiştir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

10. Batı Karadeniz Bölümü'nün kıyı kesiminin iklim özelliklerine bakıldığında, Yıllık yağış tutarının yüksektir. Yaz ve kış mevsimleri arasındaki sıcaklık farkı azdır. Nem oranının yüksektir. Sıcaklığın 0°C'nin altına düştüğü gün sayısı azdır. Ancak yağışlı ve nemli bir bölge olduğu için kimyasal çözülme fazladır. Fiziksel çözülme karasal yerlerde fazla olur.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

11. Türkiye'nin coğrafi bölgelerinde kar yağışının ve karın yerde kalma süresinin farklı olmasında, I. denizellik, II. yükselti, III. karasallık, V. enlem, etkili olmaktadır. Ancak, bitki örtüsü bu durumu etkilemez.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

12. **Karayel:** Kuzeybatı'dan (Balkanlardan) gelen soğuk bir rüzgardır. Kışın yoğun kar yağışına neden olur.

Yıldız: Kuzeyden etkili olan soğuk rüzgardır.

Poyraz: Kuzeydoğu'dan (Sibirya) etkili olan kışın aşırı soğumaya (ayaz) yol açan rüzgardır.

Samyeli (Keşişleme): Güneydoğu'dan etkili olan sıcak ve kurutucu bir rüzgardır. Ürünlerin erken olgunlaşmasını sağlayarak verimi düşürür. Marmara'da denizciler Uludağ'ın eski adından esinlenerek "Keşişleme" adını vermişlerdir.

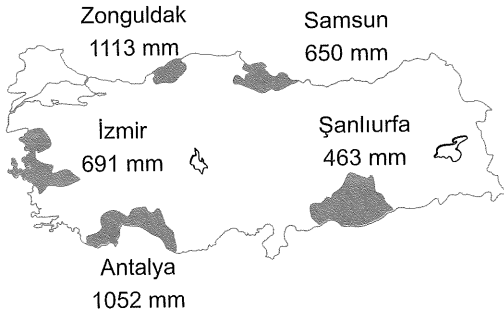
Kible: Güneyden etkili olan sıcak bir rüzgardır.

Lodos: Türkiye'yi Güneybatı'dan etkileyen nemli ve ılık bir rüzgardır. Özellikle kış aylarında kar erimelerine ve "soba zehirlenmesine" neden olur. Ege'de "GÖZÜ YAŞLI" olarak bilinir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

1.

Yukarıdaki haritada verilen şehirlerin yıllık yağış miktarları arasındaki farklılığın nedenleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Antalya'nın İzmir'den daha fazla yağış almasının sebebi dağların kıyıya farklı uzanışdır.
- B) Şanlıurfa'nın yağış miktarının İzmir'den az olmasının sebebi karasallıktır.
- C) Zonguldak'ın Samsun'da daha fazla yağış almasının sebebi dağların kıyıya farklı uzanışdır.
- D) Samsun'da yağış miktarının Antalya'dan az olmasında Canik Dağları'nın yükseltisinin az olması ve kıydan uzak olmasıdır.
- E) Zonguldak'ta yağış miktarının fazla olmasında hâkim rüzgâr yönü ve dağların kıyıya yakın olmasıdır.

2. Türkiye üzerinde yaz aylarında sıcak ve kurak hava koşullarının etkili olmasına neden olan termik kökenli basınç merkezi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İzlanda Alçak Basınç Merkezi
- B) Azor Yüksek Basınç Merkezi
- C) Sibirya Yüksek Basınç Merkezi
- D) Akdeniz Cozici Alçak Basınç Merkezi
- E) Muson Alçak Basınç Merkezi

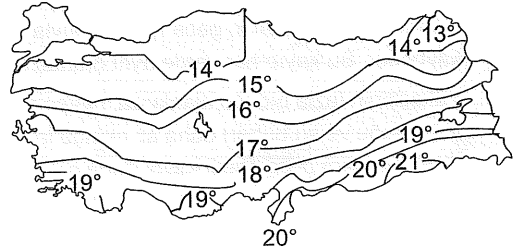
3. Türkiye'de etkin olan yerel rüzgârlardan hangisinin esiş yönü yanlış verilmiştir?

Rüzgâr adı	Esiş yönü
A) Kible	Güney
B) Keşişleme	Güneydoğu
C) Yıldız	Kuzey
D) Karayel	Kuzeydoğu
E) Lodos	Güneybatı

4. Aşağıdakilerden hangisi, yağışın Türkiye'deki dağılışına etki eden bir faktör değildir?

- A) Kuzey ve güneyde kıyıya paralel uzanan dağların bulunması
- B) Genel itibarıyla yüksek ve engebeli bir görünüme sahip olması
- C) Kuzey kesimlerinde akarsu akımının daha yüksek olması
- D) Yarımada ülkesi olması
- E) Ortalama yükseltinin doğudan batıya doğru azalması

5.

Yukarıda Türkiye yıllık indirgenmiş sıcaklık haritası verilmiştir. Buna göre en yüksek sıcaklıkların Güneydoğu Anadolu'da görülmesinde;

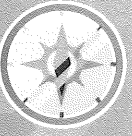
- I. deniz etkisine kapalı olması,
- II. yükselti ortalamasının az olması,
- III. daha güney enlemde yer alması

etkenlerinden hangileri etkilidir?

- A) Yalnız II
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

6. Türkiye'de; Akdeniz kıyılarıyla ilgili olarak aşağıda verilen özelliklerden hangisi, yaz mevsiminin sıcak ve kurak geçmesiyle ilişkili değildir?

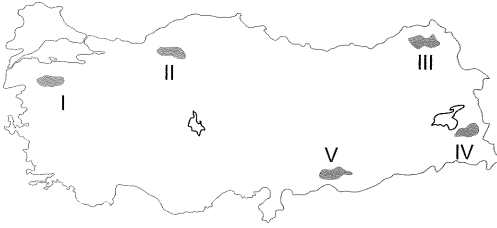
- A) Orman yangınlarının sık görülmesi
- B) Kızılçam ormanlarının yaygın olması
- C) Deniz turizmi süresinin uzun olması
- D) Sıcak su kaynaklarının bulunması
- E) Pamuk ve turuncgil yetiştirilmesi

7. Akdeniz Bölgesi'nde yaz mevsiminin sıcak ve kurak geçmesi, aşağıdakilerden hangisinde etkili değildir?

- A) Orman yangınlarının artmasında
- B) Tarımda sulamaya gereksinim duyulmasında
- C) Seracılığın gelişmesinde
- D) Deniz turizmne elverişli sürenin uzun olmasında
- E) Mısır ve Soya Fasulyesi üretilmesinde

8. Bağıl nem sıcaklıkla ters orantılı, yükseltiyle doğru orantılı olarak artar.

Buna göre, haritada numaralarla gösterilen yerlerin hangisinde yaz mevsiminde bağıl nemin en az olduğu söylenebilir?

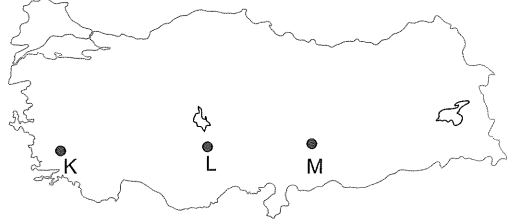
- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Orografik yağışlar, denizden gelen nemli hava kütlelerinin kıyı çizgisine paralel uzanan dağ sıralarına çarparak yükselmesi sonucu meydana gelir.

Buna göre, aşağıdaki yerlerin hangisinde yıl içinde orografik yağışların daha fazla görülmesi beklenir?

- A) Kaçkar Dağları'nın güney yamaçlarında
- B) Giresun Dağları'nın güney yamaçlarında
- C) Amanos Dağları'nın batı yamaçlarında
- D) Menteşe Dağları'nın kuzeydoğu yamaçlarında
- E) Toros Dağları'nın kuzey yamaçlarında

10. Aşağıdaki haritada gösterilen K, L ve M yerleşim merkezleri yaklaşık aynı enlem üzerinde olmalarına rağmen iklim koşulları birbirinden farklıdır.

Aşağıdakilerden hangisi, bu farklılığın nedenlerinden biri değildir?

- A) Güneş ışınlarının geliş açısı
- B) Egemen rüzgar yönü
- C) Yükselti
- D) Bulutluluk
- E) Denize uzaklık

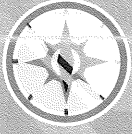
11. I. Gaziantep
II. Afyon
III. Bursa
IV. Isparta

Kışın serin ve yağışlı, yazın sıcak ve kurak iklim isteyen bir tarım ürünü, yukarıdaki illerin hangilerinde daha kolay yetiştirilebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

12. Marmara Bölgesi'nde görülen iklim çeşitliliğinin aşağıdakilerden hangisi üzerinde en az etkili olduğu söylenebilir?

- A) Endüstri kuruluşları
- B) Toprak türleri
- C) Yetiştirilen tarım ürünleri
- D) Doğal bitki örtüsü
- E) Deniz turizmne elverişli süre

ÇÖZÜMLER

1. Haritadaki bilgilere bakıldığında,

Antalya'nın İzmir'den daha fazla yağış almasının sebebi dağların kıyıya farklı uzanışdır.

Şanlıurfa'nın yağış miktarının İzmir'den az olmasının sebebi karasallıktır.

Samsun'da yağış miktarının Antalya'dan az olmasında Canik Dağları'nın yükseltisinin az olması ve kıyıdan uzak olmasıdır.

Zonguldak'ta yağış miktarının fazla olmasında hâkim rüzgâr yönü ve dağların kıyıya yakın olmasıdır.

Ancak, Zonguldak'ın Samsun'da daha fazla yağış almasının sebebi dağların kıyıya farklı uzanışı değil Canik Dağları'nın kıyıdan uzak ve yükseltisinin az olmasıdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

2. Yüksek Basınç Merkezleri

Asor Dinamik Yüksek Basıncı (Asor DYB)

Ülkemizi yıl boyu etkiler.

Ülkemizi batıdan etkileyen rüzgarların büyük bir bölümünü etkiler. Akdeniz kıyılarını kurutucu etki yapar.

Sibirya Termik Yüksek Basıncı (Sibirya TYB)

Kışın etkili olur.

Ülkemizde kuru ayaza sebep olur.

Alçak Basınç Merkezleri

İzlanda Dinamik Alçak Basıncı (İzlanda DAB)

Ülkemizi yıl boyu etkiler.

Kışın ılık ve yağışlı hava kütlesi ile nemli etki yapar.

Basra Termik Alçak Basıncı (Basra TAB)

Yazın etkili olur.

Ülkemize kuru sıcak getirir.

NOT

Basra Termik Alçak Basıncı "Muson sisteminin bir parçasıdır." Ancak çöl bölgesinden geçip geldiğinden ve "Samyeli rüzgarının" etkisinde kaldığından yağış getiremez. Kurutucu etkisiyle nem açığına neden olur.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

3. **Karayel:** Kuzeybatı'dan (Balkanlardan) gelen soğuk bir rüzgardır. Kışın yoğun kar yağışına neden olur.

Yıldız: Kuzeyden etkili olan soğuk rüzgardır.

Poyraz: Kuzeydoğu'dan (Sibirya) etkili olan kışın aşırı soğumaya (ayaz) yol açan rüzgardır.

Samyeli (Keşişleme): Güneydoğu'dan etkili olan sıcak ve kurutucu bir rüzgardır. Ürünlerin erken olgunlaşmasını sağlayarak verimi düşürür. Marmara'da denizciler Uludağ'ın eski adından esinlenerek "Keşişleme" adını vermişlerdir.

Kible: Güneyden etkili olan sıcak bir rüzgardır.

Lodos: Türkiye'yi Güneybatı'dan etkileyen nemli ve ılık bir rüzgardır. Özellikle kış aylarında kar erimelerine ve "soba zehirlenmesine" neden olur. Ege'de "GÖZÜ YAŞLI" olarak bilinir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

4. Yağışın Türkiye'deki dağılışına etki eden faktörlere bakıldığında,

Kuzey ve güneyde kıyıya paralel uzanan dağların bulunması

Genel itibarıyla yüksek ve engebeli bir görünüme sahip olması

Yarımada ülkesi olması

Ortalama yükseltinin doğudan batıya doğru azalması

Ancak, kuzey kesimlerinde akarsu akımının daha yüksek olması yağışın nedeni değil sonucudur.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

5. **İndirgenmiş Sıcaklık**

- Her yer deniz seviyesi olarak düşünülür ve yükselti faktörü dikkate alınmaz.
- Ülkemizde gerçek sıcaklık ile indirgenmiş sıcaklık arası fark en fazla D. Anadolu, en az ise Marmara Bölgesi'ndedir.

Türkiye İndirgenmiş Yıllık Sıcaklık Haritası

- Kıyılarda sıcaklık ortalaması 15 °C den fazladır. (Karadeniz hariç)
- En yüksek sıcaklıklar Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu'da ölçülür. (Enlem)
- En düşük sıcaklıklar Kuzeydoğu Anadolu'da ölçülür. (Şiddetli Karasallık)

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

6. Akdeniz ikliminde yazlar sıcak ve kurak geçmektedir. Bu nedenle,
Orman yangınları sık görülür.
Kızılçam ormanları yaygındır.
Deniz turizmi süresi uzundur.
Pamuk ve turunçgil yetiştirilir.
Ancak, sıcak su kaynaklarının bulunması iklim özelliği değildir aktif fay hattı sonucudur.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

7. Akdeniz ikliminde yazlar sıcak ve kurak geçmektedir. Bu nedenle,
Orman yangınları sık görülür.
Tarımda sulamaya gereksinim fazladır.
Seracılık gelişmiştir.
Deniz turizmine elverişli süre uzundur.
Ancak, Mısır ve Soya Fasulyesi üretiminde yaz kuraklığının etkisi yoktur. Mısır ve Soya Fasulyesi Karadeniz iklim ürünüdür.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

8. Bağıl Nem (Nisbi - Oransal)
Bağıl nem yağışın olma ihtimalini gösterir.
En fazla → Karadeniz
En az → İç Anadolu (yağış miktarı en az olan bölgemizdir.)
Yaz mevsiminde bağıl nemin az olduğu yerlerde yaz kuraklığı belirgindir. Yaz kuraklığı en fazla İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'dadır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

9. Orografik yağışlar, denizden gelen nemli hava kütlelerinin kıyı çizgisine paralel uzanan dağ sıralarına çarparak yükselmesi sonucu meydana gelir. Orografik yağışlar,
Kaçkar Dağları'nın kuzey yamaçlarında
Giresun Dağları'nın kuzey yamaçlarında
Amanos Dağları'nın batı yamaçlarında
Menteşe Dağları'nın güneybatı yamaçlarında
Toros Dağları'nın güney yamaçlarında

Doğru cevap "C" seçeneğidir

10. Haritada gösterilen K, L ve M yerleşim merkezleri yaklaşık aynı enlem üzerinde olmalarına rağmen iklim koşulları birbirinden farklıdır. Bu durum üzerinde, Hakim rüzgar yönü, Yükselti, Bulutluluk
Denize uzaklık, Karasallık etkilidir. Ancak aynı enlem üzerinde yer aldıkları için güneş ışınlarının geliş açısı bu durumu etkilemez.

Doğru cevap "A" seçeneğidir

11. Soruda anlatılan durum Akdeniz iklimidir. Akdeniz iklimi, Akdeniz ve Ege kıyılarında, Güney Marmara, Güney Trakya ve Güneydoğu Anadolu'nun batısında etkilidir. Afyon ve Isparta iç kesimlerde kaldığı için karasal iklim etkisinde kalmıştır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

12. Marmara Bölgesi'nde görülen iklim çeşitliliği,

Toprak türleri

Yetiştirilen tarım ürünleri

Doğal bitki örtüsü

Deniz turizmine elverişli süre gibi birçok faktör üzerinde etkilidir. Ancak, endüstri kuruluşları üzerinde iklim çeşitliliğinin etkisi en azdır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

1. Türkiye, nemlilik ve yağış bakımından incelendiğinde güney-kuzey ve doğu-batı yönünde farklılıklar görülür.

Bu farklılıkların nedenleri düşünüldüğünde

- I. Denizellik
- II. Yükselti
- III. Bitki örtüsü

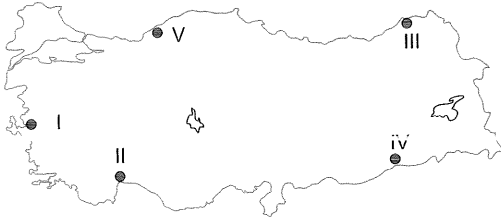
verilenlerden hangileri yer almaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

2. Yaklaşık olarak aynı enlemlerde yer almasına karşın yaz mevsiminde Mardin'in Antalya'ya göre daha sıcak olmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi yoktur?

- A) Karasallığın
- B) Nem oranının düşük olmasının
- C) Güneyden esen rüzgarların
- D) Basra Alçak Basıncının
- E) Yükseltinin

3.

Bir dağ yamacı boyunca yükselen hava kütlesi soğutmanın etkisiyle yamaç boyu yağış bırakır, daha sonra ise kuru bir şekilde diğer yamaca geçerek sıcaklığı artırır. Bu duruma "Föhn Rüzgârı" denir.

Buna göre yukarıdaki haritada işaretli yerlerin hangisinde föhn rüzgârı etkilidir?

- A) Yalnız I B) I ve IV C) II ve III
D) I, IV ve V E) II, III ve V

4. Kuzey Anadolu Dağları'nın kuzeye bakan kesimlerinde genellikle asit karakterli topraklar yaygındır.

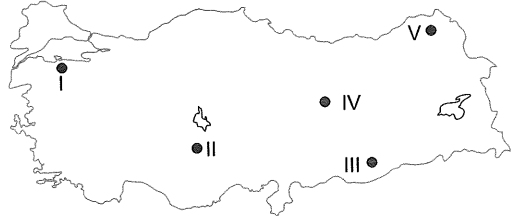
Bu durum üzerinde;

- I. sıcaklık,
- II. bitki örtüsü,
- III. yağış rejimi,
- IV. yağış miktarı

faktörlerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve III
D) I, III ve IV E) II, III ve IV

5. Yaz ile kış sıcaklıkları arasındaki fark bir bölgenin karasallığını gösterir. Bu fark ne kadar fazla ise karasallık da o kadar fazladır.

Buna göre yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen alanların hangisinde karasallık daha fazladır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

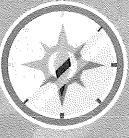
6. Türkiye'de sıcaklık kısa mesafelerde önemli değişimler göstermektedir.

Bu durum üzerinde;

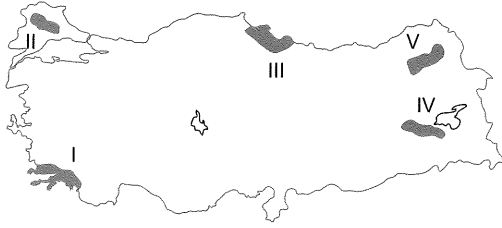
- I. Yağış
- II. Enlem
- III. Yükselti
- IV. Bakı

verilenlerden hangilerinin etkisi yoktur?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) I, II ve IV E) II, III ve IV

7.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak koyu renkle gösterilen alanların hangilerinde, step bitki örtüsü bölge sınıflandırmasında bir ölçüt olarak kullanılabilir?

- A) I ve II B) I ve V C) II ve IV
D) III ve IV E) III ve V

8. Türkiye’de esen rüzgarlardan bazıları yağış getirmektedir.

Bu durum, Türkiye’nin;

- I. Yarımada ülkesi olması,
II. Engebeli bir ülke olması,
III. Orta kuşakta yer alması,
IV. Kıyılarında sıradağların bulunması,
özelliklerinden hangileriyle daha fazla ilgilidir?

- A) I ve III B) I ve IV C) I ve III
D) II ve IV E) III ve IV

9. Aşağıdaki illerin hangisinde kış sıcaklık ortalaması diğerlerine göre **daha yüksektir?**

- A) Konya B) Manisa
C) Zonguldak D) Tokat
E) Isparta

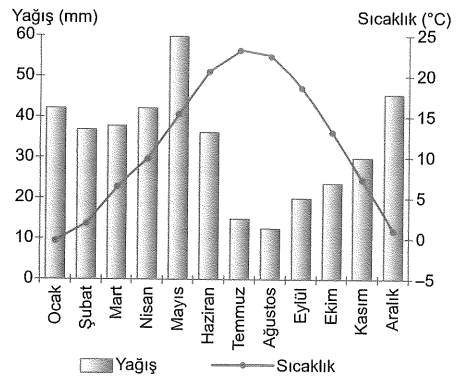
10. Aşağıdaki merkezlerin hangisinde gerçek sıcaklık ile indirgenmiş sıcaklık arasındaki fark diğerlerinden **daha fazladır?**

- A) Edirne B) Malatya C) Yozgat
D) Hakkâri E) Uşak

11. Türkiye’nin iç bölgelerinde aşağıdakilerden hangisinin yaygınlaşmasında, bu bölgelerin kıyı bölgelere göre daha az yağış almasının rolü olduğu **savunulamaz?**

- A) Tahıl tarımının
B) Endüstri kuruluşlarının
C) Su kaynaklarına yakın yerleşmelerin
D) Küçükbaş hayvancılığın
E) Bozkır bitki örtüsünün

12.

Grafikteki bilgiler dikkate alındığında bu il merkezinin aşağıdakilerden hangisi olduğu **söylenbilir?**

- A) Antalya B) Hakkari C) Ankara
D) Erzurum E) Adıyaman

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye, nemlilik ve yağış bakımından incelendiğinde güney-kuzey ve doğu-batı yönünde farklılıklar görülür. Bu farklılıkların nedenleri
- Denizellik
Yükselti
Bakı
- Ancak bitki örtüsü bu durumun nedeni değil sonucudur.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. Yaklaşık olarak aynı enlemlerde yer almasına karşın yaz mevsiminde Mardin'in Antalya'ya göre daha sıcak olmasında
- Karasallığın
Nem oranının düşük olmasının
Güneyden esen rüzgarların
Basra Alçak Basıncının
etkisi vardır.
- Ancak, yükselti sıcaklığı arttırmaz azaltır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

3. Föhn Rüzgarı (Kar Yiyen)
- Bir dağ yamacı boyunca yükselen hava kütlesi yamaca yağış bırakıp, diğer yamaca geçerek kuru bir şekilde alçalma ve sürtünmenin etkisiyle, her 100 metrede 1 °C sıcaklık kazanarak "föhn rüzgarını" oluşturur. Burada unutulmaması gereken en temel nokta "föhn rüzgarı yağış getirmez ve kuru sıcaktır."
- Ülkemizde;
- Akdeniz'de → Bakır Sattıran olarak bilinir.
- Karadeniz'de → Güney yamaçlara yağış bırakıp kuzey yamacı ısıtıcı etki yaptığı için "bakı - sıcaklık ilişkisine TERS DÜŞER."

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

4. Kuzey Anadolu Dağları'nın kuzeye bakan kesimlerinde genellikle asit karakterli topraklar yaygındır. Her mevsim yağış alan yerlerde toprak her zaman nemli olduğu için asit özelliği gösterir bu nedenle bu durum üzerinde yağış rejimi etkilidir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

5. Yaz ile kış sıcaklıkları arasındaki fark bir bölgenin karasallığını gösterir. Bu fark ne kadar fazla ise karasallık da o kadar fazladır. Bu fark ülkemizde Sert Karasal iklim bölgesinde görülmektedir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

6. Türkiye'de sıcaklık kısa mesafelerde önemli değişimler göstermektedir.

Bu durum üzerinde;

Denizellik, Karasallık, Yükselti ve Bakı etkilidir.

Ancak, Yağış ve Enlem kısa mesafede sıcaklık farkı ortaya çıkarmaz.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

7. Ilıman Karasal (Step) İklim

- İç Anadolu - Güneydoğu Anadolu - Edirne çevresinde görülür.
- Kış mevsimi soğuk ve yağışlı, yaz mevsimi sıcak ve kuraktır.

Yağış rejimi → Düzensiz (İlkbahar)

Yağış türü → Konveksiyonel (Yükselim)

Toprak türü → Step (Bozkır) toprağı - Löss toprak

Vertisol (Taş Doğuran – Dönen) – Ergene çevresi

Bitki örtüsü → Step (Bozkır) – (Geven, Çoban

Yastığı, Yavşan Otu)

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

8. Türkiye'de esen rüzgarlardan bazıları yağış getirmektedir. Bu durum, Türkiye'nin; yarımada ülkesi olması ve kıyılarda sıradağların olması ile ilgilidir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

9. Kış sıcaklık ortalaması denize kıyısı olan illerde daha fazladır. Verilen illere bakıldığında Zonguldak bu durum için daha uygundur.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

10. İndirgenmiş Sıcaklık

- Her yer deniz seviyesi olarak düşünülür ve yükselti faktörü dikkate alınmaz.
- Ülkemizde gerçek sıcaklık ile indirgenmiş sıcaklık arası fark en fazla D. Anadolu, en az ise Marmara Bölgesi'ndedir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

11. Türkiye'nin iç bölgelerinde yağış az olduğu için, Tahıl tarımı yaygındır.
Su kaynaklarına yakın yerleşmeler yaygındır.
Küçükbaş hayvancılık yaygındır.
Bozkır bitki örtüsü yaygındır.
Ancak, Endüstri kuruluşlarının yaygın olması yağış azlığıyla açıklanamaz.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

12. Ilıman Karasal (Step) İklim

- İç Anadolu - Güneydoğu Anadolu - Edirne çevresinde görülür.
- Kış mevsimi soğuk ve yağışlı, yaz mevsimi sıcak ve kuraktır.

Yağış rejimi → Düzensiz (İlkbahar)

Yağış türü → Konveksiyonel (Yükselim)

Toprak türü → Step (Bozkır) toprağı - Löss toprak

Vertisol (Taş Doğuran – Dönen) – Ergene çevresi

Bitki örtüsü → Step (Bozkır) – (Geven, Çoban

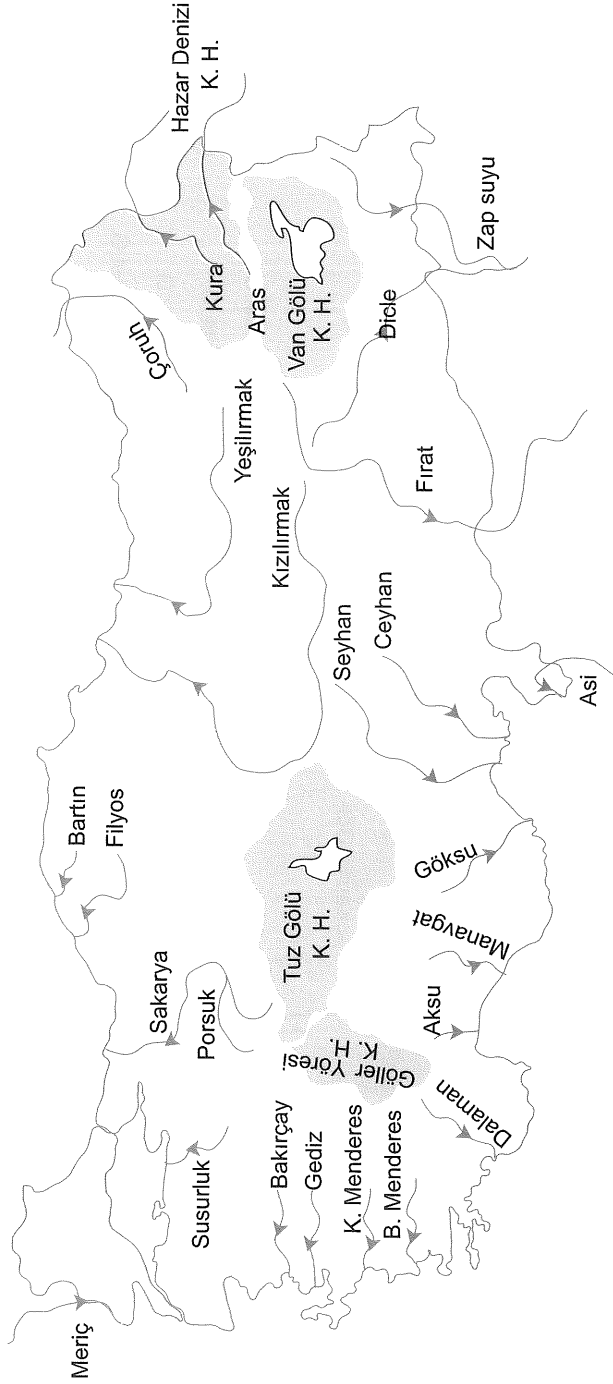
Yastığı, Yavşan Otu)

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

TÜRKİYE'NİN AKARSULARI

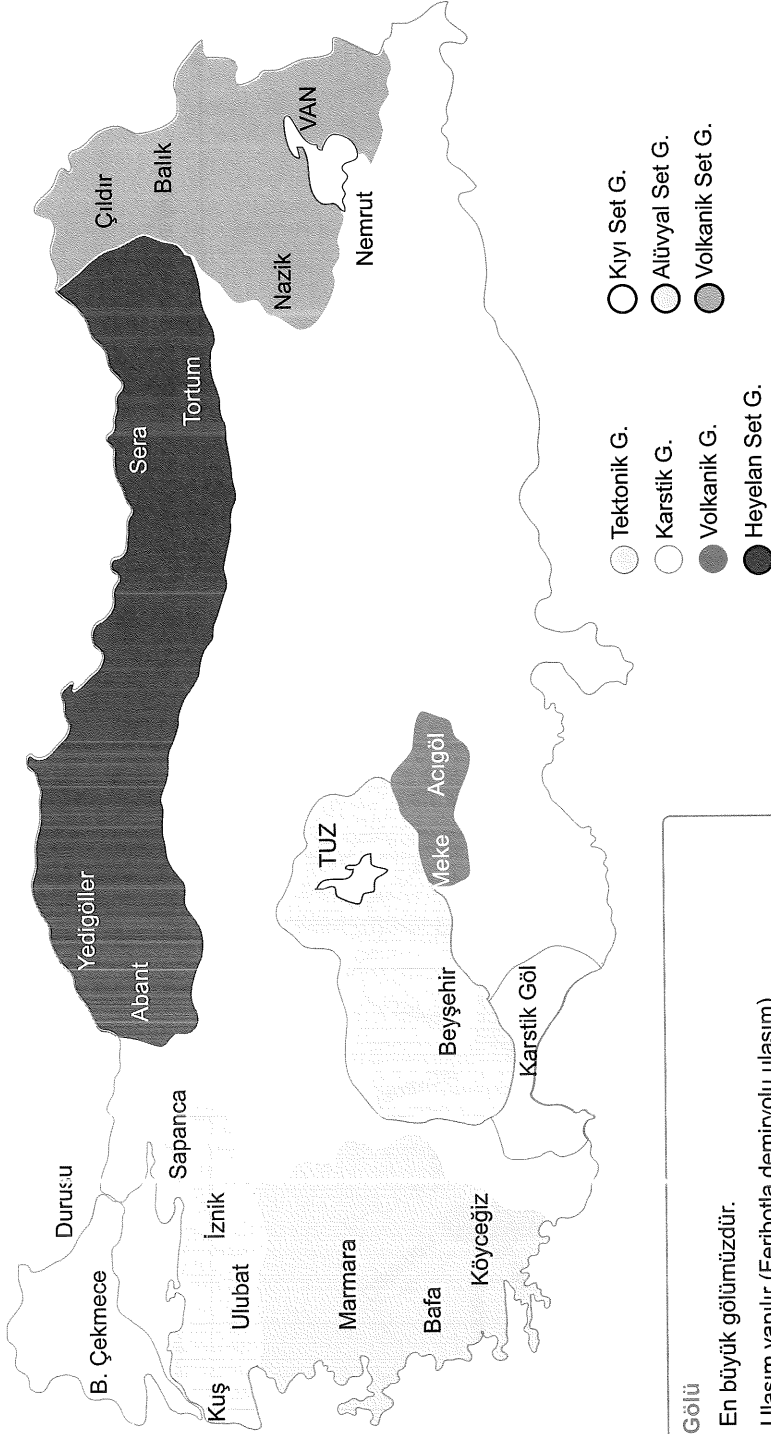

- ☐ En uzun akarsu → FIRAT
- ☐ Sınırlarımız içerisinde en uzun akarsu → Kızılırmak
- ☐ Üzerinde ulaşım yapılan akarsu → Bartın Çayı
- ☐ Ülkemizden doğup yurtdışına dökülen akarsular
 - ☐ Çoruh
 - ☐ Fırat - Dicle - Zap Suyu
 - ☐ Aras - Kura

- ☐ Yurtdışından doğup ülkemize dökülen akarsular
 - ☐ Meriç
 - ☐ Ası
- ☐ Sınır çizen akarsular
 - ☐ Meriç - YUNANİSTAN
 - ☐ Dicle ve Ası - SURIYE
 - ☐ Aras (Arpaçayı)- ERMENİSTAN

TÜRKİYE'NİN GÖLLERİ

Van Gölü

- En büyük gölümüzdür.
- Ulaşım yapılır (Feribotla demiryolu ulaşım)
- İnci kefaleti yetiştirilir.
- Suyu sodalıdır.
- Karma oluşumludur. (Volkanik Set - Tektonik)

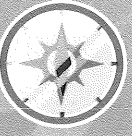
TÜRKİYE'NİN BARAJLARI

SU, TOPRAK, BİTKİ VARLIĞI

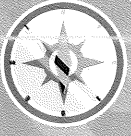
TÜRKİYEDEKİ TOPRAKLAR

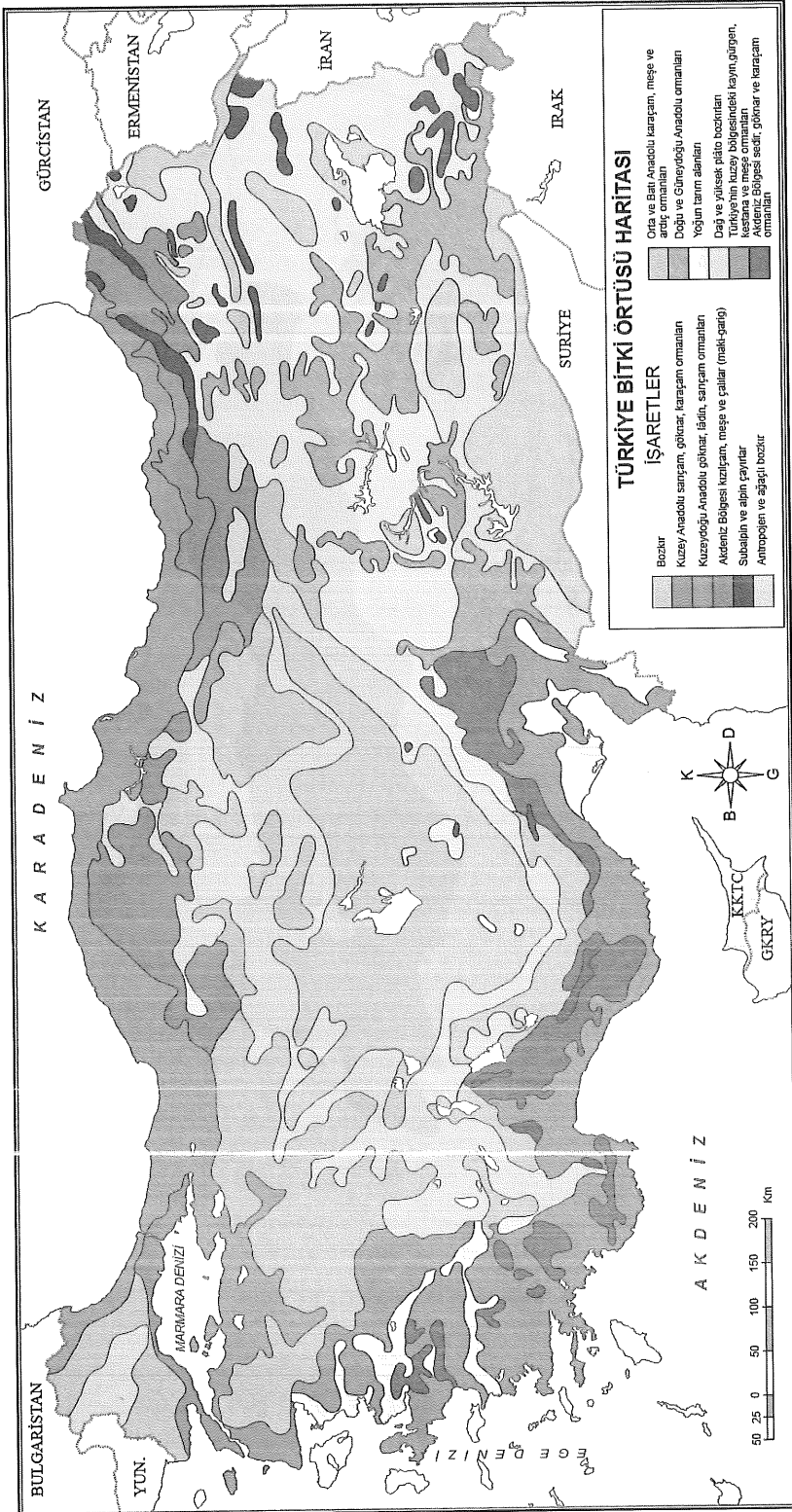

TÜRKİYEDEKİ TOPRAKLAR

TÜRKİYE'NİN BİTKİ VARLIĞI

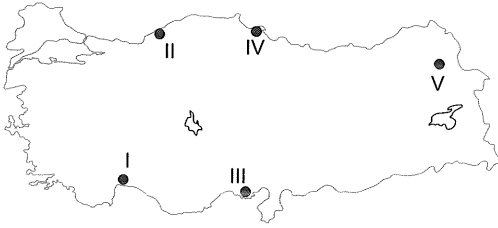

1. Yatak eğimi ve yağış rejimi, Antalya Bölümü akarsularının aşağıdaki özelliklerinden hangisi üzerinde etkili değildir?

- A) Enerji potansiyelinin yüksek olması
B) Buzullardan beslenmeleri
C) Akış hızlarının fazla olması
D) Kış mevsiminde daha fazla su taşımaları
E) Derin vadilerde akmaları

2.

Haritada işaretli yerlerden hangi ikisinin toprak türü birbirine benzerlik gösterir?

- A) I ve II B) II ve III C) IV ve V
D) III ve IV E) I ve V

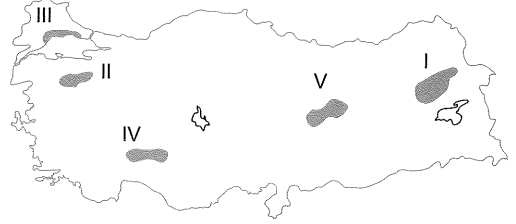
3. Karadeniz Bölgesi'nin jeolojik ve jeomorfolojik özellikleri göz önüne alındığında, bölgede

- I. Krater
II. Alüvyal set
III. Buzul

verilen göl tiplerinden hangilerine rastlanması beklenmez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

4. Ülkemizde 100'den fazla göl bulunmaktadır ve göller genel olarak belli alanlarda yoğunlaşmıştır.

Yukarıdaki haritada taralı olarak gösterilen alanlardan hangisi göllerin yoğunlaştığı yerlere örnek gösterilemez?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Türkiye'nin toprak özellikleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

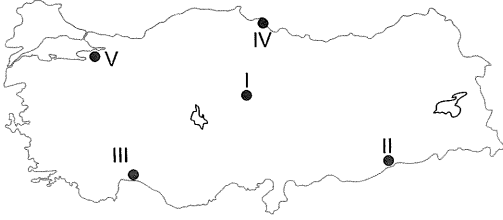
- A) Akdeniz Bölgesi'nin alçak kesimlerindeki topraklarda alüvyal oluşumu görülmez.
B) Tuz Gölü Havzası'ndaki topraklarda bitki yetişmez.
C) En fazla yıkanmanın olduğu topraklar Akdeniz'deki platolardadır.
D) Kuzeydoğu Anadolu platolarındaki topraklarda organik madde miktarı azdır.
E) Karadeniz Bölgesi'nin yüksek kesimlerindeki topraklarda podzollaşma görülür.

6. Aşağıda verilen akarsular ile bu akarsular üzerindeki baraj eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Kızılırmak - Kesikköprü Barajı
B) Çoruh - Yusufeli Barajı
C) Sakarya - Sarıyar Barajı
D) Fırat - Kralkızı Barajı
E) Yeşilırmak - Hasan Uğurlu Barajı

7.

Yukarıdaki haritada işaretli alanların hangisinde volküz kaynak yaygın olarak görülür?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Türkiye’de

- I. Tarım alanı açma
II. Yangınlar
III. Kaçak kesim

verilenlerden hangilerinin ormana verdiği zararın fazla olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

9.

- I. Anadolu aktif deprem kuşakları üzerinde yer alır.
II. Anadolu’da volkanik alanlarla fay hatlarının çakıştığı bölgeler vardır.
III. Anadolu’da çok sayıda tektonik göl vardır.
IV. Anadolu’daki yeryüzü şekilleri dağlık ve engebelidir.

“Türkiye, sıcak su kaynakları bakımından zengindir.” diyen bir araştırmacı, yukarıdakilerden hangilerine dayanarak bu yargıya ulaşmış olabilir?

- A) I ve II B) II ve III C) II ve IV
D) I, II ve III E) I, III ve IV

10.

	Göl	Oluşum türü
I.	Eymir	Volkanik set
II.	Haçlı	Alüvyal set
III.	Küçük Çekmece	Kıyı set
IV.	Borabay	Heyelan set

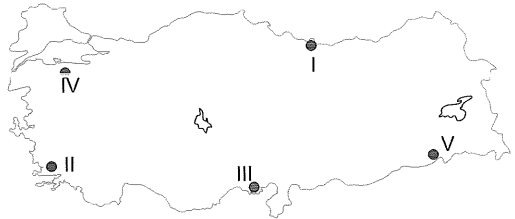
Yukarıdakilerin hangilerinde göl ve gölün oluşum türü doğru eşleştirilmiştir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

11. Türkiye’nin kıyı ovalarında aşağıdaki toprak türlerinden hangisi yaygın olarak görülür?

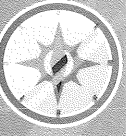
- A) Tüflü topraklar
B) Kestanerengi topraklar
C) Alüvyal topraklar
D) Kahverengi topraklar
E) Vertisoller

12. Hiçbir yerde görülmeyen nadir bulunan bitki türlerine “endemik bitki” adı verilir. Ülkemizdeki bitkilerin yaklaşık üçte biri endemik bitkidir

Buna göre harita üzerinde işaretlenmiş olan noktaların hangisinde endemik bitkileri yaygın olarak görmek mümkündür?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

ÇÖZÜMLER

1. Yatak eğimi ve yağış rejimi,
Enerji potansiyelinin yüksek olması
Akış hızlarının fazla olması
Kış mevsiminde daha çok su taşımaları
Derin vadilerde akmaları üzerinde etkilidir. Ancak
buzullardan beslenmeleri yükselti ile ilgilidir.
Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. Terra - Rossa Toprakları (I NUMARA)
Akdeniz iklim bölgesi toprağıdır. Kireç ve demir
oranı yüksektir. "Kırmızı renkli" topraklardır.
Podzol Toprak (II NUMARA)
Soğuk iklim toprağıdır. Verimsizdir ve "külrengi
topraktır." Batı Karadeniz çevresinde görülür.
Çernezyom Toprak (V NUMARA)
Humus bakımından çok zengin ve verimli
topraklardır. "Kara Toprak" olarak da bilinir.
D. Anadolu çevresinde (Erzurum - Kars) görülür.
Alüvyal Topraklar (III - IV NUMARA)
Akarsuyun taşıyıp biriktirmesiyle oluşan verimli
topraklardır. Genel olarak kıyı ovalarında (delta)
görülür.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

3. Karadeniz Bölgesi'nin jeolojik ve jeomorfolojik
özellikleri göz önüne alındığında, bölgede
Alüvyal set (Balık gölü - Samsun) ve Buzul
(Kaçkar Dağı) görülebilir ancak bu bölgede
volkanizma etkili olmadığı için krater gölü
görülmez.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

4. Ülkemizde 100'den fazla göl bulunmaktadır ve
göller genel olarak belli alanlarda yoğunlaşmıştır.
Göllerin yoğunlaştığı yerler genel olarak,
Göller Yöresi
Güney Marmara
Marmara'nın kuzeyi
Van Gölü çevresi
Tuz Gölü çevresi

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

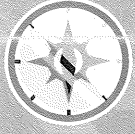
5. Türkiye'nin toprak özellikleriyle ilgili
A) Akdeniz Bölgesi'nin alçak kesimlerindeki
topraklarda alüvyal oluşumu görülür.
B) Tuz Gölü Havzası'ndaki topraklarda bitki cılız
ve verimsizdir.
C) En fazla yıkanmanın olduğu topraklar Doğu
Karadeniz kıyı kesiminde görülür.
D) Kuzeydoğu Anadolu platolarındaki
topraklarda organik madde miktarı fazladır.
E) Karadeniz Bölgesi'nin yüksek kesimlerindeki
topraklarda podzollaşma görülür.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

6. YAPAY GÖLLER (BARAJLAR)

- Fırat → Atatürk - Keban - Karakaya - Birecik
Dicle → Kralkızı - Ilısu (Veysel Eroğlu)
Çoruh → Yusufeli - Deriner
Kızılırmak → Hirfanlı - Kesikköprü
Yeşilırmak → Hasan Uğurlu - Suat Uğurlu -
Almus Manavgat → Oymapınar
Ceyhan → Aslantaş - Berke - Sır
Gediz → Demirköprü
B. Menderes → Adıgüzel - Kemer
Sakarya → Sarıyar - Hasan Polatkan

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

7. Karstik Kaynak (Voklüz)

Genel olarak Akdeniz'de görülür.

- Suları soğuk ve kireçlidir.
- İklimden etkilenir.
- Bazılarının akımı akarsuları besleyecek kadar fazladır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

8. Türkiye'de

- Tarım alanı açma
- Yangınlar
- Kaçak kesim

gibi durumların ormana verdiği zarar fazladır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

9. "Türkiye, sıcak su kaynakları bakımından zengindir. diyen bir araştırmacı, bu durumu kanıtlamak için

- Anadolu aktif deprem kuşakları üzerinde yer alır.
- Anadolu'da volkanik alanlarla fay hatlarının çakıştığı bölgeler vardır.
- Anadolu'da çok sayıda tektonik göl vardır. ifadelerini kanıt olarak kullanabilir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

10. Heyelan Set Gölü (Karadeniz)

Bir akarsu vadisinin heyelan sonucu kapanmasıyla oluşur. En fazla Karadeniz Bölgesi'nde görülmektedir. Yedigöller - Sera - Abant - Tortum - Borabay - Zinav

Alüvyal Set Gölleri (Ege)

Bir akarsuyun taşıdığı alüvyonlarla vadi içini kapatması sonucu oluşur.

Marmara - Köyceğiz - Bafa (Çamiçi) Eymir - Mogan (İç Anadolu)

Kıyı Set Gölleri (Marmara)

Dalgaların biriktirdiği kumların bir koy veya körfezin önünü kapatmasıyla oluşur.

B. Çekmece - K. Çekmece - Durusu (Terkos)

Volkanik Set Gölleri (D. Anadolu)

Volkanik patlamalar sonucu lavların vadi önünü kapatması sonucu oluşur.

Van Gölü - Nazik - Balık - Çıldır - Haçlı - Erçek

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

11. Türkiye'nin kıyı ovalarında genel olarak akarsuyun taşıyıp biriktirmesiyle oluşan alüvyal topraklar görülür.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

12. Hiçbir yerde görülmeyen nadir bulunan bitki türlerine "endemik bitki" adı verilir. Ülkemizdeki bitkilerin yaklaşık üçte biri endemik bitkidir. Ülkemizde endemik bitki çeşitliliği çok fazladır. Nedeni; → Yer şekillerinin çeşitli olması ve farklı iklim türleri

Bazı endemik bitkiler

- Kazdağı Köknarı → Balıkesir
- Sığıla Ormanları (Kozmetik) → Muğla
- Datça Hurması → Muğla
- Kasnak Meşesi → Göller Yöresi

NOT: Endemik bitki çeşitliliği en fazla;

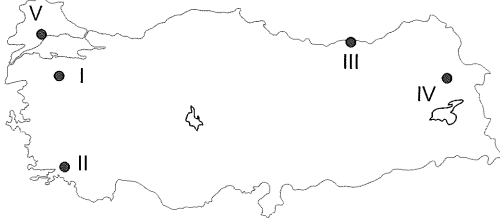
İl → Muğla

Bölüm → Batı ve Orta Toroslar

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

1. Aşağıdaki haritada bazı bölgeler numaralandırılarak gösterilmiştir.

- I. Tektonik göl
II. Alüvyal set gölleri
III. Heyelan seti
IV. Volkanik göl
V. Kıyı set gölü

Bu bölgelerde yaygın olarak görülen oluşumlardan hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Türkiye'deki toprak türleriyle ilgili olarak,

- I. Denizden uzak iç bölgelerde çayır bitki örtüsü altında kara toprak adı ile bilinen topraklar yaygın olarak görülür.
II. Kahverengi orman toprağı, özellikle Toros Dağları'nın denize bakan yamaçlarında iğne yapraklı ağaçların oluşturduğu ormanlar altında yaygın olarak görülür.
III. İç Anadolu'da yer alan platolardaki bozkırlar altında humus bakımından fakir olan Podzol topraklar oluşmuştur.
IV. Anadolu'da dönen veya taş doğuran olarak da bilinen vertisoller Ergene Havzası'nda yaygındır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

3. Aşağıdaki göllerden hangisi, bir koy önünün akarsuların taşıdığı alüvyonlar tarafından kapatılması sonucu oluşmuştur?

- A) Beyşehir Gölü B) Sera Gölü
C) Terkos Gölü D) Van Gölü
E) Köyceğiz Gölü

4. I. Yağış istekleri fazladır.
II. Işık istekleri yüksektir.
III. Nemcil türler yaygındır.
IV. Yaz kuraklığına dayanıklıdır.

Yukarıdakilerden hangileri Karadeniz fitocoğrafya bölgesine ait bitkilerin karakteristik özelliklerindendir?

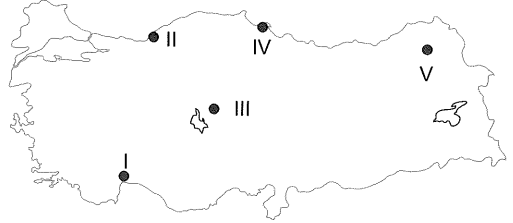
- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

5. Türkiye'nin kuzey ve güneyinde bulunan dağ sıraları, iç kesimlerin sularının denizlere ulaştırılmasını sınırlar. Bununla birlikte bazı akarsular, bu dağlık alanlarda oluşturdukları dar ve derin vadiler yoluyla denize dökülürler.

Aşağıdakilerden hangisi bu özelliğe sahip akarsulardan biridir?

- A) Küçük Menderes B) Dalaman Çayı
C) Sakarya D) Gediz
E) Susurluk

- 6.

Yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen alanların toprak özellikleriyle ilgili bilgileri verilmiştir.

- I. Kırmızı renkli, demir oranı zengin kireçli topraktır.
II. Soğuk bölge toprağıdır, kül rengi ve verimsizdir.
III. Az yıkanmış, tuz ve kireç birikimi fazla olan topraklardır.
IV. Aşırı yıkanmış, kahverengi verimli topraklardır.
V. Koyu renkli, organik madde yönünden zengin topraklardır.

Yukarıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Yağışın fazla, buharlaşmanın az olduğu bölgelerdeki toprakların yüzeyinde tuz ve kireç birikimleri azdır.

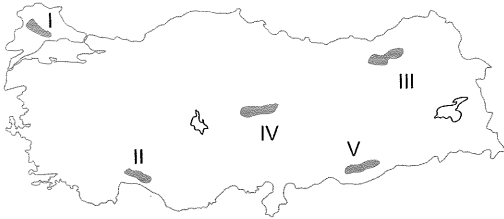
Bu durum, aşağıdaki yörelerin hangisinde daha fazla görülür?

- A) Bursa çevresi B) Muğla çevresi
C) Şanlıurfa çevresi D) Kars çevresi
E) Samsun çevresi

8. Aşağıdakilerden hangisi, Anadolu'nun iç kısımlarından kaynağını alarak kuzey veya güneydeki sıradağları aşan akarsulardan biri değildir?

- A) Kızılırmak B) Fırat
C) Sakarya D) Seyhan
E) Büyük Menderes

9. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

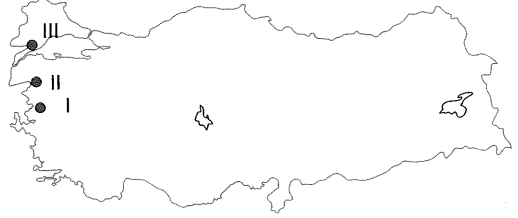
Bu alanların hangisinde orman varlığı daha fazladır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

10. Karadeniz Bölgesi'nde yaygın olarak görülen bir bitki türünün Nur Dağları yamaçlarında yetişebilmesinin temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toprak özelliklerinin benzer olması
B) Yağış rejimlerinin benzer olması
C) IV. Zaman iklim salınımları sırasında bu alanlara yayılmış olması
D) Ağaçlandırma çalışmalarıyla dikilmiş olmaları
E) Her iki alanın bitkilerinin de nem isteğine uygun olması

11.

İzmir ile Yunanistan arasında turizm faaliyetlerinde bulunan bir yat firması İzmir'den hareket edip kıyı çizgisini takip ederek sırasıyla bazı körfezlere uğramaktadır.

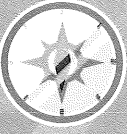
Buna göre haritada numaralandırılan körfezler aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	Gökova	Güllük	Bandırma
B)	İzmit	Gemlik	Çandarlı
C)	Çandarlı	Edremit	Kuşadası
D)	Çandarlı	Edremit	Saros
E)	Edremit	Bandırma	Erdék

12. Erzurum ve Bayburt'u Artvin'e bağlayan ve kara yolu yüksek sıradağlardan dolayı belli bir doğrultuyu takip etmektedir.

Buna göre, parçada değinilen kara yolu büyük oranda aşağıdaki nehirlerden hangisinin oluşturduğu vadiyi takip eder?

- A) Kura B) Aras C) Kelkit
D) Yeşilırmak E) Çoruh

ÇÖZÜMLER

1. Tektonik Göller

Ülkemizdeki göllerin büyük bir kısmı bu şekilde oluşmuştur.

• Güney Marmara gölleri

(Kuş (Manyas) - Ulubat - İznik - Sapanca)

• İç Anadolu gölleri

(Tuz Gölü, Akşehir, Eber, Seyfe)

• Göller Yöresi

(Beyşehir - Eğirdir - Burdur)

• Doğu Anadolu gölleri

(Hazar Gölü - Elazığ)

Volkanik Göller

Sönmüş volkanlar üzerinde (Maar - Krater) suların birikme- siyle oluşur. Meke - Acıgöl (Maar Gölü) - Nemrut (Krater Gölü)

Heyelan Set Gölü (Karadeniz)

Bir akarsu vadisinin heyelan sonucu kapanmasıyla oluşur. En fazla Karadeniz Bölgesi'nde görülmektedir. Yedigöller - Sera - Abant - Tortum - Borabay - Zinav

Alüvyal Set Gölleri (Ege)

Bir akarsuyun taşıdığı alüvyonlarla vadi içini kapatması sonucu oluşur.

Marmara - Köyceğiz - Bafa (Çamiçi) Eymir - Mogan (İç Anadolu)

Kıyı Set Gölleri (Marmara)

Dalgaların biriktirdiği kumların bir koy veya körfezin önünü kapatmasıyla oluşur.

B. Çekmece - K. Çekmece - Durusu (Terkos)

IV numaralı yerde Volkanik Set gölü yaygındır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

2. Türkiye'deki toprak türleriyle ilgili olarak,

- I. Denizden uzak iç bölgelerde çayır bitki örtüsü altında kara toprak adı ile bilinen topraklar yaygın olarak görülür. (Doğru - Çernezyom)
- II. Kahverengi orman toprağı, özellikle Toros Dağları'nın denize bakan yamaçlarında iğne yapraklı ağaçların oluşturduğu ormanlar altında yaygın olarak görülür. (Yanlış - Doğu Karadeniz)
- III. İç Anadolu'da yer alan platolardaki bozkırlar altında humus bakımından fakir olan Podzol topraklar oluşmuştur. (Yanlış - Step toprağı)
- IV. Anadolu'da dönen veya taş doğuran olarak da bilinen vertisoller Ergene Havzası'nda yaygındır. (Doğru)

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

3. Alüvyal Set Gölleri (Ege)

Bir akarsuyun taşıdığı alüvyonlarla vadi içini kapatması sonucu oluşur.

Marmara - Köyceğiz - Bafa (Çamiçi) Eymir - Mogan (İç Anadolu)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

4. Karadeniz fitocoğrafya bölgesine ait bitkilerin karakteristik özellikleri,

Yağış istekleri fazladır.

Nemcil türler yaygındır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

5. Türkiye' nin kuzey ve güneyinde bulunan

dağ sıraları, iç kesimlerin sularının denizlere ulaştırılmasını sınırlar. Bununla birlikte bazı akarsular, bu dağlık alanlarda oluşturdukları dar ve derin vadiler yoluyla denize dökülürler. Bu tür akarsular Karadeniz (Çoruh, Yeşilırmak, Kızılırmak, Sakarya), Akdeniz (Seyhan, Ceyhan, Manavgat) ve Güneydoğu Anadolu'da (Fırat) görülür.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

6. I. Kırmızı renkli, demir oranı zengin kireçli topraktır. (Terra - Rossa)
II. Soğuk bölge toprağıdır, kül rengi ve verimsizdir. (Podzol)
III. Az yıkanmış, tuz ve kireç birikimi fazla olan topraklardır. (Step toprağı)
IV. Aşırı yıkanmış, kahverengi verimli topraklardır. (Yanlış - Orta Karadeniz'de Alüvyal toprak görülür.)
V. Koyu renkli, organik madde yönünden zengin topraklardır. (Çernezyom)

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

7. Yağışın fazla, buharlaşmanın az olduğu bölgelerdeki toprakların yüzeyinde tuz ve kireç birikimleri azdır. Bu topraklar en fazla,
Doğu Karadeniz
Batı Karadeniz
Menteşe (Muğla)
yörelerindedir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

8. Türkiye' nin kuzey ve güneyinde bulunan dağ sıraları, iç kesimlerin sularının denizlere ulaştırılmasını sınırlar. Bununla birlikte bazı akarsular, bu dağlık alanlarda oluşturdıkları dar ve derin vadiler yoluyla denize dökülürler. Bu tür akarsular Karadeniz (Çoruh, Yeşilırmak, Kızılırmak, Sakarya) ve Akdeniz (Seyhan, Ceyhan, Manavgat) ve Güneydoğu Anadolu'da (Fırat) görülür.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

9. Orman varlığı yağış fazlalığıyla ilişkilidir.

En Fazla Yağış Alan Yerler

- Doğu Karadeniz
- Yıldız Dağları çevresi
- Menteşe yöresi
- Hakkari çevresi
- Batı Karadeniz
- Antalya çevresi

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

10. Karadeniz Bölgesi'nde yaygın olarak görülen bir bitki türünün Nur Dağları yamaçlarında yetişebilmesinin temel sebebi, IV. Zaman iklim salınımları sırasında bu alanlara yayılmış olmasıdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. İzmir ile Yunanistan arasında turizm faaliyetlerinde bulunan bir yat firması İzmir'den hareket edip kıyı çizgisini takip ederek sırasıyla

- I. Çandarlı
- II. Edremit
- III. Saros

körfezlerinden geçmektedir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

12. Erzurum ve Bayburt'u Artvin'e bağlayan ve kara yolu yüksek sıradağlardan dolayı belli bir doğrultuyu takip etmektedir. Bu kara yolu Çoruh vadisini takip etmektedir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

1. I. Dalaman - Akdeniz
II. Sakarya - Marmara
III. Filyos - Karadeniz
IV. Ergene - Ege

Yukarıdaki akarsulardan hangileri, karşısında verilen denize dökülmez?

- A) Yalnız II B) I ve II C) I ve IV
D) II ve III E) II, III ve IV

2. Çeşitli nedenlerle tahrip edilen bir orman alanının eski haline dönebilmesi için geçen süreye ormanın kendini yenileme süresi denir.

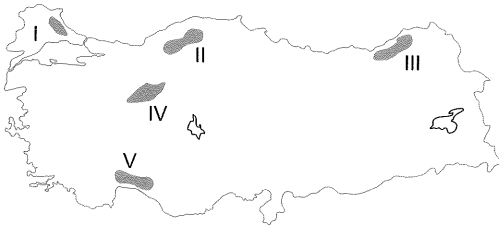
Buna göre,

- I. Çanakkale Çevresi
II. Şanlıurfa Platosu
III. Ergene Yöresi
IV. Menteşe Yöresi

verilen yerlerin iklim özellikleri göz önüne alındığında hangilerinde ormanın kendini yenileme süresinin diğerlerinden daha kısa olması beklenir?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

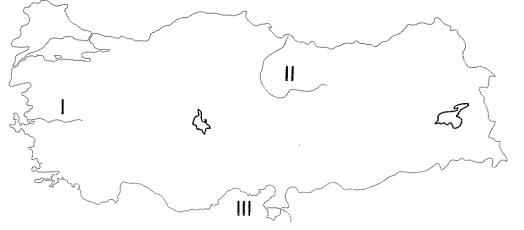
3. Doğal koşullara bağlı olarak oluşan ve yenilenen orman alanları doğal, insan etkisiyle oluşan ve yenilenen orman alanları ise antropojen orman alanları olarak nitelendirilir.

Buna göre, yukarıdaki haritada numaralandırılarak koyu renkle gösterilen yerlerin hangisinde antropojen orman alanları daha geniş yer tutar?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4.

Bu akarsular aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	II
A)	Gediz	Kızılırmak	Göksu
B)	Bakırçay	Yeşilırmak	Asi
C)	Meriç	Sakarya	Göksu
D)	Gediz	Yeşilırmak	Asi
E)	Bakırçay	Bartın Çayı	Seyhan

5. Akdeniz ikliminin görüldüğü yerlerde karakteristik bitki örtüsü makidir.

Buna göre, aşağıdaki illerin hangisinde doğal makilik alanların yaygın olarak görülmesi beklenmez?

- A) Muğla B) Bursa C) Hatay
D) Afyon E) Çanakkale

6. Türkiye'nin endemik bitki türleri bakımından zengin olmasında,

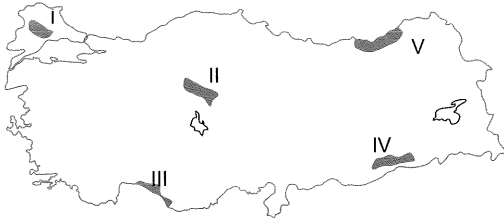
- I. Geçmiş küresel iklim değişimleri,
II. Yengeç Dönencesi'nin kuzeyinde yer alması,
III. Yer şekillerinin farklılık göstermesi
IV. Orta kuşakta yer alması

özelliklerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

7. Bir araştırmacı gözlem yaptığı sahada kestane, gürgen, palamut, kayın, ladin gibi bitkilere rastlamıştır.

Buna göre araştırmacının gözlem yaptığı saha haritada numaralandırılan alanların hangisinde yer alır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Türkiye'de yağışın fazla, sıcaklıkların düşük, iğne ve geniş yapraklı ormanların bulunduğu yerlerde genellikle podzolik topraklar bulunur.

Bu topraklar aşağıdaki illerin hangisinde daha fazla yaygındır?

- A) Sakarya B) Artvin C) Bursa
D) Edirne E) Hatay

9. I. Marmara Gölü
II. Burdur Gölü
III. Sera Gölü
IV. Manyas Gölü

Yukarıdaki göllerden hangileri tektonik hareketler sonucu meydana gelmiştir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

10. Aşağıda, Türkiye'de yer alan bir akarsu ile ilgili bazı özellikler verilmiştir.

- Büyük su toplama havzasına sahiptir.
- Akım değeri yüksektir.
- En önemli kolların Şavşat ve Tortum Çayı'dır.
- Sınır aşan akarsu olup Karadeniz'den denize dökülmektedir.

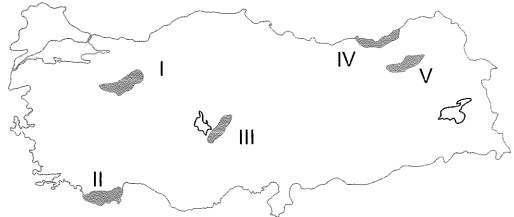
Özellikleri verilen bu akarsu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aras B) Fırat C) Çoruh
D) Kura E) Meriç

11. Sakarya, aşağıdaki özelliklerin hangisi bakımından Türkiye'nin diğer akarsularından ayrılır?

- A) Çok fazla miktarda alüvyon taşıması
B) Enerji potansiyelinin yüksek olması
C) Geniş bir su toplama alanına sahip olması
D) Tümöyle ülke sınırları içinde yer alan en uzun akarsu olması
E) Kaynağından başlayarak döküldüğü denizin ağız kısmına kadar en fazla bölge değiştiren akarsu olması

- 12.

- Yazları yağışlı karasal iklim koşullarında yetişen yüksek boylu çayırılar altında oluşmuşlardır.
- Kalker ana kaya üzerinde oluşan kırmızı renkli bu topraklarda organik madde miktarı azdır.
- Yıkanmanın fazla olduğu bu topraklar asidik karakter gösterir.
- Bünyelerinde bol miktarda çeşitli tuzlar bulunduran bu toprakların tarımsal verimi düşüktür.

Buna göre, haritadaki alanlardan hangisine ait toprak özelliği verilmemiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

ÇÖZÜMLER

1. **Karadeniz'e dökülen akarsular:** Çoruh, Yeşilırmak, Kızılırmak, Bartın Çayı, Filyos, Sakarya
Marmara'ya dökülen akarsular: Susurluk
Ege'ye dökülen akarsular: Meriç (Ergene), Bakırçay, Gediz, K. Menderes, B. Menderes
Akdeniz'e dökülen akarsular: Dalaman Çayı, Manavgat, Göksu, Seyhan, Ceyhan, Asi
Doğru cevap "A" seçeneğidir.

2. Çeşitli nedenlerle tahrip edilen bir orman alanının eski haline dönebilmesi için geçen süreye ormanın kendini yenileme süresi denir. Ormanın kendini yenileme süresi yağışın fazla olduğu yerlerde kısadır.
 Çanakkale çevresi ve Menteşe yöresi bol yağış aldığı için ormanın kendini yenileme süresi daha kısa olur.
Doğru cevap "B" seçeneğidir.

3. Doğal koşullara bağlı olarak oluşan ve yenilenen orman alanları doğal, insan etkisiyle oluşan ve yenilenen orman alanları ise antropojen orman alanları olarak nitelendirilir. Antropojen orman karasal alanlarda daha fazladır ve en fazla İç Anadolu Bölgesi'ndedir.
Doğru cevap "D" seçeneğidir.

4. Haritada verilen yerlere bakıldığında,
 I Numara - Gediz
 II Numara - Yeşilırmak
 III Numara - Asi
Doğru cevap "D" seçeneğidir.

5. Akdeniz İklimi
 • Akdeniz ve Ege'nin kıyı kesimleri, G. Marmara ve Güneydoğu Anadolu'nun batısında görülür.
 • Yaz mevsimi sıcak ve kurak, kış mevsimi ılık ve yağışlıdır.
 • Yıllık yağış miktarı 700 – 2000 mm arasındadır.
 • Ege Bölgesi'nde dağlar kıyıya dik uzandığı için Akdeniz İklimi'nin etki alanı geniştir.
 • Enleme bağlı olarak maki üst sınırı Akdeniz'de 900 metre, Ege'de 600 metre, Marmara'da 200 metreye kadar azalır.

Yağış rejimi → Düzensiz (Kış yağışlı)

Yağış türü → Cephesel yağış

Toprak türü → Terra - Rossa (Kırmızı topraklar)

Alüvyal (Çukurova, Silifke ve Kıyı Ege)

Bitki örtüsü → Maki (Zeytin, Keçi boynuzu, Kocayemiş, Defne, Menengiç, Sandal)

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

6. Endemik Bitkiler

Nadir bulunan bitki çeşitleridir.

Ülkemizde endemik bitki çeşitliliği çok fazladır.

Nedeni; → Yer şekillerinin çeşitli olması ve farklı iklim türleri

Bazı endemik bitkiler

- Kazdağı Köknarı → Balıkesir
- Sığla Ormanları (Kozmetik) → Muğla
- Datça Hurması → Muğla

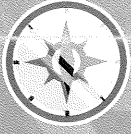
Kasnak Meşesi → Göller Yöresi

NOT Endemik bitki çeşitliliği en fazla;

İl → Muğla

Bölüm → Batı ve Orta Toroslar

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

7. Karadeniz İklimi

- Karadeniz Bölgesinde ve Kuzey Marmara'da görülür.
- Yazları serin, kışları ılık geçer.
- Nem fazla olduğu için sıcaklık farkı az ve kimyasal çözülme fazladır.

Yağış rejimi → Düzenli (Her mevsim yağışlıdır ancak "sonbaharda" yağışlar artış gösterir.)

Yağış türü → Orografik (yamaç) yağış

Toprak türü → D. Karadeniz'de "Kahverengi orman toprağı"

B. Karadeniz'de "Podzol (Külrengi)"

O. Karadeniz'de "Alüvyal" Bitki örtüsü → Orman (Karaçam, Ladin, Kayın)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

8. Türkiye'de yağışın fazla, sıcaklıkların düşük, iğne ve geniş yapraklı ormanların bulunduğu yerlerde genellikle podzolik topraklar bulunur. Bu toprak türü daha çok Batı Karadeniz'de görülse de Doğu Karadeniz'in yüksek kesimlerinde de görülür.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

9. Tektonik Göller

İlkemizdeki göllerin büyük bir kısmı bu şekilde oluşmuştur.

- Güney Marmara gölleri

(Kuş (Manyas) - Ulubat - İznik - Sapanca)

- İç Anadolu gölleri

(Tuz Gölü, Akşehir, Eber, Seyfe)

- Göller Yöresi

(Beyşehir - Eğirdir - Burdur)

- Doğu Anadolu gölleri

(Hazar Gölü - Elazığ)

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

10. Çoruh

- Doğu Karadeniz'in iç kesimlerinden doğar. (Gümüşhane – Mescit Dağları)
- Gürcistan'dan Karadeniz'e dökülür.
- Üzerinde Deriner ve Yusufeli barajları bulunmaktadır.
- Rafting ve kano gibi su sporlarına uygundur.
- Büyük su toplama havzasına sahiptir.
- Akım değeri yüksektir.
- En önemli kollar Şavşat ve Tortum Çayı'dır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. Sakarya

- Ağız kısmında akıntı olduğu için delta oluşumu çok azdır. (Karasu Deltası)
- Üzerinde Hasan Polatkan, Sarıyar barajları vardır.
- Porsuk Çayı önemli koludur.
- Kaynağından başlayarak döküldüğü denizin ağız kısmına kadar en fazla bölge değiştiren akarsu olması.

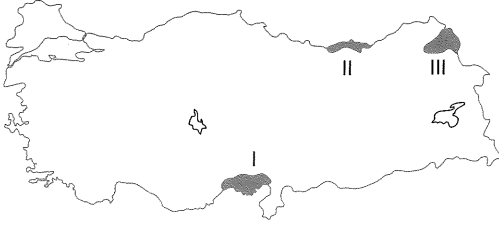
Doğru cevap "E" seçeneğidir.

12. • Yazları yağışlı karasal iklim koşullarında yetişen yüksek boylu çayıraltı altında oluşmuşlardır. → V NUMARA
- Kalker ana kaya üzerinde oluşan kırmızı renkli bu topraklarda organik madde miktarı azdır. → II NUMARA
 - Yıkanmanın fazla olduğu bu topraklar asidik karakter gösterir. → IV NUMARA
 - Bünyelerinde bol miktarda çeşitli tuzlar bulunduran bu toprakların tarımsal verimi düşüktür. → III NUMARA

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

1.

Haritada numaralarla gösterilen alanlarda yaygın olarak görülen toprak tipleri aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak eşleştirilmiştir?

	I	II	III
A)	Alüvyal	Kahverengi orman	Çernezyom
B)	Terra-Rossa	Alüvyal	Çernezyom
C)	Terra-Rossa	Kahverengi orman	Alüvyal
D)	Alüvyal	Çernezyom	Kahverengi orman
E)	Çernezyom	Alüvyal	Kahverengi orman

2. Türkiye’de çeşitli nedenlerle tahrip edilen orman örtüsünün kendini yenilemesi en zor olan bölge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akdeniz
- B) Güneydoğu Anadolu
- C) Doğu Anadolu
- D) Marmara
- E) Ege

3. I. Bafra Ovası’ndan Karadeniz’e dökülür.
II. Nehir üzerinde Almus ve Suat Uğurlu barajları bulunur.
III. Türkiye topraklarından doğarak Karadeniz’e dökülen en uzun akarsudur.

Yeşilirmak Nehri’yle ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

4. I. Geven

II. Çoban yastığı

III. Yavşan otu

Yukarıdaki bitki türlerinden hangileri İç Anadolu step topluluklarında görülen türler arasında bulunur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5. I. Akdeniz’e dökülen akarsuların debisinin en yüksek olduğu mevsim kışır.
II. Ege’ye dökülen kısa boylu akarsuların rejimi diğerlerine göre daha düzenlidir.
III. Karadeniz’de akarsular ilkbahar mevsiminde düşük debiyle akış gösterir.

Türkiye’deki akarsuların rejimleriyle ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6. Türkiye’deki bazı göller bir körfez veya koyun ağız kısmının akarsuların getirdiği alüvyonlarla kapatılması sonucunda oluşmuşlardır.

Aşağıdaki göllerden hangisi böyle bir sürecin sonucunda oluşmuştur?

- A) Haçlı
- B) Büyük Çekmece
- C) Tortum
- D) Mogan
- E) Ulubat

7. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Aşağıdakilerin hangisinde, bu alanlarda bulunan göllerden bazıları doğru olarak eşleştirilmiştir?

	I	II	III
A)	İznik	Sera	Nazik
B)	Seyfe	Burdur	Tortum
C)	Manyas	Eber	Hazar
D)	Sapanca	Tuz	Van
E)	Uluabat	Eğirdir	Nemrut

8. Aşağıdakilerden hangisi, Ege Bölgesi akarsularının özelliklerinden biridir?

- A) Kollarından bir kısmının kaynağının bölge dışında olması
B) Yataklarında derin vadiler içerisinde akmaları
C) Doğudan batıya doğru aynı yükselti değerinde akış göstermesi
D) Kıvrımlı sıradağlar arasındaki çöküntü alanlarında akmaları
E) Yıl boyunca bol su taşımaları

9. Türkiye ormanlarında;

- I. Kayın,
II. Ladin,
III. Kızılcıam,
IV. Sığla

ağaçlarından hangileri, diğerlerine göre daha dar aland gör ül r?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

10. Kütle hareketleri sonucunda bir akarsu vadisinin tıkanması ve gerisinde suyun birikmesiyle doğal göller oluşabilmektedir.

Aşağıdaki göllerden hangisi bu şekilde oluşmuştur?

- A) Salda
B) Manyas
C) Yedigöller
D) Van
E) Meke

CBA Yayınları

11. I. Keçiboyunuzu - Akdeniz İklimi

II. Sedir - Karasal İklim

III. Ladin - Karadeniz İklimi

Türkiye' nin coğrafi özellikleri dikkate alındığında, yukarıdaki ağaç türleri ile yaygın olarak görüldüğü iklim tipi eşleştirmelerinden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

12. Aşağıdakilerden hangisi Akdeniz'e dökülen akarsulardan biri değildir?

- A) Dalaman
B) Ceyhan
C) Eşen
D) Manavgat
E) Kelkit

ÇÖZÜMLER

1. Alüvyal Topraklar

Akarsuyun taşıyıp biriktirmesiyle oluşan verimli topraklardır. Genel olarak kıyı ovalarında (delta) görülür.

Kahverengi Orman Toprakları

Organik madde bakımından zengin ve rengi koyudur. Bol yıkanmış oduklarından kireç ve tuz birikimi azdır. D. Karadeniz çevresinde görülür.

Çernezyom Toprak

Humus bakımından çok zengin ve verimli topraklardır. "Kara Toprak" olarak da bilinir.

D. Anadolu çevresinde (Erzurum - Kars) görülür.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

2. Çeşitli nedenlerle tahrip edilen bir orman alanının eski haline dönebilmesi için geçen süreye ormanın kendini yenileme süresi denir. Ormanın kendini yenileme süresi yağışın az olduğu yerlerde uzundur.

GDA ve İç Anadolu çevresinde yağış azlığı nedeniyle ormanın kendini yenileme süresi uzundur.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

3. Yeşillik

- Orta Karadeniz'den Samsun'a dökülür. (Çarşamba Deltası)
- Üzerinde Hasan Uğurlu, Suat Uğurlu ve Almus barajları vardır.
- Kelkit ve Çekerek önemli kollarıdır.

Kızılırmak

- Ülke sınırlarımız içerisinde boyu en uzun olan akarsudur.
- Orta Karadeniz'den Samsun'a dökülür. (Bafra Deltası)
- Üzerinde Hirfanlı, Kesikköprü ve Altunkaya barajları vardır.
- Devrez, Delice önemli kollarıdır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

4. Ilıman Karasal (Step) İklim

- İç Anadolu - Güneydoğu Anadolu - Edirne çevresinde görülür.
- Kış mevsimi soğuk ve yağışlı, yaz mevsimi sıcak ve kuraktır.

Yağış rejimi → Düzensiz (İlkbahar)

Yağış türü → Konveksiyonel (Yükselim)

Toprak türü → Step (Bozkır) toprağı - Löss toprak

Vertisol (Taş Doğuran - Dönen) - Ergene çevresi

Bitki örtüsü → Step (Bozkır) - (Geven, Çoban

Yastığı, Yavşan Otu, Üzerlik Otu)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

5. I. Akdeniz'e dökülen akarsuların debisinin en yüksek olduğu mevsim kıştır.
- II. Ege'ye dökülen kısa boylu akarsuların rejimi düzensizdir.
- III. Karadeniz'de akarsular ilkbahar mevsiminde düşük debiyle akış gösterir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

6. Alüvyal Set Gölleri (Ege)

Bir akarsuyun taşıdığı alüvyonlarla vadi içini kapatması sonucu oluşur.

Marmara - Köyceğiz - Bafa (Çamiçi) Eymir - Mogan (İç Anadolu)

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

7. I Numara, Güney Marmara Gölleri → Manyas (Kuş), Ulubat, İznik, Sapanca

II Numara, Göller Yöresi → Eğirdir, Burdur, Beyşehir, Akşehir

III Numara, Nemrut Gölü

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

8. Ege Bölgesi akarsularının özellikleri,

Kollarından bir kısmının kaynağının bölge dışında olması

Yataklarında sığ vadiler içerisinde akmaları

Doğudan batıya doğru farklı yükselti değerinde akış göstermesi

Kırıklı sıradağlar arasındaki çöküntü alanlarında akmaları

Kış mevsiminde bol su taşımaları

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

9. Ülkemizde en geniş alanlarda yetişen bitki türleri → Meşe ve Kızılçam

Ülkemizde en dar alanlarda yetişen bitki türleri → Ladin ve endemik bitki türleridir. (Sığla vb.)

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

10. Heyelan Set Gölü (Karadeniz)

Bir akarsu vadisinin heyelan sonucu kapanmasıyla oluşur. En fazla Karadeniz Bölgesi'nde görülmektedir. Yedigöller - Sera - Abant - Tortum - Borabay - Zinav

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. Akdeniz iklimi

- Akdeniz - Ege - G. Marmara çevresinde görülür.
- Yaz mevsimi sıcak ve kurak, kış mevsimi ılık ve yağışlıdır.
- Yıllık yağış miktarı 700 – 2000 mm arasındadır. Ege Bölgesi'nde dağlar kıyıya dik uzandığı için Akdeniz İklimi'nin etki alanı geniştir.
- Enleme bağlı olarak maki üst sınırı Akdeniz'de 900 metre, Ege'de 600 metre, Marmara'da 200 metreye kadar azalır.

Yağış rejimi → Düzensiz (Kış yağışlı)

Yağış türü → Cephesel yağış

Toprak türü → Terra - Rossa (Kırmızı topraklar)

Alüvyal (Çukurova, Silifke ve Kıyı Ege)

Bitki örtüsü → Maki (Zeytin, Keçi boynuzu, Kocayemiş, Defne, Menengiç, Sandal, Sedir)

Karadeniz iklimi

- Karadeniz Bölgesinde ve Kuzey Marmara'da görülür.
- Yazları serin, kışları ılık geçer.
- Nem fazla olduğu için sıcaklık farkı az ve kimyasal çözülmeye fazladır.

Yağış rejimi → Düzenli (Her mevsim yağışlıdır ancak "sonbaharda" yağışlar artış gösterir.)

Yağış türü → Orografik (yamaç) yağış

Toprak türü → D. Karadeniz'de "Kahverengi orman toprağı"

B. Karadeniz'de "Podzol (Külrengi)"

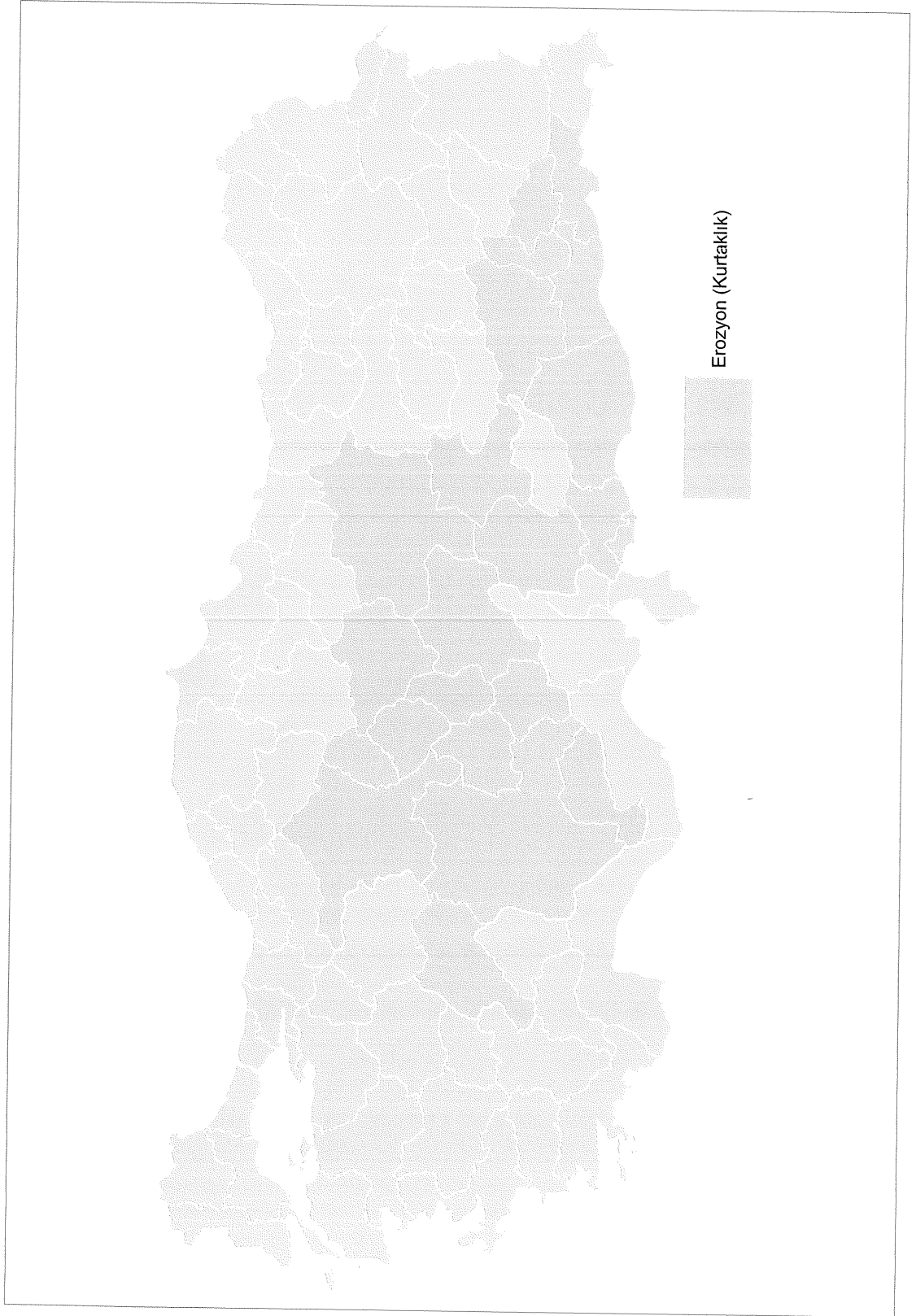
O. Karadeniz'de "Alüvyal" Bitki örtüsü → Orman (Karaçam, Ladin, Kayın)

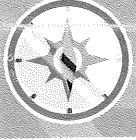
Doğru cevap "B" seçeneğidir.

12. Akdeniz'e dökülen akarsular → Eşen Çayı, Dalaman Çayı, Manavgat, Aksu, Göksu, Seyhan, Ceyhan, Asi

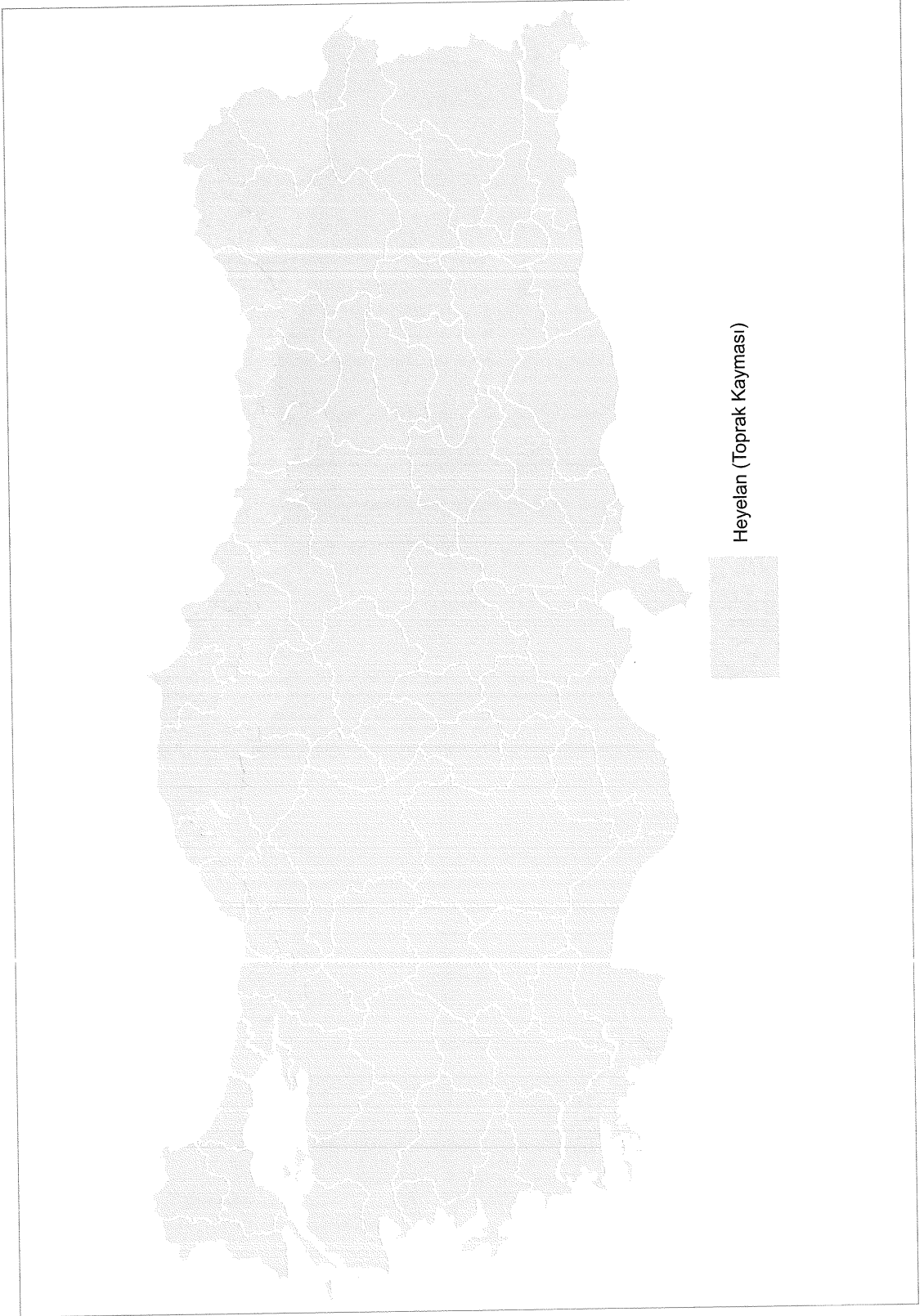
Ancak, Kelkit Çayı Yeşilirmak Nehrinin bir koludur ve Karadeniz'e dökülür.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

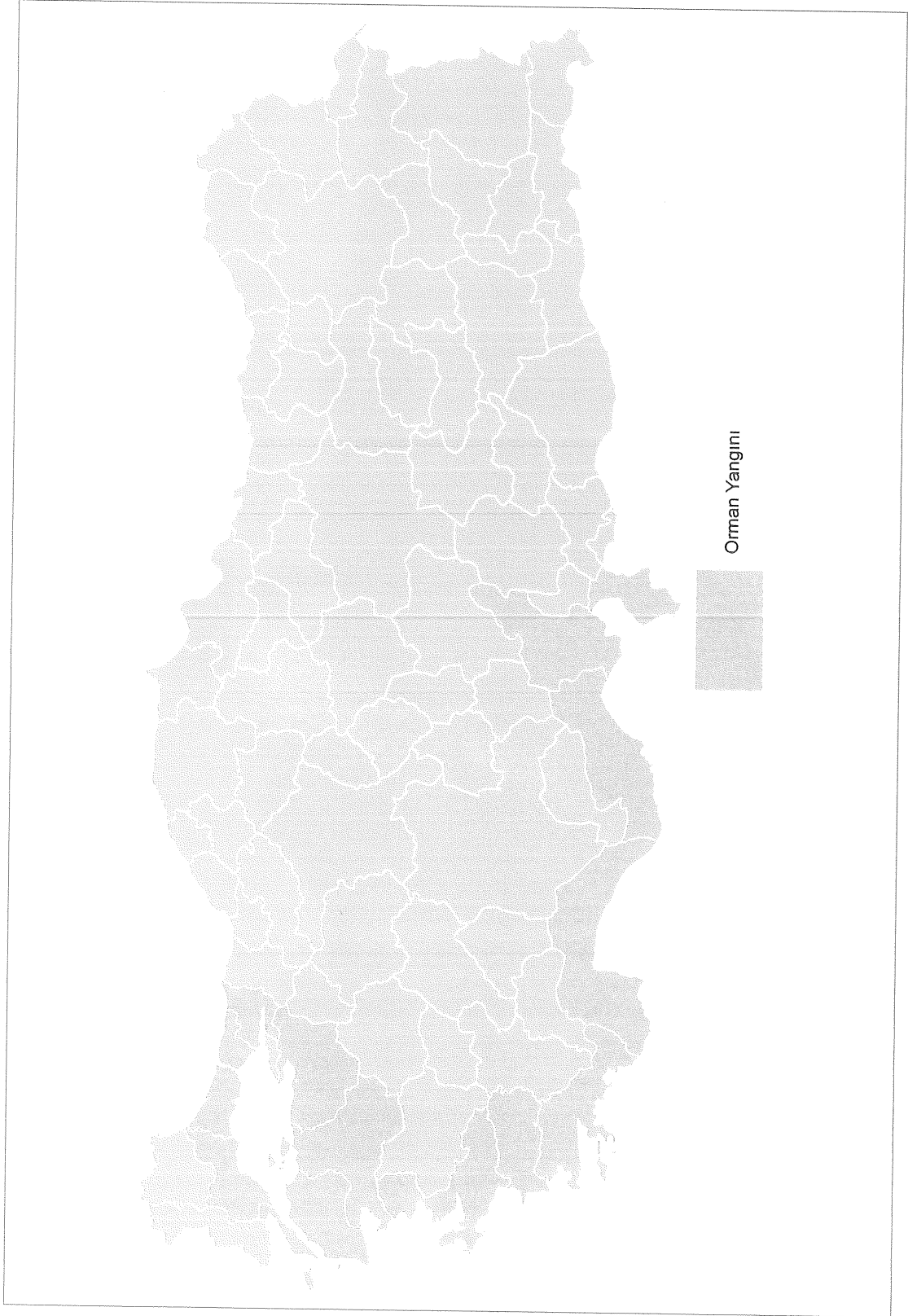

DOĞAL AFETLER

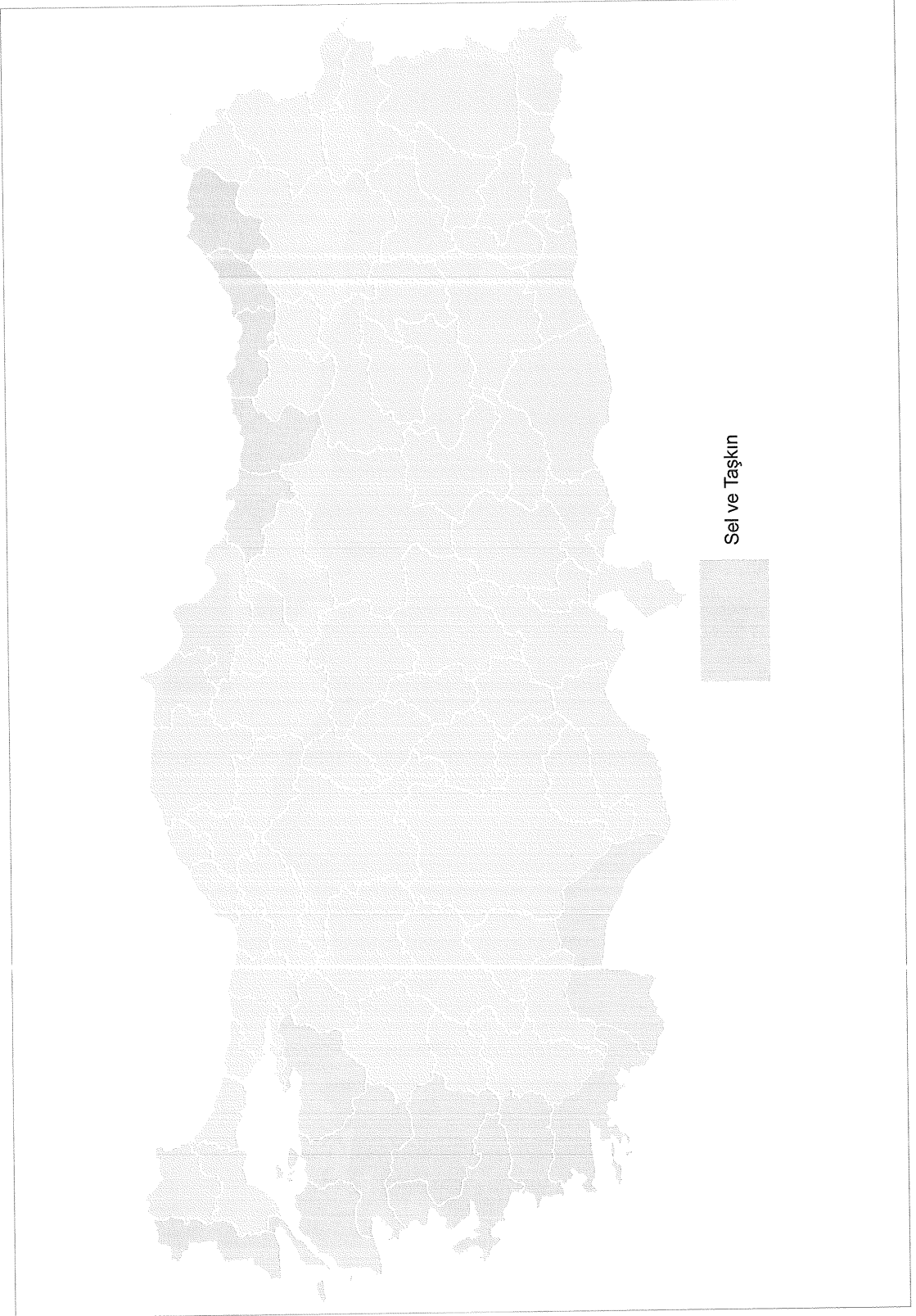

Heyelan (Toprak Kayması)

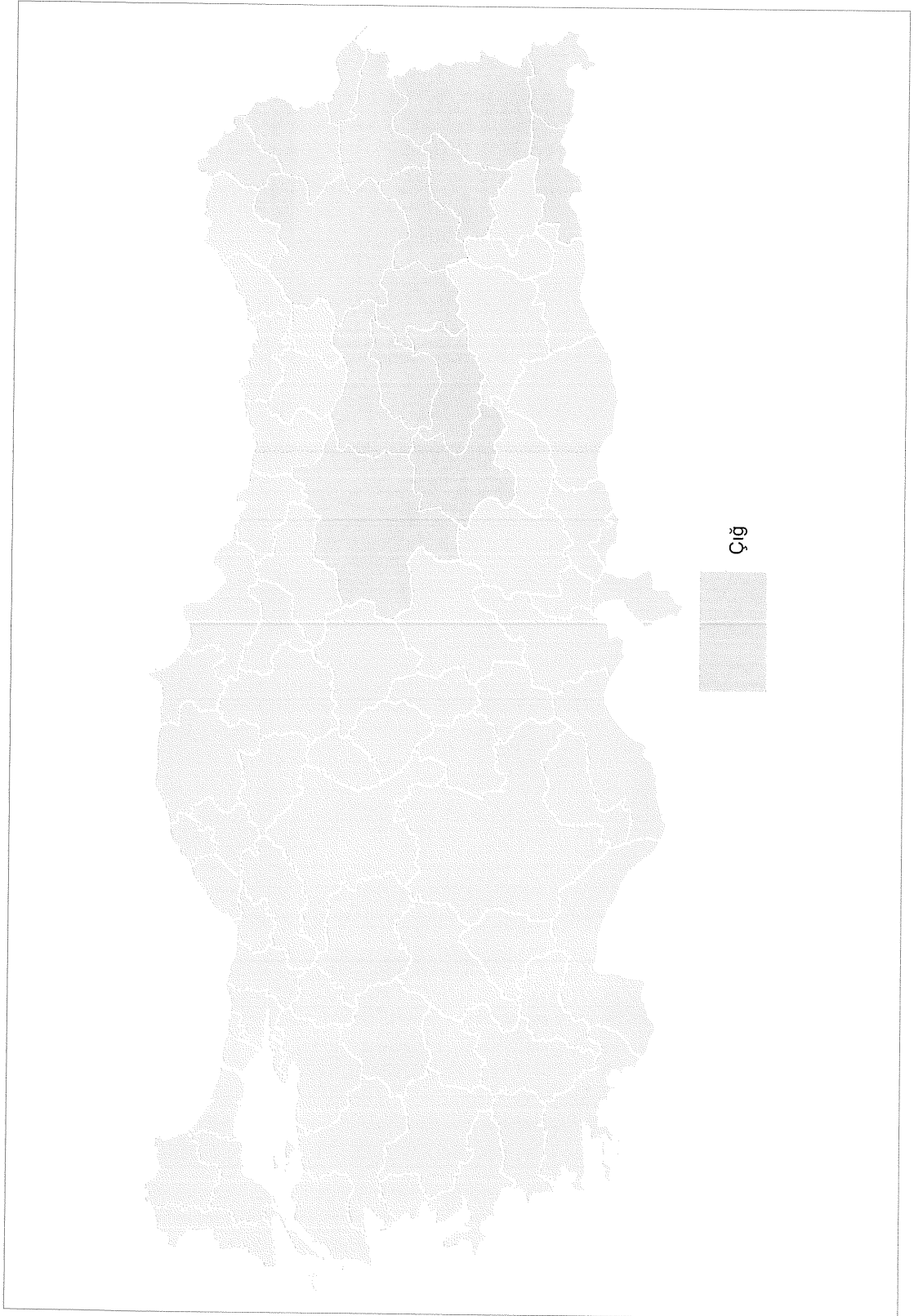

DOĞAL AFETLER

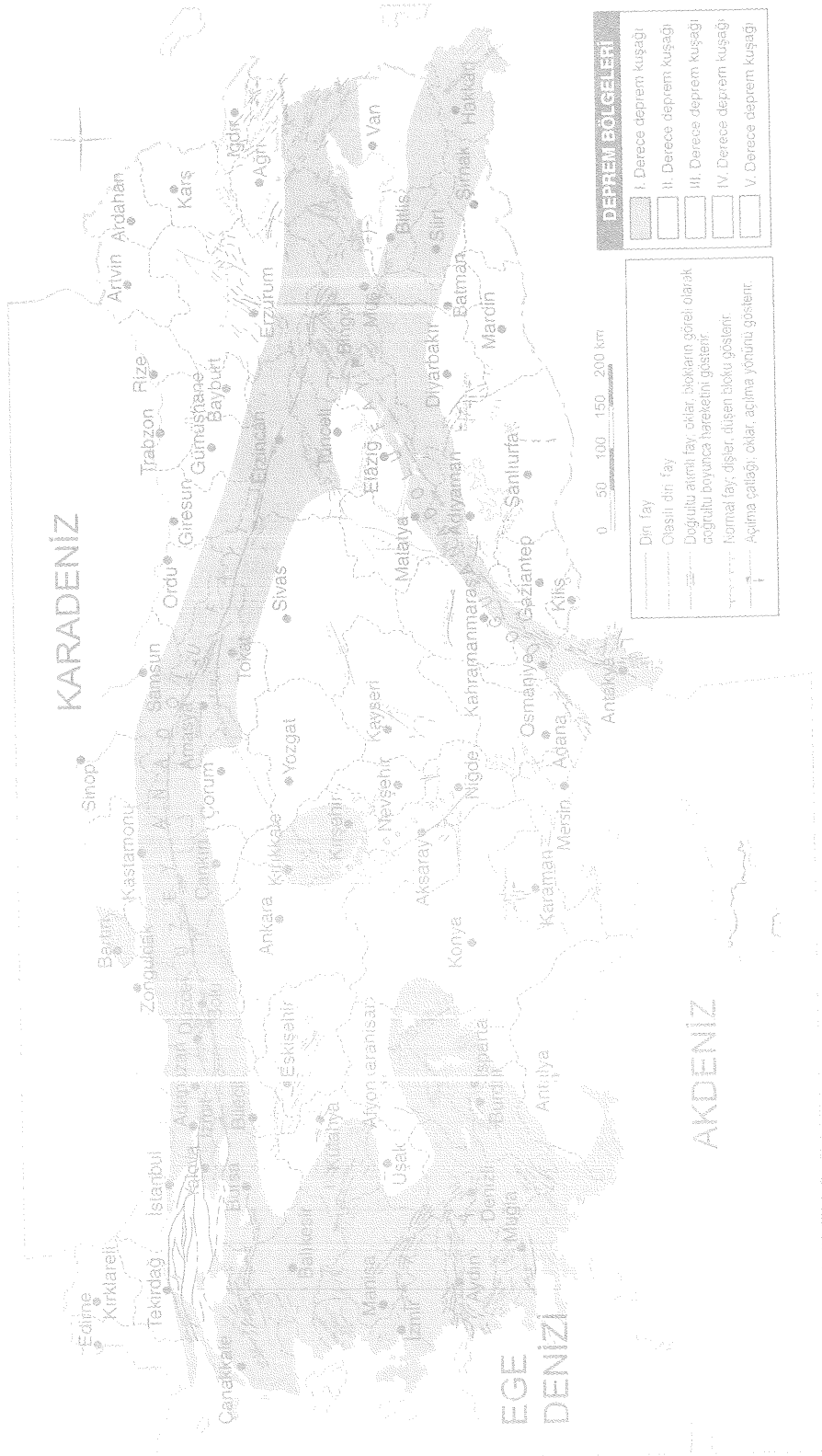

DOĞAL AFETLER

DOĞAL AFETLER

1. Türkiye’de toprak erozyonunun fazla olduğu bölgelerde

- I. Toprak kalınlığının azalması
- II. Delta alanlarının genişlemesi
- III. Tarımsal verimin ve üretimin düşmesi

verilenlerden hangileri ortaya çıkan sorunlardandır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. Aşağıda verilen termik santrallerde kullanılan enerji kaynakları göz önüne alındığında hangisinin, hava kirliliği üzerindeki etkisinin daha az olması beklenir?

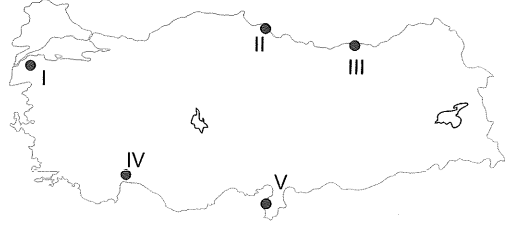
- A) Soma B) Elbistan C) Sığözü
D) Ovaakça E) Tunçbilek

3. Türkiye’de sel olaylarının görülme sıklığı, dağların kuzey ve güney yamaçlarında farklılık gösterir.

Aşağıdakilerden hangisinin bu durum üzerinde daha etkili olduğu söylenebilir?

- A) Doğal bitki örtüsünün sıklığı
B) Toprak örtüsünün kalınlığı
C) Egemen rüzgar yönü
D) Yer şekillerinin engebeliliği
E) Donma erime olaylarının sıklığı

4. Endüstrileşme ve teknolojik gelişmelerin ortaya çıkardığı çevre sorunlarından biri de hava kirliliğidir.

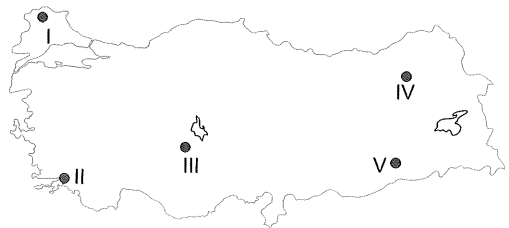
Buna göre, haritada numaralarla gösterilen liman kentlerinin hangisinde endüstrileşmeye bağlı olarak hava kirliliğinin daha fazla olması beklenir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Aşağıdaki doğa olaylarından hangisinin Türkiye’de görülme sıklığı daha azdır?

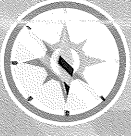
- A) Sel ve taşkın B) Çığ
C) Kaya düşmesi D) Tsunami
E) Külle hareketleri

6.

Yukarıdaki haritada numaralandırılan yerlerin hangisinde heyelan riski diğerlerine göre daha fazladır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Erozyona sebep olan faktör ve etkisini gösteren aşağıdaki örnek olay eşleşmelerinden hangisi **yanlıştır**?

	Sebep olan faktör	Örnek olay
A)	Yer şekillerinin engebeli ve eğimli olması	Toprağın yamaç boyunca taşınması
B)	Yanlış arazi kullanımı	Uygun olmayan alanların tarıma açılması
C)	İklim elemanlarının etkisi	Sağanak yağışlarla toprağın taşınması
D)	Doğal bitki örtüsünün tahribi	Meralarda aşırı hayvan otlatılması
E)	Ana materyalin etkisi	Volkanik sahalarda daha az erozyon görülmesi

8.

Haritada numaralı yerlerin hangisinde

- orman yangını,
- heyelan,
- deprem

doğal afetlerinin tamamının görülme riski fazladır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Havzalarındaki yer şekilleri dikkate alındığında aşağıdaki akarsulardan hangisinin, birlikte verilen yörede taşkına yol açma olasılığı diğerlerinden **daha fazladır**?

- A) Zapsuyu - Hakkâri
B) Susurluk - Balıkesir
C) Kızılırmak - Sivas
D) Karasu - Erzincan
E) Fırat - Şanlıurfa

10.

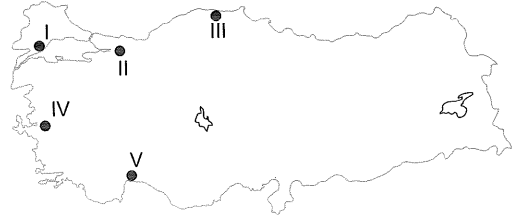
Yukarıdaki Türkiye haritasındaki taralı alanda yıl içinde **çığ** olasılığının fazla olmasında, I. bağıl nem oranının az olması, II. arazinin eğimli olması, III. ortalama yükseltinin fazla olması, IV. kar yağışının fazla olması **etmenlerinden hangileri etkilidir**?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

11. Aşağıdaki ovalardan hangisi Kuzey Anadolu Fay hattı üzerinde yer almaktadır?

- A) Tefenni B) Merzifon C) Amik
D) Eskişehir E) Elbistan

12. Aşağıdaki haritada bazı yerler numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu yerlerde meydana gelen doğal afetlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

- A) I numaralı yerde, iklim özelliklerine bağlı olarak özellikle yaz döneminde şiddetli kuraklık yaşanmaktadır.
B) II numaralı yerden geçen fay hattına bağlı olarak büyük depremler oluşmaktadır.
C) III numaralı yerde, arazi koşulları ve yağış özelliklerine bağlı olarak heyelanların olduğu görülmektedir.
D) IV numaralı yerde, özellikle kış aylarındaki aşırı yağışların etkisiyle taşkın riski yüksektir.
E) V numaralı yerde, iklim ve bitki örtüsü özelliklerine bağlı olarak orman yangınları çıkmaktadır.

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye’de toprak erozyonunun fazla olduğu bölgelerde, toprak kalınlığının azalması ve tarımsal verimin, üretimin düşmesi sorun oluşturur. Ancak, Delta alanlarının genişlemesi erozyonun sonucudur, sorun oluşturmaz ve olumlu bir durumdur.

Doğru cevap “C” seçeneğidir.

2. Termik santrallerde kullanılan enerji kaynakları genel olarak taş kömürü ve linyit kömürüdür. Bu termik santrallerde hava kirliliği çok fazladır. Ancak doğal gaz hava kirliliği az olduğu için Ovaakça’da hava kirliliği azdır.

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

3. Türkiye’de sel olaylarının görülme sıklığı, dağların kuzey ve güney yamaçlarında farklılık gösterir. Bu durumun temel sebebi, kuzey ve güney yamaçlarda donma ve erime sıklığıdır. (Bakı)

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

4. Haritadaki numaralı yerlerde bakıldığında V numaralı yer Hatay - İskenderun’dur ve orada taş kömürü ile çalışan demir-çelik fabrikası vardır. Bu fabrika hava kirliliğine yol açmaktadır.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

5. Ülkemizde görülen doğal afetlerin en fazladan en aza doğru sıralanışı şöyledir:

- Heyelan
- Deprem
- Orman Yangını
- Sel ve Taşkın
- Çığ
- Kaya düşmesi
- Tsunami

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

6. HEYELAN (TOPRAK KAYMASI - KÜTLE HAREKETİ)

Eğimin fazla olduğu yerlerde bol yağışın etkisiyle toprağın ya da kayaların yer çekimi etkisiyle kütle halinde aşağı doğru kaymasıdır.

Heyelanı tetikleyen en önemli faktörler;

- Eğim
- Bol yağış ve kar erimeleri
- Killi toprak yapısı
- Beşeri faaliyetler (yol ve tünel açma - dinamit patlatma)

Ülkemizde heyelan en fazla;

- Karadeniz
- Menteşe yöresi
- Hakkari çevresi (bol yağış) görülür.

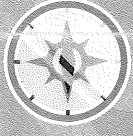
NOT

Heyelan önlenemez bir doğal afettir. Bu nedenle ağaçlandırma heyelanı önlemez sadece süreci yavaşlatır.

Doğru cevap “B” seçeneğidir.

7. Yer şekillerinin engebeli ve eğimli olması -
Toprağın yamaç boyunca taşınması
Yanlış arazi kullanımı - Uygun olmayan alanların tarıma açılması
iklim elemanlarının etkisi - Sağanak yağışlarla toprağın taşınması
Doğal bitki örtüsünün tahribi - Meralarda aşırı hayvan otlatılması
Ana materyalin etkisi - Volkanik sahalarda daha az erozyon görülmesi (Yanlış çünkü volkanik arazi tuf ve bazalttan meydana geldiği için erozyon fazla görülür)

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

8. Tektonik Depremler

Geniş alanlarda etkili olan depremlerdir.

Can ve mal kaybına sebep olan yıkıcı depremlerdir. Ülkemiz genç oluşumlu olduğu için yoğun olarak görülür. Ülkemizde fay hatları 3 bölgede yoğun olarak yer alır.

- Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF)
- Batı Anadolu Fay Hattı (BAF)
- Doğu Anadolu Fay Hattı (DAF)

ORMAN YANGINI

Orman yangını tetikleyen unsurlar;

- Yaz kuraklığı (Akdeniz iklimi)
- Beşeri faaliyetler (Bilinçsiz insanlar)

Orman yangını en fazla Akdeniz iklim bölgesinde görülür. (Akdeniz - Ege - G. Marmara)
Orman yangını en az Karadeniz Bölgesi'nde görülür.

HEYELAN (TOPRAK KAYMASI - KÜTLE HAREKETİ)

Eğimin fazla olduğu yerlerde bol yağışın etkisiyle toprağın ya da kayaların yer çekimi etkisiyle kütle halinde aşağı doğru kaymasıdır.

Heyelanı tetikleyen en önemli faktörler;

- Eğim
- Bol yağış ve kar erimeleri
- Killi toprak yapısı
- Beşeri faaliyetler (yol ve tünel açma - dinamit patlatma)

Ülkemizde heyelan en fazla;

- Karadeniz
- Menteşe yöresi
- Hakkari çevresi (bol yağış) görülür.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

9. SEL VE TAŞKIN

- Meteorolojik nedenli afettir.
- Genellikle ani ve yoğun yağışlardan sonra gerçekleşir.
- Bazı zamanlar "baraj kapaklarının açılması" sel olayına ne- den olur.
- Sel ve taşkın vadilerim derin olmadığı akarsularda daha çok görülür.
- En fazla; Meriç, Gediz, B. Menderes nehirlerinde meydana gelir. (Marmara ve Ege)

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

10. ÇIĞ

Kar yağışının fazla, bitki örtüsünün zayıf olduğu eğimli yamaçlardan aşağı doğru hareket etme olayıdır.

Dağlarda biriken kar kütlelerinin kaymasıyla meydana gelir.

Not: Yükselti çığın oluşumunda değil şiddetinde etkilidir.

En fazla; D. Anadolu Bölgesi'nde görülür.

En az; Marmara, Ege, Güneydoğu Anadolu'da görülür.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

11. Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF)

Düzce, Bolu, Amasya, Merzifon, Tokat, Niksar, Erzincan, Ağrı

Batı Anadolu Fay Hattı (BAF)

Bakırçay, Gediz, K. Menderes, B. Menderes

Doğu Anadolu Fay Hattı (DAF)

Amik, Maraş, Malatya, Elazığ, Bingöl, Muş

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

12. I numaralı yerde, iklim özelliklerine bağlı olarak özellikle yaz döneminde şiddetli kuraklık yaşanmaktadır. (Yanlış, çünkü kıyı şeridinde yer aldığı için denizellik etkisiyle şiddetli kuraklık yaşanmaz.)

II numaralı yerden geçen fay hattına bağlı olarak büyük depremler oluşmaktadır.

III numaralı yerde, arazi koşulları ve yağış özelliklerine bağlı olarak heyelanların oluştuğu görülmektedir.

IV numaralı yerde, özellikle kış aylarındaki aşırı yağışların etkisiyle taşkın riski yüksektir.

V numaralı yerde, iklim ve bitki örtüsü özelliklerine bağlı olarak orman yangınları çıkmaktadır.

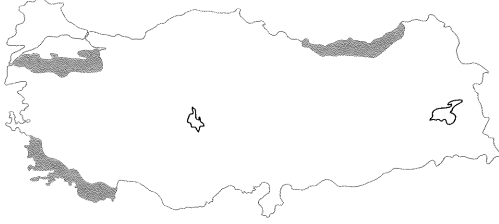
Doğru cevap "A" seçeneğidir.

1. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye’de erozyonun sonuçlarından biri değildir?

- A) Toprağın su depolama kapasitesinin azalması
- B) Barajların ömrünün kısalması
- C) Akarsu rejimlerinin değişmesi
- D) Ekolojik dengenin bozulması
- E) Bitki ve hayvan türlerinin sayıca azalması

2.

Yukarıdaki haritada bazı alanlar koyu renkle gösterilmiştir.

Bu alanlarda

- I. Sel ve taşkın
- II. Deprem
- III. Orman yangını

verilen doğal afetlerden hangisi daha sık görülmektedir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3. Aşağıdaki il merkezlerinden hangisinin; konumu nedeniyle, Batı Anadolu Fay sisteminde meydana gelebilecek bir depremden daha az etkilenmesi beklenir?

- A) Aydın
- B) Denizli
- C) Karaman
- D) Hatay
- E) Uşak

4. Aşağıda, üzerinde bazı alanların numaralandırıldığı harita ile bir doğal afete neden olan bazı faktörler verilmiştir.

- Jeolojik yapı
- Arazinin eğimli olması
- Toprağın suya doymun olması
- Yamaç dengesinin bozulması

Bu faktörlerin neden olduğu doğal afet, haritada numaralandırılan alanların hangisinde daha sık yaşanır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

5. Aşağıdaki körfezlerin hangisinde, endüstri kuruluşlarının oluşturduğu çevre kirliliği nedeniyle deniz turizmi diğerlerinden daha az gelişmiştir?

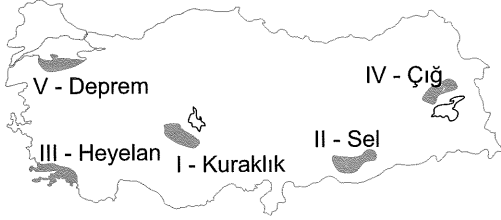
- A) İzmit
- B) Gökova
- C) Edremit
- D) Çandarlı
- E) Güllük

6. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye topraklarının tümü için en önemli sorundur?

- A) Tuzluluk
- B) Kireçlilik
- C) Erozyon
- D) Kuraklık
- E) Taşlılık

7. Ülkemizde jeolojik yapı, yer şekilleri ve iklim özellikleri doğal afetlerin yayılışını etkiler.

Buna göre haritada numaralandırılarak gösterilen yerlerden hangisi ile ilgili verilen doğal afet türü yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Aşağıdakilerden hangisi, kuraklığın Türkiye'deki etkileri arasında gösterilebilir?

- A) Hidroelektrik santrallerinin üretimi artar.
B) Kentlerde kullanma ve içme suyu sıkıntısı azalır.
C) Sanayi kuruluşlarının üretiminde azalma olur.
D) Ekolojik denge düzelir bulaşıcı hastalıklar azalır.
E) Sondajlarla taban suyu seviyesi yukarılara çekilir.

9. Aşağıdakilerden hangisi, Kuzey Anadolu Fay Kuşağı'ndaki ovalardan biri değildir?

- A) Çankırı Ovası B) Erzincan Ovası
C) Merzifon Ovası D) Malatya Ovası
E) Erbaa Ovası

10. I. Bazı doğal göllerin kuruması
II. Travertenlerin oluşumu
III. Ormanların yok edilerek yerleşmeye açılması

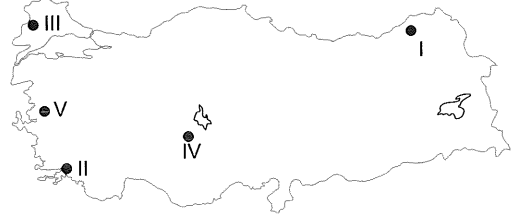
Yukardakilerden hangileri Türkiye'de insanlar tarafından doğal kaynaklar üzerinde gerçekleşen baskının artması sonucunda ortaya çıkmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

11. Aşağıdaki doğa olaylarından hangisi, karşısında verilen doğal afetin meydana gelmesinde doğrudan etkili değildir?

- A) Denizaltı depremleri - Tsunami
B) Aşırı sıcaklıklar - Erozyon
C) Volkanik patlamalar - Yer sarsıntıları
D) Eğimli alanlara aşırı kar yağışı - Çığ
E) Aktif fay hatları - Deprem

12.

Yukarıdaki haritada numaralandırılmış doğal afetlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I numaralı yerde bol yağış ve eğimin fazla olması nedeniyle heyelan olayları etkili olmaktadır.
B) II numaralı yerde yaz mevsiminin kurak geçmesi ve orman alt örtüsünün kuruması nedeniyle orman yangınları etkilidir.
C) III numaralı yerde ani ve şiddetli yağışlar ile akarsuların taşıma kapasitesinin aşması ve baraj kapaklarının açılması ile sel ve taşkın olayları yoğundur.
D) IV numaralı yerde bitki örtüsünün cılız ve yağış miktarının az olması erozyona neden olmaktadır.
E) V numaralı yerde yükselti az olduğu için çığ olaylarına rastlamak imkansızdır.

ÇÖZÜMLER

1. Erozyonun sonuçları,
Toprağın su depolama kapasitesi azalır.
Barajların ömrü kısalır.
Ekolojik denge bozulur.
Bitki ve hayvan türlerinin sayısı azalır.
Ancak, akarsu rejimlerinin değişmesi iklime bağlıdır ve erozyonun sonucu değildir.
Doğru cevap "C" seçeneğidir.

2. Haritada gösterilen yerlere bakıldığında,
Doğu Karadeniz'de orman yangını ve deprem azdır.
Bu nedenle gösterilen üç yerde ortak olan doğal afet sel ve taşkındır.
Doğru cevap "A" seçeneğidir.

3. Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF)
Düzce, Bolu, Amasya, Merzifon, Tokat, Niksar, Erzincan, Ağrı
Batı Anadolu Fay Hattı (BAF)
Bakırçay, Gediz, K. Menderes, B. Menderes
Doğu Anadolu Fay Hattı (DAF)
Amik, Maraş, Malatya, Elazığ, Bingöl, Muş
Verilen illere bakıldığında Hatay, Batı Anadolu Fay Hattı'ndan uzak olduğu için depremi hissetmesi daha az olacaktır.
Doğru cevap "D" seçeneğidir.

4. HEYELAN (TOPRAK KAYMASI - KÜTLE HAREKETİ)

Eğimin fazla olduğu yerlerde bol yağışın etkisiyle toprağın ya da kayaların yer çekimi etkisiyle kütle halinde aşağı doğru kaymasıdır.

Heyelanı tetikleyen en önemli faktörler;

- Eğim
- Bol yağış ve kar erimeleri
- Killi toprak yapısı
- Beşeri faaliyetler (yol ve tünel açma - dinamit patlatma)

Ülkemizde heyelan en fazla;

- Karadeniz
- Menteşe yöresi
- Hakkari çevresi (bol yağış) görülür.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

5. Verilen körfezlere bakıldığında sanayiden dolayı en kirli körfezimiz İzmit'tir ve burada deniz turizmi gelişmemiştir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

6. EROZYON (KURAKLIK)

Toprağın üst kısmındaki verimli bölümlerin dış kuvvetler tarafından süpürülmesiyle oluşan verimsiz alanlardır.

Ülkemizde en fazla İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da görülür.

Ülkemizde her yıl ortalama Kıbrıs Adası büyüklüğünde toprak parçası denizlere, göllere ya da barajlara taşınmaktadır.

Erozyonu azaltmak için;

- Sulama yapılmalı
- Ağaçlandırma yapılmalı
- Meralar aşırı otlatılmamalı ve korunmalı
- Tarlalar eğime dik sürülmeli
- Nadas yerine nöbetleşe tarım yapılmalı
- Anız örtüsü yakılmamalı
- Eğimli arazi taraçalandırılmalı

Not: Ülkemiz topraklarının en büyük sorunu erozyondur.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

7. Tektonik Depremler

Geniş alanlarda etkili olan depremlerdir. Ülkemizde fay hatları 3 bölgede yoğun olarak yer alır.

- Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF)
- Batı Anadolu Fay Hattı (BAF)
- Doğu Anadolu Fay Hattı (DAF)

EROZYON (KURAKLIK)

Toprağın üst kısmındaki verimli bölümlerin dış kuvvetler tarafından süpürülmesiyle oluşan verimsiz alanlardır.

Ülkemizde en fazla İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da görülür.

Heyelan

Ülkemizde heyelan en fazla;

- Karadeniz
- Menteşe yöresi
- Hakkari çevresi (bol yağış) görülür.

SEL VE TAŞKIN

- Sel ve taşkın vadilerim derin olmadığı akarsularda daha çok görülür.
- En fazla; Meriç, Gediz, B. Menderes nehirlerinde meydana gelir. (Marmara ve Ege)

ÇİĞ

Kar yağışının fazla, bitki örtüsünün zayıf olduğu eğimli yamaçlardan aşağı doğru hareket etme olayıdır. Dağlarda biriken kar kütlelerinin kaymasıyla meydana gelir.

En fazla; D. Anadolu Bölgesi'nde görülür.

En az; Marmara, Ege, Güneydoğu Anadolu'da görülür.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

8. Kuraklığın Türkiye'deki etkileri,

Hidroelektrik santrallerinin üretimi azalır.
Kentlerde kullanma ve içme suyu sıkıntısı artar.
Sanayi kuruluşlarının üretiminde azalma olur.
Ekolojik denge bozulur bulaşıcı hastalıklar artar.
Sondajlarla taban suyu seviyesi aşağılara iner.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

9. Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF)

Düzce, Bolu, Amasya, Merzifon, Tokat, Niksar, Erzincan, Ağrı

Batı Anadolu Fay Hattı (BAF)

Bakırçay, Gediz, K. Menderes, B. Menderes

Doğu Anadolu Fay Hattı (DAF)

Amik, Maraş, Malatya, Elazığ, Bingöl, Muş

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

10. Türkiye'de insanlar tarafından doğal kaynaklar üzerinde gerçekleşen baskının artması sonucunda, bazı doğal göllerin kuruması ve ormanların yok edilerek yerleşmeye açılması meydana gelir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

11. Denizaltı depremleri - Tsunami

Aşırı sıcaklıklar - Erozyon (Yanlış çünkü erozyon sıcaklıkla meydana gelmez, toprağın dirençsiz olması ve bitki örtüsünün cılız olmasıyla meydana gelir. Sıcaklık dolaylı etkindir.)

Volkanik patlamalar - Yer sarsıntıları

Eğimli alanlara aşırı kar yağışı - Çığ

Aktif fay hatları - Deprem

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

12. I numaralı yerde bol yağış ve eğimin fazla olması nedeniyle heyelan olayları etkili olmaktadır.

II numaralı yerde yaz mevsiminin kurak geçmesi ve orman alt örtüsünün kuruması nedeniyle orman yangınları etkilidir.

III numaralı yerde ani ve şiddetli yağışlar ile akarsuların taşıma kapasitesinin aşması ve baraj kapaklarının açılması ile sel ve taşkın olayları yoğundur.

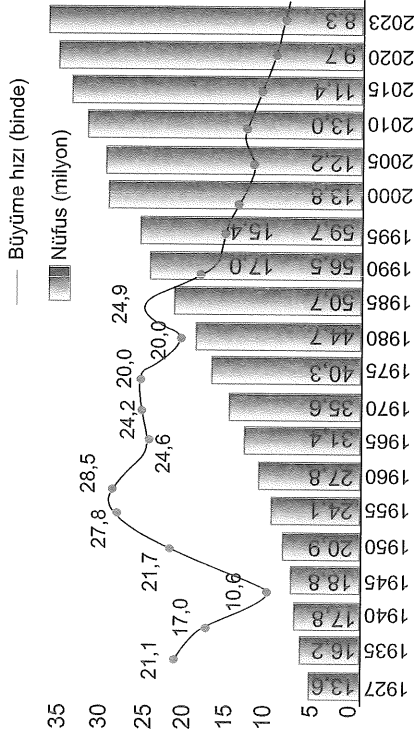
IV numaralı yerde bitki örtüsünün cılız ve yağış miktarının az olması erozyona neden olmaktadır.

V numaralı yerde yükselti az olduğu için çığ olaylarına rastlamak imkansızdır. (Yanlış, çünkü yükselti çığ oluşumunda değil şiddetinde etkilidir. Ege de az da olsa çığ olaylarına rastlamak mümkündür.)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

NÜFUS

Osmanlı'da ilk nüfus sayımı → 1831 - II Mahmut

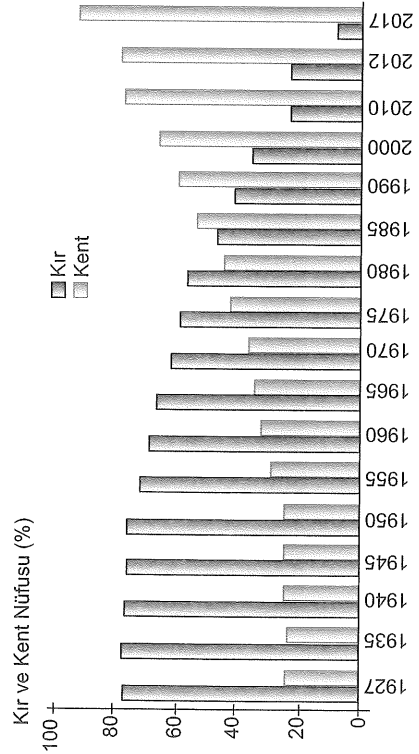
Türkiye'ye ilk nüfus sayımı → 1927

Bu sayımda ülke nüfusu 15 milyon civarı ve nüfusun %70'i kırsal bölgede yaşamaktadır.

1935'ten 1990'a kadar "5 yılda 1 sayım yapılmıştır.

2000 yılında son kez "dışarı çıkma yaşağının uygulandığı" sayım yapılmıştır.

2007 yılında "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS)"ne geçilmiştir bu süreçten itibaren nüfus sayımı "HER YIL" yapılmaya başlanmıştır.

Geçmişten günümüze ülkemiz nüfus miktarı sürekli artmıştır. Ancak sayımlar arası oranlarında (nüfus artış hızı) dalgalanmalar görülür ve bazı yıllar nüfus artış hızı düşmüştür. Bunlar;

1945 → II. Dünya Savaşı

1965 → 1980 işçi göçü ve aile planlaması

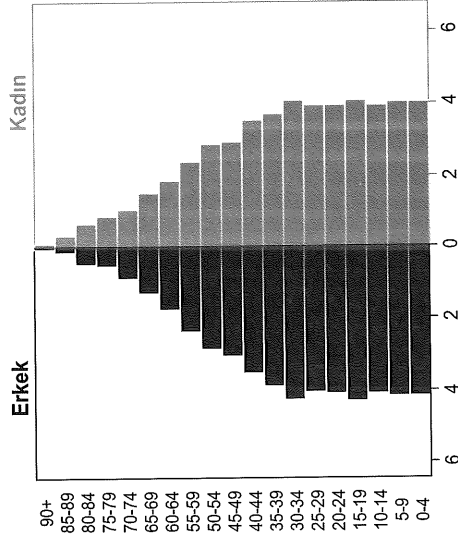
1985 yılına kadar kırsal nüfus, kent nüfusundan fazla iken, bu tarihten günümüze daima kent nüfusu daha fazladır.

NÜFUSUN YAPISAL ÖZELLİKLER

Ülkemiz genç ve dinamik bir yapıya sahiptir

- En genç il → Şanlıurfa
- En yaşlı il → Şinop

Piramide bakılarak:

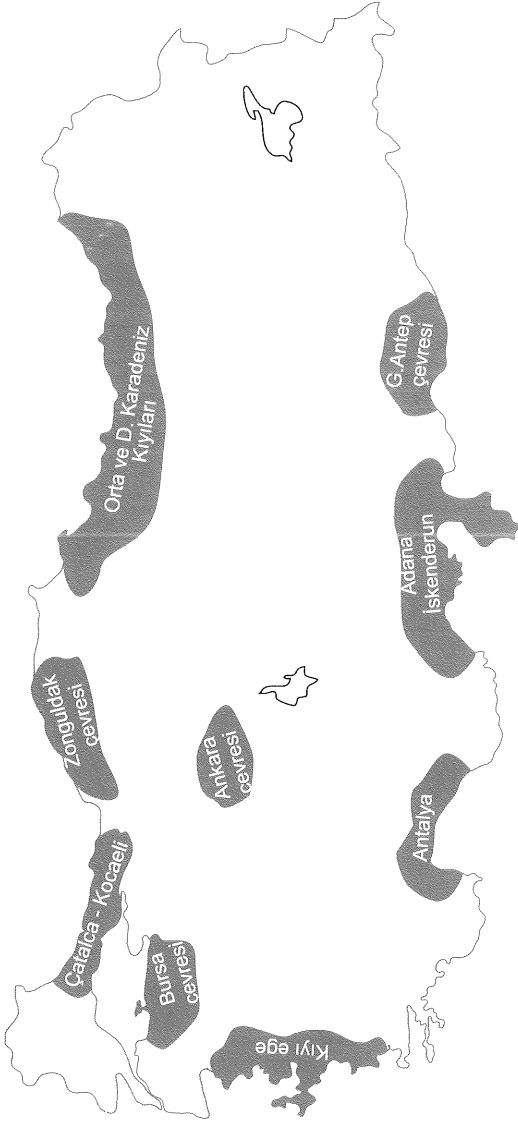
- Toplam nüfus oranı → Kadın - Erkek nüfus oranı
- Ortalama yaşam süresi → Gelişmişlik düzeyi doğum ve ölüm oranı gibi özelliklere ulaşılabilir.

ANCAK;

- Nüfus yoğunluğu, göçler, nüfusun bölgesel dağılışı, nüfus artış hızı hakkında bilgi vermez.

YOĞUN NÜFUSLU YERLER

Sanayi kaynaklı yoğun olan yerler:

- ☐ Çatalca - Kocaeli
- ☐ Kıyı Ege
- ☐ Zonguldak çevresi
- ☐ Güney Marmara
- ☐ Ankara çevresi
- ☐ İskenderun
- ☐ Gaziantep çevresi

Tarım kaynaklı yoğun olan yerle:

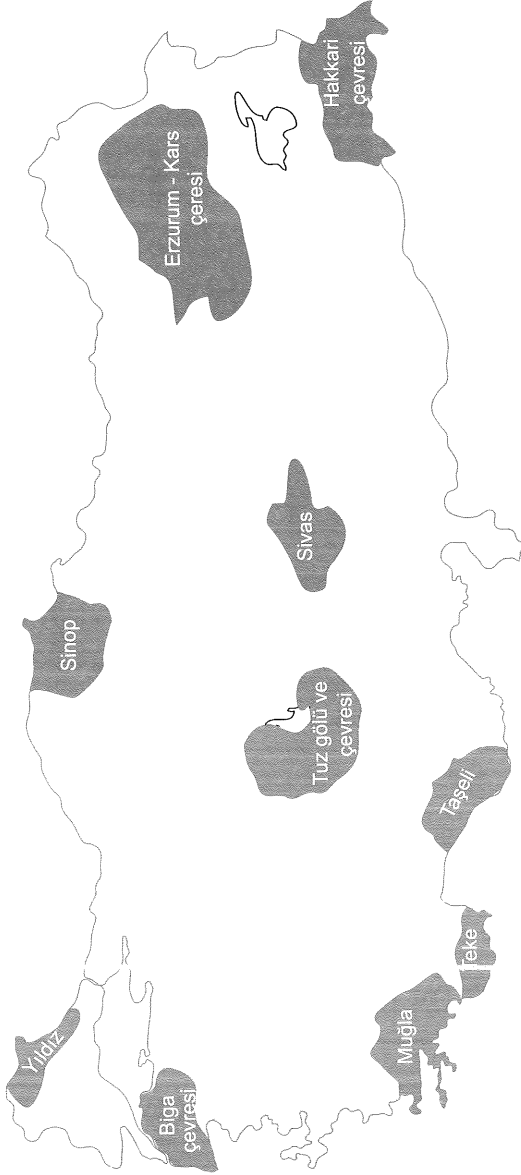
- ☐ Orta ve D. Karadeniz
- ☐ Çukurova
- ☐ Kıyı Ege
- ☐ Güney Marmara

Turizm kaynaklı yoğun olan yerler

- ☐ Antalya
- ☐ Kıyı Ege
- ☐ G. Marmara

SEYREK NÜFUSLU YERLER

Hem Engebeli - Hem Verimsiz olan yerler;

- Ü Teke - Taşeli platosu (Karstik)

Kurak - Verimsiz olan yerler:

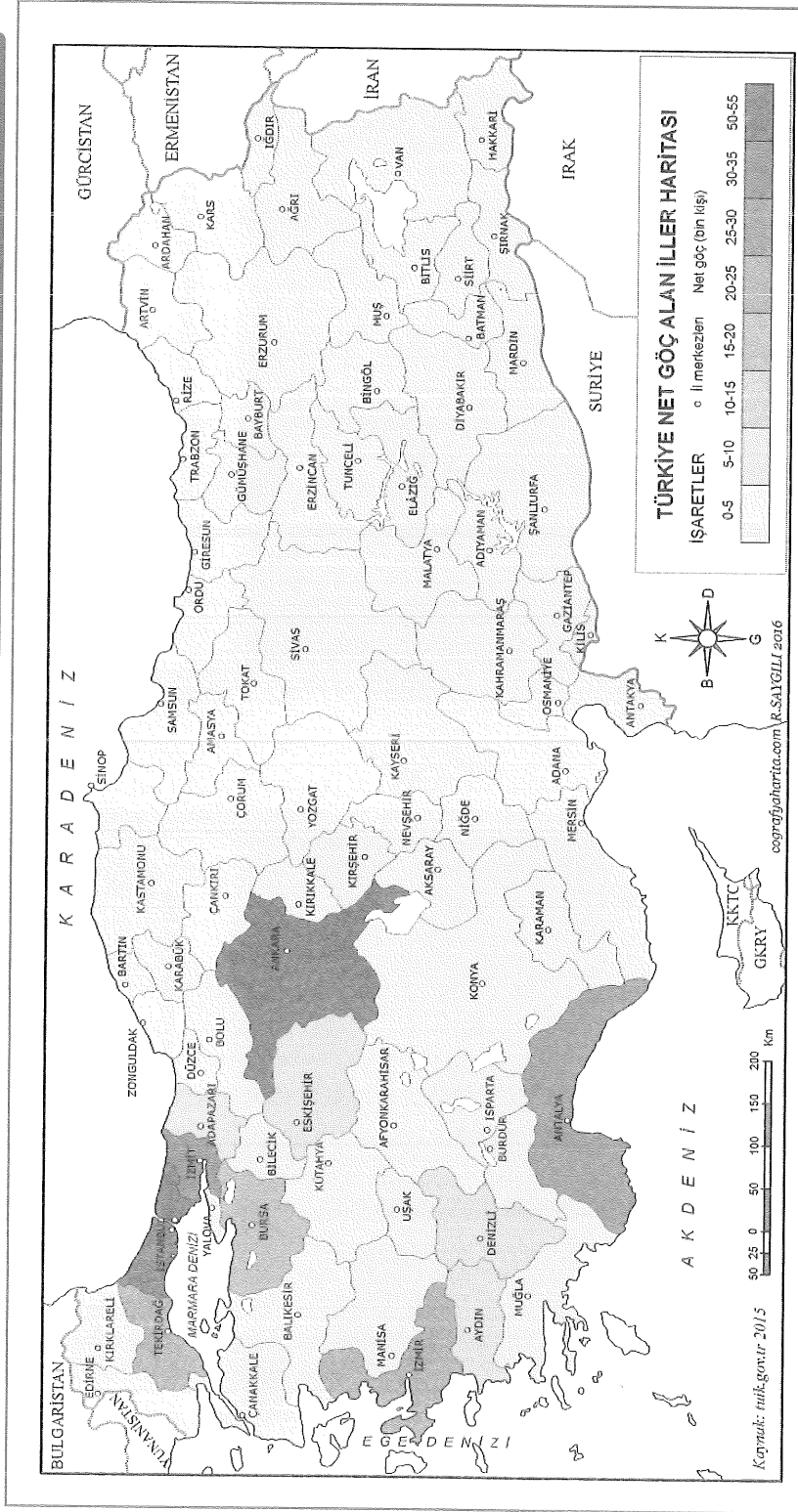
- Ü Tuz Gölü çevresi

Dağlık - Engebeli olan yerler

- Ü Erzurum - Kars çevresi
- Ü Hakkari çevresi
- Ü Menteşe yöresi
- Ü Sivas çevresi
- Ü Yıldız bağları çevresi
- Ü Çanakkale - Biga çevresi

EN ÇOK GÖÇ ALAN İLLER

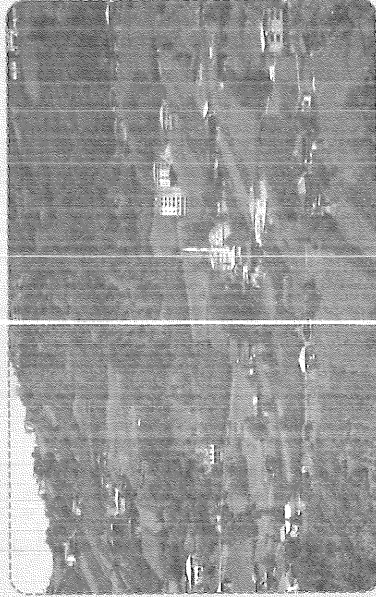
YERLEŞME

Toplu Yerleşim

- Yer şekillerinin sade ve su kaynaklarının az olduğu yerlerde görülür.
(Temel sebep "yer şekilleri")
- En fazla "İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu" dadır.

Dağınık Yerleşim

- Yer şekillerinin engelleyici ve su kaynaklarının bol olduğu yerlerde görülür.
(Temel sebep "yer şekilleri")
- En fazla "Karadeniz" dendir.

1. Benzer topografik ve iklimatik özelliklere sahip olmasına karşın Kocaeli ilinin nüfus yoğunluğu Kırklareli ilinin 20 katıdır.

Bu yoğunluk farkının oluşmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi diğerlerinden daha fazladır?

- A) Kocaeli'nin kapladığı alanın daha küçük olması
- B) Kocaeli'nde ticaret ve endüstrinin çok gelişmiş olması
- C) Kırklareli'nin kuzey kesimlerinin engebeli olması
- D) Kocaeli'nde kültür ve sanat etkinliklerinin daha fazla olması
- E) Kırklareli'nde tarım alanlarının geniş yer tutması

2. Türkiye'de yaşanan sürekli iç göçlerle ilgili olarak aşağıdaki genellemelerden hangisi yapılabilir?

- A) En çok kırsal kesimden kentlere göç olmaktadır.
- B) Endüstrinin geliştiği yerler daha az göç almaktadır.
- C) Marmara Bölgesi kıyı kentlerine olan göçlerle Akdeniz ve Güney Ege kıyı kentlerine olan göçlerin nedeni farklıdır.
- D) Tarımsal etkinliklerin eşitlenmesi kıyılardan iç bölgelere olan göçü arttırmıştır.
- E) Küçük kentlerden metropollere olan göçlerde temel neden arazi toplulaştırmasıdır.

3. Türkiye'deki bir yörede, geçim kaynakları sınırlı, enerji tüketimi az, tarımla uğraşan kişi sayısı fazla ve doğum oranı yüksektir.

Buna göre,

- I. Nitelsiz iş gücü fazladır.
- II. Ahır hayvancılığı yaygındır.
- III. Okullaşma oranı yüksektir.

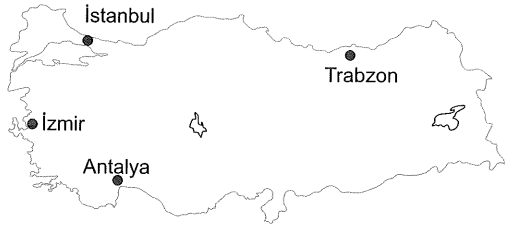
bu yöre için hangileri kesin olarak söylenemez?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

4. Aşağıdaki mesleklere sahip kişilerden hangisi, farklı bir ekonomik faaliyet grubu içinde yer alır?

- A) Dikili Ovasında buğday tarımı yapan çiftçi
- B) İzmir - Uşak arasında bir otobüs firmasında çalışan şoför
- C) Hakkari'de bir ilköğretim okulunda görev yapan Öğretmen
- D) Sivas'ta bir hastanede görev yapan doktor
- E) Bolu Dağı'ndaki bir otelde çalışan aşçı

3.

Yukarıdaki haritada, Türkiye'de ticaret hacmi geniş olan bazı liman kentleri gösterilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi, bu kentler için ortak bir özellik değildir?

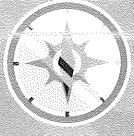
- A) Nüfus yoğunlukları fazladır.
- B) Turistik yolcu taşımacılığı gelişmiştir.
- C) Üçüncül ekonomik etkinlikler gelişmiştir.
- D) Nitelikli iş gücü fazladır.
- E) Kara yolu ağı gelişmiştir.

6. Aşağıda belirtilen dönem ve olayların hangisi, Türkiye'de nüfus artış hızının azalmasında

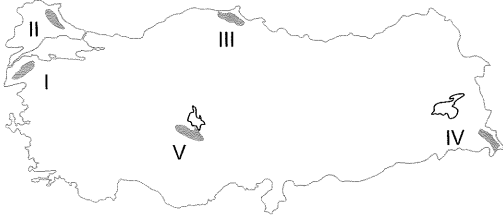
- I. 1918-1923 döneminde savaşların yaşanması
- II. 1940-1945 döneminde II. Dünya Savaşı nedeniyle seferberlik ilan edilmesi
- III. 2020 - 2021 döneminde covid virüsü nedeniyle salgın hastalık yaşanması

faktörlerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. Aşağıdaki haritada beş alan numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu alanların hangisi iklim ve yer şekillerinin olumsuz etkisi nedeniyle daha az nüfuslanmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Türkiye nüfusuyla ilgili

- I. Kıyıyla iç kesimler arasında nüfus yoğunluğu bakımından önemli farklılıklar vardır.
- II. Genellikle kış mevsiminin ılık ve yağışlı geçtiği yerlerde nüfus yoğunluğu fazladır.
- III. Endüstrinin geliştiği kentlerde, nüfus yoğunluğu mevsimler arasında büyük değişiklik gösterir.
- IV. Nüfus yoğunluğunun fazlalığında tarım alanlarının büyüklüğü önemli bir etkidir.

verilen bilgilerden hangileri yanlıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) I ve IV E) III ve IV

9. Ordu, Muğla ve Antalya illerinin coğrafi özellikleri göz önüne alındığında aşağıdakilerden hangisinin ortak olduğu söylenebilir?

- A) Limanlarının geniş bir hinterlanda sahip olması
- B) Madencilğin önemli bir ekonomik faaliyet olması
- C) Nüfusun kıyı kesiminde yoğun iç kesimlerde seyrek olması
- D) Yaz ve kış mevsiminde nüfusta değişiklik olmaması
- E) Tarım ve turizm etkinliklerinin ön planda olması

10. Türkiye'de iç göçlerin yönüne bakıldığında

- I. Türkiye'nin doğusundan batısına doğrudur.
- II. Doğal nüfus artışının en fazla olduğu illere yapılmaktadır.
- III. Kıyı bölgelerden iç bölgelere doğrudur.

ifadelerinden hangileri söylenemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

11. Türkiye, geçici kırsal yerleşmeler bakımından çeşitlilik göstermektedir. Bu yerleşmelerdeki temel ekonomik faaliyet türü; hayvancılık, bazen de tarım olmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu tür yerleşmelerden biri değildir?

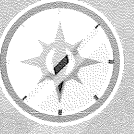
- A) Yayla B) Dam C) Kom
D) Dalyan E) Divan

- 12.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak koyu renkle gösterilen alanların hangisinde, nüfus yoğunluğu diğerlerine göre daha fazladır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

ÇÖZÜMLER

1. Benzer topografik ve iklimatik özelliklere sahip olmasına karşın Kocaeli ilinin nüfus yoğunluğu Kırklareli ilinin 20 katıdır. Bu yoğunluk farkının oluşmasında en önemli etken, Kocaeli'nde ticaret ve endüstrinin çok gelişmiş olmasıdır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. Türkiye'de yaşanan sürekli iç göçlerle ilgili olarak En çok kentlerden kentlere göç olmaktadır. Endüstrinin geliştiği yerler daha fazla göç almaktadır. Marmara Bölgesi kıyı kentlerine olan göçlerle Akdeniz ve Güney Ege kıyı kentlerine olan göçlerin nedeni farklıdır. Tarımsal etkinliklerin eşitlenmesi iç bölgelerden kıyıya olan göçü azaltmıştır. Küçük kentlerden metropollere olan göçlerde temel neden endüstri ve ticarettir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

3. Türkiye'deki bir yörede, geçim kaynakları sınırlı, enerji tüketimi az, tarımla uğraşan kişi sayısı fazla ve doğum oranı yüksektir. Buna göre, Nitelsiz iş gücü fazladır. Ahır hayvancılığı az, mera hayvancılığı yaygındır. Okullaşma oranı azdır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

4. EKONOMİK FAALİYETLER

- Birincil Ekonomik Faaliyet (Tarım): Tarım, Hayvancılık, Ormancılık, Madencilik
- İkincil Ekonomik Faaliyet (Sanayi): Hammaddenin işlenip mamul maddeye dönüştürüldüğü fabrikalardır.
- Üçüncül Ekonomik Faaliyet (Hizmet): Doktor, Hakim, Polis, Öğretmen, Aşçı, Terzi, Şoför
- Dördüncül Ekonomik Faaliyet (Teknoloji): Donanım – Yazılım, Reklam, Grafik – Tasarım
- Beşincil Ekonomik Faaliyet (Yönetim): Devlet başkanı, Ba- kan, CEO

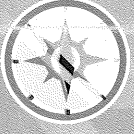
Doğru cevap "A" seçeneğidir.

5. Türkiye'de ticaret hacmi geniş olan, İstanbul, İzmir, Antalya ve Trabzon için, Nüfus yoğunlukları fazladır. Üçüncül ekonomik etkinlikler gelişmiştir. Nitelikli iş gücü fazladır. Kara yolu ağı gelişmiştir. Ancak, Turistik yolcu taşımacılığı Trabzon'da gelişmemiştir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

6. Türkiye'de nüfus artış hızının azalmasında 1918-1923 döneminde savaşların yaşanması (Osmanlı Dönemi) 1940-1945 döneminde II. Dünya Savaşı nedeniyle seferberlik ilan edilmesi 2020 - 2021 döneminde covid virüsü nedeniyle salgın hastalık yaşanması etkili olmuştur.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

7. Seyrek Nüfuslu Yerler

Soğuk iklim olan yerler:

- Erzurum - Kars çevresi
- Sivas çevresi

Dağlık - Engebeli olan yerler:

- Erzurum - Kars çevresi
- Hakkari çevresi
- Menteşe yöresi
- Sivas çevresi
- Yıldız Dağları çevresi
- Çanakkale - Biga çevresi

Soğuk iklim - Engebeli olan yerler:

- Hakkari çevresi

Kurak - Verimsiz olan yerler:

- Tuz Gölü çevresi

Hem Engebeli – Hem Verimsiz olan yerler;

- Teke - Taşeli platosu (Karstik)

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

8. Türkiye nüfusuyla ilgili

Kıyıyla iç kesimler arasında nüfus yoğunluğu bakımından önemli farklılıklar vardır.

Genellikle kış mevsiminin ılık ve yağışlı geçtiği yerlerde nüfus yoğunluğu fazladır.

Endüstrinin geliştiği kentlerde, nüfus yoğunluğu mevsimler arasında değişiklik göstermez.

Nüfus yoğunluğunun fazlalığında sanayinin gelişmişliği önemli bir etkenidir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

- 9. Ordu, Muğla ve Antalya illerinin coğrafi özellikleri göz önüne alındığında, Nüfusun kıyı kesiminde yoğun iç kesimlerde seyrek olması etkili olmuştur.**

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

10. Türkiye’de iç göçlerin yönüne bakıldığında

Türkiye’nin doğusundan batısına doğrudur.

Gerçek nüfus artışının en fazla olduğu illere yapılmaktadır.

İç bölgelerden kıyı bölgelere doğrudur.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

11. Sürekli Yerleşmeler

- **Mezra:** Genellikle D. Anadolu da görülen 5 - 10 haneden oluşan yerlerdir.

Geçici Yerleşmeler

- **Yayla:** Karadeniz ve Akdeniz’de yaygındır. Hayvancılık ya da tatil amaçlı (yayla turizmi) kullanılır.
- **Oba:** Çadır kurularak yapılan hayvancılık için kullanılan geçici yerleşmedir. Akdeniz çevresinde yaygındır. (Isparta, Mersin)
- **Kom:** D. Anadolu’da hayvancılık için kullanılan geçici yerleşmedir.
- **Saya:** Balıkesir çevresinde hayvancılık için kullanılan geçici yerleşmedir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

12. I Numara, Trabzon çevresi

II Numara, Muğla çevresi

III Numara, Çanakkale çevresi

IV Numara, Kırklareli çevresi

V Numara, Sinop çevresi

Verilen yerlere bakıldığında, Trabzon çevresi diğerlerine göre daha yoğun nüfuslanmıştır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

1. Türkiye, 557 sayılı Nüfus Planlaması Kanunu'yla birlikte nüfus politikalarının netleştiği bir döneme girmiştir. Bu dönemin en belirgin özelliği, o döneme kadar benimsenen nüfusun artması yönündeki görüşlerin terk edilerek "bireylerin istediği sayıda ve istediği zaman çocuk sahibi olmaları" gerektiğiyle ilgili görüşlerin ağırlık kazanmasıdır.

Nüfus politikalarıyla ilgili önemli bir değişimin yaşandığı dönem,

- I. 1923-1965 dönemi
- II. 1965-1980 dönemi
- III. 1980-2005 dönemi

verilen dönemlerden hangileridir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. Türkiye'nin nüfus özellikleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Nüfus ülke genelinde dengesiz bir şekilde dağılmıştır.
- B) Çatalca - Kocaeli yöresinde nüfus yoğunluğu fazladır.
- C) Taşeli Platosu, nüfus yoğunluğunun az olduğu alanlardan biridir.
- D) Nüfusun büyük bölümü kentler ve çevresinde yaşamaktadır.
- E) Karadeniz'e kıyısı olan illerde nüfusun büyük bölümü kıyı kuşağında toplanmıştır ancak Doğu Karadeniz'de engebeden dolayı nüfus seyrek.

3. Türkiye'nin İç Anadolu'da, toplu yerleşmeye neden olan faktörlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Su kaynaklarının az olması
- B) Eğitim değerlerinin az olması
- C) Platoların geniş yer kaplaması
- D) Dağlık ve engebeli arazi yapısının az olması
- E) Arazinin akarsularla parçalanmış olması

4. Bir yerin göç almasını etkileyen faktörler çekici faktörler olarak adlandırılır. İzmir, Türkiye'de çekici faktörlerin çeşitliliği nedeniyle en fazla göç alan illerdendir.

Bu durumun ortaya çıkmasında aşağıdakilerden hangisinin belirleyiciliği daha fazladır?

- A) Tarımsal üretim için verimli toprakların varlığı
- B) Maden çeşitliliğinin fazla olması
- C) Turizmin nitelikli ve gelişmiş olması
- D) İş ve istihdam fırsatlarının çeşidi ve fazla olması
- E) Mutlak konumunun uygun olması

5. Aşağıda, haritada beş kent gösterilmiş ve bu kentlerden dördünün gelişmesinde etkili olan etmenler verilmiştir.

- Geniş art bölgesi sayesinde gelişen liman kenti
- Tarım ve turizm fonksiyonlarının etkisiyle gelişen kent
- Kara yolu ve demir yolu ulaşımında önemli kavşak noktası olan kent
- Tarımsal endüstri ve otomotiv endüstrisiyle gelişen kent

Buna göre, yukarıda hangi kentin gelişmesinde etkili olan etmen yoktur?

- A) Bursa B) Kayseri C) Şanlıurfa
D) Karabük E) Hatay

6. Türkiye nüfusunun özellikleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Çalışan nüfus içerisinde kadınların payı daha fazladır.
- B) Nüfus artış hızı dönemlere göre dengeli ve aynı oranda ilerlemiştir.
- C) Doğuşta beklenen yaşam süresi erkeklerde daha azdır.
- D) Yükseköğretim mezunu kişi sayısı giderek azalmaktadır.
- E) Çalışan nüfusun önemli bir kısmı sanayi sektöründedir.

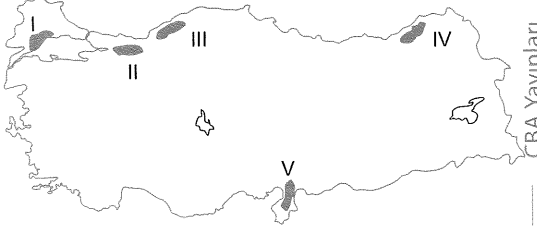
7. Türkiye'deki şehir yerleşmelerinin özellikleriyle ilgili

- Şehirsiz nüfus oranının artması nüfus artış hızını yükseltmektedir.
- İkincil ekonomik faaliyetlerde çalışanların oranı şehirlerde daha fazladır.
- Aldıkları yoğun göçlere bağlı olarak şehirlerde yanlış arazi kullanımı dikkat çeker.
- Şehirler, yatay ve dikey olarak kırsal yerleşmelerden daha az alan kaplamaktadır.

verilenlerden hangileri söylenemez?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

8. Sanayi faaliyetleri, Türkiye'deki nüfuslanma sürecinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Sanayi tesislerinin çok olduğu yerler aynı zamanda nüfus yoğunluğunun da fazla olduğu yerlerdir.

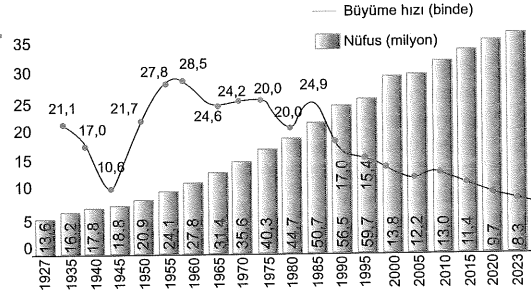
Buna göre, yukarıdaki haritada numaralandırılarak gösterilen yerlerin hangisinde nüfus yoğunluğunun yüksek olmasında sanayi faktörü fazla etkili değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Türkiye'de birçok yerleşmenin kuruluş yeri ile adı arasında bir bağlantı bulunmaktadır. Örneğin, Uzunköprü, Vezirköprü, Suluova gibi akarsuların doğrudan doğruya köprüler vasıtasıyla geçilebildiği yerlerde kurulmuş yerleşmeler olduğu gibi, Yolveren, Dört Yol gibi konaklama amacı ile kurulmuş yerleşmeler de bulunmaktadır.

Bu yerleşmelerin kuruluşu ve gelişiminde aşağıdaki faktörlerden hangisinin etkisi diğerlerine göre daha fazladır?

- A) Sanayi B) Ulaşım C) Hayvancılık
D) Tarım E) Su temini

10.

Aşağıda, Türkiye'nin 1927-2020 yılları arasındaki nüfus miktarının ve nüfus artış hızının gösterildiği bir grafik verilmiştir.

Buna göre,

- Nüfus artış hızı her dönem aynı olmuştur.
- 1960'tan sonra nüfus artış hızı dalgalı olarak düşmüştür.
- Nüfus artış hızının en yüksek olduğu dönem 1945-1950 yılları arasındır.

grafikle ilgili verilenlerden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

11. Aşağıdaki ovaların hangisinde nüfus yoğunluğu en azdır?

- A) Dikili Ovası B) Bursa Ovası
C) Çarşamba Ovası D) Eskişehir Ovası
E) Iğdır Ovası

12. Aşağıdaki tabloda Türkiye'nin kıyı bölgelerinde, etkin nüfus içinde tarımda çalışanların oranları verilmiştir.

Bölge	Etkin nüfus içinde tarımda çalışan nüfus oranı (%)
Karadeniz	72
Marmara	30
Ege	54
Akdeniz	56

Yalnızca bu tabloya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- Ege Bölgesi'nde tarımsal nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının altındadır.
- Akdeniz Bölgesi'nde tarım alanları dardır.
- Marmara Bölgesi'nde etkin nüfusun çoğunluğu tarım dışı alanlarda çalışmaktadır.
- Tarımsal nüfus yoğunluğu, her bölge içinde bölümden bölüme büyük farklılık gösterir.
- Bölgelerin ekonomik gelişme düzeyine göre tarımda çalışma oranları da değişiklik gösterir.

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye, 557 sayılı Nüfus Planlaması Kanunu'yla birlikte nüfus politikalarının netleştiği bir döneme girmiştir. Bu dönemin en belirgin özelliği, o döneme kadar benimsenen nüfusun artması yönündeki görüşlerin terk edilerek "bireylerin istediği sayıda ve istediği zaman çocuk sahibi olmaları" gerektiğiyle ilgili görüşlerin ağırlık kazanmasıdır. Bu değişimin yaşandığı dönem, 1965 - 1980 dönemidir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. Türkiye'nin nüfus özellikleriyle ilgili Nüfus ülke genelinde dengesiz bir şekilde dağılmıştır. Çatalca - Kocaeli yöresinde nüfus yoğunluğu fazladır. Taşeli Platosu, nüfus yoğunluğunun az olduğu alanlardan biridir. Nüfusun büyük bölümü kentler ve çevresinde yaşamaktadır. Ancak, Karadeniz'e kıyısı olan illerde nüfusun büyük bölümü kıyı kuşağında toplanmıştır ancak Doğu Karadeniz'de engebeden dolayı nüfus seyreklik ifadesi yanlıştır çünkü Doğu Karadeniz engebeli olmasına rağmen nüfus yoğundur.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

3. İç Anadolu'da, toplu yerleşmeye neden olan faktörler Su kaynaklarının az olması Eğim değerlerinin az olması Platoların geniş yer kaplaması Dağlık ve engebeli arazi yapısının az olması Ancak, Arazinin akarsularla parçalanmış olması ifadesi yanlıştır çünkü düz arazi yapısına sahip olmasından dolayı böyle bir durum yoktur.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

4. Bir yerin göç almasını etkileyen faktörler çekici faktörler olarak adlandırılır. İzmir, Türkiye'de çekici faktörlerin çeşitliliği nedeniyle en fazla göç alan illerdendir. Bu durumun ortaya çıkmasında iş ve istihdam fırsatlarının çeşidi ve fazla olması daha fazla etkilidir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

5. • Geniş art bölgesi sayesinde gelişen liman kenti → HATAY
• Tarım ve turizm fonksiyonlarının etkisiyle gelişen kent → ŞANLIURFA
• Kara yolu ve demir yolu ulaşımında önemli kavşak noktası olan kent → KAYSERİ
• Tarımsal endüstri ve otomotiv endüstrisiyle gelişen kent → BURSA

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

6. Türkiye nüfusunun özellikleriyle ilgili Çalışan nüfus içerisinde erkeklerin payı daha fazladır. Nüfus artış hızı dönemlere göre dengesiz ve farklı oranda ilerlemiştir. Doğuşta beklenen yaşam süresi erkeklerde daha azdır. Yükseköğretim mezunu kişi sayısı giderek artmaktadır. Çalışan nüfusun önemli bir kısmı hizmet sektöründedir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

7. Türkiye'deki şehir yerleşmelerinin özellikleriyle ilgili
- Şehirsiz nüfus oranının artması nüfus artış hızını azaltmaktadır.
- İkincil ekonomik faaliyetlerde çalışanların oranı şehirlerde daha fazladır.
- Aldıkları yoğun göçlere bağlı olarak şehirlerde yanlış arazi kullanımı dikkat çeker.
- Şehirler, yatay ve dikey olarak kırsal yerleşmelerden daha fazla alan kaplamaktadır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

8. I Numara, Tekirdağ çevresi
II Numara, Kocaeli çevresi
III Numara, Zonguldak çevresi
IV Numara, Artvin çevresi
V Numara, Hatay çevresi
- Verilen yerlere bakıldığında, Artvin çevresinde nüfus yoğunudur ancak nüfusun yoğun olmasında sanayi faaliyetleri etkili değildir. Çünkü arazi yağışı engebelidir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

9. Türkiye'de birçok yerleşmenin kuruluş yeri ile adı arasında bir bağlantı bulunmaktadır. Örneğin, Uzunköprü, Vezirköprü, Suluova gibi akarsuların doğrudan doğruya köprüler vasıtasıyla geçilebildiği yerlerde kurulmuş yerleşmeler olduğu gibi, Yolveren, Dörtöl gibi konaklama amacı ile kurulmuş yerleşmeler de bulunmaktadır. Bu yerleşmelerin kuruluşu ve gelişiminde ulaşım faktörü etkilidir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

10. Türkiye'nin 1927-2020 yılları arasındaki nüfus miktarının ve nüfus artış hızının gösterildiği grafiğe bakıldığında, 1960'tan sonra nüfus artış hızı dalgalı olarak düşmüştür.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

11. Dikili Ovası - İzmir

Bursa Ovası

Çarşamba Ovası - Samsun

Eskişehir Ovası

İğdır Ovası

Verilen ovalara bakıldığında en az nüfus yoğunluğu İğdır ovasında olacaktır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

12. Soruda verilen tabloya bakıldığında, en belirgin ulaşacağımız bilgi Marmara Bölgesi'nde etkin nüfusun yoğunluğu tarım dışı alanlarda çalışmaktadır olacaktır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

1. • Köyden küçük kırsal yerleşmelerdendir.
• Köyün biraz uzağında bulunur.
• Tarım faaliyetleri yoğundur.
• Daha çok Türkiye'nin doğusunda yer alır.

Yukarıda bazı özellikleri verilen Türkiye'deki kırsal yerleşme türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yayla B) Mezra C) Oba
D) Kom E) Saya

2. 1927 yılı nüfus sayımına göre, Türkiye'de nüfusun yaklaşık % 30'u il ve ilçe merkezlerinde yaşarken % 70'i belde ve köylerde yaşamaktaydı. Günümüzde ise nüfusun yaklaşık % 90'ı il ve ilçe merkezlerinde yaşarken % 30'u belde ve köylerde yaşamaktadır.

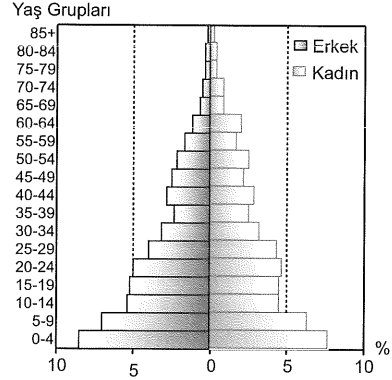
Aşağıdakilerden hangisi, nüfus oranlarındaki bu değişikliğe yol açan faktörler içinde en az etkilidir?

- A) Kent yerleşmelerin ekonomik ve sosyal çekiciliği
B) İl ve ilçe merkezlerine yapılan göçler
C) Çevresindeki kırsal yerleşmelerin kentlere katılması
D) Belde ve köylerde tarımda makineleşmenin artması
E) İl ve ilçe merkezlerindeki doğal nüfus artışı

3. **Aşağıdakilerden hangisi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde nüfusun yoğun olduğu alanlar arasında yer almaz?**

- A) Su kaynaklarına yakın alanlar
B) Sulama olanakları iyileşen ovalar
C) Ulaşım açısından önemli kavşaklar
D) Endüstrinin yoğun olduğu yerler
E) Hidroelektrik enerjinin üretildiği yerler

4. Aşağıda, Türkiye'nin 1955 yılına ait nüfus piramidi verilmiştir. Piramit incelendiğinde 35-39 yaş aralığını oluşturan nüfusun, bir önceki ve bir sonraki yaş grubuna göre daha az olduğu görülmektedir.

Bu durumun nedeni

- I. Cumhuriyet öncesi savaş döneminde doğurganlık oranının düşük olması
II. 1940-1945 yılları arasında, düşük nüfus artış hızının görülmesi
III. 1950-1955 yılları arasında Avrupa'ya işçi göçü verilmesi

verilenlerden hangilerinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

5. **Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de köy altı yerleşmelerinin özelliklerinden biri değildir?**

- A) Tarım ve hayvancılık etkinliklerinin fazla olması
B) Dairesel yerleşmenin yaygın olması
C) Su kaynaklarına yakın olması
D) Genellikle az nüfuslu olması
E) Verimli arazilere yakın olması

6. **Türkiye'de nüfusun düzensiz dağılışında etkili olan etmenlerden ikisi aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?**

- A) Yer şekilleri - Enlem
B) Enlem - Yağış biçimi
C) Toprak türü - Jeolojik yapı
D) Yer şekilleri - Yükselti
E) Yağış biçimi - Bitki örtüsü

7. Aşağıda beş ile ait bazı beşeri ve ekonomik özellikler verilmiştir:

- I. Balıkesir'de kümes hayvancılığının yaygınlaşması
- II. Erzurum'da kış turizminin gelişmesi
- III. Adıyaman'da Keban Barajı'nın işletmeye açılması
- IV. Çanakkale'nin bir üniversite ve kültür kenti olması
- V. Mersin'de Narlıkuyu Mağarası'nın turizme açılması

Buna göre, yukarıdaki illere ait beşeri ve ekonomik özelliklerden hangisi, o ilin sosyoekonomik yapısında diğerlerine göre daha büyük değişime neden olmuştur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'de kırdan kente yapılan göçlerin sonuçları arasında gösterilir?

- A) Tarım sektöründe çalışan nüfus oranının artması
- B) Kentlerin çevresindeki verimli tarım alanlarının makineli tarım amaçlı kullanılması
- C) Bazı kentlerde konut açığının azalması
- D) Coğrafi bölgeler arasında enerji tüketim miktarının değişmesi
- E) Kırsal kesimde kadın ve erkek nüfus oranının değişmesi

9.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak koyu renkle gösterilen alanların hangilerinde, arazinin engebeli yapısı nüfusun seyrek dağılışında daha fazla etkilidir?

- A) I ve II B) II ve V C) II ve IV
D) III ve IV E) IV ve V

10. Türkiye'de 1927 yılındaki ilk nüfus sayımından günümüze kadar olan sürede, nüfus gelişiminin farklı eğilimler gösterdiği dikkati çeker. Bu değişimler genel olarak üç dönem hâlinde ele alınır ve 1927-1960 yılları arası birinci dönem olarak adlandırılır.

Buna göre birinci dönemin nüfus gelişimi hakkında

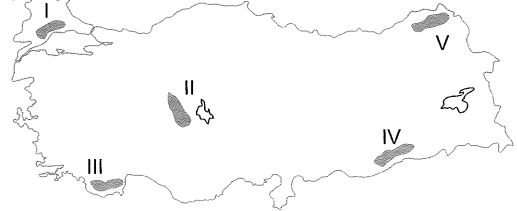
- I. Cumhuriyet öncesi dönemde toprak kaybı yaşandığı için nüfus miktarı azalmıştır.
- II. Bu dönemde doğum oranlarını artırıcı nüfus politikaları uygulanmıştır.
- III. Hatay'ın ana vatana katılmasıyla birlikte nüfus miktarı artmıştır.
- IV. Yurtdışına yapılan göçler nüfus artışını büyük ölçüde yavaşlatmıştır.

verilenlerden hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) I, II ve III E) II, III ve IV

CBA Yayınları

11. Aşağıdaki haritada nüfusun az olduğu bazı alanlar numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Bu alanların hangilerinde, nüfusun azlığında yükseltinin etkisi daha fazladır?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) III ve V E) IV ve V

12. Sinop, doğal bir limana sahip olmasına karşın, Mersin liman kenti olarak daha gelişmiştir.

Bu durum, bu iki kentin aşağıdakilerden hangisi bakımından farklı olmasına bağlanabilir?

- A) Çevresinde yetişen tarım ürünlerinin çeşitliliği
- B) Deniz turizmine uygun alanların çokluğu
- C) İç kesimlerle ulaşımın kolaylığı
- D) Balıkçılık etkinliğinin yoğunluğu
- E) Tarım alanlarının genişliği

ÇÖZÜMLER

1. Sürekli Yerleşmeler

- **Mezra:** Genellikle D. Anadolu da görülen 5 - 10 haneden oluşan yerlerdir.

Geçici Yerleşmeler

- **Yayla:** Karadeniz ve Akdeniz'de yaygındır. Hayvancılık ya da tatil amaçlı (yayla turizmi) kullanılır.
- **Oba:** Çadır kurularak yapılan hayvancılık için kullanılan geçici yerleşmedir. Akdeniz çevresinde yaygındır. (Isparta, Mersin)
- **Kom:** D. Anadolu'da hayvancılık için kullanılan geçici yerleşmedir.
- **Saya:** Balıkesir çevresinde hayvancılık için kullanılan geçici yerleşmedir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. 1927 yılı nüfus sayımına göre, Türkiye'de nüfusun yaklaşık % 30'u il ve ilçe merkezlerinde yaşarken % 70'i belde ve köylerde yaşamaktaydı. Günümüzde ise nüfusun yaklaşık % 90'ı il ve ilçe merkezlerinde yaşarken % 30'u belde ve köylerde yaşamaktadır.

Nüfus oranlarındaki bu değişikliğe yol açan faktörlere bakıldığında,

Kent yerleşmelerin ekonomik ve sosyal çekiciliği

İl ve ilçe merkezlerine yapılan göçler

Çevresindeki kırsal yerleşmelerin kentlere katılması

Belde ve köylerde tarımda makineleşmenin artması

Ancak, İl ve ilçe merkezlerindeki doğal nüfus artışı diğerlerinden daha az etkilidir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

3. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde nüfusun yoğun olduğu alanlar

Su kaynaklarına yakın alanlar

Sulama olanakları iyileşen ovalar

Ulaşım açısından önemli kavşaklar

Endüstrinin yoğun olduğu yerler

Ancak, Hidroelektrik enerjinin üretildiği yerler yoğun nüfuslanmamıştır ve genel olarak santralden ortaya çıkan çevre kirliliği fazladır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

4. 1955 yılına ait nüfus pramidine bakıldığında 35-39 yaş aralığını oluşturan nüfusun bir önceki ve bir sonraki yaş grubuna göre daha az olmasının sebebi, Cumhuriyet öncesi savaş döneminde doğurganlık oranının düşük olmasıdır. Çünkü 1915'te doğurganlık az olduğu için 40 yıl sonrasında 40 yaş grubunda azalma olmuştur.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

5. Köy altı yerleşmelerin özellikleri,
Tarım ve hayvancılık etkinlikleri fazladır
Su kaynaklarına yakındır
Genellikle az nüfusludur
Verimli arazilere yakındır

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

6. Türkiye'de nüfusun düzensiz dağılışı en etkili olan etmenler, yer şekilleri ve yükseltiler.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

7. Bir ilin sosyoekonomik yapısında en önemli etken üniversitelerdir. Bu nedenle, Çanakkale'nin bir üniversite ve kültür kenti olması sosyoekonomik yapısına katkı sağlamıştır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

8. Göçün Başlıca Nedenleri

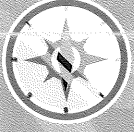
- İş imkanlarının az olması
- Tarımda makine kullanımı ile kırsal alanda işsizliğin artması
- Tarım alanlarının miras yoluyla bölünmesi
- Eğitim – sağlık hizmetlerinin yetersiz olması
- Kan davaları, terör, doğal afetler vb.

Göçler sonucu kentlerde bazı sorunlar ortaya çıkar. Bunlardan bazıları;

- Eğitim – sağlık hizmetlerinin aksaması
- Ulaşım sıkıntısı ve trafik yoğunluğu
- Altyapı sorunları
- Çevre kirliliği ve çarpık kentleşme
- Sanayi tesislerinin şehir merkezlerinin içerisinde kalması
- İş imkanlarının azalması

Not: Nüfus hareketleri sonucu, kırsal ve kentsel kesimlerde kadın ve erkek nüfus oranı değişir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

9. Seyrek Nüfuslu Yerler

Soğuk iklim olan yerler:

- Erzurum - Kars çevresi
- Sivas çevresi

Dağlık - Engebeli olan yerler:

- Erzurum - Kars çevresi
- Hakkari çevresi
- Menteşe yöresi
- Sivas çevresi
- Yıldız Dağları çevresi (II numara)
- Çanakkale - Biga çevresi
- Teke - Taşeli platosu (IV numara)

Soğuk iklim - Engebeli olan yerler:

- Hakkari çevresi

Kurak - Verimsiz olan yerler:

- Tuz Gölü çevresi

Hem Engebeli – Hem Verimsiz olan yerler;

- Teke - Taşeli platosu (Karstik)

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

10. Türkiye'de 1927 yılındaki ilk nüfus sayımından günümüze kadar olan sürede, nüfus gelişiminin farklı eğilimler gösterdiği dikkati çeker. Bu değişimler genel olarak üç dönem hâlinde ele alınır ve 1927-1960 yılları arası birinci dönem olarak adlandırılır.

Buna göre birinci dönemin nüfus gelişimi hakkında

Bu dönemde doğum oranlarını arttırıcı nüfus politikaları uygulanmıştır.

Hatay'ın ana vatana katılmasıyla birlikte nüfus miktarı artmıştır.

İfadeleri doğrudur.

Ancak,

Cumhuriyet öncesi dönemde toprak kaybı yaşandığı için nüfus miktarı azalmıştır. (1927'den önce yaşandı.)

Yurtdışına yapılan göçler nüfus artışını büyük ölçüde yavaşlatmıştır. (1960'tan sonra gerçekleşti.)

İfadeleri yanlıştır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. Seyrek Nüfuslu Yerler

Soğuk iklim olan yerler:

- Erzurum - Kars çevresi
- Sivas çevresi

Dağlık - Engebeli olan yerler:

- Erzurum - Kars çevresi
- Hakkari çevresi
- Menteşe yöresi
- Sivas çevresi
- Yıldız Dağları çevresi
- Çanakkale - Biga çevresi
- Teke - Taşeli platosu

Soğuk iklim - Engebeli olan yerler:

- Hakkari çevresi

Kurak - Verimsiz olan yerler:

- Tuz Gölü çevresi

Hem Engebeli – Hem Verimsiz olan yerler;

- Teke - Taşeli platosu (Karstik)

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

12. Sinop, doğal bir limana sahip olmasına karşın, Mersin liman kenti olarak daha gelişmiştir.

Bu durum, bu iki kentin iç kesimlerle ulaşımın kolaylığı farklı olduğu için gerçekleşmiştir.

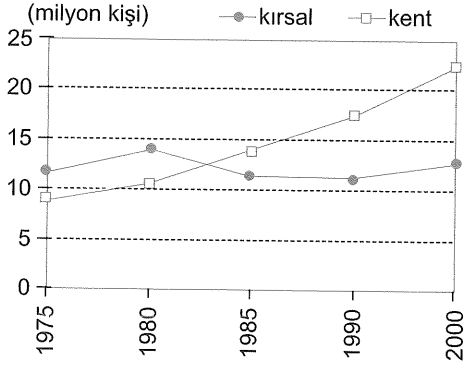
Doğru cevap "C" seçeneğidir.

1. Türkiye’de “ağıl ve oba” adıyla bilinen kırsal yerleşmelerde hakim ekonomik faaliyet türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) İpek böcekçiliği
B) Hayvancılık
C) Kültür balıkçılığı
D) Bahçe tarımı
E) Maden işletmeciliği

2. Aşağıdaki grafik, Türkiye’de 1975-2000 sayım yılları arasında kentlerde ve kırsal kesimde yaşayan erkek nüfusun değişimini göstermektedir.

Bu grafikten aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Yalnızca 1975-1980 döneminde, hem kentsel hem de kırsal kesimde erkek nüfus artmıştır.
B) Kırsal kesimdeki erkek nüfusun en fazla olduğu yıl 1980’dir.
C) Kentlerdeki erkek nüfusun artış hızı kırsal kesimdekinden daha fazladır.
D) Kırsal kesim ve kentlerde yaşayan erkek nüfus miktarı arasındaki en büyük fark 2000 yılındadır.
E) 1980-1985 döneminde kentlerdeki erkek nüfus artarken, kırsal kesimdeki azalmıştır.

3. I. Yer altı kaynakları
II. Sanayileşme
III. Toprak yapısı

Türkiye’de iç göçlerin ana hatlarıyla doğudan batıya doğru gerçekleşmesi, yukarıdakilerden hangileriyle ilişkilidir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

4. Türkiye’de nüfus konusunda çeşitli dönemlerde farklı politikalar benimsenmiştir. Nüfus politikaları asıl olarak planlı kalkınma dönemine geçişle birlikte uygulamaya konulmuş ve 1965 yılında Nüfus Planlaması Kanunu yürürlüğe girmiştir.

Buna göre

- I. Kontrollü ve planlı bir nüfus artışının sağlanması amaçlanmıştır.
II. Kentlerde nüfus artışı desteklenmiştir.
III. Anne ve çocuk sağlığına önem verilmiştir.
IV. Kırsal kesimde iki çocuk sınırlaması getirilmiştir.

verilenlerden hangileri bu Kanunla birlikte uygulanan nüfus politikalarının hedeflerinden değildir?

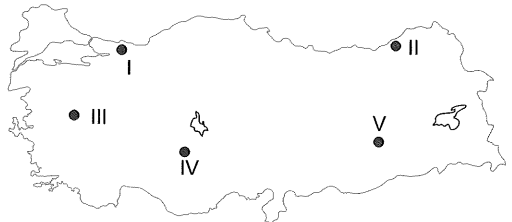
A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

5. Türkiye’nin 1927-2022 yılları arasındaki nüfusu incelendiğinde yıllık nüfus, artış hızının düşük olduğu dönemin 2020-2021 yılları arasında olduğu görülür.

Bu durum üzerinde aşağıdakilerden hangisinin etkisi daha fazla olmuştur?

- A) Komşu ülkelerde yaşanan siyasi sorunlar nedeniyle asker sayısının artırılması
B) Ülke genelinde ekonomik sorunların yaşanması
C) Ülke dışına yoğun göçlerin yaşanması
D) Dünya genelinde meydana gelen salgın hastalıkların yaşanması
E) Uygulanan nüfus politikaları

6. Madencilik faaliyeti, küçük bir kırsal yerleşmenin zaman içinde şehir yerleşmesine dönüşmesine neden olabilir. Türkiye’de bu duruma örnek oluşturacak yerleşmeler mevcuttur.

Haritada numaralandırılan yerlerden hangisi bu duruma örnek gösterilebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Türkiye’de 1960’tan günümüze kadar olan dönemde nüfus artışıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Nüfus artış hızı yıllar arasında farklı oranda gerçekleşmiştir.
- B) Toplam nüfus tüm sayım dönemlerinde artmıştır.
- C) Nüfus artış hızı bölgelere göre değişiklik göstermiştir.
- D) Kırsal kesimde nüfus artışı daha çok gerçek artış şeklinde olmuştur.
- E) Büyük şehirlerde nüfus artışı genellikle göçlerle olmuştur.

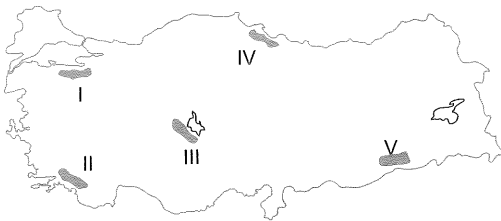
8. Türkiye’de yaşanan göçlerle ilgili olarak

- I. Göç alan ve göç veren illerde, nüfusun cinsiyet oran değişir.
- II. Göçlerin çoğunluğu beyin göçü şeklindedir.
- III. Göç eden nüfusun ekonomik düzeyi genel olarak düşüktür.
- IV. Göç veren yerlerde eğitim sağlık ve ulaşım ve konaklama hizmetleri yetersiz kalmaktadır.

verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

9. Türkiye’de nüfusun az olduğu alanlara bakıldığında yüksek, eğimli, engebeli ve dağlık alanlar dikkat çekmektedir.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak gösterilen yerlerden hangisi bu duruma örnek gösterilebilir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

10. İnsanların ekonomik, sosyal, siyasi veya doğal nedenlerle yer değiştirmesi olayına göç denir. Bu yer değiştirme hareketleri, bireylerin istekleriyle veya istekleri dışında gerçekleşir.

Buna göre, Türkiye’de yaşanan aşağıdaki göçlerden hangisi, bireylerin istekleri dışında yapılan göçlere örnektir?

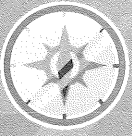
- A) 1980 yılından sonra Avrupa’nın endüstrileşmiş ülkelerine yapılan göçler
- B) Batı Trakya’dan Türkiye’ye yapılan toplu göçler
- C) Bazı illerden çok sayıda tarım işçisinin çalışmak amacıyla Menemen ovasına yaptığı göçler
- D) Bilim ve teknolojinin gelişmesiyle nitelikli elemanların çalışmak için başka ülkelere yaptığı göçler
- E) Üniversite ve yüksekokullarda öğrenim görmek amacıyla gençlerin, öğretim kurumlarının bulunduğu kentlere yaptığı göçler

11. Türkiye’de nüfusun tarihsel gelişimi ve sayım dönemlerine göre nüfus hareketleri göz önüne alındığında aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Yıllık nüfus artış hızının en fazla olduğu dönem 1955 - 1960 yılları arasındadır.
- B) En düşük nüfus artış hızı 1940 - 1945 yıllar arasındadır.
- C) Cumhuriyet Dönemi’nde ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmıştır.
- D) Özellikle 1950’den sonra tarım sektöründe çalışanların oranı sürekli azalmıştır.
- E) 1985 sayımında kentsel nüfus, kırsal nüfustan fazla olmuştur.

12. Türkiye’de nüfusun dağılışı üzerinde aşağıdakilerden hangisinin etkisi diğerlerine göre daha azdır?

- A) Enlem
- B) İklim
- C) Yer şekilleri
- D) Su kaynakları
- E) Toprak özellikleri

ÇÖZÜMLER

1. Geçici Yerleşmeler (temel geçim kaynağı hayvancılıktır.)
- **Yayla:** Karadeniz ve Akdeniz'de yaygındır. Hayvancılık ya da tatil amaçlı (yayla turizmi) kullanılır.
 - **Oba:** Çadır kurularak yapılan hayvancılık için kullanılan geçici yerleşmedir. Akdeniz çevresinde yaygındır. (Isparta, Mersin)
 - **Ağıl:** İç Anadolu'da hayvancılık için kullanılan geçici yerleşmedir.
 - **Kom:** D. Anadolu'da hayvancılık için kullanılan geçici yerleş- medir.
 - **Dam:** Ege Bölgesinde hayvancılık için kullanılan geçici yerleşmedir
 - **Dalyan:** Ege kıyılarında kültür balıkçılığı için kullanılan yerleşmelerdir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. Türkiye'de 1975-2000 sayım yılları arasında kentlerde ve kırsal kesimde yaşayan erkek nüfusun değişimi grafiğine bakıldığında, Kırsal kesimdeki erkek nüfusun en fazla olduğu yıl 1980'dir.
- Kentlerdeki erkek nüfusun artış hızı kırsal kesimdekinden daha fazladır.
- Kırsal kesim ve kentlerde yaşayan erkek nüfus miktarı arasındaki en büyük fark 2000 yılındadır. 1980-1985 döneminde kentlerdeki erkek nüfus artarken, kırsal kesimdeki azalmıştır.
- Grafiğe bakıldığında, 1975-1980 ve 1990-2000 döneminde, hem kentsel hem de kırsal kesimde erkek nüfus artmıştır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

3. Göçün Başlıca Nedenleri
- İş imkanlarının az olması
 - Tarımda makine kullanımı ile kırsal alanda işsizliğin artması
 - Tarım alanlarının miras yoluyla bölünmesi
 - Eğitim – sağlık hizmetlerinin yetersiz olması
 - Kan davaları, terör, doğal afetler vb.
- İç göçlerin ana hatlarıyla doğudan batıya doğru gerçekleşmesi, sanayileşme ile ilgilidir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

4. Türkiye'de nüfus konusunda çeşitli dönemlerde farklı politikalar benimsenmiştir. Nüfus politikaları asıl olarak planlı kalkınma dönemine geçişle birlikte uygulamaya konulmuş ve 1965 yılında Nüfus Planlaması Kanunu yürürlüğe girmiştir.

Buna göre

I. Kontrollü ve planlı bir nüfus artışının sağlanması amaçlanmıştır.

III. Anne ve çocuk sağlığına önem verilmiştir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

5. Türkiye'nin 1927-2022 yılları arasındaki nüfusu incelendiğinde yıllık nüfus artış hızının düşük olduğu dönemin 2020-2021 yılları arasında olduğu görülür. Bu durum üzerinde, Dünya genelinde meydana gelen salgın hastalıkların yaşanması etkili olmuştur.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

6. Madencilik faaliyeti, küçük bir kırsal yerleşmenin zaman içinde şehir yerleşmesine dönüşmesine neden olabilir. Türkiye'de bu duruma örnek oluşturacak yerleşmeler mevcuttur. Bu durumu örnek olarak, Zonguldak (Taş Kömürü), Elazığ (Bakır, Mermer, Krom) ve Batman (Petrol) gösterilebilir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

7. Türkiye'de 1960'tan günümüze kadar olan dönemde nüfus artışıyla ilgili olarak Nüfus artış hızı yıllar arasında farklı oranda gerçekleşmiştir.
- Toplam nüfus tüm sayım dönemlerinde artmıştır. Nüfus artış hızı bölgelere göre değişiklik göstermiştir.
- Büyük şehirlerde nüfus artışı genellikle göçlerle olmuştur.
- Ancak, kırsal kesimde nüfus artışı daha çok doğal artış şeklinde olmuştur.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

8. Türkiye’de yaşanan göçlerle ilgili olarak Göç alan ve göç veren illerde, nüfusun cinsiyet oran değişir.
- Göçlerin çoğunluğu işçi göçü şeklindedir.
- Göç eden nüfusun ekonomik düzeyi genel olarak düşüktür.
- Göç veren yerlerde eğitim sağlık, ulaşım ve konaklama hizmetleri yetersiz olmaktadır. Burada şuna dikkat etmek gerekir, şehirlere yoğun göç olduğunda bu hizmetler yetersiz kalır. Bu ikisini birbirine karıştırmamak gerekir.

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

9. I Numara, Bursa çevresi
- II Numara, Muğla çevresi (Engebeden dolayı seyrek)
- III Numara, Tuz Gölü çevresi (Verimsizlikten dolayı seyrek)
- IV Numara, Samsun çevresi
- V Numara, Şanlıurfa çevresi (Verimsizlikten dolayı seyrek)

Doğru cevap “B” seçeneğidir.

10. İnsanların ekonomik, sosyal, siyasi veya doğal nedenlerle yer değiştirmesi olayına göç denir. Bu yer değiştirme hareketleri, bireylerin istekleriyle veya istekleri dışında gerçekleşir.
- 1980 yılından sonra Avrupa’nın endüstrileşmiş ülkelerine yapılan göçler → İşçi Göçü
- Batı Trakya’dan Türkiye’ye yapılan ırpıu göçleri → Mübadele Göçü (Zorunlu Göç)
- Bazı illerden çok sayıda tarım işçisinin çalışmak amacıyla Menemen ovasına yaptığı göçler → İşçi Göçü
- Bilim ve teknolojinin gelişmesiyle nitelikli elemanların çalışmak için başka ülkelere yaptığı göçler → Beyin Göçü
- Üniversite ve yüksekokullarda öğrenim görmek amacıyla gençlerin, öğretim kurumlarının bulunduğu kentlere yaptığı göçler → Eğitim Göçü

Doğru cevap “B” seçeneğidir.

11. Türkiye’de nüfusun tarihsel gelişimi ve sayım dönemlerine göre nüfus hareketleri bakıldığında, Yıllık nüfus artış hızının en fazla olduğu dönem 1955 - 1960 yılları arasındadır.
- Cumhuriyet Dönemi’nde ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmıştır.
- Özellikle 1950’den sonra tarım sektöründe çalışanların oranı sürekli azalmıştır.
- 1985 sayımında kentsel nüfus, kırsal nüfustan fazla olmuştur.
- Ancak, en düşük nüfus artış hızı 1940 - 1945 yılları arasında değil 2023 yılında gerçekleşmiştir.
- Doğru cevap “B” seçeneğidir.*

12. Nüfusun dağılışı üzerinde etkili faktörler

Doğal Faktörler

Yer şekilleri

İklim

Su kaynakları

Toprak özellikleri

Bitki örtüsü

Enlem

Beşeri Faktörler

Sanayi

Ticaret

Turizm

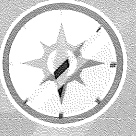
Ulaşım

Tarım

Yeraltı Kaynakları

Verilenler içerisinde en az etkili olan enlemdir.

Doğru cevap “A” seçeneğidir.

1. Türkiye' de 1950 yılından sonra etkili olmaya başlayan iç göçlerle ilgili,
- Göç hareketi daha çok doğudan batıya doğru olmaktadır.
 - Türkiye'de nüfus hareketlerinin büyük çoğunluğunu iç göçler oluşturmaktadır.
 - Göç veren illerde gerçek nüfus artışı fazladır.
- verilenlerden hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

2. Türkiye'de yaşanan iç göçler dikkate alındığında aşağıdaki faaliyet alanlarından hangisinin mevsimlik göçler üzerindeki etkisi daha azdır?

- A) Turizm B) Tarım C) Hayvancılık
D) Ormancılık E) Madencilik

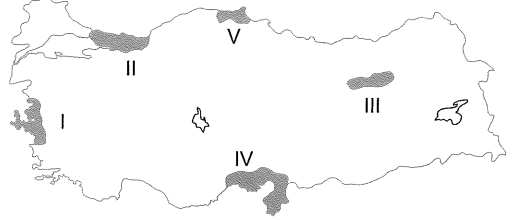
3. İzmir'in komşu olduğu illere göre, nüfusunun fazla olmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi daha azdır?

- A) Önemli yer altı kaynaklarına sahip olmasının
B) İklim koşullarının elverişli olmasının
C) Tarıma elverişli geniş topraklara sahip olmasının
D) Endüstrinin gelişmiş olmasının
E) Turizm olanaklarının ve çeşitliliğinin fazla olmasının

4. Aşağıdakilerden hangisinin artışı, Türkiye'deki hızlı nüfus artışıyla açıklanamaz?

- A) Gelir dağılımındaki dengesizliğin
B) İstihdam azlığının
C) Plansız kentleşmenin
D) Alt yapı gereksiniminin
E) İl sayısının

5. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu alanlardan hangileri, diğerlerine göre daha fazla göç veren yerler durumundadır?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) III ve V E) IV ve V

6. Mevsimlik göçler, ağırlıklı olarak, tarım işçilerinin yılın belirli dönemlerinde sürekli yaşadıkları yerin dışında başka bir alana gitmesi şeklinde gerçekleşmektedir.

Aşağıdaki alanların hangisi, bu göçleri daha az alan veya hiç almayan yerlerdendir?

- A) Sivas çevresi
B) Şanlıurfa çevresi
C) Mersin çevresi
D) Alanya çevresi
E) Ordu çevresi

7. Türkiye'nin toplam nüfusu 1927 yılında yaklaşık 13 milyon iken 2022 yılında yaklaşık 85 milyon olmuştur.

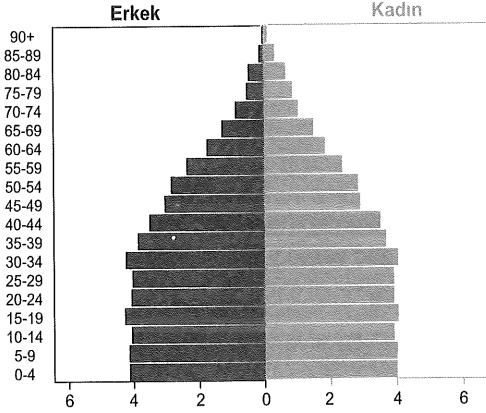
Bu süreçte ülke nüfusu her sayım döneminde sürekli artış göstermiştir.

Bu artışın nedenleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Doğurganlığın yüksek olması
B) Sağlık koşullarının düzelmesi
C) Bebek ölüm oranlarının azalması
D) Beslenme koşullarının düzelmesi
E) Kadınların iş hayatına katılması

8. Aşağıda, Türkiye'nin 2018 yılına ait nüfus piramidi verilmiştir.

Bu piramitteki bilgiler dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) 65 ve üstü yaş grubundaki nüfus oranına
B) Ülkedeki erkek nüfus oranına
C) 0-14 yaş grubundaki kadın nüfus oranına
D) Yıllık nüfus artış hızı ve oranına
E) 35-39 yaş grubundaki nüfus oranına

9. Türkiye'de, özellikle büyük kentlerde, son yıllarda kentsel dönüşüm ve değişim uygulamalarına önem verilmektedir.

Türkiye için bu uygulamaların zorunlu hâle gelmesinin temelinde,

- I. Kentlerin hızlı ve plansız gelişmiş olmasının
II. Sanayi tesislerinin şehrin içerisinde kalmasının
III. Kent içi ulaşım ve altyapı yetersizliğinin artmasının

sorunlardan hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

10. Aşağıdaki haritada bazı alanlar koyu renkle gösterilmiştir.

Bu alanların nüfus özellikleriyle ilgili olarak aşağıdaki yorumlardan hangisi doğrudur?

- A) Sürekli göç vermektedirler.
B) Doğum oranları yüksektir.
C) Nüfus yoğunlukları düşüktür.
D) Kentleşme oranları yüksektir.
E) Nüfus artış oranları yüksektir.

11. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de yoğun iç göç veren kentlerde yaşanan sorunlardan biridir?

- A) Çarpık kentleşme
B) Altyapı yetersizliği
C) Ticaret hacminin azalması
D) Konut yetersizliği
E) Gürültü kirliliği

12. Türkiye nüfusunun yakın geleceğiyle ilgili olarak,

- I. Nüfus miktarı azalacaktır.
II. Ortanca yaş yükselecektir.
III. Genç nüfus oranı artacaktır.
IV. Yaşlı nüfus oranı artacaktır.

yargılarından hangilerinin gerçekleşmesi beklenmektedir?

- A) I ve II
B) I ve IV
C) II ve III
D) II ve IV
E) I, III ve IV

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye' de 1950 yılından sonra etkili olmaya başlayan iç göçlerle ilgili,
Göç hareketi daha çok doğudan batıya doğru olmaktadır.
Türkiye'de nüfus hareketlerinin büyük çoğunluğunu iç göçler oluşturmaktadır.
Ancak göç veren illerde gerçek nüfus artışı hızı değil doğal nüfus artış hızı fazladır.
Doğru cevap "C" seçeneğidir.

2. Göç Türleri
Mevsimlik → Tarım, Hayvancılık, Turizm, Ormancılık
Sürekli → Sanayi, Madencilik
Doğru cevap "E" seçeneğidir.

3. İzmir'in komşu olduğu illere göre, nüfusunun fazla olmasında,
İklim koşullarının elverişli olması
Tarıma elverişli geniş topraklara sahip olması
Endüstrinin gelişmiş olması
Turizm olanaklarının ve çeşitliliğinin fazla olması etkilidir. Ancak, önemli yer altı kaynaklarına sahip olmasının etkisi daha azdır.
Doğru cevap "A" seçeneğidir.

4. Türkiye'deki hızlı nüfus artışıyla
Gelir dağılımı dengesizleşir
İstihdam azalır
Plansız kentleşme ortaya çıkar
Alt yapı gereksinimi artar
Ancak, il sayısının artması ya da azalması nüfus artış hızı ile ilişkisi yok denecek kadar azdır.
Doğru cevap "E" seçeneğidir.

5. Ülkemizde göç yönü genel olarak doğudan batıya,
iç kesimlerden kıyıya,
Az gelişmiş illerden gelişmiş illere doğru yapılmaktadır.
Verilen seçeneklere bakıldığında III ve V numaralı yerler az gelişmiş olduğu için daha çok göç vermektedir.
Doğru cevap "D" seçeneğidir.

6. Mevsimlik göçler, ağırlıklı olarak, tarım işçilerinin yılın belirli dönemlerinde sürekli yaşadıkları yerin dışında başka bir alana gitmesi şeklinde gerçekleşmektedir. Bu göçleri alan yerler düşünüldüğünde Sivas çevresi yok denecek kadar az mevsimlik göç almaktadır.
Doğru cevap "A" seçeneğidir.

7. Türkiye'nin toplam nüfusu 1927 yılında yaklaşık 13 milyon iken 2022 yılında yaklaşık 85 milyon olmuştur. Bu süreçte ülke nüfusu her sayım döneminde sürekli artış göstermiştir. Bu artışın nedenleri,

Doğurganlığın yüksek olması

Sağlık koşullarının düzelmesi

Bebek ölüm oranlarının azalması

Beslenme koşullarının düzelmesi

Ancak, kadınların iş hayatına katılması nüfus artış hızını arttırmaz aksine azaltır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

8. Nüfus piramidine bakılarak;

- Toplam nüfus oranı
- Kadın - Erkek nüfus oranı
- Ortalama yaşam süresi
- Gelişmişlik düzeyi
- Doğum ve ölüm oranı gibi özelliklere ulaşılabilir.

ANCAK;

Nüfus yoğunluğu, göçler, nüfusun bölgesel dağılışı, göç, ekonomik veriler ve nüfus artış hızı hakkında bilgi vermez.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

9. Türkiye'de, özellikle büyük kentlerde, son yıllarda kentsel dönüşüm ve değişim uygulamalarına önem verilmektedir.

Türkiye için bu uygulamaların zorunlu hâle gelmesinin temelinde,

Kentlerin hızlı ve plansız gelişmiş olmasının

Sanayi tesislerinin şehrin içerisinde kalmasının

Kent içi ulaşım ve altyapı yetersizliğinin artmasının etkisi vardır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

10. Haritada verilen yerlere bakıldığında nüfusun seyrek olduğu yerler gösterilmiştir. Bu nedenle nüfus yoğunlukları düşüktür.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. Türkiye'de yoğun iç göç alan yerlerde,

Çarpık kentleşme

Altyapı yetersizliği

Konut yetersizliği

Gürültü kirliliği

gibi sorunlar meydana gelmektedir. Ancak iç göç veren yerlerdeki en önemli sorunlardan birisi ticaret hacminin azalmasıdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

12. Türkiye nüfusunun yakın geleceğiyle ilgili olarak, ortanca yaş yükselecektir ve yaşlı nüfus oranı artacaktır durumları beklenmektedir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

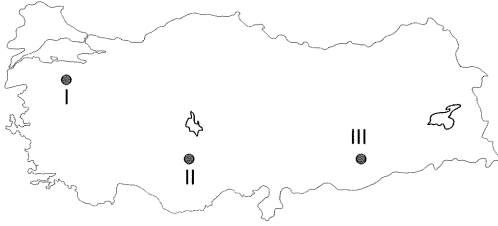
1. Türkiye’de özellikle Doğu Karadeniz Dağları’nın kuzeye bakan yamaçlarındaki kır yerleşmelerinin dağınık halde olmasında;

- I. su kaynakları,
- II. yer şekilleri,
- III. ulaşım özellikleri,
- IV. toprak özellikleri

gibi unsurlardan hangileri daha etkili olmuştur?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

2.

Haritada verilen yerlerde tarımsal nüfus yoğunluğunun az olmasında;

- I. düz arazi olması,
- II. tarım alanının çok olması,
- III. makine kullanımının fazla olması

gibi faktörlerden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

3. Bursa ve İzmir kentlerinin deprem riski taşımalarına karşın, bu kentlerde ve aralarında kalan yerlerde nüfus yoğunluğu Türkiye ortalaması üzerindedir.

Bu yerlerin aşağıdaki özelliklerinden hangisi nüfus yoğunluğunun yüksek olmasının nedenlerinden biri değildir?

- A) Verimli ovaların azlığı
- B) Endüstri kuruluşlarının çokluğu
- C) Turizm etkinliklerinin fazlalığı
- D) İklim koşullarının elverişliliği
- E) Ulaşım olanaklarının çeşitliliği

4. Türkiye’de kırsal nüfus oranı azalırken kentsel nüfus oranının artmasında aşağıdakilerden hangisi etkili değildir?

- A) Tarımda makineleşmenin hızlanması
- B) Tarım gelirlerinin artması
- C) Kentlerde istihdamın fazla olması
- D) Kentlerde ulaşım, eğitim ve sağlık kuruluşlarının fazla olması
- E) Arazinin miras yoluyla parçalanması

5. Türkiye nüfusu, Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar devamlı artış göstermiş olsa da özellikle 2000 yılından sonra nüfus artış hızında belirgin bir azalma görülmektedir.

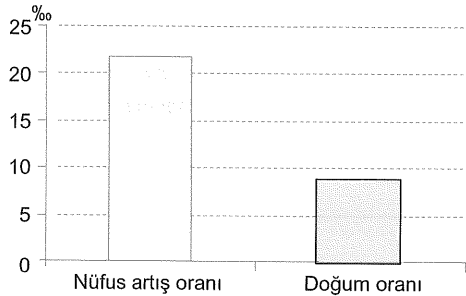
Bu durumun ortaya çıkmasında;

- I. Nüfus planlarının uygulanması,
- II. Şehir nüfus miktarının artması,
- III. Eğitim düzeyinin yükselmesi,

faktörlerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6. Aşağıdaki grafik, Türkiye’deki bir coğrafi bölgenin iki sayım dönemi arasındaki nüfus artış ve doğum oranlarını göstermektedir.

Buna göre, bu bölgeyle ilgili olarak aşağıdaki yorumlardan hangisine kesin olarak gidilebilir?

- A) Genç nüfus oranı yükselmiştir.
- B) Kadın nüfus oranı erkekten fazladır.
- C) Nüfus yoğunluğu Türkiye ortalaması üzerine çıkmıştır.
- D) Okur yazar nüfus oranı yükselmiştir.
- E) Bölge dışından göç almıştır.

7. Yerleşim birimlerinin gelişmesinde, ana ulaşım güzergâhlarının üzerinde veya yakınında bulunmasının önemli etkileri vardır.

Buna göre

- I. Afyonkarahisar
II. Aksaray
III. Çanakkale

verilen şehirlerin hangilerinin gelişmesinde böyle bir ilişkiden söz edilemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

8. Nicelik ve nitelik bakımından nüfus değişmelerini etkileyecek bilinçli önlem ve uygulamaların bütününe nüfus politikası adı verilir.

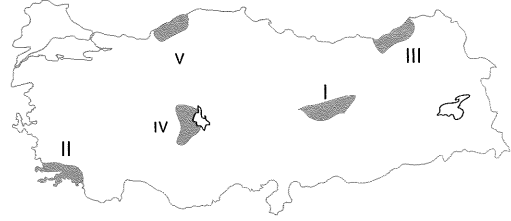
Buna göre, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan günümüze kadar olan süre içinde aşağıdakilerden hangisine yönelik nüfus politikası uygulanmamıştır?

- A) Anne bebek sağlığının iyileştirilmesine
B) Nüfusun niteliğinin iyileştirilmesine
C) Nüfusun ekonomik yapısının iyileştirilmesine
D) Nüfus artış hızının artırılmasına
E) Nüfus miktarının azaltılmasına

9. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'de nüfus dağılışı üzerinde en fazla etkilidir?

- A) Ulaşımın gelişmişliği
B) Endüstri kuruluşlarının fazlalığı
C) Enerji üretim merkezlerine yakınlık
D) Turizmin gelişmişliği
E) Verimli tarım alanlarının genişliği

10.

- Yükselti fazla ve iklim koşulları elverişsiz olduğu için seyrek nüfuslanmıştır.
- İklim koşulları elverişli olmasına rağmen yer şekillerinin olumsuz etkisi yüzünden seyrek nüfuslanmıştır.
- Yer altı kaynakları bakımından zengin olan bu yöre ağır sanayinin gelişmesiyle nüfuslanma artmıştır.
- Yer şekilleri elverişli olmasına rağmen verimsiz arazi nedeniyle seyrek nüfuslanmıştır.

Buna göre kaç numaralı yörenin nüfus özelliği verilmemiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

11. Şehirlerin büyümesi ve etki alanlarının genişlemesi birçok açıdan olumluysen diğer yandan doğal değerlerin bozulması, gürültü ve hava kirliliği gibi birçok olumsuz soruna da yol açmaktadır.

Aşağıdaki şehirlerin hangisinde bu tür olumsuz etkilerin daha az olması beklenir?

- A) Denizli B) Zonguldak
C) Kayseri D) Gaziantep
E) Çankırı

12. Türkiye'nin yıllık nüfus artış hızında önemli değişiklikler olmuştur. 1960 yılında % 20,6 olan artış hızı, 2022 yılında % 7,1'e gerilemiştir. Yıllık nüfus artış hızındaki bu değişime bağlı olarak Türkiye'nin nüfus özellikleriyle ilgili,

- I. Doğum oranları azalmıştır.
II. Nüfusun cinsiyet yapısı dengelenmiştir.
III. Toplam nüfus miktarı giderek azalmıştır.
IV. Genç nüfus oranı azalmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve III B) I ve IV C) II ve III
D) II ve IV E) I, III ve IV

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye'de özellikle Doğu Karadeniz Dağları'nın kuzeye bakan yamaçlarındaki kır yerleşmelerinin dağınık halde olması; su kaynakları ve yer şekilleri etkili olmuştur.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

2. Tarımsal Nüfus Yoğunluğu

Bir alanda yaşayan tarımla uğraşan nüfusun, o alanın tarım arazisine bölünmesi ile elde edilen yoğunluktur.

Bir yörede "ENGEBE" arttıkça makine kullanımı az olacağı ve tarım arazisi parçalı olacağı için "tarımsal nüfus yoğunluğu da artar."

Tarımsal Nüfus Yoğunluğu

En fazla → D. Karadeniz - Menteşe yöresi

En az → Marmara - Güneydoğu Anadolu

Tarımsal nüfus yoğunluğunun az olmasında; düz arazi olması ve makine kullanımının fazla olması

etkili olmuştur. Ancak haritadan yola çıkarak, tarım alanının çok ya da az olduğunu anlamak mümkün değildir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

3. Bursa ve İzmir kentlerinin deprem riski taşımalarına karşın, bu kentlerde ve aralarında kalan yerlerde nüfus yoğunluğu Türkiye ortalaması üzerindedir.

Bu yerlerin nüfus yoğunluğunun yüksek olmasının nedenleri

Verimli ovaların fazlalığı

Endüstri kuruluşlarının çokluğu

Turizm etkinliklerinin fazlalığı

İklim koşullarının elverişliliği

Ulaşım olanaklarının çeşitliliği

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

4. Türkiye'de kırsal nüfus oranı azalırken kentsel nüfus oranının artmasında,
Tarımda makineleşmenin hızlanması
Kentlerde istihdamın fazla olması
Kentlerde ulaşım, eğitim ve sağlık kuruluşlarının fazla olması
Arazinin miras yoluyla parçalanması etkilidir.
Ancak, tarım gelirlerinin artması kırsal alandaki göçü hızlandırmaz yavaşlatır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

5. Türkiye nüfusu, Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar devamlı artış göstermiş olsa da özellikle 2000 yılından sonra nüfus artış hızında belirgin bir azalma görülmektedir.

Bu durumun ortaya çıkmasında;

Şehir nüfus miktarının artması

Eğitim düzeyinin yükselmesi

etkili olmuştur.

Ancak 2000 yılından sonra nüfus planlaması, nüfus hızını arttırmaya yönelik olmuştur.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

6. Bir bölgede nüfus artış hızı fazlayken, doğum oranının az olması, o bölgenin dışarıdan göç aldığını göstermektedir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

7. Yerleşim birimlerinin gelişmesinde, ana ulaşım güzergâhlarının üzerinde veya yakınında bulunmasının önemli etkileri vardır. Bu illere örnek olarak, Eskişehir, Afyon, Aksaray, Bilecik, Kayseri, Gaziantep gösterilebilir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

8. Nicelik ve nitelik bakımından nüfus değişmelerini etkileyecek bilinçli önlem ve uygulamaların bütününe nüfus politikası adı verilir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan günümüze kadar olan süre içinde

Anne bebek sağlığının iyileştirilmesine

Nüfusun niteliğinin iyileştirilmesine

Nüfusun ekonomik yapısının iyileştirilmesine

Nüfus artış hızının arttırılmasına yönelik nüfus politikaları uygulanmıştır.

Ancak hiçbir sayım döneminde, nüfus miktarının azaltılmasına yönelik politika uygulanmamıştır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

9. Nüfusun dağılışı üzerinde etkili faktörler

Doğal Faktörler

Yer şekilleri

İklim

Su kaynakları

Toprak özellikleri

Bitki örtüsü

Enlem

Beşeri Faktörler

Sanayi

Ticaret

Turizm

Ulaşım

Tarım

Yeraltı Kaynakları

Verilen etkenlerden en önemlileri sanayi ve yer şekilleridir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

10. Yükselti fazla ve iklim koşulları elverişsiz olduğu için seyrek nüfuslanmıştır. → I NUMARA

İklim koşulları elverişli olmasına rağmen yer şekillerinin olumsuz etkisi yüzünden seyrek nüfuslanmıştır. → II NUMARA

Yer altı kaynakları bakımından zengin olan bu yöre ağır sanayinin gelişmesiyle nüfuslanma artmıştır. → V NUMARA

Yer şekilleri elverişli olmasına rağmen verimsiz arazi nedeniyle seyrek nüfuslanmıştır. → IV NUMARA

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. Şehirlerin büyümesi ve etki alanlarının genişlemesi birçok açıdan olumluyken diğer yandan doğal değerlerin bozulması, gürültü ve hava kirliliği gibi birçok olumsuz soruna da yol açmaktadır. Bu tür olumsuz etkiler genel olarak büyükşehirlerde görülmektedir. Verilen illere bakıldığında Çankırı'da bu tür olumsuzluklar daha azdır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

12. Türkiye'nin yıllık nüfus artış hızında önemli değişiklikler olmuştur. 1960 yılında % 20,8 olan artış hızı, 2022 yılında % 7,1'e gerilemiştir. Yıllık nüfus artış hızındaki bu değişime bağlı olarak Türkiye'nin nüfus özellikleriyle ilgili, Doğum oranları azalmıştır. Genç nüfus oranı azalmıştır. ifadeleri doğrudur.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

1. Anadolu'daki kırsal yerleşmelerin bir kısmı dağlık alanların eteklerinde kurulmuştur.

Bu durumun nedenleri düşünüldüğünde

- I. Su kaynakları bakımından zengin olması
- II. Tarımsal faaliyette çeşitlilik sunması
- III. Topoğrafyanın yerleşime uygun olması

verilenlerden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

2. Lozan Antlaşması çerçevesinde Yunanistan ile Türkiye arasında yapılan göç,

- I. Tehcir
- II. İltica
- III. Mübadele

verilen göç türlerinden hangilerine örnek olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

3. Aşağıdaki tabloda, Türkiye'de 2016 yılında 6 yaş ve üzerindeki okuryazar nüfus oranları cinsiyete ve bölgelere göre verilmiştir.

Bölge	Okuryazar oranı (%)	
	Kadın	Erkek
Marmara	82	94
İç Anadolu	77	92
Ege	77	91
Akdeniz	73	89
Karadeniz	70	88
Doğu Anadolu	55	81
Güney Anadolu	45	76

Bu tablodan yararlanarak aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bölgelerin toplam nüfusuna
- B) Türkiye'de, 6 yaş üzerindeki kişi sayısına
- C) Genç nüfus içindeki okuryazar oranına
- D) Kadın okuryazar oranının en yüksek olduğu bölgeye
- E) Okuryazar nüfusun eğitim düzeyindeki farklılıklara

4. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de kırdan kente yapılan göçlerle doğrudan etkili olan faktörlerden biri değildir?

- A) Kamulaştırma işlemleri
- B) Sosyal yetersizlikler
- C) Aile içi anlaşmazlıklar
- D) Doğal afetler
- E) Arazi bütünleştirme

5. I. Refah düzeyi
II. Sağlık hizmetleri
III. Nüfus yoğunluğu

Türkiye'nin batı ve doğu illeri arasındaki doğurganlık oranının farklı olmasında yukarıdakilerden hangileri etkilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

6. Türkiye'de 1950'li yıllardan günümüze kentsel nüfus oranında bir artış söz konusudur.

Bu durumun oluşmasında,

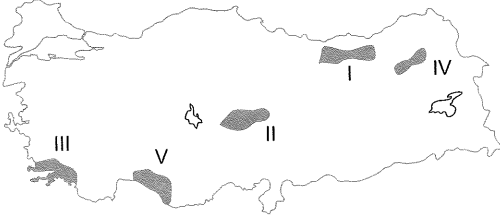
- I. Eğitim imkânlarının kentlerde fazla olması
- II. Su varlığının kent çevrelerinde fazla olması
- III. Sanayi faaliyetlerinin kentlerin dışına taşınmaya başlaması
- IV. Tarımda makineleşmenin yaygınlaşması

faktörlerinden hangilerinin etkisi yoktur?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

7.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak gösterilen alanların hangisinde tuf evlerin yaygın olması beklenir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Aşağıdakilerden hangisi Kocaeli, İzmir ve Mersin illerinin ortak özellikleri arasında yer almaz?

- A) Nüfus yoğunluklarının Türkiye ortalamasının üzerinde olması
B) Ulaşım olanaklarının gelişmiş olması
C) Petrokimya endüstrisinin gelişmiş olması
D) Dışarıdan göç alması
E) Doğal liman ve körfezlerden dolayı hinterlandın geniş olması

9. Türkiye'nin kıyı bölgelerinde nüfus yoğunluğu iç bölgelere göre daha fazladır.

Bu durumun oluşmasında aşağıdaki özelliklerden hangisinin etkisi en azdır?

- A) Su kaynaklarının bolluğu
B) İklim şartlarının elverişli olması
C) Mamul madde üretimi ve gelirin daha yüksek olması
D) Ulaşım imkanlarının gelişmiş olması
E) Turizmin gelişmiş olması

10. Trakya yöresi düşünüldüğünde,

- I. Kırklareli
II. Çanakkale
III. Balıkesir

verilen illerden hangilerinin bu yörede toprağı bulunmamaktadır?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

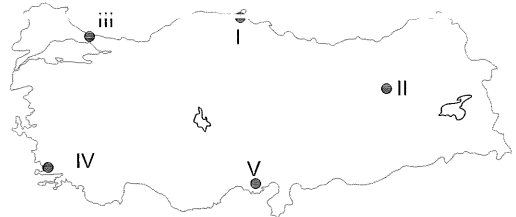
11. Karadeniz'in kıyı kesiminde yer alan Zonguldak ve Samsun'un etki alanlarının geniş olmasında;

- I. ulaşım özellikleri,
II. nüfus özellikleri,
III. fonksiyonel özellikler,
IV. Bitki örtüsü

gibi etmenlerden hangileri daha fazla etkilidir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

12.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak gösterilen alanların hangisinde aritmetik, tarımsal ve fizyolojik nüfus yoğunluğunun üçü birden fazladır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

ÇÖZÜMLER

1. Anadolu'daki kırsal yerleşmelerin bir kısmı dağlık alanların eteklerinde kurulmuştur.
Bu durumun nedenleri düşünüldüğünde
Su kaynakları bakımından zengin olması
Tarımsal faaliyette çeşitlilik sunması
Topoğrafyanın yerleşime uygun olması
etkili olmuştur.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

2. Mübadele Göçü
Anlaşmalı ve zorunlu bir göç türüdür.
Yunanistan ve Türkiye arasında yapılan
mübadele göçü

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

3. Soruda verilen okuryazar oranı tablosuna
bakıldığında, yalnızca kadın okuryazar oranının
em yüksek olduğu bölgeye (Marmara) ulaşılabilir.
Doğru cevap "D" seçeneğidir.

4. Kırdan kente yapılan göçlerde doğrudan etkili
olan faktörler,
Kamulaştırma işlemleri
Sosyal yetersizlikler
Aile içi anlaşmazlıklar
Doğal afetler
Miras yoluyla tarım alanının bölünmesi
Tarımda makineleşme
Ancak, arazi bütünleştirilmesi olumlu bir
durumdur ve kırdan kente göçü arttırmaz.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

5. Türkiye'nin batı ve doğu illeri arasındaki
doğurganlık oranının farklı olmasında, refah düzeyi
ve eğitim durumu etkilidir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

6. Türkiye'de 1950'li yıllardan günümüze kentsel
nüfus oranında bir artış söz konusudur. Bu
durumun oluşmasında,
Eğitim imkânlarının kentlerde fazla olması
Tarımda makineleşmenin yaygınlaşması etkilidir.
Doğru cevap "C" seçeneğidir.

7. MESKEN TİPLERİ

Ahşap Meskenler

Ormanların fazla olduğu Karadeniz Bölgesi'nde yaygındır.

Kerpiç (Toprak) Meskenler

Kurak bölgelerde yaygındır.

En fazla İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da görülür.

Taş Meskenler

En fazla Akdeniz Bölgesi'nde görülür. (Kalker - Kireçtaşı)

• Bunun dışında;

• Nevşehir → Tüf

• Ankara → Andezit

• D. Anadolu → Bazalt

• Güneydoğu Anadolu (Mardin) → Nahit taşı

Hıms Meskenler

Ahşap ve taş karışımı olan eski Osmanlı
mimarisi evlerdir. En güzel örneği "Karabük -
SAFRANBOLU EVLERİ" dir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

8. Kocaeli, İzmir ve Mersin illerinin ortak özellikleri Nüfus yoğunluklarının Türkiye ortalamasının üzerinde olması

Petrokimya endüstrisinin gelişmiş olması

Ulaşım olanaklarının gelişmiş olması

Dışarıdan göç alması

Ancak, doğal liman ve körfezlerden dolayı hinterlandın geniş olması ifadesi yanlıştır. Çünkü Akdeniz ve Karadeniz'de dağlar kıyıya paralel uzandığı için doğal liman yok denecek kadar azdır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

9. Türkiye'nin kıyı bölgelerinde nüfus yoğunluğu iç bölgelere göre daha fazladır. Bu durumun oluşmasında

İklim şartlarının elverişli olması

Mamul madde üretimi ve gelirin daha yüksek olması

Ulaşım imkanlarının gelişmiş olması

Turizmin gelişmiş olması

gibi faktörler etkilidir. Ancak, su kaynaklarının bolluğu ifadesi yanlıştır. Çünkü kıyı bölgelere göç nedenleri arasında tatlı su oranının kıyıda fazla olması gibi bir durum yoktur.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

10. Trakya yöresi düşünüldüğünde, Kırklareli, Edirne, Tekirdağ, İstanbul ve Çanakkale'nin toprakları vardır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

11. Karadeniz'in kıyı kesiminde yer alan Zonguldak ve Samsun'un etki alanlarının geniş olmasında; nüfus özellikleri ve fonksiyonel özellikler etkili olmuştur.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

12. Aritmetik Nüfus Yoğunluğu

Bir alanda yaşayan toplam insan sayısının, o alanın yüzölçümüne bölünmesi ile elde edilen yoğunluktur.

Bölgenin yüzölçümü kolay kolay değişmeyeceği için "İNSAN" sayısı arttıkça aritmetik nüfus yoğunluğu da artar."

Aritmetik Nüfus Yoğunluğu

- En fazla → Marmara (İstanbul)
- En az → D. Anadolu (Tunceli)

Tarımsal Nüfus Yoğunluğu

Bir alanda yaşayan tarımla uğraşan nüfusun, o alanın tarım arazisine bölünmesi ile elde edilen yoğunluktur.

Bir yörede "ENGEBE" arttıkça makine kullanımı az olacağı ve tarım arazisi parçalı olacağı için "tarımsal nüfus yoğunluğu da artar."

Tarımsal Nüfus Yoğunluğu

En fazla → D. Karadeniz - Menteşe yöresi

En az → Marmara - Güneydoğu Anadolu

Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu

Bir alanda yaşayan toplam nüfusun, o alanın tarım arazisine bölünmesi ile elde edilen yoğunluktur.

Fizyolojik nüfus yoğunluğu, hem aritmetik hem de tarımsal nüfus yoğunluğu ile ilgilidir.

Bu nedenle ikisine de paralel olarak artış gösterebilir.

Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu

En fazla → Marmara (Aritmetik Nüfus Yoğunluğuna paralel) D. Karadeniz (Tarımsal Nüfus Yoğunluğuna paralel)

Not: Çukurova yöresinde tarım alanı, çiftçi sayısı, ve nüfus miktarı fazla olduğu için bu üç yoğunluğun da fazla olduğu söylenebilir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

1. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'nin 1985 -2022 dönemine ait nüfus gelişim özelliklerinden biri değildir?

- A) Kırsal nüfus oranı geçmişten günümüze azalmaktadır.
B) Ortalama yaşam süresi uzamaktadır.
C) Aritmetik nüfus yoğunluğu artarak devam etmektedir.
D) Geçmişten günümüze nüfus artış hızı dalgalanarak azalmaktadır.
E) Tarımda makineleşme kıyı kesimde yer yer kullanılmaya başlamıştır.

2. Aşağıdaki tabloda 1970 ve 2020 yıllarında Türkiye'nin aritmetik, fizyolojik ve tarımsal nüfus yoğunlukları verilmiştir.

	1970	2020
Aritmetik nüfus yoğunluğu	26	89
Fizyolojik nüfus yoğunluğu	131	285
Tarımsal nüfus yoğunluğu	107	98

Bu tablodaki bilgiler,

- I. 2020 yılında kırsal kesimde yaşayan insan sayısı 1970 yılındakinden azdır.
II. 1970 - 2020 yılları arasında Türkiye'nin nüfusu üç kattan fazla artmıştır.
III. 2020 yılında tarım alanlarının toplam yüz ölçümü, 1970 yılındakinden daha azdır.

yargılarından hangilerine ulaşmak için yeterlidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

3. Türkiye'de nüfusun göç yoluyla azaldığı yerlerde genellikle kadın nüfus oranının fazla olduğu görülür.

Bu durum,

- I. eğitim,
II. sağlık,
III. istihdam

faktörlerinden hangileriyle ilişkilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

4. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye nüfusunun 1965 yılından günümüze kadar geçirdiği değişimlerden biri değildir?

- A) Nüfus artışı genelde devam etmiştir.
B) Kentsel nüfus oranı artmıştır.
C) Nüfusun eğitim düzeyi yükselmiştir.
D) Kırsal nüfus oranı artmıştır.
E) Ortalama yaşam süresi uzamıştır.

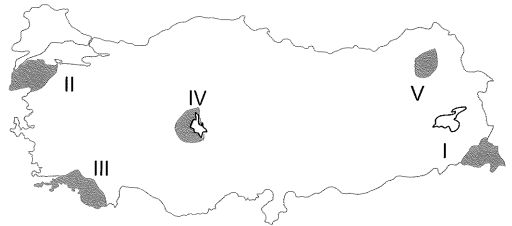
5. Türkiye'nin nüfus özellikleri göz önüne alındığında

- I. Yıllık nüfus artış oranının sürekli yükselmesi
II. Nüfus yapısının genç ve dinamik olması
III. Hızlı bir kentleşme sürecinin yaşanması

verilenlerden hangileri doğru bir bilgi değildir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

6.

Yukarıdaki haritada işaretli yerlerin hangisinde nüfusun seyrek olması farklı bir nedene bağlıdır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

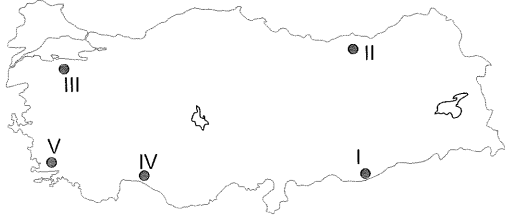

7. Türkiye'de bazı bölgelerdeki kırsal yerleşmelerde yaz mevsiminde hayvanların otlatılması amacıyla gerçekleşen mevsimlik göçlere yayla göçü adı verilir.

Günümüzde, aşağıdaki illerin hangisinde bu göçlerin gerçekleşmesi daha azdır?

- A) Sivas
B) Kırklareli
C) Bayburt
D) Kastamonu
E) Rize

8. Ülkemizde bakı etkisine bağlı olarak yerleşmeler genelde güney cephelere kurulur.

Haritada verilen yerlerin hangisinde yerleşme yönü seçiminde bakı etkisinden söz edilemez?

- A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

9. Türkiye'de, doğurganlık oranının yüksek olmasının aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olduğu söylenemez?

- A) Bölgeler arasında fizyolojik nüfus yoğunluğunun farklılık göstermesi
B) Eğitim ve sağlık hizmetlerinin yetersiz kalması
C) Kişi başına düşen milli gelirin azalması
D) Kırdan kente göçün artması
E) Genç nüfus oranının yüksek olması

10. Türkiye'de geçici kırsal yerleşmeler büyük bir çeşitlilik gösterir. Bu yerleşmelerden biri de yaylacılık faaliyetiyle bağlantılı olan, yaylaya çıkmadan önce ve yaylacılık faaliyeti dönüşünde genellikle yılda iki kez konaklanan dönemlik yerleşmelerdir.

Türkiye'de Doğu Karadeniz'de ve Göller Yöresi'nde görülen bu dönemlik yerleşme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güzle
B) Ağıl
C) Kom
D) Dalyan
E) Oba

11. Türkiye'de, çalışan nüfus içinde tarım sektörünün oranı 1980 yılında % 60 iken, bu oran 2020 yılında % 38'e düşmüştür.

Bu azalmaya neden olan faktörler düşünüldüğünde

- I. Tarımda makineleşmenin artması
II. Köy sayısının azalması
III. Yetiştirilen tarım ürünü çeşidinin artması

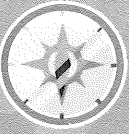
verilenlerden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

12. Türkiye'de nüfus artış hızı 1945-1990 yılları arasında yıllık % 2'nin üzerinde olmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi, bu dönemde Türkiye'de nüfus artış hızının yüksek bir seviyede olmasının sonuçlarından biri değildir?

- A) Genç bağımlılık oranının yükselmesi
B) İşsizlik sorununun artması
C) Doğal kaynakların aşırı tüketilmesi
D) Ortalama yaşam süresinin yükselmesi
E) Sağlık koşullarının iyileşmesi

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye'nin 1985 -2022 dönemine ait nüfus gelişim özellikleri,
Kırsal nüfus oranı geçmişten günümüze azalmaktadır.
Ortalama yaşam süresi uzamaktadır.
Aritmetik nüfus yoğunluğu artarak devam etmektedir.
Geçmişten günümüze nüfus artış hızı dalgalanarak azalmaktadır.
Ancak, Tarımda makineleşme kıyı kesimde yer yer kullanılmaya başlamıştır ifadesi yanlıştır çünkü tarımda makineleşme 1950'lerden sonra gelişmeye başlamıştır.
Doğru cevap "E" seçeneğidir.
2. Tabloda 1970 ve 2020 yıllarında Türkiye'nin aritmetik, fizyolojik ve tarımsal nüfus yoğunlukları verilmiştir. Tablodaki bilgilere bakıldığında,
I. 2020 yılında kırsal kesimde yaşayan insan sayısı 1970 yılındakinden azdır. (Bu bilgi belirlenemez çünkü tabloda tarım alanı verilmiyor.)
II. 1970 - 2020 yılları arasında Türkiye'nin nüfusu üç kattan fazla artmıştır. (Yüzölçümü değişmediği için bu bilgiye ulaşılabilir.)
III. 2020 yılında tarım alanlarının toplam yüz ölçümü, 1970 yılındakinden daha azdır. (Bu bilgi belirlenemez çünkü tabloda tarım alanı verilmiyor.)
Doğru cevap "B" seçeneğidir.
3. Türkiye'de nüfusun göç yoluyla azaldığı yerlerde genellikle kadın nüfus oranının fazla olduğu görülür.
Bu durum, istihdamla ilgilidir çünkü gelişmemiş yerlerde iş olanağı fazla olmadığı için erkekler gelişmiş yerlere istihdam amaçlı gider ve kadın nüfus oranı fazla olur.
Doğru cevap "C" seçeneğidir.

4. Türkiye nüfusunun 1965 yılından günümüze kadar geçirdiği değişimler,
Nüfus artışı genelde devam etmiştir.
Kentsel nüfus oranı artmıştır.
Nüfusun eğitim düzeyi yükselmiştir.
Ortalama yaşam süresi uzamıştır.
Ancak, kırsal nüfus oranı giderek azalmaktadır.
Doğru cevap "D" seçeneğidir.

5. Türkiye'nin nüfus özellikleri göz önüne alındığında
I. Yıllık nüfus artış oranının sürekli yükselmesi (Yanlış)
II. Nüfus yapısının genç ve dinamik olması (Doğru)
III. Hızlı bir kentleşme sürecinin yaşanması (Doğru)
Doğru cevap "A" seçeneğidir.

6. Seyrek Nüfuslu Yerler
Soğuk iklim olan yerler:
• Erzurum - Kars çevresi
• Sivas çevresi
Dağlık - Engebeli olan yerler:
• Erzurum - Kars çevresi
• Hakkari çevresi
• Menteşe yöresi
• Sivas çevresi
• Yıldız Dağları çevresi
• Çanakkale - Biga çevresi
• Teke - Taşeli platosu
Soğuk iklim - Engebeli olan yerler:
• Hakkari çevresi
Kurak - Verimsiz olan yerler:
• Tuz Gölü çevresi
Hem Engebeli – Hem Verimsiz olan yerler;
• Teke - Taşeli platosu (Karstik)
Doğru cevap "D" seçeneğidir.

7. Türkiye’de bazı bölgelerdeki kırsal yerleşmelerde yaz mevsiminde hayvanların otlatılması amacıyla gerçekleşen mevsimlik göçlere yayla göçü adı verilir. Yaylacılık genel olarak,
- Doğu Karadeniz (Rize - Bayburt)
Batı Karadeniz (Kastamonu)
Orta Toroslar
Erzurum-Kars
Uzunyayla (Sivas)

Not: Yaylacılık en az Marmara Bölgesi’ndedir.

Doğru cevap “B” seçeneğidir.

8. Föhn Rüzgarı (Kar Yiyen)

Bir dağ yamacı boyunca yükselen hava kütlesi yamaca yağış bırakıp, diğer yamaca geçerek kuru bir şekilde alçalma ve sürtünmenin etkisiyle, her 100 metrede 1 °C sıcaklık kazanarak “föhn rüzgarını” oluşturur. Burada unutulmaması gereken en temel nokta “föhn rüzgarı yağış getirmez ve kuru sıcaktır.”

Ülkemizde;

- Akdeniz’de → Bakır Sattıran olarak bilinir.
- Karadeniz’de → Güney yamaçlara yağış bırakıp kuzey yamacı ısıtıcı etki yaptığı için “bakı - sıcaklık ilişkisine TERS DÜŞER.”

Doğru cevap “B” seçeneğidir.

9. Türkiye’de, doğurganlık oranının yüksek olması, Eğitim ve sağlık hizmetlerinin yetersiz kalması
Kişi başına düşen milli gelirin azalması
Kırdan kente göçün artması
Genç nüfus oranının yüksek olması
Ancak, bölgeler arasında fizyolojik nüfus yoğunluğunun farklılık göstermesi toplam nüfus ve tarım alanı ile ilgilidir.

Doğru cevap “A” seçeneğidir.

10. Türkiye’de geçici kırsal yerleşmeler büyük bir çeşitlilik gösterir. Bu yerleşmelerden biri de yaylacılık faaliyetiyle bağlantılı olan, yaylaya çıkmadan önce ve yaylacılık faaliyeti dönüşünde genellikle yılda iki kez konaklanan dönemlik yerleşmelerdir. Türkiye’de Doğu Karadeniz’de ve Göller Yöresi’nde görülen bu dönemlik yerleşmeye “Güzle” adı verilir.

Doğru cevap “A” seçeneğidir.

11. Türkiye’de, çalışan nüfus içinde tarım sektörünün oranı 1980 yılında % 60 iken, bu oran 2020 yılında % 38’e düşmüştür.

Bu azalmaya neden olan faktör, tarımda makineleşmenin artmasıdır.

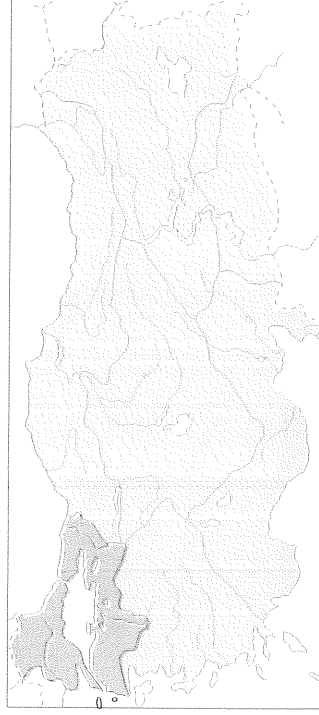
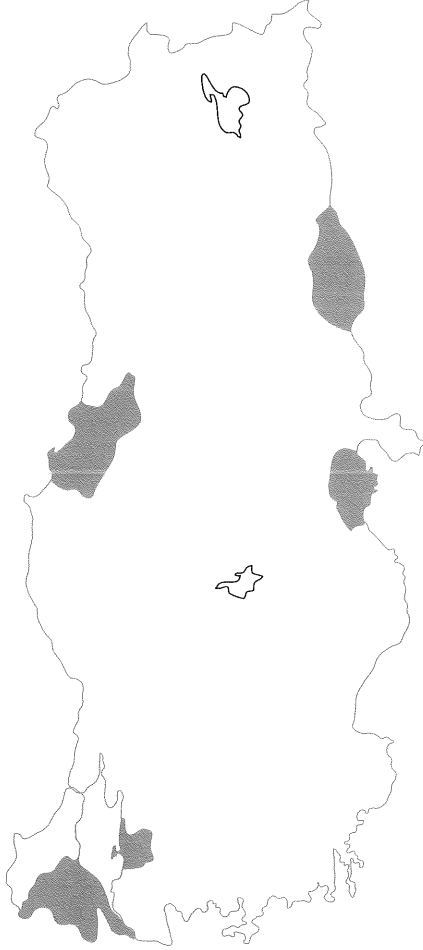
Doğru cevap “A” seçeneğidir.

12. Türkiye’de nüfus artış hızı 1945-1990 yılları arasında yıllık % 2’nin üzerinde olmuştur. Türkiye’de nüfus artış hızının yüksek bir seviyede olmasının sonuçları,
İşsizlik sorununun artması
Doğal kaynakların aşırı tüketilmesi
Ortalama yaşam süresinin yükselmesi
Genç bağımlılık oranının yükselmesi
Ancak, sağlık koşullarının iyileşmesi bu durumun sonucu değil nedenidir.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

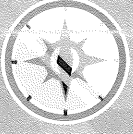

MARMARA BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

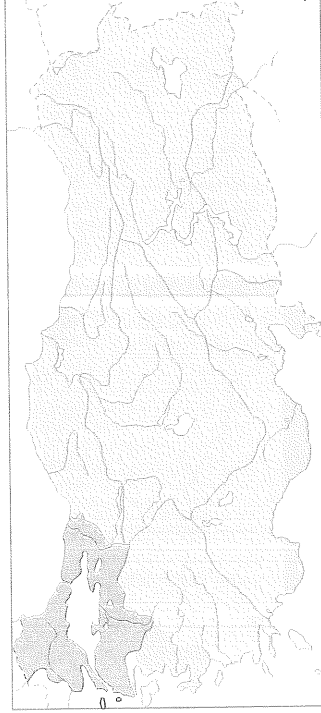
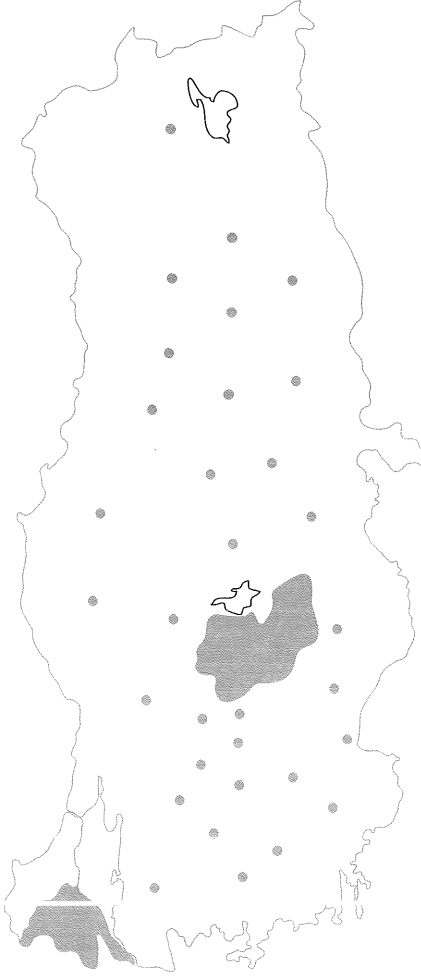

Pirinç (Çeltik)

- ☐ Akarsu boyu yetiştir.
- ☐ Devlet kontrolündedir. (Sağlık - Sıtma Hastalığı)
- ☐ En fazla Ergene Havzası (1. Edirne)
- ☐ Yeşilirmak ve Susurluk üzerinde de yetiştirilir.

MARMARA BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

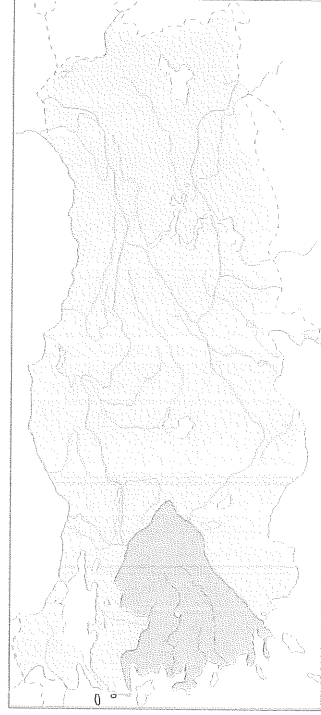
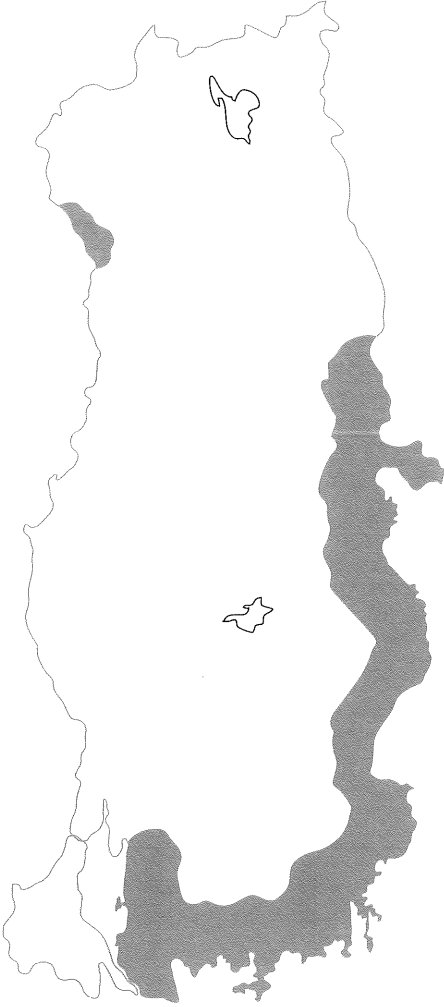

Ayçiçeği

- En önemli yağ bitkilerindendir.
- Yağlık olan → Ergene Havzası
- Çiğdemlik → Konya
- En fazla "Ergene Havzası (1. Tekirdağ)"

EGE BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

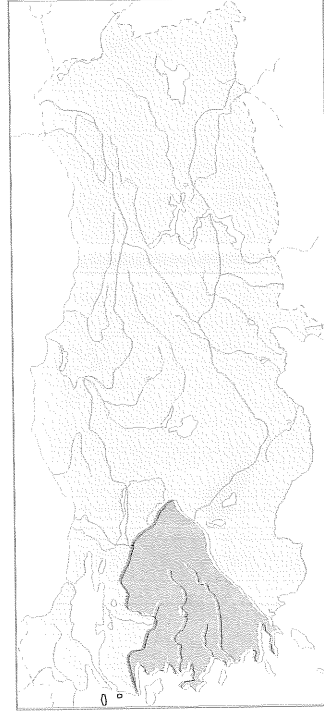
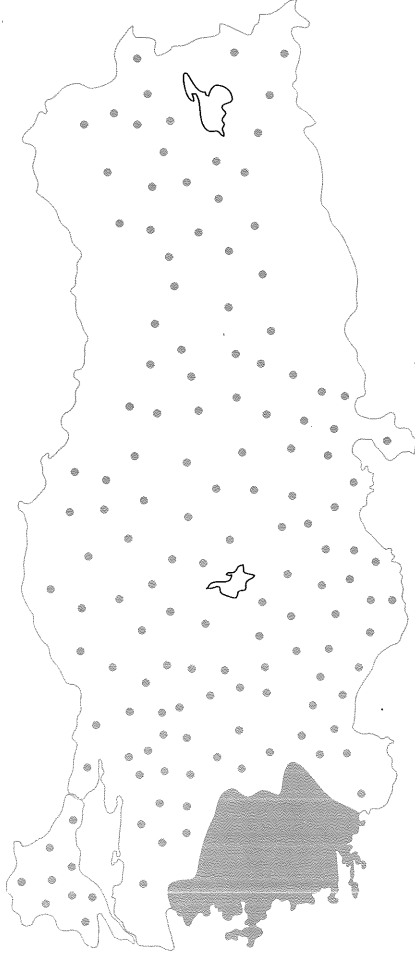

Zeytin

- ☐ Yağlık → Ege
- ☐ İki yılda bir üretimde azalma olur. (Grafikte dalgalanma olur.)
- ☐ Artvin - Yusufeli'nde yetişir. (Mikroklima-Fön rüzgarı)
- ☐ Akdeniz ikliminin Güneydoğu Anadolu'nun bir kısmında etkili olması nedeniyle "Gaziantep çevresinde" yetiştirilir.

EGE BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

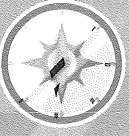

Ü İklim seçmez genel olarak her yerde yetişebilir.

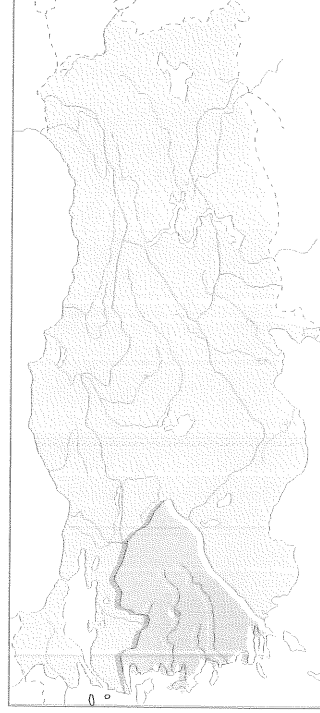
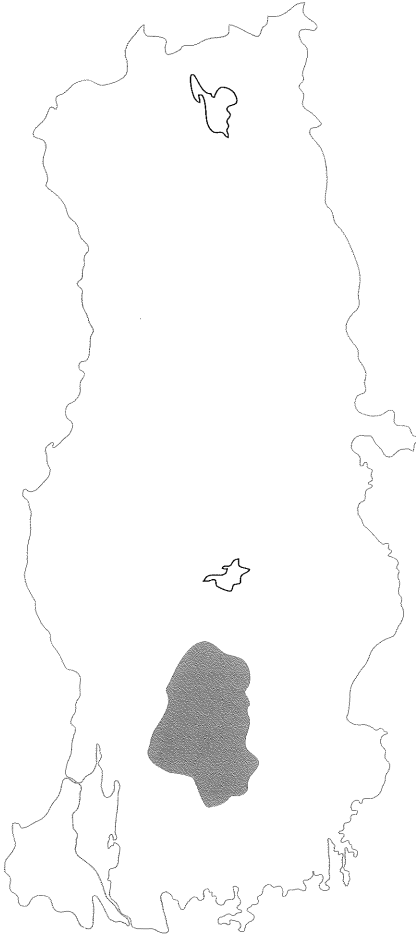
Ü En fazla → Manisa

Ü En az → D. Kradeniz çe/resi (bol yağış)

Üzüm

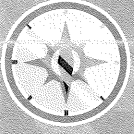

EGE BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

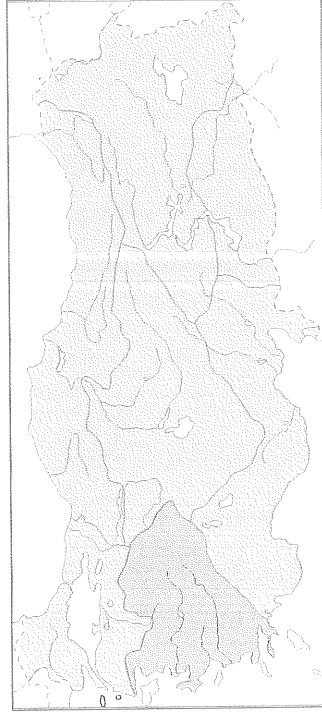
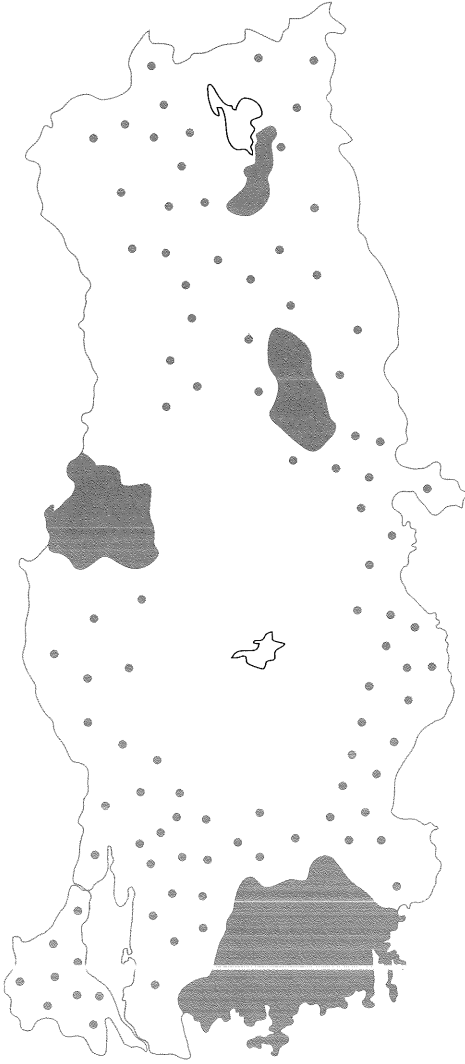

Haşhaş

- ☐ Ülkemizde dünya üretiminde ilk sıralarda yer alır.
- ☐ Devlet kontrolündedir. (Uyuşturucu)
- ☐ En fazla → Afyon, Denizli, Uşak
- ☐ Dünyanın en büyük haşhaş fabrikası (alkoloid) → Afyon - Bolvadin
- ☐ Tüm dünyada Birleşmiş Milletler izni ile ekilir.

EGE BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

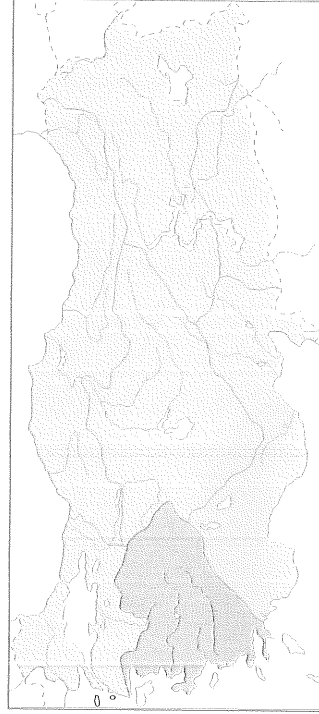
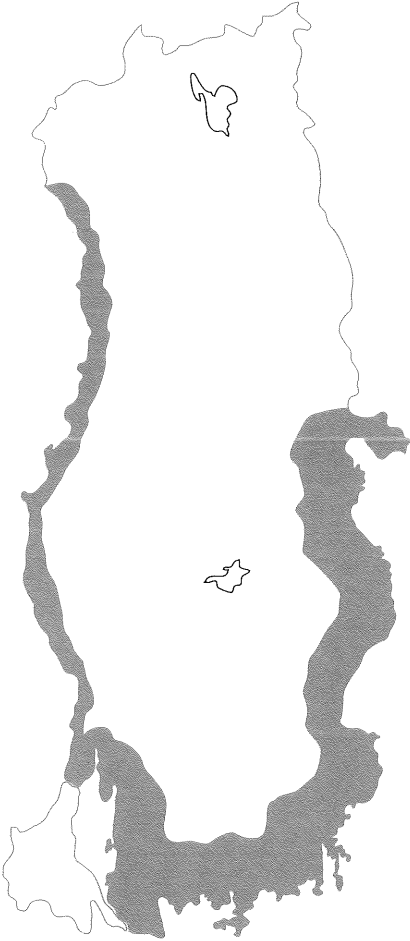

- ☐ İklim seçmez her yerde yetişebilir.
- ☐ En fazla → Adıyaman, Denizli, Manisa, Samsun,
- ☐ Devlet kontrolündedir. (Kalite)

Tütün

EGE BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

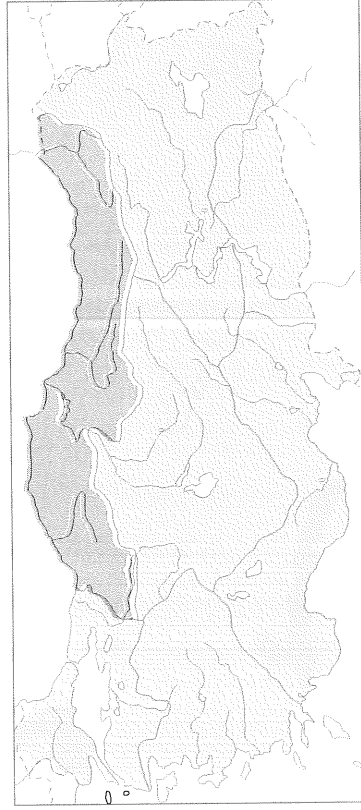
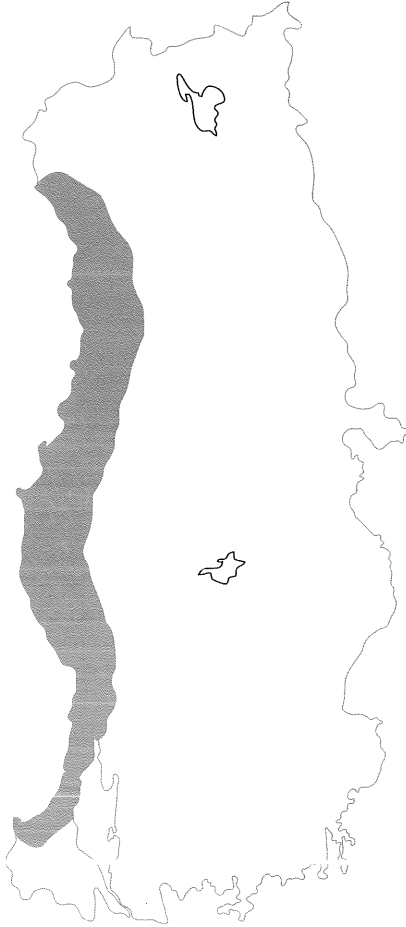

İncir

- ☐ Tüm kıyı boyunca yetileşebilir.
- ☐ Ülkemiz dünya üretiminde 1. sıradadır.
- ☐ En fazla → Aydın

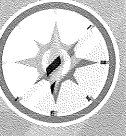

KARADENİZ BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

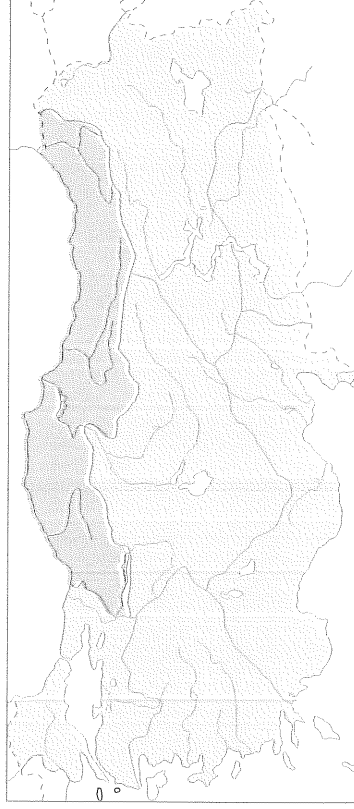
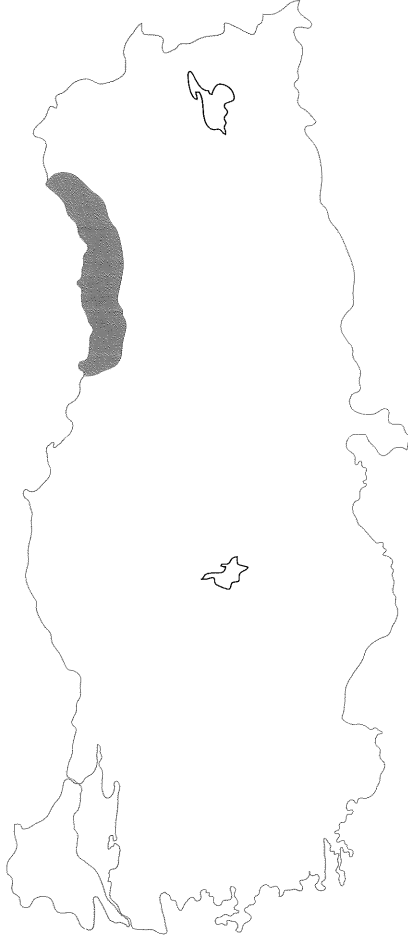

Fındık

- ☐ Her mevsim bol yağış ister.
- ☐ Ülkemiz dünya üretiminde 1. sıradadır.
- ☐ En fazla → Ordu - Giresun

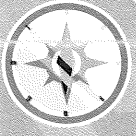

KARADENİZ BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

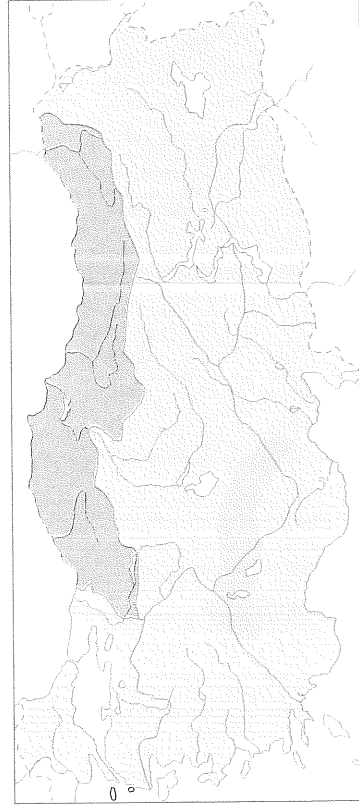
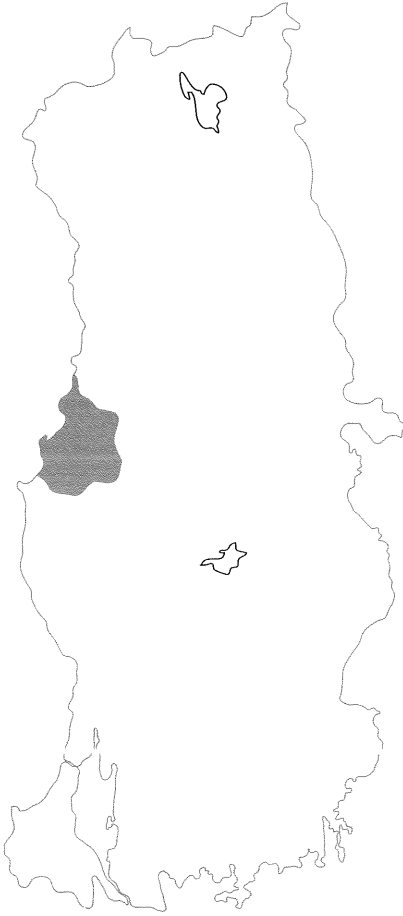

Çay

- ☐ Her mevsim bol yağış ister.
- ☐ Sadece "D.Karadeniz çevresinde yetişir." (Rize, Trabzon, Artvin)
- ☐ Muson iklim ürünüdür. Bu nedenle ülkemizde "mikroklima" sayılır.
- ☐ Çabuk bozulduğu için fabrikası yanındadır.
- ☐ Devlet kontrolündedir. (Kalite)

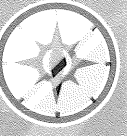

KARADENİZ BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

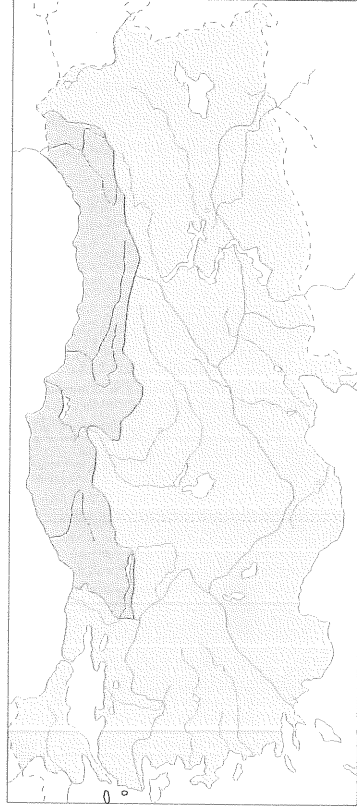

Kenevir

- Ü Devlet kontrolündedir. (Uyuşturucu)
- Ü En fazla → Samsun, Afyon

KARADENİZ BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

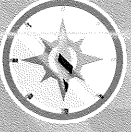
Kivi

☐ Tüm kıyı boyunca yetişebilir.

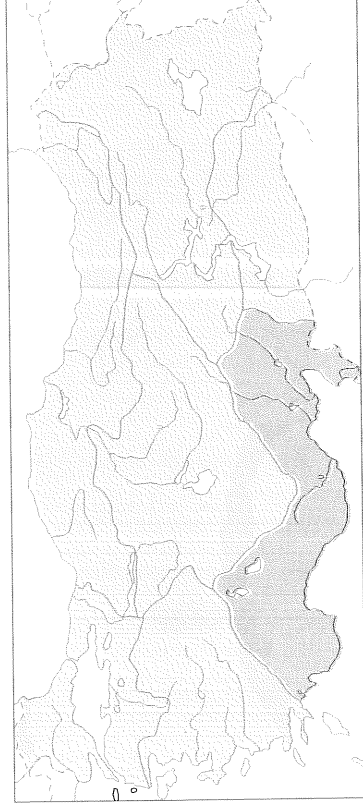
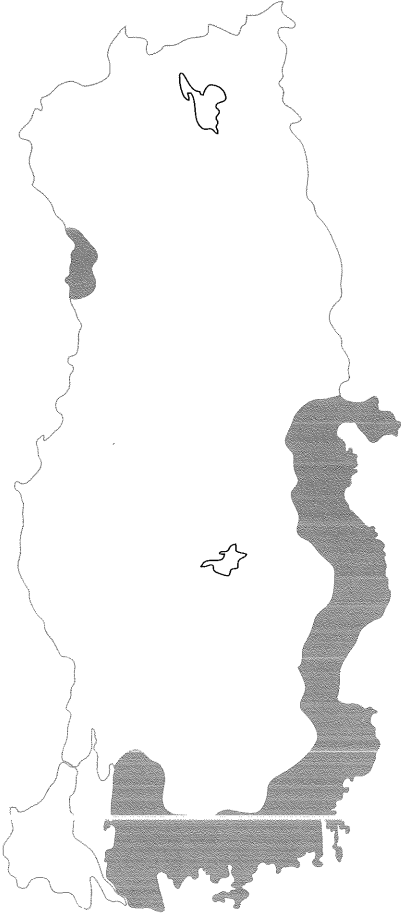
☐ En fazla → Yalova

Not:

Kivi "Tropikal İklim" ürünüdür ancak ülkemizde yetişme alanı geniştir.

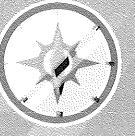

AKDENİZ BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

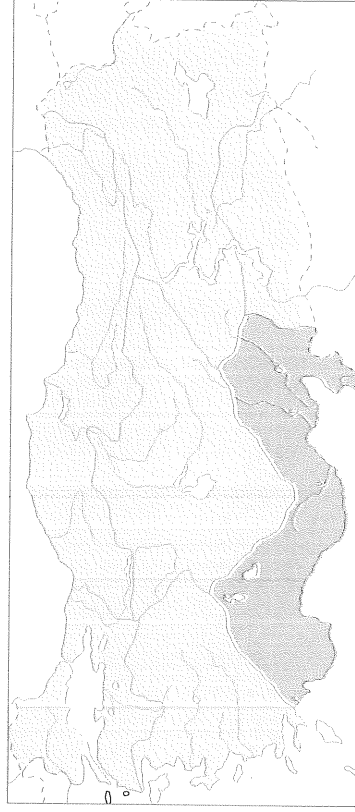
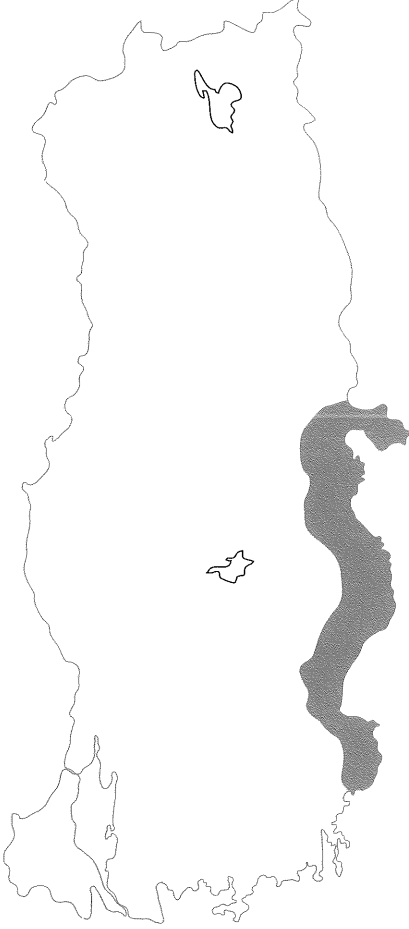

Turunçgil

- ☐ Akdeniz ve Ege kıyı boyu yetişir.
- ☐ En fazla → Antalya
- ☐ Rize - Çayeli'nde yetişir. (M kroklina - Fön rüzgarı)

AKDENİZ BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

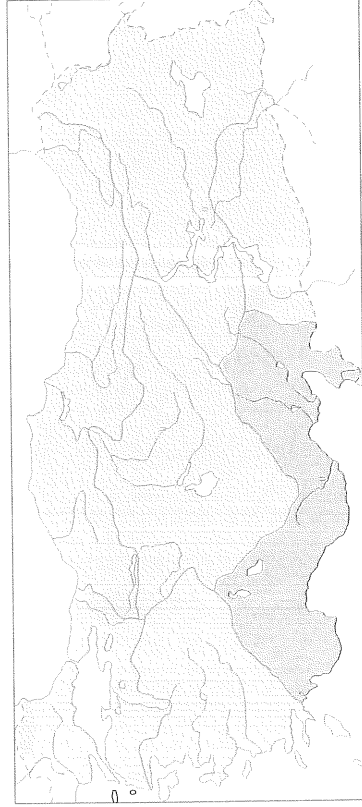
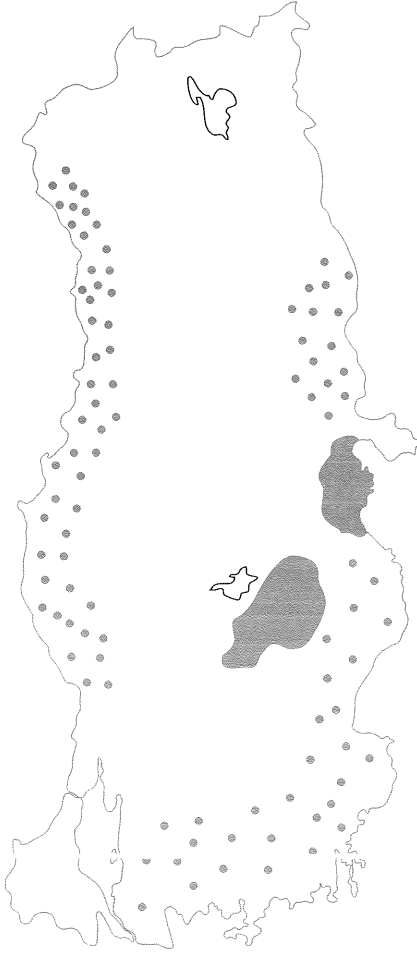

Muz

- ☐ Tropikal iklim ürünüdür ve sadece "Akdeniz"de yetişir.
- ☐ En fazla → Mersin, Antalya, Adana, Hatay

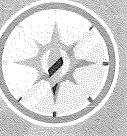

AKDENİZ BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

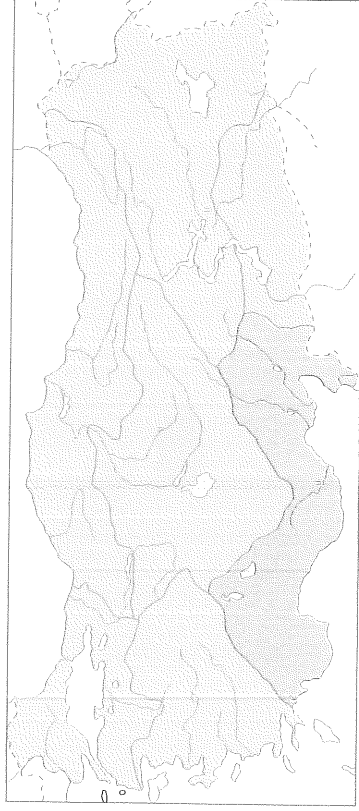
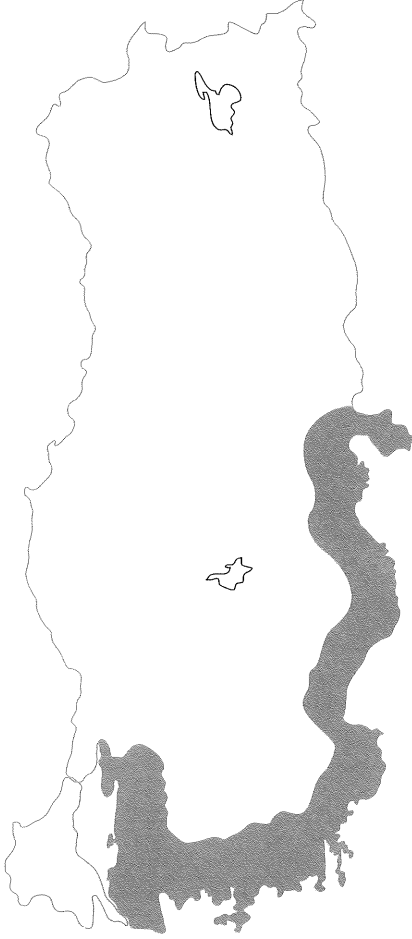

Mısır

- ☐ Doğal yetişme alanı Karadeniz olmasına rağmen en fazla "Akdeniz'de yetişir."
- ☐ Mısırın en fazla Akdeniz 'de yetişmesinin temel sebebi "Yağ fabrikalarının çoğ olması."
- ☐ En fazla → Konya

AKDENİZ BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

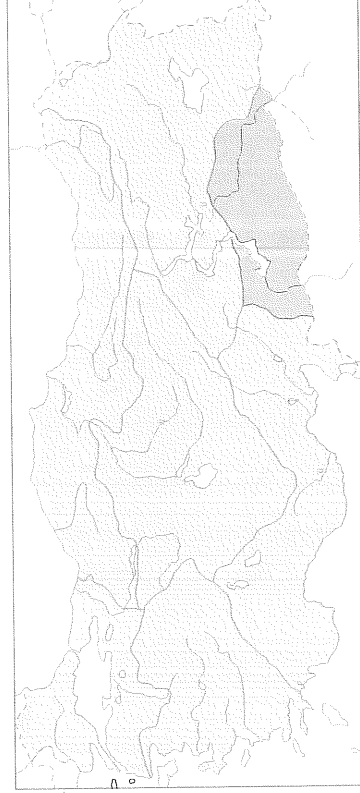
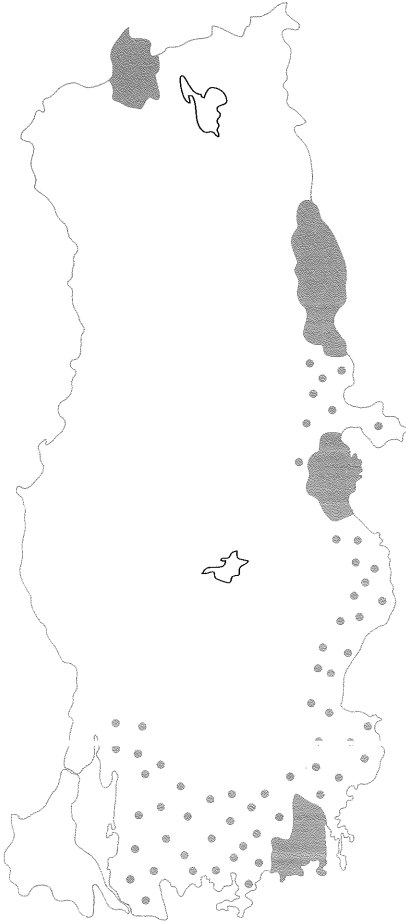

Seracılık

- ☐ Kış ılıkliği ve bol güneş ister.
- ☐ En fazla → Akdeniz (Isıtma gideri düşük)
- ☐ En az → D. Karadeniz ve D. Anadolu

GÜNEYDOĞU BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

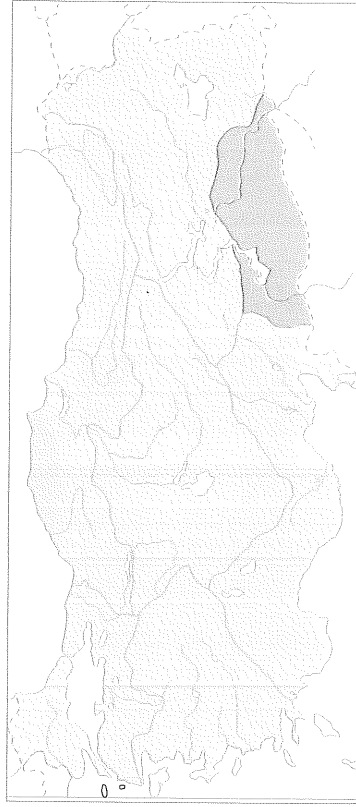
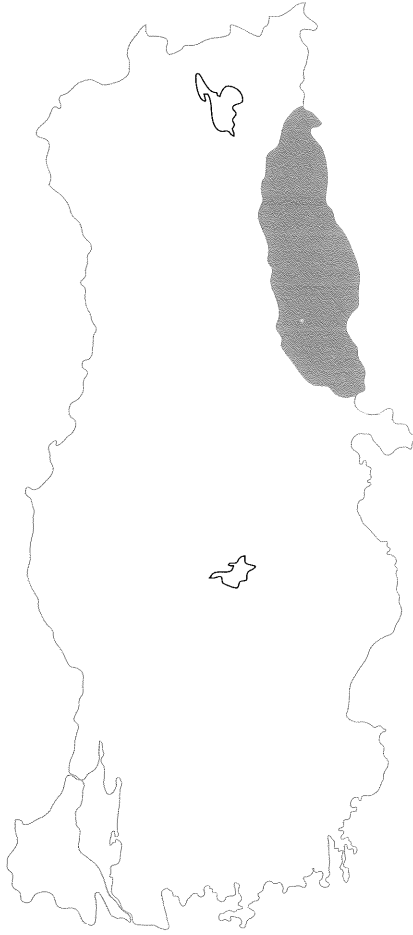

Pamuk

- Ü Yetiştirme dönemi bol su, olgunlaşma süreci kuraklık ister. (Akdeniz iklimi)
- Ü En fazla → Şanlıurfa, Adana, Aydın
- Ü İçgider (Mikroiklima - Fön Rüzgarı)

GÜNEYDOĞU BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

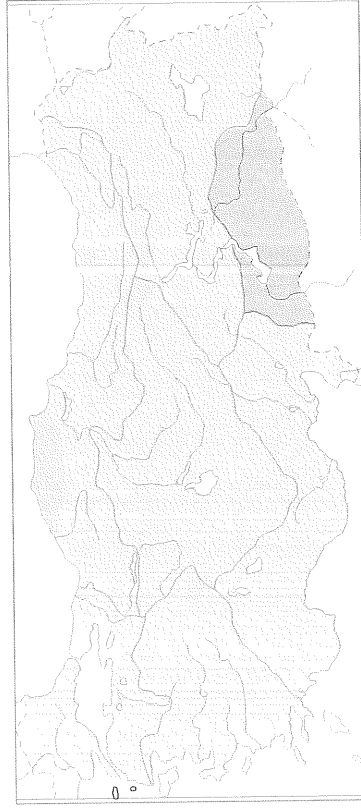
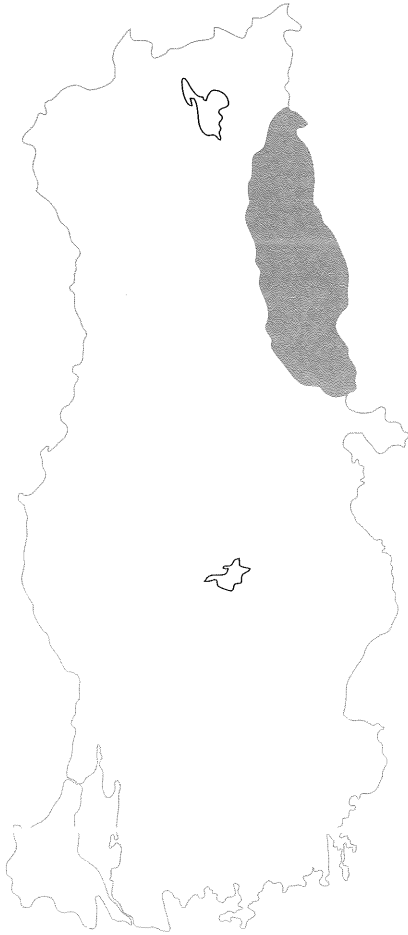

Antep Fıstığı

- ☐ Dünya üretiminde ülkemiz ilk sıralarda yer alır.
- ☐ En fazla → Şanlıurfa
- ☐ İki yılda bir üretimde azalma olur.

GÜNEYDOĞU BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

Kırmızı Mercimek

- ☐ GAP'la üretimi azalmıştır.
- ☐ En fazla → Şanlıurfa

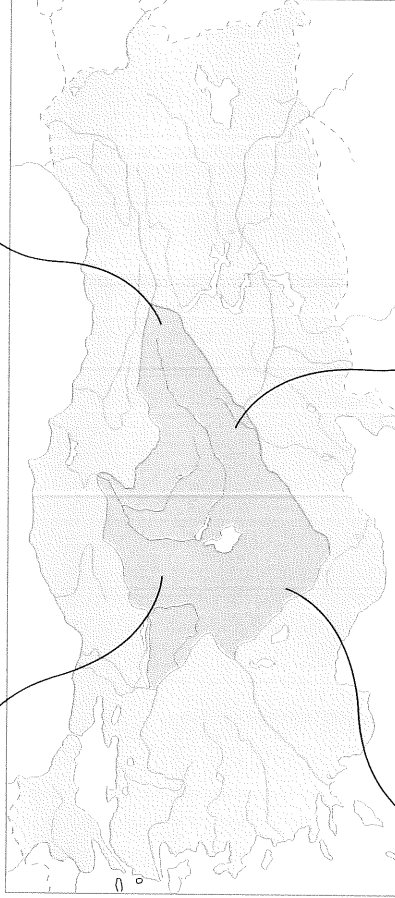
İÇ ANADOLU BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

Tahillilar (Buğday, Arpa, Yulaf, Çavdar)

- ☐ Buğday, yulaf, Çavdar İç Anadolu
- ☐ Arpa → D. Anadolu (Hayvan yemi)
- ☐ Tahıl ürünler en fazla → Konya

Baklagiller

- ☐ Nohut → Ankara
- ☐ Fasulye → Konya
- ☐ Yeşil Mercimek → Yozgat

Elma

- ☐ İklim seçmez genel olarak her yerde yetişebilir.
- ☐ En fazla → Isparta, Niğde, Amasya

Şeker Pancarı

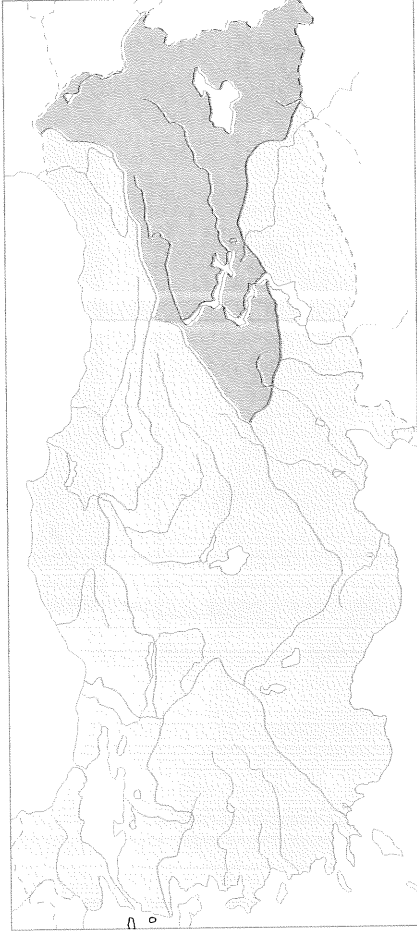
- ☐ İklim seçmez her yerde yetişebilir.
- ☐ Devlet kontrolündedir. (Kota)
- ☐ Çabuk bozulduğu için fabrikası yanındadır.
- ☐ En fazla Konya
- ☐ En az D. Karadeniz (bol yağış) ve Güney Anadolu Bölgesidir. (Aşırı kuraklık)

DOĞU ANADOLU BÖLGESİ TARIM ÜRÜNLERİ

Kayısı

- ☐ Ülkemiz dünya üretiminde 1. sıradadır.
- ☐ En fazla → Malatya, Iğdır.

Dünya üretiminde 1. sırada olan ürünler

- ☐ Fındık
- ☐ İncir
- ☐ Kayısı
- ☐ Kiraz

Devlet kontrolünde olan ürünler

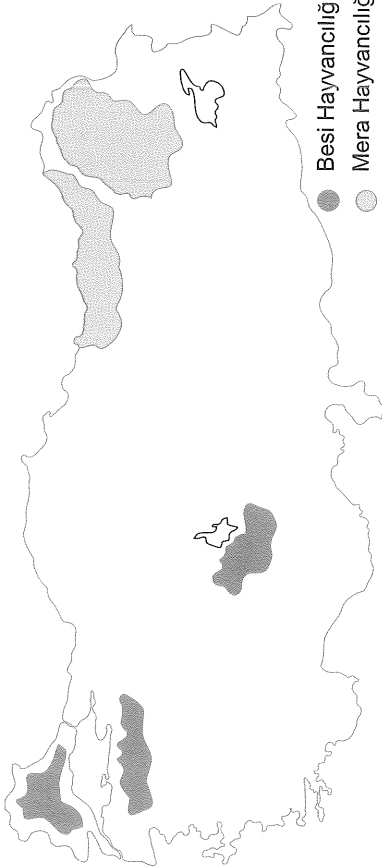
- ☐ Haşhaş - Kenevir → UYUŞTURUCU
- ☐ Tütün-Çay → KALİTE
- ☐ Pirinç → SAĞLIK
- ☐ Şekerpancarı → KOTA

Her yerde yetişebilen ürünler

- ☐ Buğday
- ☐ Elma
- ☐ Tütün
- ☐ Üzüm
- ☐ Şeker pancarı

TÜRKİYE'DE BÜYÜKBAŞ HAYVANCILIK

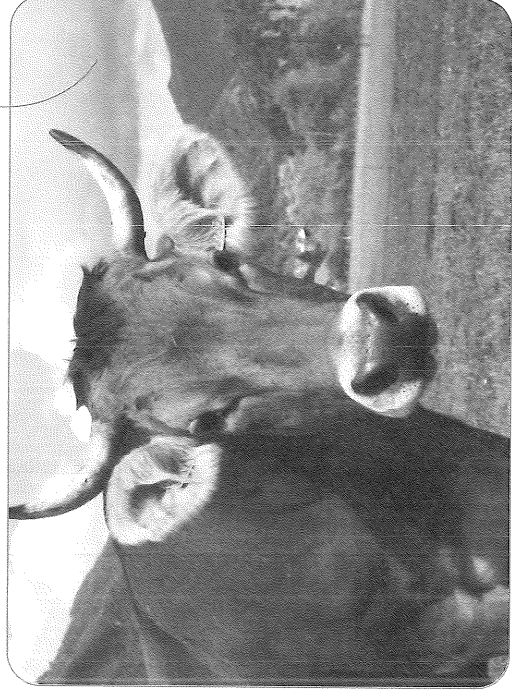

● Besi Hayvancılığı
● Mera Hayvancılığı

Büyükbaş hayvancılık (Besi - Ahır)

- ☐ Modern bir yöntemdir.
- ☐ İklima bağlı değildir.
- ☐ Verim yüksektir.
- ☐ En fazla → Marmara - İç Anadolu - Ege

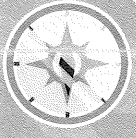
Sığır üretimi en fazla → Konya

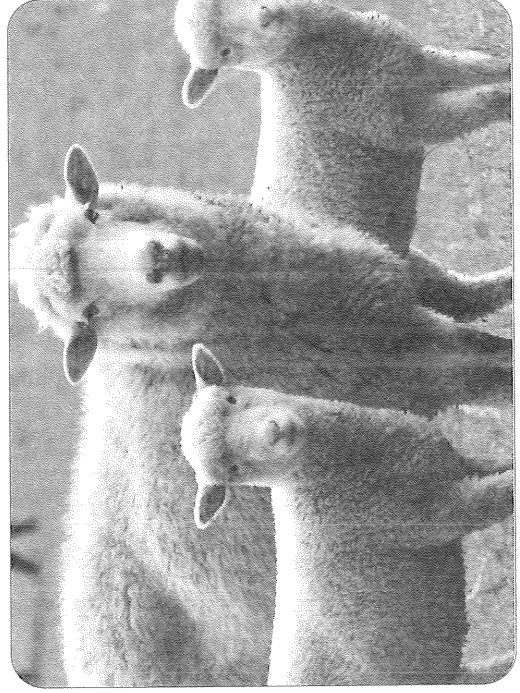
Büyükbaş hayvancılık (Mera - Otlak)

- ☐ İkel bir yöntemdir.
- ☐ İklima (Otlığa) bağlıdır.
- ☐ Verim düşüktür.
- ☐ En fazla → D. Anadolu - D. Karadeniz

Manda: Yoğurdu ve kaymağı ile ünlüdür.
En fazla → Samsun

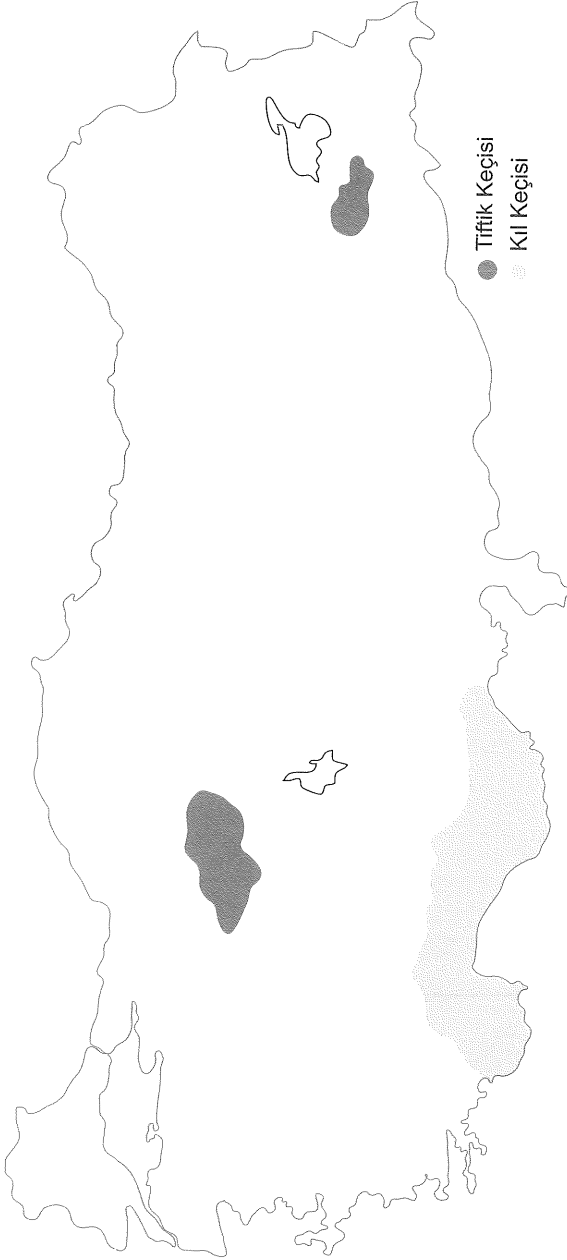
TÜRKİYE'DE KOYUN YETİŞTİRİCİLİĞİ

- ☐ Genellikle mera hayvancılığı olarak yapılır.
- ☐ Ülkemizden en fazla beslenen hayvan türüdür.
- ☐ Merinos — G. Marmara
- ☐ Karaman → İç Anadolu
- ☐ En fazla — Van

TÜRKİYE'DE KEÇİ YETİŞTİRİCİLİĞİ

● Tiftik Keçisi
● Kıl Keçisi

Tiftik Keçisi

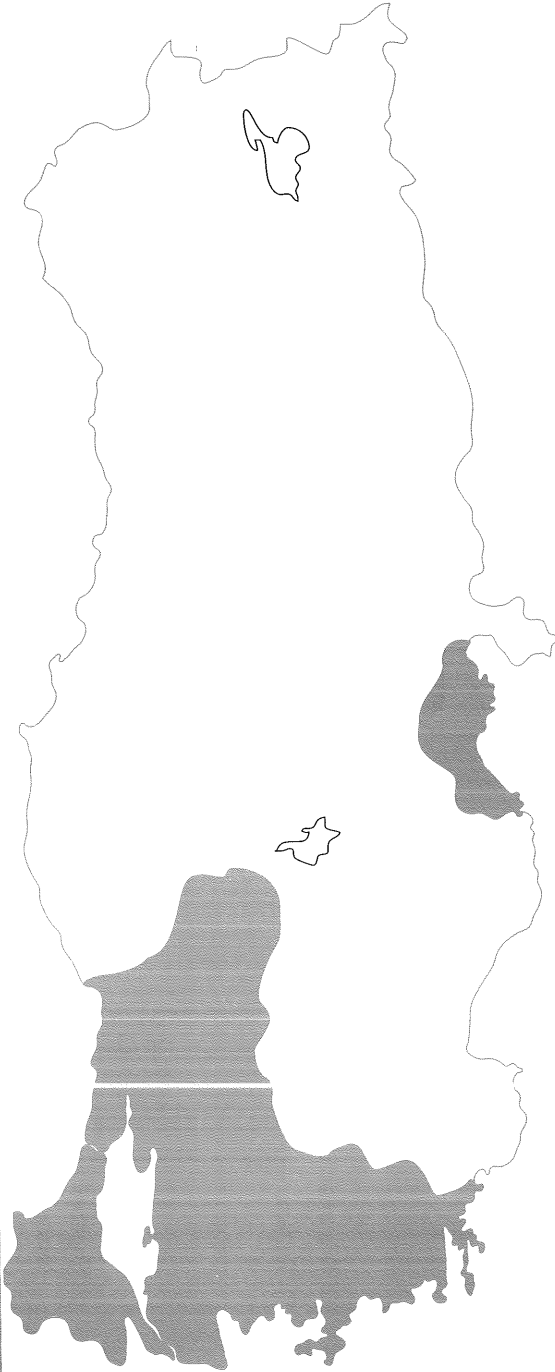
- ü Dokumacılıkta kullanılır.
- ü En fazla → Ankara ve Siirt

Kıl Keçisi

- ü Engelibeli arazide yaşayan ve maki vb. çalılarda beslenen bir hayvan türüdür.
- ü En fazla → Mersin

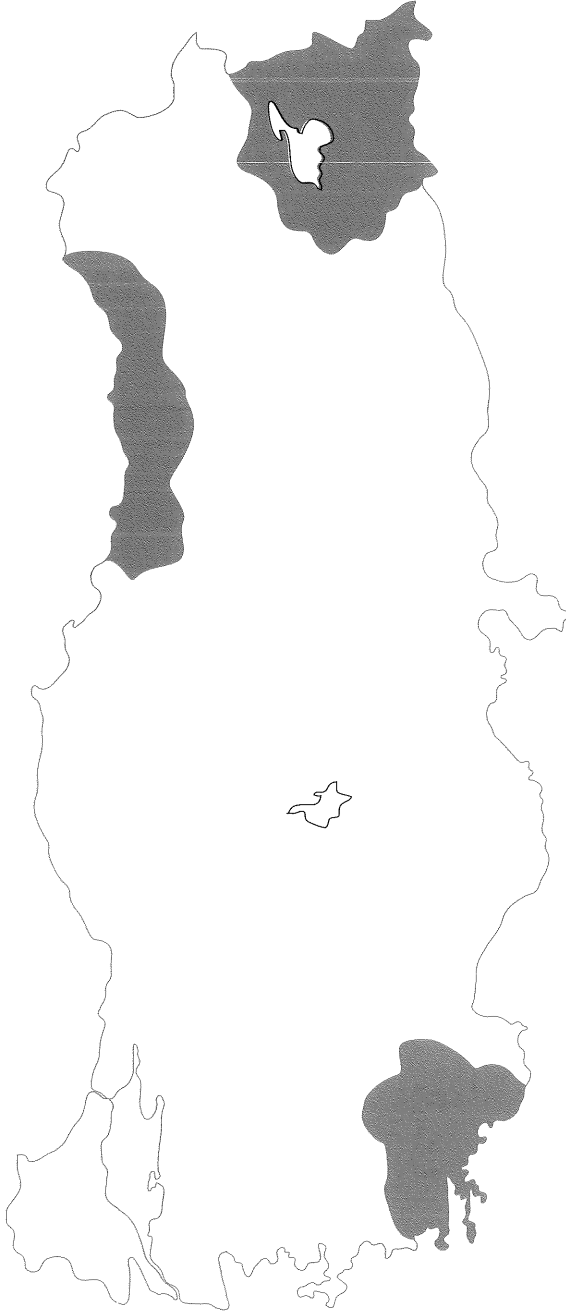
TÜRKİYE'DE KÜMES HAYVANCILIĞI

- Ü Büyükşehir çevresinde yaygın olarak bulunur.
(Et ihtiyacını karşılamak)
- Ü Marmara ve Ege civarında gelişmiştir.
- Ü En fazla → Manisa, Balıkesir

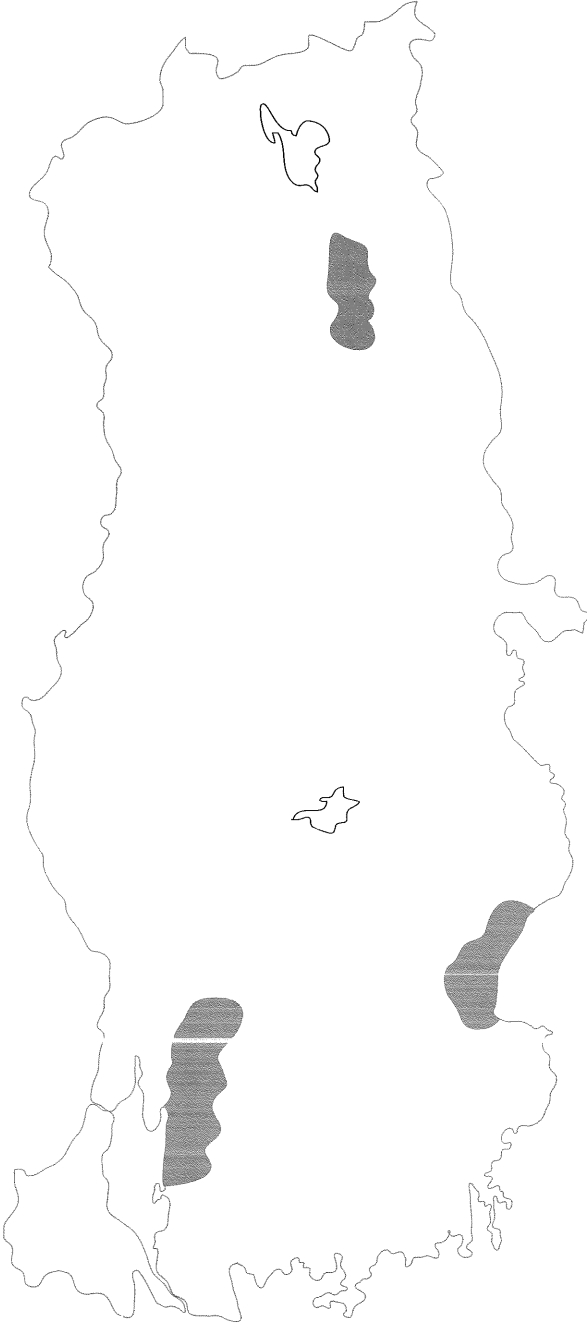
TÜRKİYE'DE ARICILIK

- Ü Bitki çeşitliliğinin fazla olduğu yerlerde yaygındır.
- Ü Ülkemiz dünya üretiminde ilk sıralarda yer alır.
- Ü Karadeniz, Menteşe ve Hakkari çevresinde fazladır.
- Ü En fazla → Ordu, Adana, Muğla, Hakkari

TÜRKİYE'DE İPEK BÖCEKÇİLİĞİ

- 0 Dut yaprağı ile beslendikten dut ağacı yetiştirebilen alanlarda fazladır.
- 0 En fazla → Diyarbakır, Bursa, Antalya, Bilecik

TÜRKİYE'DE BALIKÇILIK

Deniz Balıkçılığı

- ü Balık üretimi en fazla "D. Karadeniz (Temel geçim kaynağı)"
- ü Balık miktarı en fazla "Boğazlar (Akıntı)"

Göl Balıkçılığı

- ü En fazla → Van Gölü
- ü Van Gölü → inci Kefali
- ü Eğirdir - Beyşehir) Kerevit - Istakoz

Kültür Balıkçılığı

- ü Kıyı → Ege

1. Aşağıdaki coğrafi bölgelerden hangisi, karşısında verilen tarım ürününün üretim miktarı bakımından Türkiye’de ilk sırada yer almaz?

- A) İç Anadolu - Elma
B) Akdeniz - Mısır
C) Marmara - Ay çiçeği
D) Karadeniz - Soya Fasulyesi
E) Ege - Tütün

2. Bir yerde geleneksel yöntemlerle yapılan hayvancılıkta o yerin iklimi, bitki örtüsü ve yer şekilleri gibi doğal koşullar etkili olmaktadır.

Buna göre, aşağıdaki illerin hangisinde, karşısında verilen hayvancılık türünün yapılması beklenmez?

İl	Hayvancılık Türü
A) Çanakkale	Balıkçılık
B) Şanlıurfa	Kümes hayvancılığı
C) Rize	Büyükbaş hayvancılık
D) Adana	Arıcılık
E) Sivas	Küçükbaş hayvancılık

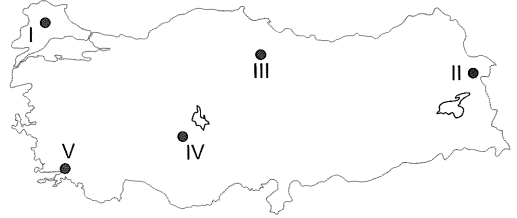
3. Son yıllarda, Türkiye’de, tarımdaki gelişmelere bağlı olarak aşağıdakilerin hangisinde azalma olduğu söylenbilir?

- A) Tarımsal etkinliklerin iklime bağımlılığında
B) Tarımsal ürünleri ulaştırma olanaklarında
C) Tarımsal ürünlerin üretiminde
D) Tarıma dayalı endüstri kuruluşlarının sayısında
E) Tarımdan elde edilen gelirde

4. Türkiye’de bir yıla ait Mısır ve Pirinç üretim miktarları ile ekim alanlarının illere göre dağılışını gösteren bir grafikten yararlanılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Mısırdan en yüksek verimin hangi ilden alındığına
B) Türkiye’nin yıllık toplam Pirinç üretimine
C) Mısır üretimi için hangi illerin daha uygun iklim koşullarına sahip olduğuna
D) Mısır ve pirincin hangisinden daha yüksek verim alındığına
E) Pirinç üretim miktarının en fazla olduğu ile

5.

İklim koşulları göz önüne alındığında, yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen tarım alanlarının hangilerinde, sulamaya diğerlerinden daha fazla gereksinim duyulması beklenir?

- A) I ve II
B) II ve III
C) II ve V
D) III ve IV
E) IV ve V

6. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye’de tarımsal etkinliklerle ilgili doğru bir bilgidir?

- A) Üretimi fazla olduğundan Çay tarımının çoğu dış ülkelere satılır.
B) Sulama olanaklarının artmasıyla birlikte Antep Fıstığı üretiminde Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin payı artmıştır.
C) İklim koşulları nedeniyle Buğday yalnızca iç bölgelerde yetiştirilir.
D) Tarımda makineleşmenin en yaygın olduğu alan Karadeniz Bölgesi’dir.
E) İklimi uygun olduğu için Turuncgil üretiminde Akdeniz Bölgesi ilk sıradadır.

7.

Haritada gösterilen iki kentin çevresinde yetiştirilen tarım ürünlerinin farklı olmasında, aşağıdakilerden hangisinin etkisi yoktur?

- A) Tarım alanlarının genişliklerinin farklı olması
- B) Dağların kıyı çizgisine göre uzanış yönünün farklı olması
- C) Toprak türlerinin farklı olması
- D) Yıllık yağış tutarlarının farklı olması
- E) Yükseltilerinin farklı olması

8. Türkiye'de, aşağıdakilerin hangisinde verilen ekonomik etkinliklerin aynı yörede ve bir arada yürütülmesi daha zordur?

- A) Büyükbaş hayvancılık - Şeker pancarı
- B) Tiftik Keçisi - Buğday tarımı
- C) Çay tarımı - Pamuk tarımı
- D) Küçükbaş hayvancılık - Arıcılık
- E) Mısır tarımı - Fındık tarımı

9. Türkiye'deki tarımsal etkinliklerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Sulama olanakları uygun olması nedeniyle pirinç akarsu boyu yetiştirilir.
- B) İklim koşullar benzer olmasına karşın Ege Bölgesi'ndeki zeytin üretimi Akdeniz Bölgesi'nden daha fazladır.
- C) İç Anadolu Bölgesi'nde yetiştirilebilir tarım ürünü çeşidi, Marmara Bölgesi'nde yetiştirilebilenlerden daha azdır.
- D) İç bölgeler arasında sulama gereksiniminin en fazla olduğu bölge İç Anadolu'dur.
- E) Kırsal nüfusun fazla olduğu yerler aynı zamanda tarımda makine kullanımının az olduğu yerlerdir.

10. Türkiye'de tarım sektörünün en önemli sorunlarından biri işletmelerin parsel büyüklüğünün giderek küçülmesidir. Bu sorunun çözümü için küçük arazilerin toplulaştırma yoluyla birleştirilmesi konusunda çalışmalar yapılmaktadır.

Buna göre, arazi toplulaştırmasıyla birlikte

- I. Tarımsal üretimde artış sağlanması
- II. İşletme sayısının artması
- III. Mülkiyet yapısının değişmesi

verilenlerden hangilerinin ortaya çıkması beklenmez?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

11. I. Maki

II. Dut ağacı

III. Çayır

IV. Çiçekli bitkiler ve orman

Yukarıda Türkiye'deki bazı bitki tür ve toplulukları verilmiştir.

Buna göre, bu bitkilerin egemen olduğu yerlerde doğal koşullara uygunluk ve üretimdeki verimlilik bakımından sırasıyla hangi hayvan türlerinin yetiştirilmesi ve hayvancılık faaliyetlerinin yapılması beklenir?

	I	II	III	IV
A)	İpek B.	Sığır	Arıcılık	Kıl keçisi
B)	Kıl keçisi	İpek B.	Sığır	Arıcılık
C)	Kıl keçisi	Sığır	Arıcılık	İpek B.
D)	İpek B.	Kıl keçisi	Sığır	Arıcılık
E)	Arıcılık	İpek B.	Kıl keçisi	Sığır

12.

Yukarıdaki Karadeniz Bölgesi haritasında numaralanmış beş merkezden hangisinde şeker pancarı üretimi yapmak diğerlerinden daha zordur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye’de tarım ürünü üretiminde ilk sıralara bakıldığında,
Elma - İç Anadolu
Mısır - Akdeniz
Ayçiçeği - Marmara
Soya Fasulyesi - Akdeniz
Tütün - Ege

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

2. Bir yerde geleneksel yöntemlerle yapılan hayvancılıkta o yerin iklimi, bitki örtüsü ve yer şekilleri gibi doğal koşullar etkili olmaktadır.

İl	Hayvancılık Türü
Çanakkale	Balıkçılık
Rize	Büyükbaş hayvancılık
Adana	Arıcılık
Sivas	Küçükbaş hayvancılık

Ancak, Güneydoğu Anadolu’da kümes hayvancılığı gelişmemiştir.

Doğru cevap “B” seçeneğidir.

3. Son yıllarda, Türkiye’de, tarımdaki gelişmelere bağlı olarak
Tarımsal etkinliklerin iklime bağımlılığı azalır.
Tarımsal ürünleri ulaştırma olanakları artar.
Tarımsal ürünlerin üretimi artar.
Tarıma dayalı endüstri kuruluşlarının sayısı artar.
Tarımdan elde edilen gelir artar.

Doğru cevap “A” seçeneğidir.

4. Türkiye’de bir yıla ait Mısır ve Pirinç üretim miktarları ile ekim alanlarının illere göre dağılışı gösteren bir grafikten yararlanılarak,
Mısırdan en yüksek verimin hangi ilden alındığına
Türkiye’nin yıllık toplam Pirinç üretimine
Mısır ve pirincin hangisinden daha yüksek verim alındığına
Pirinç üretim miktarının en fazla olduğu ile
Ancak, Mısır üretimi için hangi illerin daha uygun iklim koşullarına sahip olduğuna bu grafikten ulaşılamaz.

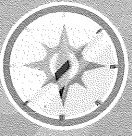
Doğru cevap “C” seçeneğidir.

5. İklim koşulları göz önüne alındığında, verilen I, II ve IV numaralı yerlerin karasal olduğu ve bu nedenle sulamaya ihtiyacın fazla olduğu görülmektedir.

Doğru cevap “A” seçeneğidir.

6. Ülkemizdeki tarımsal etkinliklere bakıldığında, Üretimi az olduğundan Çay tarımının ülke içi pazarlara satılır.
Sulama olanaklarının artmasıyla birlikte Pamuk, Karpuz ve Mısır üretiminde Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin payı artmıştır.
İklim seçmediği için Buğday genel olarak her yerde yetişebilir.
Tarımda makineleşmenin en yaygın olduğu alan Akdeniz ve Ege’dir.
İklimi uygun olduğu için Turunçgil üretiminde Akdeniz Bölgesi ilk sıradadır.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

7. Haritada gösterilen iki kentin çevresinde yetiştirilen tarım ürünlerinin farklı olmasında, Dağların kıyı çizgisine göre uzanış yönünün farklı olması
Toprak türlerinin farklı olması
Yıllık yağış tutarlarının farklı olması
Yüksektilerinin farklı olması etkilidir.
Ancak, tarım alanlarının genişliklerinin farklı olmasının ürün çeşitliliği ile ilgisi yoktur.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

8. Bazı ürünlerin iklim ve yer şekilleri koşullarından dolayı aynı yörede bulunması çok zordur. Soruda verilen seçeneklere bakıldığında Çay, Doğu Karadeniz'de yetişmektedir ve her mevsim yağış ister. Ancak pamuk Doğu Karadeniz'de yetişmez çünkü yaz kuraklığı ister.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

9. Türkiye'deki tarımsal etkinliklerle ilgili
Sulama olanakları uygun olması nedeniyle piringç akarsu boyu yetiştirilir.
İklim koşullar benzer olmasına karşın Ege Bölgesi'ndeki zeytin üretimi Akdeniz Bölgesi'nden daha fazladır.
İç Anadolu Bölgesi'nde yetiştirilebilir tarım ürünü çeşidi, Marmara Bölgesi'nde yetiştirilebilenlerden daha azdır.
Kırsal nüfusun fazla olduğu yerler aynı zamanda tarımda makine kullanımının az olduğu yerlerdir.
Ancak, İç bölgeler arasında sulama gereksiniminin en fazla olduğu bölge İç Anadolu değil Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

10. Türkiye'de tarım sektörünün en önemli sorunlarından biri işletmelerin parsel büyüklüğünün giderek küçülmesidir. Bu sorunun çözümü için küçük arazilerin toplulaştırma yoluyla birleştirilmesi konusunda çalışmalar yapılmaktadır.

Buna göre, arazi toplulaştırmasıyla birlikte tarımsal üretimde artış sağlanması ve mülkiyet yapısının değişmesi durumları ortaya çıkacaktır. Ancak, arazi toplulaştırmasıyla işletme sayısının artması değil azalması durumu ortaya çıkar.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

11. I. Maki - Kıl Keçisi

II. Dut ağacı - İpek Böcekçiliği

III. Çayır - Sığır yetiştiriciliği

IV. Çiçekli bitkiler ve orman - Arıcılık

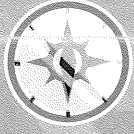
Doğru cevap "B" seçeneğidir.

12. Şeker Pancarı

- İklim seçmez her yerde yetişebilir.
- Devlet kontrolündedir. (Kota)
- Çabuk bozulduğu için fabrikası yanındadır.
- En fazla → Konya
- En az → D. Karadeniz (bol yağış) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesidir. (Aşırı kuraklık)

Haritada verilen yerlere bakıldığında IV numaralı yerde (Doğu Karadeniz) şeker pancarı yetiştirilemez.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

1. Türkiye'deki iklim özellikleri göz önüne alındığında aşağıdakilerden hangisi, Rize'de turuncgil yetiştirilmesine benzer bir durumdur?

A) Edirne'de pirinç yetiştirilmesi
B) Ordu'da fındık yetiştirilmesi
C) Hatay'da pamuk yetiştirilmesi
D) Manisa'da incir yetiştirilmesi
E) Artvin'de zeytin yetiştirilmesi

2. Türkiye'de büyükbaş hayvancılığa göre küçükbaş hayvancılık daha yaygındır. Küçükbaş hayvan türleri içerisinde de koyun, en çok yetiştirilen hayvan türüdür.

Buna göre, Türkiye'de koyun yetiştiriciliğinin diğer türlere göre daha fazla olmasında;

- I. bozkırların geniş yer kaplaması,
II. ülkenin büyük bölümünde yaz yağışının belirgin olması,
III. ortalama yükseltinin fazla olması,
IV. Kırsal alanda temel geçim kaynağı şeklinde yapılması

özelliklerinden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

A) I ve II
B) I ve IV
C) II ve III
D) I, II ve III
E) II, III ve IV

3. Türkiye'de hayvancılığın istenilen düzeye çıkarılması ve hayvansal ürün talebinin karşılanması için çeşitli önlemler alınmaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'de hayvancılığın gelişmesi için alınacak önlemlerden biridir?

- A) Besi ve ahır hayvancılığından mera ve yayla hayvancılığına geçmek
B) Hayvanlara proteince zengin yemler vermek yerine organik kaba yem vermek
C) Mera ve yaylalarda erken ve aşırı otlatma yapmak
D) Et ve süt üretiminin yüksek olması için nöbetleşe ve dönüşümlü otlatmadan sürekli otlatmaya geçmek
E) Hayvan ırklarını ıslah etmek, besicileri eğitmek ve mali yönden desteklemek

4. Türkiye'de ekonomik balıkçılık açısından Karadeniz önemli bir yer tutmaktadır. Ancak Karadeniz'de 200 metrenin altındaki derinliklerde canlı yaşamamaktadır.

Bunun nedeni

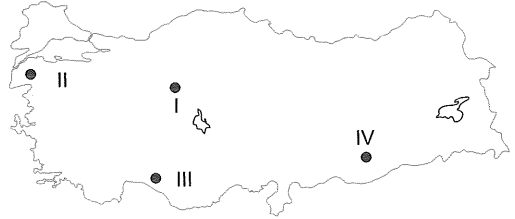
- I. Güneş ışınlarının 200 metreden fazla derinlikte etkili olmaması
II. 200 metreden fazla derinlikte su sıcaklığının canlı varlığına engel olması
III. 200 metreden fazla derinlikte bulunan kükürtlü hidrojen gazı
IV. Karadeniz'e dökülen bazı nehirlerin taşıdığı kimyasal atıklar
V. Karadeniz tabanındaki volkanik aktiviteler

yukarıdakilerden hangisidir?

A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

CBA Yayınları

5.

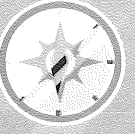
Türkiye'nin yüzey şekilleri göz önüne alındığında, haritada gösterilen tarım alanlarının hangi ikisinde, traktör ve biçerdöver gibi tarım aletlerinin kullanımının diğerlerinden daha az olması beklenir?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

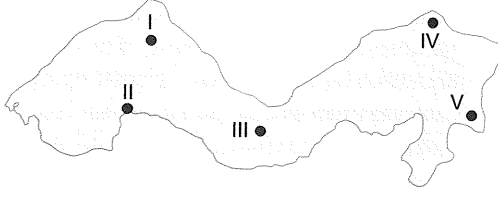
6. Bazı sarp arazilerde tarımsal faaliyetler kısıtlıdır. Bu tür araziler daha çok ormancılık ve hayvancılık faaliyetleri için kullanılır.

Aşağıdaki illerin hangisinde bu duruma bağlı olarak tarımsal faaliyetlerin daha geniş olması beklenir?

A) Muğla
B) Trabzon
C) Çanakkale
D) Kırklareli
E) Bursa

7.

Yukarıdaki haritada numaralanmış yerlerin hangisinde seracılık etkinlikleri diğerlerinden daha fazla gelişmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Türkiye'nin bitki çeşitliliği fazla olan yerlerinde arıcılık yaygın olarak yapılırken kuzeydoğu kesimindeki Erzurum, Ardahan ve Ağrı üçgeninde büyükbaş hayvancılık ön plana çıkmaktadır.

Bu ön plana çıkışta aşağıda verilen faktörlerden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yükselti - toprak özellikleri
B) Yerleşme - iklim
C) İklim - yeryüzü şekilleri
D) İklim - hidrografya
E) İklim - tarım kültürü

9. I. Sulamalı tarıma geçilmesinin etkisiyle bazı güneydoğu illerinde endüstri bitkileri üretimi artmıştır.
II. Pazar olanaklarının varlığı nedeniyle büyük kentlerin çevrelerinde arıcılık gelişmiştir.
III. Deniz ürünü olan sünger avcılığı Bodrum çevresinde yaygın olarak yapılmaktadır.
IV. Tüm sektörler içerisinde ekonomiye en büyük katkısı tarım sektörü yapmaktadır.

Türkiye'nin ekonomik özellikleriyle ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

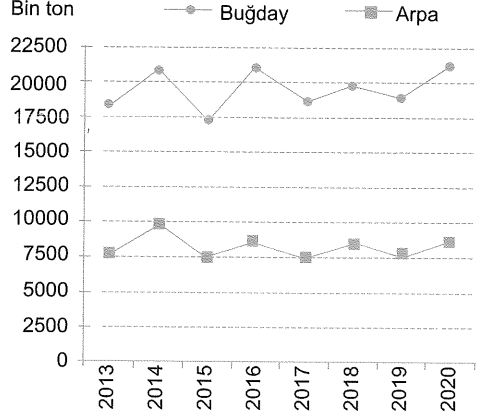
- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

10. Türkiye'de bazı balıklar mevsimine göre Karadeniz ile Ege Denizi arasındaki göçleri sırasında avlanmaktadır.

Coğrafi konumları göz önüne alındığında, aşağıdaki yerlerin hangisinde mevsimlik göçleri sırasında avlanan balık miktarının diğerlerinden daha fazla olması beklenir?

- A) Yalova B) İzmit C) Gelibolu
D) Edremit E) Bandırma

11. Aşağıdaki grafik Türkiye'de 2013-2020 yılları arasındaki buğday ve arpa üretimlerini göstermektedir.

Yalnızca grafikteki bilgilerden yararlanarak buğday ve arpa üretimiyle ilgili aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

- A) 2014-2020 yılları arasında buğday ile arpa üretiminde aynı yıllarda, aynı yönde değişme olmuştur.
B) Arpa, en fazla 2020 yılında üretilmiştir.
C) 2015-2016 yılları arasında buğday üretiminde görülen artış miktarı, arpa üretimindekiyle aynıdır.
D) 2013-2020 yılları arasında arpadan alınan verim, buğdaydan alındanan fazladır.
E) En düşük buğday üretimi 2019 yılında olmuştur.

12. Aşağıdaki illerin hangisinde arıcılık önemli bir ekonomik etkinlik değildir?

- A) Mardin B) Hakkari C) Erzurum
D) Adana E) Artvin

ÇÖZÜMLER

1. Ülkemizde mikroklimatik alanlar,
Rize'de turunçgil
Artvin'de zeytin
İğdır'da pamuk
Doğu Karadeniz'de çay
Akdeniz'de muz

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

2. Türkiye'de büyükbaş hayvancılığa göre küçükbaş hayvancılık daha yaygındır. Küçükbaş hayvan türleri içerisinde de koyun, en çok yetiştirilen hayvan türüdür. Türkiye'de koyun yetiştiriciliğinin diğer türlere göre daha fazla olmasında; bozkırların geniş yer kaplaması ve kırsal alanda temel geçim kaynağı şeklinde yapılması etkilidir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

3. Türkiye'de hayvancılığın istenilen düzeye çıkarılması ve hayvansal ürün talebinin karşılanması için çeşitli önlemler alınmaktadır. Türkiye'de hayvancılığın gelişmesi için alınan önlemler,

Mera ve yayla hayvancılığından besi ve ahır hayvancılığına geçmek

Hayvanlara proteince zengin yemler vermek
Mera ve yaylalarda erken ve aşırı otlatma yapmamak

Et ve süt üretiminin yüksek olması için besi hayvancılığına geçmek

Hayvan ırklarının ıslah etmek, besicileri eğitmek ve mali yönden desteklemek

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

4. Türkiye'de ekonomik balıkçılık açısından Karadeniz önemli bir yer tutmaktadır. Ancak Karadeniz'de 200 metrenin altındaki derinliklerde canlı yaşamamaktadır. Bunun nedeni 200 metreden fazla derinlikte bulunan kükürtlü hidrojen gazıdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

5. Türkiye'nin yüzey şekilleri göz önüne alındığında, tarım alanlarında, traktör ve biçerdöver gibi tarım aletlerinin kullanımı engebeli yerlerde azdır. Verilen yerlere bakıldığında II numara (Çanakkale) ve III numara (Taşeli) engebeli yerlerdir ve bu yörelerde kullanımı daha azdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

6. Bazı sarp arazilerde tarımsal faaliyetler kısıtlıdır. Bu tür araziler daha çok ormancılık ve hayvancılık faaliyetleri için kullanılır. Bu yörelere daha çok,

Doğu Karadeniz

Batı Karadeniz

Menteşe

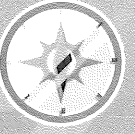
Hakkari

Çanakkale

Kırklareli

örnek gösterilebilir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

7. Seracılık

Kış ılıklığı ve bol güneş ister.

En fazla → Akdeniz (Isıtma gideri düşük) - Antalya

En az → Karadeniz (Bulutlanma ve güneşlenme azlığı)

Doğu Anadolu (Düşük sıcaklık)

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

8. Türkiye'nin bitki çeşitliliği fazla olan yerlerinde arıcılık yaygın olarak yapılırken kuzeydoğu kesimindeki Erzurum, Ardahan ve Ağrı üçgeninde büyükbaş hayvancılık ön plana çıkmaktadır. Bu ön plana çıkışta daha çok iklim ve yer şekilleri etkili olmuştur.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

9. Türkiye'nin ekonomik özellikleriyle ilgili,

I. Sulamalı tarıma geçilmesinin etkisiyle bazı güneydoğu illerinde endüstri bitkileri üretimi artmıştır. (Doğru)

II. Pazar olanaklarının varlığı nedeniyle büyük kentlerin çevrelerinde arıcılık gelişmiştir. (Yanlış)

III. Deniz ürünü olan sünger avcılığı Bodrum çevresinde yaygın olarak yapılmaktadır. (Doğru)

IV. Tüm sektörler içerisinde ekonomiye en büyük katkıyı tarım sektörü yapmaktadır. (Yanlış)

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

10. Türkiye'de bazı balıklar mevsimine göre Karadeniz ile Ege Denizi arasındaki göçleri sırasında avlanmaktadır. Coğrafi konumları göz önüne alındığında, balıkların göç yolu boğazlardan geçtiği için balık miktarı en fazla Çanakkale ve İstanbul'dadır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. Türkiye'de 2013-2020 yılları arasındaki buğday ve arpa üretimleri grafiğine bakıldığında, 2014-2020 yılları arasında buğday ile arpa üretiminde aynı yıllarda, aynı yönde değişme olmuştur.

Arpa, en fazla 2014 yılında üretilmiştir.

2015-2016 yılları arasında buğday üretiminde görülen artış miktarı, arpa üretiminden fazladır.

2013-2020 yılları arasında arpadan alınan verim, buğdaydan alındanan azdır.

En düşük buğday üretimi 2015 yılında olmuştur.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

12. Arıcılık

- Bitki çeşitliliğinin fazla olduğu yerlerde yaygındır.
- Ülkemiz dünya üretiminde ilk sıralarda yer alır.
- Karadeniz, Menteşe ve Hakkari çevresinde fazladır.
- En fazla → Ordu, Adana, Muğla, Hakkari
- En az → Güneydoğu Anadolu (bitki çeşitliliği az)

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

1. I. Ereğli - Zonguldak - Bartın
II. Silifke - Mersin - İskenderun
III. Kemer - Manavgat - Alanya
IV. Gelibolu - Şarköy - Tekirdağ

Yukardakilerden hangileri Türkiye'nin turuncgil üretim bölgeleri arasında yer almamaktadır?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

2. Türkiye'de mera hayvancılığı giderek azalırken besi ve ahır hayvancılığı artmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu değişimin nedenlerinden biridir?

- A) Besi ve ahır hayvancılığının maliyetinin daha fazla olması
B) Besi ve ahır hayvancılığında evresel etkilerin daha fazla olması
C) Mera alanlarının fazla ve kullanılabilir olması
D) Besi ve ahır hayvancılığının, yer seçiminde daha esnek olması
E) Besi ve ahır hayvancılığında verimin daha yüksek olması

3. Türkiye'nin Doğu Karadeniz kıyı kuşağında buğday tarımının yapılmaması

- I. Yağış miktarının fazla olması
II. Yaz kuraklığının yaşanmaması
III. Ekonomik değeri fazla olan ürünlerin tercih edilmesi

verilen özelliklerin hangileriyle ilgilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

4. Aşağıdaki tabloda dört bölgede yetiştirilen dört farklı tarım ürününün, Türkiye üretimindeki payları verilmiştir.

Bölgeler	Oran (%)
Karadeniz	85
Güneydoğu Anadolu	93
Marmara	77
Doğu Anadolu	64

Bu bilgilere göre tabloda, aşağıdaki ürünlerden hangisine yer verilmemiştir?

- A) Fındık B) Kırmızı mercimek
C) Pamuk D) Ayçiçeği
E) Kayısı

5.

Doğal koşulları göz önüne alındığında haritada numaralarla gösterilen yerlerin hangisinde ekilen buğday ürününden, yıl içinde birim alandan daha yüksek verim alınması beklenir?

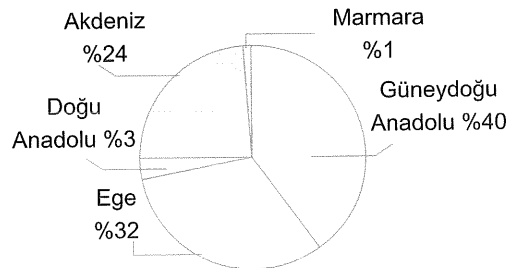
- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Buğday, Güneydoğu Anadolu platolarında Doğu Anadolu platolarından daha erken hasat edilir.

Bu durum üzerinde etkili olan etmenler aşağıdakilerden hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Yağış tutarı - Enlem B) Enlem - Yükselti
C) Yağış tutarı - Bakı D) Bakı - Enlem
E) Yükselti - Bakı

7. Aşağıdaki grafik Türkiye'de pamuk üretimi yapılan bölgelerdeki üretimin, Türkiye'nin toplam pamuk üretimi içindeki paylarını göstermektedir.

Yalnızca grafikteki bilgilerden yararlanarak, Türkiye'nin pamuk üretimiyle ilgili

- I. Karadeniz Bölgesi dışında tüm kıyı bölgelerinde pamuk üretilir.
II. Bölgelerin pamuk üretimi, bölge yüz ölçümüyle orantılıdır.
III. Toplam üretimin yarısından fazlası güneydeki bölgelerden elde edilir.
IV. Kıyı bölgelerinin toplam üretimi iç bölgelerinden azdır.

verilenlerden hangilerine ulaşamaz?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

8. Bir ürünün herhangi bir yerde üretilmesi her zaman mümkün olsa bile, o üründen ekonomik değer taşıyacak ölçüde yüksek verim alınması iklim koşullarına bağlıdır.

Buna göre, aşağıdaki illerin hangisinde yetiştirilen üzümde verimlilik ekonomik değer taşıyacak ölçüde değildir?

- A) Nevşehir B) İzmir C) Denizli
D) Elazığ E) Artvin

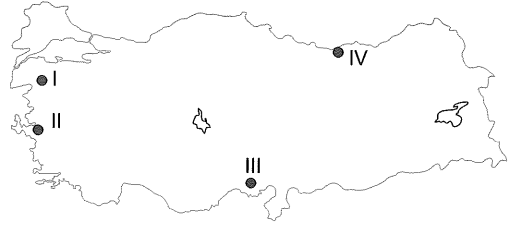
9. Türkiye'nin kıyı bölgelerinin tarımsal özellikleriyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Dış satımda önemli payı olan tarımsal ürünlerin tamamı kıyı bölgelerde üretilmektedir.
B) Tarımsal sulamaya, Ege Bölgesi'nde Akdeniz Bölgesi'nden daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır.
C) Tarımsal etkinliklerin yıl boyunca en uzun süre yapıldığı yerler Karadeniz Bölgesi'nin kıyı kesimleridir.
D) Kıyı bölgelerin tümünde, güney yamaçlardaki tarım alanlarının oranı kuzey yamaçlara göre daha azdır.
E) Bölge yüzölçümlerine göre ekili dikili alanlar oranının en fazla olduğu bölge Marmara Bölgesi'dir.

10. Türkiye'de verimli tarım alanlarının giderek azalması ve niteliklerinin bozulmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi diğerlerinden daha fazladır?

- A) Plansız kentleşme
B) Çevre kirliliği
C) Yanlış tarım tekniklerinin uygulanması
D) Yer altı kaynakları
E) Erozyon

11.

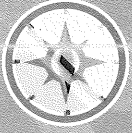
Haritada numaralarla gösterilen yerlerde yetiştirilen ve Türkiye ekonomisinde önemli yeri olan tarım ürünleri aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Üzüm	Zeytin	Mısır	Çay
B)	Zeytin	Mısır	Çay	Üzüm
C)	Mısır	Çay	Zeytin	Üzüm
D)	Zeytin	Üzüm	Mısır	Çay
E)	Çay	Mısır	Üzüm	Zeytin

12. Türkiye'de, hayvancılığın önemli bir bölümü mera hayvancılığı şeklinde yapılmaktadır. Ancak mera hayvancılığının çeşitli problemlerle karşı karşıya olduğu da bilinmektedir.

Bu hayvancılığın daha etkin ve verimli bir şekilde yapılabilmesi için aşağıdakilerden hangisi alınması gereken önlemlerden biridir?

- A) Et ve süt verimi yüksek olan yerli ırkların beslenmesi
B) Sürdürülebilir mera kullanımının yaygınlaşması
C) Hayvansal ürünlere dayalı planlanmaların ithal yollarla gerçekleşmesi
D) Mera Kanunu hükümlerinin etkin biçimde uygulanması
E) Meraların amaç dışı kullanımının yaygınlaşması

ÇÖZÜMLER

1. Turunçgil

Akdeniz ve Ege kıyı boyu yetişir.

En fazla → Adana

Rize - Çayeli'nde yetişir. (Mikroklima - Fön rüzgarı)

Soruda verilen yerlere bakıldığında,

Ereğli - Zonguldak - Bartın

Gelibolu - Şarköy - Tekirdağ

bu yöreler turunçgil üretim alanları içerisinde yer almaz.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. Türkiye'de mera hayvancılığı giderek azalırken

besi ve ahır hayvancılığı artmaktadır.

Bu değişimin temel nedeni, besi ve ahır hayvancılığında verimin daha yüksek olmasıdır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

3. Türkiye'nin Doğu Karadeniz kıyı kuşağında buğday tarımının yapılmamasının temel nedeni, yaz kuraklığının yaşanmamasıdır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

4. Bölgeler

Karadeniz

Güneydoğu Anadolu

Mercimek

Marmara

Doğu Anadolu

Oran (%)

85 → Fındık

93 → Kırmızı

77 → Ayçiçeği

64 → Kayısı

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

CBA Yayınları

5. Verilen yerlere bakıldığında,

I numara → Kırklareli

II numara → Isparta

III numara → Kastamonu

IV numara → Erzincan

V numara → Şanlıurfa

Buğday tarımı için en uygun yer V numaralı alandır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

6. Buğday, Güneydoğu Anadolu platolarında Doğu Anadolu platolarından daha erken hasat edilir.

Bu durum üzerinde etkili olan etmenler, enlem ve yükseltilerdir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

7. Türkiye'nin toplam pamuk üretimine bakıldığında, Karadeniz Bölgesi dışında tüm kıyı bölgelerinde pamuk üretilir.

Toplam üretimin yarıdan fazlası güneydeki bölgelerden elde edilir. bilgilerine ulaşılabilir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

8. Üzüm

- İklim seçmez genel olarak her yerde yetişebilir.
- Soğuğa dayanıklıdır.
- Ülkemiz kuru üzüm üretiminde 1. Sıradadır.
- En fazla → MANİSA
- En az → D. Karadeniz çevresi (bol yağış)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

9. Türkiye'nin kıyı bölgelerinin tarımsal özellikleri, Dış satımda önemli payı olan tarımsal ürünlerin geneli kıyı bölgelerde üretilmektedir.

Tarımsal sulamaya, Ege Bölgesi'nde Akdeniz Bölgesi'nden daha az ihtiyaç duyulmaktadır.

Tarımsal etkinliklerin yıl boyunca en uzun süre yapıldığı yerler Akdeniz Bölgesi'nin kıyı kesimleridir.

Kıyı bölgelerin genelinde (Karadeniz hariç), güney yamaçlardaki tarım alanlarının oranı kuzey yamaçlara göre daha azdır.

Bölge yüzölçümlerine göre ekili dikili alanlar oranının en fazla olduğu bölge Marmara Bölgesi'dir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

10. Türkiye'de verimli tarım alanlarının giderek azalması ve niteliklerinin bozulmasında en önemli etken, plansız kentleşmedir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

11. Zeytin

- Yağlık → Ege
- Sofralık → Marmara
- İki yılda bir üretimde azalma olur. (Grafikte dalgalanma olur.)
- Artvin - Yusufeli'nde yetişir. (Mikroklima - Fön rüzgarı)
- Su ihtiyacı çok azdır.
- Akdeniz ikliminin Güneydoğu Anadolu'nun bir kısmında etkili olması nedeniyle "Gaziantep çevresinde" yetiştirilir.

Üzüm

- İklim seçmez genel olarak her yerde yetişebilir.
- Soğuğa dayanıklıdır.
- Ülkemiz kuru üzüm üretiminde 1. Sıradadır.
- En fazla → MANİSA
- En az → D. Karadeniz çevresi (bol yağış)

Mısır

- Doğal yetişme alanı Karadeniz olmasına rağmen en fazla "Akdeniz'de yetişir.
- Mısırın en fazla Akdeniz'de yetişmesinin temel sebebi "Yağ fabrikalarının çok olması."
- En fazla → KONYA ve Adana

Çay

- Her mevsim bol yağış ister.
- Sadece "D. Karadeniz çevresinde yetişir."

(Rize, Trabzon, Artvin)

- Muson iklim ürünüdür. Yetiştirme alanında iklim ve toprak seçiciliği çok fazladır. Bu nedenle ülkemizde "mikroklima" sayılır.
- Çabuk bozulduğu için fabrikası yanındadır.
- Devlet kontrolündedir. (Kalite)

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

12. Türkiye'de, hayvancılığın önemli bir bölümü mera hayvancılığı şeklinde yapılmaktadır. Ancak mera hayvancılığının çeşitli problemlerle karşı karşıya olduğu da bilinmektedir. Bu hayvancılığın daha etkin ve verimli bir şekilde yapılabilmesi için, Mera Kanunu hükümlerinin etkin biçimde uygulanması gerekmektedir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

1. Türkiye’de 1950-1960 döneminde uygulanan ekonomi politikaları sonucunda, tarımsal krediler yaygınlaştırılmış ve tarım ürünleri için yüksek fiyat politikası izlenmiştir. Bu sayede tarımsal üretimde önemli artışlar olmuştur. Endüstrideki sermaye yetersizliği; yabancı yatırımlar, özel sektörün teşvik edilmesi ve dış yardımlarla büyük ölçüde giderilmiştir. Böylece baraj ve fabrika gibi yatırımlar artmıştır. Bunlara karşın döviz rezervinin yatırımlarda önemli derecede kullanılması, ancak yapılan yatırımlardaki plansızlık kalkınma hızının istenilen düzeye çıkmasını engellemiştir. Bunun sonucunda enflasyon yükselmiştir. 1958 yılında ekonomik istikrarı sağlamak için sıkı maliye politikaları ile dış satımı teşvik edici önlemler alınmıştır. İç ticaretin canlandırılması için de kara yolu yapımına ağırlık verilmiştir.

Buna göre,

- Devletin ekonomideki etkisi azalmaya başlamıştır.
- Tarımsal vergiler artırılmıştır.
- Altyapı çalışmalarına önem verilmiştir.
- Dış borçlar azalmıştır.

verilenlerden hangileri 1950-1960 döneminde uygulanan ekonomi politikalarının sonuçlarından değildir?

- A) Yalnız II B) I ve III C) II ve IV
D) II ve IV E) III ve IV

2. I. Tarımda teknoloji kullanımının giderek yaygınlaşması
II. Yeryüzü şekillerindeki farklılıkların tarımsal üretimi etkilemesi
III. Tarım alanlarında arazi toplulaştırmasıyla işlemlerinin yaygınlaşması
IV. Bazı bölgelerde iklim şartlarının üretilen tarım ürünlerinde egemen olması

Yukarıdakilerden hangileri Türkiye’de tarım sektörünün güçlü yanlarını oluşturan özelliklerden değildir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) II, III ve IV

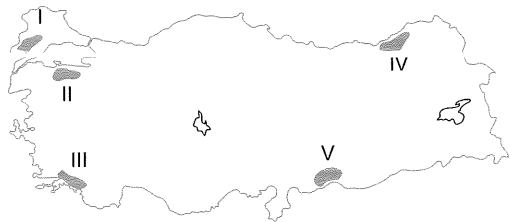
3. Günümüzde örtü altı tarım yöntemi aşağıdaki illerin hangisinde diğerlerine göre daha geniş bir alanda yapılmaktadır?

- A) Amasya B) Manisa C) Antalya
D) Isparta E) Denizli

4. Türkiye’de su ürünleri avcılığı ve yetiştiriciliğiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

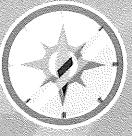
- A) Su ürünleri üretimi içerisinde ıstakoz en fazla paya sahiptir.
B) Dalyan balıkçılığı açık ve derin denizlerde yapılmaktadır.
C) Balık avcılığı çoğunlukla uluslararası karasularda yapılmaktadır.
D) Denizlerdeki derinlik balıkçılığı olumsuz etkilemektedir.
E) Su ürünleri tüketiminin çoğunluğu ülke içinde gerçekleşmektedir.

5. Tarımda makineleşme ile birlikte Türkiye’de tarımsal alanlar hızla genişlemiş ve üretimde önemli artışlar yaşanmıştır. Ancak ülkenin topografik yapısına bağlı olarak bazı alanların engebeli ve eğimli olması tarımda makinelerin kullanımını oldukça zorlaştırmıştır.

Haritada numaralandırılan alanların hangilerinde bu zorluk daha fazla yaşanmaktadır?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve V
D) III ve IV E) IV ve V

6. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye’de çeltik tarımı yapılan yerlerin ortak özellikleri arasında gösterilemez?

- A) Devlet kontrolünde olması
- B) Genellikle akarsu boylarında bulunmaları
- C) Yerleşmeye uzak yerlerde yapılması
- D) Sulama olanaklarının gelişmiş olması
- E) Aynı iklim bölgesinde yer almaları

7. Türkiye’de son dönemlerde,

- tarımda çalışan işçi sayısının azalması,
- hasat süresinin kısalması,
- yılda birden fazla ürünün hasat edilmesi

aşağıdakilerden hangisinin bir sonucudur?

- A) Sulanabilen tarım alanlarının artmasının
- B) Nadas ekim yönteminin uygulanmasının
- C) Gübreleme olanaklarının iyileştirilmesinin
- D) Makine kullanımının yaygınlaşmasının
- E) Tohum ıslahının yapılmasının

8. Türkiye’de tarımda makineleşme ne kadar yaygınlaşırsa yaygınlaşsın yine de bazı ürünlerin yetiştirilmesinde insan emeğine duyulan yoğun gereksinim devam edecektir.

Bu yargının doğruluğunu kanıtlamak için öncelikle,

- I. Tütün,
- II. Arpa,
- III. Çeltik,
- IV. Çay

ürünlerinden hangilerinin yetiştirilme koşulları örnek gösterilebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) III ve IV
- E) I, III ve IV

9. Yıllık sıcaklık ortalamasının yüksek olduğu yerlerde yetişen, meyve verme döneminde yüksek sıcaklık ve kuraklık isteyen, soğuğa ve don olayına çok duyarlı olan bir bitkinin aşağıdaki yerlerden hangisinde yetiştirilmesi daha zordur?

- A) Altınbaşak
- B) Amik
- C) Söke
- D) Pasinler
- E) Gemlik

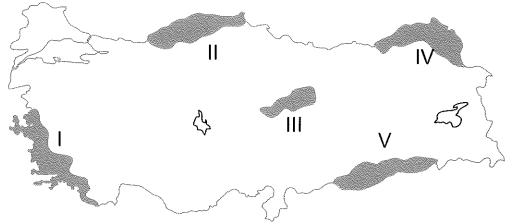
10. Türkiye’deki hayvancılık faaliyetleriyle ilgili olarak;

- I. Ahır hayvancılığında modern yöntem ve tekniklerden yararlanılmaktadır.
- II. Ege kıyılarında insanların geçiminde hayvancılık tarımdan önemlidir.
- III. Mera hayvancılığında et ve süt verimi ahır hayvancılığına göre daha yüksektir.
- IV. Küçükbaş hayvan türleri içerisinde en fazla koyun tercih edilmektedir.

verilenlerden hangileri yanlıştır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

11. Türkiye, farklı iklim özelliklerinin etkisiyle zengin bir bitki örtüsüne sahiptir. Bu doğal zenginliğe bağlı olarak ortaya çıkan potansiyel; ülkenin her yerinde bal, polen ve arı sütü üretmek gayesiyle arıcılığın yaygın olarak yapılmasına imkan sağlamıştır.

Bu hayvancılık faaliyetine bağlı olarak yapılan üretim, haritada numaralandırılan alanların hangisinde daha fazladır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

12. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye’de Antep Fıstığı tarımının son yıllarda daha fazla gelişme göstermesinin nedenlerinden biri değildir?

- A) Antep Fıstığı üretim alanlarının genişlemesi
- B) Antep Fıstığı bahçelerinin bakım koşullarının iyileştirilmesi
- C) Antep Fıstığı ağacı sayısındaki artış
- D) İç ve dış talepteki artış
- E) Sulama olanaklarının gelişmesi

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye’de 1950-1960 döneminde uygulanan ekonomi politikaları sonucunda, tarımsal krediler yaygınlaştırılmış ve tarım ürünleri için yüksek fiyat politikası izlenmiştir. Bu sayede tarımsal üretimde önemli artışlar olmuştur. Endüstrideki sermaye yetersizliği; yabancı yatırımlar, özel sektörün teşvik edilmesi ve dış yardımlarla büyük ölçüde giderilmiştir. Böylece baraj ve fabrika gibi yatırımlar artmıştır. Bunlara karşın döviz rezervinin yatırımlarda önemli derecede kullanılması, ancak yapılan yatırımlardaki plansızlık kalkınma hızının istenilen düzeye çıkmasını engellemiştir. Bunun sonucunda enflasyon yükselmiştir. 1958 yılında ekonomik istikrarı sağlamak için sıkı maliye politikaları ile dış satımı teşvik edici önlemler alınmıştır. İç ticaretin canlandırılması için de kara yolu yapımına ağırlık verilmiştir.

Bu paragraftan

I. Devletin ekonomideki etkisi azalmaya başlamıştır.

III. Altyapı çalışmalarına önem verilmiştir. ifadelerine ulaşılabilir.

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

2. Türkiye’de tarım sektörünün güçlü yanları, Tarımda teknoloji kullanımının giderek yaygınlaşması Tarım alanlarında arazi toplulaştırmasıyla işlemlerinin yaygınlaşması Ancak, Yeryüzü şekillerindeki farklılıkların tarımsal üretimi etkilemesi ve bazı bölgelerde iklim şartlarının üretilen tarım ürünlerinde egemen olması tarım için olumsuz durumlardır.

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

3. Seracılık

Kış ılıkılığı ve bol güneş ister.

En fazla → Akdeniz (Isıtma gideri düşük) - Antalya

En az → Karadeniz (Bulutlanma ve güneşlenme azlığı)

Doğu Anadolu (Düşük sıcaklık)

Doğru cevap “C” seçeneğidir.

4. Türkiye’de su ürünleri avcılığı ve yetiştiriciliği

Su ürünleri üretimi içerisinde balık en fazla paya sahiptir.

Dalyan balıkçılığı kıyıda ve sığ denizlerde yapılmaktadır.

Balık avcılığı çoğunlukla kendi karasularımızda yapılmaktadır.

Denizlerdeki derinlik balıkçılığı etkilememektedir.

Su ürünleri tüketiminin çoğunluğu ülke içinde gerçekleşmektedir.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

5. Tarımda makineleşme ile birlikte Türkiye’de tarımsal alanlar hızla genişlemiş ve üretimde önemli artışlar yaşanmıştır. Ancak ülkenin topografik yapısına bağlı olarak bazı alanların engebeli ve eğimli olması tarımda makinelerin kullanımını oldukça zorlaştırmıştır. Bu yerlere örnek olarak, Doğu Karadeniz Batı Karadeniz Kırklareli Çanakkale Muğla Hakkari örnek olarak verilebilir.

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

6. Pirinç (Çeltik)

- İklim seçiciliği yoktur. Akarsu boyu yetişir. (sulama olanakları)
- Devlet kontrolündedir. (Sağlık - Sıtma Hastalığı) Bu nedenle şehirlerin dışında yapılır.
- En fazla → Ergene Havzası (1. Edirne)
- Yeşilirmak ve Susurluk üzerinde de yetiştirilir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

7. Türkiye'de 1950'lerden sonra tarımda makineleşme arttığı için,

- tarımda çalışan işçi sayısının azalması,
 - hasat süresinin kısalması,
 - yılda birden fazla ürünün hasat edilmesi
- durumları meydana gelmiştir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

8. Türkiye'de tarımda makineleşme ne kadar yaygınlaşırsa yaygınlaşsın yine de bazı ürünlerin yetiştirilmesinde insan emeğine duyulan yoğun gereksinim devam edecektir. Bu yargının doğruluğunu kanıtlamak için öncelikle,

- I. Tütün,
- III. Çeltik,
- IV. Çay

örnek verilebilir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

9. Yıllık sıcaklık ortalamasının yüksek olduğu yerlerde yetişen, meyve verme döneminde yüksek sıcaklık ve kuraklık isteyen, soğuğa ve don olayına çok duyarlı olan bir bitkinin Pasinler Ovası'nda (Erzurum) yetişmesi daha zordur.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

10. Türkiye' deki hayvancılık faaliyetleriyle ilgili olarak

- I. Ahır hayvancılığında modern yöntem ve tekniklerden yararlanılmaktadır. (Doğru)
- II. Ege kıyılarında insanların geçiminde hayvancılık tarımdan önemlidir. (Yanlış)
- III. Mera hayvancılığında et ve süt verimi ahır hayvancılığına göre daha yüksektir. (Yanlış)
- IV. Küçükbaş hayvan türleri içerisinde en fazla koyun tercih edilmektedir. (Doğru)

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. Türkiye, farklı iklim özelliklerinin etkisiyle zengin bir bitki örtüsüne sahiptir. Bu doğal zenginliğe bağlı olarak ortaya çıkan potansiyel; ülkenin her yerinde bal, polen ve arı sütü üretmek gayesiyle arıcılığın yaygın olarak yapılmasına imkan sağlamıştır.

Arıcılık

- Bitki çeşitliliğinin fazla olduğu yerlerde yaygındır.
 - Ülkemiz dünya üretiminde ilk sıralarda yer alır.
 - Karadeniz, Menteşe ve Hakkari çevresinde fazladır.
 - En fazla → Ordu, Adana, Muğla, Hakkari
- Haritada verilen yerlere bakıldığında Ordu ve Adana verilmediği için en fazla Muğla çevresi olacaktır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

12. Türkiye'de Antep Fıstığı tarımının son yıllarda daha fazla gelişme göstermesinin nedenleri Antep Fıstığı üretim alanlarının genişlemesi Antep Fıstığı bahçelerinin bakım koşullarının iyileştirilmesi

Antep Fıstığı ağacı sayısındaki artış

İç ve dış talepteki artış

Ancak, su isteği çok az olduğu için, sulama olanaklarının gelişmesi üretimi arttırmaz.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

1. Türkiye'nin 1935 yılında 44 milyon hektar olan mera varlığı 2022 yılında 8 milyon hektara gerilemiş, bunun yanı sıra bir kısım meranın ise niteliği bozulmuştur.

Bu değişimin nedenleri

- I. Madencilik faaliyetlerinin yaygınlaşması
- II. Kentleşme oranının artması
- III. Hayvansal üretimde verimliliğin artması

arasında verilenlerden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

2. Bakırçay, Gediz, Seyhan ve Ceyhan çevresinde tarımsal etkinliklerin yoğun olarak yapılmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenemez?

- A) Yer şekillerinin makineli tarıma uygun olması
- B) Nüfus yoğunluğunun Türkiye ortalamasının üzerinde olması
- C) İklim koşullarının uygun olması
- D) Sulama olanaklarının fazla olması
- E) Toprağın çeşitli ürünlerin yetiştirilmesine elverişli olması

3. I. Üretimi yalnızca Akdeniz Bölgesi'nde yapılır.
II. Türkiye'nin önemli dış satım ürünlerinden biridir.
III. Portakal ve mandalina üretimi diğerlerinden fazladır.
IV. Dünya üretiminin yarısından fazlasını Türkiye karşılar.

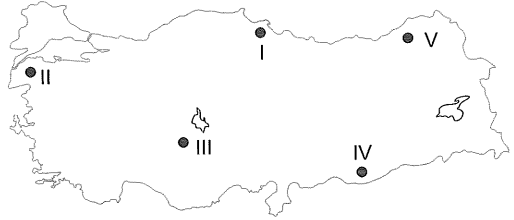
Türkiye'de turuncgil üretimiyle ilgili yukarıdaki özelliklerden hangileri yanlıştır?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

4. Türkiye'deki kümes hayvancılığı ve arıcılık etkinliklerinde önemli bir yere sahip olan iller aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

	Kümes hayvancılığı	Arıcılık
A)	Balıkesir	Artvin
B)	Uşak	Samsun
C)	Manisa	Mardin
D)	Rize	Antalya
E)	Bolu	Şanlıurfa

5. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Bu alanların hangilerinde arazinin dağlık ve engebeli olması tarla tarımının yapılmasını daha fazla kısıtlamaktadır?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
D) II ve V E) IV ve V

6. I. Daha çok baraj ve akarsularda yapılmaktadır.
II. Deniz balıkçılığına göre daha gelişmiştir.
III. En fazla alabalık üretilmektedir.

Türkiye'de tatlı su balıkçılığıyla ilgili yukarıdaki özelliklerden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

7. Türkiye'nin büyükbaş hayvancılığıyla ilgili olarak aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Et ve süt verimleri yüksek olan ırklar azınlıktadır.
- B) Büyükbaş hayvancılık için uygun otlaklar giderek azalmaktadır.
- C) Küçükbaş hayvancılığa göre daha kısıtlı bir etkinliktir.
- D) Besicilik ve ahır hayvancılığı, kırsal alanların yakın çevresinde gelişmiştir.
- E) Dış satımda canlı büyükbaş hayvanların payı azdır.

8. İklim özellikleri göz önüne alındığında, aşağıdaki ovalardan hangisinde, tarımsal ürün çeşidinin diğerlerinden daha az olması beklenir?

- A) Küçük Menderes
- B) Bursa
- C) Konya
- D) Çarşamba
- E) Silifke

9. Akdeniz Bölgesi'nde turuncgil ve zeytin tarımı genelde 500-600 metrelerden daha yüksekte yapılmamaktadır.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

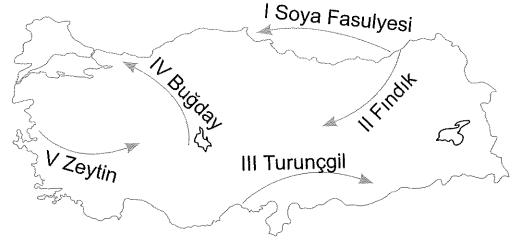
- A) Farklı tarım ürünlerinin yetiştirilmesi
- B) Ormanların sıklaşması
- C) Yerleşim yerlerinin seyrekleşmesi
- D) Sıcaklık ve yağış koşullarının değişmesi
- E) Ulaşım koşullarının zorlaşması

10. Türkiye'de çay tarımı ekonomik anlamda Doğu Karadeniz kıyı kuşağında yapılabilmektedir.

Bu durumun sebepleri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yer şekilleri - su kaynakları
- B) İklim - yükselti
- C) Toprak yapısı - iklim
- D) Enlem - yer şekilleri
- E) Su kaynakları - enlem

11. Türkiye'de iç ticaretin canlı olmasındaki nedenlerden biri de bölgeler arasındaki doğal şartların farklılığıdır. Bu farklılıklar tarımsal üretime etki etmektedir. Dolayısıyla farklı tarım ürünleri yetiştirilen bölgeler arasında bu ürünlere bağlı ticaret görülmektedir.

Buna göre yukarıdaki haritada ticaret yönü numaralandırılarak oklarla gösterilen ürünlerden hangisinin ticareti beklenmez?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

12. Türkiye'de tarımsal üretim ve üretilen ürünlerin ekonomiye katkısı, tarım bölgelerine göre farklılıklar göstermektedir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi bu farklılıkları ortaya çıkaran etmenlerden biridir?

- A) Yetiştirilen ürünlerin ekonomik değerlerinin benzer olması
- B) Ekili-dikili arazilerin verimliliğinin az olması
- C) Bölge iklimlerinin birbirinden farklı olması
- D) Tüketici nüfusun az olması
- E) Yer şekillerinin ülke genelinde engebeli olması

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye'nin 1935 yılında 44 milyon hektar olan mera varlığı 2022 yılında 8 milyon hektara gerilemiş, bunun yanı sıra bir kısım meranın ise niteliği bozulmuştur. Bu değişimin nedeni, kentleşme oranının artmasıdır. Ancak, madencilik faaliyetlerinin yaygınlaşması ve hayvansal üretimde verimliliğin artması mera alanlarının azalmasında etkili değildir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

2. Bakırçay, Gediz, Seyhan ve Ceyhan çevresinde tarımsal etkinliklerin yoğun olarak yapılmasında, Yer şekillerinin makineli tarıma uygun olması İklim koşullarının uygun olması Sulama olanaklarının fazla olması Toprağın çeşitli ürünlerin yetiştirilmesine elverişli olmasıdır.
- Ancak, nüfus yoğunluğunun Türkiye ortalamasının üzerinde olması bu durumun nedeni değil sonucudur.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

3. Türkiye'de turuncgöl üretimi, Türkiye'nin önemli dış satım ürünlerinden biridir. Portakal ve mandalina üretimi diğerlerinden fazladır.
- Ancak, Üretimi yalnızca Akdeniz Bölgesi'nde yapılır. Dünya üretiminin yarısından fazlasını Türkiye karşılar. ifadeleri yanlıştır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

4. Kümes Hayvancılığı

- Büyükşehir çevresinde yaygın olarak bulunur. (Et ihtiyacını karşılamak)
- Marmara ve Ege civarında gelişmiştir.
- En fazla → Balıkesir, Manisa, Sakarya

Arıcılık

- Bitki çeşitliliğinin fazla olduğu yerlerde yaygındır.
- Ülkemiz dünya üretiminde ilk sıralarda yer alır.
- Karadeniz, Menteşe ve Hakkari çevresinde fazladır.
- En fazla → Ordu, Adana, Muğla, Hakkari, Artvin

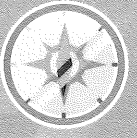
Doğru cevap "A" seçeneğidir.

5. Tarımda makineleşme ile birlikte Türkiye'de tarımsal alanlar hızla genişlemiş ve üretimde önemli artışlar yaşanmıştır. Ancak ülkenin topografik yapısına bağlı olarak bazı alanların engebeli ve eğimli olması tarımda makinelerin kullanımını oldukça zorlaştırmıştır. Bu yerlere örnek olarak,
- Doğu Karadeniz
Batı Karadeniz
Kırklareli
Çanakkale
Muğla
Hakkari
örnek olarak verilebilir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

6. Türkiye'de tatlı su balıkçılığı, Daha çok baraj ve akarsularda yapılmaktadır. En fazla alabalık üretilmektedir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

7. Türkiye'nin büyükbaş hayvancılığıyla ilgili Et ve süt verimleri yüksek olan ırklar azınlıktır. Büyükbaş hayvancılık için uygun otlaklar giderek azalmaktadır. Küçükbaş hayvancılığa göre daha kısıtlı bir etkinliktir. Dış satımda canlı büyükbaş hayvanların payı azdır. Ancak, besicilik ve ahır hayvancılığı, büyükşehirlerin yakın çevresinde gelişmiştir.
- Doğru cevap "D" seçeneğidir.*

8. İklim özellikleri göz önüne alındığında, Küçük Menderes, Çarşamba, Silifke ve Bursa ovaları alüvyal birikimi olan verimli ovalardır. Ancak Konya ovası iç kesimlerde yer alır ve bu ovalara göre daha verimsizdir.
- Doğru cevap "C" seçeneğidir.*

9. Akdeniz Bölgesi'nde turuncgil ve zeytin tarımı genelde 500-600 metrelerden daha yüksekte yapılmamaktadır. Bu durumun temel nedeni, sıcaklık ve yağış koşullarının değişmesidir.
- Doğru cevap "D" seçeneğidir.*

10. Çay

Her mevsim bol yağış ister. Sadece "D. Karadeniz çevresinde yetişir." (Rize, Trabzon, Artvin) Muson iklim ürünüdür. Yetiştirme alanında iklim ve toprak seçiciliği çok fazladır. Bu nedenle ülkemizde "mikroklima" sayılır. Çabuk bozulduğu için fabrikası yanındadır. Devlet kontrolündedir. (Kalite)

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. Türkiye'de iç ticaretin canlı olmasındaki nedenlerden biri de bölgeler arasındaki doğal şartların farklılığıdır. Bu farklılıklar tarımsal üretime etki etmektedir. Dolayısıyla farklı tarım ürünleri yetiştirilen bölgeler arasında bu ürünlere bağlı ticaret görülmektedir. Verilen yerlere bakıldığında, soya fasülyesi Karadeniz iklim ürünü olduğu için aynı bölge içerisinde ticareti yapılamaz.
- Doğru cevap "A" seçeneğidir.*

12. Türkiye'de tarımsal üretim ve üretilen ürünlerin ekonomiye katkısı, tarım bölgelerine göre farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkları ortaya çıkaran temel etken, ekili-dikili arazilerin verimliliğinin az ya da fazla olmasıdır.
- Doğru cevap "B" seçeneğidir.*

1. I. Tarımda makineleşme artmıştır.
II. Çayır ve mera arazilerinin payı artmıştır.
III. Tarımsal üretimde katma değer yükselmiştir.

Türkiye’de, 1950’den günümüze kadar olan süreçte yukarıdakilerden hangileri tarım sektöründeki gelişmeler arasında gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. Türkiye’de tarımı etkileyen faktörler göz önüne alındığında aşağıdakilerden hangisinin yapılması diğerlerine göre daha fazla önceliklidir?

- A) Devlet desteklerinin artırılması
B) Pazar şartlarının iyileştirilmesi
C) Kaliteli tohum üretimi
D) Sulama olanaklarının geliştirilmesi
E) Organik gübre kullanımının yaygınlaştırılması

3. Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde sulu tarımın yaygınlaşmasının

- I. Tarımda makine kullanımının artmasında
II. Tarım ürünlerinin çeşitlenmesinde
III. Nüfusun bölge içinde dengeli dağılmasında
IV. Bölge dışına göçün artmasında

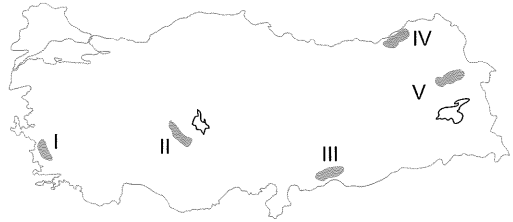
aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olması beklenmez?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

4. Aşağıdakilerin hangisinde bir tarım ürünü, üretim miktarının ve dış satımdaki payının en fazla olduğu ille birlikte verilmiştir?

- A) İncir - Muğla
B) Zeytin - Balıkesir
C) Elma - Isparta
D) Mandalina - Rize
E) Üzüm - Adana

5. Türkiye’deki kırsal yerleşmelerde yaşayanlar, bulundukları bölgenin coğrafi özelliklerine göre farklı ekonomik faaliyetlerde bulunmaktadır.

Buna göre yukarıdaki haritada numaralandırılarak gösterilen kırsal alanların hangilerinde tarımsal ekonomik faaliyetler daha çok benzerlik gösterir?

- A) I ve III B) I ve IV C) II ve V
D) II ve III E) III ve IV

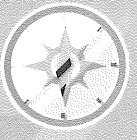
6. Marmara Bölgesi’nin yüz ölçümünün daha küçük olmasına karşın, bu bölgedeki tarım ürünü çeşidi İç Anadolu Bölgesi’nden daha fazladır.

Bu durumun nedeni

- I. Asya ve Avrupa kıtalarında topraklarının olması
II. Eğim ve engebenin az olması
III. Farklı iklimlerin etkili olması

verilenlerden hangileri olabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

7. Son yıllarda, Türkiye'deki meyve üretiminde elde edilen artışta aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenemez?

- A) Gübre kullanımının artması
- B) Zararlılarla mücadele yöntemlerinin geliştirilmesi
- C) Sulama olanaklarının artması
- D) Türkiye koşullarına uygun fidan yetiştirilmesi
- E) Tarımsal nüfus yoğunluğunun kıyı kesimlerde daha yoğun olması

8. Türkiye'de çeltik ekim alanlarının genellikle delta ovaları ile vadi tabanında yoğunluk göstermesi

- I. Sulamaya
- II. Makine kullanımına
- III. Yüksek sıcaklığa

verilenlerin hangilerine duyulan temel ihtiyacın bir sonucudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

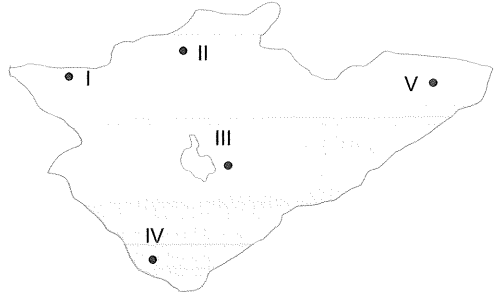
9. Türkiye'de ekili alanların artmasının aşağıdakilerden hangisine yol açması beklenir?

- A) Sulama ağının daralması
- B) Küçükbaş hayvancılığın yaygınlaşması
- C) Makineli tarımın artması
- D) Tarımsal gelirin azalması
- E) Gübre tüketiminin azalması

10. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sulanabilen alanların genişlemesi sonucunda, aşağıdaki endüstri bitkilerinden hangisinin ekim alanındaki genişlemenin diğerlerinden daha fazla olduğu söylenebilir?

- A) Antep fıstığı
- B) Zeytin
- C) Tütün
- D) Mısır
- E) Kırmızı Mercimek

11.

Yukarıdaki İç Anadolu Bölgesi haritasında numaralarla gösterilen alanların hangisinde, çoraklaşma nedeniyle tarımda yüksek verim almak daha zordur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

12. I. İklim koşullarından etkilenmemesi

II. Tüketimin fazla olması

III. Dış satım ürünleri arasında yer alması

Yukarıdakilerden hangileri Türkiye'de, kümes hayvancılığının büyük kentler çevresinde yoğunlaşmasında etkilidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye’de, 1950’den günümüze kadar olan süreçte

Tarımda makineleşme artmıştır.

Tarımsal üretimde katma değer yükselmiştir.

Ancak, çayır ve mera arazilerinin payı azalmıştır.

Doğru cevap “C” seçeneğidir.

2. Türkiye’de tarımı etkileyen faktörler göz önüne alındığında sulama olanaklarının geliştirilmesi diğerlerine göre daha fazla önceliklidir.

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

3. Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde sulu tarımın yaygınlaşmasıyla,

Tarımda makine kullanımını artmıştır.

Tarım ürünlerinin çeşitlenmiştir.

Nüfusun bölge içinde sulamalı tarımın olduğu alanlara yoğunlaşmıştır.

Bölge dışına göç azalmıştır.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

4. İncir

- Tüm kıyı boyunca yetişebilir.
- Ülkemiz dünya üretiminde 1. sıradadır.
- En fazla → Aydın

Zeytin

- En fazla → İzmir, Manisa
- Yağlık → Ege
- Sofralık → Marmara
- İki yılda bir üretimde azalma olur. (Grafikte dalgalanma olur.)
- Artvin - Yusufeli’nde yetişir. (Mikroklima - Fön rüzgarı)
- Su ihtiyacı çok azdır.
- Akdeniz ikliminin Güneydoğu Anadolu’nun bir kısmında etkili olması nedeniyle “Gaziantep çevresinde” yetiştirilir.

Elma

- İklim seçmez genel olarak her yerde yetişebilir.
- En fazla → ISPARTA, Niğde, Amasya

Üzüm

- İklim seçmez genel olarak her yerde yetişebilir.
- Soğuğa dayanıklıdır.
- Ülkemiz kuru üzüm üretiminde 1. Sıradadır.
- En fazla → MANİSA
- En az → D. Karadeniz çevresi (bol yağış)

Turunçgil

- Akdeniz ve Ege kıyı boyu yetişir.
- En fazla → Adana
- Rize - Çayeli’nde yetişir. (Mikroklima - Fön rüzgarı)

Doğru cevap “C” seçeneğidir.

5. Türkiye’deki kırsal yerleşmelerde yaşayanlar, bulundukları bölgenin coğrafi özelliklerine göre farklı ekonomik faaliyetlerde bulunmaktadır. Verilen yerlere bakıldığında II ve III numaralı yerler ılıman Karasal İklim bölgesi olduğu için yetiştirilen tarım ürünleri benzerdir.

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

6. Marmara Bölgesi'nin yüz ölçümünün daha küçük olmasına karşın, bu bölgedeki tarım ürünü çeşidi İç Anadolu Bölgesi'nden daha fazladır.

Bu durumun nedeni, farklı iklimlerin etkili olmasıdır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

7. Son yıllarda, Türkiye'deki meyve üretiminde elde edilen artışta,

Gübre kullanımının artması

Zararlılarla mücadele yöntemlerinin geliştirilmesi

Sulama olanaklarının artması

Türkiye koşullarına uygun fidan yetiştirilmesi

Ancak, tarımsal nüfus yoğunluğunun kıyı kesimlerde daha yoğun olması bu durumun nedeni değil sonucudur.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

8. Pirinç (Çeltik)

- Akarsu boyu yetişir. (Sulama)
- Devlet kontrolündedir. (Sağlık - Sıtma Hastalığı)
- En fazla → Ergene Havzası (1. Edirne)
- Yeşilirmak ve Susurluk üzerinde de yetiştirilir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

9. Türkiye'de ekili alanların artması,
Sulama ağının artmasına
Küçükbaş hayvancılığın azalmasına
Makinele tarımın artmasına
Tarımsal gelirin artmasına
Gübre tüketiminin artmasına
yol açmaktadır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

10. GAP'la üretimi azalan ürünler → Tahıl - K.
Mercimek GAP'la üretimi artan ürünler →
Pamuk - Mısır - Karpuz

GAP'la üretimi değişmeyen ürünler → A. Fıstığı
- ZEYTİN

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

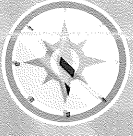
11. İç Anadolu Bölgesi'nde Tuz Gölü çevresi
çoraklaşma etkisiyle daha verimsizdir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

12. Kümes Hayvancılığı

- Büyükşehir çevresinde yaygın olarak bulunur.
(Et ihtiyacını karşılamak)
- Marmara ve Ege civarında gelişmiştir.
- En fazla → Balıkesir, Manisa, Sakarya

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

1. Aşağıdakilerden hangisi, hem Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde hem de İç Anadolu Bölgesi'nde yaygın olarak yetiştirilen bir tarım ürünü değildir?

A) Mısır
B) Şeker Pancarı
C) Elma
D) Üzüm
E) Mercimek

2. I. Orman örtüsünün zengin olması
II. Yaz kuraklığının az görülmesi
III. Yer şekillerinin engebeli olması

Yukarıdakilerden hangileri, Doğu Karadeniz Bölümü'nde arıcılığın önemli bir ekonomik etkinlik olmasının nedenidir?

A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III
E) I, II ve III

3. Çanakkale'nin Türkiye'de deniz balıkçılığının önemli alanlarından olmasında;

- I. akıntılara bağlı olarak besin maddeleri yönünden zengin olması,
II. balıkların göç yolunu oluşturması,
III. kıyı kullanımının diğer yerlere göre daha sakin olması,
IV. boğazların ortalama derinliğinin fazla olması,
özelliklerinden hangileri etkili olmuştur?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) III ve IV
E) II, III ve IV

4. Türkiye'nin iç kesimlerindeki bazı yörelerinde daha çok, kuraklığa dayanıklı tarım ürünleri yetiştirilir. Ancak son yıllarda bu yörelerdeki tarım alanlarında yetiştirilen ürün çeşitliliğinde bir artış görülmektedir.

Bu durum üzerinde,

- I. Makine kullanımının yaygınlaşması
II. Sulama imkânlarının gelişmesi
III. Yeni tarım alanlarının açılması
IV. Organik gübre kullanımının artması

hangilerinin etkili olduğu söylenemez?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

5. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Arazi yapısı engebeli olmasına rağmen bu alanların hangisinde yoğun bir tarımsal faaliyet yapılmaktadır?

A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

6. İklim, bir tarımsal ürünün yetiştirilmesini ve çeşitliliğini belirleyen önemli faktörlerden biridir. Örneğin pamuk: filizlenme ve büyüme dönemi olan ilkbahar aylarında yağış, olgunlaşma dönemi olan yaz aylarında ise kuraklık ister.

Aşağıdaki illerin hangisinde bu ürünün yetiştirilmesi daha güçtür?

A) Şanlıurfa
B) Iğdır
C) Malatya
D) Aydın
E) Bartın

7. Türkiye'de iklim ve bitki örtüsü çeşitliliği

- I. Arıcılık
- II. Besi hayvancılığı
- III. Mera hayvancılığı

verilen ekonomik faaliyetlerden hangisinin gelişmesine daha fazla katkı sağlamıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

8. Yetiştirme şartları uygun olmasına karşın zeytin üretimi Akdeniz kıyı kuşağında, Batı Anadolu'ya göre daha azdır.

Bu durumun ortaya çıkmasında

- I. Zeytinyağı fabrikalarının yetersiz olması
- II. Kış sıcaklık koşullarının yüksek olması
- III. Fazla gelir getiren ürünlerin tercih edilmesi

faktörlerinden hangileri etkilidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

9. Kuzeydoğu Anadolu'nun Türkiye'de büyükbaş hayvancılığın önemli alanlarından biri olmasında

- I. Düzluklerin yaygın olması
- II. Çayır ve meraların geniş alan kaplaması
- III. Ortalama yükseltinin fazla olması

verilenlerden hangileri etkilidir?

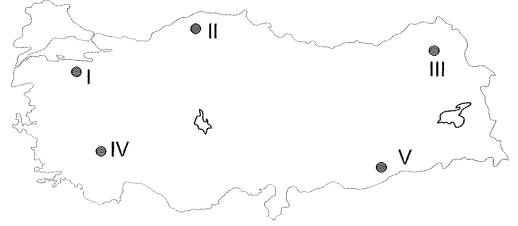
- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

10. Bir çiftçi, bulunduğu bölgede nöbetleşe tarımın gittikçe arttığını belirtmektedir.

Bu durumun, aşağıdakilerden hangisinin sonucu olduğu söylenebilir?

- A) Arazi toplulaştırmasının uygulanmamasının
- B) Ekstansif tarım yönteminin yaygınlaşmasının
- C) Tarım teknolojilerinin gelişmesinin
- D) Anız yakılmasının yasaklanmasının
- E) Tarımda çalışan nüfusun azalmasının

11.

Pamuk, sıcak iklimin egemen olduğu alanlarda ve alüvyal topraklarda yetişir. Yetiştirme döneminde bol su, olgunlaşma dönemindeyse sıcak ve kurak bir havaya ihtiyaç duyar.

Buna göre, yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen yerlerden hangileri pamuk tarımı için uygun değildir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) III ve IV
- E) IV ve V

12. Akdeniz Bölgesi'nin kıyı kesiminde bazı yıllar tarımsal üretimin az olmasında,

- I. don olaylarının yaşanması,
- II. yağışların sellere yol açması,
- III. yaz mevsiminin kurak olması,
- IV. kış sıcaklıklarının yüksek olması

nedenlerinden hangileri etkilidir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) I ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

ÇÖZÜMLER

1. Mısır, en fazla il olarak Konya, bölge olarak Akdeniz'de olmak üzere sulama olanaklarının iyileşmesiyle İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde de artış göstermiştir.

Şeker Pancarı en fazla İç Anadolu Bölgesi'nde yetiştirilmektedir. Ancak Güneydoğu Anadolu ve Doğu Karadeniz'de hiç yetiştirilmez.

Elma en fazla İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yetişmektedir.

Üzüm iklim ve toprak seçmez her bölgemizde yetişebilir ancak en fazla Ege Bölgesi'ndedir.

Mercimek en fazla İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yetişmektedir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. Arıcılık

- Bitki çeşitliliğinin fazla olduğu yerlerde yaygındır.
- Ülkemiz dünya üretiminde ilk sıralarda yer alır.
- Karadeniz, Menteşe ve Hakkari çevresinde fazladır.
- En fazla → Ordu, Adana, Muğla, Hakkari

Arıcılığın Doğu Karadeniz'de önemli bir etkinlik olmasında, orman örtüsünün zengin olması ve yer şekillerinin engebeli olması etkili olmuştur.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

3. Çanakkale'nin Türkiye'de deniz balıkçılığının önemli alanlarından olmasında; akıntılara bağlı olarak besin maddeleri yönünden zengin olması ve balıkların göç yolunu oluşturması etkili olmuştur.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

4. Türkiye'nin iç kesimlerindeki bazı yörelerinde daha çok, kuraklığa dayanıklı tarım ürünleri yetiştirilir. Ancak son yıllarda bu yörelerdeki tarım alanlarında yetiştirilen ürün çeşitliliğinde bir artış görülmektedir.

Bu durum üzerinde, makine kullanımının yaygınlaşması ve sulama imkânlarının gelişmesi etkili olmuştur.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

5. Tarımda makineleşme ile birlikte Türkiye'de tarımsal alanlar hızla genişlemiş ve üretimde önemli artışlar yaşanmıştır. Ancak ülkenin topografik yapısına bağlı olarak bazı alanların engebeli ve eğimli olması tarımda makinelerin kullanımını oldukça zorlaştırmıştır. Bu yerlere örnek olarak,

Doğu Karadeniz

Batı Karadeniz

Kırklareli

Çanakkale

Muğla

Hakkari

örnek olarak verilebilir.

Ancak Doğu Karadeniz engebeli olmasına rağmen yoğun şekilde fındık ve çay tarımı yapılmaktadır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

6. İklim, bir tarımsal ürünün yetiştirilmesini ve çeşitliliğini belirleyen önemli faktörlerden biridir. Örneğin pamuk: filizlenme ve büyüme dönemi olan ilkbahar aylarında yağış, olgunlaşma dönemi olan yaz aylarında ise kuraklık ister.

- Dokuma sanayisinin ham maddesidir.
- Yetiştirme dönemi bol su, olgunlaşma süreci kuraklık ister. (Akdeniz iklimi)
- En fazla → ŞANLIURFA (GAP'la üretim artmış), Adana, Aydın
- İç Anadolu (Mikroklima - Fön rüzgarı)
- En az → Karadeniz

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

7. Arıcılık

- Bitki çeşitliliğinin fazla olduğu yerlerde yaygındır.
- Ülkemiz dünya üretiminde ilk sıralarda yer alır.
- Karadeniz, Menteşe ve Hakkari çevresinde fazladır.
- En fazla → Ordu, Adana, Muğla, Hakkari

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

8. Zeytin

- Yağlık → Ege
- Sofralık → Marmara
- İki yılda bir üretimde azalma olur. (Grafikte dalgalanma olur.)
- Artvin - Yusufeli'nde yetişir. (Mikroklima - Fön rüzgarı)
- Su ihtiyacı çok azdır.
- Akdeniz ikliminin Güneydoğu Anadolu'nun bir kısmında etkili

olması nedeniyle "Gaziantep çevresinde" yetiştirilir.

NOT

Zeytin, Akdeniz iklimi ürünü olmasına rağmen Akdeniz'de çok fazla yetişmez. Temel sebebi, daha çok gelir getiren bitkilerin tercih edilmesidir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

9. Büyükbaş mera hayvancılığı

- İlkel bir yöntemdir.
- İkime (Otlağa) bağlıdır. - Çayır
- Verim düşüktür.
- En fazla → D. Anadolu - D. Karadeniz

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

10. Bir çiftçi, bulunduğu bölgede nöbetleşe tarımın gittikçe arttığını belirtmektedir. Bu durum, tarım teknolojilerinin gelişimine bağlıdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. Pamuk

- Dokuma sanayisinin ham maddesidir.
- Yetiştirme dönemi bol su, olgunlaşma süreci kuraklık ister. (Akdeniz iklimi)
- En fazla → ŞANLIURFA (GAP'la üretim artmış), Adana, Aydın
- İçdir (Mikroklima - Fön rüzgarı)
- En az → Karadeniz

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

12. Akdeniz Bölgesi'nin kıyı kesiminde bazı yıllar tarımsal üretimin az olmasında, ekstrem don olaylarının yaşanması ve yağışların sellere yol açması etkili olmuştur.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

1. Doğu Karadeniz Bölümü'nde çay üretiminin yapıldığı kuşağa ekilecek aşağıdaki bitkilerin hangisinden ürün almak **daha zordur**?

A) Kenevir B) Tütün C) Pamuk
D) Haşhaş E) Mısır

2. Türkiye'de, aşağıdakilerden hangisi ekonomik olarak diğerlerine göre daha geniş yetiştirilme alanına sahiptir?

A) Şeker Pancarı B) Muz
C) Üzüm D) Tütün
E) İncir

3. I. Edirne
II. Bartın
III. Uşak
IV. Nevşehir
V. Çorum

Türkiye'de tarımı etkileyen coğrafi koşullar düşünüldüğünde, yukarıdaki illerin hangilerinde nadasa bırakılan alanların oranının daha düşük olması beklenir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

4. Son yıllarda, Konya Ovası'nda hatalı arazi kullanımından kaynaklanan çevresel sorunlarda artış görülmektedir.

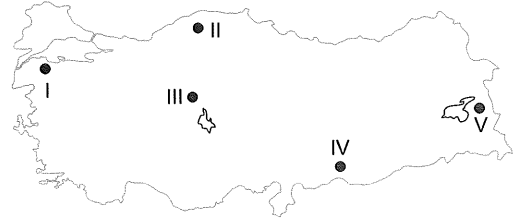
Buna göre,

- I. Toprağın tuzlanması
II. Yer altı su seviyesinin yukarılara çekilmesi
III. Bataklıkların artması

verilenlerden hangileri bu sorunlardandır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

5.

Beslenme ve yetiştirilme koşulları göz önüne alındığında, yukarıda numaralandırılarak koyu renkle gösterilen alanların hangisinde koyun yetiştiriciliğinin önemi **daha azdır?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Türkiye'nin kıyı kesimlerindeki ovalarda tarımsal ürün çeşidinin, iç kesimlerdeki ovalara göre daha fazla olmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Toprak verimliliğinin fazla olması
B) İklim koşullarının elverişli olması
C) Modern tarım yöntemlerinin kullanılması
D) Ulaşım olanaklarının çeşitli olması
E) Üretim olanaklarının gelişmiş olması

7. Türkiye’de çay ve muz üretimi için,

- I. üretilebilecek alanların sınırlı olması,
- II. her mevsim yağış istemesi,
- III. hasadının iş gücü gerektirmesi,
- IV. üretimin tüketimi karşılması

özelliklerinden hangileri ortak değildir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

8. I. Arıcılık faaliyetlerinin en yoğun olarak yapıldığı alan Erzurum-Kars çevresidir.
- II. Balıkesir ve Manisa çevresinde kümes hayvancılığı yaygın bir ekonomik faaliyettir.
- III. Cihanbeyli platosunda geleneksel olarak yapılan mera hayvancılığı yaygındır.

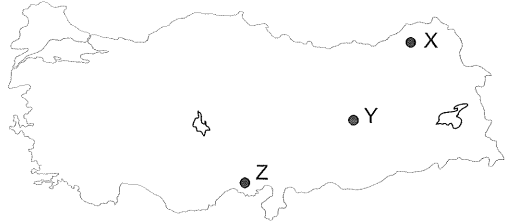
Türkiye’deki hayvancılık faaliyetleriyle ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

10. Türkiye’nin iç kesimlerindeki step alanlarında yaygın olarak yapılan hayvancılık faaliyeti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kümes hayvancılığı
- B) Yük ve çeki hayvancılığı
- C) Balıkçılık
- D) İpek böcekçiliği
- E) Küçükbaş hayvancılık

11.

Yukarıdaki haritada X, Y ve Z ile gösterilen yerlerde hangi tarım ürünleri yoğun olarak yetiştirilir?

	X	Y	Z
A)	Fındık	Haşhaş	Kivi
B)	Mısır	Haşhaş	Zeytin
C)	Fındık	Buğday	Üzüm
D)	Çay	Mısır	Ayçiçeği
E)	Çay	Buğday	Mısır

9. Türkiye tarımının, Cumhuriyet’in ilk yıllarındaki durumuyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Tarımdan geçimini sağlayan insan sayısı azdır.
- B) Tarımda kimyasal gübre kullanımı yaygındır.
- C) Birim alandan elde edilen verim yüksektir.
- D) Tarımda makine kullanımı yeterli değildir.
- E) Ticari amaçlı tarımsal faaliyetler daha yaygındır.

12. Aşağıdaki platolardan hangisinin bölge ekonomisine katkısında büyükbaş hayvancılık ilk sıradadır?

- A) Çatalca-Kocaeli
- B) Teke
- C) Erzurum-Kars
- D) Cihanbeyli
- E) Gaziantep

ÇÖZÜMLER

1. Doğu Karadeniz Bölümü'nde çay üretiminin yapıldığı yerler her mevsim bol yağış almaktadır ve toprak aşırı yağıştan dolayı asitlenmiştir. Bu yörede her mevsim bol yağış olduğu için yaz kuraklığı isteyen pamuk tarım yapılması zordur.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

2. Ülkemizde yetiştirilme alanı en geniş olan tarım ürünleri, Üzüm, Buğday, Elma, Şeker Pancarı, Tütün.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

3. Türkiye'de tarımı etkileyen coğrafi koşullar düşünüldüğünde, Bartın ve Edirne'de nadasa bırakılan tarım alanları daha azdır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

4. Son yıllarda, Konya Ovası'nda hatalı arazi kullanımından kaynaklanan çevresel sorunlarda artış görülmektedir. Bu duruma örnek olarak, toprağın tuzlanması gösterilebilir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

5. Koyun

- Ülkemizde en çok beslenen hayvan türüdür.
- Genellikle mera hayvancılığı olarak yapılır.
- Merinos → G. Marmara
- Karaman → İç Anadolu
- En fazla → Van
- Dağlık ve engebeli yörelerde azdır.

(Doğu - Batı Karadeniz)

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

6. Türkiye'nin kıyı kesimlerindeki ovalarda tarımsal ürün çeşidinin, iç kesimlerdeki ovalara göre daha fazla olmasının temel nedeni iklim koşullarının elverişli olmasıdır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

7. Çay

- Her mevsim bol yağış ister.
- Sadece "D. Karadeniz çevresinde yetişir."
(Rize, Trabzon, Artvin)
- Muson iklim ürünüdür. Yetiştirme alanında iklim ve toprak seçiciliği çok fazladır.. Bu nedenle ülkemizde "mikroklima" sayılır.
- Çabuk bozulduğu için fabrikası yanındadır. Devlet kontrolündedir. (Kalite)

Muz

- Tropikal iklim ürünüdür ve sadece "Akdeniz" de yetişir. Bu nedenle ülkemizde "mikroklima" sayılır.
 - En fazla → MERSİN, Antalya, Adana, Hatay
- Muz ve çay için ortak özellikler düşünüldüğünde, üretilebilecek alanları sınırlı ve hasatında iş gücü gerektirmesidir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

8. Türkiye'deki hayvancılık faaliyetleriyle ilgili

- Arıcılık faaliyetlerinin en yoğun olarak yapıldığı alan Erzurum-Kars çevresidir. (Yanlış)
- Balıkesir ve Manisa çevresinde kümes hayvancılığı yaygın bir ekonomik faaliyettir. (Doğru)
- Cihanbeyli platosunda geleneksel olarak yapılan mera hayvancılığı yaygındır. (Yanlış)

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

9. Türkiye tarımının, Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki durumuyla ilgili
- Tarımdan geçimini sağlayan insan sayısı fazladır.
- Tarımda kimyasal gübre kullanımı azdır.
- Birim alandan elde edilen verim düşüktür.
- Tarımda makine kullanımı yeterli değildir.
- Ticari amaçlı tarımsal faaliyetler daha dardır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

10. Koyun

- Ülkemizde en çok beslenen hayvan türüdür.
- Genellikle mera hayvancılığı olarak yapılır. (bozkır)
- Merinos → G. Marmara
- Karaman → İç Anadolu
- En fazla → Van
- Dağlık ve engebeli yörelerde azdır. (Doğu - Batı Karadeniz)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

11. Çay (X)

- Her mevsim bol yağış ister.
- Sadece "D. Karadeniz çevresinde yetişir."
(Rize, Trabzon, Artvin)
- Muson iklim ürünüdür. Yetiştirme alanında iklim ve toprak seçiciliği çok fazladır.. Bu nedenle ülkemizde "mikroklima" sayılır.
- Çabuk bozulduğu için fabrikası yanındadır. Devlet kontrolündedir. (Kalite)

Buğday (Y)

Tahıllar (Buğday, Arpa, Yulaf, Çavdar)

- Buğday, Yulaf, Çavdar → İç Anadolu
- Arpa → D. Anadolu (Hayvan yemi)
- Tahıl ürünleri en fazla → Konya

Muz (Z)

- Tropikal iklim ürünüdür ve sadece "Akdeniz" de yetişir. Bu nedenle ülkemizde "mikroklima" sayılır.
- En fazla → MERSİN, Antalya, Adana, Hatay

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

12. Büyükbaş Hayvancılık

Ekstansif Hayvancılık (Mera - Otlak)

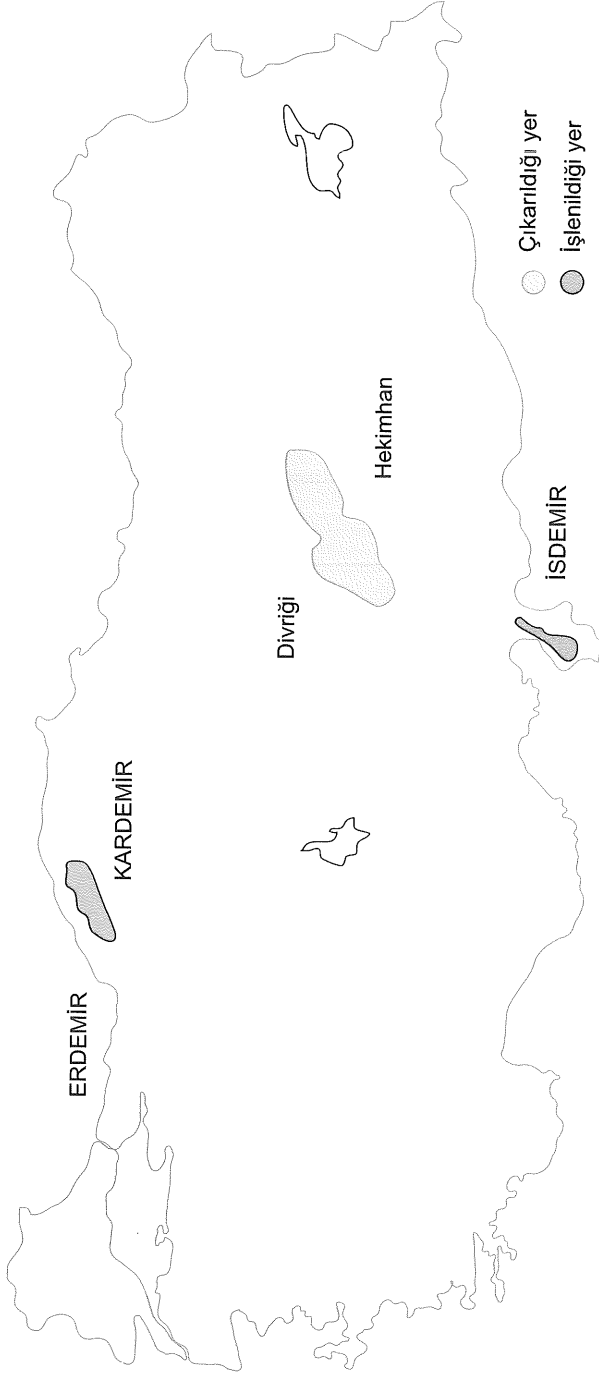
- İlkel bir yöntemdir.
- İklim (Otlığa) bağlıdır.
- Verim düşüktür.
- En fazla → D. Anadolu - D. Karadeniz (Erzurum - Kars Platosu)

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

MADEN ve ENERJİ KAYNAKLARI

Demir

- 0 Ağır sanayinin hammaddesidir.

En çok çıkarıldığı yerler

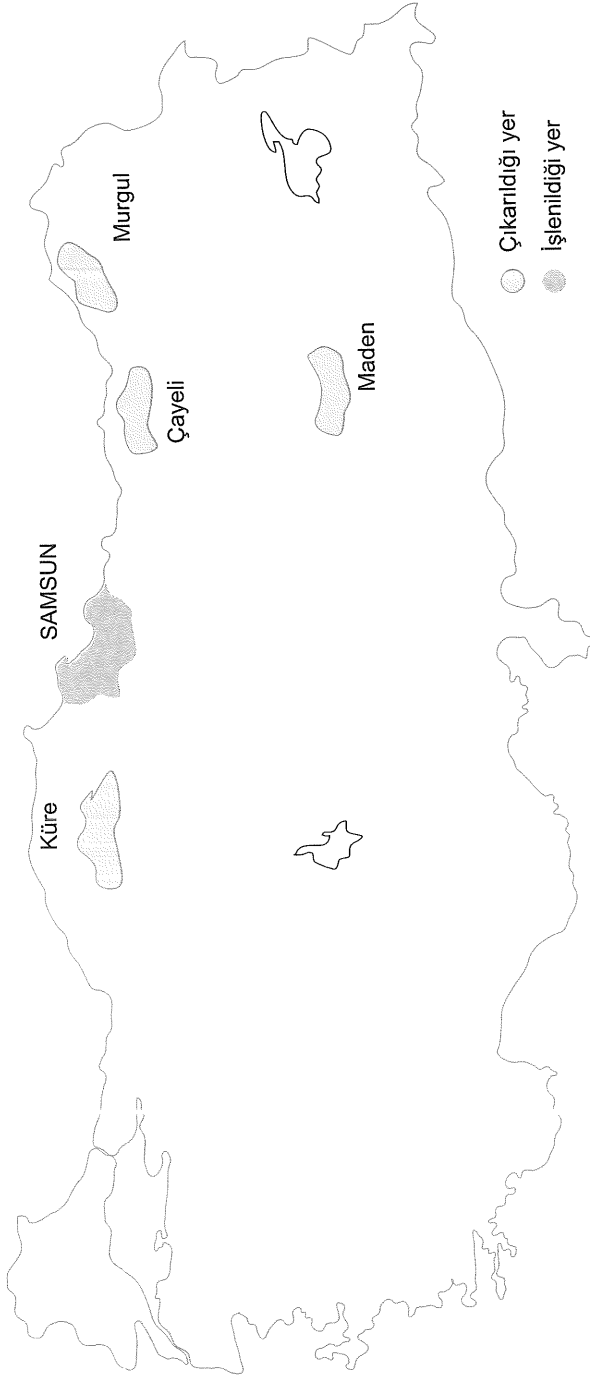
- 0 Divriği (Sivas)
- 0 Hekimhan (Malatya)

İşlenildiği yerler

- 0 Kardemir (Karabük) - ENERJİ
- 0 Erdemir (Zonguldak) - ENERJİ
- 0 İsdemir (İskenderun) - ULAŞIM
- 0 Ayrıca Kırıkkale, İzmir ve Sivas'ta da demir-çelik fabrikaları vardır.

MADEN VE ENERJİ KAYNAKLARI

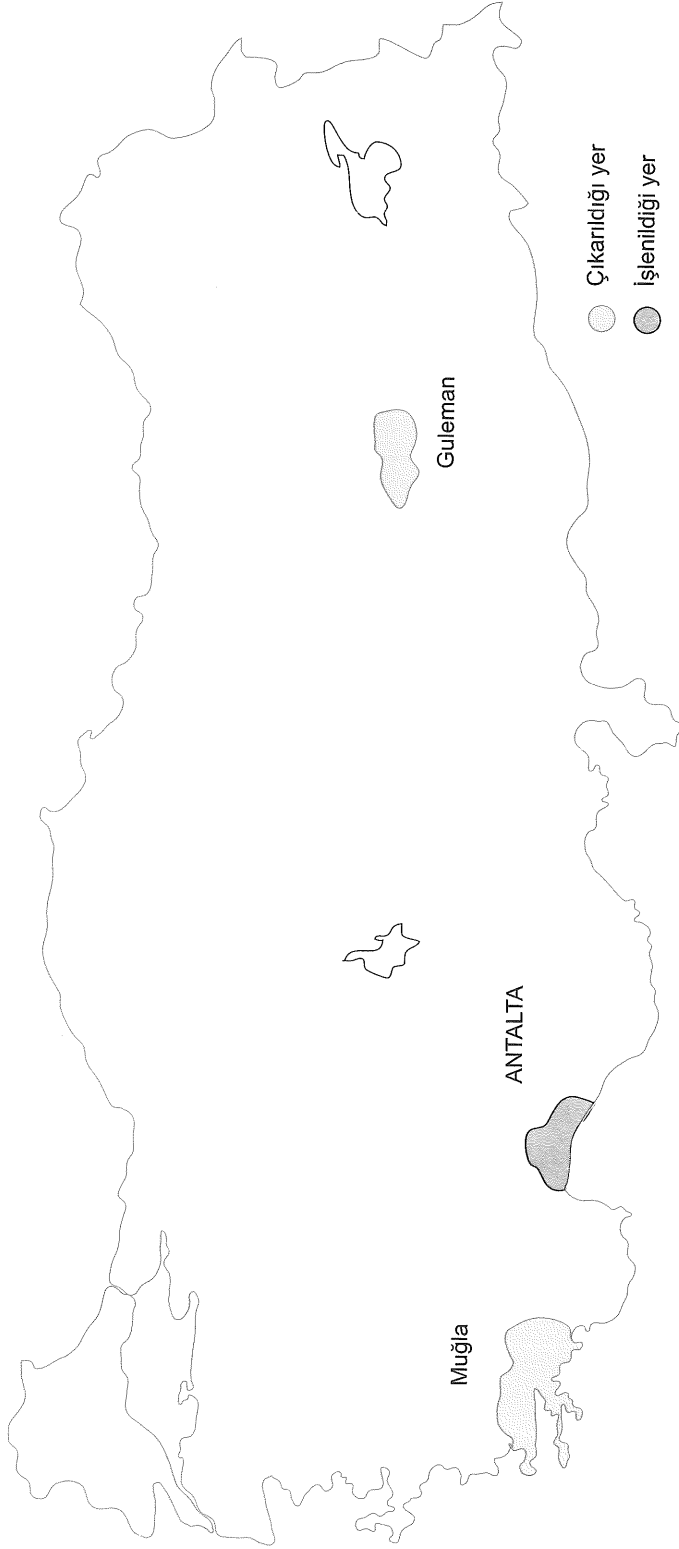
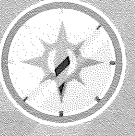

İşlenildiği yerler

- Ü Samsun (ULAŞIM)
- Ü Artvin - Murgul (HAMMADDE)
- Ü Elazığ - Maden (HAMMADDE)

İlkakır

- Ü En fazla → Karadeniz
- Ü En çok çıkarıldığı yerler
- Ü Küre (Kastamonu)
- Ü Çayeli (Rize)
- Ü Murgul (Artvin)
- Ü Maden (Elazığ)

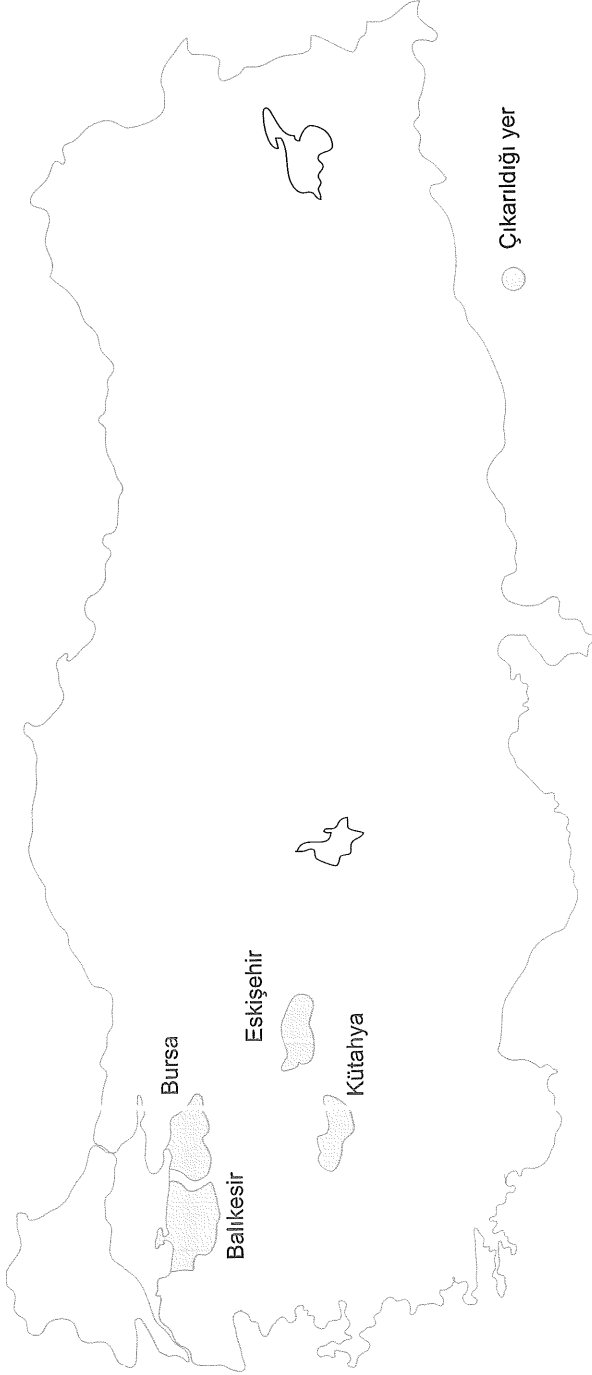

İşlenildiği yerler

- ☐ Antalya (ULAŞIM)
- ☐ Elazığ (HAMMADDE)

Krom

- ☐ Ülkemiz dünya rezervinde ilk sıralarda yer alır.
- ☐ Demir sertlik ve paslanmaz özellik kazandırır. **En çok çıkarıldığı yerler**
- ☐ MUĞLA
- ☐ Guleman (Elazığ)
- ☐ Bursa (Orhaneli)

İşlenildiği yerler

- ☐ Bandırma (ULAŞIM)
- ☐ Kırka (HAMMADDE)

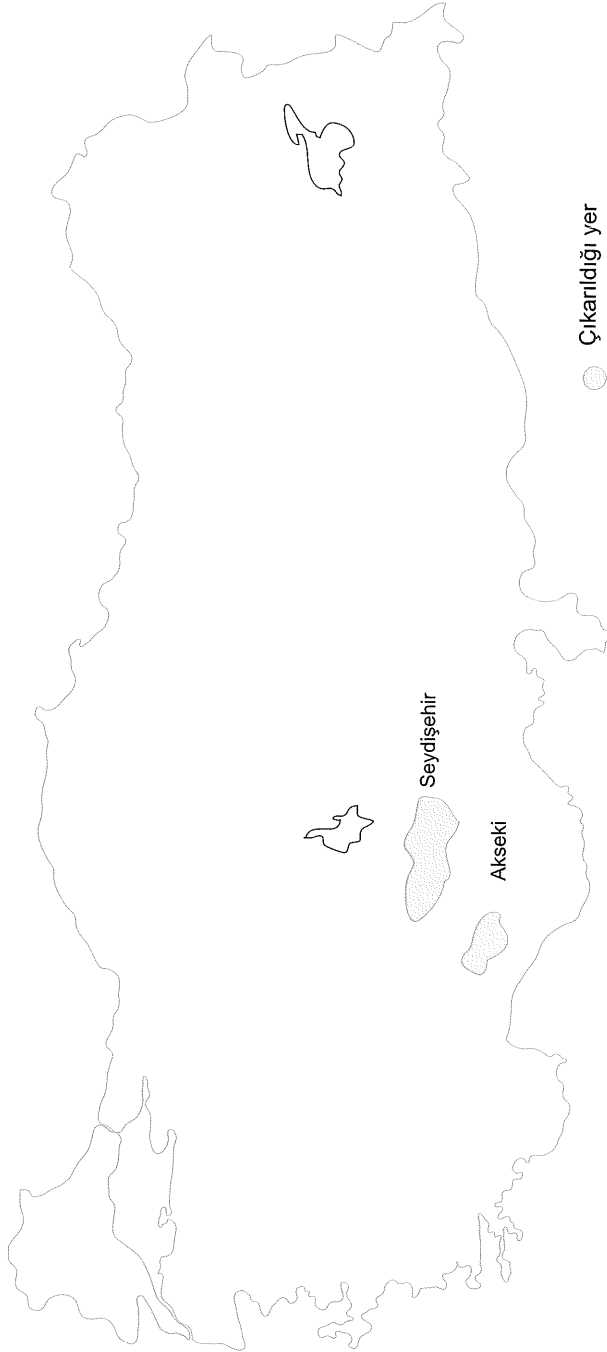
Bor

☐ Ülkemiz dünya rezervinde 1. sıradadır.

☐ En fazla →Marmara

En çok çıkarıldığı yerler

- ☐ Bigadiç - Susurluk (Balıkesir)
- ☐ Mustafakemalpaşa (Bursa)
- ☐ Emet (Kütahya)
- ☐ Kırka (Eskişehir)

İşlenildiği yerler

- ☐ Seydişehir (HAMMADDE)

Boksit (Alüminyum)

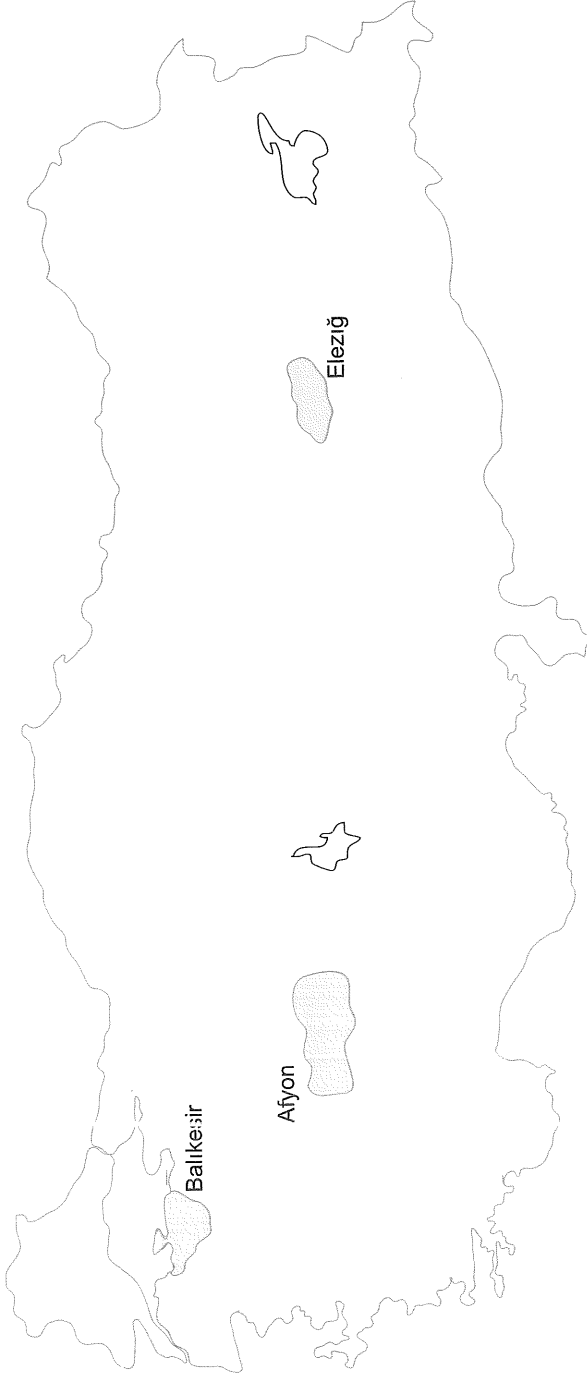
- ☐ Hafif, yumuşak ve parlak bir metal olan alüminyum yapımında kullanılır.

- ☐ En fazla → Akdeniz

En çok çıkarıldığı yerler

- ☐ Seydişehir (Konya)

- ☐ Akseki (Antalya)

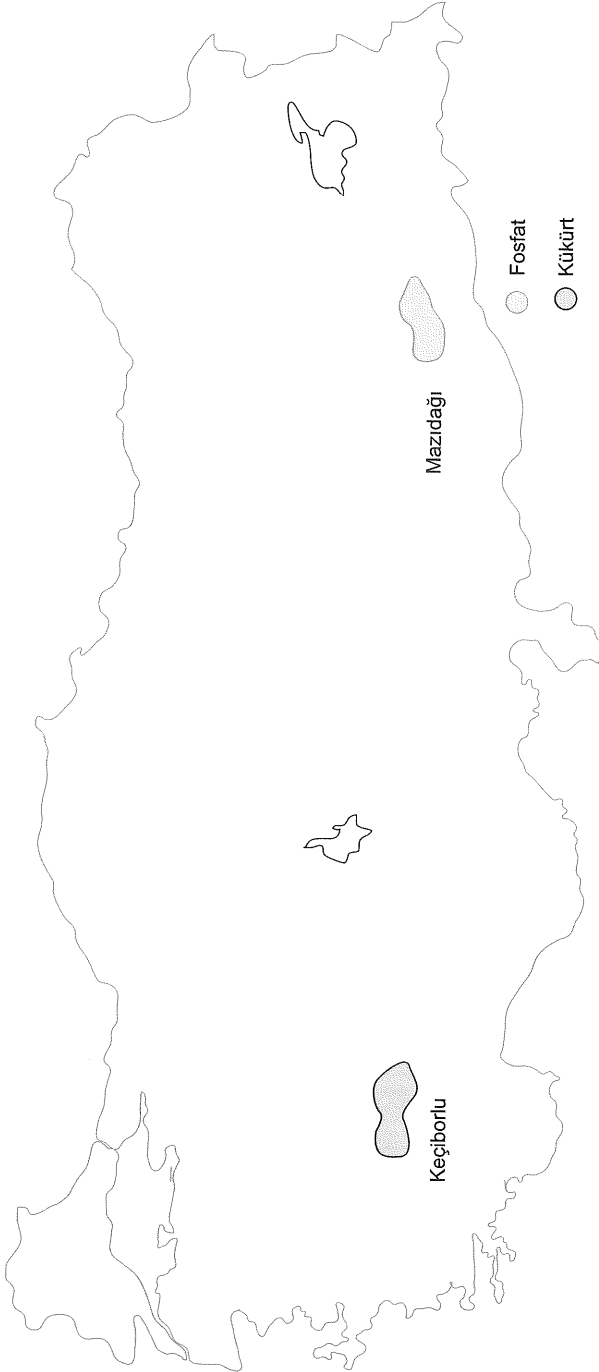
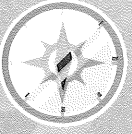

Mermer

- ☐ En fazla)) Marmara
- ☐ Ülkemiz dünya rezervinde ilk sıralarda yer alır.
- ☐ Maden ihracatında en çok paya sahiptir.

En çok çıkarıldığı yerler

- ☐ Marmara Adası (Balkesir)
- ☐ Afyon
- ☐ Elazığ (Endemik bir tür olan Vişne mermeri)

Fosfat

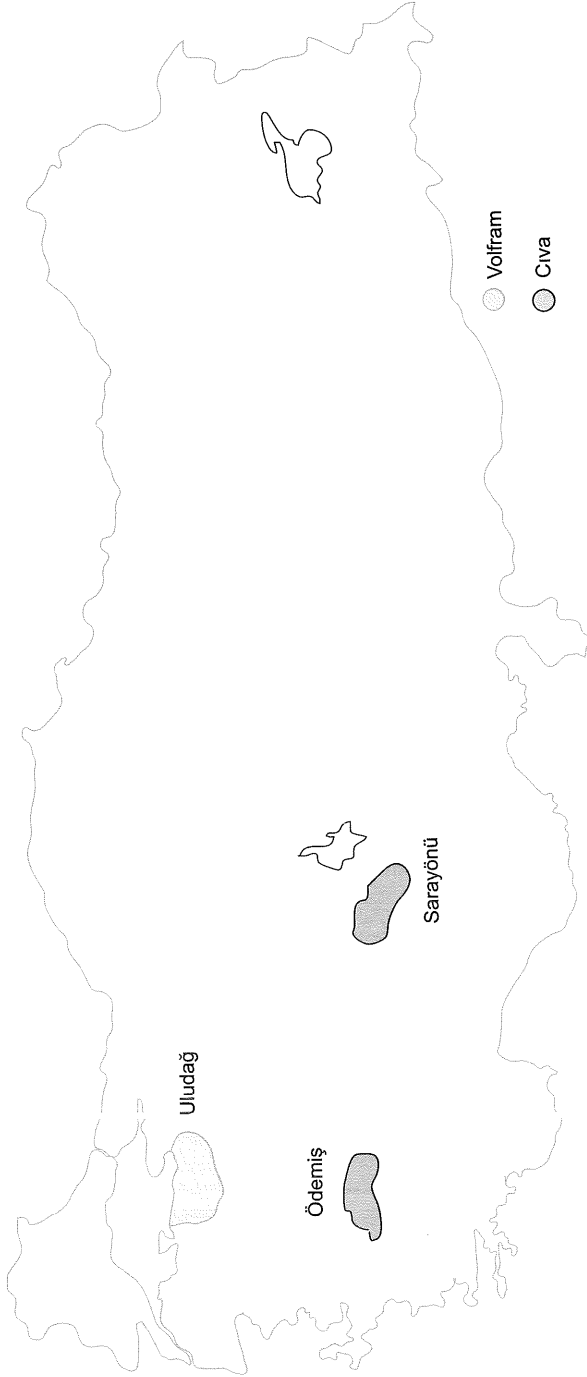
- ☐ Ülkemizde rezervi azdır.
- ☐ En çok suni gübre yapımında kullanılır.
- ☐ Mardin - Mazıdağı 'nda çıkarılır

Kükürt

- ☐ Gübre ve ilaç yapımında kullanılır.
- ☐ En çok → Sarayköy - Denizli ve Keçiborlu - Isparta

MADEN VE ENERJİ KAYNAKLARI

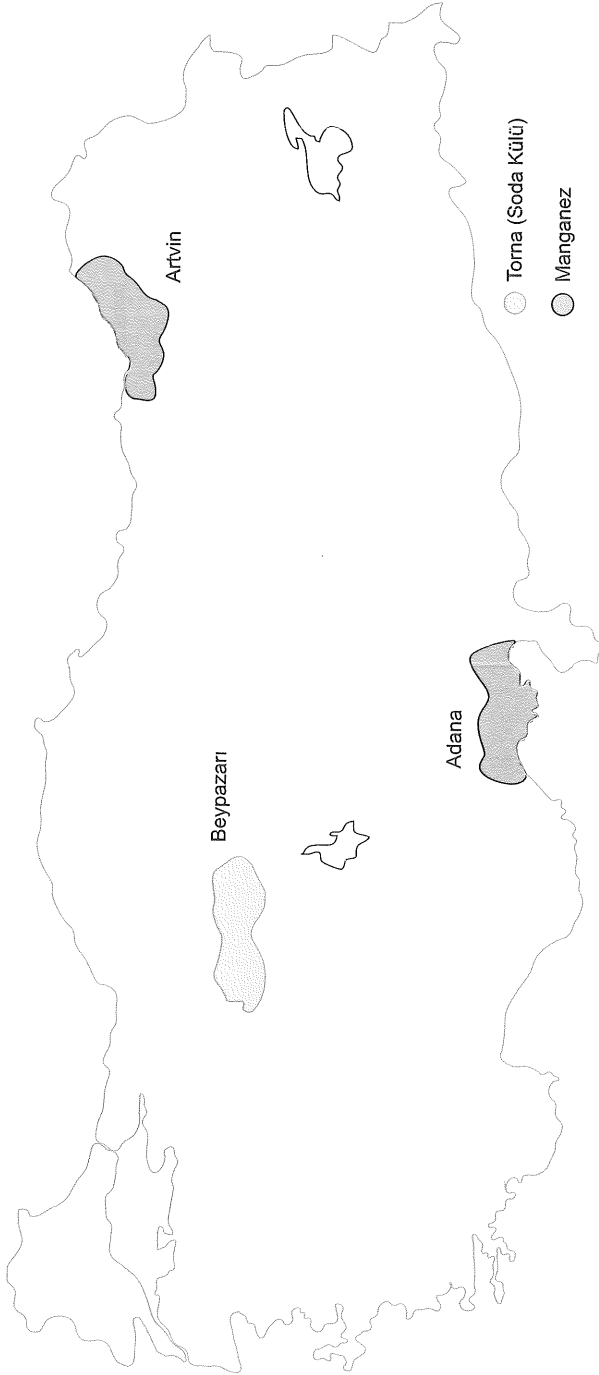

Cıva

- ☐ Termometrelerde kullanılır.
- ☐ İzmir - Ödemiş
- ☐ Konya - Sarayönü

Volfam

- ☐ Demire en çok sertlik katan maddedir.
- ☐ Tank, raylı sistemler, uçak gövdesi yapımında kullanılır.
- ☐ Uludağ - Bursa 'da çıkarılır.

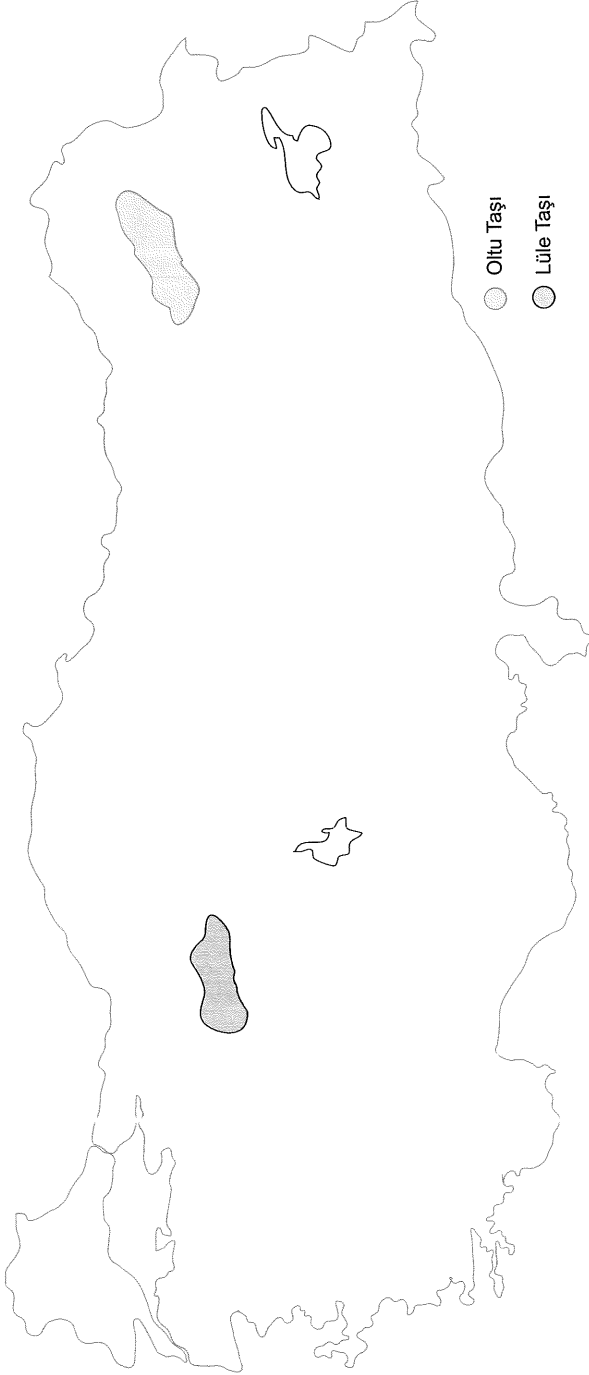

Manganez

- ☐ Demir sertlik kazandıran bir maddedir.
- ☐ En çok → Borçka - Artvin ve Adana

Trona (Soda Küli)

- ☐ Ülkemizde dünya rezervinde ik sırada yer alır.
- ☐ Cam ve kimya sanayisinde kullanılır.
- ☐ En çok → Beypazarı - Kahramankazan (Ankara)

● Oltu Taşı

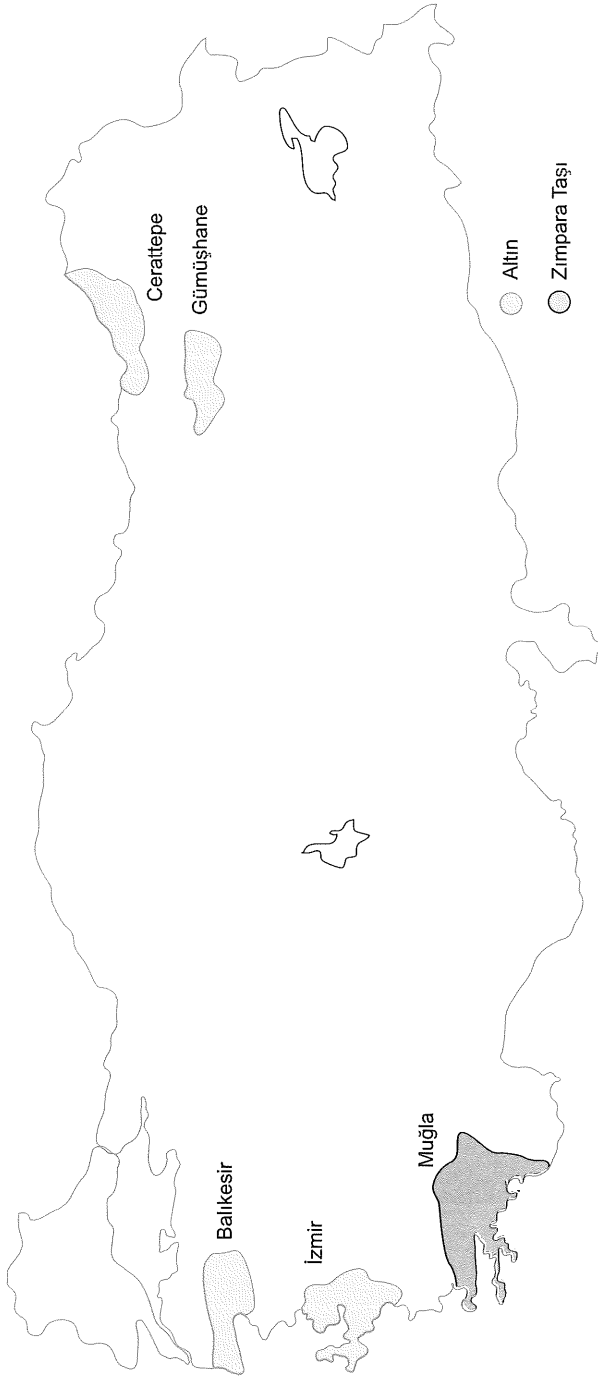
○ Lüle Taşı

Lüle Taşı

- Süs eşyası yapımında kullanılır.
- En çok → Eskişehir

Oltu Taşı

- Ülkemize ögü bir taştır.
- Kara Kahrıbar adı ile de bilinir.
- En çok → Erzurum

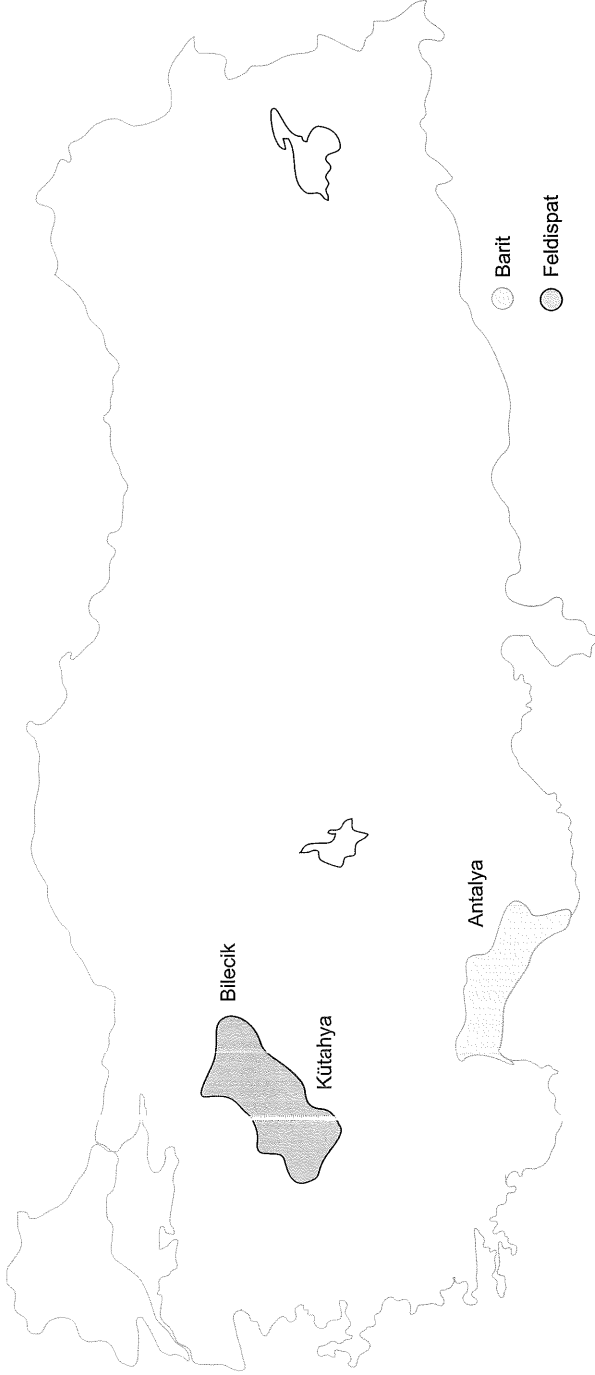
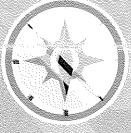

Zimpara Taşı

- ☐ Sert ve dayanıklı bir madendir.
- ☐ Muğla'da çıkarılır.

Altın

- ☐ İlk işletme "İzmir - Bergama"
- ☐ Artvin - Cerattepe
- ☐ Balıkesir - Kazdağı

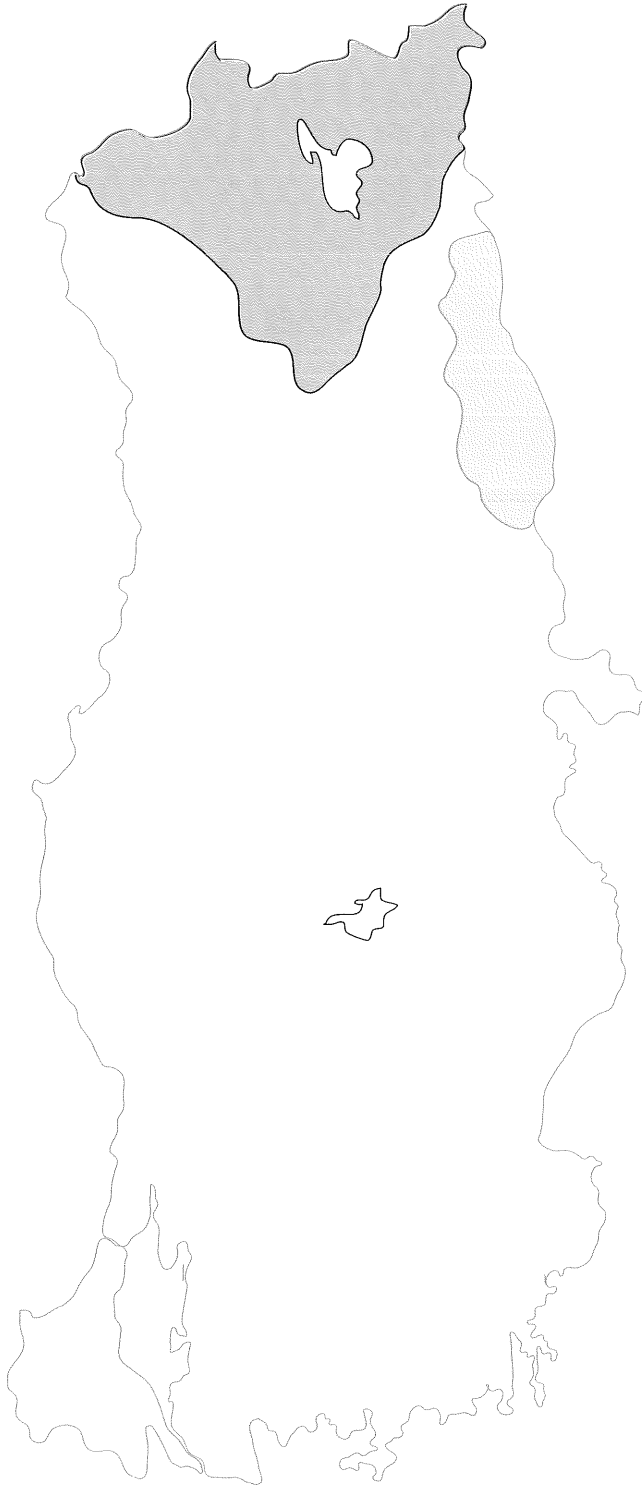

Barit

- ü Petrol ve doğalgaz sondaj sisteminde kullanılır.
- ü En çok → Alanya - Antalya

Feldispat

- ü Seramik, cam, boya endüstrisinde kullanılır.
- ü En çok → Kütahya, Bilecik

- Enerji üretimi
- Enerji potansiyeli

Hidroelektrik (Su Gücü)

- Ülkemiz genç oluşumlu olduğu için hidroelektrik enerji potansiyeli yüksektir.
- Enerji potansiyeli en fazla → D. Anadolu
- Enerji üretimi en fazla → Güneydoğu Anadolu (GAP)
- Enerji üretimi en az → Marmara - Ege

NOT:

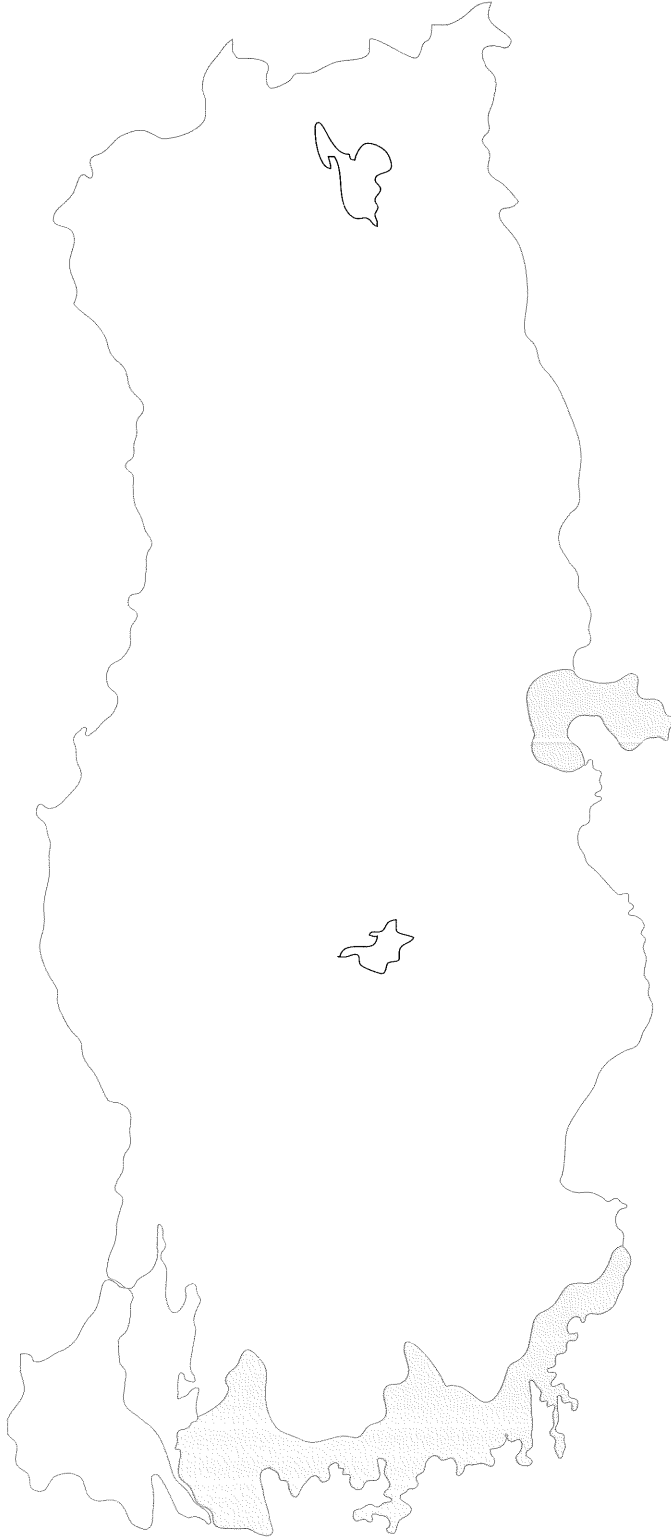
Marmara Bölgesi'ndeki barajlardan elektrik enerji yok denecek kadar azdır. Temel sebebi, "baraj sularının içme suyu olarak kullanılması ve yükseltilinin az olmasıdır."

- ☐ En fazla üretim
- ☐ En az üretim

Güneş Enerjisi

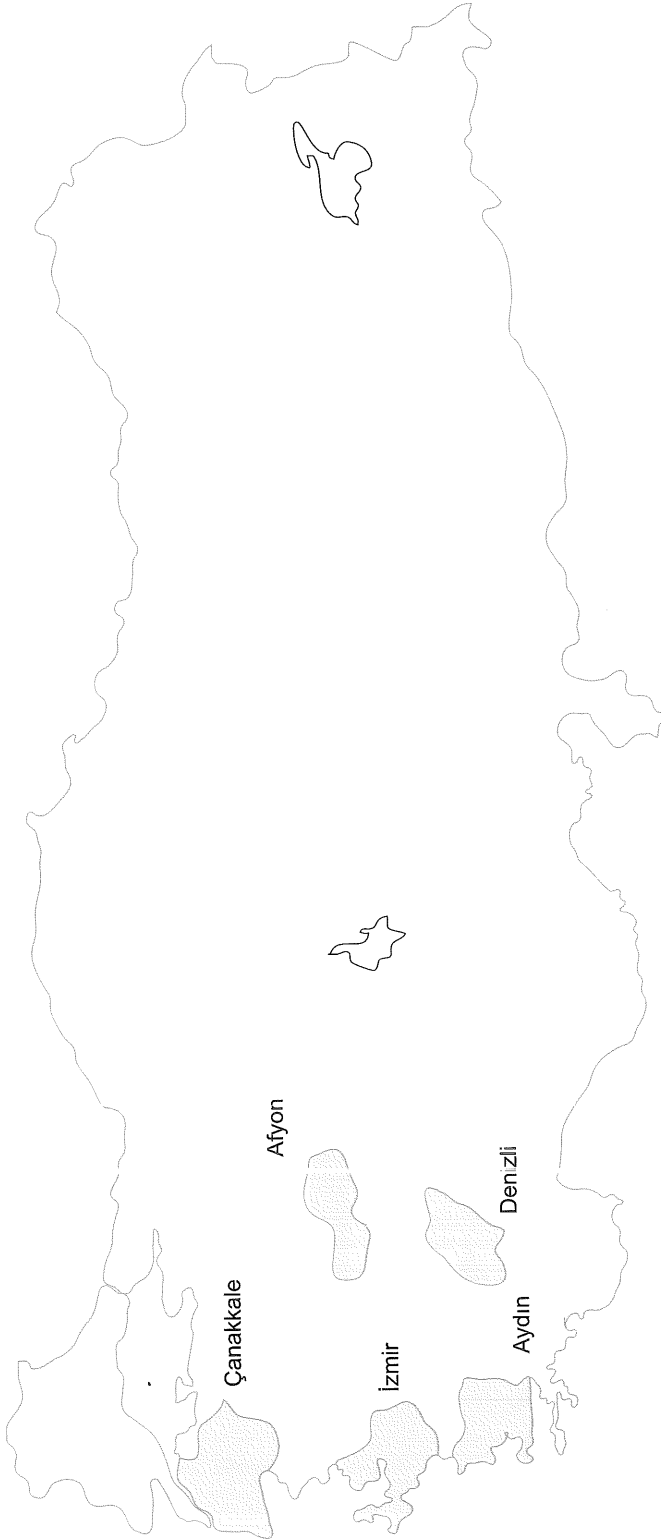
- ☐ Ülkemizin matematik konumundan dolayı güneşlenme miktarı en fazla Güneydoğu Anadolu ve Akdeniz'dedir.
- ☐ Güneş santralleri
- ☐ Konya - Karapınar (En büyük)
- ☐ Şanlıurfa - Birecik
- ☐ Mersin (İlk kule tipi)
- ☐ Güneş enerjisi en az → Karadeniz (Bulutluluk)

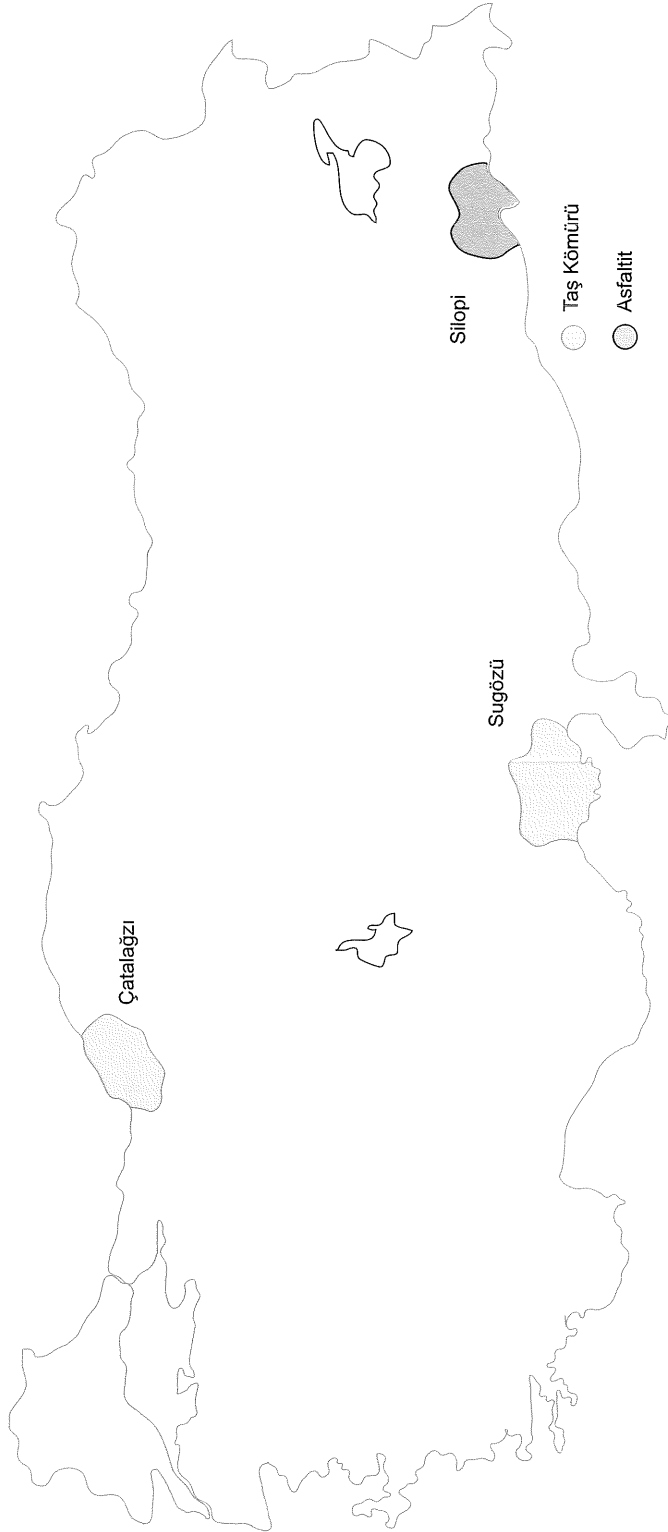
- En fazla üretim
- En az üretim

Rüzgar Enerjisi

- Ülkemizde en çok → Marmara - Ege (Batı rüzgarı etkisi)
- Çeşme - Alaçatı (İzmir)
- Çanakkale
- Hatay - Belen
- Rüzgar santrallerinin yer seçiminde kuşların göç yolları ve yerleşim bölgeleri dikkate alınmalıdır

Jeotermal Enerji

- ☐ Yerin derinliklerinden gelen sıcak su ve buhar basıncından elde edilir.
- ☐ Ülkemiz genç oluşumlu olduğu için jeotermal enerji potansiyeli fazladır.
- ☐ İklimden etkilenmez, soğumaması için santralin çıkarıldığı yerde kurulması gerekir.
- ☐ En fazla Ege Bölgesi'ndedir. Sebebi kırıklı yapının çok olmasıdır.
- ☐ Denizli - Sarayköy
- ☐ Aydın - Germencik
- ☐ Çanakkale - Tuzla

Asfaltit (Katı Petrol)

- ☐ Petrol kaynaklı bir enerji kaynağıdır.

TERMİK SANTRALLER

- ☐ Silopi - Şırnak

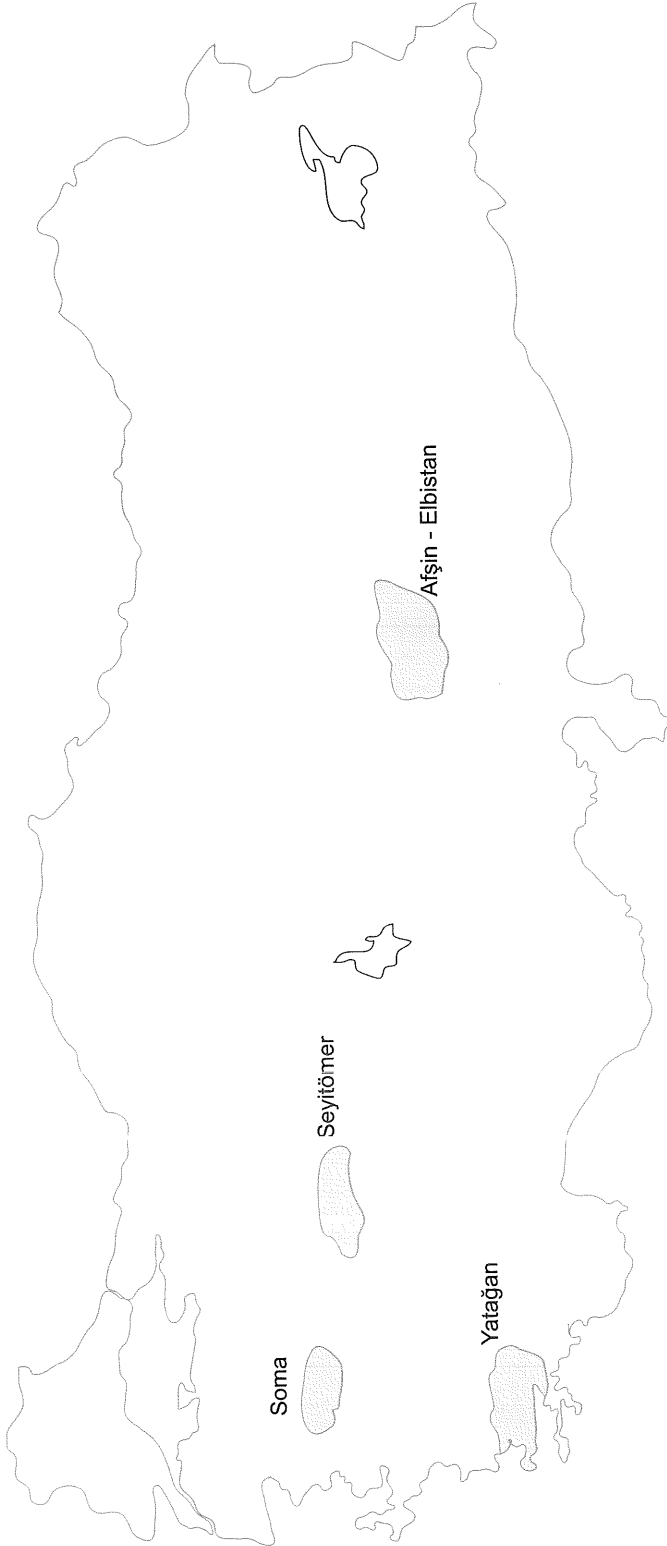
Taş Kömürü

- ☐ I Jeolojik zamanda olmuştur ve rezervi azdır. (İthal edilir.)

- ☐ Zonguldak - Ereğli ve Kozlu, Karabük, Bartın'da çıkarılır.

TERMİK SANTRALLER

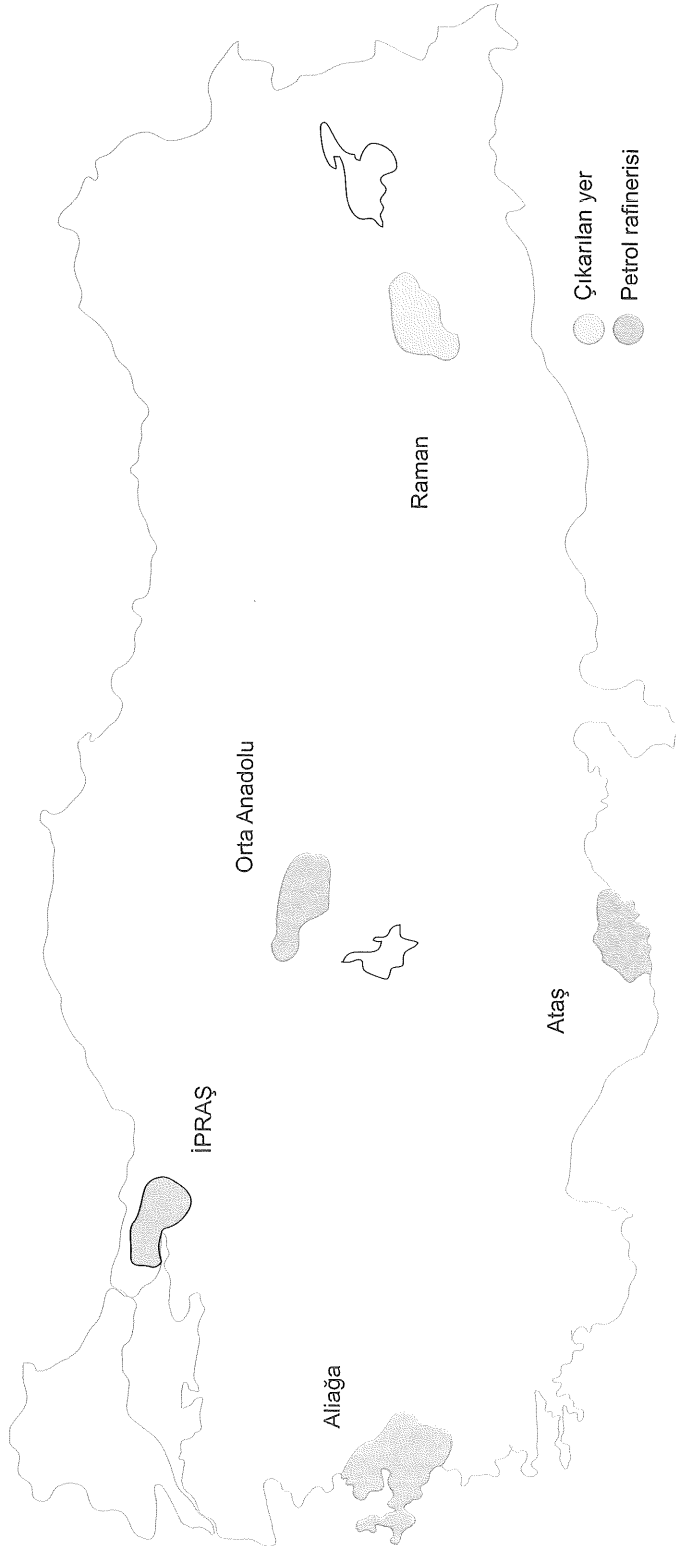
- ☐ Çatalağzı - Zonguldak (Hammadde)
- ☐ Sugözü - Adana (Ulaşım)

Termik Santraller

- ☐ Afşin, Elbistan - Kahramanmaraş (En büyük termik santral)
- ☐ Yatağan - Muğla
- ☐ Soma - Manisa
- ☐ Seyitömer, Tunçbilek - Kütahya
- ☐ Çayırhan - Ankara
- ☐ Çan - Çanakkale

Linyit

- ☐ III. jeolojik zamanda oluşmuştur ve rezervi çok fazladır.
(7 bölgeden de çıkarılır.)
- ☐ Taş kömürüne oranla kalorisi daha düşüktür ve elektrik enerjisi üretiminde kullanılır.

Petrol RAFİNERİLERİ

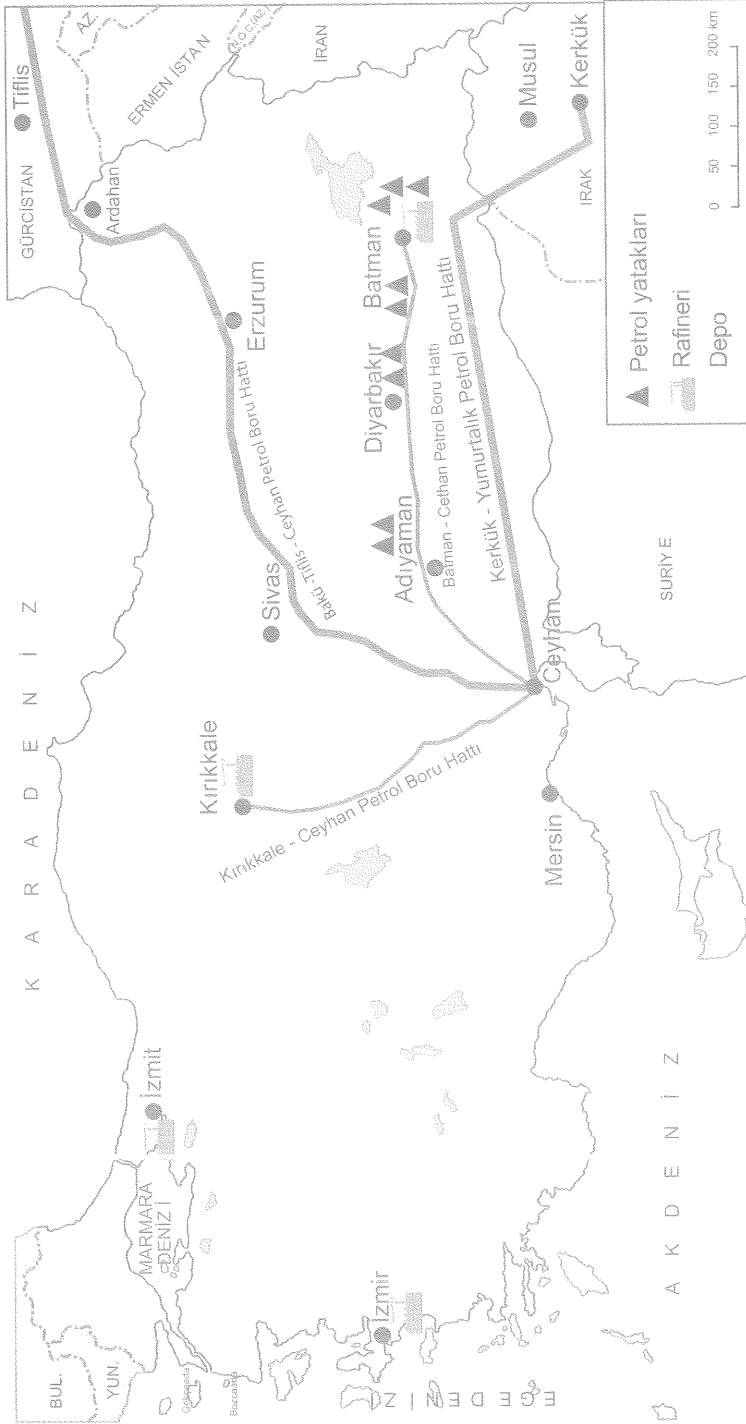
- Batman → Hammadde
- İzmit (İPRAŞ) → Ulaşım
- İzmir (Aliğa) → Ulaşım
- Mersin (ATAŞ) → Ulaşım (Depo amaçlı kullanılır.)
- Kırıkkale (Orta Anadolu) → Pazar

Petrol

- III. jeolojik zamanda oluşmuştur.
- Ülkemizde sadece Güneydoğu Anadolu'da çıkarılır.
- (Batman - RAMAN, Garzan, Botan) Boru hatları ile ithal edilir.

MADEN VE ENERJİ KAYNAKLARI

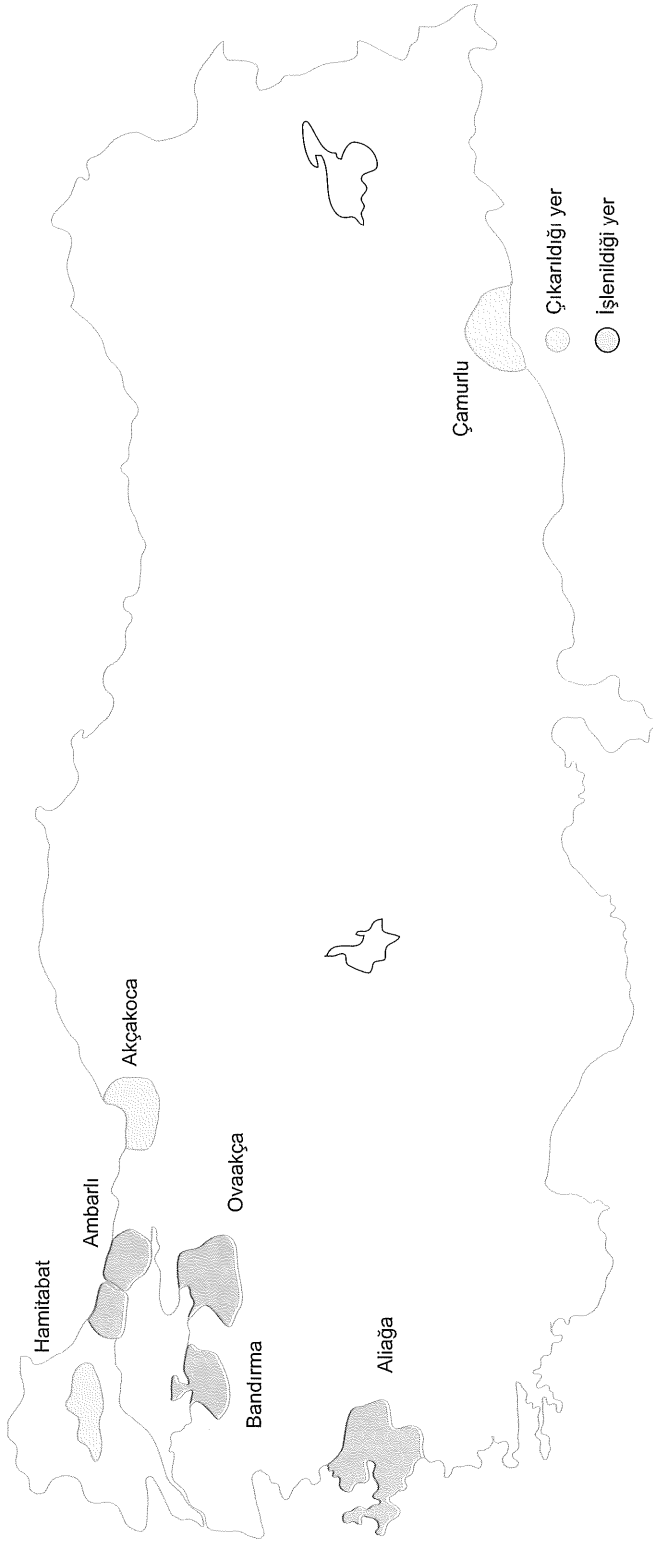
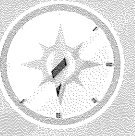

Petrol Boru Hatları

- Bakü - Tiflis - Ceyhan Boru Hattı (Azerbaycan)
- Kerkük - Yumurtalık Boru Hattı (Irak)

İç Hatlar

- Ceyhan - Kırıkkale
- Batman - Dörtöl

Doğal Gaz

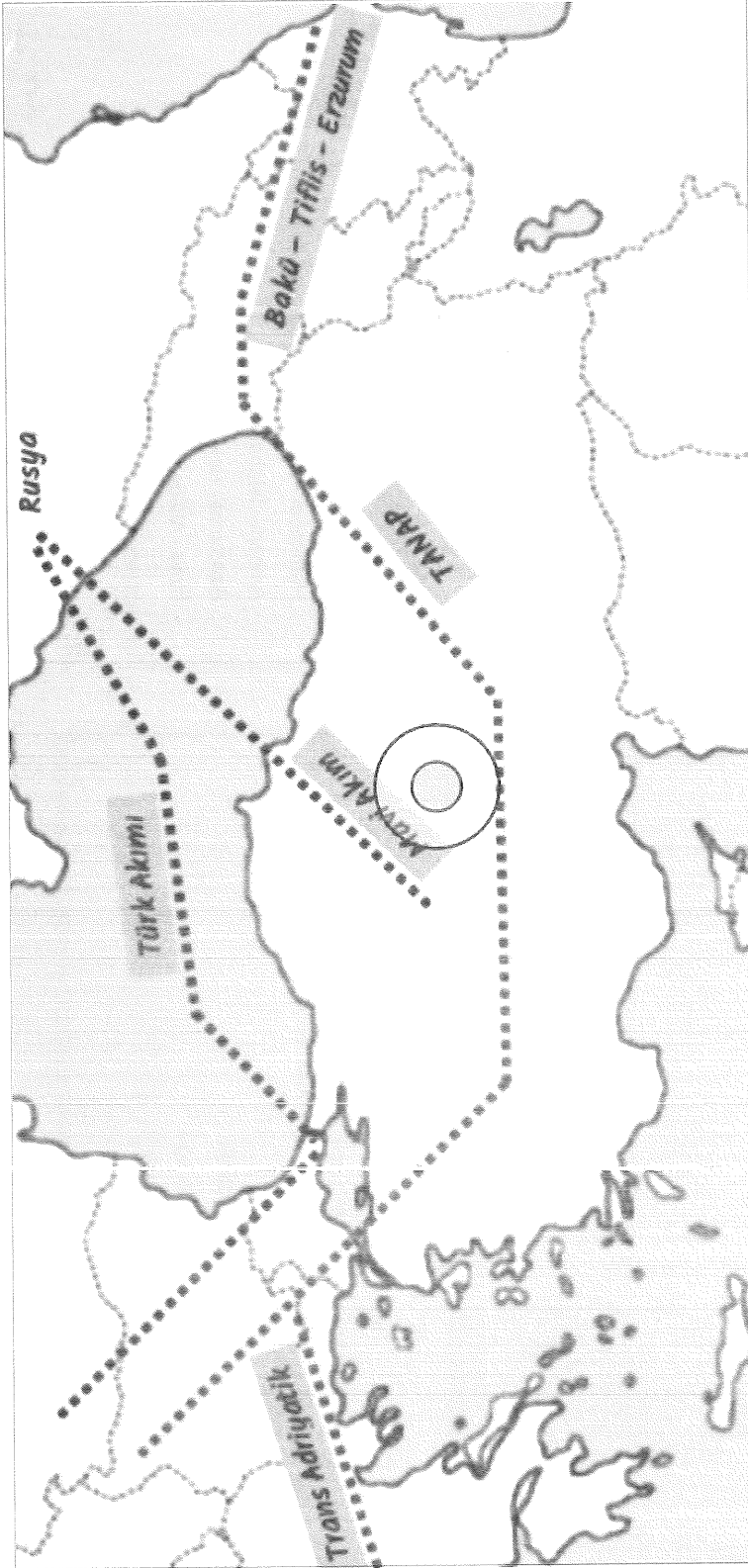
- III. Jeolojik zamanda olmuştur.
- Rezervi az olan enerji kaynağıdır. (Boru hatları ile ithal edilir.)
- Ancak Karadeniz açıklarında "Fatih sondaj gemisi - Tuna 1 adlı kuyudan" doğal gaz bulunmuştur.

Çırdığı yerler:

Hamitabat - Kırklareli
 Hayrabolu - Tekirdağ
 Akçakoca - Düzce
 Çamurlu - Mardin

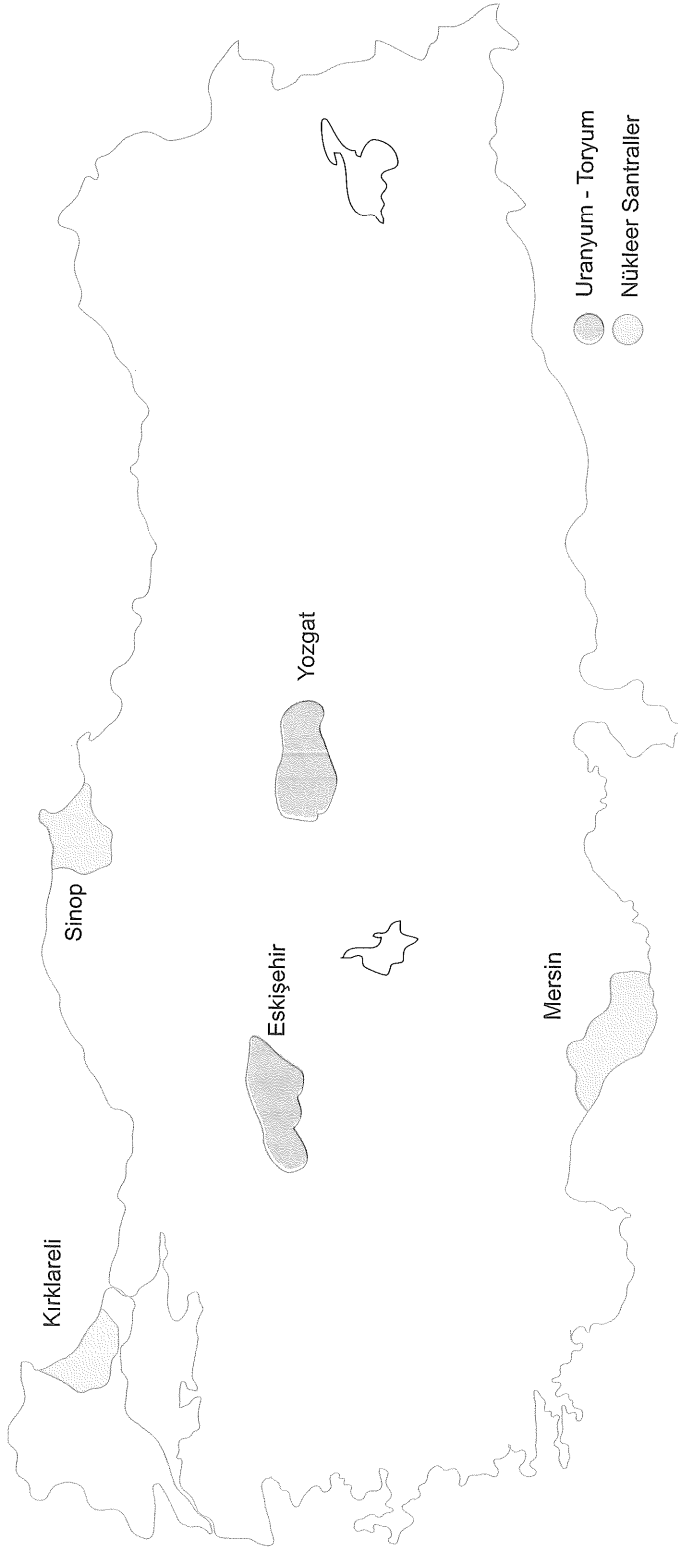
Termik Santraller

Ovaakça - Bursa → Ulaşım
 Hamitabat - Kırklareli → Hammadde
 Ambarlı - İstanbul → Ulaşım
 Bandırma - Balıkesir → Ulaşım
 İzmir - Aliğa → Ulaşım

Doğal Gaz Boru Hattı

- ☐ Türk Akımı (Rusya doğal gazının Karadeniz üzerinden Avrupa'ya taşınması.)
- ☐ Mavi Akım (Rusya)
- ☐ Trans Anadolu Projesi - TANAP (Azerbaycan doğal gazının ülkemize gönderilmesi projesidir.)
- ☐ Trans Adriyatik (TANAP'ın devamıdır. Azerbaycan doğal gazı bu boru hattı ile İtalya'ya ulaştırılır.)

Nükleer Santral Projeleri

- ☐ Mersin - Akkuyu → Rusya ilk nükleer santral temeli atıldı.)
- ☐ Sinop → Japonya
- ☐ Kırklareli - İğneada → Çin

Nükleer Enerji

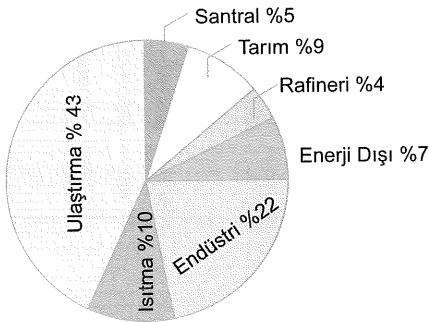
- ☐ Uranyum ve Toryumdan meydana gelir.
- ☐ Uranyum → Manisa - Yozgat
- ☐ Toryum → Eskişehir

1. Aşağıdakilerin hangisinde, yer altı kaynağının rezerv bakımından zengin olduğu yer yanlış verilmiştir?

- A) Demir - Malatya (Hekimhan)
B) Krom - Bursa (Orhaneli)
C) Manganez - Konya (Seydişehir)
D) Bakır - Kastamonu (Küre)
E) Barit - Antalya (Alanya)

2. Aşağıdaki grafikte, 2020 yılında Türkiye'deki petrol tüketiminin sektörlere dağılışı gösterilmiştir.

Yalnızca bu grafikteki bilgilere dayanarak

- I. Tüketilen petrolün bir kısmı yerli kaynaklardan sağlanmaktadır.
II. Petrolün bir kısmı ham petrol arıtımında kullanılmaktadır.
III. Isıtmada tüketilen petrol miktarı, tarım sektöründe tüketilene yakındır.

verilenlerden hangilerine ulaşılabilir?

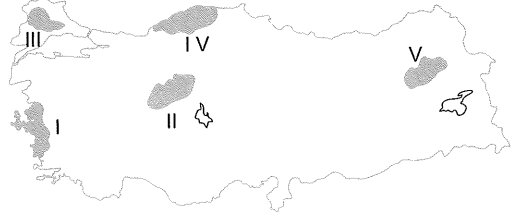
- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

3. Yer kabuğunun zayıf noktalarından çıkan sıcak su ve buhar, jeotermal enerji olarak ısıtma ve elektrik üretiminde kullanılır.

Türkiye'de bu enerji kaynağı açısından elektrik üretimi potansiyeli en yüksek olan bölge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güneydoğu Anadolu Bölgesi
B) İç Anadolu Bölgesi
C) Ege Bölgesi
D) Akdeniz Bölgesi
E) Doğu Anadolu Bölgesi

4. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu alanların hangisinde güneş enerjisi potansiyeli daha düşüktür?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Afşin, Çan ve Çatalağzı santrallerinin kuruluş yerleri dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisinin ortak olduğu görülür?

- A) Büyük akarsular üzerinde kurulmuşlardır.
B) Linyit kömürü ile enerji üretimi yapmaktadırlar.
C) Önemli kara ve demir yolları üzerinde bulunmaktadır.
D) Kullandıkları ham maddeyi ithalat yoluyla karşılarlar.
E) Ham madde kaynağı olan kömür alanlarına yakındırlar

6. Avantajlı coğrafi konumu ile bir enerji koridoru haline gelen Türkiye, petrol ve doğalgaz taşıyan birçok boru hattına sahip olmuştur. Enerjiye olan talebin hızla arttığı dünyada Türkiye'nin bu avantajı ülke açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu durumun oluşmasında,

- I. İran
II. Gürcistan
III. Rusya

verilen ülkelerden hangileri petrol ve doğalgazın temin edildiği ülkeler arasında gösterilemez?

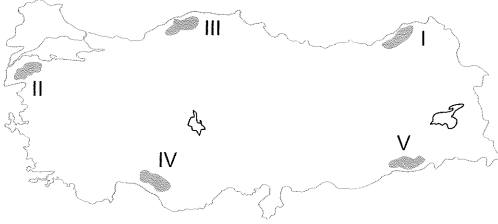
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

7. Tungsten olarak da bilinen, özellikle uzay ve savaş endüstrisinde kullanılan ve Bursa - Uludağ'da rezervleri bulunan maden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Krom
B) Manganez
C) Nikel
D) Volfram
E) Çinko

8. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu alanlardan hangisi termal kaynaklar bakımından daha zengindir?

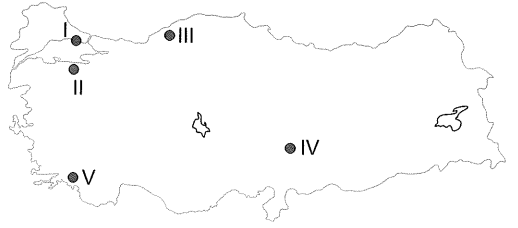
A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Türkiye maden çeşitliliği bakımından dünyanın sayılı ülkeleri arasında yer almakla birlikte bu madenlerin rezerv ve tenör durum her madenin işletmeye açılmasına imkan vermemektedir. Madenlerin işletmeye açılması için o madenin ekonomik bakımdan verimli olması gerekir.

Buna göre Türkiye'de, aşağıda bulunan madenlerden hangisi bu özelliklere daha az sahiptir?

A) Bor B) Bakır C) Fosfat
D) Krom E) Altın

- 10.

Haritada numaralarla gösterilen yerlerin hangilerinde doğalgazla çalışan termik santral vardır?

A) I ve II B) I ve V C) II ve III
D) III ve IV E) IV ve V

11. Türkiye'de elektrik enerjisi üretiminde aşağıdaki enerji kaynaklarından hangisinin kullanımının artması, üretim maliyetinin azalmasına yol açar?

A) Kömür B) Doğal gaz
C) Nükleer enerji D) Petrol
E) Sıcak su

12. Türkiye'de sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı teşvik edilmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi buna yönelik uygulamalara örnek gösterilebilir?

A) Yıllık toplam enerji üretimi içinde doğal gaz enerjisinin payının artırılması
B) Yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin bilimsel araştırmaların kısıtlanması
C) Konutların ısıtılmasında kömür enerji kullanımının yaygınlaştırılması
D) Petrol üretimini artırmak için yeni yatırımların yapılması
E) Potansiyeli yüksek olan bölgelerde rüzgar santrallerinin kurulması

ÇÖZÜMLER

1. Demir

- Ağır sanayinin hammaddesidir. En çok çıkarıldığı yerler
- Divriği (Sivas), Hekimhan (Malatya)

İşlenildiği yerler

- Kardemir (Karabük) – ENERJİ
- Erdemir (Zonguldak) – ENERJİ
- İsdemir (İskenderun) - ULAŞIM
- Ayrıca Kırıkkale, İzmir ve Sivas'ta da demir-çelik fabrikaları vardır.

Bakır

- En fazla → Karadeniz
- Elektrikli aletler ve elektronik cihazlar yapımında kullanılır. En çok çıkarıldığı yerler
- Küre (Kastamonu), Çayeli (Rize), Murgul (Artvin), Maden (Elazığ)

İşlenildiği yerler

- Samsun (ULAŞIM)
- Artvin – Murgul (HAMMADDE)
- Elazığ - Maden (HAMMADDE)

Krom

- Ülkemiz dünya rezervinde ilk sıralarda yer alır
- Demire sertlik ve paslanmaz özellik kazandırır. En çok çıkarıldığı yerler
- MUĞLA, Guleman (Elazığ), Orhaneli (Bursa)

İşlenildiği yerler

- Antalya (ULAŞIM)
- Elazığ (HAMMADDE)

Manganez

- Demire sertlik kazandıran bir madendir.
- En çok → Borçka - Artvin ve Adana

Barit

- Petrol ve doğalgaz sondaj sisteminde kullanılır.
- En çok → Alanya - Antalya

Not: Konya-Seydişehir'de Boksit(Alüminyum) çıkarılır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

2. 2020 yılında Türkiye'de petrol tüketiminin sektörlere dağılışına bakıldığında, petrolün bir kısmı ham petrol arıtımında kullanılmaktadır ve ısıtmada tüketilen petrol miktarı, tarım sektöründe tüketilene yakındır ifadeleri doğrudur.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

3. Jeotermal Enerji

Yerin derinliklerinden gelen sıcak su ve buhar basıncından elde edilir.

Ülkemiz genç oluşumlu olduğu için jeotermal enerji potansi- yeli fazladır.

İklimden etkilenmez, soğumaması için santralin çıkarıldığı yerde kurulması gerekir.

En fazla Ege Bölgesi'ndedir. Sebebi kırıklı yapının çok olmasıdır.

- Denizli – Sarayköy
- Aydın – Germencik
- Çanakkale – Tuzla

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

4. Güneş Enerjisi

- Ülkemizin matematik konumundan dolayı güneşlenme miktarı en fazla Güneydoğu Anadolu ve Akdeniz'dedir.

- Güneş santralleri
- Konya - Karapınar (En büyük)
- Şanlıurfa – Birecik
- Mersin (İlk kule tipi)
- Güneş enerjisi en az → Karadeniz (Bulutluluk)

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

5. Afşin (linyit), Çan (linyit) ve Çatalağzı (taş kömürü) santrallerinin kuruluş yerleri dikkate alındığında ortak olan temel faktör, ham madde kaynağı olan kömür alanlarına yakındırlar.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

6. Petrol Boru Hatları

- Bakü – Tiflis – Ceyhan Boru Hattı (Azerbaycan)
- Kerkük – Yumurtalık Boru Hattı (Irak)

Doğal Gaz Boru Hatları

- Türk Akımı (Rusya doğal gazının Karadeniz üzerinden Avru- pa'ya taşınması.)
- Mavi Akım (Rusya)
- Trans Anadolu Projesi – TANAP (Azerbaycan doğal gazının ülkemize gönderilmesi projesidir.)
- Trans Adriyatik (TANAP'ın devamıdır. Azerbaycan doğal gazı bu boru hattı ile İtalya'ya ulaştırılır.)
- Doğu Hattı (İran ve Irak'tan doğal gaz alımı sağlanır.)
- Türkiye – Mısır Doğal Gaz Boru Hattı

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

7. Volfram (Tungsten)

- Demire en çok sertlik katan madendir.
- Tank, raylı sistemler, uçak gövdesi yapımında kullanılır
- Uludağ - Bursa'da çıkarılır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

8. Jeotermal Enerji

Yerin derinliklerinden gelen sıcak su ve buhar basıncından elde edilir.

Ülkemiz genç oluşumlu olduğu için jeotermal enerji potansi- yeli fazladır.

İklimden etkilenmez, soğumaması için santralin çıkarıldığı yerde kurulması gerekir.

En fazla Ege Bölgesi'ndedir. Sebebi kırıklı yapının çok olma- sıdır.

- Denizli – Sarayköy
- Aydın – Germencik
- Çanakkale – Tuzla

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

9. Türkiye maden çeşitliliği bakımından dünyanın sayılı ülkeleri arasında yer almakla birlikte bu madenlerin rezerv ve tenör durum her madenin işletmeye açılmasına imkan vermemektedir. Madenlerin işletmeye açılması için o madenin ekonomik bakımdan verimli olması gerekir. Bor, Bakır, Demir, Krom, Mermer, Altın, Linyit rezervleri ülkemizde fazladır. Ancak, taş kömürü, fosfat, petrol, doğalgaz, asfaltit rezervleri azdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

10. Doğal Gaz

- III. jeolojik zamanda oluşmuştur.
- Rezervi az olan enerji kaynağıdır. (Boru hatları ile ithal edilir.) Ancak Karadeniz açıklarında "Fatih sondaj gemisi – Tuna 1 adlı kuyudan" doğal gaz bulunmuştur.
- İhtiyacın büyük bir kısmı başta Rusya olmak üzere Azerbay- can ve İran'dan boru hatları ile temin edilir.
- Ülkemizde toplamda 214 adet doğal gaz santrali bulunmak- tadır. Bu santrallerin fazla olması ülkemizin dışa bağımlılığını arttırmakla birlikte hava kirliliğinin azalmasında önemli bir etki yapmıştır.

Çıkarıldığı yerler;

- Hamitabat – Kırklareli, Hayrabolu – Tekirdağ, Akçakoca – Düzce, Çamurlu – Mardin

TERMİK SANTRALLER

- Ovaakça - Bursa → Ulaşım
- Hamitabat - Kırklareli → Hammadde
- Ambarlı - İstanbul → Ulaşım
- Bandırma - Balıkesir → Ulaşım
- İzmir - Aliağa → Ulaşım

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

11. Enerji Üretim Sıralaması

- Kömür
- Doğal gaz
- Hidroelektrik
- Rüzgar
- Güneş
- Jeotermal

Verilenlerden jeotermal (sıcak su), güneş, hidroelektrik, rüzgar enerjisi üretimi arttıkça maliyet azalacaktır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

12. Türkiye'de sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı teşvik edilmektedir. Buna örnek olarak, potansiyeli yüksek olan bölgelerde rüzgar santrallerinin kurulması gösterilebilir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

1. Atatürk "Türkiye'de devlet madenciliği, milli kalkınma hareketiyle yakından ilgili, önemli konulardan biridir. Genel sanayileşme düşüncemizden başka, maden arama ve işletme işine, her şeyden önce dış ödeme vasıtalarımızı, döviz gelirlerimizi artırabilmek için devam etmeye ve özel bir önem vermeye mecburuz." demiştir.

Bu parçada Atatürk, Türkiye' deki madencilik etkinliklerinin,

- I. endüstrileşmeye katkısı,
- II. dış borçların ödenmesi,
- III. kişi başına düşen ulusal geliri artırması,
- IV. iş olanaklarını artırması

durumlarından hangilerini doğrudan vurgulamamıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

2. Aşağıdaki haritada beş alan numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Bu alanların hangisinde jeotermal enerjiden elektrik üretimi yapılmaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Günümüzde artan enerji talebine bağlı olarak enerji kaynaklarını çeşitlendirmek amacıyla biyoenerji sağlamaya yönelik farklı bitkiler yetiştirilmekte ve bu kapsamdaki tarımsal uygulamalar da yaygınlaşmaktadır.

Buna göre;

- I. mısır,
- II. soya fasulyesi,
- III. fındık

bitkilerinden hangilerinin tarımı bu amaçla yaygın olarak yapılmaktadır?

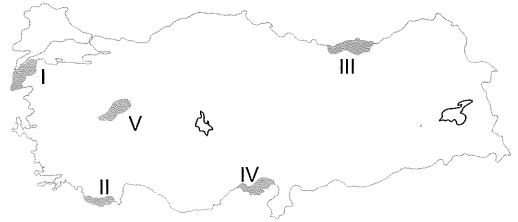
- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

4. Çeliğin sertleştirilmesinde ve paslanmaya karşı dayanıklılığın artırılmasında kullanılır. Türkiye, Dünya üretiminde önemli bir yere sahip olup en önemli yataklar Elazığ, Muğla ve Bursa'da bulunur.

Bazı özellikleri verilen bu made aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Krom B) Volfram
C) Manganez D) Demir
E) Bakır

5.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak gösterilen alanların hangisinde rüzgar enerjisi potansiyeli diğerlerine göre daha yüksektir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Türkiye'de linyit rezervlerinin ve üretiminin geniş bir alana yayılmasında

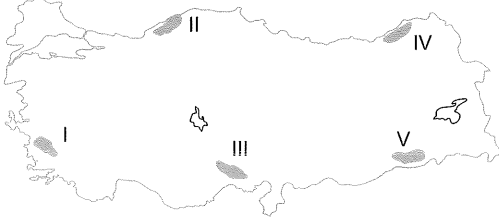
- I. Çıkarılmasının maden kömürüne göre daha kolay olması
- II. Termik santrallerde daha çok linyit kullanılmasının üretimi teşvik etmesi
- III. Üçüncü Jeolojik zaman arazilerinin Türkiye'de yaygın olarak bulunması

verilenlerin hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

7. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu alanların hangisinde aktif olarak işletilen bakır yatakları bulunur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Fosil yakıtların tüketimindeki artış çevresel olarak büyük zararlara yol açmaktadır. Bu durum gelişmiş ülkelerde teknolojinin de yardımı ile kontrol altına alınabilmektedir. Bu sayede de olumsuz çevresel etkiler azaltılmaktadır.

Buna göre;

- I. sanayi tesislerinin bacalarına filtre takılması,
- II. petrokimya sanayilerinin şehirlerin içine kurulması,
- III. enerji verimini artıran yenilik ve teknolojik gelişmeler

faaliyetlerinden hangileri bu etkiyi azaltır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

9. Türkiye'nin hidroelektrik enerji üretimine, aşağıdaki bölümlerden hangisinin katkısı en azdır?

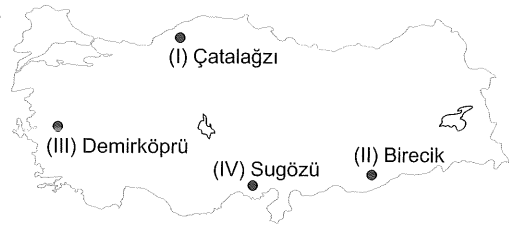
- A) Ergene B) Doğu Karadeniz
C) İç Batı Anadolu D) Adana
E) Yukarı Fırat

10. Türkiye'de güneş enerjisi potansiyelinin yörelere göre farklılık göstermesinde enlem, yükselti ve bakı gibi faktörler etkili olmaktadır.

Aşağıdaki illerin hangisinde bu potansiyelin daha düşük olması beklenir?

- A) Antalya B) Karaman C) İzmir
D) Erzurum E) Şırnak

11.

Haritada numaralarla gösterilen yerlerin hangilerinde termik santral vardır?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

12. Türkiye'de jeotermal kaynaklardan çıkan buhar, elektrik üretiminde kullanılabilmektedir. Jeotermal kaynaklardaki sıcaklık arttıkça elektrik üretim potansiyeli de artmaktadır.

Aşağıdaki illerin hangisinde, bu potansiyel daha fazladır?

- A) Çanakkale B) Ankara
C) Amasya D) Yalova
E) Erzurum

ÇÖZÜMLER

1. Atatürk "Türkiye'de devlet madenciliği, milli kalkınma hareketiyle yakından ilgili, önemli konulardan biridir. Genel sanayileşme düşüncemizden başka, maden arama ve işletme işine, her şeyden önce dış ödeme vasıtalarımızı, döviz gelirlerimizi artırabilmek için devam etmeye ve özel bir önem vermeye mecburuz." demiştir. Bu parçada Atatürk, Türkiye' deki madencilik etkinliklerinin, endüstrileşmeye katkısı ve dış borçların ödenmesi üzerinde durmuştur.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

2. Jeotermal Enerji

Yerin derinliklerinden gelen sıcak su ve buhar basıncından elde edilir.

Ülkemiz genç oluşumlu olduğu için jeotermal enerji potansi- yeli fazladır.

İklimden etkilenmez, soğumaması için santralin çıkarıldığı yerde kurulması gerekir.

En fazla Ege Bölgesi'ndedir. Sebebi kırıklı yapının çok olmasıdır.

- Denizli – Sarayköy
- Aydın – Germencik
- Afyon
- Çanakkale – Tuzla

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

3. Günümüzde artan enerji talebine bağlı olarak enerji kaynaklarını çeşitlendirmek amacıyla biyoenerji sağlamaya yönelik farklı bitkiler yetiştirilmekte ve bu kapsamdaki tarımsal uygulamalar da yaygınlaşmaktadır. Bu uygulama kapsamında mısır ve soya fasülyesi tarımı yaygın olarak yapılmaktadır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

4. Krom

- Ülkemiz dünya rezervinde ilk sıralarda yer alır
- Demire sertlik ve paslanmaz özellik kazandırır. En çok çıkarıldığı yerler
- MUĞLA, Guleman (Elazığ), Orhaneli (Bursa)

İşlenildiği yerler

- Antalya (ULAŞIM)
- Elazığ (HAMMADDE)

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

5. Rüzgar Enerjisi

Ülkemizde en çok → Marmara - Ege (Batı rüzgarı etkisi)

- Çeşme - Alaçatı (İzmir)
- Çanakkale
- Hatay - Belen

Rüzgar santrallerinin yer seçiminde kuşların göç yolları ve yerleşim bölgeleri dikkate alınmalıdır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

6. Linyit

- III. jeolojik zamanda oluşmuştur ve rezervi çok fazladır. (7 bölgeden de çıkarılır.)
- Taş kömürüne oranla kalorisi daha düşüktür ve elektrik ener- jisi üretiminde kullanılır.

TERMİK SANTRALLER

- Afşin, Elbistan - Kahramanmaraş (En büyük termik santral)
- Yatağan - Muğla
- Soma – Manisa
- Seyitömer, Tunçbilek - Kütahya
- Çayırhan – Ankara
- Çan - Çanakkale

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

7. Bakır

- En fazla → Karadeniz
- Elektrikli aletler ve elektronik cihazlar yapımında kullanılır. En çok çıkarıldığı yerler
- Küre (Kastamonu), Çayeli (Rize), Murgul (Artvin), Maden (Elazığ)

İşlenildiği yerler

- Samsun (ULAŞIM)
- Artvin – Murgul (HAMMADDE)
- Elazığ - Maden (HAMMADDE)

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

8. Fosil yakıtların tüketimindeki artış çevresel olarak büyük zararlara yol açmaktadır. Bu durum gelişmiş ülkelerde teknolojinin de yardımı ile kontrol altına alınabilmektedir. Bu sayede de olumsuz çevresel etkiler azaltılmaktadır.

Buna göre; sanayi tesislerinin bacalarına filtre takılması olumsuz çevresel etkileri azaltmaktadır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

9. Hidroelektrik (Su Gücü)

- Ülkemiz genç oluşumlu olduğu için hidroelektrik enerji potan- siyeli yüksektir.
- Enerji potansiyeli en fazla → D. Anadolu
- Enerji üretimi en fazla → Güneydoğu Anadolu (GAP)
- Enerji üretimi en az → Marmara (Ergene) - Ege

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

10. Güneş Enerjisi

- Ülkemizin matematik konumundan dolayı güneşlenme miktarı en fazla

Güneydoğu Anadolu ve Akdeniz'dedir.

- Güneş santralleri
- Konya - Karapınar (En büyük)
- Şanlıurfa – Birecik
- Mersin (İlk kule tipi)
- Güneş enerjisi en az → Karadeniz (Bulutluluk)

Verilen illerden Erzurum yaz yağışlı olduğu için güneşlenme süresi diğerlerine göre daha azdır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

11. Taş Kömürü

- I. jeolojik zamanda oluşmuştur ve rezervi azdır. (İthal edilir.)
- Zonguldak – Ereğli ve Kozlu, Karabük, Bartın'da çıkarılır. TERMİK SANTRALLER
- Çatalağzı - Zonguldak (Hammadde)
- Sugözü - Adana (Ulaşım)

Demirköprü ve Birecik hidroelektrik santralleridir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

12. Jeotermal Enerji

Yerin derinliklerinden gelen sıcak su ve buhar basıncından elde edilir.

Ülkemiz genç oluşumlu olduğu için jeotermal enerji potansi- yeli fazladır.

İklimden etkilenmez, soğumaması için santralin çıkarıldığı yerde kurulması gerekir.

En fazla Ege Bölgesi'ndedir. Sebebi kırıklı yapının çok olmasıdır.

- Denizli – Sarayköy
- Aydın – Germencik
- Çanakkale – Tuzla

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

1. Türkiye'de kurulması planlanan ilk nükleer güç santralinin Mersin Akkuyu'da inşa edilmesi kararlaştırılmıştır.

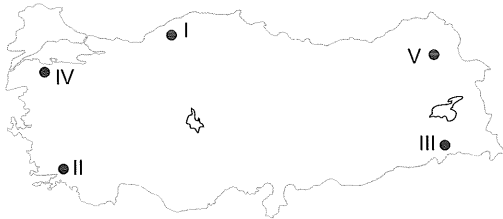
Buna göre, Akkuyu'nun seçiminde;

- I. yıllık ortalama yağış miktarının yüksek olması,
- II. Türkiye'deki nükleer ham madde rezervlerine yakın olması,
- III. topografik koşulların uygun olması,
- IV. su kaynaklarına yakın bir konumda olması

özelliklerinden hangilerinin etkili olduğu söylenemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) III ve IV E) I, III ve IV

2.

Yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen yerlerden hangisi, Türkiye'de asfaltit rezervinin en fazla olduğu ildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Türkiye'nin toplam enerji tüketimi içinde en büyük paya sahip olan yerli enerji kaynağı türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kömür B) Linyit
C) Hidroelektrik D) Petrol
E) Doğal gaz

4.

Yukarıdaki haritada madenlerin çıkarıldığı ve işlendiği yerler düşünüldüğünde harita üzerinde numaralandırılan yerlerden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız II B) I ve II C) III ve V
D) II ve IV E) IV ve V

5. I. Hamitabat (Kırklareli) - Doğal gaz
II. Gebze (İzmit) - Doğal gaz
III. Kozlu (Zonguldak) - Linyit
IV. Bandırma (Balıkesir) - Linyit

Yukarıdaki termik santrallerden hangilerinin, enerji üretimi için kullandıkları yakıt türü yanlış verilmiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) III ve IV

6. I. Bakü - Tiflis - Ceyhan
II. Türkiye - Mısır
III. Kerkük - Yumurtalık
IV. İran - Türkiye
V. Trans Adriyatik

Yukarıda verilen boru hatlarının hangilerinde petrol taşımacılığı yapılmaktadır?

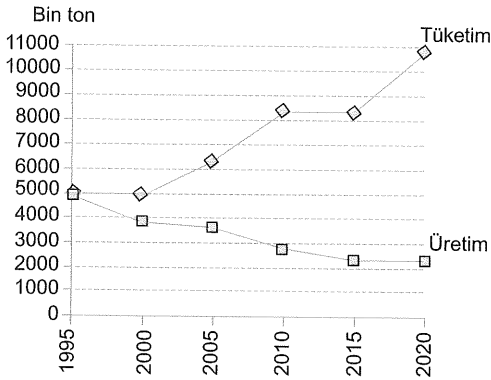
- A) I ve III B) I ve IV C) III ve V
D) II, III ve IV E) III, IV ve V

7. Türkiye'de son yıllarda enerji üretimi ve tüketiminde doğal gazın payının artmasıyla
- Hidroelektrik santrallerinin sayısı azalmıştır.
 - Özellikle büyük kentlerde ısınmadan kaynaklanan hava kirliliği azalmıştır.
 - Enerjide dışa bağımlılık azalmıştır.
- verilenlerden hangilerinin gerçekleştiği söylenemez?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

8. Aşağıdaki grafikte Türkiye'de 1995 - 2020 yılları arasındaki taş kömürü üretim ve tüketim miktarları gösterilmiştir.

Yalnızca grafikten yararlanılarak aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabılır?

- Taş kömürü rezervinde azalma olmuştur.
 - Taş kömürü üretim teknolojisinde değişme olmuştur.
 - Tüketimde diğer kömür türlerinin payı artmıştır.
 - Üretimin tüketimi karşılama oranı düşmüştür.
 - Taş kömürünün kullanım alanları artmıştır.
9. Türkiye'deki önemli yatakları Muğla - Fethiye, Elazığ - Guleman ve Bursa - Orhanlı olan yer altı kaynağı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Krom B) Demir C) Bakır
D) Manganez E) Boksit

10. I. Petrol
II. Linyit
III. Su gücü
IV. Rüzgar

Ege Bölgesi, yukarıda verilen enerji kaynaklarının hangileri bakımından Türkiye'de önemli bir yere sahiptir?

A) I ve II B) I ve III C) I ve IV
D) II ve III E) II ve IV

11. Türkiye'de elektrik enerjisi üretimine hidroelektrik üretimle **en çok** katkıda bulunan bölüm aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kıyı Ege
B) Orta Karadeniz
C) Yukarı Kızılırmak
D) Adana
E) Orta Fırat

12. • En önemli yatakları, Erzincan, Sivas ve İskenderun'da bulunur.
• Yüksek ısıya dayanıklı olduğundan, otomotiv ve inşaat sektöründe kullanılır.

Bazı özellikleri verilen bu maden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Barit B) Volfram C) Asbest
D) Fosfat E) Manganez

ÇÖZÜMLER

1. Nükleer Enerji

- Uranyum ve Toryumdan meydana gelir.
- Uranyum → Manisa – Yozgat
- Toryum → Eskişehir

Nükleer Santral Projeleri

- Mersin - Akkuyu → Rusya (İlk nükleer santral temeli atıldı.)
- Sinop → Japonya
- Kırklareli - Iğneada → Çin

NOT

Nükleer santralin kuruluş yerinde;

- Deprem riskinin az olması
- Su kaynaklarına yakın olması en önemli etkenlerdir

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

2. Asfaltit (Katı Petrol)

- Ülkemizde bilinen rezervi en az olan madendir.
- Petrol kaynaklı katı bir enerji kaynağıdır.

TERMİK SANTRALLER

- Silopi - Şırnak

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

3. Enerji Üretim Sıralaması

- Kömür
- Doğal gaz
- Hidroelektrik
- Rüzgar
- Güneş
- Jeotermal

Verilen sıralamaya bakıldığında kömür ve doğal gaz aynı zamanda ithalat ürünüdür. Ancak yerli üretim olan hidroelektrik ilk iki üretimden sonra en fazladır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

4. I numaralı yerde Bakır çıkarılır (Kastamonu) ve Samsun'a gönderilir.

II numaralı yerde Bor çıkarılır (Kütahya) ve Eskişehir'e gönderilir.

III numaralı yerde Krom çıkarılır (Muğla) ve Antalya'ya gönderilir.

Ancak,

IV numaralı yerde Bakır çıkarılır (Artvin) ve Samsun'a gönderilir.

V numaralı yerde Asfaltit çıkarılır (Şırnak) ve çıkarıldığı yerde işlenir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

5. I. Hamitabat (Kırklareli) - Doğal gaz
II. Gebze (İzmit) - Doğal gaz
III. Kozlu (Zonguldak) - TAŞ KÖMÜRÜ
IV. Bandırma (Balıkesir) - DOĞAL GAZ

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

6. Petrol Boru Hatları

- Bakü – Tiflis – Ceyhan Boru Hattı (Azerbaycan)
- Kerkük – Yumurtalık Boru Hattı (Irak)

İç Hatlar

- Ceyhan – Kırıkkale
- Batman – Dörtöyl

Ancak,

Türkiye - Mısır, İran - Türkiye ve Trans Adriyatik boru hatları doğal gaz boru hatlarıdır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

7. Türkiye’de son yıllarda enerji üretimi ve tüketiminde doğal gazın payının artmasıyla, özellikle büyük kentlerde ısınmadan kaynaklanan hava kirliliği azalmıştır ve enerjide dışa bağımlılık azalmıştır.

Doğru cevap “A” seçeneğidir.

8. Türkiye’de 1995 - 2020 yılları arasındaki taş kömürü üretim ve tüketim miktarları gösterilmiştir. Yalnızca grafikten yararlanılarak üretimin tüketimi karşılama oranı düşmüştür. Burada A seçeneği sizi yanıltabilir ama orada rezervinden bahsedilmiş o yüzden bu grafikten ulaşılamaz.

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

9. Krom

- Ülkemiz dünya rezervinde ilk sıralarda yer alır
- Demire sertlik ve paslanmaz özellik kazandırır. En çok çıkarıldığı yerler
- MUĞLA, Guleman (Elazığ), Orhaneli (Bursa)

İşlenildiği yerler

- Antalya (ULAŞIM)
- Elazığ (HAMMADDE)

Doğru cevap “A” seçeneğidir.

10. I. Petrol → Güneydoğu
II. Linyit → Ege
III. Su gücü → Güneydoğu
IV. Rüzgar → Ege

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

11. Hidroelektrik (Su Gücü)

- Ülkemiz genç oluşumlu olduğu için hidroelektrik enerji potan- siyeli yüksektir.
- Enerji potansiyeli en fazla → D. Anadolu
- Enerji üretimi en fazla → Güneydoğu Anadolu - Orta Fırat (GAP)
- Enerji üretimi en az → Marmara - Ege

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

12. Asbest

- Kanserojen etkisinden dolayı ülkemizde çıkarılmaz
- Yanmaz özelliklidir.
- Fren balatası ve itfaiyeci elbisesi yapımında kullanılır.
- En önemli yatakları, Erzincan, Sivas ve İskenderun’da bulunur.

Doğru cevap “C” seçeneğidir.

1. I. Mermer
II. Bakır
III. Bor
IV. Linyit

Yukarıdaki madenlerden hangilerinin Türkiye'deki üretiminin büyük bölümü Marmara Bölgesi'nden elde edilir?

- A) I ve II B) I ve III C) I ve IV
D) II ve III E) II ve IV

2. I. Toplam rezervi daha zengindir.
II. Termik santrallerde kullanımı daha yaygındır.
III. Çıkartma maliyeti daha yüksektir.

Linyit ile karşılaştırıldığında, Türkiye'de Taş kömürü ile ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

3. Aşağıdaki illerin hangisinde maden endüstrisi bulunmamaktadır?

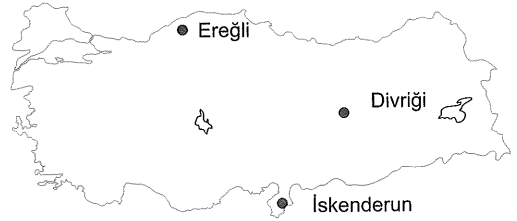
- A) Zonguldak B) Batman
C) Elazığ D) Nevşehir
E) Kahramanmaraş

4. I. Ereğli
II. Kozlu
III. Çayırhan

Yukarıda verilen yerlerin hangileri Türkiye'nin önemli taş kömürü yatakları arasında yer alır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

5.

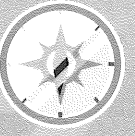
Yukarıdaki haritada demir çelik fabrikalarının kuruluş yerleri gösterilmiştir.

Demir madeninin genel olarak çıkarıldığı yerler ile işlendiği yerlerin farklı olması aşağıdakilerden hangisine bağlı olamaz?

- A) Ulaşım koşulları dikkate alınmıştır.
B) Demir madeninin birçok yerde çıkarılması ve rezervinin olduğu yerlerin işletme açısından olumsuz olması durumu zorlaştırmıştır.
C) Enerji kaynaklarına yakınlık önemli olmuştur.
D) Su kaynaklarına yakın olması etkili olmuştur.
E) İşletmelerin kurulmasında yer yapısının dayanıklı olması dikkate alınmıştır.

6. İzmir petrol rafinerisinin kurulmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi yoktur?

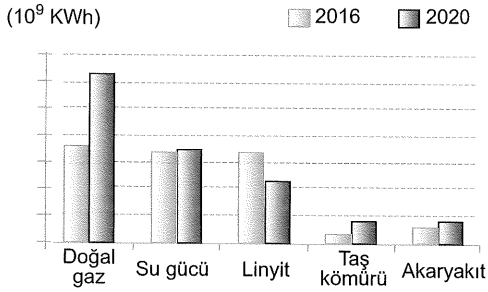
- A) Pazar olanaklarına yakınlık
B) Gelişmiş ulaşım olanakları
C) Ham madde kaynaklarına yakınlık
D) Yeterli iş gücünün varlığı
E) Gelişmiş sanayi bölgesinde yer alması

7. Türkiye’de aşağıdaki enerji kaynaklarından hangisinin yatakları daha yaygın olarak bulunur?

A) Bor B) Mermer C) Krom
D) Demir E) Linyit

8. Aşağıdaki grafikte, Türkiye’de 2016 ve 2020 yıllarında üretilen elektriğin enerji kaynaklarına göre dağılışı gösterilmiştir.

Yalnızca grafikteki bilgilerden yararlanarak aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşamaz?

- A) 2016 yılında doğal gaz, su gücü ve linyitten elde edilen enerji miktarları birbirine yakındır.
B) En büyük artış miktarı doğal gazla üretilen enerjide olmuştur.
C) Su gücünden elde edilen enerji miktarındaki artış, taş kömüründen elde edilenden fazladır.
D) 2020 yılında, yalnızca linyitten elde edilen enerji üretiminde azalma olmuştur.
E) 2020 yılında, taş kömürü ve akaryakıt kullanılarak elde edilen enerji miktarı birbirine yakındır.

9. Aşağıdaki enerji santrallerinden hangilerinin yıllık üretim miktarları üzerinde iklim koşullarının etkili olduğu söylenebilir?

A) Soma - Seyitömer
B) Yatağan - Elbistan
C) Germencik - Demirköprü
D) Sarayköy - Alaçatı
E) Bozcaada - Yusufeli

10. Aşağıdaki illerin coğrafi özellikleri dikkate alındığında hangisinde jeotermal enerji potansiyeli daha düşüktür?

A) Afyon B) Çanakkale C) Aydın
D) Mersin E) Balıkesir

11. Türkiye’de, elektrik enerjisi elde etmek için planlanan ancak henüz faaliyete geçmeyen enerji üretim sistemi

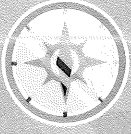
I. Biyokütle
II. Güneş
III. Nükleer

verilenlerden hangileridir?

A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

12. Türkiye’de aşağıdaki fosil enerji kaynaklarından hangisinin bilinen toplam rezervi diğerlerinden daha azdır?

A) Petrol
B) Doğal gaz
C) Asfaltit
D) Linyit
E) Taş kömürü

ÇÖZÜMLER

1. Mermer

- En fazla → Marmara
- Ülkemiz dünya rezervinde ilk sıralarda yer alır.
- Maden ihracatında en çok paya sahiptir.

En çok çıkarıldığı yerler

- Marmara Adası (Balıkesir)
- Afyon
- Elazığ (Endemik bir tür olan Vişne mermeri)

Bakır

- En fazla → Karadeniz
- Elektrikli aletler ve elektronik cihazlar yapımında kullanılır. En çok çıkarıldığı yerler
- Küre (Kastamonu), Çayeli (Rize), Murgul (Artvin), Maden (Elazığ)

İşlenildiği yerler

- Samsun (ULAŞIM)
- Artvin – Murgul (HAMMADDE)
- Elazığ - Maden (HAMMADDE)

Bor

- Ülkemiz dünya rezervinde 1. sıradadır.
- En fazla → Marmara
- Nükleer alanda, jet ve roket yakıtı, cam, porselen (borcam), ilaç ve temizlik malzemesi yapımında kullanılır.

En çok çıkarıldığı yerler

- Bigadiç - Susurluk (Balıkesir), Mustafakemalpaşa (Bursa), Emet (Kütahya), Kırka (Eskişehir)

İşlenildiği yerler

- Bandırma (ULAŞIM)
- Kırka (HAMMADDE)

Linyit

- III. jeolojik zamanda oluşmuştur ve rezervi çok fazladır. (7 bölgeden de çıkarılır.)
- En fazla → Ege
- Taş kömürüne oranla kalorisi daha düşüktür ve elektrik enerjisi üretiminde kullanılır.

TERMİK SANTRALLER

- Afşin, Elbistan - Kahramanmaraş (En büyük termik santral)
- Yatağan - Muğla
- Soma – Manisa
- Seyitömer, Tunçbilek - Kütahya
- Çayırhan – Ankara
- Çan - Çanakkale

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. Taş Kömürü

- I. jeolojik zamanda oluşmuştur ve rezervi azdır. (İthal edilir.)
- Zonguldak – Ereğli ve Kozlu, Karabük, Bartın'da çıkarılır. TERMİK SANTRALLER
- Çatalağzı - Zonguldak (Hammadde)
- Sugözü - Adana (Ulaşım)

Linyit

- III. jeolojik zamanda oluşmuştur ve rezervi çok fazladır. (7 bölgeden de çıkarılır.)
- En fazla → Ege
- Taş kömürüne oranla kalorisi daha düşüktür ve elektrik enerjisi üretiminde kullanılır.

TERMİK SANTRALLER

- Afşin, Elbistan - Kahramanmaraş (En büyük termik santral)
- Yatağan - Muğla
- Soma – Manisa
- Seyitömer, Tunçbilek - Kütahya
- Çayırhan – Ankara
- Çan - Çanakkale

Linyit ile karşılaştırıldığında çıkartma maliyeti daha yüksektir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

3. Zonguldak → Taş Kömürü

Batman → Petrol

Elazığ → Bakır, Krom

Kahramanmaraş → Linyit

Ancak Nevşehir maden şehri değil turizm şehridir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

4. Taş Kömürü

- I. jeolojik zamanda oluşmuştur ve rezervi azdır. (İthal edilir.)
- Zonguldak – Ereğli ve Kozlu, Karabük, Bartın'da çıkarılır. TERMİK SANTRALLER
- Çatalağzı - Zonguldak (Hammadde)
- Sugözü - Adana (Ulaşım)

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

5. Demir madeninin genel olarak çıkarıldığı yerler ile işlendiği yerlerin farklı olması, Ulaşım koşulları dikkate alınmıştır. Demir madeninin birçok yerde çıkarılması ve rezervinin olduğu yerlerin işletme açısından olumsuz olması durumu zorlaştırmıştır. Enerji kaynaklarına yakınlık önemli olmuştur. Su kaynaklarına yakın olması etkili olmuştur. Ancak, işletmelerin kurulmasında yer yapısının dayanıklı olması dikkate alınmıştır ifadesi yanlıştır. Bu durum nükleer enerji santralleri için önemlidir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

6. İzmir'e petrol rafinerisinin kurulmasında Pazar olanaklarına yakınlık Gelişmiş ulaşım olanakları Yeterli iş gücünün varlığı Gelişmiş sanayi bölgesinde yer alması etkili olmuştur. Ancak, İzmir'de petrol rezervi olmadığı için ham madde kaynaklarına yakınlık yanlış olacaktır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

7. Soruda verilen, bor, mermer, krom, demir ve linyitin ülkemizde rezervleri çok fazladır. Ancak çıkarımı en yaygın olan maden linyittir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

8. Türkiye'de 2016 ve 2020 yıllarında üretilen elektriğin enerji kaynaklarına göre dağılışına bakıldığında, 2016 yılında doğal gaz, su gücü ve linyitten elde edilen enerji miktarları birbirine yakındır. En büyük artış miktarı doğal gazla üretilen enerjide olmuştur. 2020 yılında, yalnızca linyitten elde edilen enerji üretiminde azalma olmuştur. 2020 yılında, taş kömürü ve akaryakıt kullanılarak elde edilen enerji miktarı birbirine yakındır. Ancak, su gücünden elde edilen enerji miktarındaki artış, taş kömüründen elde edilenden azdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

9. Enerji üretimde iklimden etkilenen enerji türleri, hidroelektrik, rüzgar ve güneştir.

Verilen yerlere bakıldığında, Bocaada (rüzgar) ve Yusufeli (hidroelektrik) iklimden etkilenir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

10. Jeotermal Enerji

Yerin derinliklerinden gelen sıcak su ve buhar basıncından elde edilir.

Ülkemiz genç oluşumlu olduğu için jeotermal enerji potansi- yeli fazladır.

İklimden etkilenmez, soğumaması için santralin çıkarıldığı yerde kurulması gerekir.

En fazla Ege Bölgesi'ndedir. Sebebi kırıklı yapının çok olma- sıdır.

- Denizli – Sarayköy, Aydın – Germencik, Çanakkale – Tuzla

NOT

Enerjisi kendi kendine yetebilen ilimiz → AFYON Ancak Mersin'de aktif fay hattı olmadığı için jeotermal üretimi olamaz.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

11. Türkiye'de, elektrik enerjisi elde etmek için planlanan ancak henüz faaliyete geçmeyen enerji üretim sistemi, nükleer enerjidir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

12. Asfaltit (Katı Petrol)

- Ülkemizde bilinen rezervi en az olan madendir.
- Petrol kaynaklı katı bir enerji kaynağıdır.

TERMİK SANTRALLER

- Silopi - Şırnak

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

1. I. Petrol
II. Taş kömürü
III. Jeotermal
IV. Akarsu
V. Güneş

Türkiye’de yukarıdaki kaynakların hangilerinden sağlanan enerji miktarı iklim koşullarına bağlı olarak değişmez?

- A) I ve II B) II ve III C) II ve IV
D) I, II ve III E) II, IV ve V

2. I. Eskişehir
II. Afyonkarahisar
III. İzmir
IV. Antalya

Yukarıdaki illerin hangilerinde konutların ısıtılmasında jeotermal enerji kullanılmaktadır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

3. Volkanik kökenli olup inci taşı olarak da bilinir. İnşaat ve seramik sanayisinde kullanılır. Bilinen başlıca yatakları Nevşehir ve İzmir’de bulunmaktadır.

Bazı özellikleri verilen bu maden aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Demir B) Asbest C) Fosfat
D) Volfram E) Perlit

4.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak gösterilen termik santraller kullandıkları yer altı kaynağına göre ikili gruplara ayrılırsa verilen yerlerden hangisi dışarıda kalır?

- A) Hamitabat B) Çatalağzı C) Elbistan
D) Sugözü E) Çan

5. I. Artvin - Cerattepe
II. Erzurum - Aziziye
III. Uşak - Eşme
IV. Antalya - Alanya

Yukarıdaki alanların hangilerinde altın madeni çıkarılmaktadır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

6. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye’nin dahil olduğu uluslararası doğal gaz boru hattı projelerinden biri değildir?

- A) Mısır - Türkiye Boru Hattı
B) İran - Türkiye Boru Hattı
C) Azerbaycan - Türkiye Boru Hattı
D) Transmed Boru Hattı
E) Rusya - Türkiye Boru Hattı

7. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye’de varlığı belirlenen altın madeni yataklarından biridir?

- A) Artvin - Murgul
- B) Uşak - Eşme
- C) Konya - Seydişehir
- D) Elazığ - Guleman
- E) Eskişehir - Kırka

8.

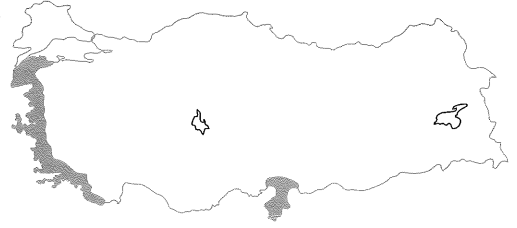
Yukarıdaki haritada verilen bazı madenlerin çıkarım alanları gösterilmiştir. Buna göre, aşağıdaki madenler ile bu çıkarım alanları eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

- A) Bakır
- B) Demir
- C) Fosfat
- D) Volfram
- E) Kükürt

9. Rüzgar enerjisi potansiyeli ve işletme verimliliğine uygunluk bakımından aşağıdaki alanlardan hangisi diğerlerine göre daha olumsuz koşullara sahiptir?

- A) Gökçeada
- B) Biga Yarımadası
- C) Alaçatı çevresi
- D) Marmaris ve çevresi
- E) Ordu ve çevresi

10.

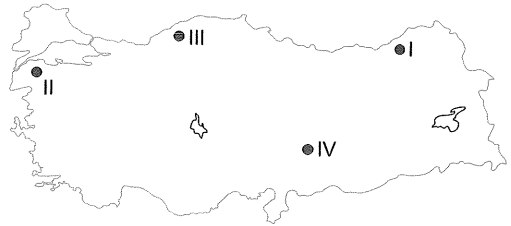
Bu alanlar Türkiye’de aşağıdaki enerji kaynaklarından hangisiyle öne çıkmaktadır?

- A) Dalgas
- B) Petrol
- C) Rüzgar
- D) Jeotermal
- E) Doğal gaz

11. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye’deki doğal gaz nakil hatlarından biri değildir?

- A) Türkiye - Mısır
- B) Bakü - Tiflis - Erzurum
- C) Trans Adriyatik
- D) Ceyhan - Kırıkkale
- E) Türk Akımı

12.

Yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen termik santrallerden hangilerinde enerji kaynağı olarak linyit kullanılmaktadır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

ÇÖZÜMLER

1. Enerji üretimde iklimden etkilenen enerji türleri, hidroelektrik, rüzgar ve güneştir. Jeotermal yeraltından gelen sıcak su olduğu için iklimden etkilenmez. İklimden etkilenmeyen diğer enerji kaynakları, petrol, doğal gaz, taş kömürü ve linyittir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

2. Jeotermal Enerji

Yerin derinliklerinden gelen sıcak su ve buhar basıncından elde edilir.

Ülkemiz genç oluşumlu olduğu için jeotermal enerji potansi- yeli fazladır.

İklimden etkilenmez, soğumaması için santralin çıkarıldığı yerde kurulması gerekir.

En fazla Ege Bölgesi'ndedir. Sebebi kırıklı yapının çok olma- sıdır.

- Denizli – Sarayköy
- Aydın – Germencik
- Çanakkale – Tuzla

NOT

Enerjisi kendi kendine yetebilen ilimiz → AFYON

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

3. Perlit (İnci Taşı)

Volkanik kökenli olup inci taşı olarak da bilinir.

İnşaat ve seramik sanayisinde kullanılır.

Bilinen başlıca yatakları Nevşehir ve İzmir'de bulunmaktadır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

4. Taş Kömürü

TERMİK SANTRALLER

- Çatalağzı - Zonguldak (Hammadde)
- Sığözü - Adana (Ulaşım)

Linyit

TERMİK SANTRALLER

- Afşin, Elbistan - Kahramanmaraş (En büyük termik santral)
- Yatağan - Muğla
- Soma - Manisa
- Seyitömer, Tunçbilek - Kütahya
- Çayırhan - Ankara
- Çan - Çanakkale

Doğal Gaz

Çıkarıldığı yerler;

- Hamitabat - Kırklareli
- Hayrabolu - Tekirdağ
- Akçakoca - Düzce
- Çamurlu - Mardin

TERMİK SANTRALLER

- Ovaakça - Bursa → Ulaşım
- Hamitabat - Kırklareli → Hammadde
- Ambarlı - İstanbul → Ulaşım
- Bandırma - Balıkesir → Ulaşım
- İzmir - Aliağa → Ulaşım

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

5. Altın

- İlk işletme "İzmir - Bergama"
- Artvin - Cerattepe, Balıkesir - Kazdağı, Uşak - Eşme

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

6. Doğal Gaz Boru Hatları

- Türk Akımı (Rusya doğal gazının Karadeniz üzerinden Avru- pa'ya taşınması.)
- Mavi Akım (Rusya)
- Trans Anadolu Projesi - TANAP (Azerbaycan doğal gazının

ülkemize gönderilmesi projesidir.)

- Trans Adriyatik (TANAP'ın devamıdır. Azerbaycan doğal gazı bu boru hattı ile İtalya'ya ulaştırılır.)
- Doğu Hattı (İran ve Irak'tan doğal gaz alımı sağlanır.)
- Türkiye - Mısır Doğal Gaz Boru Hattı

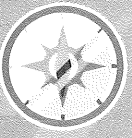
Ancak Transmed Boru Hattı, ülkemizin içerisinde yer almadığı İtalya-Mısır arasında imzalanan boru hattıdır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

7. Altın

- İlk işletme "İzmir - Bergama"
- Artvin - Cerattepe, Balıkesir - Kazdağı, Uşak - Eşme

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

8. Bakır

- En fazla → Karadeniz
- Elektrikli aletler ve elektronik cihazlar yapımında kullanılır. En çok çıkarıldığı yerler
- Küre (Kastamonu), Çayeli (Rize), Murgul (Artvin), Maden (Elazığ)

İşlenildiği yerler

- Samsun (ULAŞIM)
- Artvin – Murgul (HAMMADDE)
- Elazığ - Maden (HAMMADDE)

Demir

- Ağır sanayinin hammaddesidir. En çok çıkarıldığı yerler
- Divriği (Sivas), Hekimhan (Malatya)

İşlenildiği yerler

- Kardemir (Karabük) – ENERJİ
- Erdemir (Zonguldak) – ENERJİ
- İsdemir (İskenderun) - ULAŞIM

Fosfat

- Ülkemizde rezervi azdır.
- En çok suni gübre yapımında kullanılır.
- Mardin - Mazıdağı'nda çıkarılır.

Volfram

- Demire en çok sertlik katan madendir.
- Tank, raylı sistemler, uçak gövdesi yapımında kullanılır
- Uludağ - Bursa'da çıkarılır.

Kükürt

- Gübre ve ilaç yapımında kullanılır.
- En çok → Sarayköy – Denizli ve Keçiborlu - Isparta

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

9. Rüzgar Enerjisi

Ülkemizde en çok → Marmara - Ege (Bati rüzgarı etkisi)

- Çeşme - Alaçatı (İzmir)
- Çanakkale
- Hatay - Belen

Rüzgar santrallerinin yer seçiminde kuşların göç yolları ve yerleşim bölgeleri dikkate alınmalıdır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

10. Rüzgar Enerjisi

Ülkemizde en çok → Marmara - Ege (Bati rüzgarı etkisi)

- Çeşme - Alaçatı (İzmir)
- Çanakkale
- Hatay - Belen

Rüzgar santrallerinin yer seçiminde kuşların göç yolları ve yerleşim bölgeleri dikkate alınmalıdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. Petrol Boru Hatları

- Bakü – Tiflis – Ceyhan Boru Hattı (Azerbaycan)
- Kerkük – Yumurtalık Boru Hattı (Irak)

İç Hatlar

- Ceyhan – Kırıkkale
- Batman – Dört Yol

Doğal Gaz Boru Hatları

- Türk Akımı (Rusya doğal gazının Karadeniz üzerinden Avru- pa'ya taşınması.)
- Mavi Akım (Rusya)
- Trans Anadolu Projesi – TANAP (Azerbaycan doğal gazının ülkemize gönderilmesi projesidir.)
- Trans Adriyatik (TANAP'ın devamıdır. Azerbaycan doğal gazı bu boru hattı ile İtalya'ya ulaştırılır.)
- Doğu Hattı (İran ve Irak'tan doğal gaz alımı sağlanır.)
- Türkiye – Mısır Doğal Gaz Boru Hattı

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

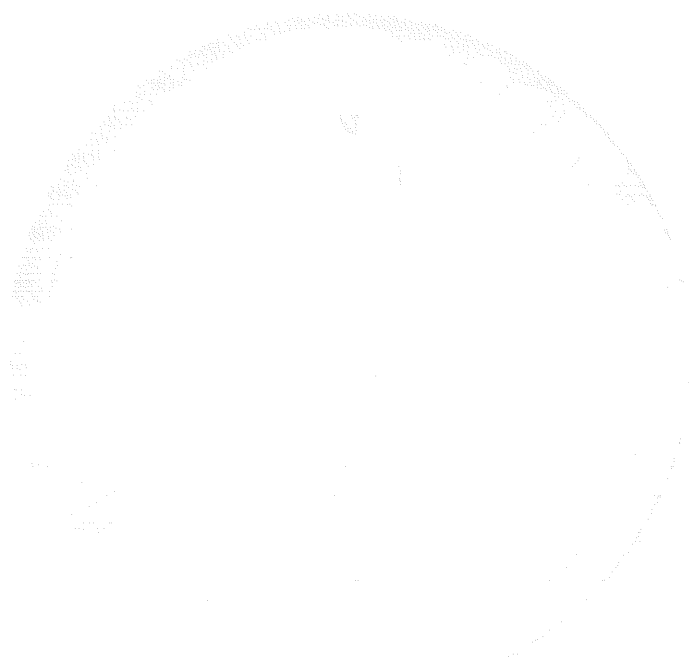
12. Linyit

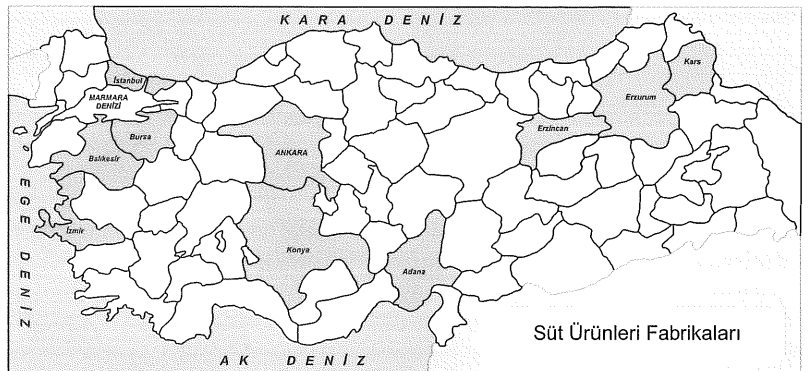
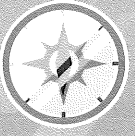
- III. jeolojik zamanda oluşmuştur ve rezervi çok fazladır. (7 bölgeden de çıkarılır.)
- Taş kömürüne oranla kalorisi daha düşüktür ve elektrik ener- jisi üretiminde kullanılır.

TERMİK SANTRALLER

- Afşin, Elbistan - Kahramanmaraş (En büyük termik santral)
- Yatağan - Muğla
- Soma – Manisa
- Seyitömer, Tunçbilek - Kütahya
- Çayırhan – Ankara
- Çan - Çanakkale

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

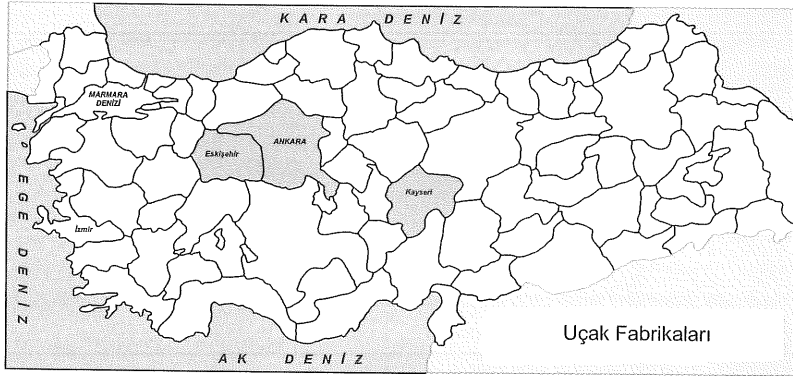
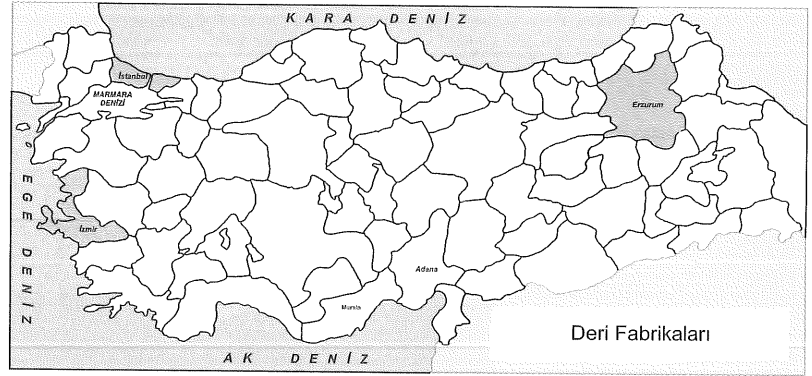

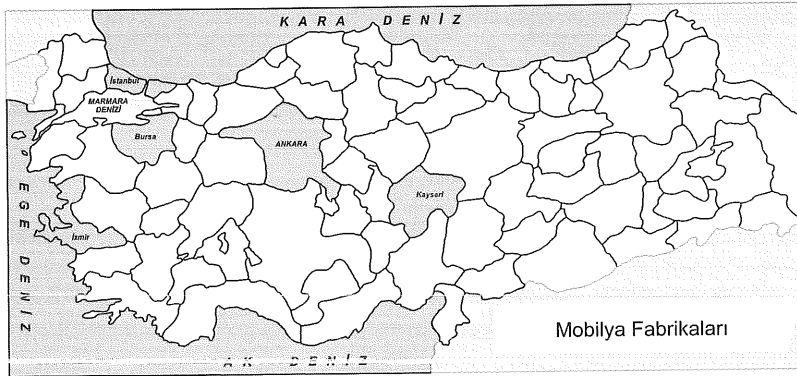
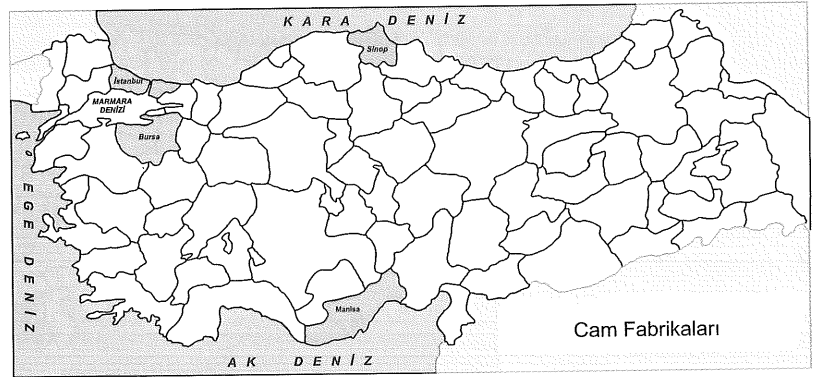
SANAYİ

SANAYİ

1. Türkiye’de endüstri kuruluşlarının yoğun olduğu yerler,

- I. aynı coğrafi bölgede yer almaları,
- II. fazla göç almaları,
- III. enerji kaynakları bakımından zengin olmaları,
- IV. ulaşım olanakları bakımından gelişmiş olmaları

özelliklerinin hangileri bakımından ortak değildir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
- D) II ve IV E) III ve IV

2. Bir yerde endüstrinin gelişebilmesi, ham maddenin varlığı, enerji kaynaklarına yakınlık, iş gücü temininin kolaylığı, ulaşımın kolaylığı, üretim araçlar ve ham maddenin getirilmesinin kolaylığı gibi etmenlere bağlıdır.

Buna göre, aşağıdakilerin hangisinde verilen yerdeki endüstri kolu diğerlerinden farklı bir etmene bağlı olarak gelişmiştir?

- A) Denizli ve çevresinde dokuma endüstrisi
- B) Aydın ve çevresinde sıvı yağ endüstrisi
- C) Çanakkale’de konserve balık endüstrisi
- D) Guleman’da ferrokrom endüstrisi
- E) Kırıkkale’de petrokimya endüstrisi

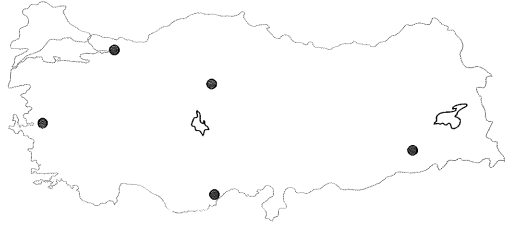
3. Aşağıda verilen ekonomik etkinliklerden hangisinin, topografik koşullara bağlı olarak geliştiği söylenemez?

- A) Akdeniz yaylalarında hayvancılık etkinliklerinin yapılması
- B) Kıyı ovalarında tarımsal etkinliklerin yoğun olması
- C) Erciyes Dağlarında kış turizminin yoğun olması
- D) Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da hidroelektrik santrallerinin fazla olması
- E) Muğla - Antalya çevresinde deniz turizminin yoğun olması

4. Kıyı Ege’nin ekonomik etkinlikleri göz önüne alındığında en fazla gelişme gösteren endüstri kollarının ortak özelliğinin aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Petrokimya endüstrisinin yaygın olması
- B) Otomotiv endüstrisinin gelişmiş olması
- C) Endüstride tarımsal ham maddenin ağırlıklı olması
- D) Ham madde için büyük oranda dışa bağımlı olması
- E) Küçük ölçekli endüstri kuruluşlarının çoğunlukta olması

5.

Haritada işaretlenmiş merkezlerin beşinde de yapılan ve Türkiye ekonomisine önemli bir katkı sağlayan etkinlik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zeytin üretimi
- B) Yayla turizmi
- C) Petrol arıtımı
- D) Linyit çıkarımı
- E) Sigara üretimi

6. Türkiye’de bazı büyük sanayi tesislerinin, kıyı kesimlerinde kurulmasının nedeni bu alanların başlıca hangi avantajıyla ilişkilidir?

- A) Enerji temini
- B) Pazar olanakları
- C) Ulaşım kolaylığı
- D) Sermaye kolaylığı
- E) Ham madde temini

7. Türkiye'de küçükbaş hayvancılığın yaygın olduğu yörelerde halı-kilim dokumacılığı ve yem bitkileri tarımı, büyükbaş hayvancılığın yaygın olduğu yörelerde süt ve süt ürünleri üretimi, kıyı balıkçılığının yaygın olduğu yörelerde ise tekne yapımı gibi etkinlikler gelişmiştir.

Bu bilgiyle

- I. Kırsal yörelerde üretim daha çok geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır.
II. Kırsal yörelerde yürütülen ekonomik etkinlikler birbirleriyle bağlantılıdır.
III. Kırsal yörelerde yürütülen en yaygın ekonomik etkinlik hayvancılıktır.

verilenlerden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

8. Türkiye'de sanayi faaliyetlerinin yoğun olduğu yerlerde nüfus hızlı bir şekilde artmaktadır.

Buna göre

- I. Elbistan
II. Soma
III. İskenderun

verilen yerlerin hangilerinde nüfus artışı demir-çelik sanayisine bağlı olarak gerçekleşmiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

9. Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar geçen süreçte sanayinin ekonomideki payını artırmak için Türkiye'de birçok çalışma yapılmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu çalışmalardan biri değildir?

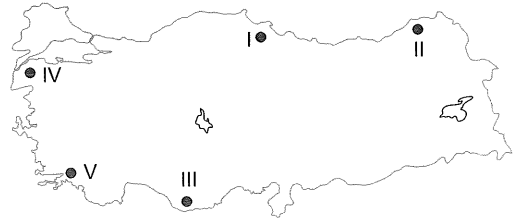
- A) Ulaşım başta olmak üzere sanayi alt yapısının iyileştirilmesi
B) Eğitim faaliyetleriyle nitelikli eleman ihtiyacının karşılanması
C) Sanayinin teşvik edilmesinin devlet politikası haline getirilmesi
D) Hizmet ve tarım sektöründeki sınırlamalarla sanayinin teşvik edilmesi
E) Teknolojik gelişmelerin takibiyle sanayi kollarının çeşitlenmesi

10. I. Ulaşım olanaklarının elverişli olması
II. Nitelikli iş gücünün fazla olması
III. Enerji üretiminin fazla olması

Türkiye' nin batı kesiminde sanayinin daha fazla gelişmiş olması, yukarıdakilerden hangileriyle ilişkili değildir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

11. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Sadece yeryüzü şekilleri dikkate alındığında, bu yerlerin hangisinde sanayi alanlarının gelişimi daha kolaydır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

12. Aşağıdaki illerin hangisinde sanayi diğerlerine göre **daha az** gelişmiştir?

- A) Bursa B) İzmir C) Tekirdağ
D) Kocaeli E) Samsun

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye'de endüstri kuruluşlarının yoğun olduğu yerler, fazla göç almaları ve ulaşım olanakları bakımından gelişmiş olmaları bakımından ortaktır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. Bir yerde endüstrinin gelişebilmesi, ham maddenin varlığı, enerji kaynaklarına yakınlık, iş gücü temininin kolaylığı, ulaşımın kolaylığı, üretim araçlar ve ham maddenin getirilmesinin kolaylığı gibi etmenlere bağlıdır. Buna göre, Denizli ve çevresinde dokuma endüstrisi → HAMMADDE
Aydın ve çevresinde sıvı yağ endüstrisi → HAMMADDE
Çanakkale'de konserve balık endüstrisi → HAMMADDE
Guleman'da ferrokrom endüstrisi → HAMMADDE
Kırıkkale'de petrokimya endüstrisi → PAZAR

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

3. Akdeniz yaylalarında hayvancılık etkinliklerinin yapılması → YER ŞEKİLLERİ
Kıyı ovalarında tarımsal etkinliklerin yoğun olması → YER ŞEKİLLERİ
Erciyes Dağlarında kış turizminin yoğun olması → YER ŞEKİLLERİ
Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da hidroelektrik santrallerinin fazla olması → YER ŞEKİLLERİ
Muğla - Antalya çevresinde deniz turizminin yoğun olması → İKLİM

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

4. Kıyı Ege'nin ekonomik etkinlikleri göz önüne alındığında en fazla gelişme gösteren endüstri kollarının ortak özelliği endüstride tarımsal ham maddenin ağırlıklı olmasıdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

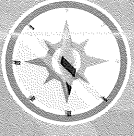
5. PETROL RAFİNERİLERİ

- Batman → Hammadde
- İzmit (İPRAŞ) → Ulaşım
- İzmir (Aliağa) → Ulaşım
- Mersin (ATAŞ) → Ulaşım (Depo amaçlı kullanılır.)
- Kırıkkale (Orta Anadolu) → Pazar

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

6. Türkiye'de bazı büyük sanayi tesislerinin, kıyı kesimlerinde kurulmasının nedeni bu alanların başlıca avantajı ulaşım kolaylığıdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

7. Türkiye'de küçükbaş hayvancılığın yaygın olduğu yörelerde halı-kilim dokumacılığı ve yem bitkileri tarımı, büyükbaş hayvancılığın yaygın olduğu yörelerde süt ve süt ürünleri üretimi, kıyı balıkçılığının yaygın olduğu yörelerde ise tekne yapımı gibi etkinlikler gelişmiştir.

Bu bilgiyle, kırsal yörelerde yürütülen ekonomik etkinlikler birbirleriyle bağlantılıdır ifadesine ulaşılabilir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

8. Türkiye'de sanayi faaliyetlerinin yoğun olduğu yerlerde nüfus hızlı bir şekilde artmaktadır. Buna göre demir-çelik sanayisine bağlı nüfusu artan yer İskenderun'dur.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

9. Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar geçen süreçte sanayinin ekonomideki payını artırmak için Türkiye'de birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar, Ulaşım başta olmak üzere sanayi alt yapısının iyileştirilmesi Eğitim faaliyetleriyle nitelikli eleman ihtiyacının karşılanması Sanayinin teşvik edilmesinin devlet politikası haline getirilmesi Teknolojik gelişmelerin takibiyle sanayi kollarının çeşitlenmesi Ancak, hizmet ve tarım sektöründeki sınırlamalarla sanayinin teşvik edilmesi gibi bir durum söz konusu değildir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

10. Türkiye'nin batı kesiminde sanayinin daha fazla gelişmiş olması, ulaşım olanaklarının elverişli olması ve nitelikli iş gücünün fazla olmasıyla ilişkilidir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

11. Verilen yerlere bakıldığında,

I numara - Samsun

II numara - Artvin

III numara - Taşeli platosu

IV numara - Çanakkale

V numara - Muğla

Samsun dışındaki yerler engebeli ve dağlık olduğu için yeryüzü şekilleri sanayinin gelişimini etkilemiştir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

12. Verilen illere bakıldığında hepsinde sanayinin geliştiği bilinmektedir ancak Samsun'da diğerlerine göre daha az gelişmiştir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

1. Aşağıdakilerden hangisi, endüstriden elde edilen geliri artırmak için alınması gereken temel önlemlerden biridir?

- A) Ürünlere yeni pazarlar bulunmaması
- B) Yüksek kalitede ve belli standartlarda üretim yapılması
- C) Teknolojik gelişmelere ayak uydurulmaması
- D) Endüstride, niteliksiz işçi payının artırılması
- E) Dış alım yapılan ham madde çeşidinin sınırlandırılması

2. I. Trabzon
II. Bitlis
III. Konya
IV. Tokat

Yukardakilerden hangileri tütüne dayalı sanayinin geliştiği iller arasında bulunur?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

3. Türkiye'deki bazı fabrikaların kuruluş yerleriyle ilgili aşağıdaki genellemelerden hangisi doğrudur?

- A) Bitkisel yağ fabrikaları, ham maddeye yakın yerlerde kurulmuştur.
- B) Cam fabrikaları, inşaat sektörünün geliştiği yerlerde kurulmuştur.
- C) Demir-çelik fabrikaları, demir cevherinin çıkarıldığı yerlerde kurulmuştur.
- D) Otomobil fabrikaları, enerji santrallerine yakın yerlerde kurulmuştur.
- E) Deri konfeksiyon fabrikaları, hayvancılığın yaygın olarak yapıldığı yerlerde kurulmuştur.

4. Türkiye'nin sanayileşme süreciyle ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğrudur?

- A) Cumhuriyetin ilk yıllarında madene dayalı sanayi kolları gelişmiştir.
- B) Bütün illerin kalkınmada öncelikli yöreler içinde yer alması sanayiye geliştirmiştir.
- C) 1950'li yıllarla birlikte sanayi ürünleri dış satımına hız verilmiştir.
- D) Planlı kalkınma döneminde sanayileşmeye, kalkınma planlarında özel önem verilmiştir.
- E) 1930'lu yıllarda devletçilik ilkesine bağlı olarak kimya ve otomotiv sanayisinin temelleri atılmıştır.

CBA Yayınları

5.

Yukarıdaki haritada, Türkiye'de endüstriyel etkinliklerin yoğun olduğu bazı il merkezleri gösterilmiştir.

Buna göre;

- I. kara ve demir yolu ulaşım olanaklarına sahip olmaları,
- II. önemli ticaret limanlarına sahip veya onlara yakın olmaları,
- III. endüstriyel ham madde kaynakları bakımından zengin olmaları

özelliklerinden hangileri verilen bütün iller için ortaktır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

6. Türkiye'nin ekonomik etkinlikleri

- I. Elektrik enerjisinin büyük bir kısmı yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilir.
- II. Gıda endüstrisinde ham maddenin büyük bir kısmı ülke içinden karşılanmaktadır.
- III. Kırsal kesimde en yaygın hayvancılık etkinliği arıcılık ve ipek böcekçiliğidir.

ile ilgili verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

7. Karadeniz Bölgesi'nde ekonomik faaliyetlerle yeryüzü şekilleri arasında bir paralellik vardır.

Aşağıdakilerden hangisi, bu durumun bir göstergesi olamaz?

- A) Kıyı ve iç kesimler arasındaki kara yolu ulaşımının çoğunlukla vadiler boyunca yapılması
B) Dağlık alanların üst kesimlerinde yaylacılık faaliyetinin yapılması
C) Yeşilirmak ve Kızılırmak'ın oluşturduğu deltalarda yoğun tarım yapılması
D) Bölgenin güneyinde tarımsal faaliyetlerin çöküntü ovalarında yoğunlaşması
E) Çay ve fındık tarımının yalnızca kuzey kesimde gelişmesi

8. • Antalya'da ferrokrom fabrikası
• Samsun'da bakır işleme tesisleri
• Kocaeli'de petrol rafinerisi

Bu sanayi tesislerinin yer seçiminde etkili olan temel faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Enerji B) Pazar C) Ulaşım
D) İş gücü E) Ham madde

9. İstanbul ve yakın çevresinin sanayi faaliyetleri bakımından Türkiye'nin gelişmiş bölgelerinden biri olmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi daha azdır?

- A) Ulaşım kolaylığı
B) Pazara yakınlık
C) Sermaye yeterliliği
D) Nitelikli iş gücü
E) Ham maddenin varlığı

10. Doğal çevre koşullarına bağlı olarak ham madde temini kolaylığı açısından Türkiye'de aşağıdaki sanayi kollarından hangisinin gelişme potansiyeli daha düşüktür?

- A) Madeni eşya B) Demir-çelik
C) Petrokimya D) Otomotiv
E) Elektronik

11. Kösele imalatı yapan bir yatırımcı, yeni fabrikasını bu iş için gerekli olan büyükbaş hayvan derisinin kolay ve ucuza temin edildiği bir yere kurmak istemektedir.

Buna göre, bu yatırımcının fabrikayı haritada numaralarla gösterilen yerlerden hangisine kurması maliyetin yükselmesine neden olur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

12. Türkiye 'de bazı sanayi kuruluşları, ham maddeyi işledikten sonra elde ettikleri mamul maddeyi diğer sanayi kollarına ham madde olarak vermektedirler.

Aşağıdakilerden hangisi bu sanayi kollarından biri değildir?

- A) Çay B) Dokuma
C) Demir-çelik D) Petro-kimya
E) Orman ürünleri

ÇÖZÜMLER

1. Endüstriden elde edilen geliri artırmak için
Ürünler yeni pazarlar bulunması
Yüksek kalitede ve belli standartlarda üretim yapılması
Teknolojik gelişmelere ayak uydurulması
Endüstride, nitelikli işçi payının artırılması
Dış alımı yapılan ham madde çeşitleri artırılması
Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. Sigara Fabrikası
İstanbul, İzmir, Samsun, Adana, Malatya, Bitlis,
Tokat, Manisa,, Gaziantep
Doğru cevap "D" seçeneğidir.

3. Türkiye'deki bazı fabrikaların kuruluş yerleri,
Bitkisel yağ fabrikaları, ham maddeye yakın yerlerde kurulmuştur.
Cam fabrikaları, deniz kumu ile yağıldığı için daha çok kıyılarda kurulmuştur.
Demir-çelik fabrikaları, Sivas - Divriği, İskenderun, Zonguldak, Karabük'te kurulmuştur.
Otomobil fabrikaları, pazar olanaklarına yakın yerlerde kurulmuştur.
Deri konfeksiyon fabrikaları, büyükbaş hayvancılığın yaygın olarak yapıldığı yerlerde kurulmuştur.
Doğru cevap "A" seçeneğidir.

4. Türkiye'nin sanayileşme süreciyle ilgili
Cumhuriyetin ilk yıllarında tarıma dayalı sanayi kolları gelişmiştir.
Kıyı illeri ve genel olarak batı kesimleri kalkınmada öncelikli yöreler içinde yer alması sanayiye geliştirmiştir.
1950'li yıllarla birlikte sanayi ürünleri dış alımına hız verilmiştir.
Planlı kalkınma döneminde sanayileşmeye, kalkınma planlarında özel önem verilmiştir.
1950'li yıllarda devletçilik ilkesine bağlı olarak kimya ve otomotiv sanayisinin temelleri atılmıştır.
Doğru cevap "D" seçeneğidir.

5. Türkiye'de endüstriyel etkinliklerin yoğun olduğu Kocaeli, İzmir, Adana, Zonguldak için, kara ve demir yolu ulaşım olanaklarına sahip olmaları ve önemli ticaret limanlarına sahip veya onlara yakın olmaları ortaktır.
Doğru cevap "D" seçeneğidir.

6. Türkiye'nin ekonomik etkinlikleri için,
Elektrik enerjisinin büyük bir kısmı yenilenemeyen enerji kaynaklarından elde edilir.
Gıda endüstrisinde ham maddenin büyük bir kısmı ülke içinden karşılanmaktadır.
Kırsal kesimde en yaygın hayvancılık etkinliği küçükbaş ve büyükbaş hayvancılıktır.
Doğru cevap "B" seçeneğidir.

7. Karadeniz Bölgesi'nde ekonomik faaliyetlerle yeryüzü şekilleri arasında bir paralellik vardır. Bu durumun bir göstergesi olarak,
- Kıyı ve iç kesimler arasındaki kara yolu ulaşımının çoğunlukla vadiler boyunca yapılması
- Dağlık alanların üst kesimlerinde yaylacılık faaliyetinin yapılması
- Yeşilirmak ve Kızılırmak'ın oluşturduğu deltaalarda yoğun tarım yapılması
- Bölgenin güneyinde tarımsal faaliyetlerin çöküntü ovalarında yoğunlaşması
- Ancak çay ve fındık tarımının yalnızca kuzey yerlerde gelişmesi yer şekillerinin değil iklimin etkisidir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

8. Ulaşım

- Hammaddesini ithal ettiğimiz endüstri kollarıdır. → Genel olarak kıyıda bulunur.
- Ulaşım faktörüne bağlı kurulan endüstri kuruluşları genel olarak aşağıdaki illerde yoğunlaşmıştır.
- Samsun → Bakır, Gübre
- İzmit → Petrol, Doğal Gaz, Sigara, Gübre
- İzmir → Petrol, Doğal Gaz, Boya, Gübre
- Antalya → Ferrokrom
- Mersin → Petrol, Boya, Gübre
- Adana → Sigara, Gübre
- Iskenderun → Demir çelik, Gübre

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

9. İstanbul ve yakın çevresinin sanayi faaliyetleri bakımından Türkiye'nin gelişmiş bölgelerinden biri olmasında, Ulaşım kolaylığı, Pazara yakınlık, Sermaye yeterliliği ve Nitelikli iş gücü etkilidir. Ancak, Ham maddenin varlığı bu yörede daha azdır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

10. Doğal çevre koşullarına bağlı olarak ham madde temini kolaylığı açısından Türkiye'de petrol rezervi az olduğu için petrokimya sanayisi çok fazla gelişmemiştir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. Kösele imalatı yapan bir yatırımcı, yeni fabrikasını bu iş için gerekli olan büyükbaş hayvan derisinin kolay ve ucuza temin edildiği bir yere kurmak istemektedir. Büyükbaş hayvancılık, Ekstansif Hayvancılık (Mera - Otlak)

- İlkel bir yöntemdir.
- İklim (Otlığa) bağlıdır.
- Verim düşüktür.
- En fazla → D. Anadolu - D. Karadeniz

İntansif Hayvancılık (Besi - Ahır)

- Modern bir yöntemdir.
- İklimle bağlı değildir.
- Verim yüksektir.
- En fazla → Marmara - İç Anadolu - Ege

Sığır üretimi en fazla → Konya

Büyükbaş hayvancılık en az Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndedir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

12. Türkiye 'de bazı sanayi kuruluşları, ham maddeyi işledikten sonra elde ettikleri mamul maddeyi diğer sanayi kollarına ham madde olarak vermektedirler. Bu sanayi kollarına örnek olarak, dokuma, demir-çelik, petrokimya, orman ürünleri gösterilebilir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

1. Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi'nde kurulan ilk sanayi kolu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Demir - çelik
B) Dokuma
C) Şeker
D) Cam
E) Petrokimya

2. Sakarya

- Eskişehir
- Sivas

Yukarıdaki illerin tümünde bulunan sanayi tesisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Seker fabrikası
B) Tütün fabrikası
C) İlaç fabrikası
D) Vagon fabrikası
E) Kağıt fabrikası

3. Türkiye'de endüstrinin hızla gelişmesinin ülke ekonomisine sağladığı katkılar düşünüldüğünde
- Çalışma çağındaki nüfusa yeni iş olanakları yaratılması
 - Dış alımda endüstri ürünlerinin payı arttıkça dış satım gelirlerinin de yükselmesi
 - Göçler sonucu büyük kentlerin çevresindeki tarım arazisinde yerleşim alanları oluşması

verilenlerin hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) II ve III

4. Türkiye'de bazı iller, sahip oldukları ham maddeler nedeniyle belirli sanayi dallarıyla özdeşleşmişlerdir.

Aşağıdakilerden hangisi buna örnek verilemez?

- A) Kars - süt mamulleri
B) Afyon - meyve suyu üretimi
C) Balıkesir - konserve ürünler
D) Aydın - pamuklu dokuma
E) Adana - sıvı yağ üretimi

5. Aşağıdaki haritada bazı yerler koyu renkle gösterilmiştir.

Bu yerlerde ortak olarak gelişen sanayi kolu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Otomotiv
B) Orman ürünleri
C) Tekstil
D) Metalürji
E) Deri

6. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'de, endüstri kuruluşlarının yer belirlenirken göz önüne alınması gereken ölçütlerden biri değildir?

- A) Elektrik enerjisi üretim merkezlerine yakınlık
B) Ulaşım olanaklarının gelişmişliği
C) Su kaynaklarına yakınlık
D) İş gücü sağlamada kolaylık
E) Ham maddeye yakınlık

7. I. Eskişehir - Et ve süt ürünleri
II. Batman - Petrokimya
III. Giresun - Orman ürünleri
IV. İstanbul - Pamuklu dokuma

Yukarıdaki illerden hangileri, birlikte verilen endüstri kolu için gerekli ham madde bakımından zengindir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

8. Endüstri kuruluşlarının yer seçimini belirleyen etmenler göz önüne alındığında Akdeniz'in kıyı kesiminde turuncgil, konserve ve kağıt endüstrisinin gelişmesinde aşağıdakilerden hangisinin etkisi daha fazladır?

- A) Sermaye B) Nitelikli iş gücü
C) Ham madde D) Ulaşım
E) Enerji

9. Aşağıdakilerden hangisinin kuruluşunda ham maddeye yakınlık göz önüne alınmamıştır?

- A) Elbistan'da termik santral
B) Kayseri'de pamuklu dokuma endüstrisi
C) Zonguldak'ta kağıt endüstrisi
D) Keçiözümlü'da kükürt işletmesi
E) Afyonkarahisar'da mermer işletmeciliği

10. Türkiye'de şeker fabrikaları, genellikle şeker pancarı tarımının yoğun olarak yapıldığı yerlere kurulmuştur.

Buna göre, aşağıdaki illerin hangisinde şeker fabrikası yoktur?

- A) Uşak B) Kayseri C) Kars
D) Kastamonu E) Şanlıurfa

11. Türkiye'de,

- I. büyükbaş hayvancılığın,
II. sebze ve meyveciliğın,
III. örtü altı tarımın,
IV. zeytin tarımının

yapıldığı yerlerin hangilerinde konserve fabrikaları yaygındır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

12. Sanayinin gelişmesinde ham maddeye yakınlık önemlidir.

Aşağıdakilerin hangisinde böyle bir ilişki bulunmamaktadır?

- A) Balıkesir - Mermer sanayi
B) Erzurum - Süt mamulleri sanayi
C) Bursa - Dokuma sanayi
D) Antalya - Ferrokrom sanayi
E) Kütahya - Seramik sanayi

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi'nde kurulan ilk sanayi kolu şeker fabrikasıdır. (Uşak - Nuri Şeker)

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

2. Vagon Sanayisi → Sakarya, Eskişehir, Sivas Şeker
- Ülkemizde en yaygın endüstri kollarındandır. → İlk şeker fabrikaları
 - Uşak (İlk kurulan)
 - Kırklareli - Alpullu (İlk faaliyete geçen)

Sigara Fabrikası

- İstanbul, İzmir, Samsun, Adana, Malatya, Bitlis, Tokat, Manisa,, Gaziantep

İlaç sanayisi → İstanbul

Kağıt

- İzmit, Çaycuma (Zonguldak), Aksu (Giresun), Dalaman (Muğla), Balıkesir, Bilecik, Yalova, Taşköprü (Kastamonu), Taşucu (Mersin)

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

3. Türkiye'de endüstrinin hızla gelişmesinin ülke ekonomisine sağladığı katkılar düşünüldüğünde Çalışma çağındaki nüfusa yeni iş olanakları yaratılması

Ancak

Dış alımda endüstri ürünlerinin payı arttıkça dış satım gelirlerinin de yükselmesini değil azalmasını sağlar.

Göçler sonucu büyük kentlerin çevresindeki tarım arazisinde yerleşim alanları oluşması olumlu bir durum değildir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

4. Türkiye'de bazı iller, sahip oldukları ham maddeler nedeniyle belirli sanayi dallarıyla özdeşleşmişlerdir. Buna örnek olarak, Kars - süt mamulleri → HAMMADDE Balıkesir - konserve ürünler → HAMMADDE Aydın - pamuklu dokuma → HAMMADDE Adana - sıvı yağ üretimi → HAMMADDE Ancak, Afyon - meyve suyu üretimi → PAZAR

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

5. Otomotiv → Sakarya, İstanbul, Bursa, İzmir, Adana, Eskişehir, AKSARAY

Kağıt

- İzmit, Çaycuma (Zonguldak), Aksu (Giresun), Dalaman (Muğla), Balıkesir, Bilecik, Yalova, Taşköprü (Kastamonu), Taşucu (Mersin)

Dokuma Sanayisi

- Pamuklu Dokuma → Bursa, Aydın, Antalya
- İpekli Dokuma → Bursa, Antalya, İstanbul
- Yünlü Dokuma ve Halıcılık → HEREKE (İzmit), Uşak, Kayseri (Bünyan), Isparta, Kula (Manisa), Milas (Muğla)

Demir-çelik → Karabük, Ereğli, İskenderun, Sivas, Kırıkkale Ve İzmir

Deri İşleme → İstanbul, İzmir, Bursa, Erzurum

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

6. Türkiye'de, endüstri kuruluşlarının yer belirlenirken göz önüne alınması gereken ölçütler Ulaşım olanaklarının gelişmişliği Su kaynaklarına yakınlık İş gücü sağlamada kolaylık Ham maddeye yakınlık Ancak, Elektrik enerjisi üretim merkezlerine yakın olması aranan özellikler arasında değildir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

7. I. Eskişehir - Et ve süt ürünleri → PAZAR
II. Batman - Petrokimya → HAMMADDE
III. Giresun - Orman ürünleri → HAMMADDE
IV. İstanbul - Pamuklu dokuma → PAZAR
Doğru cevap "C" seçeneğidir.

8. Endüstri kuruluşlarının yer seçimini belirleyen etmenler göz önüne alındığında Akdeniz'in kıyı kesiminde turuncgil, konserve ve kağıt endüstrisinin gelişmesinde hammadde koşulları etkilidir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

9. Elbistan'da termik santral → HAMMADDE
Kayseri'de pamuklu dokuma endüstrisi → PAZAR
Zonguldak'ta kağıt endüstrisi → HAMMADDE
Keçiözümlü'da kükürt işletmesi → HAMMADDE
Afyonkarahisar'da mermer işletmeciliği → HAMMADDE

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

10. Şeker

- Ülkemizde en yaygın endüstri kollarındandır.
→ İlk şeker fabrikaları
- Uşak (İlk kurulan)
- Kırklareli - Alpullu (İlk faaliyete geçen)

NOT

D. Karadeniz'de ve Güneydoğu Anadolu'da (Şanlıurfa) şeker fabrikaları bulunmaz.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

11. Konserve fabrikaları genel olarak, sebze-meyveciliğin ve örtüaltı tarımın geliştiği yerlerde yaygındır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

12. Balıkesir - Mermer sanayi → HAMMADDE
Erzurum - Süt mamulleri sanayi → HAMMADDE
Bursa - Dokuma sanayi → HAMMADDE
Antalya - Ferrookrom sanayi → ULAŞIM
Kütahya - Seramik sanayi → HAMMADDE

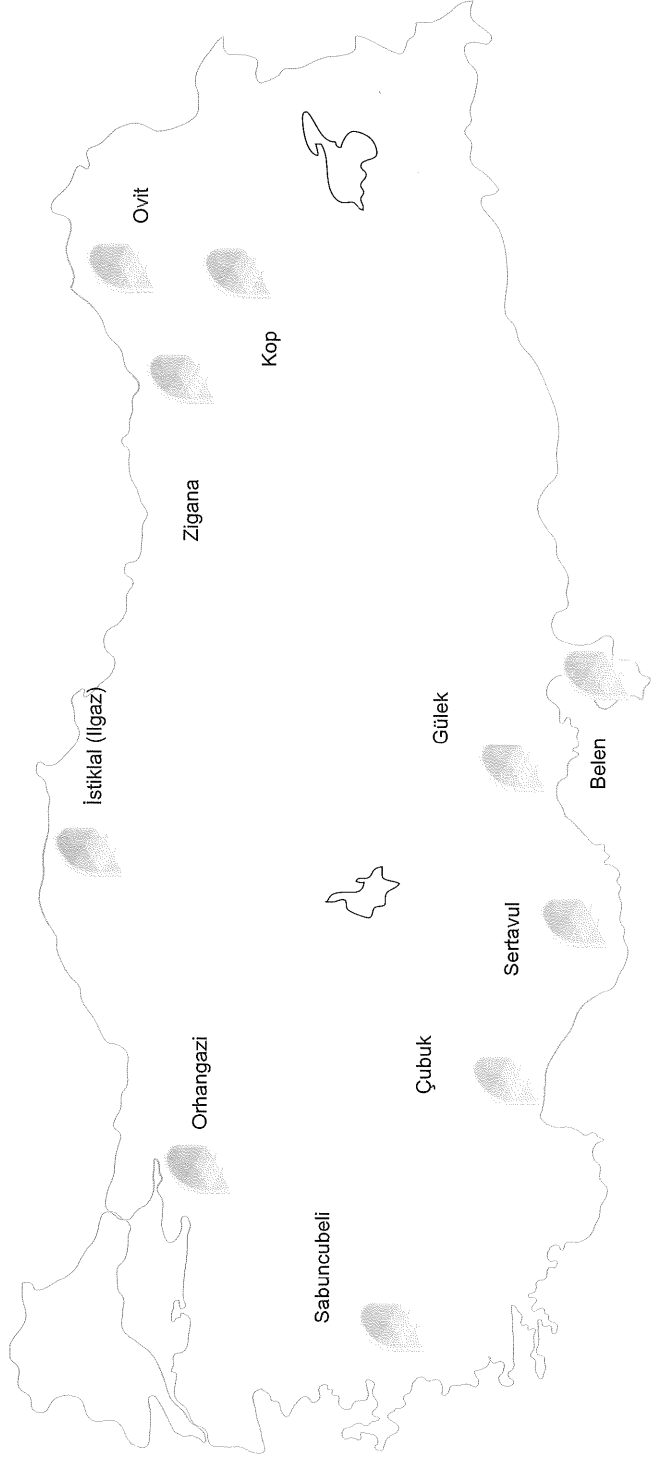
Doğru cevap "D" seçeneğidir.

KARA YOLU

Önemli Köprüler

- ☐ 1950 'lerden sonra gelişmeye başlamıştır.
 - ☐ Ulaşım;
 - ☐ Doğu - Batı → KOL AV
 - ☐ Kuzey-Güney → ZOR (Ulaşım genelde tünel ve köprülerle sağlanır.)
- ☐ Çanakkale 18 Mart Köprüsü → En uzun köprü
 - ☐ Yavuz Sultan Selim Köprüsü → En geniş köprü
 - ☐ Boğaziçi (15 Temmuz Şehitler) Köprüsü → En eski köprü

DEMİR YOLU

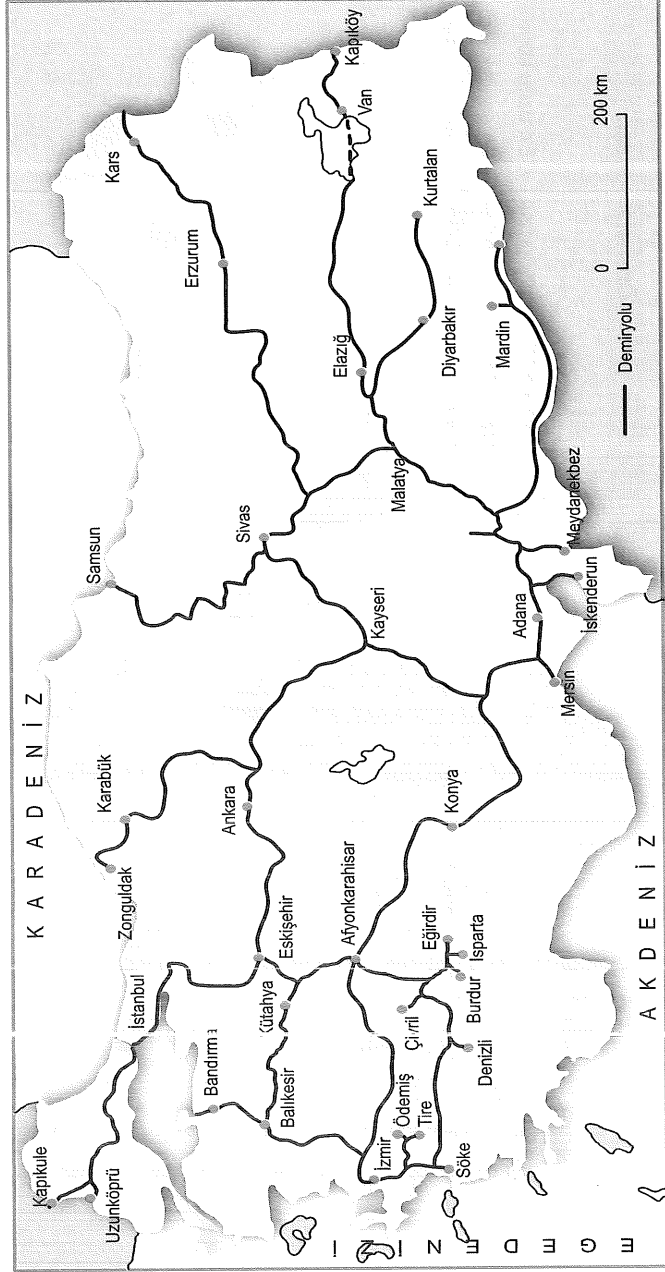
Önemli Köprüler

- Ü Karadeniz'de sadece "Zonguldak ve Samsun'da demiryolu bağlantısı vardır.
- Ü Engebeden ve yüseliden dolayı demir yolu bağlantısı olmayan iller:
- Ü Çanakkale, Muğla, Antalya, Hakkari
- Ü Yüksek hızlı tren yapımı ile gelişmiştir.
- Ü (Ankara - Eskişehir - Konya - İstanbul, Karaman, Sivas)

- Ü Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren gelişim göstermiştir.
- Ü Günümüzde 8607 km'lik demir yolu bulunmaktadır.

Ulaşım

- Ü Doğu Batı → KOLAY
- Ü Kuzey - Güney → YOK DENECEK KADAR AZ

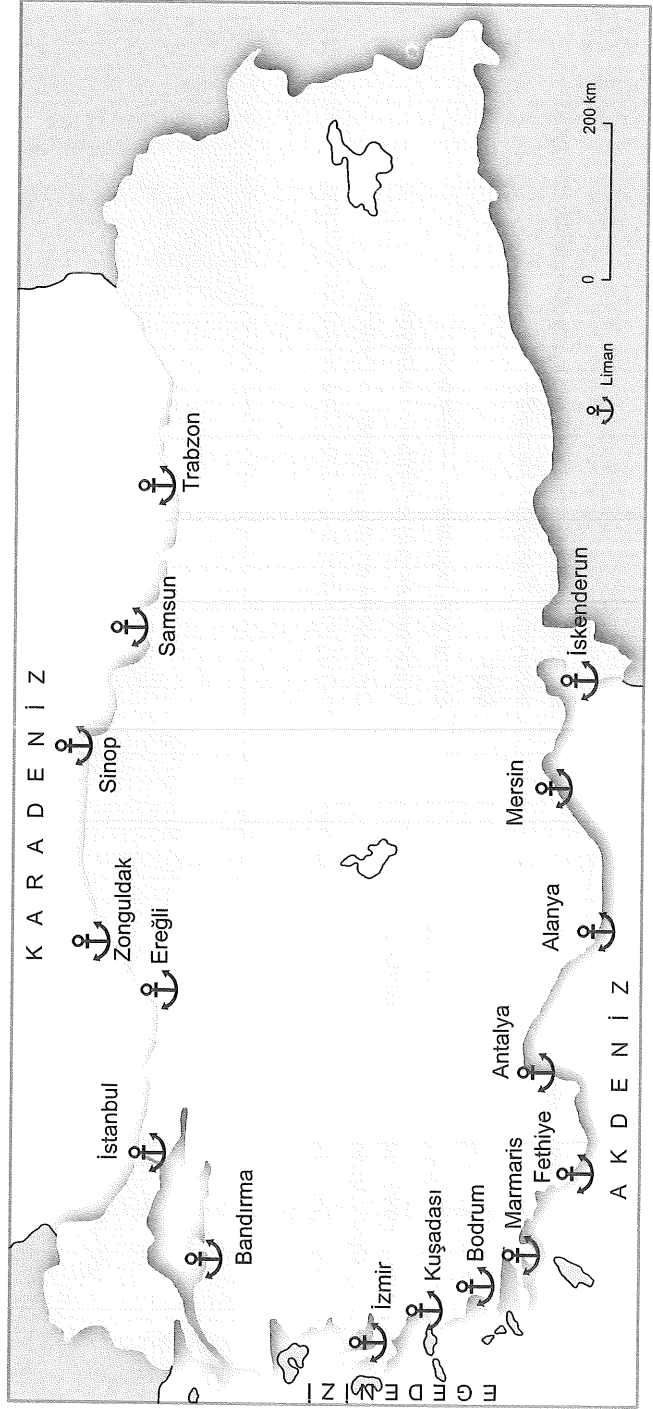

DENİZ YOLU

Önemli Köprüler

- Kocaeli Umanı → En büyük ithalat limanı
- İstanbul Limanı → En büyük konteynır limanı
- Adana Limanı → En büyük ihracat limanı
- Mersin Limanı → Yükleme - Boşaltma kapasitesi en büyük liman
- Samsun Limanı → Karadeniz Bölgesi'nin önemli limanı
- Trabzon Limanı → İran Transit Ticaret limanı

- En ucuz ve dış ticarete en çok kullanılan yol sistemidir.
- Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinde dağların kıyıya paralel uzanması, kıyıda yer alan birçok limanların hinterlandını daraltmıştır. Limanın gerisindeki dağların ulaşımı engellemediği kıyılarda hinterland geniştir.

HAVA YOLU

○ En hızlı ve en pahalı yol sistemidir.

○ En önemlileri;

○ Adnan Menderes → zmir

○ Şanlıurfa GAP → En büyük kargo havalimanı

○ beniz doldurularak yapılanlar) Or - Gi (Ordu - Giresun), Rize - Artvin

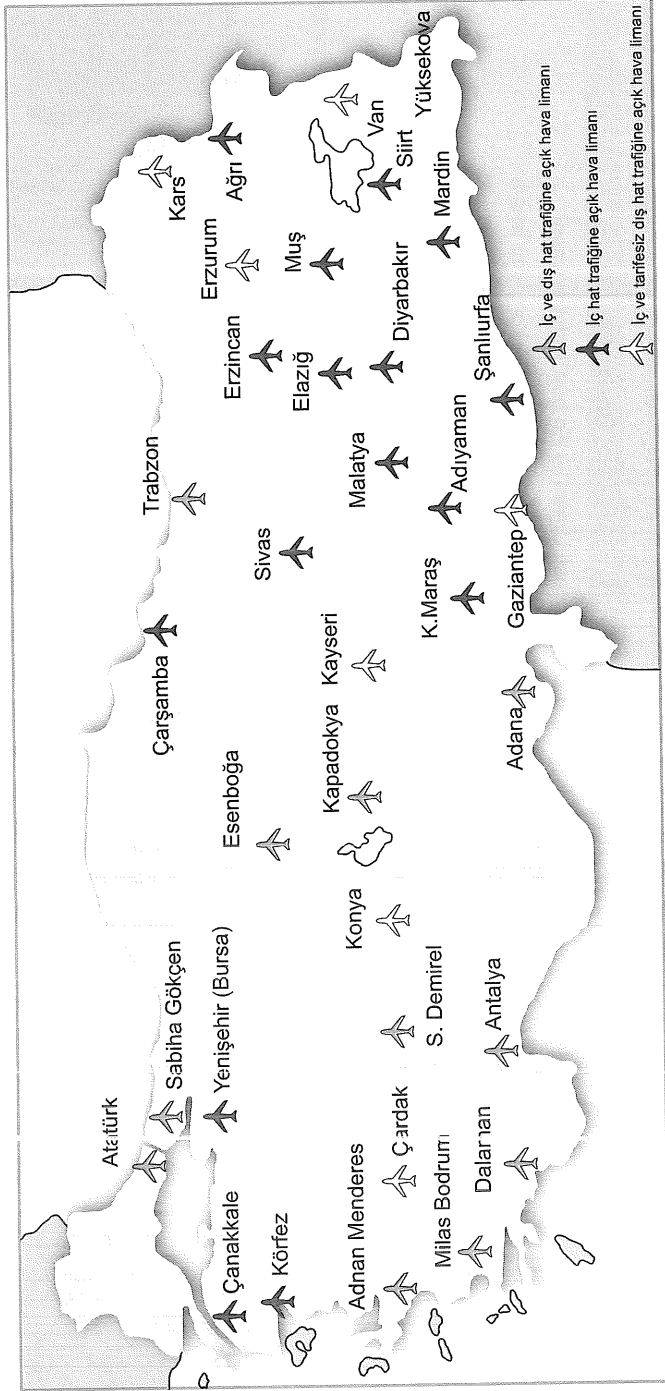
NOT: En ucuz olandan en pahalıya yol sistemi; benizyolu - benizyolu - Karayolu - Havayolu

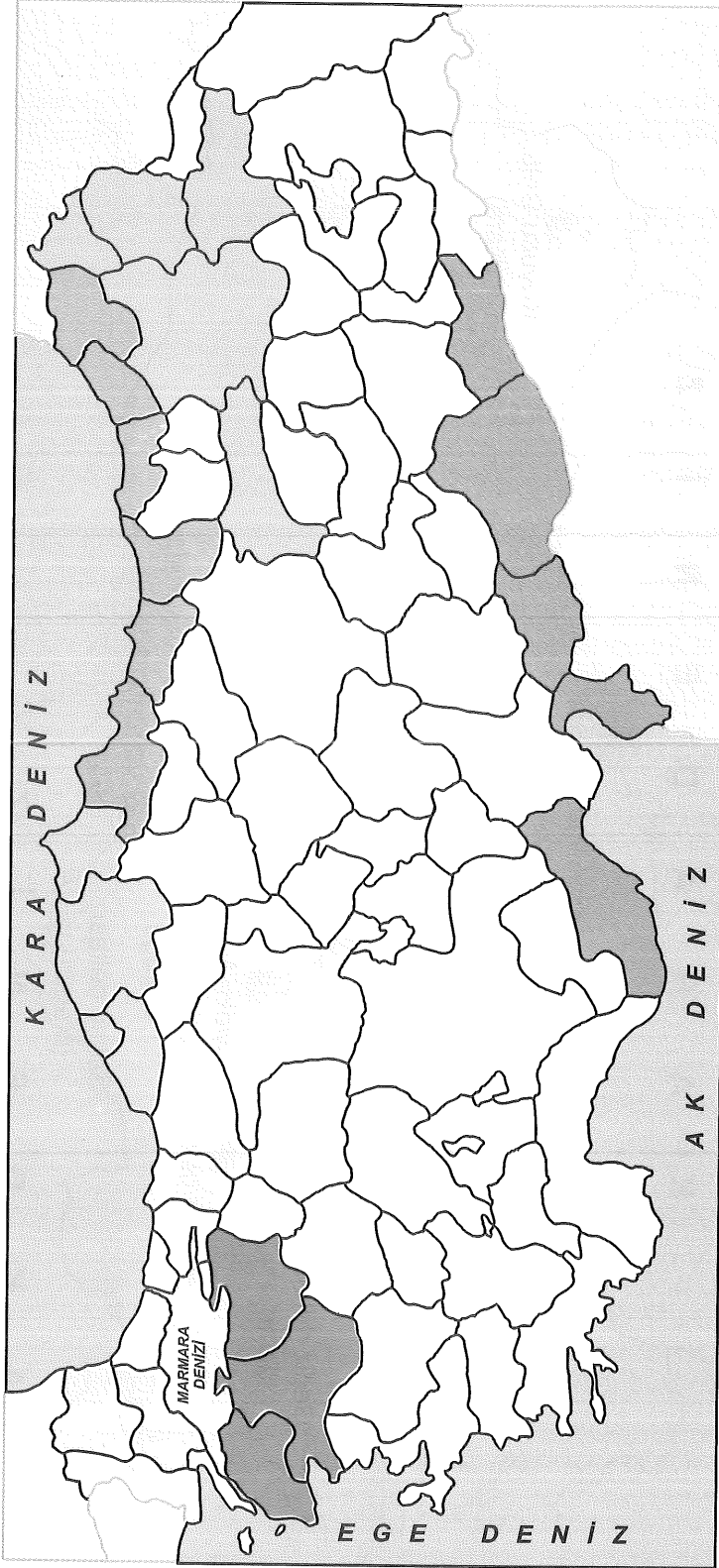
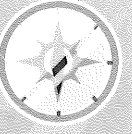
NOT

En çok yük taşıyabilen → Denizyolu

İç ticarete en çok kullanılan → Karayolu

Dış ticarete en çok kullanılan → Denizyolu

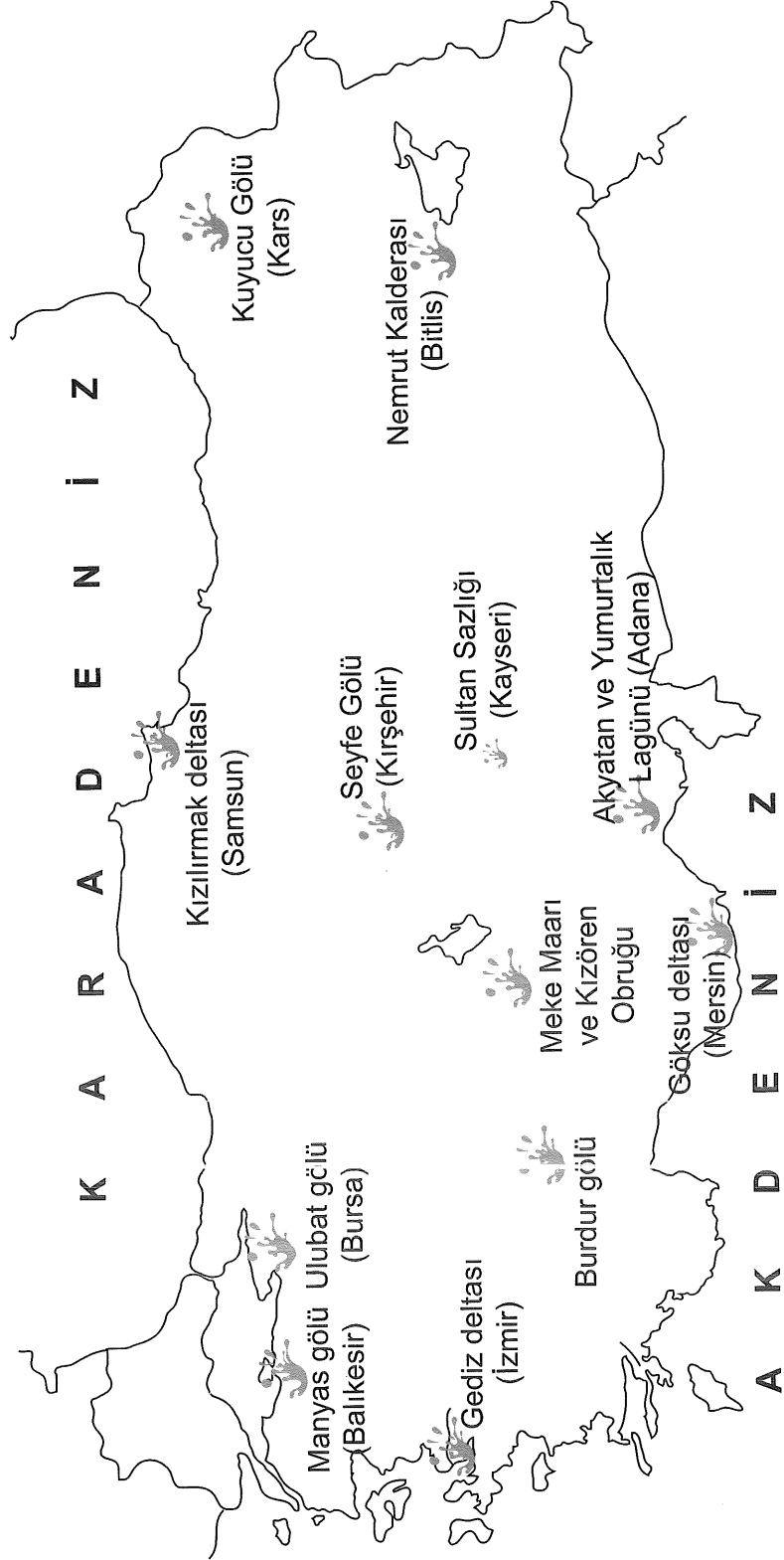

- ☒ İnönü Turizm Koridoru
☐ Yayla Koridoru
☐ Zeytin Koridoru
☐ Trakya Koridoru
☐ Kış Turizm Koridoru
☐ Batı Karadeniz Kıyı Koridoru
☐ İpek Yolu Turizm Koridoru

RAMSAR ALANLARI

1. Aşağıdaki ürünlerden hangisinin Türkiye'nin dış satımındaki payı diğerlerinden daha fazladır?

A) Buğday B) Şeker pancarı
C) Fındık D) Mısır
E) Çay

2. Aşağıdakilerden hangisi, son yıllarda Türkiye'ye gelen yabancı turist sayısının artmasında etkili olmuştur?

A) Birinci sınıf turistik tesislerin azaltılması
B) Metropol kentlerde uluslararası kongre ve fuarların azaltılması
C) Turistik bölgelerdeki nüfusun iç göçlerle artması
D) Formula 1 gibi tekrarlanan büyük spor organizasyonlarının ülke dışında yapılması
E) Yamaç paraşütü, rafting, kano gibi etkinliklerin yaygınlaşması

3. Aşağıdaki limanlardan hangisinin gelişmesinde,

- hem kara yolu hem de demir yoluyla ulaşımın mümkün olması,
- çevresinde önemli endüstri kuruluşlarının bulunması,

özelliklerinin üçü de etkili olmuştur?

A) Adıyaman B) Tekirdağ C) Trabzon
D) Antalya E) Çanakkale

4. Türkiye'de turizm etkinlikleri çeşitlenmekte, bu da turizm gelirlerinin ekonomideki payını giderek artırmaktadır.

Buna göre

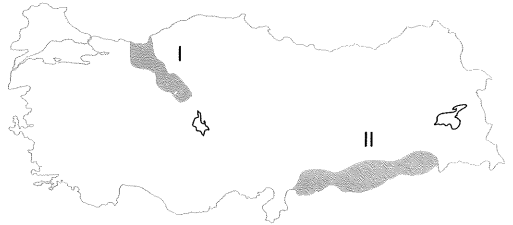
- I. Deniz turizmi
II. Kaplıca turizmi
III. Kültür turizmi

verilen turizm etkinliklerinden hangilerinin, ülke ekonomisine yıl boyunca katkı sağlaması beklenir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

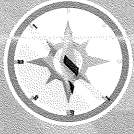
5. Aşağıdaki haritada Türkiye'nin 2023 turizm eylem planlaması içerisinde oluşturulması düşünülen iki

"Turizm Gelişim Koridoru" gösterilmiştir.

Buna göre, belli bir güzergahın doğal ve kültürel dokusunun yenilenerek belirli temalara dayalı turizm amacıyla geliştirilmesi düşünülen bu iki koridor aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II
A)	İpek Yolu koridoru	Kültür koridoru
B)	Kültür koridoru	Eko-turizm koridoru
C)	Yayla koridoru	İpek Yolu turizm koridoru
D)	İpek Yolu koridoru	İnanç koridoru
E)	Kültür koridoru	Eko-turizm koridoru

6. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'deki inanç turizmi merkezlerinden biri değildir?

- A) Mevlana Türbesi - Konya
- B) Meryem Ana - Selçuk
- C) Ayasofya - İstanbul
- D) Akdamar Kilisesi - Van
- E) Kapadokya - Nevşehir

7. Türkiye, yer şekilleri bakımından engebeli bir ülke olmasına karşın son yıllarda ulaşım alanında büyük gelişmeler göstermektedir.

Türkiye'nin ulaşım alanında gösterdiği bu gelişmelerin nedenleri düşünüldüğünde aşağıdakilerden hangisinin etkisi daha azdır?

- A) Transit taşımacılığın artması
- B) Yüz ölçümünün büyüklüğü
- C) Kentleşme oranının artması
- D) Ekonomik kalkınma
- E) Teknolojik gelişmeler

8. Dış ticaret açığı, dış satımın dış alıma göre daha az olması durumunda gerçekleşir.

Buna göre,

- I. AR-GE çalışmalarının artırılması
- II. Sanayi üretim payının ve niteliğinin artırılması
- III. Milli gelirin artırılması

verilenlerden hangileri Türkiye'de dış ticaret açığının azaltılmasına yönelik önlemler arasında yer alır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

9. Karadeniz Bölgesi'nde kıyı boyunca batıdan doğuya doğru turistik amaçlı gezi yapan bir grup, aşağıdakilerden hangisine rastlamaz?

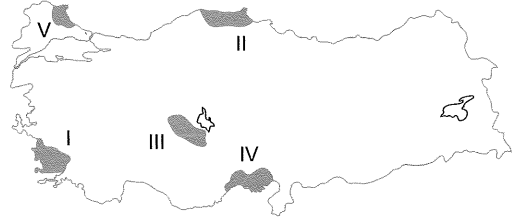
- A) Antik kentlere
- B) Milli parklara
- C) Yat limanlarına
- D) Kayak merkezlerine
- E) Kanyon vadilere

10. Ülkelerin coğrafi özellikleri, ulaşım politikaları ve bu politikalara bağlı olarak oluşturulan ulaşım altyapıları, ulaşım sistemlerinin gelişiminde belirleyici rol oynar.

Buna göre, Türkiye'deki ulaşım sistemlerine bağlı olarak iç ticaret ve dış ticarete yük taşımacılığında egemen olan ulaşım çeşidi aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Demir yolu - Kara yolu
- B) Kara yolu - Kara yolu
- C) Demir yolu - Deniz yolu
- D) Kara yolu - Deniz yolu
- E) Kara yolu - Hava yolu

11. Aşağıdaki haritada farklı yer şekli özelliklerine sahip beş alan numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Bu alanların hangilerinde, demir yolu ulaşımının gelişmemesinde yer şekillerinin etkisi diğerlerinden daha fazladır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve IV
- D) II ve V
- E) IV ve V

12. I. Yer şekilleri

- II. Hava ve atmosfer olayları
- III. Sıcak su kaynakları
- IV. Modern mimari

Türkiye turizmindeki çekicilikler göz önüne alındığında yukarıdakilerden hangilerinin daha az öneme sahip olduğu söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

ÇÖZÜMLER

1. • İhracat Ürünleri
• Otomotiv
• Kazan ve makine
• Demir-çelik
• Elektronik eşya
• Kıymetli taşlar, metaller

Tarım ürünlerinde dış satımı en fazla olanlar fındık ve incirdir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

2. Son yıllarda Türkiye'ye gelen yabancı turist sayısının artmasında
Birinci sınıf turistik tesislerin artması
Metropol kentlerde uluslararası kongre ve fuarların artması
Turistik bölgelerdeki nüfusun iç göçlerle yapılmasının sınırlandırılması
Formula 1 gibi tekrarlanan büyük spor organizasyonlarının yapılması
Yamaç paraşütü, rafting, kano gibi etkinliklerin yaygınlaşması

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

3. Tekirdağ
• hem kara yolu hem de demir yoluyla ulaşımın mümkün olması
• çevresinde önemli endüstri kuruluşlarının bulunması

Verilen diğer şehirlere bakıldığında Antalya, Çanakkale ve Trabzon'da demir yolu bağlantısı yoktur.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

4. Türkiye'de turizm etkinlikleri çeşitlenmekte, bu da turizm gelirlerinin ekonomideki payını giderek artırmaktadır. Buna göre ülke ekonomisine yıl boyunca katkı sağlayan turizm türü kaplıca turizmidir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

5. TURİZM GELİŞTİRME KORİDORLARI

1. Zeytin Koridoru → Bursa, Balıkesir, Çanakkale
2. İnanç Koridoru → Mardin, Şanlıurfa, Gaziantep, Hatay, Mersin
3. Yayla Koridoru → Artvin, Rize, Trabzon, Giresun, Ordu, Samsun
4. Kış Turizmi Koridoru → Ardahan, Kars, Ağrı
5. Trakya Koridoru → Tekirdağ, Edirne, Kırklareli
6. B. Karadeniz Kıyı Koridoru → Sinop, Kastamonu, Bartın, Zonguldak, Şile
7. İpek Yolu Turizm Koridoru → Sakarya, Bolu, Ankara

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

6. İnanç Turizmi

- Meryem Ana → İzmir
- Mevlana → Konya
- Akdamar Kilisesi → Van
- Sümela Manastırı → Trabzon
- Balıklıgöl → Şanlıurfa
- St. Pierre → Hatay
- St. Paul → Mersin

Ancak, Kapadokya inanç turizm merkezi değildir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

7. Türkiye, yer şekilleri bakımından engebeli bir ülke olmasına karşın son yıllarda ulaşım alanında büyük gelişmeler göstermektedir. Türkiye'nin ulaşım alanında gösterdiği bu gelişmelerin nedenleri

Transit taşımacılığın artması

Kentleşme oranının artması

Ekonomik kalkınma

Teknolojik gelişmeler

Ancak, yüz ölçümünün büyüklüğü bu gelişmede etkili değildir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

8. Türkiye'de dış ticaret açığının azaltılmasına yönelik önlemler,

AR-GE çalışmalarının artırılması

Sanayi üretim payının ve niteliğinin artırılmasıdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

9. Karadeniz Bölgesi'nde kıyı boyunca batıdan doğuya doğru turistik amaçlı gezi yapan bir grup, Antik kentlere → Sümela Manastırı (Trabzon)
Milli parklara → Kaçkar Dağları (Rize)
Kayak merkezlerine → Ladik (Samsun)
Kanyon vadilere → Valla kanyonu (Kastamonu)

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

10. Ülkelerin coğrafi özellikleri, ulaşım politikaları ve bu politikalara bağlı olarak oluşturulan ulaşım altyapıları, ulaşım sistemlerinin gelişiminde belirleyici rol oynar. Buna göre, Türkiye'deki ulaşım sistemlerine bağlı olarak iç ticaret ve dış ticarete yük taşımacılığında egemen olan ulaşım çeşidi kara yolu - deniz yoludur.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

11. Demiryolu

- Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren gelişim göstermiştir.
- Günümüzde 8607 km'lik demir yolu bulunmaktadır.
- Demir yolu ulaşımı, kara ve hava yolu ulaşımına göre daha ucuz olmasına rağmen yer şekillerinin elverişsizliği ve yanlış ekonomik politikalar yüzünden çok gelişmemiştir.

Ulaşım;

- Doğu - Batı → KOLAY
 - Kuzey - Güney → YOK DENECEK KADAR AZ
 - İlk demiryolu → İzmir - Aydın
 - Karadeniz'de sadece "Zonguldak ve Samsun" da demiryolu bağlantısı vardır.
 - Engebeden ve yükseltiden dolayı demir yolu bağlantısı olmayan iller;
 - Çanakkale, Muğla, Antalya, Hakkari Yüksek hızlı tren yapımı ile gelişmiştir.
- (Ankara - Eskişehir - Konya - İstanbul - Karaman - Sivas)

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

12. Türkiye turizmindeki çekicilikler göz önüne alındığında,

Yer şekilleri ve sıcak su kaynakları ön plandadır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

1. **Kumsal:** Türkiye’de özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarında ulaşım politikalarında kara yolu yapımına öncelik verilmiştir.
- Serap:** Hasan seninle aynı görüşte değilim. Özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarında demir yolu ulaşımına ağırlık veren bir politika izlenmiştir ve bu durum halen devam etmektedir.
- Savaş:** Türkiye’de son yıllarda demir yolu ulaşımında önemli gelişmeler almaktadır. Örneğin daha önce demiryolu olmayan pek çok kentte demir yolu inşa edilmiş ve demir yolunu kullanan yolcu sayısı artmıştır.
- Leyla:** Türkiye’de son yıllarda deniz yollarındaki gelişmeler de dikkat çekicidir. Doğal ve yapay pek çok liman varlığıyla dış ticarete deniz yolu önemli bir noktaya gelmiştir.
- Türkiye’de ulaşım sistemlerinin gelişimiyle ilgili konuşan bu dört arkadaşın hangilerinin verdiği bilgiler doğrudur?**
- A) Kumsal ve Savaş
B) Serap ve Savaş
C) Kumsal ve Leyla
D) Serap ve Leyla
E) Savaş ve Leyla

2. Türkiye nin 2023 Turizm Stratejisi’nde 7 tematik turizm gelişim koridoru belirlenmiştir. Bunlardan “yayla koridoru” Artvin, Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu illerini kapsamaktadır.

Belirtilen bölgenin yayla koridoru olarak belirlenmesinde

- I. Yükselti ve engebenin fazla olması,
II. Ortalama sıcaklıkların düşük olması,
III. Yöre halkı için hayvancılığın önemli olması
- faktörlerinden hangileri etkilidir?**

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) I ve III
E) II ve III

3. Türkiye’de kara yolu taşımacılığının diğer ulaşım biçimlerine göre daha gelişmiş olmasında
- I. Yolcu ve yük taşımacılığı talebinin yüksek olması
II. Araç sürücülerinin eğitim seviyelerinin yükselmesi
III. Tüm illerin otobanlarla birbirine bağlanmış olması

verilenlerden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) I ve III
E) II ve III

4. Türkiye’nin yazıları sıcak ve bunaltıcı geçen yörelerinde sayfiye veya dinlenme amaçlı yaylacılık faaliyeti giderek önem kazanmaktadır.

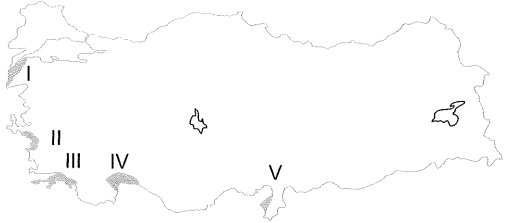
Bu tür yaylalar

- I. Aydın Dağları
II. Orta Toroslar
III. Yıldız Dağları

verilen yörelerin hangilerinde vardır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

5.

Deniz, kıyı ve kıyı gerisindeki kültürel çekicilikler göz önüne alındığında, yukarıdaki haritada numaralandırılarak koyu renkle gösterilen alanlardan hangisi uluslararası turizm bakımından günümüzde en az ilgi gören yerdir?

- A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

6. Türkiye’de dış ticarete konu olan ürünler dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisinin ihracat gelirleri içindeki payı daha azdır?

A) Demir-Çelik
B) Motorlu kara taşıtları
C) Kazan, makine ve cihazlar
D) Elektronik eşya
E) Kıymetli taş

7. Türkiye’de turizm, 1980’lerden itibaren gelişme göstermeye ve bu doğrultuda turizm çeşitliliği son yıllarda artmaya başlamıştır.

Buna göre Türkiye’de;

I. kongre turizmi,
II. kaplıca turizmi,
III. kültür turizmi,
IV. deniz ve kıyı turizmi

türlerinden hangileri diğerlerine göre daha fazla turist çekmektedir?

A) I ve II
B) I ve III
C) I ve IV
D) II ve III
E) III ve IV

8. Yerleşim tarihi açısından öneme sahip aşağıdaki yerler ile bulundukları il eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

A) Altınbeşik Mağarası - Antalya
B) Pergamon - İzmir
C) Alacahöyük - Çorum
D) Gölyazı - Balıkesir
E) Asos - Çanakkale

9. Türkiye’de kıyı turizminin en uygun olduğu alanlar Akdeniz ve Ege kıyılarıdır.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Enlem olarak güneyde yer alması
B) Yağış rejimlerinin düzensiz olması
C) Güneşli gün sayılarının fazla olması
D) Geniş kumsalların varlığı
E) Tarihi ve doğal güzelliklerin yer alması

10. Türkiye’de son yıllarda iç turizme katılanların sayısında artış görülmektedir.

Bu durumun ortaya çıkmasında

I. Konaklama tesis türlerinin çeşitlenmesi
II. Yeni arkeolojik alanların araştırılması
III. Ulaşım olanaklarının gelişmesi
IV. Çalışma sürelerinin esnekliği ve tatil sürecinin uzunluğu

verilenlerden hangilerinin etkisi yoktur?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

11.

Sektör / Yıllar	2017	2018	2019	2020	2021
Tarım ve hayvancılık	4.347	4.934	5.166	5.188	5.653
Metal cevheri	689	1.280	1.213	1.338	1.729
Anayasa metal sanayisi	15.103	14.426	17.062	29.109	17.516
Basım ve yayım	147	141		157	154

Yalnızca tablodaki bilgilere dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılamaz?

A) Tarım ve hayvancılık ürünleri ihracatında yıllar itibarıyla artış görülmüştür.
B) Yıllar arasında en büyük ihracat artış oranı metal cevheri sektöründe olmuştur.
C) Türkiye’nin toplam ihracatı 2017-2021 yılları arasında artış göstermiştir.
D) Sektörler içinde en büyük ihracat değerleri ana metal sanayisine aittir.
E) Basım ve yayım sektörü ihracatında doğrusal bir artış yoktur.

12. Aşağıda, Türkiye’de yer alan bir milli parkla ilgili bazı özellikler verilmiştir.

- Önemli bir turizm merkezidir.
- Park alanı genellikle karaçam, ardıç ve meşe gibi ağaçlarla kaplıdır.
- Yöredeki gölün oluşumunda kütle hareketlerinin vadiyi kapatması etkili olmuştur.

Bu özellikler aşağıdaki milli parklardan hangisine aittir?

A) Yozgat Çamlığı Milli Parkı
B) Soğuksu Milli Parkı
C) Ilgaz Dağı Milli Parkı
D) Boğazköy-Alacahöyük Milli Parkı
E) Abant Milli Parkı

ÇÖZÜMLER

1. **Kumsal:** Türkiye’de özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarında ulaşım politikalarında kara yolu yapımına öncelik verilmiştir. → YANLIŞ (Demir yolu)
- Serap:** Hasan seninle aynı görüşte değilim. Özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarında demir yolu ulaşımına ağırlık veren bir politika izlenmiştir ve bu durum halen devam etmektedir. → DOĞRU
- Savaş:** Türkiye’de son yıllarda demir yolu ulaşımında önemli gelişmeler almaktadır. Örneğin daha önce demiryolu olmayan pek çok kentte demir yolu inşa edilmiş ve demir yolunu kullanan yolcu sayısı artmıştır. → YANLIŞ (Engelibeli yerlere demiryolu yapılmamıştır.)
- Leyla:** Türkiye’de son yıllarda deniz yollarındaki gelişmeler de dikkat çekicidir. Doğal ve yapay pek çok liman varlığıyla dış ticarete deniz yolu önemli bir noktaya gelmiştir. → DOĞRU

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

2. Türkiye nin 2023 Turizm Stratejisi’nde 7 tematik turizm gelişim koridoru belirlenmiştir. Bunlardan “yayla koridoru” Artvin, Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu illerini kapsamaktadır.

Belirtilen bölgenin yayla koridoru olarak belirlenmesinde, yükselti ve engebenin fazla olması, yöre halkı için hayvancılığının önemli olması etkili olmuştur.

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

3. Türkiye’de kara yolu taşımacılığının diğer ulaşım biçimlerine göre daha gelişmiş olmasında, yolcu ve yük taşımacılığı talebinin yüksek olması ve tüm illerin otobanlarla birbirine bağlanmış olması etkili olmuştur.

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

4. Türkiye’nin yazıları sıcak ve bunaltıcı geçen yörelerinde sayfiye veya dinlenme amaçlı yaylacılık faaliyeti giderek önem kazanmaktadır.

Yayla Turizmi

- Rize (Ayder),
- Trabzon (Maçka),
- Batı ve Orta Toroslar
- Erzurum - Kars
- Uzunyayla (Kayseri)
- Bozdağlar

NOT

Yayla Turizmi en fazla → Karadeniz Yayla Turizm süresi en fazla → Akdeniz

Doğru cevap “B” seçeneğidir.

5. Deniz, kıyı ve kıyı gerisindeki kültürel çekicilikler göz önüne alındığında, İzmir, Aydın, Muğla, Antalya, Çanakkale, uluslararası turizm çekiciliğinde önemlidir.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

6. İhracat Ürünleri

- Otomotiv
- Kazan ve makine
- Fosil yakıtlar
- Elektronik eşya
- Kıymetli taşlar, metaller

İhracat Ülkeleri

- Almanya
- ABD
- İngiltere

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

7. Türkiye’de turizm, 1980’lerden itibaren gelişme göstermeye ve bu doğrultuda turizm çeşitliliği son yıllarda artmaya başlamıştır. Buna göre Türkiye’de; kültür turizmi, deniz ve kıyı turizmi diğerlerine göre daha fazla turist çekmektedir.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

8. Altınbeşik Mağarası - Antalya
Pergamon - İzmir
Alacahöyük - Çorum
Asos - Çanakkale
Ancak, Gölyazı - Balıkesir’de değil Bursa’dadır.

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

9. Türkiye’de kıyı turizminin en uygun olduğu alanlar
Akdeniz ve Ege kıyılarıdır. Bu durumun temel nedeni Güneşli gün sayılarının fazla olmasıdır.

Doğru cevap “C” seçeneğidir.

10. Türkiye’de son yıllarda iç turizme katılanların sayısında artış görülmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında, konaklama tesis türlerinin çeşitlenmesi ve ulaşım olanaklarının gelişmesi etkili olmuştur.

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

11. Soruda verilen tabloya bakıldığında,

Tarım ve hayvancılık ürünleri ihracatında yıllar itibarıyla artış görülmüştür.

Yıllar arasında en büyük ihracat artış oranı metal cevheri sektöründe olmuştur.

Sektörler içinde en büyük ihracat değerleri ana metal sanayisine aittir.

Basım ve yayım sektörü ihracatında doğrusal bir artış yoktur.

Ancak, Türkiye’nin toplam ihracatı 2017-2021 yılları arasında artış göstermiştir ifadesine bu tablodan ulaşılamaz çünkü yalnızca dört ihracat türü verilmiştir.

Doğru cevap “C” seçeneğidir.

12. Abant Milli Parkı,

- Önemli bir turizm merkezidir.
- Park alanı genellikle karaçam, ardıç ve meşe gibi ağaçlarla kaplıdır.
- Yöredeki gölün oluşumunda kütle hareketlerinin vadiyi kapatması etkili olmuştur.

Ülkemizin ilk milli parkı Yozgat Çamlığı’dır.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

1. Türkiye'nin deniz yolu taşımacılığıyla ilgili olarak,
- Deniz yoluyla kıyıdaki rafinerilere ham petrol hızlı ve düşük maliyetle taşınmaktadır.
 - Dış ticarete en çok kullanılan yol sistemidir.
 - Kabotaj Kanunu bu ulaşım biçiminin geliştirilmesi için yürürlüğe konmuştur.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

2. I. Cumhuriyet Döneminde demir yollarının yarıdan fazlası Ankara - Konya hattının doğusundaki bölgelerde inşa edilmiştir.
- II. Türkiye'nin ilk yüksek hızlı tren seferi, 2009 yılında İstanbul-Ankara yüksek hızlı tren hattının bir parçası olan Ankara-Eskişehir arasında başlamıştır.
- III. Yeni demir yolu hatlarının yapımında önemli gelişmeler yaşanmış ve en fazla demir yolu yapımı 1950-1960 yılları arasında olmuştur.

Türkiye'de demir yolu ulaşımının tarihsel süreciyle ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

3. I. Kıtaların birbirine çok yaklaştığı alanda bulunmasına bağlı olarak Doğu ve Batı arasındaki etkileşimi sağlaması
- II. Zengin petrol ve doğal gaz rezervlerine sahip Orta Doğu ve Kafkas ülkeleri ile sanayileşmiş fakat yeterli enerji kaynaklarına sahip olmayan Avrupa Ülkeleri arasında bulunması
- III. İstanbul ve Çanakkale boğazlarının, Karadeniz'e kıyısı olan limanlar için çıkış noktası olması

Yukarıdakilerden hangileri Türkiye ekonomisine uluslararası düzeyde katkı sağlamaktadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

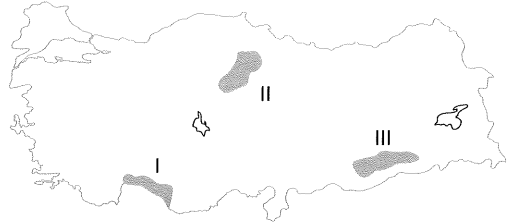
4. Türkiye'de,

- endüstrileşmenin artması,
- gelir düzeyinin yükselmesi,
- ulaşım olanaklarının gelişmesi ve çeşitlenmesi,
- kent nüfusunun artması

durumlarına paralel olarak son yıllarda büyük gelişme gösteren ekonomik etkinlik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tarım B) Turizm
C) Madencilik D) Balıkçılık
E) Ormancılık

5. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Bu alanlarda gerçekleştirilen turizm faaliyetleriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I numaralı alanda, yaz aylarının sıcak geçmesi ve yağışın az olması deniz ve kıyı turizmini geliştirmiştir.
- B) II numaralı alan, tarihi bakımdan oldukça zengin olmakla birlikte eski medeniyetlere ait izler de taşımaktadır.
- C) III numaralı alanda bitki çeşitliliği, yaban hayatı, botanik ve av turizmi gelişmiştir.
- D) I ve III numaralı alanlar, kültürel çeşitliliğe sahip olduğundan kültür turizmi gelişmiştir.
- E) I ve II numaralı alanlarda, tarihi kalıntıların fazlalığı buraların koruma altına alınmasını sağlamıştır.

6. Türkiye'de endüstri ürünleri dış satımı yıldan yıla artmaktadır.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İthalat ürünlerinin artması
- B) Taşımacılığın hızlı ve gelişmiş olması
- C) İstihdamın artması
- D) Hammadde üretiminde artış olması
- E) Ürünlerin uluslararası standartlara ulaşması

7. Türkiye'nin dış ticaretiyle ilgili

- I. Dış satımında en büyük payı tekstil ve konfeksiyon ürünleri oluşturur.
- II. Madencilik, dış alımda önemli bir paya sahiptir.
- III. Bazı ürünlerin dış pazarlarda rekabet gücü giderek artmaktadır.
- IV. Dış satım gelirleri dış alım giderlerini karşılamaktadır.

verilen ifadelerden hangileri yanlıştır?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

8. Menteşe Yöresi'nin turizm merkezlerinde, aşağıdakilerden hangisinde yıl içerisinde diğerlerinden daha büyük oranda değişiklik görülür?

- A) Yaz aylarının sıcaklık değerlerinde
- B) Deniz suyu sıcaklığında
- C) Aritmetik nüfus yoğunluğunda
- D) Tarımsal etkinliklerde
- E) Kültür balıkçılığında

9. Ege Bölgesi'nde en az görülen turizm etkinliği aşağıdakilerden hangisidir?

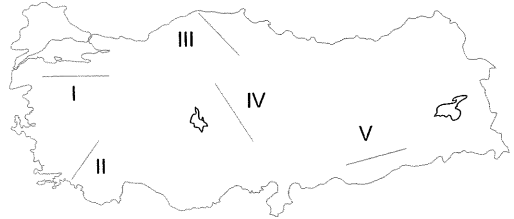
- A) Deniz turizmi
- B) Sağlık turizmi
- C) Kış turizmi
- D) Yayla turizmi
- E) Kültür turizmi

10. 1971 yılında imzalanarak 1975 yılında uygulamaya konulan uluslararası sözleşme ile su kuşlarının yaşama alanı olarak önemli sulak alanların korunması hedeflenmiştir. Yeryüzünde bu sözleşme kapsamında koruma altına alınan binden fazla sulak alan bulunmaktadır.

Doğal çevreyi korumak için birçok ülke tarafından imzalanan bu sözleşme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ramsar Sözleşmesi
- B) Rotterdam Sözleşmesi
- C) Basel Sözleşmesi
- D) Barselona Sözleşmesi
- E) Bonn Sözleşmesi

11.

Türkiye'nin yeryüzü şekilleri ve yükselti özellikleri dikkate alındığında yukarıdaki haritada numaralandırılarak verilen doğrultuların hangisinde kara yolu ve demir yolu ulaşım maliyetlerinin daha fazla olması beklenir?

- A) I ve II
- B) I ve V
- C) II ve III
- D) III ve IV
- E) IV ve V

12. Bir dağcı grubu, tırmandıkları dağın eteğinden zirvesine doğru sırasıyla yayvan, karma ve iğne yapraklı ağaçlardan oluşan orman katlarını, ardından alpin çayırları ve son olarak da buzulları görmüşlerdir.

Buna göre grubun tırmandığı dağ aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Beydağı
- B) Cilo
- C) Kaçkar
- D) Erciyes
- E) Mercan

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye'nin deniz yolu taşımacılığıyla ilgili olarak, Deniz yoluyla kıyıdaki rafinerilere ham petrol hızlı ve düşük maliyetle taşınmaktadır. Dış ticarete en çok kullanılan yol sistemidir. Kabotaj Kanunu bu ulaşım biçiminin geliştirilmesi için yürürlüğe konmuştur.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

2. Türkiye'de demir yolu ulaşımının tarihsel süreciyle ilgili Cumhuriyet Döneminde demir yollarının yaridan fazlası Ankara - Konya hattının doğusundaki bölgelerde inşa edilmiştir. Türkiye'nin ilk yüksek hızlı tren seferi, 2009 yılında İstanbul-Ankara yüksek hızlı tren hattının bir parçası olan Ankara-Eskişehir arasında başlamıştır. Ancak, Yeni demir yolu hatlarının yapımında önemli gelişmeler yaşanmış ve en fazla demir yolu yapımı 1950-1960 yılları arasında olmuştur ifadesi yanlıştır çünkü 1950 - 1960 yılları arasında kara yolu daha çok gelişmiştir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

3. Türkiye ekonomisine uluslararası düzeyde katkı sağlayan durumlar, Kıtaların birbirine çok yaklaştığı alanda bulunmasına bağlı olarak Doğu ve Batı arasındaki etkileşimi sağlaması Zengin petrol ve doğal gaz rezervlerine sahip Orta Doğu ve Kafkas ülkeleri ile sanayileşmiş fakat yeterli enerji kaynaklarına sahip olmayan Avrupa Ülkeleri arasında bulunması İstanbul ve Çanakkale boğazlarının, Karadeniz'e kıyısı olan limanlar için çıkış noktası olması

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

4. Türkiye'de,
- endüstrileşmenin artması,
 - gelir düzeyinin yükselmesi,
 - ulaşım olanaklarının gelişmesi ve çeşitlenmesi,
 - kent nüfusunun artması
- durumlarına paralel olarak son yıllarda büyük gelişme gösteren ekonomik etkinlik turizmdir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

5. Haritada verilen numaralı yerlerle ilgili I numaralı alanda, yaz aylarının sıcak geçmesi ve yağışın az olması deniz ve kıyı turizmini geliştirmiştir. II numaralı alan, tarihi bakımdan oldukça zengin olmakla birlikte eski medeniyetlere ait izler de taşımaktadır. I ve III numaralı alanlar, kültürel çeşitliliğe sahip olduğundan kültür turizmi gelişmiştir. I ve II numaralı alanlarda, tarihi kalıntıların fazlalığı buraların koruma altına alınmasını sağlamıştır. Ancak, III numaralı alanda bitki çeşitliliği, yaban hayatı, botanik ve av turizmi gelişmiştir ifadesi yanlıştır çünkü Güneydoğu Anadolu çevresinde bitki çeşitliliği azdır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

6. Türkiye'de endüstri ürünleri dış satımı yıldan yıla artmaktadır.

Bu durumun temel nedeni ürünlerin uluslararası standartlara ulaşmasıdır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

7. Türkiye'nin dış ticaretiyle ilgili

Dış satımında en büyük payı otomotiv ve kazan-makine ürünleri oluşturur.

Madencilik, dış alımda önemli bir paya sahiptir.

Bazı ürünlerin dış pazarlarda rekabet gücü giderek artmaktadır.

Dış satım gelirleri dış alım giderlerini karşılamamaktadır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

- 8. Menteşe Yöresi'nin turizm merkezlerinde, Aritmetik nüfus yoğunluğunda, yıl içerisinde diğerlerinden daha büyük oranda değişiklik görülür.**

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

9. Ege Bölgesi'nde

Deniz turizmi (Çeşme - Kuşadası)

Sağlık turizmi (Afyon - Denizli - Aydın)

Yayla turizmi (Bozdağlar)

Kültür turizmi (Meryem Ana - Efes)

Ancak, Kış turizmi Ege Bölgesi'nde gelişmemiştir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

10. Ramsar Sözleşmesi

1971 yılında imzalanarak 1975 yılında uygulamaya konulan uluslararası sözleşme ile su kuşlarının yaşama alanı olarak önemli sulak alanların korunması hedeflenmiştir. Yeryüzünde bu sözleşme kapsamında koruma altına alınan binden fazla sulak alan bulunmaktadır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

- 11. Türkiye'nin yeryüzü şekilleri ve yükselti özellikleri dikkate alındığında haritada numaralandırılarak verilen doğrultulardan, II ve III numaralı yerlerde engebeden dolayı kara yolu ve demir yolu yapımı maliyeti fazladır.**

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

- 12. Bir dağcı grubu, tırmandıkları dağın eteğinden zirvesine doğru sırasıyla yayvan, karma ve iğne yapraklı ağaçlardan oluşan orman katlarını, ardından alpin çayırları ve son olarak da buzulları görmüşlerdir. Buna göre grubun tırmandığı dağ, Karadeniz'de yer alan Kaçkar Dağlarıdır.**

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

1. Türkiye'nin doğal koşulları düşünüldüğünde, ulaşım sektörüyle ilgili aşağıda verilen karşılaştırmalardan hangisi yanlıştır?

- A) Doğu Anadolu Bölgesi'nde kış aylarında kar yüzünden kapanan kara yolu sayısı, İç Anadolu Bölgesi'nden fazladır.
- B) Karadeniz Bölgesi'nde havaalanı yapımı için uygun alanlar, Ege Bölgesi'nden fazladır.
- C) Akdeniz Bölgesi'nde kara yollarında tünel ve köprü yapma zorunluluğu, Doğu Anadolu Bölgesi'nden fazladır.
- D) Marmara Bölgesi'ndeki doğal limanların sayısı, Akdeniz Bölgesi'nden fazladır.
- E) Akdeniz Bölgesi'nde demir yollarının kilometre başına yapım maliyeti, İç Anadolu Bölgesi'nden fazladır.

2. Aşağıdaki limanlardan hangisinin demir yoluyla bağlantısı yoktur?

- A) İskenderun
- B) Mersin
- C) Zonguldak
- D) Bandırma
- E) Sinop

3. Akdeniz Bölgesi'ndeki,

- I. enerji üretimi,
- II. endüstri,
- III. ulaşım,
- IV. ticaret

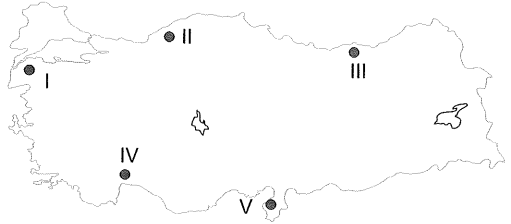
sektörlerinden hangileri turizmin gelişmesine bağlı olarak daha az canlılık kazanmıştır?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

4. UNESCO tarafından Türkiye'nin ilk "Biyosfer Rezervi" alanı seçilen yer aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Spil Dağı - Manisa
- B) Dilek Yarımadası - Muğla
- C) Abant - Bolu
- D) Camili Yöresi - Artvin
- E) Tazı Kanyonu - Antalya

5.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiş beş liman şehrinden hangisi;

- korunaklı liman,
- gelişmiş kara yolu ulaşımı,
- geniş bir hinterland,
- gelişmiş sanayi

özelliklerinin tümüne sahiptir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

6. Türkiye'de iç turizme katılan kişi sayısı 1950 yılından günümüze yaklaşık 40 kat artmıştır.

Bu artışın yaşanmasında,

- I. Ulaşım olanaklarının gelişmesi
- II. Turistik değerlerin tanıtımının artması
- III. Sağlık hizmetlerinin gelişmesi

verilenlerin hangilerinin etkisi yoktur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

7. Türkiye’de transit taşımacılığın gelişmesinde aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenemez?

- A) Üç tarafının denizlerle çevrili olması
- B) İstanbul ve Çanakkale boğazlarının bulunması
- C) Kara yoluyla deniz yolu taşımacılığının birbirini tamamlaması
- D) Ulaşım sektörüne önemli yatırımların yapılması
- E) Ülke yüz ölçümünün geniş olması

8. Türkiye’deki demir yolu ağı düşünüldüğünde

- I. Engebeli alanlarda akarsu vadilerini izlemesi
- II. Bazı liman kentlerini art bölgelerine bağlaması
- III. Komşu ülkelerle bağlantı sağlaması

verilen özelliklerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

9. Türkiye’de son dönemde koruma altına alınan alanların büyük bölümünü sulak alanlar oluşturmaktadır.

Bu alanların koruma altına alınması, o yörede

- I. Hayvan varlığının korunması
- II. Kültür balıkçılığının artması
- III. Doğal bitki örtüsünün bozulması
- IV. Yer altı sularının beslenmesi

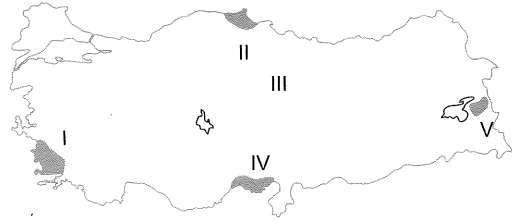
verilenlerden hangisi üzerinde etki meydana getirmez?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

10. Aşağıdaki ören yerlerinden hangisi, İç Anadolu Bölgesi’nde yer almaz?

- A) Çatalhöyük
- B) Gordion
- C) Göreme
- D) Alacahöyük
- E) Kültepe

11. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu alanların hangisinde demir yolu ulaşımı bulunmamaktadır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

12. Aşağıda, 2022 yılı ihracat rakamlarına göre Türkiye’nin ihracatındaki ürün gruplarından bazıları verilmiştir.

Buna göre;

- I. demir - çelik,
- II. motorlu kara taşıtları,
- III. kazan, makine, cihazlar ve aletler,
- IV. pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu dokuma

ürünlerinden hangilerinin pay ihracat içinde daha fazla yer tutar?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye'nin doğal koşulları düşünüldüğünde, ulaşım sektörüyle ilgili
- Doğu Anadolu Bölgesi'nde kış aylarında kar yüzünden kapanan kara yolu sayısı, İç Anadolu Bölgesi'nden fazladır.
- Akdeniz Bölgesi'nde kara yollarında tünel ve köprü yapma zorunluluğu, Doğu Anadolu Bölgesi'nden fazladır.
- Marmara Bölgesi'ndeki doğal limanların sayısı, Akdeniz Bölgesi'nden fazladır.
- Akdeniz Bölgesi'nde demir yollarının kilometre başına yapım maliyeti, İç Anadolu Bölgesi'nden fazladır.
- Ancak, Karadeniz Bölgesi'nde havaalanı yapımı için uygun alanlar, Ege Bölgesi'nden fazladır ifadesi yanlıştır çünkü Karadeniz'de dağlar kıyıya çok yakın olduğu için yol yapımı genel olarak deniz doldurularak yapılmaktadır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. Demiryolu

- Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren gelişim göstermiştir.
- Günümüzde 8607 km'lik demir yolu bulunmaktadır.
- Demir yolu ulaşımı, kara ve hava yolu ulaşımına göre daha ucuz olmasına rağmen yer şekillerinin elverişsizliği ve yanlış ekonomik politikalar yüzünden çok gelişmemiştir.

Ulaşım;

- Doğu - Batı → KOLAY
- Kuzey - Güney → YOK DENECEK KADAR AZ

- İlk demiryolu → İzmir - Aydın
- Karadeniz'de sadece "Zonguldak ve Samsun" da demiryolu

bağlantısı vardır.

- Engebeden ve yükseltiden dolayı demir yolu bağlantısı olmayan iller;
- Çanakkale, Muğla, Antalya, Hakkari Yüksek hızlı tren yapımı ile gelişmiştir.

(Ankara - Eskişehir - Konya – İstanbul - Karaman - Sivas)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

3. Akdeniz Bölgesi'ndeki, turizmin gelişmesine bağlı olarak ulaşım ve ticaret sektörleri daha fazla canlanmıştır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

4. UNESCO tarafından Türkiye'nin ilk "Biyosfer Rezervi" alanı seçilen yer Camili Yöresi - Artvin'dir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

5. V numaralı yer (İskenderun)

- korunaklı liman,
- gelişmiş kara yolu ulaşımı,
- geniş bir hinterland,
- gelişmiş sanayi

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

6. Türkiye'de iç turizme katılan kişi sayısı 1950 yılından günümüze yaklaşık 40 kat artmıştır. Bu artışın yaşanmasında, ulaşım olanaklarının gelişmesi ve turistik değerlerin tanıtımının artması etkili olmuştur.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

7. Türkiye’de transit taşımacılığın gelişmesinde Üç tarafının denizlerle çevrili olması İstanbul ve Çanakkale boğazlarının bulunması Kara yoluyla deniz yolu taşımacılığının birbirini tamamlaması

Ulaşım sektörüne önemli yatırımların yapılması Ancak, Ülke yüz ölçümünün geniş olması bu durum üzerinde etkili değildir.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

8. Türkiye’deki demir yolu ağı düşünüldüğünde Engebeli alanlarda akarsu vadilerini izlemesi Bazı liman kentlerini art bölgelerine bağlaması Komşu ülkelerle bağlantı sağlaması gibi birçok özelliğe sahiptir.

Doğru cevap “E” seçeneğidir.

9. Türkiye’de son dönemde koruma altına alınan alanların büyük bölümünü sulak alanlar oluşturmaktadır.

Bu alanların koruma altına alınması, o yörede

Hayvan varlığının korunması

Yer altı sularının beslenmesi

üzerinde etkilidir.

Doğru cevap “C” seçeneğidir.

10. Çatalhöyük → Konya

Gordion → Anlara

Göreme → Nevşehir

Alacahöyük → Çorum

Kültepe → Kayseri

Doğru cevap “D” seçeneğidir.

11. Demiryolu

- Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren gelişim göstermiştir.
- Günümüzde 8607 km’lik demir yolu bulunmaktadır.
- Demir yolu ulaşımı, kara ve hava yolu ulaşımına göre daha ucuz olmasına rağmen yer şekillerinin elverişsizliği ve yanlış ekonomik politikalar yüzünden çok gelişmemiştir.

Ulaşım;

- Doğu - Batı → KOLAY
- Kuzey - Güney → YOK DENECEK KADAR AZ
- İlk demiryolu → İzmir - Aydın
- Karadeniz’de sadece “Zonguldak ve Samsun” da demiryolu

bağlantısı vardır.

- Engebeden ve yükseltiden dolayı demir yolu bağlantısı olmayan iller;
- Çanakkale, Muğla, Antalya, Hakkari Yüksek hızlı tren yapımı ile gelişmiştir.

(Ankara - Eskişehir - Konya – İstanbul - Karaman - Sivas)

Doğru cevap “B” seçeneğidir.

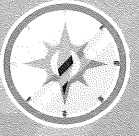
12. İhracat Ürünleri

- Otomotiv
- Kazan ve makine
- Fosil yakıtlar
- Elektronik eşya
- Kıymetli taşlar, metaller

İhracat Ülkeleri

- Almanya
- ABD
- İngiltere

Doğru cevap “A” seçeneğidir.

1. Türkiye'de demir yollarının önemli bir kısmı, liman şehirleri ile iç kesimler arasındaki bağlantıyı sağlamak için yapılmıştır. Üretilen ürünlerin limanlarla iç ve dış pazarlara daha kolay taşınması amacıyla yapılan demir yolları, özellikle Cumhuriyet Dönemi'nde ülke ekonomisine ve bu şehirlerin kalkınmasına büyük katkı sağlamıştır.

Bu özellikteki şehirlere aşağıdakilerden hangisi örnek gösterilemez?

- A) Aydın B) Mersin C) Trabzon
D) Zonguldak E) Kocaeli

2. Rafting sporu, Türkiye'de gelişmekte olan alternatif turizm etkinliklerinden biridir.

Bu spor türü ve bu spora bağlı turizm etkinliği aşağıdaki akarsuların hangisinde gelişmemiştir?

- A) Zamanlı Nehri B) Munzur Çayı
C) Kızılırmak D) Fırtına Deresi
E) Köprü Çayı

3. Turizm etkinlikleri değişen yaşam koşulları ve kişilerin zihninde değişen turizm anlayışının bir sonucu olarak günümüzde çeşitlenmiştir. Geçmişte yaşanan üzüntü verici olayların geçtiği yerlerin ziyaret edilmesi yeni bir turizm türünü oluşturmuştur. Aushchwitz Nazi Kampı gibi işkence merkezlerine yapılan ziyaretler ve Çanakkale şehitliklerine yapılan ziyaretler bu turizm türüne örnek verilebilir.

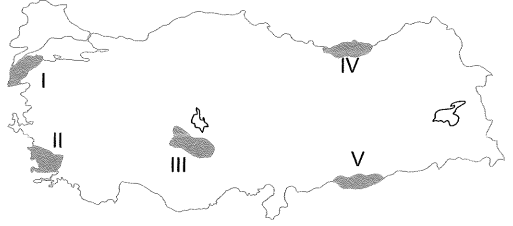
Son yıllarda geniş kitlelerin katıldığı bu turizm türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eğitim turizmi B) İnanç turizmi
C) Hüzün turizmi D) Eko turizm
E) Yayla turizmi

4. İzmir'den hareket eden bir yük gemisi, Türkiye'nin aşağıdaki komşularından hangi ikisinin limanlarına en kısa yoldan ulaşmak için, başka ülkelerin kara sularından geçmek zorundadır?

- A) İran - Bulgaristan
B) Bulgaristan - Gürcistan
C) Suriye - Irak
D) İran - Irak
E) Gürcistan - Suriye

5. Aşağıdaki haritada, farklı yer şekli özelliklerine sahip beş alan numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Kara yolu ulaşımı sırasında köprü, tünel ve viyadük gibi yapım maliyetini artıran çalışmaların, bu alanların hangilerinde daha fazla olması beklenir?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) III ve IV E) IV ve V

6. I. İnsuyu Mağarası
II. Köprü Çayı
III. Göbeklitepe
IV. Fırtına Deresi

Yukarıdaki yerlerin hangilerinde turizmin gelişmesi doğal etkenlere bağlıdır?

- A) I ve III B) II ve III C) III ve IV
D) I, II ve IV E) II, III ve IV

7. Batı Karadeniz Bölümü'ne tur düzenleyen bir turizm şirketi, gazetelere aşağıdaki ilanı vermiştir:
- "İlk gün, heyelan sonucu oluşan Abant Gölü ziyaret edilecek; ikinci gün, Karabük ilindeki Safranbolu Evleri ve Kastamonu ilindeki Valla Kanyonu gezilecek; üçüncü gün, Ilgaz Dağlarında 2000 metrenin üzerindeki krater göllerine gidilecek. Gezi boyunca, Batı Karadeniz Dağları'ndaki yayla yerleşmelerinde mola verilecektir."

Turizm şirketinin ilanında aşağıdakilerden hangisiyle ilgili olarak verilen bilgi yanlıştır?

- A) Batı Karadeniz Dağları'nda görülen kırsal yerleşme tiplerinden biri
B) Safranbolu'nun bulunduğu il
C) Ilgaz Dağları'nda 2000 metrenin üzerinde yaygın olarak bulunan göllerin oluşum biçimi
D) Abant Gölü'nün oluşum biçimi
E) Valla Kanyonu'nun bulunduğu il
8. Türkiye'de son 20 yıllık dönemde yüksek hızlı tren ulaşımında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bununla birlikte yüksek hızlı tren hatları sadece belirli iller arasında bulunmaktadır.

Buna göre aşağıdaki hangi iller arasında yüksek hızlı tren ile doğrudan ulaşım olanağı bulunmaz?

- A) Ankara - Bilecik
B) Kırıkkale - Sivas
C) Karaman - Eskişehir
D) Konya - Ankara
E) İstanbul - Afyon

9. Türkiye'de çözünebilir kayaçların bulunduğu karstik alanlarda mağaralar görülür. Bu mağaralardan farklı ve çekici doğal güzelliklere sahip alanlar turizme açılmıştır.

Buna göre aşağıdaki illerin hangisinde mağara turizminin yaygın olduğu söylenemez?

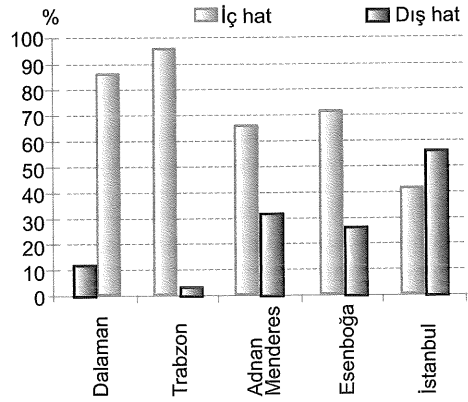
- A) Tokat
B) Burdur
C) Antalya
D) Şanlıurfa
E) Muğla

10. Türkiye'nin çoğu ilinde, o il ile özdeşleşmiş tarihî ve coğrafi mekanlar önemli bir turizm potansiyeli oluşturmaktadır.

Buna göre aşağıdaki turistik mekan ve bulunduğu il eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Ahlat Kümbetleri - Bitlis
B) Zeugma- Şanlıurfa
C) Yakutiye Medresesi - Erzurum
D) Termessos - Antalya
E) Ani Harabeleri - Kars

11. Aşağıdaki grafikte, 2020 yılında Türkiye'nin bazı havaalanlarına gelen ve giden yolcuların iç ve dış hatlara göre oransal dağılımı gösterilmiştir.

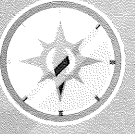

Yalnızca bu grafikteki bilgilerden yararlanarak aşağıdakilerin hangisine ulaşılabilir?

- A) İç hatlarda İstanbul Havaalanı'na gelen ve giden yolcu sayıları birbirine yakındır.
B) Adnan Menderes Havaalanı'ndaki iç hat yolcu sayısı İstanbul Havaalanı'ndakinden fazladır.
C) Dalaman ve Trabzon Havaalanlarının dış hat oranları birbirine yakındır.
D) İç hat yolcu oranları birbirine en yakın olan havaalanları Adnan Menderes ve Esenboğa'dır.
E) İç ve dış hatlar arasındaki oransal farkın en fazla olduğu havaalanı Dalaman'dır.

12. Aşağıdaki alanların hangisi yaylacılık faaliyetleri bakımından **daha az** gelişmiştir?

- A) Orta Toroslar
B) Erzurum-Kars Platosu
C) Bozdağlar
D) Ergene Havzası
E) Doğu Karadeniz

ÇÖZÜMLER

1. Demiryolu

- Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren gelişim göstermiştir.
- Günümüzde 8607 km'lik demir yolu bulunmaktadır.
- Demir yolu ulaşımı, kara ve hava yolu ulaşımına göre daha ucuz olmasına rağmen yer şekillerinin elverişsizliği ve yanlış ekonomik politikalar yüzünden çok gelişmemiştir.

Ulaşım;

- Doğu - Batı → KOLAY
- Kuzey - Güney → YOK DENECEK KADAR AZ
- İlk demiryolu → İzmir - Aydın
- Karadeniz'de sadece "Zonguldak ve Samsun" da demiryolu

bağlantısı vardır.

- Engebeden ve yükseltiden dolayı demir yolu bağlantısı olmayan iller;
- Çanakkale, Muğla, Antalya, Hakkari Yüksek hızlı tren yapımı ile gelişmiştir.

(Ankara - Eskişehir - Konya - İstanbul - Karaman - Sivas)

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

2. Rafting Turizmi

- Çoruh (Artvin)
- Fırtına Deresi (Rize)
- Dalaman Çayı (Muğla)
- Köprüçay (Antalya)
- Munzur Çayı (Tunceli)
- Zamanlı Çayı (Kayseri)

Ancak Kızılırmak üzerinde rafting su sporu yapılmamaktadır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

3. Turizm etkinlikleri değişen yaşam koşulları ve kişilerin zihninde değişen turizm anlayışının bir sonucu olarak günümüzde çeşitlenmiştir. Geçmişte yaşanan üzüntü verici olayların geçtiği yerlerin ziyaret edilmesi yeni bir turizm türünü oluşturmuştur. Aushchwitz Nazi Kampı gibi işkence merkezlerine yapılan ziyaretler ve Çanakkale şehitliklerine yapılan ziyaretler bu turizm türüne örnek verilebilir.

Son yıllarda geniş kitlelerin katıldığı bu turizm türü hüznün turizmidir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

4. İzmir'den hareket eden bir yük gemisi, İran ve Irak limanlarına en kısa yoldan ulaşmak için başka ülkelerin kara sularından geçmek zorundadır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

5. Kara yolu ulaşımı sırasında köprü, tünel ve viyadük gibi yapım maliyetini artıran çalışmalar dağlık ve engebeli yerlerde daha fazladır. Bu duruma,

Doğu Karadeniz

Batı Karadeniz

Menteşe

Hakkari

Çanakkale

Kırklareli

örnek gösterilebilir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

6. I. İnsuyu Mağarası → Doğal
II. Köprü Çayı → Doğal
III. Göbeklitepe → Beşeri
IV. Fırtına Deresi → Doğal

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

7. Batı Karadeniz Bölümü'ne tur düzenleyen bir turizm şirketi, gazetelere aşağıdaki ilanı vermiştir:
- "İlk gün, heyelan sonucu oluşan Abant Gölü ziyaret edilecek; ikinci gün, Karabük ilindeki Safranbolu Evleri ve Kastamonu ilindeki Valla Kanyonu gezilecek; üçüncü gün, Ilgaz Dağlarında 2000 metrenin Üzerindeki krater göllerine gidilecek. Gezi boyunca, Batı Karadeniz Dağları'ndaki yayla yerleşmelerinde mola verilecektir."

Verilen bilgiye bakıldığında Ilgaz Dağlarında 2000 metrenin Üzerindeki krater göllerine gidilecek ifadesi yanlıştır çünkü o yörede volkanik arazi yoktur.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

8. Demiryolu

- Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren gelişim göstermiştir.
- Günümüzde 8607 km'lik demir yolu bulunmaktadır.
- Demir yolu ulaşımı, kara ve hava yolu ulaşımına göre daha ucuz olmasına rağmen yer şekillerinin elverişsizliği ve yanlış ekonomik politikalar yüzünden çok gelişmemiştir.

Ulaşım;

- Doğu - Batı → KOLAY
- Kuzey - Güney → YOK DENECEK KADAR AZ
- İlk demiryolu → İzmir - Aydın
- Karadeniz'de sadece "Zonguldak ve Samsun" da demiryolu

bağlantısı vardır.

- Engebeden ve yükseltiden dolayı demir yolu bağlantısı olmayan iller;
 - Çanakkale, Muğla, Antalya, Hakkari Yüksek hızlı tren yapımı ile gelişmiştir.
- (Ankara - Eskişehir - Konya – İstanbul - Karaman - Bilecik - Kırıkkale - Sivas)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

9. Türkiye'de çözünebilen kayaçların bulunduğu karstik alanlarda mağaralar görülür. Bu mağaralardan farklı ve çekici doğal güzelliklere sahip alanlar turizme açılmıştır. Mağara turizminin yaygın olduğu yerler,

Antalya, Muğla, Mersin, Burdur, Isparta, Tokat

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

10. Türkiye'nin çoğu ilinde, o il ile özdeşleşmiş tarihî ve coğrafi mekanlar önemli bir turizm potansiyeli oluşturmaktadır.

Turistik mekan ve bulunduğu il eşleştirmeleri

Ahlat Kümbetleri - Bitlis

Zeugma- Gaziantep

Yakutiye Medresesi - Erzurum

Termesos - Antalya

Ani Harabeleri - Kars

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

11. Grafikte, 2020 yılında Türkiye'nin bazı havaalanlarına gelen ve giden yolcuların iç ve dış hatlara göre oransal dağılımı gösterilmiştir. Yalnızca bu grafikteki bilgilerden yararlanarak iç hat yolcu oranları birbirine en yakın olan havaalanları Adnan Menderes ve Esenboğa'dır bilgisine ulaşılabilir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

12. Türkiye'de bazı bölgelerdeki kırsal yerleşmelerde yaz mevsiminde hayvanların otlatılması amacıyla gerçekleşen mevsimlik göçlere yayla göçü adı verilir. Yaylacılık genel olarak,

Doğu Karadeniz (Rize - Bayburt)

Batı Karadeniz (Kastamonu)

Orta Toroslar

Erzurum-Kars

Uzunyayla (Kayseri - Sivas)

Not: Yaylacılık en az Marmara Bölgesi'ndedir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

1. Türkiye'de geçmişten günümüze gelişen bir iç ticaret faaliyeti görülür.

Bu durumun oluşmasında;

- I. ülkede eğitim seviyesinin yükselmesi,
- II. şehirlerde yaşayan nüfusun artması,
- III. ulaşım hizmetlerinin ülke genelinde gelişmesi,
- IV. ülkenin üç tarafının denizlerle çevrili olması

gibi faktörlerden hangileri daha az etkili olmuştur?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

2. Türkiye'nin yeryüzü şekilleri göz önüne alındığında aşağıdaki illerden hangisinde kayak turizminin gelişmesi beklenmez?

- A) Isparta B) Mardin C) Erzurum
D) Antalya E) Kocaeli

3. Türkiye'de kara yolu ve demir yolu güzergahlarının uzanışı genel olarak doğu-batı yönündedir.

Bu durumun nedeni

- I. Dağların uzanışı
- II. İklim özellikleri
- III. Toprak yapısı

verilenlerden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

4. Türkiye, turist sayısı bakımından dünya sıralamasında her zaman ilk on içerisinde yer alırken turizm gelirleri açısından daha geri sıralarda yer almaktadır.

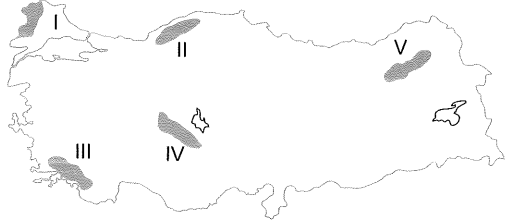
Turist sayısı ile turizm gelirleri arasındaki bu fark;

- I. gelen turistlerin sosyoekonomik yapısı,
- II. yetersiz tanıtım,
- III. turizm olanaklarının yetersizliği

unsurlarından hangileriyle ilişkilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

5. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Bu alanların hangilerinde yer şekillerine bağlı kara yolu yapım maliyetlerinin daha fazla olması beklenir?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) III ve V E) IV ve V

6. Türkiye'de son yıllarda gelişme gösteren turizm türlerinden biri de kongre turizmidir. Kongre turizminin geliştiği yerlerin en önemli, özelliği konaklama olanaklarının bolluğu, çekiciliği ve turistik çekiciliklerin varlığıdır.

Buna göre

- I. Antalya
- II. İzmir
- III. Balıkesir

verilen illerin hangilerinde kongre turizmi gelişmiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

7. Aşağıdakilerden hangisinin, Türkiye'deki kültür turizminin gelişmesine olan katkısı diğerlerine göre daha azdır?

- A) Farklı dinlere ait tarihi değer taşıyan ibadethanelerin restore edilmesi
- B) Kırsal hayata ilişkin değerlerin görünür kılınması
- C) Yeni kayak merkezlerinin açılarak yaygınlaştırılması
- D) Arkeolojik alanlara ziyaretçi erişiminin kolaylaştırılması
- E) Etnografya müzelerinin sayısının artırılması

8. Türkiye, Anadolu ve Trakya olmak üzere iki yarımadadan oluşur. Bu iki yarımada arasında ulaşımı kolaylaştırmak için zaman içinde çeşitli köprüler inşa edilmiştir.

Buna göre

- I. Osmangazi Köprüsü
- II. Yavuz Sultan Selim Köprüsü
- III. Nissibi Köprüsü
- IV. Fatih Sultan Mehmet Köprüsü

verilen köprülerden hangileri bu iki yarımadaı birbirine bağlayan köprülerden değildir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

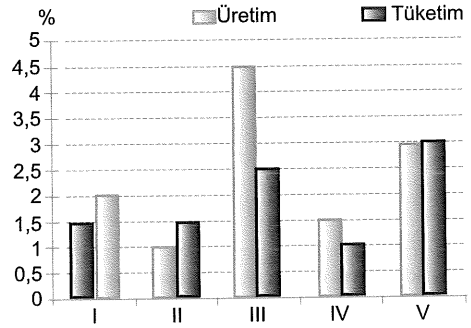
9. Türkiye'de aşağıdakilerden hangisinin gelişmesinde turizm en az etkilidir?

- A) Ulaşım sistemleri
- B) Hediyeelik eşya üretimi
- C) Reklam tanıtım araçlarının üretimi
- D) Konaklama tesislerinin niteliği
- E) Belediye hizmetleri

10. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de kış turizmi bakımından daha önce gelişme göstermiştir?

- A) Kartepe
- B) Kartalkaya
- C) Erciyes
- D) Davraz
- E) Uludağ

11. Aşağıdaki grafik beş maden cevherinin 2020 yılında Türkiye'deki üretim ve tüketim miktarlarını göstermektedir.

Sadece grafikteki bilgilere dayanarak, hangi madenlerin dış alımına gereksinim duyulduğu söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve V
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve V

12. Ülke sınırları içerisinde bölge, bölüm ve yöreler arasında yapılan ticarete «iç ticaret» denir.

Buna göre,

- I. Bölgeler arasında yetişen tarım ürünlerinin farklı olmasıyla
- II. Bölgelerin yüz ölçümlerinin farklı olmasıyla
- III. İnsanların satın alma gücünün artmasıyla
- IV. Endüstri kuruluşlarının bütün bölgelere dengeli dağılımıyla

verilenlerden hangileri Türkiye'de hareketli bir iç ticaretin olmasıyla ilgilidir?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) III ve IV
- D) I, II ve III
- E) II, III ve IV

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye'de geçmişten günümüze gelişen bir iç ticaret faaliyeti görülür.

Bu durumun oluşmasında; şehirlerde yaşayan nüfusun artması ve ulaşım hizmetlerinin ülke genelinde gelişmesi etkilidir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

2. Kış Turizmi

- Bursa → Uludağ
- Kayseri → Erciyes
- Erzurum → Palandöken
- İzmit → Kartepe
- Bolu → Kartalkaya
- Isparta → Davraz
- Antalya → Beydağı

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

3. Türkiye'de kara yolu ve demir yolu güzergahlarının uzanışı genel olarak doğu-batı yönündedir.

Bu durumun nedeni dağların uzanışındır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

4. Türkiye, turist sayısı bakımından dünya sıralamasında her zaman ilk on içerisinde yer alırken turizm gelirleri açısından daha geri sıralarda yer almaktadır.

Turist sayısı ile turizm gelirleri arasındaki bu fark; gelen turistlerin sosyoekonomik yapısı ile ilgilidir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

5. Kara yolu ulaşımı sırasında köprü, tünel ve viyadük gibi yapım maliyetini artıran çalışmalar dağlık ve engebeli yerlerde daha fazladır. Bu duruma,

Doğu Karadeniz

Batı Karadeniz

Menteşe

Hakkari

Çanakkale

Kırklareli

örnek gösterilebilir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

6. Türkiye'de son yıllarda gelişme gösteren turizm türlerinden biri de kongre turizmidir. Kongre turizminin geliştiği yerlerin en önemli, özelliği konaklama olanaklarının bolluğu, çekiciliği ve turistlik çekiciliklerin varlığıdır. Kongre turizmi en fazla

Antalya

İzmir

İstanbul çevresinde gelişmiştir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

7. Türkiye'deki kültür turizminin gelişmesinde Farklı dinlere ait tarihi değer taşıyan ibadethanelerin restore edilmesi Kırsal hayata ilişkin değerlerin görünür kılınması Arkeolojik alanlara ziyaretçi erişiminin kolaylaştırılması Etnografya müzelerinin sayısının artırılması Ancak, yeni kayak merkezlerinin açılarak yaygınlaştırılması kültür turizmini geliştirmez.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

8. Türkiye, Anadolu ve Trakya olmak üzere iki yarımadadan oluşur. Bu iki yarımada arasında ulaşımı kolaylaştırmak için zaman içinde çeşitli köprüler inşa edilmiştir. Bu köprüler, 15 Temmuz (Boğaziçi) Köprüsü Yavuz Sultan Selim Köprüsü Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'dür. Ancak, Osmangazi Köprüsü İzmit körfezini bağlarken, Nissibi Köprüsü, Atatürk Barajı üzerinde yer alır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

9. Türkiye'de, ulaşım sistemleri, hediyeelik eşya üretimi, reklam tanıtım araçlarının üretimi ve konaklama tesislerinin niteliği turizm ile gelişim gösterir ancak belediye hizmetleri bu gelişimde en az etkilidir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

10. Kış Turizmi

- Bursa → Uludağ (ilk açılan kayak merkezi)
- Kayseri → Erciyes
- Erzurum → Palandöken
- İzmit → Kartepe
- Bolu → Kartalkaya
- Isparta → Davraz
- Antalya → Beydağı

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

11. Üretim, tüketimi karşıladığında dış alım yapılmaktadır. Verilen madenlere bakıldığında I ve II numaralı madenlerin üretiminin, tüketimi karşılamadığı görülmektedir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

12. Ülke sınırları içerisinde bölge, bölüm ve yöreler arasında yapılan ticarete «iç ticaret» denir. Buna göre Türkiye'de canlı bir iç ticaretin olmasında, bölgeler arasında yetişen tarım ürünlerinin farklı olması ve insanların satın alma gücünün artması etkilidir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

1. Türkiye'nin dış ticaret hacminin giderek büyümesine karşın, dış satımın dış alımı karşılama oranı istenilen düzeye ulaşamamıştır.

Bu durumun oluşmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Üretilen ürünlerin çoğunun iç pazarlarda tüketilmesinin
- B) İmalat sanayisinde dışa bağımlılığın az olmasının
- C) Enerji kaynakları bakımından dışa bağımlılığın az olmasının
- D) Dış pazarlarda rekabet gücünün yaşanmasının
- E) Dış satımdaki turizm gelirleri payının azalmasının

2. Dünyada son yıllarda gelişmekte olan kruvaziyer turizmi, Türkiye'de de gelişmektedir. Kruvaziyer turizmde büyük yolcu gemilerinin yaşayabileceği uygun limanların varlığı önemli olduğu gibi geminin yaşadığı liman ve çevresindeki turistik çekicilikler de önem taşımaktadır.

Türkiye'de, bu turizm etkinliğinin en fazla gelişme gösterdiği iki liman aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Antalya ve Kuşadası
- B) İzmir ve Mersin
- C) Antalya ve Mersin
- D) İzmir ve Antalya
- E) Kuşadası ve Marmaris

3. Bir grup doğa yürüyüşçüsü kıyıdan başlayarak bir dağa tırmanırken; keçiboynuzu, kocayemiş, zakkum, defne, gibi ağaçları görmüştür.

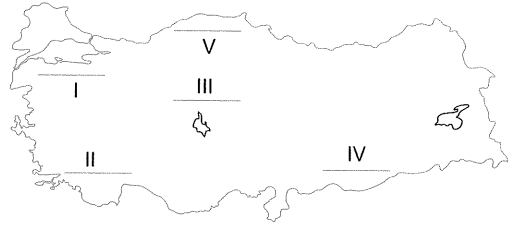
Bu doğa yürüyüşünün aşağıdaki dağların hangisinde yapıldığı söylenebilir?

- A) Küre
- B) Yıldız
- C) Yalnızçam
- D) Kaçkar
- E) Bolkar

4. Aşağıdaki ülkemizi sembolize eden turizm varlıklarından hangisi, doğal ve kültürel özellikleri birlikte barındıran karma tipteki miras alanlarındandır?

- A) Xantos - Letoon
- B) Divriği ulu camii
- C) İstanbul'un tarihi alanları
- D) Pamukkale - Hierapolis
- E) Arslantepe

5. Aşağıdaki haritada, çizgisel olarak verilen doğrultularda, eşit uzunlukta kara yollarının yapılacağı varsayılmıştır.

Buna göre, haritada numaralandırılarak gösterilen bu doğrultuların hangisinde arazinin dağlık ve engebeli oluşu sebebiyle kara yolu yapım maliyetlerinin daha yüksek olması beklenir?

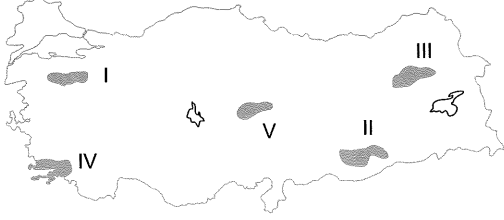
- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve V
- D) III ve IV
- E) IV ve V

6. Aşağıdakilerden hangisi, Akdeniz kıyı kesimiyle iç kesimleri birbirine bağlayan geçitlerden biri değildir?

- A) Gülek Geçidi
- B) Sertavul Geçidi
- C) Sakar Geçidi
- D) Çubuk Geçidi
- E) Belen Geçidi

7.

I.C Kaplıca

II. Yayla

III. Kış

IV. Deniz

V. Doğa

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak gösterilen alanlarda gelişme gösteren turizm etkinliklerinden hangisi yanlış eşleştirilmiştir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Karadeniz kıyı kesimlerinde hızlı tren hatlarının yapımında karşılaşılabilecek en önemli sorun aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Elde edilecek gelirin, yapım maliyetinin altında kalması
- B) Ormanlık arazinin demir yolu hattına zarar vermesi
- C) Kıyıda yaşayan nüfusun yeterli olmaması
- D) Turizm faaliyetlerinin kısıtlayıcı etkisinin olması
- E) Dağlık alanlarda hattın yapım maliyetinin artması

9. Türkiye'de iç ticaret etkinlikleri her geçen gün artmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi, bu durumun nedenlerinden biri değildir?

- A) Kırsal alanların artması
- B) Tarım ürünlerindeki çeşitliliğin artması
- C) Nüfus artışının devam etmesi
- D) Kentsel nüfus dağılışının farklılık göstermesi
- E) Ulaşım ağlarının gelişmekte olması

10. Türkiye'de kıyı ve deniz turizmi bakımından aşağıdaki illerden hangisi diğerlerine göre daha az gelişmiştir?

- A) Aydın
- B) Çanakkale
- C) Balıkesir
- D) Sinop
- E) Muğla

11. Türkiye'de Ege ve Akdeniz kıyılarında yer alan ve 40-50 yıl öncesinde birer sahil köyü ya da kasabası niteliğinde olan yerleşmelerin bazıları turizmin etkisiyle günümüzde birer kent niteliği kazanmıştır.

Aşağıdaki kentlerin hangisi bu duruma örnek gösterilemez?

- A) Bodrum
- B) Marmaris
- C) Bandırma
- D) Kemer
- E) Çeşme

12. Aşağıdaki illerin hangisinde yüksek hızlı tren istasyonu bulunmamaktadır?

- A) Sivas
- B) Ankara
- C) Karaman
- D) İstanbul
- E) Kırşehir

CBA Yayınları

ÇÖZÜMLER

1. Türkiye'nin dış ticaret hacminin giderek büyümesine karşın, dış satımın dış alımı karşılama oranı istenilen düzeye ulaşamamıştır. Bu durumun oluşmasında dış pazarlarda rekabet gücünün yaşanması etkilidir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

2. Dünyada son yıllarda gelişmekte olan kruvaziyer turizmi, Türkiye'de de gelişmektedir. Kruvaziyer turizmde büyük yolcu gemilerinin yaşayabileceği uygun limanların varlığı önemli olduğu gibi geminin yanaştığı liman ve çevresindeki turistik çekicilikler de önem taşımaktadır. Türkiye'de, bu turizm etkinliğinin en fazla gelişme gösterdiği limanlar, Marmaris, Kuşadası, İstanbul ve İzmir'dir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

3. Bir grup doğa yürüyüşçüsü kıyından başlayarak bir dağa tırmanırken; keçi boynuzu, kocayemiş, zakkum, defne, gibi ağaçları görmüştür. Bu doğa yürüyüşü Akdeniz dağlarından olan Bolkar Dağı'nda gerçekleşmiştir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

4. UNESCO listesinde karma (doğal + kültürel) özellik gösteren yerler;

Kapadokya (Nevşehir)

Pamukkale - Hierapolis (Denizli)

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

5. Kara yolu ulaşımı sırasında köprü, tünel ve viyadük gibi yapım maliyetini artıran çalışmalar dağlık ve engebeli yerlerde daha fazladır. Bu duruma,

Doğu Karadeniz

Batı Karadeniz

Menteşe

Hakkari

Çanakkale

Kırklareli

örnek gösterilebilir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

6. Akdeniz Bölgesi'ndeki geçitler,

Çubuk (Antalya - Göller Yöresi)

Sertavul (Mersin - İç Anadolu)

Gülek (Adana - İç Anadolu)

Belen (Adana - Hatay)

Not: Akdeniz'de farklı uzanış gösteren geçit → Belen

Ancak Sakar geçidi Muğla sınırları içerisinde.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

7. I) Kaplıca (Gönen Kaplıcaları)

III) Kış (Palandöken)

IV) Deniz (Muğla)

V) Doğa (Nevşehir)

Ancak II numaralı yerde yayla turizmi yoktur.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

8. Karadeniz kıyı kesimlerinde hızlı tren hatlarının yapımında karşılaşılabilecek en önemli sorun, günlük alanlarda hattın yapım maliyetinin artmasıdır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

9. Türkiye'de iç ticaret etkinlikleri her geçen gün artmaktadır. Bu durumun nedenleri,

Tarım ürünlerindeki çeşitliliğin artması

Nüfus artışının devam etmesi

Kentsel nüfus dağılışının farklılık göstermesi

Ulaşım ağlarının gelişmekte olması

Ancak, kırsal alanların bu durumla ilgisi yoktur.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

10. Deniz, kıyı ve kıyı gerisindeki kültürel çekicilikler göz önüne alındığında, İzmir, Aydın, Muğla, Antalya, Çanakkale, uluslararası turizm çekiciliğinde önemlidir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

11. Türkiye'de Ege ve Akdeniz kıyılarında yer alan ve 40-50 yıl öncesinde birer sahil köyü ya da kasabası niteliğinde olan yerleşmelerin bazıları turizmin etkisiyle günümüzde birer kent niteliği kazanmıştır. Bu kentler,

Bodrum

Fethiye

Marmaris

Kemer

Çeşme

Kuşadası

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

12. Demiryolu

- Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren gelişim göstermiştir.
- Günümüzde 8607 km'lik demir yolu bulunmaktadır.
- Demir yolu ulaşımı, kara ve hava yolu ulaşımına göre daha ucuz olmasına rağmen yer şekillerinin elverişsizliği ve yanlış ekonomik politikalar yüzünden çok gelişmemiştir.

Ulaşım;

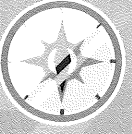
- Doğu - Batı → KOLAY
- Kuzey - Güney → YOK DENECEK KADAR AZ
- İlk demiryolu → İzmir - Aydın
- Karadeniz'de sadece "Zonguldak ve Samsun" da demiryolu

bağlantısı vardır.

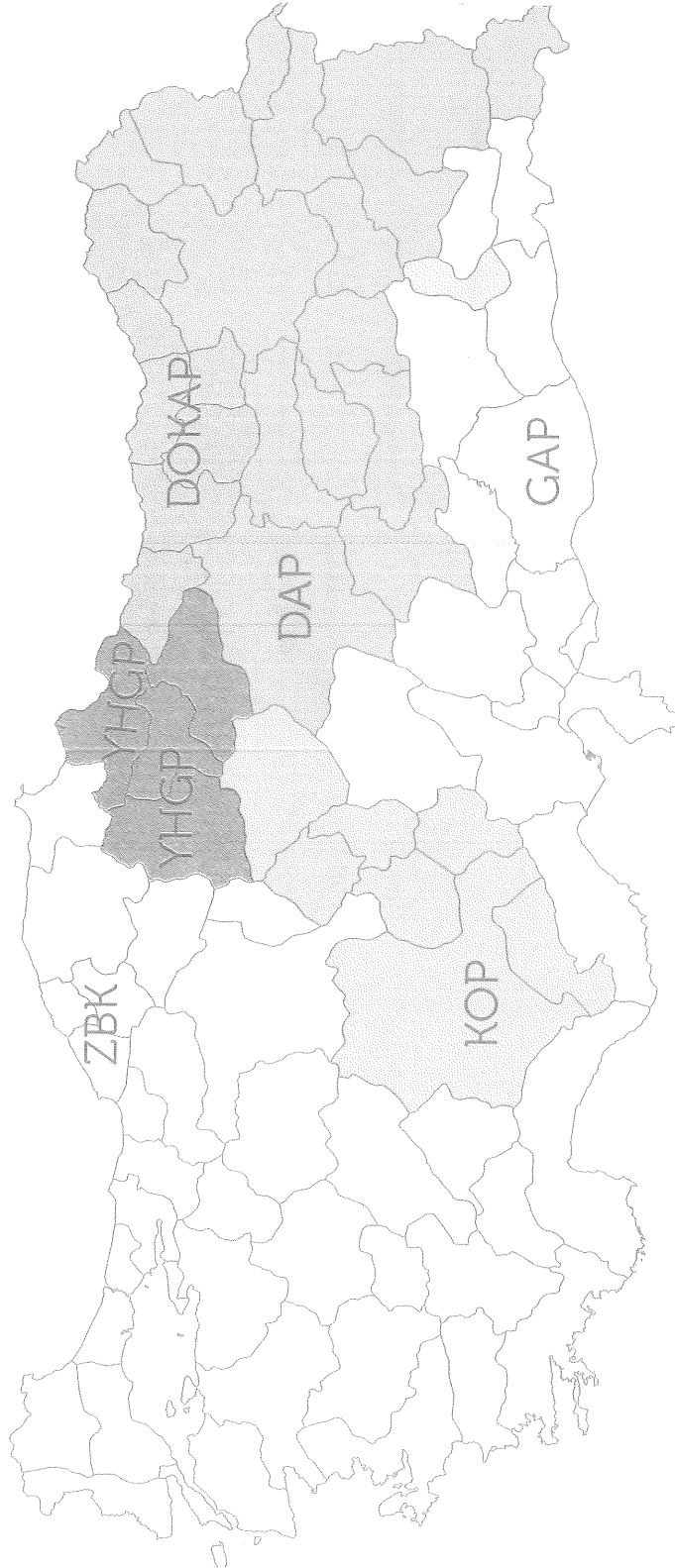
- Engebeden ve yükseltiden dolayı demir yolu bağlantısı olmayan iller;
- Çanakkale, Muğla, Antalya, Hakkari Yüksek hızlı tren yapımı ile gelişmiştir.

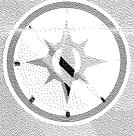
(Ankara - Eskişehir - Konya - İstanbul - Karaman - Bilecik - Kırıkkale - Sivas)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

BÖLGESEL KALKINMA PROJELERİ

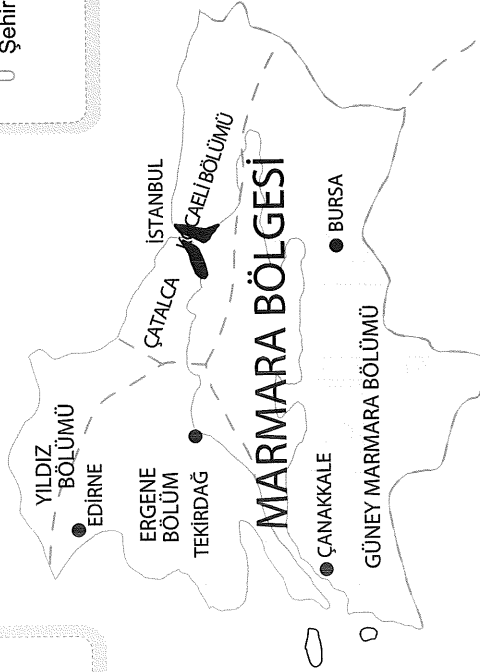
MARMARA BÖLGESİ

Yıldız (İstanbul) Bölümü

- Yer şekilleri engebelidir.
- Nüfus seyrek.
- Bol yağış alır.
- Doğal gaz çıkarılır.

Çatalca - Kocaeli Bölümü

- Sanayinin en yoğun olduğu yerdir.
- En çok göç alan bölümdür.
- Şehirleşme oranı çok yüksektir.

Güney Marmara Bölümü

- Tektonik göller ve ovalar yaygındır.
- Bor ve mermer madenleri fazladır.
- Otomotiv, dokumacılık ve konserve sanayisi gelişmiştir.

Ergene Bölümü

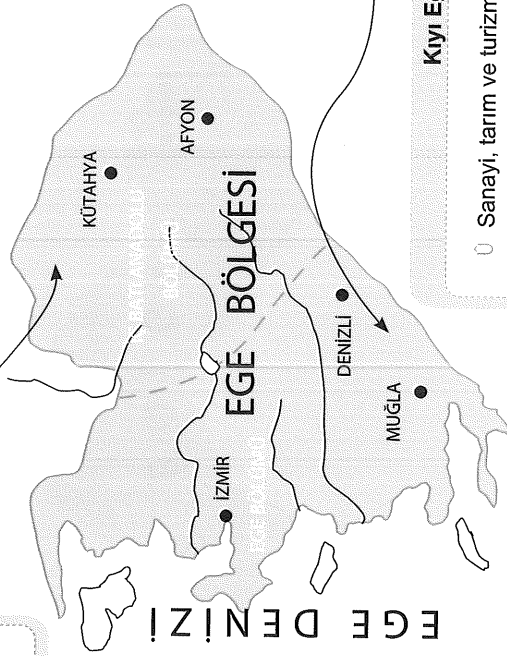
- Yer şekilleri sadedir.
- Pirinç ve ayçiçeği en çok burada yetişir.

EGE BÖLGESİ

İç Batı Anadolu Bölümü

- ☐ Tarım ve hayvancılık yoğunudur.
- ☐ Linyit ve mermer madenleri vardır.
- ☐ Karasal iklim etkisi görülür.

Kıyı Ege Bölümü

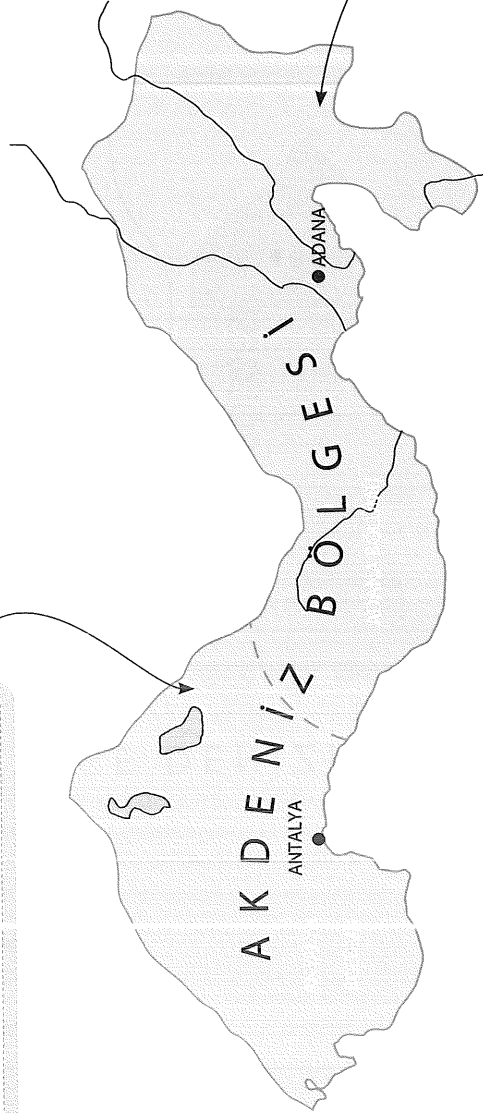
- ☐ Sanayi, tarım ve turizm gelişmiştir.
- ☐ Akdeniz iklim etkilidir.
- ☐ İzmir, önemli ihracat limanımızdır.
- ☐ Deniz ve yat turizmi çok gelişmiştir.
- ☐ İzmir - Aliağa'da petrol ve doğal gaz santralleri vardır.

AKDENİZ BÖLGESİ

Antalya Bölümü

- ü Karstik şekiller yaygındır.
- ü Tarım ve turizm önemli geçim kaynağıdır.
- ü Ferrokrom ve barıt sanayisi gelişmiştir.

Adana Bölümü

- ü Tarım, ticaret, sanayi ve ulaşım gelişmiştir.
- ü Verimli ovalara sahiptir.
- ü Mersin'de "ATAŞ Petrol Rafinesi" önemlidir.
- ü İskenderun'da ağır sanayi (demir - çelik) gelişmiştir.

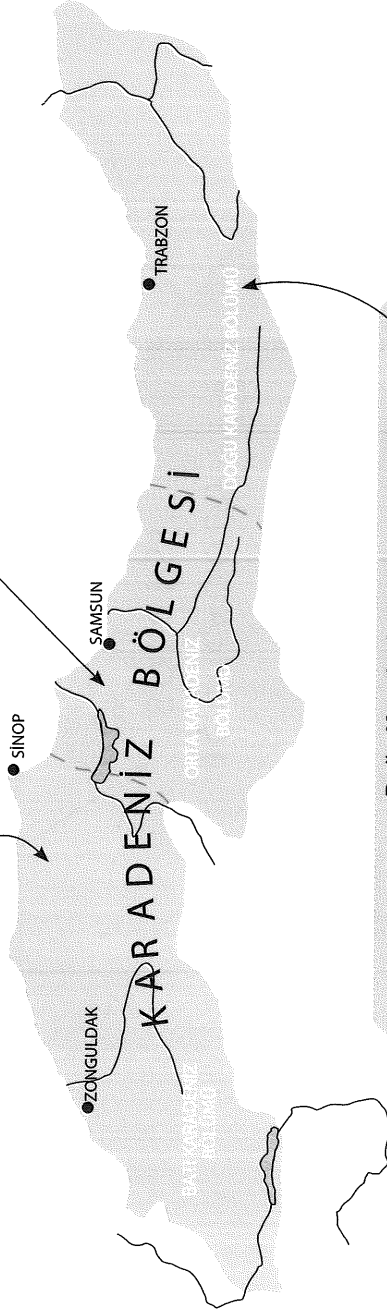
KARADENİZ BÖLGESİ

Batı Karadeniz Bölümü

- ☐ Yer şekilleri dağlık ve engebeldir.
- ☐ Taş kömürü sadece buradan çıkarılır.
- ☐ Demir- çelik ve kağıt - kereste sanayileri gelişmiştir.

Orta Karadeniz Bölümü

- ☐ Bölge içerisinde yükselti en az olan yerdir.
- ☐ Doğal kıydan uzaktır. Bu nedenle denizel iklim iç kesimlere sokulur.
- ☐ Bölgeye göre daha az yağış alır.
- ☐ Sigara ve bakır sanayisi gelmişmiştir.

Doğu Karadeniz Bölümü

- ☐ Yer şekilleri engebeli olan bölümdür.
- ☐ En fazla yağış burdadır.
- ☐ Çay ve fındık tanımı yoğunudur.
- ☐ Dağınık yerleşme yaygındır.

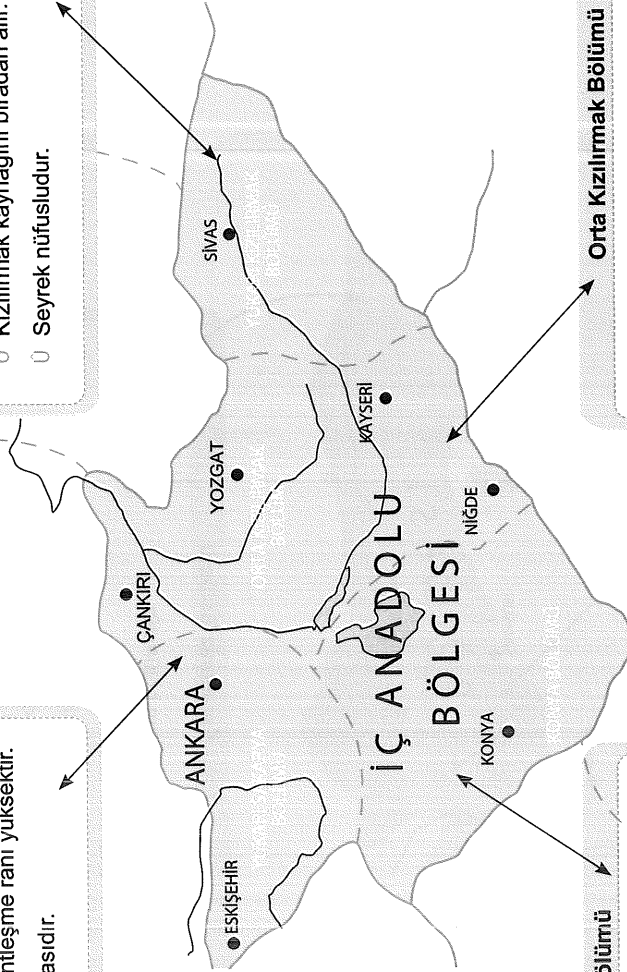
İÇ ANADOLU BÖLGESİ

Yukarı Sakarya Bölümü

- Ü En yoğun nüfus bölümüdür.
- Ü Sanayi gelmiştir. ve kentleşme oranı yüksektir.
- Ü Önemli bir kavşak noktasıdır.

Yukarı Kızılırmak Bölümü

- Ü Yükseltisi fazla olan yer şekilleri engebelidir.
- Ü Kızılırmak kaynağını buradan alır.
- Ü Seyrek nüfusludur.

Orta Kızılırmak Bölümü

- Ü Volkanik araziler yaygındır.
- Ü "Kapadokya Peribacaları" bu bölümden yer alır.

Konya Bölümü

- Ü Yer şekilleri sadedir.
- Ü Nüfus seyrektir.
- Ü En az yağış alan bölümdür.

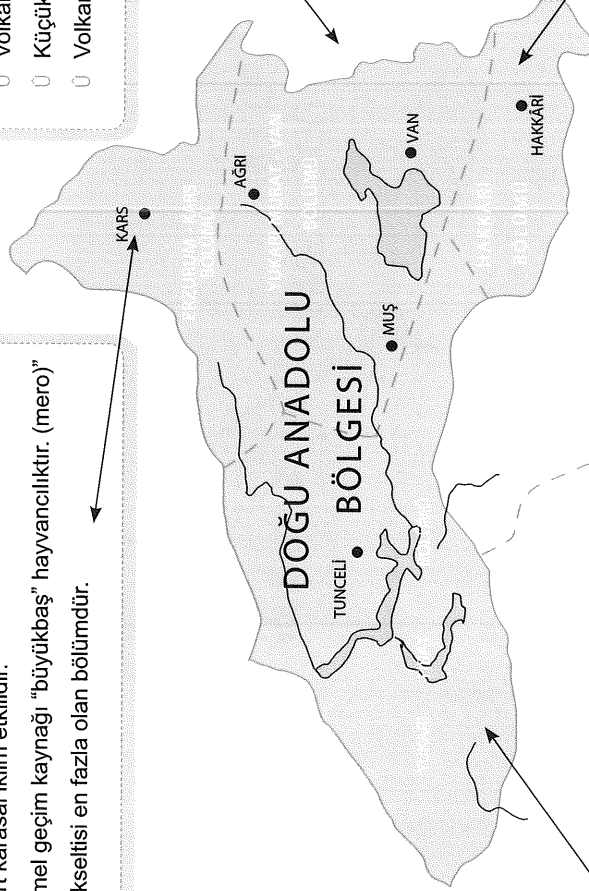
DOĞU ANADOLU BÖLGESİ

Erzurum - Kars Bölümü

- 0 Sert karasal iklim etkilidir.
- 0 Temel geçim kaynağı "büyükbaş" hayvancılıktır. (mero)"
- 0 Yükseltisi en fazla olan bölümdür.

Yuikarı Murat - Van Bölümü

- 0 Volkanizmanın en geniş olana yayıldığı bölümdür.
- 0 Küçükbaş hayvancılık yaygındır. (Koyun)
- 0 Volkanik set gölleri vardır.

Yuikarı Fırat Bölümü

- 0 Maden çeşitliliği en fazla olan bölümdür.
- 0 S Hidroelektrik enerji üretimi fazladır.

Hakkari Bölümü

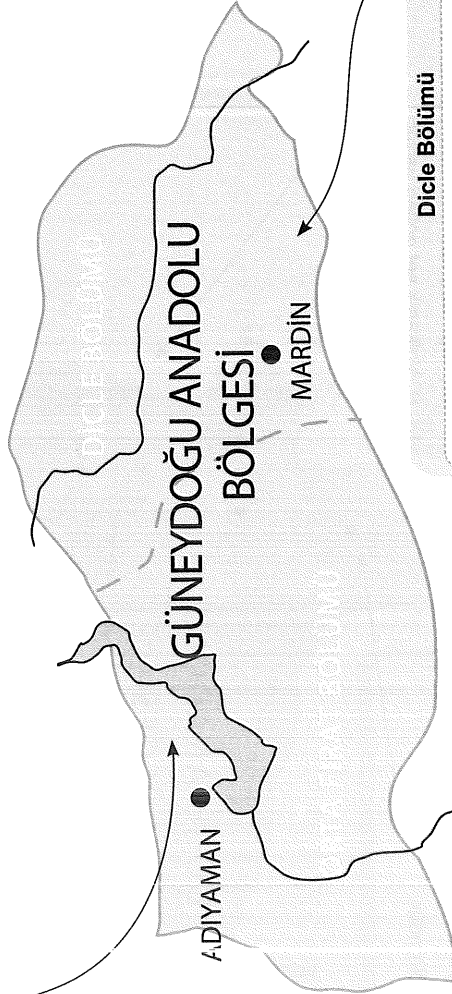
- 0 Yer şekilleri engebelidir.
- 0 Yağış miktarı fazladır.
- 0 Güncel buzullara rastlanır.

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ

Orta Fırat Bölümü

- ü Tarım, Ticaret ve sanayi açısından gelişmiştir.
- ü Önemli tarihi turistik yerler vardır.
- ü Akdeniz ikliminden etkilenir.

Dicle Bölümü

- ü Orta Fırat Bölümü'ne göre daha yüksektir.
- ü Ilıman Karasal iklim etkilidir.
- ü Batman'da petrol çıkarılır ve rafineride işlenir.

1. Turizm geliri en düşüktür.

- Endüstri kolu çeşitliliği en azdır.
- Okullaşma oranı en düşüktür.

Bu özelliklerin tümüne sahip olan bölge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ege
- B) Karadeniz
- C) Doğu Anadolu
- D) İç Anadolu
- E) Güneydoğu Anadolu

2. Türkiye'de bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarını azaltmak için yapılan çalışmalardan biri de bölgesel kalkınma projeleridir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi, bu projelerden biri olan Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi kapsamındaki illerden değildir?

- A) Samsun
- B) Çorum
- C) Tokat
- D) Ordu
- E) Amasya

3. Aşağıdaki illerin hangisinde bölgesel planlamaya dayalı olarak sulamanın artırılması sonucunda ürün çeşitliliği ve verimde önemli artışlar sağlamıştır?

- A) Kocaeli
- B) Gaziantep
- C) Manisa
- D) Konya
- E) Tekirdağ

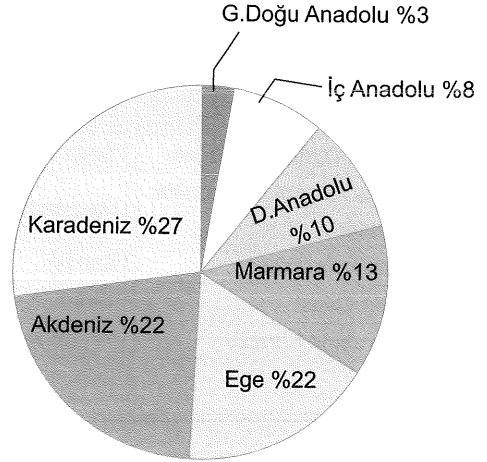
4. Türkiye'de uygulanan bölgesel kalkınma projeleri düşünüldüğünde

- I. Bölgeler arası gelişmişlik farkını ortadan kaldırmak
- II. Göç hareketini önleyerek nüfusu yerinde tutmak
- III. Doğal ve beşeri kaynakları en iyi şekilde kullanmak

verilenlerden hangileri temel amaçlarındandır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5. Aşağıdaki grafik, 2021 yılında Türkiye'deki ormanların coğrafi bölgelere dağılışını göstermektedir.

Yalnızca bu grafikten yararlanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Batıdan doğuya gidildikçe ormanların kapladığı alan artmaktadır.
- B) Ormanların kuzeyde yer alan bölümünün oranıyla güneyde yer alan bölümünün oranı birbirine yakındır.
- C) Denize kıyısı olan coğrafi bölgelerde ormanların tür çeşitliliği, iç bölgelerdeki ormanlardan fazladır.
- D) Orman miktarındaki azalma en çok güney ve batı bölgelerde görülmektedir.
- E) Ormanların % 75'inden fazlası denize kıyısı olan coğrafi bölgelerde yer almaktadır.

6. Türkiye'de halen tarıma dayalı sanayiye katkı sağlayan bölgesel kalkınma projesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğu Anadolu Projesi
- B) Konya Ovası Projesi
- C) Doğu Karadeniz Bölgesel Gelişim Projesi
- D) Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi
- E) Zonguldak, Bartın, Karabük Projesi

7. Türkiye'de yeryüzü şekilleri ile ekonomik faaliyetler arasında bir ilişki söz konusudur.

Buna göre, aşağıdaki yörelerle üzerinde gelişen hakim ekonomik faaliyet eşleşmelerinden hangisi yanlış verilmiştir?

	Yöreler	Ekonomik faaliyetler
A)	Doğu Karadeniz Dağları	Yayla turizmi
B)	Doğu Anadolu'daki dağlık alanlar	Hayvancılık
C)	Bakırçay Ovası	Sanayi
D)	İğdır Ovası	Tarım
E)	Marmaris Körfezi	Yat turizmi

8. İstanbul ve Çanakkale Boğazları konumlarından dolayı tarih boyunca uluslararası ilişkilerde ve su yolu taşımacılığında büyük bir öneme sahip olmuştur. Bu boğazları, Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin Akdeniz'e oradan da okyanuslara çıkış kapıları durumundadır.

Buna göre,

- I. Ukrayna
- II. Romanya
- III. Azerbaycan
- IV. Yunanistan

verilenlerden hangileri bu ülkelerden değildir?

- A) I ve III B) I ve IV C) III ve IV
D) I, II ve III E) II, III ve IV

9. Doğu Karadeniz ve Erzurum-Kars bölümlerinde büyükbaş hayvancılığın yaygın olarak yapılmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Akarsu rejimlerinin düzenli olması
- B) Tarım alanlarının dar olması
- C) Elverişli çayırların bulunması
- D) Doğal nüfus artışının fazla olması
- E) Kente göçün fazla olması

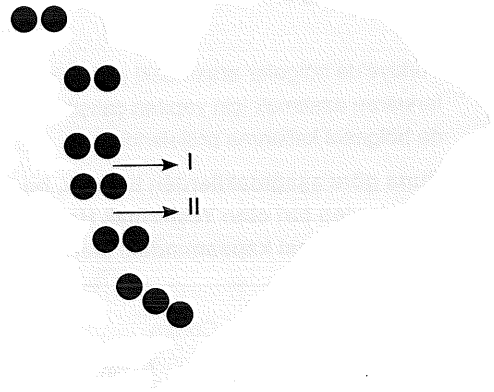
10. Marmara Bölgesi'nin, yüz ölçümüne göre ekili dikili alan oranı en yüksek bölge olmasında,

- I. düzlüklerin geniş yer kaplaması,
- II. kentleşme oranının fazla olması,
- III. endüstrinin gelişmiş olması

özelliklerinden hangileri etkilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

11.

Yukarıdaki haritada oklarla gösterilen kırık dağlar arasında kalan grabenler sırasıyla seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Küçük Menderes – Büyük Menderes
- B) Bakırçay – Gediz
- C) Gediz – Küçük Menderes
- D) Bakırçay – Büyük Menderes
- E) Küçük Menderes – Bakırçay

12. I. Çatalca-Kocaeli Endüstri Bölgesi

II. Akdeniz Ardı Geçiş İklimi Bölgesi

III. Yeşilırmak Havzası Gelişim Projesi Bölgesi

IV. Türkiye'nin güney kıyılarındaki seyrek nüfuslu bölgeler

V. Türkiye'nin tarım bölgeleri

Yukarıda verilen bölgelerden hangilerinin sınırlarının, diğerlerine göre daha kısa sürede değişime uğraması beklenir?

- A) Yalnız I B) I ve III C) II ve IV
D) I, III ve V E) II, IV ve V

ÇÖZÜMLER

1. Doğu Anadolu

- Turizm geliri en düşüktür.
- Endüstri kolu çeşitliliği en azdır.
- Okullaşma oranı en düşüktür.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

2. YHGP (Yeşilirmak Havzası Geliştirme Projesi)

Amaç;

- Yeşilirmak Nehri'nin kirliliğini azaltmaktır.
- Samsun, Tokat, Amasya ve Çorum

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

3. Ülkemizin en büyük sulama ve tarım projeleri GAP ve KOP'tur. Bu projeler dahilinde tarımın en geliştiği iller Şanlıurfa ve Konya'dır.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

4. Türkiye'de uygulanan bölgesel kalkınma projeleri düşünüldüğünde

Bölgeler arası gelişmişlik farkını ortadan kaldırmak

Göç hareketini önleyerek nüfusu yerinde tutmak

Doğal ve beşeri kaynakları en iyi şekilde kullanmak

temel amaçlarındandır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

5. 2021 yılında Türkiye'deki ormanların coğrafi bölgelere dağılışını gösteren grafiğe bakıldığında, Ormanların % 75'inden fazlası denize kıyısı olan coğrafi bölgelerde yer almaktadır diyebiliriz.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

6. Ülkemizin en büyük sulama ve tarım projeleri GAP ve KOP'tur. Bu projeler dahilinde tarımın en geliştiği iller Şanlıurfa ve Konya'dır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

7.

Yöreler	Ekonomik faaliyetler
Doğu Karadeniz Dağları	Yayla turizmi
Doğu Anadolu'daki dağlık alanlar	Hayvancılık
İğdır Orası	Tarım
Marmaris Körfez	Yat turizmi

Ancak, Bakırçay Ovası'nda sanayi değil tarım gelişmiştir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

8. İstanbul ve Çanakkale Boğazları konumlarından dolayı tarih boyunca uluslararası ilişkilerde ve su yolu taşımacılığında büyük bir öneme sahip olmuştur. Bu boğazları, Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin Akdeniz'e oradan da okyanuslara çıkış kapıları durumundadır. Karadeniz'e kıyısı olan ülkeler, Türkiye, Gürcistan, Rusya, Ukrayna, Romanya ve Bulgaristan'dır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

9. Doğu Karadeniz ve Erzurum-Kars bölümlerinde büyükbaş hayvancılığın yaygın olarak yapılmasında elverişli çayırların bulunması etkilidir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

10. Marmara Bölgesi'nin, yüz ölçümüne göre ekili dikili alan oranı en yüksek bölge olmasında, düzlüklerin geniş yer kaplaması etkilidir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

11. Ege Kıyılarında Dağlar ve aralarında kalan akarsuların sıralanışı aşağıdaki gibidir:

Kaz Dağı

Edremit Ovası

Madra Dağı

Bakırçay

Yunt Dağı

Gediz

Bozdağ

K. Menderes

Aydın Dağları

B. Menderes

Menteşe Dağları

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

12. I. Çatalca-Kocaeli Endüstri Bölgesi → Değişen unsurlar
II. Akdeniz Ardı Geçiş İklimi Bölgesi → Değişmeyen unsurlar
III. Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi Bölgesi → Değişen unsurlar
IV. Türkiye'nin güney kıyılarındaki seyrek nüfuslu bölgeler → Değişen unsurlar
V. Türkiye'nin tarım bölgeleri → Değişen unsurlar

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

1. Adana Bölümü'nde nüfus dağılışı Doğu Karadeniz Bölümü'nden farklı olarak iç kısımda da yoğunur.

Bu durum, aşağıdakilerden hangisinin iki bölüm arasında farklılık göstermesinden kaynaklanmaktadır?

- A) Yüzey şekilleri
- B) Yıllık yağış tutarı
- C) Akarsu ağı
- D) Doğal bitki örtüsünün dağılışı
- E) Yer altı zenginliği

2. Türkiye' nin çeşit ve rezerv bakımından en zengin yer altı kaynaklarına sahip coğrafi bölümü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yukarı Fırat Bölümü
- B) Yukarı Kızılırmak Bölümü
- C) Ergene Bölümü
- D) Yukarı Sakarya Bölümü
- E) Orta Karadeniz Bölümü

3. Aşağıdakilerin hangisinde verilen bölge özellikleri o bölgenin nüfusunu arttırıcı rol oynar?

- A) Doğu Anadolu Bölgesi'nde volkanik platoların geniş alan kaplaması
- B) Karadeniz Bölgesi'nde engebe ve yükseltinin fazla olması
- C) Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaz kuraklığının şiddetli olması
- D) Akdeniz Bölgesi'nde karstik alanların yaygın olması
- E) Ege Bölgesi'nde akarsuların vadi tabanlarının geniş olması

4. Marmara Bölgesi'nin bölümlerinden bazılarının birden fazla denize kıyısı bulunmaktadır.

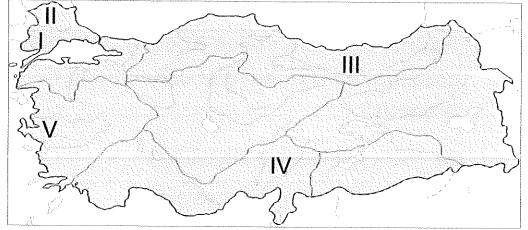
Buna göre,

- I. Yıldız Dağları,
- II. Çatalca - Kocaeli,
- III. Ergene

bölümlerinden hangilerinin birden fazla denize kıyısı vardır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

5.

Haritada numaralarla gösterilen bölümlerin hangisinde, arazinin engebeli olması nedeniyle, balıkçılık önemli bir geçim kaynağıdır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

6. Aşağıdakilerin hangisinde bir bölüm, yer aldığı bölgenin ekonomisine katkısı az olan bir etkinlikle birlikte verilmiştir?

- A) Ege Bölümü - Ticaret
- B) Adana Bölümü - Turizm
- C) Çatalca-Kocaeli Bölümü - Endüstri
- D) Yukarı Fırat Bölümü - Madencilik
- E) Hakkari Bölümü - Hayvancılık

7. Aşağıdaki etkinliklerden hangisinin Güney Marmara Bölümü'nün ekonomisindeki payı diğerlerinden daha azdır?

- A) Seramik endüstrisi
- B) Turizm
- C) Otomotiv endüstrisi
- D) Bitkisel yağ üretimi
- E) Hidroelektrik üretim

8. Adana, Ege ve Çatalca-Kocaeli Bölgeleri, aşağıdakilerden hangisi bakımından benzerlik gösterir?

- A) Yüz ölçümlerinin küçüklüğü
- B) Örtü altı tarımın gelişmişliği
- C) Tarım yapılan alanların genişliği
- D) Endüstri gelirlerinin yüksekliği
- E) Yer altı kaynaklarının zenginliği

9. Toprağı işlemeye ve ekime elverişli süre uzundur. Aynı yıl içinde iki kez ürün alma olanağı vardır. Elde edilen ürünlerin çeşidi fazla, ekonomik değeri yüksektir.

Tarımla ilgili bu özellikler, aşağıdaki coğrafi bölgelerden hangisine aittir?

- A) Yukarı Sakarya
- B) Adana
- C) Güney Marmara
- D) Orta Kızılırmak
- E) Çatalca - Kocaeli

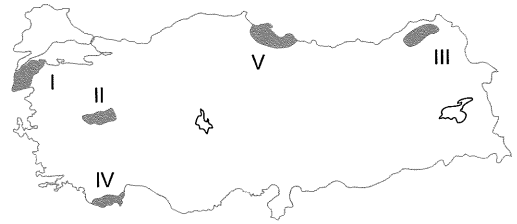
10. Doğu Karadeniz ve Hakkari bölümlerinde,

- I. eğim ve engebenin fazla olması,
- II. tarımsal ürün çeşidinin az olması,
- III. yayla ve dağ turizminin gelişmiş olması,
- IV. bölüm dışına göçün fazla olması

özelliklerinden hangileri ortaktır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) I ve IV
- D) II ve III
- E) III ve IV

11. Aşağıdaki haritada bazı bölgeler numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Bu bölgelerin hangisi;

- tarım bölgesi,
- yoğun nüfuslu bölge

özelliklerinin ikisine de sahiptir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

12. Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamında yapılan yatırımların sonuçları günümüzde olumlu bir şekilde

Türkiye ekonomisine ve bölge halkına yansımaktadır.

Bu durumun ortaya çıkmasında etkili olan faktörler düşünüldüğünde

- I. Tarım ürünlerine bağlı sanayi kuruluşlarının artması
- II. Tarımsal ürünlerin üretim miktarının artması
- III. Tarım alanlarının yerleşim yerleri haline gelmesi
- IV. Tarımın gelişmesine yönelik arazi toplulaştırmasının artması

verilenlerden hangileri örnek gösterilemez?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) I ve IV
- D) II ve III
- E) III ve IV

ÇÖZÜMLER

1. Adana Bölümü'nde nüfus dağılışı Doğu Karadeniz Bölümü'nden farklı olarak iç kısımda da yoğunudur. Bu durum yüzey şekillerinin farklı olmasından meydana gelmiştir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

2. Türkiye' nin çeşit ve rezerv bakımından en zengin yer altı kaynaklarına sahip coğrafi bölümü Yukarı Fırat'tır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

3. Doğu Anadolu Bölgesi'nde volkanik platoların geniş alan kaplaması → iklim şartları nedeniyle seyrek nüfuslanmıştır.

Karadeniz Bölgesi'nde engebe ve yükseltinin fazla olması → ekonomiyi olumsuz etkilemiştir
Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaz kuraklığının şiddetli olması → ekonomiyi olumsuz etkilemiştir
Akdeniz Bölgesi'nde karstik alanların yaygın olması → iklim şartları nedeniyle seyrek nüfuslanmıştır.

Ege Bölgesi'nde akarsuların vadi tabanlarının geniş olması → verimli tarım alanları ekonomiyi olumlu etkilemiştir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

4. Marmara Bölgesi'nin bölümlerinden bazılarının birden fazla denize kıyısı bulunmaktadır.
Yıldız Dağları → Karadeniz'e kıyısı var.
Çatalca - Kocaeli → Karadeniz'e ve Marmara'ya kıyısı var.
Ergene → Marmara'ya ve Ege'ye kıyısı var.
Güney Marmara → Marmara'ya ve Ege'ye kıyısı var.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

5. Doğu Karadeniz'de arazi yapısı engebeli olduğu için temel geçim kaynağı hayvancılıktır. Kıyı kesimde daha çok balıkçılıkla uğraşırken, yüksek kesimlerde büyükbaş hayvancılık ve arıcılıkla uğraşılır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

6. Ege Bölümü - Ticaret
Çatalca-Kocaeli Bölümü - Endüstri
Yukarı Fırat Bölümü - Madencilik
Hakkari Bölümü - Hayvancılık
Ancak, Adana Bölümü - Turizm eşleştirmesi yanlışır bu bölümde tarım daha ön plandadır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

7. Güney Marmara Bölümü'nün ekonomisinde
Seramik endüstrisi
Turizm
Otomotiv endüstrisi
Bitkisel yağ üretimi
Ancak, Hidroelektrik üretim potansiyeli bu
bölümde düşüktür ve ekonomiye katkısı yok
denecek kadar azdır.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

8. Adana, Ege ve Çatalca-Kocaeli Bölgeleri,
endüstri gelirlerinin yüksekliği bakımından
benzerlik göstermektedir.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

9. Toprağı işlemeye ve ekime elverişli süre uzundur.
Aynı yıl içinde iki kez ürün alma olanağı vardır.
Elde edilen ürünlerin çeşidi fazla, ekonomik
değeri yüksektir.
Tarımla ilgili bu özellikler, Adana Bölümü'nde
görülür.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

10. Doğu Karadeniz ve Hakkari bölgelerinde, eğitim
ve engebenin fazla olması, bölüm dışına göçün
fazla olması ortaktır.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

11. I numaralı yer - Çanakkale

II numaralı yer - Kütahya

III numaralı yer - Ardahan

IV numaralı yer - Teke yöresi

V numaralı yer - Samsun (tarım ve yoğun nüfuslu
bölge)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

12. Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamında yapılan
yatırımların sonuçları günümüzde olumlu bir
şekilde

Türkiye ekonomisine ve bölge halkına
yansımaktadır.

Bu durumun ortaya çıkmasında etkili olan
faktörler düşünüldüğünde

Tarım ürünlerine bağlı sanayi kuruluşlarının
artması

Tarımsal ürünlerin üretim miktarının artması

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

1. Akdeniz Bölgesi' nin ekonomik bakımdan gelişmesinde aşağıdakilerden hangisinin etkisi diğerlerinden daha azdır?
- A) Kıyı balıkçılığı yapılması
B) Tarıma dayalı endüstri kuruluşlarının bulunması
C) Turfanda meyve ve sebze üretiminin fazla olması
D) Turizm etkinliği ve potansiyeli bakımından zengin olması
E) Dış ticarete önemli yeri olan büyük limanlara sahip olması

2. Orta Karadeniz Bölümü'yle Adana Bölümü' nün ortak özellikleri düşünüldüğünde
- I. Nüfusun ovalarda yoğun olması
II. Endüstriyel tarım ürünlerinin yetiştirilmesi
III. Maden işleyen endüstri kuruluşlarının olmaması
IV. Sulamaya duyulan gereksinimin az olması
- verilenlerden hangileri ortaktır?
- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

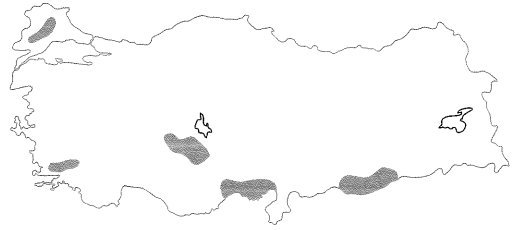
3. Aşağıdakilerden hangisi, GAP uygulanmaya başlamadan önce Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde görülen bir durumdur?
- A) Enerji üretiminin fazla olması
B) Kuru tarımın yaygın olarak yapılması
C) Bölgeye dışarıdan göç olması
D) Mısır üretiminde önemli bir paya sahip olması
E) Çok sayıda baraj gölünün olması

4. Türkiye'de iller ve bölgeler arasındaki kalkınmışlık farkını azaltmak için son yıllarda çok sayıda proje hazırlanmıştır. Bunlardan biri de Doğu Karadeniz Bölgesel Gelişme Projesi'dir.

Aşağıdaki illerden hangisi bu proje kapsamı içerisinde bulunmaz?

- A) Bayburt B) Ordu C) Samsun
D) Bayburt E) Sinop

5. Aşağıdaki haritada Türkiye'nin farklı yörelerinden bazı alanlar koyu renkle gösterilmiştir.

Coğrafi özellikleri dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisi bu alanlar için ortak bir bölge sınıflandırmasıdır?

- A) Dağlık bölgeler
B) Maden bölgeleri
C) Tarım bölgeleri
D) Ormancılık bölgeleri
E) Hayvancılık bölgeleri

6. Türkiye'nin önemli kalkınma projelerinden biri de Doğu Karadeniz Projesi'dir. Bu projenin hayata geçmesiyle bölgede birçok değişimin olması beklenmektedir.

Buna göre,

- I. Başta yayla alanlarında olmak üzere turizm faaliyetlerinin gelişmesi
II. Ulaşım hizmetlerinde daha az sorunun yaşanması
III. Yer altı zenginliği rezervlerinin korunması

verilenlerden hangileri bu projeye bağlı olarak beklenen değişimlerden değildir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

7. Türkiye'nin en büyük bölgesel kalkınma planlarından biri olan Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamında önemli enerji yatırımlar yapılmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu proje kapsamındaki hidroelektrik santrallerinden biri değildir?

- A) Atatürk
B) Veysel Eroğlu
C) Aslantaş
D) Birecik
E) Karkamış

8. Türkiye'de Batı Karadeniz kıyı kuşağıyla ilgili;

- I. Yayvan yapraklı ormanlar geniş yer tutar.
II. Yüksek ve engebeli araziler azdır.
III. Yağışlar genellikle yağmur şeklindedir.
IV. Akarsular menderesler yaparak akar.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

9. İklimleri göz önüne alındığında, aşağıdaki bölümlerin hangisinde nemli bölge toprakları görülmesi beklenmez?

- A) Güney Marmara
B) Ege
C) Antalya
D) Yıldız
E) Ergene

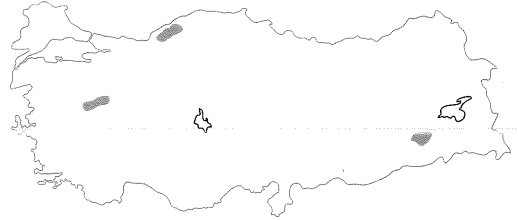
10. Yaz ve sonbaharda kuraklık isteyen bir tarım ürününün,

- I. Yukarı Sakarya,
II. Erzurum-Kars,
III. Orta Fırat,
IV. Doğu Karadeniz

bölümlerinin hangilerinde doğal koşullarda yetişmesi zordur?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

11. Aşağıdaki haritada bazı yerler koyu renkle gösterilmiştir.

Bölge sınıflandırmasında kullanılan ölçütler dikkate alındığında bu yerler aşağıdaki bölgelerden hangisi içinde yer alır?

- A) Turizm
B) Maden
C) Karasal iklim
D) Maki bitki örtüsü
E) Mera hayvancılığı

12. Güney Marmara Bölümü'nde tarım ürünleri çeşidinin Marmara Bölgesi'nin diğer bölümlerinden daha fazla olmasında aşağıdakilerden hangisi etkilidir?

- A) Nüfus yoğunluğunun fazlalığı
B) İklimin elverişliliği
C) Akarsu ağının genişliği
D) Makineli tarımın yaygınlığı
E) Küçükbaş hayvancılığın yaygınlığı

ÇÖZÜMLER

1. Akdeniz Bölgesi' nin ekonomik bakımdan gelişmesinde
Tarıma dayalı endüstri kuruluşlarının bulunması
Turfanda meyve ve sebze üretiminin fazla olması
Turizm etkinliği ve potansiyeli bakımından zengin olması
Dış ticarete önemli yeri olan büyük limanlara sahip olması etkili olmuştur.
Ancak, kıyı balıkçılığı yapılması bölge ekonomisinde çok etkili değildir.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

2. Orta Karadeniz Bölümü'yle Adana Bölümü' nün ortak özellikleri düşünüldüğünde
Nüfusun ovalarda yoğun olması
Endüstriyel tarım ürünlerinin yetiştirilmesi durumları ortaktır.

Doğru cevap "A" seçeneğidir.

3. GAP uygulanmaya başlamadan önce Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde görülen durumlar,
Enerji üretiminin azdır.
Kuru tarımın yaygın olarak yapılır.
Bölgeden dışarıya göç olur.
Kırmızı Mercimek ve tahıl üretiminde önemli bir paya sahiptir.
Baraj gölü sayısı azdır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

4. DOKAP (Doğu Karadeniz Projesi)
• En sürdürülebilir ve doğal kalkınma projesidir.
Amaç;
• Kamu yetersizliğini gidermek (Eğim - Engebe)
• Tarım ve hayvancılığı geliştirmek

NOT

Samsun, Tokat, Amasya ve Çorum DOKAP ve YHGP 'de yer alan ortak illerdir.

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

5. Verilen yerlere dikkat edildiğinde
Ergene ovası
Büyük Menderes ovası
Konya ovası
Çukurova
Harran ovası
verilmiştir ve bu yerler tarım bölgeleridir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

6. Türkiye'nin önemli kalkınma projelerinden biri de Doğu Karadeniz Projesi'dir. Bu projenin hayata geçmesiyle bölgede birçok değişimin olması beklenmektedir.
Bu projeye bağlı olarak
Başta yayla alanlarında olmak üzere turizm faaliyetlerinin gelişmesi
Ulaşım hizmetlerinde daha az sorunun yaşanması hedeflenmiştir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

7. Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP)

Ülkemizin en büyük bölgesel kalkınma ve sulama projesidir.

GAP'tan önce;

- Tarımsal üretim ve verim düşüktü
- Tarıma dayalı sanayi azdı
- Sulu tarım yapılan alanlar azdı
- Hidroelektrik enerji üretimi azdı
- Şehirleşme oranı ve istihdam azdı

GAP kapsamında birçok baraj kurulmuştur ve hidroelektrik enerji üretimi en fazla olan bölge haline gelmiştir.

- Atatürk Barajı → En büyük ve en çok enerji üreten
- Sulu sulama tüneli yapılmış → Ülkemizin en uzun sulama tüneli
- Şanlıurfa GAP Havalimanı yapılmış → Ülkemizin en büyük kargo havalimanı
- En son dahil edilen iller → Kilis - Şırnak

NOT

GAP'ın temel amacı sulama ile tarım alanlarını daha kullanılabilir hale getirip verimi arttırmaktır.

ANCAK, son yıllarda aşırı ve vahşi sulama nedeniyle toprak verimsiz hale gelmektedir.

Verilen barajlara bakıldığında Aslantaş Barajı, Ceyhan Nehri üzerindedir ve GAP kapsamında değildir.

Doğru cevap "C" seçeneğidir.

8. Türkiye'de Batı Karadeniz kıyı kuşağıyla ilgili;

Yayvan yapraklı ormanlar geniş yer tutar.

Yağışlar genellikle yağmur şeklindedir.

ifadeleri ortaktır.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

9. İklimleri göz önüne alındığında,

Güney Marmara → Akdeniz iklimi

Antalya → Akdeniz iklimi

Ege → Akdeniz iklimi

Yıldız → Karadeniz iklimi

Ergene → Ilıman Karasal İklim (nemli iklim toprağı görülmez)

Doğru cevap "E" seçeneğidir.

10. Yaz ve sonbaharda kuraklık isteyen bir tarım ürününün,

Erzurum-Kars → Sert Karasal (yaz yağışlı)

Doğu Karadeniz → Karadeniz (her mevsim yağışlı)

bölümlerinde doğal koşullarda yetişmesi daha zordur.

Doğru cevap "D" seçeneğidir.

11. Haritada verilen yerlere bakıldığında

Zonguldak çevresi

Kütahya çevresi

Batman çevresi

verilmiştir. Bu yöreler Maden çıkarımı yaygın olan yerlerdir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.

12. Güney Marmara Bölümü'nde tarım ürünleri çeşidinin Marmara Bölgesi'nin diğer bölümlerinden daha fazla olmasında, iklimin elverişliliği daha fazla etkilidir.

Doğru cevap "B" seçeneğidir.